

الجامع الصحيح

İMAM-I BUHÂRÎ

SAHİH-İ
BUHÂRÎ

TERCÜME VE ŞERHİ

1

SAGLAM YAYINEVİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**SAHİH-İ BUHÂRÎ
TERCÜME VE ŞERHİ**

1. Cilt

© “Sahih-i Buhârî Tercüme ve Şerhî”

Bu eserin tüm yayın hakları SAĞLAM YAYINEVİ'ne aittir.

Tercüme	: Harun YILDIRIM e-mail: harunyildirim68@hotmail.com
Redaksiyon	: Hüseyin Temel ALICI e-mail: muslumanbiz@hotmail.com
Arapça Dizgi	: Harun YILDIRIM Hüseyin Temel ALICI
Türkçe Dizgi	: Selahattin DOĞAN
Mizanpaj	: Aydın COŞKUN

Sertifika No: 0108-34-009878
ISBN 978-975-9180-35-5 (Tk)
ISBN 978-975-9180-36-2 (1. Cilt)
Mart -2009 / İstanbul

Baskı : Lord Matbaacılık
Davutpaşa, Emintaş Matbaacılar. Sit. No: 430 Topkapı/İST.

SAĞLAM YAYINEVİ
Çatalçeşme Sk. No: 19/1 D: 4 Cağaloğlu/İST
Tel: 212 527 52 79 Faks: 212 513 67 70
www.saglamyayinevi.com
e-meil:saglamkitapevi@hotmail.com

الجامع الصحيح

SAHİH-İ BUHÂRÎ TERCÜME VE ŞERHİ

مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْبُخَارِيُّ، أَبُو عَبْدِ اللَّهِ

İMAM-I BUHÂRÎ

Tercüme:

HARUN YILDIRIM

1. Cilt

(1 - 785)

GİRİŞ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ، وَنَسْتَعِينُهُ، وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَتَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا، وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ. يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَتَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا. يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ طِغِ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا. أما بعد: فإن أصدق الحديث كتاب الله، وخير الهدي هدي محمد، وشر الأمور محدثاتها، وكل محدثة بدعة، وكل بدعة ضلالة، وكل ضلالة في النار.

Hamd, ancak Allah içindir. O'na hamdeder, O'ndan yarılım ve mağ-firet dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse onu saptıracak yoktur, kimi de sap-tırırsa onu hidayete erdirecek yoktur.

Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet ederim. O, tektir ve ortağı yoktur. Ve şahadet ederim ki, Muhammed O'nun kulu ve Re'ulü'dür.

“Ey iman edenler! Allah'tan sakınılması gerektiği şekilde sakının ve ancak müslüman olarak ölüň.” (Al-i İmran: 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden bir çok erkekler ve kadınlar üretilen Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa: 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin. Ki Allah işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah ve Rasûlüne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur.” (Ahzab: 70-71)

Bundan sonra:

“Muhakkak ki, sözlerin en doğrusu Allah’ın Kelâm’ı, yolların en hayırlısı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in yoludur. İşlerin en kötüsü ise sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulup dine sokulan her amel bid’at, her bid’at sapıklık ve her sapıklık da ateştedir.”

‘**Hutbetü’l-Hace**’ ismiyle meşhur olan bu duayı, cuma hutbelerinde vesair konuşmalarında okuyan Rasûlullah, bizzat sahabelere öğretmiştir. Müslim (867), Nesei (1387), Ebu Davut, (Taharet 129), Tirmizi (Cuma 357)

Muhammed bin İsmail Ebu Abdullah, İmam-ı Buhari

Kur’ân-ı Kerîm’den sonra en kıymetli kitab olan Sahih-i Buhari adıyla meşhur hadis kitabını yazan büyük hadis âlimidir. İsmi, Muhammed bin İsmail olup, künyesi Ebu Abdullah’tır. Hadis ilminde yüksek derecede olup, 300.000’den fazla hadis-i şerifi senetleriyle birlikte ezbere bilen bir âlim olduğu için “İmam”, Buharalı olduğu için “Buhari” denilmiş, İmam-ı Buhari ismiyle meşhur olmuştur. 810 (H. 194) senesinde Buhara’da doğdu. 870 (H. 256) senesinde Semerkand’ın Hartenk kasabasında vefat etti.

Küçük yaşta babasını kaybeden Buhari, ilk tahsiline doğum yeri olan Buhara’da başladı. Duası makbul sâlih bir hanım olan annesi, onun ve kardeşinin yetişmesi için gayret sarf etti. On yaşından itibaren hadis âlimlerinin derslerine devam etti. On beş yaşına girmeden 70.000 hadis-i şerifi ezberledi.

Hadis ilminde kısa sürede o derece ilerledi ki, hocaları ile karşılıklı ilmi münazaralarda bulunmaya başladı. Nitekim hocası Dâhili, bazı hadis rivayetlerindeki eksikliklerini onun yardımıyla tamamlamıştır. On altı yaşındayken Abdullah bin Mübarek ve Veki bin Cerrâh’ın kitaplarını ezber-

ledi. Fıkıh ilminde, müçtehidlerin bildirdiklerini öğrendi. Sonra annesi ve kardeşiyle birlikte hacca gitti. Hac farizasını ifâ ettikten sonra annesi ve kardeşi Buhara'ya döndüler, İmam-ı Buhari ise, Mekke'de kalıp, hadis-i şerif toplamaya başladı. On sekiz yaşındayken Sahabe ve Tabiin fetvalarını topladı. Abdullah bin Zübeyr el-Hamidi'den Şafii fıkhnı öğrendi. Bu arada Medine-i Münevvereye gidip Resulullah Efendimizin kabri şerifini ziyaret edip, geceleri kabri şerif başında Tarih-ul-Kebir kitabını yazdı. Mekke ve Medine'den başka, Bağdat, Basra, Kûfe, Mısır, Nişâbur, Belh, Merv, Askalan, Dımeşk, Hums, Rey ve Kayseriyye gibi ilim merkezlerini dolaşıp, hadis âlimleriyle görüşüp binden fazla âlimden hadis ve diğer ilimleri öğrenip nakletti.

Kuvvetli zekâya ve hafızaya sahip olan İmam-ı Buhari, işittiği hadis-i şerifi hemen ezberliyordu. Onunla hadis-i şerif dinleyenler yazdığı halde, o, yazma ihtiyacını duymuyordu. Muhammed bin Selam el-Bikendi, İbrâhim bin el-Eşâs, Ebu Âsım eş-Şeybani, Abdurrahman bin Muhammed bin Hammad, Hâlid bin Mahled, Ebu Nasr-il-Ferâdisi, Abdân bin Os mân el-Mervezi, Ali bin el-Medini, Ahmed bin Hanbel, Yahya bin Main, İshak bin Raheveyh, Süleyman bin Harb, Abdullah bin Zübeyr el-Hamidi gibi hocalar elinde yetişti.

İmam-ı Buhari hazretleri, ilim tahsilini bitirdikten sonra, Mısır'dan Maverâünnehr'e kadar tanınmış ilim merkezlerinde hadis ve çeşitli ilimler okuttu. Derslerinde binlerce talebe bulunurdu. Kendisinden 70.000'den fazla talebe hadis dinlemiştir. Bunlar arasında, Tirmizi, Nesai, Ebu Zür'a ve Ebu Bekr bin Huzeyme, İbnu Ebi Davud, Muhammed bin Nasr-ul-Mervezi, Müslim bin Haccâc, İbnu Ebiddünya gibi büyük ve tanınmış hadis âlimleri de vardı.

Binlerce talebe yetiştirdikten sonra Nişâbur'a oradan da Buhara'ya döndü. Bir müddet Buhara'da kalıp, hadis ve ilim öğretmekle meşgul oldu. Bir rivayete göre Buhara valisi çocukları için özel ders verilmesini, buraya kimsenin girip, dersi dinlememesini istedi. Buhari cevabında; *"Ben bir kısım kimseleri hadis dinlemekten men edip, birkaç kişiye hadis öğretmem"* buyurdu. Bu durum valiyle arasının açılmasına sebep oldu. Buhara'dan ayrıldı. Allah-ü Teâlâ'ya, şikâyet yoluyla valinin verdiği sıkıntıyı arz etti. Duası kabul olup, aradan bir ay geçmeden vali azledildi, zindana atıldı. Bu arada Semerkandlılar kendisini davet ettiler. Giderken yolda, Semerkandlılardan bir kısım insanların isteyip, bir kısmının istemediği haberini alınca, Hartenk köyünde kaldı. İşin iç yüzünü öğrenmek

istemmişti. İnsanların bu hâlimden kalbi daraldı ve canı sıkıldı. Tehecçüd namazından sonra ellerini açıp; *"Yâ Rabbi! Yeryüzü bu genişlikle bana dar oldu. Beni tarafına al!"* diye dua etti. O ay, orada hastalandı ve 870 yılının Ramazan bayramı gecesi Semerkand'tan 72 km uzaklıkta olan Hartenk'de vefat etti. Kabri oradadır.

İmam-ı Buhari, -Allah ondan razı olsun- çok cömert olup, herkese iyilik ederdi. Fakirlere çok sadaka verir, talebelerinin ihtiyaçlarını bizzat karşılardı. Bayram günleri hariç bütün yılını oruçla geçirirdi. Haramlardan ve şüphelilerden daima kaçır, gıybetten çok korkardı. *"İsterim ki Rabbime kavuştuğumda hiç gıybet etmemiş olayım ve böyle bir şey için kimse beni aramasın"* buyururdu. Gecenin ilk saatlerinde biraz uyur, sonra kalkar ilim ve ibadetle meşgul olurdu. Kur'ân-ı Kerîm'i üç günde bir defa hatmederdi.

Hadis ilminin ve hadis âlimlerinin önderi olan İmam-ı Buhari hazretleri, yüz binlerce hadis-i şerifi ezberlemişti. Hadis-i şerifleri metinleri ve senetleriyle ezbere bilirdi. Hadis-i şeriflerin ravilerini çok inceler dinin emirlerine uymayan, edeplerini gözetmeyen, ahlâkında bir kusur olanların rivayet ettiği hadis-i şerifleri almazdı. Hadis-i şerifin metnini ezberlediği gibi, o hadis-i şerifi rivayet eden kimselerin, künyelerini, doğum ve ölüm tarihlerini, ahlâk ve yaşayışlarını, kimden rivayette bulunduklarını, o raviden başka kimlerin hadis-i şerif aldığını öğrenir ve ezberlerdi. Bir kimse hadis rivayetinde ve ravilerin senedinde hataya düşse, hemen İmam-ı Buhari hazretlerini bulup sorar ve doğrusunu öğrenirdi. Gittiği her yerde, etrafı hadis-i şerif almak ve öğrenmek isteyenlerle dolup taşardı. İmam-ı Buhari hazretlerinin hadis ilmindeki rumuzu "H" harfidir. Aynı zamanda tefsir ve kelam ilimlerinde de üstad olan İmam-ı Buhari hazretlerinin tefsire dair bildirdiği rivayetler tefsir âlimlerinin eserlerini süslemektedir. Kelam ilmine dair eserler de yazmıştır.

Eserleri

1) Câmi-us-Sahih:

En büyük ve en meşhur eseridir. Sahih-i Buhari ismiyle de tanınır. İslam âlimleri söz birliğiyle; *"Kur'ân-ı Kerîm'den sonra en sahih kitap Sahih-i Buhari'dir"* buyurmuşlardır. İmam-ı Buhari bu kitabı Mescid-i Haram'da yazdı. Bu kitabı on altı yılda tamamladı.

Kütüb-ü Sitte adı verilen altı sahih hadis kitabının en başta geleni

olan Sahih-i Buhari'nin, Ali el-Yünûni tarafından el yazmasıyla çoğaltılan metni muteber olmuştur. Bu nüshanın aslı Kâhire'de Akboğa Medresesi Kütüphanesindedir. Sahih-i Buhari'nin birçok şerhleri ve baskıları yapılmıştır. 1894'te Sultan İkinci Abdülhamid Han tarafından Mısır'da yaptırılan iki cilt baskısı pek nefis, ciltlenmiş, altın tuğra ve nukûş ile süslenmiştir. Bu baskı Bulak'ta Emiriyye Matbaasında yapıldı. Zeynüddin Ahmed Zebidi, mükerrer rivayetleri birleştirerek Buhari-i Şerif Tecrid-i Sarih ismiyle kısaltılmıştır.

2) Tarih-ul-Kebir

3) Tarih-ul-Evsat

4) Tarih-us-Sagir

(Bu üç eser hadis ravilerinin hayatlarını ve hadis ilmindeki yerlerini ihtiva etmektedir)

5) Kitab-u Duafâ-is-Sağire (Zayıf ravilerin hâllerinden bahseder)

6) Et-Tarih fî Marifeti Ruvât-ül-Hadis

7) Et-Tevârih-ul-Ensab

8) Kitab-ül-Kûnâ

9) El-Edeb'ül-Müfred

(Ahlâkla ilgili hadis-i şerifleri toplayan eserdir)

10) Ref'ul-Yedeyn fîssalâti

11) Kitab-ül-Kırâati Half-el-İmam

12) Halk'ul-Ef'âl-il-İbâdi ver-Reddü alel-Cehmiyye

13) El-Akide yâhut Et-Tevhid

14) El-Câmi'ul-Kebir

15) Et-Tefsir'ül-Kebir

16) Kitab'ül-Mebsût

17) Esmâ'üs-Sahabe

MUKADDİME

Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetiyle hükmetmeyi öngören pek çok ayet vardır. Ben bu mukaddime de Kur'ân ve Sünnete dönmenin gerekliliği ile ilgili bazı ayetleri zikredeceğim. ***“Muhakkak ki nasihat vermek (öğüt vermek) mü'minlere fayda verir.”*** (Zariyat; 55)

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

“Allah ve Rasulü, bir işe hükmettikleri zaman, mü'min erkek ve mü'min kadının kendi işlerinde artık başka bir şeyi seçmeye hakları yoktur. Kim Allah'a ve Rasulü'ne karşı gelirse apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.” (Ahzab; 36)

“Bunlar Allah'ın (kulları için koyduğu) hudutlarıdır. Kim Allah'a ve Allah Rasûlüne itaat ederse, O da onu, içinde daimi kalacağı (ağaçları) altında ırmaklar akan cennetlere sokar; bu da en büyük kurtuluştur.” (Nisa: 13)

“Sana indirilen (Kur'ân)'a ve senden önce indirilen (kitap)'lara inandıklarını iddia eden (şu münaфіk) kimseleri görmüyor musun? Aslında (fesad ve delâlet kaynağı olan) tağıtu inkâr etmekle emrolundukları hâlde, yine de onun önünde muhakeme olunmak istiyorlar. Şeytan da onları (dönüşü olmayan uzak bir sapıklığa düşürmek istiyor.)” (Nisa: 60)

“Onlara “Allah'ın indirdiğı (Kur'ân)'a ve Peygambere gelin denildiğı zaman o münaфіkların senden yüz çevirip kaçtıklarını da görürsün.” (Nisa; 61)

“De ki; Allah'a ve Rasulü'ne itaatta, eğer yüz çevirirlerse muhakak ki Allah kâfirleri sevmez.” (Ali-İmran: 32)

“..... Sana da (Ey Muhammed) zikri indirdik ki, insanlara (kendileri için) indirileni açıklayasın, ta ki düşünüp öğüt alsınlar.” (Nahl: 44)

“Allah’a ve peygambere itaat edin ki, size merhamet olunsun.”
(Ali-İmran: 132)

“Kim Rasûle itaat ederse, Muhakkak Allah’a itaat etmiş olur.”
(Nisa: 80)

“Aralarında hükmetmek için Allah ve Rasûlü’ne çağrıldıkları zaman, mü’minlerin sözü sadece işittik ve itaat ettik demeleridir, işte bunlar kurtuluşa erenlerdir.” (Nur: 51)

“Peygamber size ne getirdi ise onu alın; size de neyi yasak etti ise ondan uzak durun.” (Haşr: 7)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyor:

“Size iki şey bırakıyorum; bunlara sarıldığınız müddetçe asla sapıklığa düşmezsiniz. O da Allah’ın kitabı Kur’ân ve Resulü’nün sünnetidir.” (İmam Malik, el-Muvatta 2/899, Hakim 1/93)

Allah’a hamd-ü sena eder, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e onun tertemiz ailesine, ashabına ve onların sünnetine tâbi olanların üzerine kıyamete kadar salât-u selâm olsun.

Asrımızda, Müslümanların içinde bulunmuş oldukları duruma baktığımızda şunu görmekteyiz; Adil ve Hâkim olan Allah’ın bir topluma gönderdiği belâlar, onların isyanları Allah ve Rasûlü’nün emirlerine muhalif davranmaları yüzündendir. Özellikle halkı Müslüman olan ülkelerin fertleri Kur’ân ve sünnetten uzaklaşıp, şirk düzenlerinin hakimiyetinden dolayı birçok fitne ve zorluklarla yüzyüzedir. Neticede ister itikadi, ister amelî olsun kitap ve sünnetten uzaklaşma en korkunç bir şekliyle bugün gözler önündedir. İslâm sadece namaz ve oruçtan ibaretmiş gibi kabul edilmektedir. Sünnetin ise; yerini bid’at ve hurafeler almış, sünnete uygun İslamî bir yaşayış tarzı üzerine Avrupalı bir yaşayış tarzı her yönüyle tercih edilmiştir.

Nüfusun büyük çoğunluğunu teşkil ettikleri ülkelerde müslümanlar, kendi inançlarına göre yaşayamazlar. Sebebi ise, İslam’ın hâkim olmayışı, küfür rejiminin, tağutun Müslümanlar üzerindeki hâkimiyetidir. Buna da fırsat veren Müslümanların bizzat kendilerinden başkası değildir.

Diğer bir etkene gelince; Müslümanların çeşitli fırkalara ve görüşlere ayrılmasında, ihtilaf ettikleri meselelerde İslamî bir tavırla, kitap ve

sünneti hakem kılmayışlarından dolayıdır.

Bu günkü din anlayışımız şundan ibarettir; falan hoca şöyle der, bizim görüşümüz budur. Biz böyle gördük biz ayetten ve hadisten anlamayız ve buna benzer nice sorular Müslümanların çoğunda hakim olan yanlış bir anlayış ve davranış, kitap ve sünneti devreden çıkarıp onları rafa kaldırıp hükümsüz kılmak asrın uğraşısı haline gelmiştir.

Dolayısıyla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bütün insanlara örnek olsun diye ortaya koyduğu tertemiz sünneti ihmal ve gözardı edilmektedir.

Evet bugün Müslümanların zafere ulaşamamalarının en büyük sebebi; İslâm'dan uzak olmaları, nefiscilik, taassub, söz ve amellerinin bir olmayışından, ihtilaf ve anlaşmazlık anında, kitap ve sünneti hakem tayin etmediklerindendir. Oysa Allah ve Rasulü birlik, ve beraberliği emretmekte, açık delil olduğunda, ona tâbi olmayı kesinlikle ayrılığa düşmemeyi emretmektedir.

Şimdi bu gerçeğin ışığı altında ümmete düşen; Kur'ân ve sünnete ittibanın gerekliliğini ve sahih hadislerle amel etmenin önemini, görev bilip artık boşa geçirmiş olduğu zamanlarını hatırlayıp, hemen Rabbani kaynak olan Allah'ın kitabına ve Rasulü'nün sünnetine dönmesidir. Kurtuluş ancak kitap ve sünnetle amel etmemizle mümkündür.

".... Ben gücümün yettiği kadar İslah'tan başka bir şey arzu etmem. Benim basarım, ancak Allah'ın yardımıyladır. Ben yalnız O'na güvenip O'na dayandım ve yalnız O'na dönerim." (Hud: 88)

Tevfik ve hidayet Allah'tandır. Selam; Kur'ân ve sünnete tâbi olanların üzerine olsun.

ALLAH, PEYGAMBERİ (SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEME)'E VAHYE UYMAI EMRETMİŞTİR

Allah Teâlâ, Rasulü sallallahu aleyhi ve selleme göndermiş olduğu vahye uyması için şöyle emir buyuruyor:

"Ey Peygamber! Allah'tan kork. Kâfirlere ve münafıklara itaat etme. Şüphesiz Allah bilendir. Hâkimdir (her şeyi en iyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir). Sen sadece Rabbinden sana vahyedilene uy. Muhakkak ki Allah, yaptıklarınızdan haberdardır." (Ahzab: 1-2)

Bir diğer ayetlerinde de Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

“Ey Rasulüm! Rabbinden sana vahyolunana uy. O’ndan başka ilâh yoktur. O’na ortak koşanlardan yüz çevir.” (En’am: 106)

Yine yüce Allah şöyle buyuruyor: **“Ey Rasulüm! Sonra seni din konusunda apaçık bir şeriat (düzen) sahibi kıldık. Sen ona uy. Hakkı bilmeyenlerin isteklerine (heva ve heveslerine) uyma.”** (Casiye: 18)

Allah Azze ve Celle, bu ayetlerde insanlara Rasulü için kendisine vahyolunana uymasını farz kıldığını beyan etmektedir. Çünkü kulların faydasına olan düzeni, yani şeriatı en iyi bilen, hüküm ve hikmet sahibi olan Allah, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemine bunu emrederek kâfir ve münafıkların yolundan menetti. Hatta onların düzenlerini bile ortadan kaldırmayı da bu emirleri arasında ifade buyurdu. Allah katında olmayan her sistem, ancak heva ve hevese uymaktan başka bir şey değildir.

“Akıl sahibinin kesinlikle bildiği gibi Allah’ın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemine vahyolunana uyma emri, bizim için de bir emirdir.” (Imam Şafii; er-Risale)

ALLAH, PEYGAMBERİNE VAHYETTİĞİNİ İNSANLARA TEBLİĞİNİ EMRETMİŞTİR

Allah Azze ve Celle şöyle buyurur:

“Ey peygamber! Rabbin’den sana indirilen ayetleri tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan, O’ndan gelen risaleti tebliğ etmemiş olursun. Allah seni insanlardan korur. Allah şüphesiz kâfir bir kavme hidayet etmez.” (Maide: 67)

Bu ayetin tefsirinde, İbnu Kesir -Allah ona rahmet etsin- şöyle der: “Allah Teâlâ’nın kulu ve aynı zamanda Rasulü, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem’e hitaben göndermiş olduğu vahyi insanlara tebliğ etmesini ve açıklamasını emretmektedir. Ayet-i kerîmede de açıklandığı üzere, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem risalet görevini tam manasıyla yerine getirmiştir. Aynı zamanda Yüce Allah’ın her emrine uymuş, ve onu en güzel şekilde yaşamıştır. Çünkü onun ahlâkı Kur’ân’dır.

Devamla İbnu Kesir şu ifadelere yer verir: “Allah Rasûlü’nün kendisine vahy edileni tamamen açıkladığına işaret eden birçok hadis vardır. Nitekim bunlardan biri, Aişe -Allah ondan razı olsun- validemizden rivayetle gelen Mesruk hadisidir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem

şöyle buyurmuştur: **“Kim sana derse ki, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine vahyedilenden bir şey gizledi. Muhakkak ki yalan söylemiştir. Çünkü Allah: “Ey peygamber! Rabbin’den sana indirileni tebliğ et...” (Müslim, İman: 1/287)**

Eğer tebliğ yapmazsan peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun.

Yine bu ayetin tefsirinde, İbnu Kesir, İbnu Abbas’tan nakille der ki: **“Yani sana indirilenden bir ayet dahi gizlersen, peygamberlik vazifesini yerine getirmiş olmazsın.”**

“.... Sana da zikri (Kur’ân’ı) indirdik ki, insanlara vahyedilenleri açıklayasın diye. Umulur ki düşünüp öğüt alırlar.” (Nahl: 44)

Ayetin tefsiriyle ilgili olarak İbnu Kesir: **“.... İnsanlara vahyedilenleri açıklayasın diye....” (Nahl: 44)** Rabbinden sana verilen ilim yani Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ademoğlu’nun efendisi ve yaratılanların en faziletlisidir. Allah tarafından kendisine indirilene tâbi olup buna düşkünlüğü sebebiyle vahyi en güzel şekliyle tebliğ ederek mücmel (kapalı) olanı ayrı ayrı tafsil etmiştir, müşkil (zor) olanları da beyan buyurmuştur, demiştir.”

Yüce Allah buyurur ki:

“Bu kitapta sana her şey için bir açıklama, hidayet ve rahmet kaynağı, Müslümanlar için de müjdeci olarak indirdik.” (Nahl: 89)

“Bu kitapta sana her şey için bir açıklama....” ayetin tefsirini İbnu Kesir İmam Evzaî’den, sünnet olarak nakletmektedir:

“İmam Şafiî (r.h.), er-Risale adlı eserinde Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem’in, Allah’ın hidayetine tâbi olduğuna ve ona sımsıkı sarıldığına kendisinin de şahitlik ettiğini söylüyor. Aynı zamanda şöyle buyuruyor:

“İşte sana da ey Muhammed! Emrimizden bir ruh (Kur’ân)’ı böyle vahyettik. Önceden sen kitap nedir, iman nedir bilmiyordun. Fakat biz o kitabı kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle hidayet edeceğimiz bir nur kıldık. Kuşkusuz sen de, bu kitap vasıtasıyla, insanları dosdoğru yola iletiyorsun.” (Şura: 52)

İmam Şafiî (r.h.), er-Risale adlı eserinde ele aldığı bir hadiste Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu bildiriyor: **“Allah Teâlâ’nın emrettiği hiçbir şey yoktur ki, size emretmiş olmayayım, sa-**

kındırdığı hiçbir şey de yoktur ki, sizi ondan sakındırmış olmayayım."

Bu hadisinde açıklık getirdiği gibi muhakkak ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Allah'ın kendisine göndermiş olduğu risaletini insanlara tamam olarak tebliğ etmiştir. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"Bugün size dininizi ikmal ettim ve üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve din olarak da sizin için İslâm'ı seçtim." (Maide:3)

"Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem, sizi, gecesı gündüzü gibi apaydınlık doğru yol üzere bıraktım. Ondan sapan mutlaka helâk olur buyurmaktadır." (Ahmed b. Hanbel Müsned 4/126 - İbn-u Mace; 43 ve Ebu Davud)

Veda Haccında Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem. ***"Ya Rabbi risaletini tebliğ ettim. Ya Rabbi şahid ol!"*** (Sahih-i Müslim, Kitabu'l-Hac: 1/147) diyerek elçilik görevini yerine getirdiğini çok açık bir dille bildirmiştir. Bundan dolayı biliyoruz ki, şariatımız birdir. Bazılarının sandıkları gibi, zahir ve batın olmak üzere iki ayrı şariatımız yoktur. Bu konuyu bu küçük risale içerisinde açıklama imkânım yoktur. Çünkü bu konuda ileri sürülen hadisler mevzu, yani uydurmadır.

İmam-ı Şafîî er-Risale isimli kitabında şöyle diyor:

"Allah-u Teâlâ'nın hüküm vermeyip de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in koyduğu hükümler Allah tarafından konulmuş gibidir." Nitekim Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor;

"... Şüphesiz sen de bu Kitap vasıtasıyla insanları dosdoğru yola iletiyorsun." ***"Hem de göklerde ve yerde bulunan her şeyin sahibi olan Allah'ın yoluna... Bilesiniz ki bütün işler Allah'a varır."*** (Şura: 52-53)

ALLAH VE RASULÜNE İTAAT ETMENİN EMRİ VE MUHALEFETTEN SAKINMAK

Yüce Allah Azze ve Celle buyurur ki:

"Allah ve Rasulü bir şeye hükmettikleri zaman, mü'min erkek ve mü'mine kadının kendi işlerinde artık başka bir şeyi seçmeye hakları yoktur. Kim Allah'a ve Rasûlü'ne karşı gelirse apaçık bir sapıklığa düşmüş olur." (Ahzab: 36)

Başka bir ayette de:

"Her kim Allah'a ve Peygamber'e itaat ederse, işte böyleleri kıya-

met gününde Allah'ın kendilerine nimet verdiği, peygamberler, siddîk-lar, şehitler ve salihlerle beraberdirler. Onlar ne güzel arkadaşlardır.” (Nisa: 69)

“Kim Resule itaat ederse, muhakkak Allah'a itaat etmiş olur.” (Nisa: 80)

“Ey Müslümanlar! Peygamberi kendi aranızda çağırmayı, birbirinizi çağırmakla bir tutmayın. Allah, içinizden birbiri arkasına gizlice sıvaşanları elbette bilmektedir. Bu itibarla Allah'ın emrine muhalefet edenler, başlarına bir belânın gelmesinden yahut acı bir azaba uğramaktan sakınsınlar.” (Nur: 63)

Yüce Allah'ın: “O'nun emrine aykırı davranmaktan sakınsınlar!” ayetinin tefsirinde İbnu Kesir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in emrine, yoluna, metoduna, sünnetine ve şeriatına aykırı hareket edenler, bundan sakınsın. Zira söz ve ameller, onun sözleri ve amelleriyle ölçülüp değerlendirilir. O'na uygun olanlar kabul edilir. O'na uygun olmayanlar ise, söyleyeni ve yapanı her kim olursa olsun, kendisine geri çevrilir. Nitekim Buhari ve Müslim'in sahihlerinde ve başka eserlerde de rivayeti sabit olduğuna göre, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Her kim, bir amel işler de, o amel hakkında bizim bir emrimiz yoktur o amel merduttur (yani geçersizdir).” (Müslim 1719, Buhari, Sulh: 5, İ'tisam: 221, Müslim: 1719, İbnu Mace, Mukaddime: 14, Ebu Davud: 4606)

Aişe'den -Allah ondan razı olsun- gelen bu hadiste reddin manası; kabul edilmez, batıldır, yani amel edilmez. Bu hadis İslâm'ın temel kaide-lerinin büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu Allah Rasûlü'nün sözle-rinin toplandığı yerdir. Aynı zamanda bid'at ve hurafelere açık bir reddi-yedir. Bu bid'atlar eski veya yeni de olsa asla değişmez.

Yani gizli ya da açık olarak Allah Rasûlü'nün şeriatına aykırı hare-ket edenler, muhalefet etmekten korkmaları ve sakınmaları gerekir.

“Fitne ve belâ gelmesinden” yani; kalplerde küfür, nifak ve bid'at gibi.

“Elemli bir azap isabet etmesinden” ise, dünya hayatında öldürme, had cezası uygulanması veya hapis vb. şekilde bir fitnenin gelmesinden sakınsınlar.

“Başlarına fitne ve belâ gelmesinden veya çok elemli bir azap isa-

bet etmesinden sakınsınlar” ayeti hakkında İmam Kurtubî, “Allah’ın emrine aykırı davranmalarından dolayı, Allah onlara gereken cezayı verecektir.” Buradaki “fitne” öldürme anlamındadır, İbnu Abbas ve daha başkalarının da dedikleri gibi Rasulullah’ın emrine muhalefet etmelerinden dolayı kalpleri mühürlenmiştir.

İmam Şatibî, “el-İ’tisam” adlı kitabının (1/132) de şöyle zikretmektedir:

“Zübeyr İbnu Bekkar dedi ki, Malik İbnu Enes’in -Allah ondan razı olsun- şöyle dediğini işittim: “Bir adam ona gelerek, ey Ebu Abdullah! Hac yapmak için ihrama nereden gireyim, der. Malik:

“Rasulullah’ın ihrama girdiği yer olan, Zu’l-Huleyfe’den gir” der. Adam, “Ben Mescid-i Nebevi’de ki, Rasulullah’ın kabrinin bulunduğu yerden ihrama girmek istiyorum” der. Malik -Allah ondan razı olsun-, “Sakin bunu yapma. Çünkü başına bir belâ gelmesinden korkarım” der. Adam: “Ne fitnesiymiş bu? Ben sadece Rasulullah’ın ihrama girdiği yerden, bir kaç mil geriden ihrama girmek istiyorum” der. Bunun üzerine Malik İbnu Enes -Allah ondan razı olsun-, “Rasulullah’ın kısaltarak faziletlendirdiği mesafeyi, başka birinin gelip uzatmasından daha büyük bir fitne olabilir mi? Ben Yüce Allah’ın bir ayetinde şöyle buyurduğunu duydum: ***“Bu itibarla Allah’ın emrine muhalefet edenler, başlarına bir belânın gelmesinden, yahut acı bir azaba uğramaktan sakınsınlar.”***

Daha sonra İmam Şatibî sözüne devamla der ki: “İmam Malik’in (Allah ona rahmet eylesin) bu fitneyi ayetin tefsiri olarak zikrettikten sonra zira onlar bid’at ehli, Allah’ın kitabında, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetinde zikredilenlere göre değil de, akıllarının kendilerine çizmiş olduğu yoldan giderler.”

Bu duruma benzer bir olay da İbnu Mes’ud -Allah ondan razı olsun-’dan, İbnu Vaddah rivayet etmiştir, İbnu Mes’ud der ki: “Sizler, Rasulullah’ın yoluna değil de başka yolu doğru kabul ediyor ve sapıklık günahına sınıksız sarılıyorsunuz?” Sözlerini bir gün çevresinde topladığı topluluğa vaaz eden bir adamın yanından geçerken, bu adamın söylediklerine körü körüne uyan topluluğa söylemiştir. Adam etrafında topladığı topluluğa şöyle diyordu:

“İçinizden kim şu kadar şu kadar ‘SübhaneAllah’ derse Allah ona acır, rahmet eder. İçinizden kim şu kadar ‘Elhamdülillah’ derse, Allah ona acır ve rahmet eder.” (Sünen-i Darimi: 1/210, Mecmeu’z-Zevaid, 1/181. Hadisin

merfu için bkz. Müslim, Müsafir 275 (1/563) İbnu Mace, Mukaddime, 12 (1/59), Ahmet b. Hanbel, Müsned; 1/380,404.)

Muhakkak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: *“Kim bana itaat ederse cennete girer. Her kim de bana karşı çıkarsa imtina etmiş olur, cennete giremez”* diye buyurmuştur. (Buhari; Kitabu'l-İ'tisam bi'l-Kitabı ve's-Sünneti; 15/12)

Yine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: *“İçinizden hiçbirinizin koltuğuna yaslanmış bir vaziyetteyken benim emir ve nehiylerimden biri ulaştığında başkasını bilmem, biz Allah'ın kitabında gördüğümüze uyarız, dediğinizi sakın görmeyeyim”* diye buyurdu. (Ebu Davud, Sünnet, 6 (5/12); İbnu Mace, Mukaddime; 2, Tirmizi; ilim; 2665)

ALLAH RASÛLÜ SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN SÛNNETİNE TÂBİ OLMANIN FARZİYETİ

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Evlerinizde okunan Allah'ın ayetlerini ve hikmetini hatırlayın. Allah şüphesiz lütuf sahibidir. Her şeyden haberdardır.” (Ahzab: 34)

“Allah, kendilerine içlerinden ayetlerini onlara okuyan, onları maddî ve manevî pisliklerden temizleyen ve onlara kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle mü'minlere şüphesiz büyük lütufta bulunmuştur. Oysa önceden onlar apaçık bir sapıklık içinde bulunuyorlardı.” (Ali İmran: 164)

İmam Şafî er-Risale adlı eserinde, bu ayet-i kerîmelerde Yüce Allah, kitap ve hikmeti zikretmektedir. Kitap'tan gaye, Kur'ân-ı Kerîm'dir. Kur'ân ilmini bilen ilim ehlinde işittiğime göre hikmet; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetidir. Buradaki konumuzda söylenene en yakındır. Doğrusunu ise Allah bilir demiştir. Zira Kur'ân-ı Kerîm bir zikirdir. Hikmetse Kur'ân'a tâbi kılınmıştır. Yüce Allah kitap ve hikmeti öğretmekle kullarına verdiği nimeti hatırlatmaktadır. Bu husus, dikkat edilirse hikmet Allah Rasûlü'nün sünnetinin dışında başka bir şey değildir. Dolayısıyla bundan başka bir şey söylemek doğru değildir. Diğer taraftan Allah Rasûlü'ne itaati farz kılınmıştır. Aynı zamanda insanların Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e tâbi olmalarının farziyetini açıklamıştır. Ancak Allah'ın kitabı, sonra da Rasulullah'ın sünneti farzdır gibi bir söz söylemek asla caiz değildir.

Allah'ın kitabında ve Rasulü'nün sünnetinde yer alan hükümlerin dışında herhangi bir söze farz demek doğru değildir. Şurası açıktır ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünneti, hem "Amm" (umumiliği) ve Hass"ı (hususiliği) delillerle açıklamıştır. Sonra Allah Teâlâ hikmeti kitabıyla birlikte anmış ve birbirine tâbi kılmıştır. Takdir edilir ki, Allah bu hususiyyeti Rasulü'nden başka hiçbir yarattığına vermemiştir.

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır: "*Şunu kesinlikle biliniz ki, bana Kur'ân-ı Kerim ve O'nun bir misli verilmiştir. Karnı tok bir hâlde rahat koltuğuna oturarak şu Kur'ân'a sarılınız, onda helâl olarak ne görmüşseniz, onu helal kabul ediniz, neyi de haram görmüşseniz, onu da haram kılınız*" diyecek bazı kimseler gelmek üzere-dir. Şüphesiz ki, Allah Rasulü'nün haram ettiği, Allah Azze ve Celle'nin haram ettiği şey gibidir." (Ahmed bin Hanbel Müsned: 2/367,4/132, Ebu Davud, Sünnet: 6, (5/10), İmare; 33, Tirmizi. İlim: 10, İbnu Mace: 2) Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır:

"Size iki şey bıraktım ki, onlara tutundukça asla sapıtmayacaksınız. Allah'ın kitabı Kur'ân ve Rasulü'nün sünnetidir." (Buhari: 1/24, İmam Malik el-Muvatta 2/899, Hakim 1/93)

Ömer -Allah ondan razı olsun- bir gün Tevrat'tan bazı nüshalarla, Allah Rasulü'nün huzuruna gelerek dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü! İşte bunlar Tevrat'tan bazı nüshalar, Allah Rasulü buna sükut etti. Ömer bu nüshaları okumaya başladı. Buna karşı Allah Rasulü'nün yüzü kızarıyordu. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun-, bu sırada Ömer'e dedi ki: "Annesiz kalası herif! Allah Rasulü'nün yüz ifadelerini görmez misin? Ömer Allah Rasulü'nün o hâlini görünce şöyle dedi: "Allah ve Resulü'nün gazabından Allah'a sığınırım. Rab olarak Allah'ı, din olarak İslâm'ı ve Nebi olarak da Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'e razı olduk." Bunun üzerine Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem: *Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, eğer Musa (a.s.) çıka gelseydi ve beni bırakıp da ona tâbi olsaydınız, doğru yoldan sapmış olurdunuz. Eğer o hayatta olup benim peygamberliğime ulaşıyaydı bana tâbi olurdu.*" (İmam Ahmed, Müsned, 3/470-471, ve Darimi 1/441, el-Musannaf: 10/313-334, Mecmeu'z-Zevaid, 1/173-174, 182)

"Bir kavme ne oluyor ki, benim yaptığım şeyden kaçınıyorlar. Allah'a yemin olsun ki ben Allah'ı onlardan daha çok tanıyorum ve daha çok korkuyorum."

İmam Şafiî; Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in, Allah'ın ki-

tabıyla birlikte koyduğu hükümlerin yanı sıra Allah'ın kitabında nass halinde bulunmayan hükümler de koymuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ne hüküm koymuşsa, Allah bizi o hükme tâbi olmak ve itaat etmekle mükellef kıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e tâbi olmamayı hiçbir mazeret bile kabul edilmeksizin günah ve kötülük olarak kabul etmiştir. Allah Teâlâ kullarının Rasûlü'nün sünnetinden ayrılmaları için hiçbir yol bırakmamıştır" diyor. İmam Şafî bir başka güzel ifadesinde (Allah ondan razı olsun) şöyle diyor: "Allah'ın kitabındaki hükümlerle, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetindeki hükümler ihtilaf etmezler (çatışmazlar). Bilakis bütün hallerde beraberdirler. Kim Allah Rasûlü'nden alırsa muhakkak ki Allah'tan almıştır. Çünkü Allah Rasûlü'ne itaati farz kıldı. Yine dedi ki; "Kim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den doğruluğu sabit bir söz işitirse onu başkasına öğretmesi gerekir." Bundan da anlaşılan mana mezhep sahibine, sahîh hadis delil olduğu zaman, hadisle amel etmeyi terk etmesi caiz olmaz. Ancak şu kadarını söyleyebiliriz ki, sünnet hakkında cehalete düşer ve sırf o sünneti bilmediği için aykırı bir görüş söyleyebilir veya tevil edebilir."

İmam Şafî: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünneti Kur'ân-ı Kerîm'le beraber iki yönde anlaşılabilir" dedi. Bundan ilki:

"Kur'ân-ı Kerîm'in nassı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Allah Azze ve Celle'nin indirdiği vahye aynen tâbi olmuştur. İkincisiyse; Kur'ân-ı Kerîm'deki ayetlerin muradını Allah'tan gelen vahiy olarak beyan etmiş ve nasıl farz kılındığını da açıklamıştır. Amm ve Hass bakımından kulların ne şekilde amel edeceklerini, bunu ne şekilde anlamaları gerektiğini bildirmiştir. Bu iki hususta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Allah'ın kitabına tâbi oluyordu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetinin dindeki yeri reddedilmez değerdedir. Çünkü vahiy ürünüdür. Allah hakkında hüküm vermeyip de, Rasulullah'ın verdiği hükümler, Allah tarafından verilmiş hükümlerle aynı kabul edilir. Müslüman olarak bilmeliyiz ki, Rasulullah'ın Kur'ân'a ilişkin açıklamaları ve Kur'ân'ın pratik hayatta yaşanır hâle getirilmesi demek olan sünnetin Asr-ı Saadet (saadet asrı)'nda olduğu kadar bizim toplumumuz için de geçerli olduğunu kabul etmek şer'î bir zorunluluktur. Kur'ân'ı, kendisine indirilen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den daha iyi anladığını iddia eden yalnızca yalancıdır. Kur'ân adına hareket ettiğini iddia ederek sünneti reddedenler, kesinlikle samimi değillerdir. Allame imam Şevkanî'nin deyimiyle Sünneti Mutah-

hara'nın ahkâm koyması konusundaki hüccet oluşunun kesinliğine rağmen onun İslâm hukukundaki yerine karşı çıkanlar ancak İslâm'dan nasi-bi olmayanlardır." (İmam Şevkanî, İrşadu'l-Fuhul, s. 29)

Çünkü sünnetin reddini ifade eden Kur'ân'da tek bir ayet bile bulunamaz. Oysaki sünnete uymayı emreden pek çok ayet mevcuttur. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **"Sana kitabı indirdik ki, hakkında ihtilafa düştükleri şeyi onlara açıklayasın diye."** (Nahl: 64)

"O peygamber hevasından konuşmaz. Onun konuşması ancak bildirilen bir vahiydir." (Necm: 3-4) Abdullah b. Amr şöyle der: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den duyduğum her şeyi ezberlemek maksadıyla yazıyordum. Kureyş beni bundan nehyetti ve "Rasulullah kızgınlık ve sükunet hâlinde konuşan bir insan iken ondan duyduğum her şeyi nasıl yazarsın?" dediler. Bunun üzerine yazmaktan vazgeçtim. Sonra durumu Rasulullah'a anlattım. Eliyle ağzını işaret ederek; **"Yaz nefsimi elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, buradan haktan başka bir şey çıkmaz"** buyurdu. (Ebu Davud; 2/343) **"Kim Rasule itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur."** (Nisa: 80)

Sünnet inkârcıların durumu, Kur'ân-ı Kerîm'de haber verilen Allah ile Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'inin arasını ayırmak isteyenlerin durumu gibi apaçık bir küfrü hatırlatmaktadır. Yüce Allah onlar için şöyle buyuruyor:

"Onlar ki, Allah'ı ve elçilerini inkâr ederler. Allah ile elçilerinin arasını ayırmak isterler, kimine inanırız, kimini de inkâr ederiz derler. Bu ikisinin arasında bir yol tutmak isterler. İşte onlar kâfirlerin ta kendileridir. Biz de kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır." (Nisa: 150-151)

Kur'ân'a iman etmek kişiyi, "Lâ ilâhe illallah" tevhidinin, Rasulallah'ın sünnetine inanmak ise kişiyi, "Muhammedün Rasulullah" şehadetini tahkike götürür. Zaten "Muhammedün Rasulullah", şehadetinin manası, Rasulullah'ın emirlerine itaat etmek, haber verdiği hususlarda, onu doğrulamak, onun nehyettiği kötülüklerden kaçınmak ve istenildiği şekilde Allah Azze ve Celle'ye ibadet etmektir. Her kim; "Ben sünnetin amele taalluk eden yönünden başkasına inanmam" diyorsa, işte onun durumu. Yüce Allah'ın şu hükmünün içine girer:

"Yoksa siz kitabın bir kısmına inanıp, bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Sizden bunu yapanın cezası, dünya hayatında rezil olmaktan başka nedir? Kıyamet gününde de azabın en şiddetlisine itilirler." (Bakara: 85)

Kim “Ben Kur’ân’dan başka bir şeye ne inanır, ne de amel ederim” derse, bu kimse tıpkı şöyle konuşan kişiye benzer: “Ben Allah’tan başka ilâh bulunmadığına şehadet ederim. Fakat Muhammed’in onun Rasülü olduğuna şehadet etmem” manasına gelir ki, böyle bir şehadetin de geçersizliğinde asla bir kuşku yoktur. **“Yüce Allah’ı seviyorsanız, bana uyun! Ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın.”** (Al-i İmran: 31)

Ne zaman ki İslâm ümmeti; peygambere uyma, ona itaat etme, emirlerine boyun eğme ve teslim olma gibi hususlarda tam bir bozgunluk sürecine girmiş oldukları halde, yine de Rasulullah’ı sevdiklerini ileri sürmüş iseler de, işte bu iddia, tevhidi olmayan his, vicdan, Kur’ân ve sünnet açısından batıl ve yalan bir iddiadır. Bunun aksini iddia eden varsa delilini getirsin. Neticeden her şeyin içyüzünün ortaya çıktığını görecektir. Yüce Allah şöyle buyuruyor: **“Hayır, Rabbine andolsun ki, onlar aralarında ihtilafa düştükleri zaman, içlerinde bir burukluk duymadan verdiği hükme gönül hoşluğuyla razı olup tam anlamıyla teslim olmadıkça iman etmiş olamazlar.”** (Nisa: 65)

İHTİLÂFLARI ALLAH VE RASULÜNE GÖTÜRMEİNİN FARZ OLDUĞU HAKKINDAKİ EMİR

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Allah ve Rasulü, bir şeye hükmettikleri zaman, mümin erkek ve mümine kadının kendi işlerinde artık başka bir şeyi seçmeye hakları yoktur. Kim Allah ve Rasulüne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.” (Ahzab: 36)

Müfessir İbnu Kesir; “Bu ayet-i kerîme genel olarak tüm meseleleri içine alır. Şöyle ki, Allah ve Rasulü bir şey hakkında hükmettiği zaman hiçbir kimsenin ona muhalefet etmesi, hiçbir görüşü ve sözü Allah ve Rasulü’nün emrinin önüne geçirmesi mümkün değildir” dedi. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“Ey iman edenler! Allah’a itaat edin. Peygamber’e de itaat edin. Sizden olan emir sahiplerine de. Eğer Allah’a ve ahiret gününe inanıyorsanız herhangi bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz, onu Allah’a ve Rasulü’ne götürünüz. Bu hem daha hayırlı, hem de sonuç itibariyle daha güzeldir.” (Nisa: 59)

İbnu Kesir -Allah kendisinden razı olsun-, bu ayetin tefsirinde der ki:

“Allah Teâlâ’ya itaat ediniz, yani Allah’ın kitabına uyunuz. Ve Rasulü’ne itaat ediniz. Rasulullah’ın sünnetinden alınız. Sizden olan emir sahiplerine itaat ediniz. Yani Allah’a isyan olmadıkça, Allah ve Rasulü’ne itaat ettikleri müddetçe emirlerine itaat ediniz.”

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“İtaat ancak maruftadır.”** (Buhari, Ahkam: 4, Müslim, İmarat: 39-40) Çünkü **“Allah’a isyan konusunda yaratılmışa itaat yoktur”** gerçeği açık bir şekilde ifade eder.

“Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz, onu Allah’a ve Rasulü’ne götürün” ayeti hakkında seleften Mücahid ve başkaları şöyle diyor: Yüce Allah bu emri, insanlara, dinin usul ve fûru meselelerinde ihtilaf ettikleri zaman, ihtilaflarını, işte bu Allah’ın emri olan kitap ve sünnetle halletmelidirler. Allah’ın buyurduğu gibi: **“De ki, ayrılığa düştüğünüz herhangi bir şeyde hüküm vermek ancak Allah’a mahsustur.”** (Şura: 10)

Kim bir işin doğruluğuna, kitap ve sünnetten delil getirerek hükmederse işte bu haktır. Haktan sonra ancak sapıklık vardır. Bunun için Yüce Allah şöyle buyurur:

“Allah’a ve âhiret gününe gerçekten inanıyorsanız”, yani aranızda çekişmiş olduğunuz meselelerde bilgisizliğinizi, düşmanlığınızı bırakarak o meselede Allah’ın kitabı ve Rasulullah’ın sünnetiyle muhakeme edin. **“Allah’a ve âhiret gününe gerçekten inanıyorsanız”.** Bu ayet-i kerîminin, bunun üzerine delil olmasıyla, her kim ki, ihtilaf anında kitap ve sünnetle hükmetmezse ya da ihtilaflarını kitap ve sünnete götürmezse, o Allah’a va ahiret gününe inanmıyor demektir. **“Bu, hem hayırlı”,** yani Allah’ın kitabı ve Rasulü’nün sünnetiyle hükmetmek ihtilafı bu ikisine götürmeniz, sizin için hayırlıdır. **“Ve netice bakımından daha güzeldir.”** Sonuç olarak kazanç bakımından daha güzeldir.

O Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in vermiş olduğu hüküm ister gizli olsun, ister açık olsun her zaman bağlanması gereken bir farz ve hak olduğunu kimsenin böyle bir hakka ve farza uymamazlık etmemesi gerektiğini bildirerek şöyle buyuruyor: **“Sonra da verdiği hükümden dolayı içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan ona tam bir teslimiyet göstermedikçe iman etmiş olamazlar.”** Yani seni hakem olarak tayin ettikleri zaman kesinlikle ve içtenlikle iman ve itaat ederler, hakemlik yaptığın konuda hiçbir zaman kendi nefislerinde bir sıkıntı duymayacaklardır. Onun hükmünü açık ya da gizli olsun cleştirmeyeceklerdir. Herhangi bir engel

ve savunmaya başvurmaksızın tam bir teslimiyetle verdiği hükmi kabul-
lenip teslim olacaktıdır.

Ne zaman sünnet sahih olursa, imamın görüşü terk edilip sünnet ile
amel edilmesi gerekir, ihtilaftan kurtuluşun yolu da budur. İhtilaf anında
sünnete bağlılığın gerekliliği hakkında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve
sellem şöyle buyuruyor:

*“Sizin içinizde hayatta kalanlar birçok ihtilaflar göreceklerdir. Si-
zin üzerinize düşen benim sünnetimle hidayete nail olan Hulefa-i Raşi-
dîn'in sünnetinden ayrılmayınız. Azı dişlerinize ona sımsıkı sarılınız. Din
adına dinde olmayan işlerin sonradan uydurulmasından sakının, zira din-
de her sonradan uydurulan bid' attır. Her bid' atta sapıklıktır.”* (Ebu Davud,
Sünnet; 4607, Tirmizi, İlim: 16, İbnu Mace, Mukaddime: 6, 1/15-17. Şeyh el-Bani, Zi-
lalü'l-Cenneti fî Tahriri's-Sünne'de 1/17-19, hadis sahihtir. Ahmed b. Hanbel Müsned,
4/126-127. Beyhaki, Medhal: 135, Hakim, Müstedrek, 1/95-96)

TAKLİT EN TEHLİKELİ TARTIŞMALARIN BAŞINDA GELİR

Allah Azze ve Celle buyuruyor ki:

*“Allah'a ve Rasulü'ne itaat edin ve birbirinizle çekişmeyin. Aksi
hâlde başarısızlığa uğrarsınız ve kuvvetiniz yok olup gider. Sabredin;
şüphesiz ki Allah sabredenlerle beraberdir.”* (Enfal: 46)

Allah Azze ve Celle hezimete uğramanın sebebi olarak çekişmeyi
haber vermektedir. Allah'ın kitabı ve Rasulü'nün sünnetiyle hükmettiği-
miz zaman çekişme olmayacaktır. Çünkü insanlar kendi görüşleri üzerin-
de taassub sahibi olduklarından veya delile bakmaksızın başkalarını taklit
ettikleri zaman çekişme meydana gelmektedir. Bundan dolayı sahabelere -
Allah onlardan razı olsun- baktığımızda bütün meselelerde onlar, yine
kendi içlerinden olan başka birini taklid etmiyorlardı. İşte onlardan; Ebu
Bekir ve Ömer -Allah ondan razı olsun- 'e bunun gibi dört imam -Allah'ın
rahmeti üzerine olsun- ve başkaları kendi görüşlerinde taassub gösterme-
yip, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hadisine kendi görüşlerini
terk ediyorlardı ve delillerini bilmeksizin başkalarının da kendilerini taklit
etmelerini men ediyorlardı. Gerçek olan bir şey var ki, onlar insanların en
hayırlılarıydılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in dediği gibi
*“İnsanların en hayırlısı benim zamanımda yaşayanlar (sahabe) ve sonra-
kiler (tabiin) ve ondan sonra gelenler (tebe-i tabiin)'dir”* demiştir. (Buhari,

Müslim, Fadaili's-Sahabe; 7/211, Buhari, Şehadet 5/190, Tirmizi, Fiten: 2222)

Allah ve Rasulü hüküm verdiği zaman kendilerinden ne bir söz söylüyor ne de bir amelde kesinlikle bulunmuyorlardı. Onun sünnetine azı dişleriyle sımsıkı bağlanıyorlardı. Allah Rasulü'nün vasiyet ettiği gibi: *"... O hâlde sizler benim sünnetimle hidayete ermiş Raşit ve yol gösterici halifelerin sünnetinden ayrılmayınız. Ona sımsıkı sarılın, azı dişlerinizle tutun, (dinde) sonradan uydurulmuş işlerden sakının. Çünkü dinde sonradan uydurulan her şey bid'attır, her bid'at sapıklıktır."* (Ebu Davud, Sünnet; 4607, Tirmizi, İlim: 16, İbnu Mace, Mukaddime; 6, 1/15-17. Şeyh el-Bani, Zilalü'l-Cenneti fi Tahrici's-Sünne'de 1/17-19, hadis sahihtir. Ahmed b. Hanbel Müsned, 4/126-127. Beyhaki, Medhal: 135, Hakim, Müstedrek; 1/95-96)

Şüphesiz; sünnet üzere olmayan bütün amellerin bid'at olduğu bilinen bir gerçektir. Böyle ameli uygulamak büyük bir imam tarafından söylenmiş olsa bile caiz değildir. Bu konuda "O hakkı ararken hataya düşer, ictihad ettiğinde yetersiz kalırsa hatasından dolayı sorulmaz, ceza görmez, ecir alır. Bu ecir ictihadından dolayıdır. Hatası da affedilmiştir." Kendilerine nass ulaşmadığından gerek selef, gerekse halef alimlerinden çoğu ictihad etmişler, zayıf hadisi sahih; ayeti değişik manada yorumladığından ya da kuvvetli bulduğu görüşten dolayı bir takım söz ve davranışlarında farkında olmadan bid'at'e düşmüşlerdir. Kendilerine ulaşmayan deliller (nasslar konusunda), Rabbinden gücü yettiğinde korkarsa; *"Ey Rabbimiz! Unutmuş veya hata etmişsek bizi sorumlu tutma"* (Bakara: 286) ayeti onda tahakkuk eder. "Allah Teâlâ (bu duaya mukabil olarak); *"Sorumlu tutmadım"* buyurmaktadır. Bu hadis sahihtir. Allah Rasulü'nün sahabeleri hiçbir zaman taassub yapmıyordu.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"(Ey Müslümanlar!) Peygamberi kendi aranızda çağırmayı, birbirinizi çağırarak bir tutmayın. Allah, içinizden birbiri arkasına gizlice sıvışanları elbette bilmektedir. Bu itibarla, Allah'ın emrine muhalefet edenler, başlarına bir belânın gelmesinden, yahut acı bir azaba uğramaktan sakınsınlar." (Nur: 63)

"Ey iman edenler! Allah'ın ve Rasulü'nün önüne geçmeyin (onlardan önce bir şey hakkında hüküm vermeyin) Allah'tan korkun şüphesiz Allah işiten ve bilendir." (Hucurat: 1) Bir başka ayetinde;

"Oysa aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'ine davet olunan mü'minlerin sözü ise, "İşittik ve itaat ettik" demeleridir. İşte kurtuluşa erenlerde bunlardır." "Kim

Allah'a, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'ine itaat eder ve ondan korkar, sakınırsa işte kurtuluşa erenler bunlardır." (Nur: 51-52)

Bundan dolayı selef-i salihin (Allah onlardan razı olsun) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine sımsıkı sarılarak sünnete muhalif bütün sözleri reddediyorlardı.

İMAMLARIN SÖZLERİ

Muhakkak ki dört imam ve başka hidayet imamları, Allah onlardan razı olsun hadis ne zaman sahih olursa hadisle amel edilmesinin mahiyetini açıklamışlardır. Buna da kendi sözleri açıklık getirmektedir. Çünkü onlar hiçbir zaman hadise muhalefet etmemişlerdi; aynı zamanda taklitten de kaçıyorlardı. İşte müctehid imamların, sünnete uymakla sünnetle çelişen görüşlerini terk etmekle ilgili görüşleri:

İmam Ebu Hanife -Allah ondan razı olsun-: Allah ona rahmet etsin, o şöyle diyor: *"Hadis sahih olduğu zaman benim mezhebim (görüşüm) odur."* (İmam İbnu Abidin'in el-Hasiye c.1, sh. 63 ile Resmu'l-Müfti, Mecmuati Resaili İbnu Abidin, c.1, sh.4.) Şeyh Salih el-Fullani'nin "İkazu'l-Himem'de sh.63 ve İbnu Abidin'in İbnu's-Şahne'ye ait "Şerhu'l-Hidaye'den naklettiğine göre şöyle deniliyor: Hadis sahih olduğu zaman mezhebin görüşü ile çelişse de onunla amel edilebilir. "Ve kişinin mezhebi hadisin hükmü olur. Hadisle amel etmek mezheb taklitçisi kişiyi Şafî veya Hanefî olmaktan çıkarmaz, imamın bu sözü İbnu Abdi'l-Berr, Ebu Hanife ve diğer imamlardan rivayet etmektedir. Şeyh muhaddis Muhammed Nasuruddin el-Bani ise şöyle diyor: Bu söz imamların ilim ve takvadaki olgunluklarındandır. Öyleki bu alimler sünnetin tamamını bilmediklerine işaret etmişlerdir. Bazen onlardan kendilerine ulaşmamış bir sünnete ters görüş çıkmakta ve bu durumda meseleyi öğrenince bize sünnete uymamızı emretmişlerdir. (Hadislerle Namaz Kitabı sh. 20)

"Hadis sahihse benim mezhebim odur." (Allah onlardan razı olsun) Sözü bazı yerlerde sünnetin yorumu manasında alınmaktadır.

"Nereden aldığımızı bilmedikçe, hiç kimseye bizim görüşümüz ile amel etmesi helâl olmaz." (İbnu Abdi'l-Berr el-İntika fî Fezaili Selaseti'l-Eimme-ti'l-Fukaha sh. 145)

Başka bir rivayette şöyle demiştir: "Dayandığım delili bilmeden benim görüşüm ile fetva vermek haramdır. Bir rivayette de şu fazlalık vardır. Biz birer insanız, bugün bir söz söyleriz yarın ise ondan vazgeçeriz."

Başka bir güzel sözünde şöyle der: “İçlerinde hadisle meşgul olanlar bulunduğu müddetçe insanlar kurtuluş içerisinde dirler. Ne zaman ilmi, hadisin dışında ararlarsa bozulurlar. Allah’ın diniyle ilgili bir konuda şahsî görüşünüze göre hüküm vermekten sakınınız. Sünnete tâbi olunuz. Kim sünnetten ayrılırsa sapıtır.” (Mizanü’l-Kübra eş-Şerani 1/51)

İmam Ebu Hanife’nin -Allah ondan razı olsun- daha buna benzer sözleri vardır. Diğer taraftan İmam Malik -Allah ondan razı olsun- Muvatta isimli kitabını insanların taşımasını men etmiştir.

İmam Malik -Allah ondan razı olsun- bir sözünde de şöyle demiştir: “*Ben bir beşerim. Doğruyu da bulurum, hata da ederim. Sizler benim görüşlerime bakın. Allah’ın kitabı, Rasulü’nün sünnetine uyanı alın, uymayanı bırakın.*”

Başka bir sözünde ise; “Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in dışında bazı insanların sözleri alınır da terk edilir de demiştir.”

İmam Şafî’ye gelince; muhakkak ki onun davetinin çoğu sünnete tâbi olmuştur.

“Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in bir sünneti kendisine gizli kalmamış ve ulaşmamış kimse yoktur. (Yani herkese Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in her sünneti ulaşmamış olabilir). Ben bazen bir söz söylemiş, bir prensip tespit etmişimdir de o konuda benim görüşüm hilafına Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’den nakledilen bir hadis bulunmuştur. Bu durumlarda benim görüşüm Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in görüşüdür.” (İbnu Asakir, Tarihü Dimaşk (15/1/3). el-İkaz sh. 100. İ’lamu’l-Muvakkun: 2/ 363-364)

“Bir kimse için, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’den nakledilen bir sünnetin açıkça belirlenmesi halinde, onu bir başkasının sözünden ötürü terk etmenin helâl olmadığı hususunda müslümanlar ittifak halindedirler.” (İbnu Asakir, Tarih-i Dimaşk (15/1/3). el-İkaz sh. 100. İ’lamu’l-Muvakkun: 2/ 363-364)

“Bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’den sahih bir hadis rivayet edildiği hâlde, onunla amel etmezsem, aklımın gitmiş olduğuna sizi şahit tutuyorum.” Bir başka sözünde: “Benim söylediğim bir söz Allah’ın Rasulü’nden gelen bir hadise aykırı olursa, sözümü duvara çarpın” demiştir. (Harevi, Zemmü’l-Kelam 3/41/1. Hatib Bağdadî, (el-İhticac Bi’s-Şafî (812). İbnu Asakir 15/9/10. Nevevi; el-Mecmu 1/163)

“Hakkında görüş beyan ettiğim herhangi bir meselede hadis alimle-

ri tarafından benim görüşlerime aykırı bir hadis rivayet edilirse, ben sağlığımda ölümünden sonra da görüşümden dönmüşümdür.” (Ebu Nuaym 9/107; Herevi 47/1. İlamu'l-Muvakkun c.2, sh. 63. Fullani: sh. 104)

“Herhangi bir konuda söz vermişsem ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den buna aykırı sahih bir haber gelmişse Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hadisi daha doğrudur. Beni taklit etmeyiniz.” (İbnu Ebi Hatim, Ebu Nuaym İbnu Asakir; 15/9/2)

İmam Şafî'nin talebesi, İmam Müznî -Allah ona rahmet etsin- el-Um adlı kitabın muhtasarının başında şöyle diyor: “Ben bu kitabı Muhammed b. İdris eş-Şafî ilminden ve onun sözlerinin manasından özetledim. Maksadım bu bilgilerden faydalanmak isteyenlere durumu kolaylaştırmak, bununla beraber Şafî'yi ve başkalarını taklitten uzaklaştırmak olduğunu bildirmektir. Tevfik ve hidayet Allah Azze ve Celle'den dir. Kişi buna bakarak nefsinin dini için istenilen yere koymalıdır.”

İmam Ahmed -Allah ondan razı olsun- bu konuda bazı sözlerinde şöyle diyor:

“Beni taklit etme, Malik'i, Şafî'yi, Evzaî'yi ve Sevrî'yi de taklid etme. Sen de onların aldığı kaynaklardan bilgi al.” (el-Fullani: 113, İlamu'l-Muvakkun, c.2, sh. 302)

“Bir rivayette şöyle demiştir: Dini konularda bunlardan, yani alimlerden herhangi birini taklit etme, Peygamber ve onun ashabından ne gelmişse onu al. Ashabtan sonra tabiun nesli gelir ki, bir alim bunların görüşünü alıp almamakta serbesttir.” (Ebu Davud, Mesailu'l-İmam Ahmed, sh. 276, 277)

“Evzaî'nin Malik'in Ebu Hanîfe'nin sözlerinin hepsi şahsi bir görüşten ibaret oluyor, bence hepsi eşittir. Delil ancak hadislerdir.” (İbnu Abdi'l-Berr, el-Cami, c.2, sh. 149)

“Kim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hadisini reddederse o helâkin eşîğindedir.” (İbnu'l-Cevzi, sh. 182)

İşte bunlar, imamların sünnete sarılmayı emreden ve araştırma yapmadan mesnetsiz olarak başkalarının kendilerini taklit etmesini yasaklayan sözlerdir. Mezhep taassubu ilk iki asırda yayılmamıştır. Ancak üçüncü asrın başlarından sonra yayılmaya başlamıştır. Çünkü üçüncü asrın başında İslâm ümmetin büyük fetihlere mazhar olduğu hiçbir kimse için gizli kalmaz. Bundan dolayı İmam-ı Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle di-

yor: “Bu ümmetin sonu ancak baştakilerin düzeldiği bir inançla düzelir.”

Bu ümmetin evvelkileri taklitçilik, bid'atlerle ve heva hevese yapmakla düzelmemiştir. Muhakkak ki hüccette (delile) ittiba ile düzelmiştir. Allah-u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“De ki; işte benim yolumdur. Ben Allah’a çağırıyorum. Ben ve bana uyanlar aydınlık bir yol üzerindeyiz. (Kör bir saplantı içinde değiliz) Allah’ı (ortaklardan) tenzih ederim. Ve ben ortak koşanlardan (müşriklerden) değilim.” (Yusuf: 108)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyor: “Şüphesiz ki siz sizden öncekilerin yolunu karış karış, kulaç kulaç takip edeceksiniz. Hatta onlar bir keler deliğine girseler siz de onların ardından gireceksiniz.” Sahabiler; “Ey Allah’ın Rasülü! Bunlar Yahudi ve Hristiyanlar mıdır?” dediler. Peygamberimiz de şöyle buyurdu: “Başka kim olacak.” (Buhari; Enbiya: 50, İtisam 14, Müslim; ilim 6, İbnu Mace; Fiten 17, İmam Ahmed, c.2, sh. 327, 450)

Bu taklidin sonucu olarak ümmet grup ve hiziplere ayrıldı. Yine bu taklitçiliğin eseri olarak bid'atler yayıldı, sünnetin izleri gizlendi. Akli hareket öldürülerek fikrî heyecan durduruldu. Ümmetin şahsiyetini zayıflatacak biçimde ilmi bağımsızlık kayboldu. Böylece ümmete, kurtarıcı bir hayatı kaybettirerek gelişmesini ve ayağa kalkmasını engellediler. Yabancılar, bununla bir gedik bularak İslâm’ın özüne nüfuz etmeye başladılar.

Düşün ey Müslüman; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetini azı dişleriyle sımsıkı sarılanlardan ol. Ve onun sünnetine muhalif olan söz ve ameli terk et. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: **“Artık Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem’in emrinden uzaklaşıp gidenler, kendilerini bir fîtnenin çarpmasından yahut onlara pek acıklı bir azabın gelip çatmasından sakınsınlar.”** (Nur: 63)

Umarım terceme ettiğimiz Muhammed bin İsmail Ebu Abdullah’ın Sahih-i Buhârî adlı eseri hayra vesile olur ve ümmetin dirilişine fayda verir.

“Ey Rabb’imiz. Bize dünyada da bir güzellik ver, âhirette de bir güzellik ver ve bizi o ateş azabından koru.”(Bakara: 201)

“Ey Rabb’imiz! Hesap günü, ayağa kalkacağımız gün bana, ana ve babama ve bütün imân edenlere mağfiret eyle.” (İbrâhîm:41)

Velhamdulillahi Rabbil Alemin.

TERCEMEDE TAKİP ETTİĞİM METOD

Sahih-i Buhârî'yi terceme ederken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selemin muradına en yakın manayı yakalayabilmek amacıyla Sahih-i Buhârî'nin meşhur ve âlimler katında muteber olan *İbnu Hacer el-Askalânî*'nin *Fethul-Bari* adlı eserinden büyük ölçüde faydalandım.

Sahih-i Buhârî içerisindeki kitapların, babların ve hadislerin rakamlandırılması ise *Muhammed Fuad Abdulbaki* -Allah ona rahmet etsin- tarafından yapılmıştır.

Hadisin senedinde ise zincirin en sonundaki ravi zikredilmiş, geri kalanı ise terceme edilmemiştir. Ancak hadisin senedi, Arapça metninde olduğu gibi nakledilmiştir.

Hadisleri tercüme ederken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selemin muradının hâsıl olabilmesi için geniş ve açıklamalı tercemeye gidilmiş ve bu konuda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o hadise yüklediği mana büyük bir titizlikle hadise lanse edilmiş ve bu konuda hadis ulemasının görüşlerine başvurulmuştur.

Sahih-i Buhârî'yi Müslümanlar Kur'ân-ı Kerîm'den sonra ikinci kaynak olarak kabul etmişlerdir. Muhammed Ümmeti bu kitabı kabul etmiş ve hadislerin tamamının sahih olduğu hükmünü vermişlerdir.

Sahih-i Buhari de gerçekten bu övgüyü hak etmiştir. Hadis ulemasının bu kitaba verdikleri önem, bunu anlayıp şerh etmedeki çaba ve gayretleri de bunu göstermektedir. Gerçekten özel olarak Sahih-i Buhârî ve genel olarak hadis kitapları büyük çabalarla derlenip hadisler bir araya getirilmiştir. Öyle ki bir hadis için aylarca yol gidilmiş ve bunun için çok büyük çabalar harcanmıştır.

Böyle bir eseri Arapçadan Türkçeye aktarmayı nasip ettiği için Allah'a hamdu senalar olsun. Rabbim âhiret azığı kılsın. Okuyan kişilere ise öğrenme, yaşama, hıfz etme ve anlatmayı nasip etsin. Amin.

HARUN YILDIRIM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın Adıyla

۱ - کتاب بدء الوحي

1- VAHYİN BAŞLANGICI KİTABI

قَالَ الشَّيْخُ الْإِمَامُ الْحَافِظُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْمُغِيرَةِ
الْبُخَارِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى آمِينَ

Şeyh, imâm, hafız Ebû Abdullah Muhammed İbnu İsmail İbnu İbrahim İbnu el-Muğîre el-Buhârî -Allah ona rahmet eylesin, âmin- şöyle dedi:

۱ - بَاب كَيْفَ كَانَ بَدْءُ الْوَحْيِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَقَوْلُ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالتَّيِّبِينَ مِنْ بَعْدِهِ﴾

1- Allah Resûlü'ne -Allah'ın salât ve selâmı O'nun üzerine olsun-
Vahyin Başlangıcının Nasıl Olduğu Bâbı

Ve Zikri Yüce Olan Allah'ın Şu Kavli:

“Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahiy ettiğimiz gibi
(ey Muhammed) sana da vahyettik.” (Nisâ: 163)

١ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ عَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ اللَّيْثِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى الْمِنْبَرِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ إِلَى امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ

1- Bize Humeydî Abdullah ibnu Zubeyr bildirip şöyle dedi: Bize Sufyân ibnu Uyeyne bildirip şöyle dedi: Bize Yahya ibnu Saîd el-Ensârî bildirip şöyle dedi: Bana Muhammed ibnu İbrahim et-Teymî haber verdi ki, o Alkame ibnu Vakkas el-Leysî'yi şöyle derken işitmiştir: Ben Ömer ibnu el-Hattâb'ı -Allah ondan razı olsun- minber üzerinde şöyle derken işittim: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim:

*"Ameller ancak niyetlere göredir. Herkesin niyet ettiği ne ise, eline geçecek olan ancak o'dur. Artık her kim elde edeceği bir dünya menfaati için veya nikâh edeceği bir kadından dolayı hicret etmiş ise, onun hicreti, hicret etmiş olduğu şeydir."*¹ (Hadis'in geçtiği diğer yerler: 54, 2529, 3898, 5070, 6689, 6953.)

٢-بَاب

2-Bâb

٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْيَاءًا يَأْتِينِي مِثْلَ صَلَصلةِ الْجَرَسِ وَهُوَ

1 Bu kitap sünnet vahyini toplamak için yazıldığından Buhari kitaba "Vahyin başlangıcı" konusu ile başlamıştır. Vahiy şer'i amelleri açıklamak için indirildiğinden Buhari ameller le ilgili hadisi başa almıştır.

أَشَدُّهُ عَلَيَّ فَيَقْصِمُ عَنِّي وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْهُ مَا قَالَ وَأَحْيَانًا يَتَمَثَّلُ لِي الْمَلَكُ رَجُلًا
فَيَكَلِّمُنِي فَأَعْيِي مَا يَقُولُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يُنْزِلُ عَلَيْهِ الْوَحْيُ
فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْبَرْدِ فَيَقْصِمُ عَنْهُ وَإِنْ جَبِينَهُ لَيَتَفَصَّدُ عَرَقًا

2- Bize Abdullah ibnu Yusuf bildirip şöyle dedi: Bize Mâlik ibnu Enes, Hişâm ibnu Urve'den, o da babası Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den, o da mü'minlerin annesi Âişe'den –Allah ondan razı olsun- haber verdi. Haris ibnu Hişâm –Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

“Ey Allah'ın Rasûlü, sana vahiy nasıl gelir?” diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

“Bazı vakitlerde bana çingırak sesi gibi gelir ki, bana en ağır geleni de budur. Benden o hâl gider gümez, (meleğin) bana getirmiş olduğu sözünü hafızamda tutarım. Bazen de melek bana bir insan suretinde gelir, benimle konuşur, ben de söylediklerini ezberime alırım” buyurdu.

Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: O'nu, soğuğu şiddetli bir günde kendisine vahiy inerken gördüm, kendisinden o hâl geçtiğinde alından ter boşanırdı. (Hadisin geçtiği bir başka yer; 3215 nolu hadistir.)

۳- بَاب

3- Bâb

۳ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ
عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا قَالَتْ أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ فِي النَّوْمِ فَكَانَ لَا يَرَى رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ
مِفْلَ فَلَقِيَ الصُّبْحَ ثُمَّ حُبِّبَ إِلَيْهِ الْخَلَاءُ وَكَانَ يَخْلُو بِغَارِ حِرَاءٍ فَيَتَحَنَّنُ فِيهِ وَهُوَ
التَّعَبُ الدُّلْيَالِي ذَوَاتِ الْعَدَدِ قَبْلَ أَنْ يَنْزِعَ إِلَى أَهْلِهِ وَيَتَزَوَّدُ لَذَلِكَ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى
خَدِيجَةَ فَيَتَزَوَّدُ لِمِثْلِهَا حَتَّى جَاءَهُ الْحَقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءٍ فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ اقْرَأْ
قَالَ مَا أَنَا بِقَارِئٍ قَالَ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ

قُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِي فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ
 فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِي فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّالِثَةَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي
 خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ﴾ فَرَجَعَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْجُفُ فُؤَادُهُ فَدَخَلَ عَلَى خَدِيجَةَ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَ
 زَمَلُونِي زَمَلُونِي فَزَمَلُوهُ حَتَّى ذَهَبَ عَنْهُ الرُّوعُ فَقَالَ لَخَدِيجَةَ وَأَخْبَرَهَا الْخَبَرَ لَقَدْ
 خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي فَقَالَتْ خَدِيجَةُ كُلَّا وَاللَّهِ مَا يُخْزِيكَ اللَّهُ أَبَدًا إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ
 وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَانْطَلَقَتْ
 بِهِ خَدِيجَةُ حَتَّى أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلٍ بْنِ أَسَدٍ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى ابْنَ عَمِّ خَدِيجَةَ وَكَانَ
 أَمْرًا قَدْ تَنَصَّرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعِبْرَانِيَّ فَيَكْتُبُ مِنَ الْإِنجِيلِ
 بِالْعِبْرَانِيَّةِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكْتُبَ وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ يَا ابْنَ
 عَمِّ اسْمَعْ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ يَا ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَرَ مَا رَأَى فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ هَذَا الثَّامُوسُ الَّذِي نَزَّلَ اللَّهُ عَلَى
 مُوسَى يَا لَيْتَنِي فِيهَا جَذَعًا لَيْتَنِي أَكُونُ حَيًّا إِذْ يُخْرِجُكَ قَوْمُكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْمُخِرْجِي هُمْ قَالَ نَعَمْ لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ بِمِثْلِ مَا جِئْتَ بِهِ
 إِلَّا عُودِي وَإِنْ يَذَرِكُنِي يَوْمُكَ أَلْصُرُكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا ثُمَّ لَمْ يَنْشَبْ وَرَقَةُ أَنْ تُوفِّيَ
 وَفُتَرَ الْوَحْيُ.

3- Mü'minlerin annesi Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vahiin ilk başlangıcı uy-
 kusunda gördüğü salih rüya şeklinde olmuştur. Gördüğü hiçbir rüya yok-
 tu ki tıpkı sabahın aydınlığı gibi çıkmasın. Sonra kendisine yalnızlık sev-
 dirildi. Bir ay müddetle ki bu Ramazan ayıydı, Hira mağarasında kaldı ve
 İbrahim'in dini olan "Hanifiyye"den kalma ibadetlerle uğraşırdı. Ailesin-
 den ayrılmadan önce yeteri kadar yiyeceğini alır sonra tekrar Hatice'nin -
 Allah ondan razı olsun- yanına gelip azığını alır ve mağarada ibadetine
 devam ederdi. Bu durum Hira mağarasında olduğu hâlde hak olan emir
 gelinceye kadar devam etti. Ona melek gelip: "Oku" dedi.

-“Ben okuma bilmem” dedi. Dedi ki: “(Melek) beni aldı ve gücüm kuvvetim kesilene kadar beni tuttu Sonra beni bıraktı”. (Melek) dedi ki: “Oku” Ben “Okuma bilmem” dedim. Sonra beni ikinci kez alıp gücüm kuvvetim kesilinceye kadar beni tuttu. Sonra beni bıraktı ve “Oku” dedi. Ben: “Okuma bilmem” dedim. Melek beni alıp üçüncü kez gücüm kuvvetim kesilene kadar tuttu. Sonra dedi ki:

[Yaratan Rabbinin adıyla oku! O insanı yapışkan bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin sonsuz kerem sahibidir.]

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine vahyolunan âyetler ve başından gelen kıssayla ve korkarak Hatice binti Huveylid’in -Allah ondan razı olsun- yanına dönüp dedi ki: “Beni örtün, beni örtün” Korkusu gidinceye kadar onu sarıp örttüler. Ondan sonra olanları Hatice’ye haber vererek: “Kendimden korktum” dedi. Hatice -Allah ondan razı olsun-: “Sakin korkma! Allah’a yemîn ederim ki, Allah asla seni mahcup edip zor duruma düşürmez. Çünkü sen akrabana iyilik eder, herkesin yardımına koşar, insanların senden gayrısında bulamadıkları maldan onlara verirsin, misafirini ağırlarsın, musibet anında insanlara yardım edersin” dedi.

Bundan sonra Hatice, onunla birlikte amcasının oğlu Varakatu’bnu Nevfel ibnu Esed ibnu Abdul-Uzzâ’ya gitti. O, cahiliyet zamanında Hıristiyanlığı benimsemiş, İbrânîce yazı bilen ve İncil’den Allah’ın dilediği kadar İbrânîce yazan yaşlı ve kör olmuş biriydi. Hatice ona dedi ki:

- Ey amcamın oğlu! Kardeşinin oğlunu bir dinle, dedi. Varaka:

- Ne oldu ey kardeşimin oğlu? diye sorunca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gördüklerini ona anlattı.

Varaka O’na şöyle dedi:

“Bu gördüğün, Allah’ın Musa’ya gönderdiği Nâmûs’tur (Cibril). Keşke senin davet ettiğin günlerde sana yardım etmek için genç olsaydım! Kavminin seni çıkaracakları zaman keşke hayatta olsaydım!”

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki:

-“Onlar beni çıkaracaklar mı ki?” O da:

-“Evet. Senin getirdiğini getirmiş hiçbir kimse yoktur ki ona düşmanca davranılmasın (eziyete uğramasın). Şayet senin çıkarılacağın o güne yetişirsem sana yardım ederim,” cevabını verdi. Ondan sonra aradan

çok geçmedi, Varaka vefat etti. Bir müddet vahiy kesildi.² (Hadis'in geçtiği diğer yerler: 3392, 4953, 4955, 4956, 4957, 6982)

٤- قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ وَهُوَ يُحَدِّثُ عَنْ فِتْرَةِ الْوَحْيِ فَقَالَ فِي حَدِيثِهِ بَيْنَا أَنَا أَمْشِي إِذْ سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ جَالِسٌ عَلَى كُرْسِيِّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَرَعِبْتُ مِنْهُ فَرَجَعْتُ فَقُلْتُ زَمَلُونِي زَمَلُونِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ إِلَى قَوْلِهِ وَالرُّجُزَ فَاهْجُرْ﴾ لَحَمِي الْوَحْيِ وَتَتَابَعَ تَابَعُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ وَأَبُو صَالِحٍ وَتَابَعَهُ هِلَالُ بْنُ رَدَادٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ يُوسُفُ وَمَعْمَرٌ بِوَادِرَةٍ

4- İbnu Şihâb şöyle dedi: Bana Ebû Seleme ibnu Abdurrahmân haber verdi. Câbir ibnu Abdullah el-Ensari vahyin gelişinin bir müddet kesilmesinden bahsederken hadisinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu söyledi:

“Ben (birgün) yürürken gökyüzü tarafından bir ses işittim. Başımı kaldırdım ki Hira’da bana gelen melek gökyüzü ile yeryüzü arasında bir kürsî üzerinde oturmuş. Ondan korktum. Eve dönüp: ‘Beni örtün’ dedim. Bunun üzerine Allah Teâlâ (“Ey örtüye bürünen (Muhammed)! Kalk ve uyar. Rabbini tekbir et. Elbiseni temizle. Günahlardan uzak dur.”) âyetlerini indirdi. Artık vahiy kesilmeksizin devam etti.

Abdullah ibnu Yusuf ve Ebu Salih, Yahya ibnu Bukeyr’e bu hadiste mütabaat etmişlerdir. Hilâl ibnu Raddâd’da Zühri’den ona mütabaat etmişlerdir. Yûnus ve Ma’mer bu hadisi Zühri’den bir önceki hadise lâfzen mutabık olarak rivayet ettiler. Ancak “kalbi titredi” (korktu) ibaresi yeri-

2 Bu hadisi şerif vahyin başlangıcını oluşturur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem önce yalnızlık sevdirmiş sonra Hira dağındaki mağaraya çekilmiş sonrada Vahy meleği gönderilmiştir. Vahy meleği gelince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem etkilenmiş korkmuş ve akabinde evine gelmiş beni örtün demiştir. Hadiste Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in güzel ahlâkı zikredilmiş ve eşi tarafından teskin edilmiştir. Sonra Varaka bin Nevfel’e gitmiş, Varaka, kendisine daha önceki peygamberlerden bahsetmiş ve kendisinin peygamber olduğunu ve başına bir çok şeyin geleceğini bildirmiştir.

ne “korku anında omuzu ile boynu arasındaki eti titredii” ibaresini kullandılar. (Hadisin geçtiğı diğer yerler: 3238, 4922, 4923, 4924, 4925, 4926, 4954, 6214.)

٤- باب

4- Bâb

٥- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَبِي عَائِشَةَ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ﴾ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَالِجُ مِنَ التَّنْزِيلِ شِدَّةً وَكَانَ مِمَّا يُحَرِّكُ شَفْتَيْهِ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأَنَا أَحَرَّكُهُمَا لَكُمْ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَرِّكُهُمَا وَقَالَ سَعِيدُ أَنَا أَحَرَّكُهُمَا كَمَا رَأَيْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يُحَرِّكُهُمَا فَحَرَّكَ شَفْتَيْهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ﴾ قَالَ جَمَعُهُ لَكَ فِي صَدْرِكَ وَتَقْرَأُهُ فَإِذَا ﴿قُرْآنُهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ﴾ قَالَ فَاسْتَمِعْ لَهُ وَأَلَصِّتْ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا أَنْ تَقْرَأَهُ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ إِذَا أَتَاهُ جِبْرِيلُ اسْتَمَعَ فَإِذَا انْطَلَقَ جِبْرِيلُ قَرَأَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا قَرَأَهُ

5- Bize Mûsâ ibnu İsmail bildirip şöyle dedi: Bize Ebu Avâne bildirip şöyle dedi: Bize Mûsâ ibnu Ebu Âişe bildirip şöyle dedi: Bize Said ibnu Cubeyr, İbnu Abbâs ‘dan Allah Teâlâ’nın [(Ey Muhammed! Cebrâil sana Kur’ân’ı okurken unutmamak için) *acele edip dilini* (Kur’ân’la) *hareket ettirip durma*]” Kıyame Suresi 16-19’uncu âyetinin tefsiri hakkında şöyle dediğini bildirdi: “Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem indirilen âyetlerin hıfzını zorlukla yapmaya çalışır ve bundan dolayı dudaklarını çokça oynatırdı.” İbnu Abbâs dedi ki: “Ben de, tıpkı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in dudaklarını oynattığı gibi sizlere öylece dudaklarımı oynatıyorum.” Said dedi ki: “İbnu Abbas’ı dudaklarını oynatır gördüğüm gibi ben de dudaklarımı oynatıyorum -dudaklarını oynattı-. Bunun üzerine Allah Teâlâ: [(Ey Muhammed! Cebrâil sana Kur’ân’ı okurken unutmamak için) *acele edip dilini* (Kur’ân’la) *hareket ettirip durma. Onu*

toplayıp (kalbine yerleştirmek ve sana) okutmak bize düşer.] Kıyame Suresi 16-19'uncu âyetini indirdi.

İbnu Abbas dedi ki: Onu senin göğsünde toplayıp okutmak bize âittir.

[Onu (sana) okuduğumuz zaman, onun okunuşunu dinle.] İbnu Abbas dedi ki: Onu dinle ve sus. [Sonra onun açıklanması yine bize âittir.] Sonra onu okuman da bize âittir. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Cibril geldiğinde onu dinledi. Cibril gittiğinde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onun okuduğu gibi okudu.³ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4927, 4928, 4929, 5044, 7524.)

۵-بَاب

5- Bâb

۶- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَ حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ وَمَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ نَحْوَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ وَكَانَ أَجْوَدَ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ فَلَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ

6- İbnu Abbâs dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, insanların en cömerdi idi. En cömert olduğu zaman da Ramazan ayıydı ki bu ayda Cibril'le buluşurdu. Onunla Ramazanın her gecesinde buluşur ve Kur'ân'ı mütalaa ederlerdi. İşte bu sebepten dolayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hayır dağıtmakta, sürekli esen rüzgârdan daha cömert idi.

3 Bu hadisi şerif aynı zamanda sünnetinde vahy olduğunun delilidir. Dilini oynatma, onu kalbinde toplayacak biziz daha sonra da onun beyanını öğretecek de biziz derken inenin beyanını yani sünneti de indirenin Allah azze ve celle olduğunun delilidir.

٦- باب

6- Bâb

٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ
 أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ
 أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرْقَلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي رَكْبٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَكَانُوا تِجَارًا
 بِالشَّامِ فِي الْمُدَّةِ الَّتِي كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَادَّ فِيهَا أَبَا سُفْيَانَ
 وَكُفَّارَ قُرَيْشٍ فَأَتَوْهُ وَهُمْ بِبِلْيَاءٍ فَدَعَاهُمْ فِي مَجْلِسِهِ وَحَوْلَهُ عِظَمَاءُ الرُّومِ ثُمَّ دَعَاَهُمْ
 وَدَعَا بَنِي جُمَانِهِ فَقَالَ أَيكُمْ أَقْرَبُ نَسَبًا بِهَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَقَالَ أَبُو
 سُفْيَانَ فَقُلْتُ أَنَا أَقْرَبُهُمْ نَسَبًا فَقَالَ أَذْثَوهُ مِنِّي وَقَرَّبُوا أَصْحَابَهُ فَاجْعَلُوهُمْ عِنْدَ ظَهْرِهِ
 ثُمَّ قَالَ لِبَنِي جُمَانِهِ قُلْ لَهُمْ إِنِّي سَأَلْتُ هَذَا عَنْ هَذَا الرَّجُلِ فَإِنْ كَذَبَنِي فَكَذِّبُوهُ فَوَاللَّهِ
 لَوْ لَا الْحَيَاءُ مِنْ أَنْ يَأْتِرُوا عَلَيَّ كَذِبًا لَكَذَّبْتُ عَنْهُ ثُمَّ كَانَ أَوَّلَ مَا سَأَلَنِي عَنْهُ أَنْ قَالَ
 كَيْفَ نَسَبُهُ فَيَكُمُ قُلْتُ هُوَ فِينَا ذُو نَسَبٍ قَالَ فَهَلْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ مِنْكُمْ أَحَدٌ قَطُّ
 قَبْلَهُ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ قُلْتُ لَا قَالَ فَأَشْرَافُ النَّاسِ يَتَّبِعُونَهُ
 أَمْ ضَعْفَاؤُهُمْ فَقُلْتُ بَلْ ضَعْفَاؤُهُمْ قَالَ أَيْزِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ قُلْتُ بَلْ يَزِيدُونَ قَالَ
 فَهَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ مِنْهُمْ سَخَطَةً لِدِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ كُنْتُمْ تَتَّبِعُونَهُ
 بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ يَغْدِرُ قُلْتُ لَا وَنَحْنُ مِنْهُ فِي مُدَّةٍ لَا
 نُدْرِي مَا هُوَ فَاعِلٌ فِيهَا قَالَ وَلَمْ تُمَكِّنِي كَلِمَةً أَدْخُلُ فِيهَا شَيْئًا غَيْرَ هَذِهِ الْكَلِمَةِ
 قَالَ فَهَلْ قَاتَلْتُمُوهُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَكَيْفَ كَانَ قِتَالُكُمْ إِيَّاهُ قُلْتُ الْحَرْبُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ
 سِجَالٌ يَنَالُ مِنَّا وَتَنَالُ مِنْهُ قَالَ مَاذَا يَأْمُرُكُمْ قُلْتُ يَقُولُ اعْبُدُوا اللَّهَ وَخُذُوا
 تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَاتْرُكُوا مَا يَقُولُ آبَاؤُكُمْ وَيَأْمُرُنَا بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّدَقِ
 وَالْعَقَافِ وَالصَّلَاةِ فَقَالَ لِلتَّرْجُمَانِ قُلْ لَهُ سَأَلْتُكَ عَنْ نَسَبِهِ فَذَكَرْتَ أَنَّهُ فَيَكُمُ ذُو
 نَسَبٍ فَكَذَلِكَ الرُّسُلُ تُبْعَثُ فِي نَسَبِ قَوْمِهَا وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَالَ أَحَدٌ مِنْكُمْ هَذَا

الْقَوْلَ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا فَقُلْتُ لَوْ كَانَ أَحَدٌ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ قَبْلَهُ لَقُلْتُ رَجُلٌ يَأْتِسِي
بِقَوْلٍ قِيلَ قَبْلَهُ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا قُلْتُ فَلَوْ كَانَ
مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ قُلْتُ رَجُلٌ يَطْلُبُ مُلْكُ أَبِيهِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كُنْتُمْ تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ
قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا فَقَدْ أَعْرِفُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِيَذَرَ الْكَذِبَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكْذِبَ عَلَى اللَّهِ وَسَأَلْتُكَ أَشْرَافُ النَّاسِ اتَّبَعُوهُ أَمْ ضَعُفَاؤُهُمْ فَذَكَرْتَ أَنْ
ضَعُفَاءُهُمُ اتَّبَعُوهُ وَهُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ وَسَأَلْتُكَ أَيُرِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ فَذَكَرْتَ أَنَّهُمْ
يُرِيدُونَ وَكَذَلِكَ أَمْرُ الْإِيمَانِ حَتَّى يَتِمَّ وَسَأَلْتُكَ أَيُرْتَدُّ أَحَدٌ سَخِطَةً لَدَيْهِ بَعْدَ أَنْ
يَدْخُلَ فِيهِ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ حِينَ تُخَالِطُ بِشَاشَتِهِ الْقُلُوبَ وَسَأَلْتُكَ هَلْ
يَغْدِرُ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ لَا تُغْدِرُ وَسَأَلْتُكَ بِمَا يَأْمُرُكُمْ فَذَكَرْتَ أَنَّهُ
يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَيَنْهَاكُمْ عَنْ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ وَيَأْمُرُكُمْ
بِالصَّلَاةِ وَالصَّدَقِ وَالْعَقَابِ فَإِنْ كَانَ مَا تَقُولُ حَقًّا فَسَيَمْلِكُ مَوْضِعَ قَدَمَيَّ هَاتَيْنِ
وَقَدْ كُنْتُ أَغْلَمُ أَنَّهُ خَارِجٌ لَمْ أَكُنْ أَظُنُّ أَنَّهُ مِنْكُمْ فَلَوْ أَنِّي أَغْلَمْتُ أَنِّي أَخْلَصْتُ إِلَيْهِ
لَتَجَشَّمْتُ لِقَاءَهُ وَلَوْ كُنْتُ عِنْدَهُ لَعَسَلْتُ عَنْ قَدَمِهِ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي بَعَثَ بِهِ دَحِيَّةً إِلَى عَظِيمٍ بُصْرَى فَدَفَعَهُ إِلَيَّ هِرْقَلُ فَقَرَأَهُ
فَإِذَا فِيهِ:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرْقَلِ عَظِيمِ الرُّومِ سَلَامٌ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ
الْهُدَى أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَذْعُوكَ بِدَعَايَةِ الْإِسْلَامِ أَسْلِمَ تَسْلَمَ يُؤْتِكَ اللَّهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ فَإِنْ
تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ وَ﴿ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ أَنْ لَا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ
اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴾

قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَلَمَّا قَالَ مَا قَالَ وَقَرَعَ مِنْ قِرَاءَةِ الْكِتَابِ كَثُرَ عِنْدَهُ الصَّخْبُ وَارْتَفَعَتِ الْأَصْوَاتُ وَأَخْرَجْنَا فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي حِينَ أَخْرَجْنَا لَقَدْ أَمَرَ أَمْرُ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ إِنَّهُ يَخَافُهُ مَلِكُ بَنِي الْأَصْفَرِ فَمَا زِلْتُ مُوقِنًا أَنَّهُ سَيُظْهِرُ حَتَّى أَدْخَلَ اللَّهُ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ وَكَانَ ابْنُ النَّاطُورِ صَاحِبَ إِيْلَاءٍ وَهَرَقْلُ سَقْفًا عَلَى نَصَارَى الشَّامِ يُحَدِّثُ أَنَّ هَرَقْلَ حِينَ قَدِمَ إِيْلَاءَ أَصْبَحَ يَوْمًا خَبِثَ النَّفْسُ فَقَالَ بَعْضُ بَطَارِقَتِهِ قَدْ اسْتَنْكَرْنَا هَيْتَكَ قَالَ ابْنُ النَّاطُورِ وَكَانَ هَرَقْلُ حَزَاءً يَنْظُرُ فِي النُّجُومِ فَقَالَ لَهُمْ حِينَ سَأَلُوهُ إِنِّي رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ حِينَ نَظَرْتُ فِي النُّجُومِ مَلِكَ الْخِتَانِ قَدْ ظَهَرَ فَمَنْ يَخْتَنُ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ قَالُوا لَيْسَ يَخْتَنُ إِلَّا الْيَهُودُ فَلَا يُهْمُّكَ شَأْنُهُمْ وَاتَّخَبَ إِلَى مَدَائِنِ مُلْكِكَ فَيَقْتُلُوا مَنْ فِيهِمْ مِنَ الْيَهُودِ فَيَبْتِغُوا عَنْهُمْ أَمْرَهُمْ أَنِّي هَرَقْلُ بِرَجُلٍ أَرْسَلَ بِهِ مَلِكُ غَسَّانٍ يُخْبِرُ عَنْ خَبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا اسْتَخْبِرَهُ هَرَقْلُ قَالَ أَذْهَبُوا فَانْظُرُوا أَمْخَتَنَ هُوَ أَمْ لَا فَنَظَرُوا إِلَيْهِ فَحَدَّثُوهُ أَنَّهُ مُخْتَنٌ وَسَأَلَهُ عَنِ الْعَرَبِ فَقَالَ هُمْ يَخْتَنُونَ فَقَالَ هَرَقْلُ هَذَا مُلْكُ هَذِهِ الْأُمَّةِ قَدْ ظَهَرَ ثُمَّ كَتَبَ هَرَقْلُ إِلَى صَاحِبِ لَهُ بِرُومِيَّةٍ وَكَانَ نَظِيرُهُ فِي الْعِلْمِ وَسَارَ هَرَقْلُ إِلَى حِمَصَ فَلَمَ يَرِمَ حِمَصَ حَتَّى أَتَاهُ كِتَابٌ مِنْ صَاحِبِهِ يُوَالِقُ رَأْيَ هَرَقْلَ عَلَى خُرُوجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَّهُ نَبِيٌّ فَأَذِنَ هَرَقْلُ لِعِظَمَاءِ الرُّومِ فِي دَسَكِرَةِ لَهُ بِحِمَصَ ثُمَّ أَمَرَ بِأَبْوَابِهَا فَعُلِّقَتْ ثُمَّ أَطْلَعَ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الرُّومِ هَلْ لَكُمْ فِي الْفَلَاحِ وَالرُّشْدِ وَأَنْ يَثْبُتَ مُلْكُكُمْ فَتَبَايَعُوا هَذَا النَّبِيَّ فَحَاصُوا حَيْصَةَ حُمُرِ الْوَحْشِ إِلَى الْأَبْوَابِ فَوَجَدُوهَا قَدْ غُلِّقَتْ فَلَمَّا رَأَى هَرَقْلُ نَفَرَتَهُمْ وَأَيْسَ مِنَ الْإِيمَانِ قَالَ رُدُّوهُمْ عَلَيَّ وَقَالَ إِنِّي قُلْتُ مَقَالَتِي أَنَا أَخْتَبِرُ بِهَا شِدَّتْكُمْ عَلَى دِينِكُمْ فَقَدْ رَأَيْتُ فَسَجَدُوا لَهُ وَرَضُوا عَنْهُ فَكَانَ ذَلِكَ آخِرَ شَأْنِ هَرَقْلَ رَوَاهُ صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ وَيُونُسُ وَمَعْمَرُ عَنْ الزُّهْرِيِّ

7- Abdullah ibnu Abbas haber verdi ki: Ebu Sufyan ibnu Harb ona şöyle haber verdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Ebu Sufyan

ve Kureyşli kâfirlerle Hudeybiye barışının olduğu ve müddetinin uzatıldığı ve bu esnada Şam'da ticaret için bulundukları bir sırada Rum Kayser'i Hirakl Ebu Sufyan'a gelmeleri için haber yolladı. Hirakl ve Rum'un devlet büyükleri İlyâ'dayken (Beytul-Makdis) onlar geldiler ve onları meclisine davet etti. Sonra onları ve tercümanını huzuruna çağırdı. Dedi ki:

- Kendisinin peygamber olduğunu iddia eden bu adama akraba olarak en yakın olanınız hanginizdir?

Ebu Sufyân dedi ki: Dedim ki:

- Nesepçe en yakınları benim. Hirakl:

- Onu bana yaklaştırsın. Onun arkadaşlarını da yakına getirin. Onlarda arkasında dursunlar, dedi. Sonra tercümânına dedi ki:

- Bunlara de ki: Ben bu adama (kendisinin peygamber olduğunu iddia eden zât hakkında) bazı sorular soracağım. Bana yalan söyleirse, onu yalanlayın.

Ebu Sufyân dedi ki: Vallahi yalanımı başkalarına nakledecekler diye hayâ etmeseydim, O'nun hakkında yalan uydururdum. Ondan sonra bana ilk sorduğu şu oldu:

- Sizin içinizde onun soyu nasıldır?

- O içimizde saygın bir soya sahiptir, dedim.

- Sizden, (Kureyş ve Arap'tan) ondan önce bu iddiada bulunmuş bir kimse var mıydı? dedi.

- Hayır, dedim.

- Babaları içinde kral var mıydı? dedi.

- Hayır, dedim.

- Ona tâbi olanlar halkın soyluları mı, yoksa zayıfları mı?⁴ dedi.

- Zayıf olanlar, dedim.

- Onların sayıları artıyor mu, yoksa eksiliyor mu? dedi.

- Bilakis artıyorlar, dedim.

4 Buradaki soylu-asilden kasıt; onlardan kibir sahibi olanlarıdır. Yoksa her asil/soylu olan buna girmez. Nitekim Ebu Bekir, Ömer ve emsalleri bu sorudan önce Müslüman olmuşlardı. ('Fethul-Bari' aynı hadisin şerhinden)

- İçlerinde O'nun dînine girdikten sonra nefsanî çıkarlarından dolayı dîninden dönenler var mıdır? dedi.

- Hayır, dedim.

- Peygamber olduğunu söylemezden önce onu hiç yalancılıkla itham eder miydiniz? dedi.

- Hayır, dedim.

- Hiç ihanet edip anlaşmasına aykırı davranır mı? dedi.

- Hayır. Bizler şu anda onunla anlaşma içerisindeyiz. Bu anlaşmayı bozup ihanet eder mi bilmem, dedim.

Ebu Sufyân dedi ki: Onun değerini düşürecek, onu gözden düşürecek bundan başka bir söz bulamadım.

- O'nunla hiç savaştınız mı? dedi.

- Evet, dedim.

- O'nunla olan savaşınız nasıldı? dedi.

- Aramızda savaş çekişmeyle geçer. Savaş, tarafların bir lehine bir aleyhine gelişir, dedim.

- Size ne emrediyor? dedi.

- Bize diyor ki: Yalnızca bir olan Allah'a ibâdet edin ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmayın. Babalarınızın cahiliyede söyleyip yapageldikleri şeyleri terk edin, dedim. Bize namazı, doğru sözlü olmayı (yalanı terk etmeyi) iffetli olmayı ve akrabaya iyiliği emrediyor, dedim. Babalarınızın inanıp söyleyegeldikleri şeyleri terk ediniz, dedim.

Bunun üzerine tercümânına dedi ki:

- Ona söyle: Sana nesebinden sordum, onun içinizde asil bir soya sahip olduğunu söyledin. Peygamberler de zaten böyle kavminin soy bakımından asil olanlarından gönderilirler⁵. İçinizden (yani Kureyş ve Arap'tan) bu sözü O'ndan evvel söylemiş kimse var mıydı, diye sordum; hayır dedin. Şayet ondan önce bu sözü söylemiş birisi olsaydı; 'Kendisinden önce söylenmiş bir sözle teselli buluyor onu söylüyor, derdim. Sana onun babalarından kral olan var mıydı? diye sordum. Olmadığını söyledin. Şayet onun babalarından birisi kral olsaydı:

5 Burada Hirakl'in kesin bir ilimle konuşması, ona bunu haber vermesi daha önceki kitaplardan ilmi olduğunu gösterir. ('Fethul-Bari' aynı hadisin şerhinden.)

-Babasının mülkünü krallığını isteyen birisi, derdim. Sana bu sözleri demezden önce onu yalancılıkla itham ediyor muydunuz? diye sordum. -Hayır, diye cevap verdin. Ben biliyorum ki, insanlara karşı yalan söylemeyen, bunu huy edinmemiş birisi Allah'a karşı yalan söylemez. Sana ona tâbi olanlar halkın eşrafı mı yoksa zayıfları mı? diye sordum. Bana ona zayıf olanların tâbi olduğunu bildirdin. Peygamberlere tâbi olanlar da onlardır. Sana onların azaldıklarını mı yoksa arttıklarını mı? sordum. Onların arttıklarını söyledin. İşte îman da tamamlanıncaya kadar böyledir. Sana içlerinde O'nun dînine girdikten sonra nefsanî çıkarlarından dolayı dîninden dönenler var mıdır? diye sordum.

-Hayır, diye cevapladın. İman da işte böyle kalbi bütün samimiye-tiyle kaplar. Sana yapmış olduğu anlaşmaları bozar mı? diye sordum. Sen hayır dedin. Peygamberler de işte böyle ahde vefa gösterip anlaşmalarına sadık kalırlar. Sana onun neyi emrettiğini sordum. Size Allah'a ibadet etmenizi, O'na hiçbir şeyi ortak koşmamanızı emrettiğini, putlara ibadet etmekten yasakladığını ve sizlere namaz kılmayı, doğru sözlü olmayı ve if-fetli olmayı emrettiğini söyledin. Eğer bu söylediklerin doğruysa, şu iki ayağımın altındaki yere⁶ sahip olacaktır. Ben onun sizin içinizden çıkacağını tahmin etmiyordum. Şayet O'na ulaşacağımı bilsem her türlü yolu denerdim. Şayet O'nun yanında olsaydım ayaklarını yıkardım.⁷ Sonra Hı-rakl, Dihye'nin elçiliği ile Busrâ emîrine gönderilen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in mektubunu istedi. O da okudu. Mektupta şunlar yazılıydı:

"Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Allah'ın kulu ve Rasûlü Muhammed'den Rûm'un büyüğü Hirakl'e. Hidâyete tâbi olanlara selâm olsun. Seni İslâm'a çağıran kelimeye yani Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh olmadığına ve Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehâdet etmene davet ediyorum. İslâm'a gir ki güvende olasın ve Allah ec-rini iki kat versin. Şayet İslâm dinine girme davetine icabet etmezsen çifti-çilerin (veya halkının) günâhı senin boynunadır." Ey Kitâb ehli! Allah'tan başkasına ibadet etmeyeceğimiz, hiçbir şeyi O'na ortak koşmayacağımız, Allah dışında birbirimizi Rabler edinmeyeceğimiz hususunda bizimle si-zin aranızda bir olan kelimeye (tevhid kelimesine) geliniz. Buna rağmen

6 Yani Beytul-Makdis'e.

7 Ayaklarını yıkardım'dan maksat 'kulluk ve ona hizmet etmekte'n mübalağadır. ('Fethul-Bari' aynı hadisin şerhinden.)

yine de yüz çevirirlerse, işte o zaman 'bizim Müslüman olduğumuza şahit olun' deyiniz."

Ebu Sufyân dedi ki: Hirakl'in soru ve cevapları ve mektubun okunması bittikten sonra yanında gürültü çoğaldı, sesler yükseldi, biz de yanından çıkarıldık. Çıkarıldığımızda arkadaşlarıma dedim ki: İbnu Ebu Kebşe'nin⁸ (yani Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in) işi azametli oluyor. Benû Asfar (yani Rum) kralı O'ndan korkuyor. Artık Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in galip geleceğine tâ Allah'ın beni İslâm'la şerefendirinceye kadar kesin inancım devam etti. Ben de bu inancımı ortaya çıkardım.

Şam'daki Hıristiyanların dini lideri ve İlyâ'nın (Beytul-Makdis) emiri ve Hirakl'in dostu olan İbnun-Nâtûr, bu günlerde düşünceli ve üzüntülü görüp ondan konuştu. Romalı generallerinden bazıları ona dedi ki: Senin hâlini hiç beğenmiyoruz, dediler. İbnu'n-Nâtûr dedi ki: Hirakl yıldızlara bakan bir kâhindi. Ona sorduklarında onlara dedi ki: Ben bu gece yıldızlara baktığımda Hitan Meliki'nin üstünlük sağladığını gördüm. Bu ümmet içinde sünnet olanlar kimlerdir? Yahûdîler'den başka sünnet olan yoktur; onlar hususunda tasalanma. Senin sultan altında bulunan şehirlere yaz da oralarda bulunan Yahudileri öldürsünler, dediler. Bu sırada onlar kendi işleriyle meşgulken Hirakl'in huzuruna Gassân Meliki tarafından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden haber ulaştırmakla görevlendirilmiş bir adam getirildi. Hirakl o adamdan haberi alınca: Gidin ve bu adam sünnetli midir, değil midir, diye bir bakın, dedi. Baktılar ve sünnetli olduğunu bildirdiler. Sonra Arapların sünnet olup olmadıklarını sordu. O adam: Arapların sünnet olduklarını söyledi. Bunun üzerine Hirakl: Sözü edilen bu zât bu ümmete hâkim olacaktır. Ondan sonra Hirakl, Rûmiye'de⁹ ilimce kendine denk olan bir dostuna mektup yazıp Hıms'a gitti. Hirakl, arkadaşından Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in gerçekten peygamber olduğu görüşüne muvafakat eden mektubu gelinceye kadar Hıms'tan ayrılmadı. Müteakiben Hirakl, Hıms'ta bulunan etrafında evler bulunan saraya girmeleri için Rûm büyüklerini davet ederek kapıların kapanmasını emretti. Sonra yüksek bir yere çıkıp:

8 İbnu Ebi Kebşe, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in dedelerinden biridir. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'i ona nispet etmelerinin sebebi ise; Arapların âdetlerinden biri de birinin değerini düşürmek veya gözden düşürmek için onu gizemli bir dedeye nispet etmektir.

9 Rum'un bilinen bir şehri.

- İyî Rûm topluluğu! Felâha ve rûşte erişmek ve mallarınızın ellerinizde kalması için¹⁰ bu peygambere tâbi olmaz mısınız?

Bunun üzerine orada bulunanlar, yaban eşeklerinin kaçışmaları gibi kapılara doğru koşmaya başladılar. Kapıların ise kapalı olduğunu gördüler. Hirakl, bundan hoşlanmadıklarını görüp onların iman etmede ümitsizliğe düşünce dedi ki: Onları bana geri getirin. –Ben biraz önceki sözlerimi sizin dininize olan bağlılığınızı sınamak için söyledim. Dininize nedenli bağlı olduğunuzu gördüm. Bunun üzerine orada bulunanlar ona secde edip bundan dolayı razı oldular. Hirakl'in imana daveti konusundaki son olay bundan ibarettir.¹¹ Bunu Salih ibnu Kaysân, Yûnus ve Ma'mer Zuhri'den rivayet etmişlerdir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 51. 2681. 2804. 2941. 2978. 3174. 4553. 5980. 6260. 7169. 7541.)

10 Çünkü şayet küfürlerine devam ederlerse bu onların sahip oldukları mallarının ellerinden gitmesine sebep olacaktır. Nitekim Hıms bölgesi o zamanda Dimeşk'ten daha büyüktü. Burası Ebu Ubeyde ibnu Cerrah tarafından bu kıssadan on sene sonra hicri on altıncı senede fethedilmiştir. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

11 Hirakl kıssasının 'Vahyin Başlangıcı' babında Ebu Sufyan hadisiyle alâkası ise; insanların davetin başlangıcında Nebi sallallahu aleyhi ve sellemle olan keyfiyetlerini içermektedir. Çünkü Hirakl'i İslâm dinine davet etmek için gönderilen mektupta vazılı olan âyetle babın başlangıcındaki [Biz Nuh'a vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik] âyetiyle uyum içerisindedir. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: [Nuh'a vasiyet ettiklerini size dinde şeriat olarak koymuştur.] Bu da ortaya çıkıyor ki bunların hepsi onlara dinlerini ikâme ettirmeleri için vahyedilmiştir. Bu ise Allah Teâlâ'nın '[Fizimle sizin aranızda eşit olan]' âyetinin manasıdır.

٢- كِتَابُ الْإِيمَانِ

2- İMAN KİTABI

١- بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ»

1- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin
'İslâm Beş Şey Üzerine Bina Edilmiştir' Sözü Bâbı:

وَهُوَ قَوْلٌ وَفِعْلٌ وَيَزِيدُ وَيَنْقُصُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿لِيَزِدَادُوا إِيْمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ﴾
﴿وَزِدْنَاهُمْ هُدًى﴾ ﴿وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى﴾ ﴿وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ
هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ﴾ وَقَوْلُهُ ﴿وَيَزِدَادُ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾ وَقَوْلُهُ ﴿أَيُّكُمْ زَادَتْهُ
هَذِهِ إِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَرَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾ وَقَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ
إِيْمَانًا﴾ وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا﴾ وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي
اللَّهِ مِنَ الْإِيْمَانِ وَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ إِلَى عَدِيٍّ بْنِ عَدِيٍّ إِنَّ لِلْإِيْمَانِ فَرَائِضَ
وَسَرَائِعَ وَخُدُودًا وَسُنَنًا فَمَنْ اسْتَكْمَلَهَا اسْتَكْمَلَ الْإِيْمَانِ وَمَنْ لَمْ يَسْتَكْمِلْهَا لَمْ
يَسْتَكْمِلِ الْإِيْمَانِ فَإِنْ أَعِشَ فَسَأَيَّتْهَا لَكُمْ حَتَّى تَعْمَلُوا بِهَا وَإِنْ أَمِتَ فَمَا أَنَا عَلَى
صَحَّتِكُمْ بِحَرِيصٍ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿وَلَكِنْ لِيُطْمَئِنَّ قَلْبِي﴾
وَنَالَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ أَجْلِسْ بِنَا نُؤْمِنُ سَاعَةً وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ الْيَقِينُ الْإِيْمَانُ كُلُّهُ
وَنَالَ ابْنُ عُمَرَ لَا يَبْلُغُ الْعَبْدُ حَقِيقَةَ التَّقْوَى حَتَّى يَدَعَ مَا حَاكَ فِي الصَّدْرِ وَقَالَ ابْنُ
مُجَاهِدٍ ﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ﴾ أَوْصَيْنَاكَ يَا مُحَمَّدُ وَإِيَّاهُ دِينًا وَاحِدًا وَقَالَ ابْنُ

عَبَّاسٍ ﴿ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ﴾ سَيِّئًا وَسُنَّةً ﴿ دُعَاؤُكُمْ ﴾ إِيْمَانُكُمْ لِقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ قُلْ مَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ ﴾ وَمَعْنَى الدُّعَاءِ فِي اللُّغَةِ الْإِيْمَانُ

İman söz ve fiildir. Artar ve eksilir.¹² Allah Teâlâ şöyle buyurur:

«İmanlarına iman katmaları için»¹³ «Biz de onların hidayetlerini artırmıştık.»¹⁴ «Oysa doğru yolda olanların hidayetini Allah daha da artıracaktır»¹⁵ «Hidayete erenler ise, Allah, onların hidayetlerini artırmış ve takvalarını korumuştur.»¹⁶ «İman edenlerin imanlarını arttırması»¹⁷ «Bu sûre hanginizin imanını artırdı? İşte iman edenler var ya, onların imanını artırmıştır»¹⁸ «‘Onlardan korkun’ demişlerdi de (bu söz) onların imanını artırmıştı»¹⁹ «Bu bakımdan, düşmanın gelişi onların sadece imanlarını ve teslimiyetlerini artırmıştır.»²⁰ Allah için sevmek ve Allah için buğzetmek (nefret-sevmeme) imandandır.²¹ Ömer ibnu Abdülâziz, Adiy ibnu Adiy’e yazdığı mektupta şöyle dedi: Muhakkak ki imanın

- 12 İmanın tanımında sözden maksat; şehadeti dille söylemektir. Fiilden maksat ise kalbin ve uzuvların amelidir. Buna itikat ve ibadetler girer. Selef imanın tarifini şöyle yapmıştır: Kalp ile itikat, dil ile ikrar ve dinin rükünleriyle ameldir. İtaatle artar ve günahlarla azalır. Mürcie imanın kalp ile tasdik ve dil ile ikrar olduğunu, Kerramiyye imanın sadece dil ile ikrar olduğunu, Mu'tezile ise amel, telaffuz ve itikal olduğunu söylemişlerdir. Bunlarla selef arasındaki fark ise; onlar amellerin imanın sıhhatinin şartındandır derlerken selef amellerin imanın kemalinin şartındandır demişlerdir. (Fethul-Bari' aynı hadisin şerhinden) Doğrusu ise şudur: Selef-i Salih'in yanında ameller bazen imanın sıhhat şartlarından olup, yapılmadığında imanı yok eder. Tıpkı namaz gibi. Bazen de ameller vacip olan kemalinin şartındandır ve yokluğu imanı azaltır. Diğer ameller gibi ki onların terki fık ve masiyettir, küfür değildir. Selef-i Salih'in bu açıklaması çok önemli olup iyi anlaşılması ve Vafdiyye'nin sözüyle karıştırılmaması gerekir. Bununla beraber amel Ehli Sünnet vel-Cemaatin yanında imanın şu üç rükünden bir rükündür: Söz, amel ve itikat. İman ise artar ve eksilir. Bu ise harici ve mu'tezilenin hilafıdır. (Şeyh İbnu Bâz'ın taliki.)

13 Fetih: 4

14 Kehf: 13

15 Meryem: 76

16 Muhammed. 17

17 Muddessir: 31

18 Tevbe: 124

19 Âl-i İmrân: 173

20 Ahzâb: 22

21 Bu lafız Ebu Davud'un kitabında Ebu Uname ve Ebu Zerr'den rivayet etmiş olduğu hadistir ki lafzı şöyledir: (Amellerin en üstünü Allah için sevmek ve Allah için sevmemektir.) Ebu Uname'nin lafzı ise şöyledir: (Kim Allah için sever, Allah için sevmez, Allah için verir ve Allah için men ederse (vermezse) imanını tamamlamış-

farz olan amelleri, dinen inanılması gereken inançları, nehyedilen ve yasaklanan hudutları ve mendupları vardır. Her kim onları tamamlarsa imanını tamamlamıştır. Her kim de bunları tamamlamazsa imanını tamamlamamıştır. Şayet yaşarsam sizlere şubelerini anlatırım ki onlarla amel edersiniz. Yok eğer ölürsem sizin arkadaşlığınıza pek te hırslı değilim. İbrahim aleyhisselam Rabbine şöyle dedi: (Fakat kalbimin mutmain olması için) ²² Muaz şöyle dedi: 'Bizimle beraber otur da bir müddet Allah'ın zikri ve hamdiyle meşgul olup imanımızı artıralım.' İbnü Mesud şöyle dedi: Yakîn, imanın tamamıdır. İbnü Ömer şöyle dedi: Bir kuî, kalbini tereddütlerinden kurtarmadıkça hakiki takvaya²³ eremez. Mücahid (şeriat olarak koydu) âyetinin manasının: Ey Muhammed sana ve ona (Nuh'a) bir olan dini vasiyet ettik, olduğunu söylemiştir. İbnü Abbas (şeriat ve bir yol olarak) âyetinin 'bir yol ve sünnet' anlamına geldiğini bildirmiştir. (duanız) bunun da manasının (duanız (imanınız) olmasaydı Rabbiniz size neden değer versin) âyetine göre 'imanınız' olduğunu bildirmiştir. Dua'nın lügatteki manası ise imandır.

۲- بَابُ دُعَاؤِكُمْ إِيْمَانَكُمْ

2- Bab

۸ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةٍ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالْحَجِّ وَصَوْمِ رَمَضَانَ

tır (kemale erdirmiştir.) Tirmizi, Muaz ibnu Enes hadisinde aynını zikretmiş, Ahmed ise Ebu Uname hadisinde: (Allah için nasihat ederse) lafzını ilave etmiştir. Başka bir yerde ise (İsani Allah'ın zikriyle meşgul olan) lafzını ilave etmiştir. Yine Amr ibnu Cumuh'tan rivayetinde (Bir kul Allah için sevip Allah için buğzetmedikçe gerçek imanın tadını bulamaz) lafzı vardır. Bezzar'ın lafzı ise şöyledir: (İmanın en sağlam bağı Allah için sevmek ve Allah için sevmemektir.) Buhari bununla imanın arttığını ve eksildiğini delil olarak getirmiştir. Çünkü insanda sevgi ve nefret değişkendir.

22 Bakara: 260. Mücahid bu âyetin tefsirinde bunun manasının: İmanımı artırmak için, olduğunu söylemiştir.

23 Takvadan maksat, nefsi, şirkten ve kötü amellerden koruma ve salih amellere devam etmedir. (Fethul-Bari aynı hadisin şerhinden.)

8- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: *İslâm beş esas üzere bina edilmiştir: Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûl'ü olduğuna şehâdet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, hacc etmek, ramazan orucunu tutmak*" (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 4515)

۳- بَابُ أُمُورِ الْإِيمَانِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

﴿لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ وَقَوْلُهُ ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ الْآيَةُ

3- İmanla Alâkalı İşler ve Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Babı:

«İyilik (hayır), yüzlerinizi doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. Fakat iyilik, o kimselerin iyiliğidir ki, Allah'a, âhiret gününe, meleklerle, Kitaplara ve peygamberlere iman etmişlerdir. Mal sevgisine rağmen, onu, yakınlarına, yetimlere, düşkünlere, yolda kalmışlara ve kölelerin kurtuluşuna vermişlerdir. Namazı dosdoğru kılmış, zekâtı vermiş, ahidleştikleri zaman, ahidlerini yerine getirmişlerdir. Zorda, darda ve savaşta sabırlıdırlar. İşte doğruyu söyleyenler onlardır; takva sahibi olanlar da onlardır.»²⁴ (Müminler kurtuluşa ermişlerdir.)²⁵

۹ — حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو غَامِرٍ الْعَقَدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْإِيمَانُ بَضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ

24 Bakara: 177

25 Muminun: 1

9- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini haber vermiştir: «İman atmış küsur²⁶ şubedir. Hayâ da imandan bir şubedir.»²⁷

٤ - بَابُ الْمُسْلِمِ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

4- Müslüman, Müslümanların Elinden ve Dilinden Emin Oldukları Kimsedir Bâbı:

١٠ - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ وَإِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ هُوَ ابْنُ أَبِي هِنْدٍ عَنْ غَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ يَغْنِي ابْنَ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ دَاوُدَ عَنْ غَامِرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

10- Abdullah ibnu Amr, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini bildirdi: «Müslüman, Müslümanların elinden ve dilinden emin oldukları kimsedir, muhacir ise Allah'ın yasaklarını terk eden kimsedir. ²⁸» Ebu Abdullah ve Ebu Muâviye şöyle dedi: Bize Davud ibnu Ebi

26 'bid'un' kelimesi üçle dokuz arasındaki rakamlara denir.

27 Hayâ: Sözlük manası: İnsanların kendisini ayıplaması korkusuyla başına gelen şeyden dolayı pişmanlık duyup değişmesidir. Sebebe binaen bir şeyi terk etmekte denilebilir. Şer'an ise manası: Kötü olan şeylerden uzak durmada kullanılan huy, yaratılıştan gelen özelliklerdir. Hak sahibinin hakkında ihmalkarlığı önler. Bu yüzden dolayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem (Hayânın tamamı hayırdır) buyurmuştur. Hayâ yaratılıştan gelen bir huydur, öyleyse neden imandan bir şube kılınmıştır? diye sorulursa ona şöyle denilir: Bu yaratılıştan gelen bir özellik olabilir fakat bunu şeran kullanmak yani dinde kullanmak niyet ve ilim elde etmeye muhtaçtır. Bu yüzden dolayı hayâ imandandır. Bu da onu iyi amellere teşvik edici olurken kötü amellerden de alıkoyucudur.

28 Buradaki hicret iki çeşittir: Zahirî ve batîni. Batîni'nin manası: şeytanı ve kötülüğe çağıran nefsin arzularını terk. Zahirî ise: Fitnelerden dolayı dine sığınma, fitneleri terk etme.

Hind, Âmir'den bildirip şöyle dedi: Abdullah ibnu Amr'ı Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden haber verirken işittim. Abdul-A'la, Davud'tan, o da Âmir'den, o da Abdullah'tan, o da Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den bildirdi. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 6484.)

۵ -بَابُ أَيِّ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ

5- Müslümanların Hangisi Üstündür Bâbı

۱۱ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْقُرَشِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَرْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ قَالَ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

11- Ebû Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Müslümanların hangisi üstündür? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Müslümanların, dilinden ve elinden güvende oldukları kimsedir.” buyurdu.

۶ -بَابُ إِطْعَامِ الطَّعَامِ مِنَ الْإِسْلَامِ

6- Yemek Yedirmek İslâm'dandır Bâbı

۱۲ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ قَالَ تُطْعِمُ الطَّعَامَ وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ

12- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- bir adamın Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e şu soruyu sorduğunu bildirdi:

-İslâm'ın hangi hasletleri daha hayırlıdır?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Yemek yedirmen, tanıdığına tanımadığına selâm vermendir”²⁹
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 28, 6236.)

۷- بَابُ مِنَ الْإِيمَانِ أَنْ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

7- Kendisi İçin İstedliğini Kardeşi İçinde İstemek İmandandır Bâbı

۱۳ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ حُسَيْنِ الْمُعَلِّمِ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ
أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا
يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

13- Enes -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini bildirdi: "Sizden hiçbiriniz, kendisi için istediğini kardeşi için de istemedikçe, (kemâliyle) îmân etmiş olmaz"³⁰

۸- بَابُ حُبِّ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْإِيمَانِ

8- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi Sevmek İmandandır Bâbı

- 29 Tanıdığına ve tanımadığına derken; yani selâm verirken yapmacık hareketlerle veya büyüklük taslayarak hiç kimseyi ayırt etme. Bilakis İslâm şiarını ve İslâm kardeşliğini koruma adına bunu yapman gerekir. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)
- 30 Hayırdan yana nefsi için ne seviyorsa kardeşi içinde sevmek. Hayır-iyilik ise dünyevi ve uhrevi mübah olan şeyleri içine alır. Buradaki maksat ise, tevazu sahibi olmaya teşviktir. Kendisinin bir başkasından daha üstün olmayı sevmez. Bu ise eşit olmayı gerektirir. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi: «İşte bu âhiret diyarını biz yeryüzünde yücelik ve fesat istemeyenler için hazırlarız.» Bu ise ancak hased, kin besleme, çekememezlik ve sahtekarlığın terkiyle mümkündür. Bunların hepsi de yerilmiş ve sevilmeyen hasletlerdir. Kermani şöyle dedi: Şerden yana kendisi için istemediğini kardeşi için de istememesi imandandır. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

١٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَوْلَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ

14- Ebû Hureyre -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini bildirdi:

*"Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki sizden hiçbiriniz, ben kendisine habasından ve evlâdından daha sevgili gelmedikçe (kemâliyle) îmân etmiş olmaz"*³¹

١٥ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُثَيْمٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح وَ حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

15- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

*"Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki sizden hiçbiriniz, ben kendisine habasından, evlâdından ve bütün insanlardan daha sevgili gelmedikçe (kâmil) iman etmiş olmaz."*³²

٩- بَابُ خَلَاوَةِ الْإِيمَانِ

9- İmanın Tatlılığı Babı

31 "Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki..." ifadesi yemin talep eden bulunmasa bile önemli bir şeyi pekiştirmek için yemin etmenin caiz olduğunu göstermektedir. "İman etmiş olmaz" İfadesi "olgun bir İmana sahip olamaz" anlamına gelmektedir.

32 Bu hadise göre, içinde Peygamber'e karşı bu sevgiyi duymayan kişinin imanı olgunlaşmamıştır.

١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا
يُوسُفُ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ
مِمَّا سِوَاهُمَا وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا
يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ

16- Enes -Allah ondan razı olsun- tahdis edip şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«"Kimde şu üç haslet bulunursa îmânın tadını almış olur: Allah'ı ve Rasûl'ü kendisine başkalarından daha sevgili olmak; bir kimseyi yalnız Allah için sevmek, (iman ettikten sonra tekrar) küfre dönmekten tıpkı ateşe atılacakmış gibi hoşlanmamak"».»³³ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 21, 60/41, 6941.)

١٠ - بَابُ غَلَامَةِ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ

10- Ensar'ı Sevmek İman Alâmetidir Bâbı

١٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ جَبْرِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ آيَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ
الْأَنْصَارِ وَآيَةُ النِّفَاقِ بُغْضُ الْأَنْصَارِ

17- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«"Ensar sevgisi iman alâmeti, Ensar'a buğzetmek ise nifak alâmeti-

33 Şeyh Ebu Muhammed ibnu Ebi Cemre şöyle dedi: Halave yani tatlılık diye taabir etmesinin sebebi; çünkü Allah imanı «Güzel kelime, güzel bir ağaç misalidir.» âyette olduğu gibi ağaca benzetmiştir. Kelime ise Kelimetul-İhlas yani Lâ ilâhe: İllallah sözüdür. Ağaç imanın aslı, dalları ise emirlere uyup yasaklardan kaçınmadır. Yaprakları ise bir müminin hayırdan yana ihtimam gösterdikleridir. Onun meyvesi ise güzel amellerdir. Sonuçta ise meyvesi olgunlaşır ki bununla onun tatlılığı ortaya çıkar. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

tidir." »³⁴ (Hadisin geçtiği diğer yer, 3784.)

۱۱- باب

11- Bâb

۱۸ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ عَائِدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ شَهِيدَ بَدْرًا وَهُوَ أَحَدُ الثَّقَبَاءِ لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَحَوْلَهُ عَصَابَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ بَايَعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ وَلَا تَأْتُوا بِبَهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ وَلَا تَعْصُوا فِي مَعْرُوفٍ فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا ثُمَّ سَتَرَهُ اللَّهُ فَهُوَ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ وَإِنْ شَاءَ عَاقَبَهُ فَبَايَعْتَاهُ عَلَى ذَلِكَ

18- Ubadetu-bnus-Samit -Allah ondan razı olsun- Bedir savaşına katılmış Akabe Beyatı'nda hazır bulunmuş birisidir ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in etrafında sahabeden bir grup³⁵ olduğu hâlde şöyle dediğini haber vermiştir: «“Allah'a (ibadette) hiçbir şeyi ortak kılmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarınızı öldürmemek, şu anda ve gelecekte yalanla iftira etmemek, hiçbir marûfta (dindeki emir ve

34 Ensar: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yardım edenler yani Evs ve Hazrec kabileleridir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onları Ensar olarak isimlendirdi. Bu da onlar için özel bir isim oldu. Yine bu isim onların evlatları, mütefikleri ve dostları içinde kullanılmıştır. Hased, buğzu yani sevmemeyi-nefreti doğurur. Bunun içindir ki buğzdan tahzir edip uyarılmış, sevgiyi ise teşvik etmiştir. Bu yüzden onların değerini yüceltmek ve yaptıkları fiilin ne denli yüce olduğunu haber vermek için onları sevmeyi ve sevmemeyi iman ve nifak alâmeti olarak belirlemiştir. Müslim'in sahihinde gelen bir rivayette Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ali'ye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: « Seni ancak mümin olan sever ve yine sana ancak münafık olan buğzeder. »

35 İsabe kelimesi sayıları onla kırk arasında olan gruba denir. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

yasaklar) isyan etmemek üzere bana tâbi olunuz. İçinizden her kim ahdinde durursa onun mükâfatı Allah'a aittir. Her kim bu dediklerimden birini yapar da bu yüzden dünyada cezalandırılırsa bu ceza onun için kefarettir. Her kim de bu dediklerimden birini yapar Allah da onu gizlerse onun hesabı Allah'a kalmıştır: Dilerse onu affeder, dilerse azap eder.”³⁶ Biz de bu şart üzere Peygamber'e beyat ettik. (Hadisin geçtiği diğer yerler. 3892, 3893, 3999, 4894, 6784, 6801, 6873, 7055, 7199, 7213, 7468.)

۱۲ - بَابُ مِنَ الدِّينِ الْفِرَارُ مِنَ الْفِتَنِ

12- Fitnelerden Kaçmak Dindendir Bâbı

۱۹ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ خَيْرَ مَالِ الْمُسْلِمِ غَنَمٌ يَتَّبِعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنَ الْفِتَنِ

19- Ebû Sâîd el-Hudri -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Öyle bir zaman yaklaşıyor ki, o zamanda bir Müslüman'ın, dininden dolayı fitnelerden selâmette olması için, dağ tepelerinde ve vadinin iç kısımlarında güttüğü koyunları onun en hayırlı malı olacaktır”³⁷. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3300, 3600, 6495, 7088)

36 Mâzinî şöyle dedi: Bu, işlenmiş günahlardan dolayı günah sahibini tekfir eden haricilere bir reddiyedir. Yine tevbe etmeden ölen fasığa azabı gerekli gören Mutezile'ye reddiye vardır. Çünkü Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onun Allah'ın meşietinde (dilemesinde) olduğunu haber vermiştir. Dilerse azap eder, dilerse affeder, buyurmuştur. Muhakkak azap edilecektir, cezasını çekecektir. dememiştir. (Fet-hul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

37 Bu hadiste dağ başları ve suyun biriktiği yerlerin zikredilmesinin sebebi buraların çoğunlukla otlu olmasıdır.

۱۳- بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «أَنَا أَعْلَمُكُمْ بِاللَّهِ»، وَأَنَّ الْمَعْرِفَةَ فِعْلُ الْقَلْبِ، لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى: ﴿وَلَكِنْ يُوَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾

13- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in «Allah'ı en iyi tanıyanız benim» Sözü ve (Fakat kalplerinizin kastettiğinden sorumlu tutar Bakara-225) Âyeti Sebebiyle Marifetin Kalbin Fiili Olduğunun Açıklanması Bâbı

۲۰ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَمَرَهُمْ أَمْرَهُمْ مِنَ الْأَعْمَالِ بِمَا يُطِيقُونَ قَالُوا إِنَّا لَسْنَا كَهَيْئَتِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ فَيَغْضَبُ حَتَّى يُعْرِفَ الْغَضَبُ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ يَقُولُ: «إِنْ أَتَقَاكُمْ وَأَعْلَمَكُمْ بِاللَّهِ أَنَا».

20- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahâbîlerince bir şey emrettiği zaman dâima güç yetirebilecekleri işleri emrederdi. Sahâbîler: Ey Allah'ın Rasulü bizim konumuz senin konumun gibi değil. Muhakkak ki Allah senin gelmiş ve geçmiş günahlarını bağışladı, dediklerinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözden dolayı sinirlenir hatta öskelendiği yüzünden belli olurdu. Sonra da şöyle derdi: “Sizin içinizde Allah’tan en çok korkanınız ve Allah’ı en iyi bileniniz benim.”³⁸

38 Gözüken o ki Allah'ı bilme ve O'nu tanımanın dereceleri vardır. Bazı insanlar bu konuda bazılarından daha üstün derecede olabilirler. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ise en üst derecededir. Allah'ı bilme O'nun sıfat ve hükümlerine bağlıdır. Bu da imanın ta kendisidir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara devam edemezler korkusuyla zor olmayıp kolay olan şeyleri emrettiğinde, derecelerini yükseltmek için çokça amel işlemleri gerektiği inancıyla Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den kendilerine zor gelen amelleri yüklemelerini istediler. Ve bizim durumumuz senin ki gibi değil dediler. Derecelere ulaşmak amelde taksire gitmeyi gerektirmez, bu açıdan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara kızdı. Bilâkis karşılıksız veren Allah'a şükür çoğaltmakla mümkündür bu. Başka bir hadiste buyurduğu gibi: «Allah'a şükreden bir kul olmayayım mı?» Onlara kolayına gelen amelleri emretmesinin sebebi onda süreklilik olması içindir. Bir hadisinde buyurduğu gibi: «Allah'a en sevimli

١٤ - بَاب مَنْ كَرِهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ مِنَ الْإِيمَانِ

14- Kişinin, Kâfirliğe Dönmekten, Ateşe Atılacakmışçasına Hoşlanmaması İmândandır Babı

٢١ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ مَنْ كَانَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَمَنْ أَحَبَّ عَبْدًا لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَمَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ. »

21- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«Kimde şu üç haslet bulunursa îmânın tadını almış olur: Allah ve Rasûl' ü kendisine başkalarından daha sevgili olmak; bir kimseyi yalnız Allah için sevmek, Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra yine küfre dönmekten ateşe atılacakmışçasına hoşlanmayan kimse.»

١٥ - بَاب تَفَاضُلِ أَهْلِ الْإِيمَانِ فِي الْأَعْمَالِ

15- İmân Ehlinin Ameller Sebebiyle Birbirlerinden (Faziletçe) Üstün Oluşları Babı

٢٢ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «يَدْخُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى أَخْرِجُوا مِنَ النَّارِ مَنْ

gelen amel sürekli olanıdır.» Öyleyse Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara şunu demiştir: Şayet ben sizlere güç yetirebileceğiniz bir amel emretmişsem onda sürekli olmanızı emretmişimdir. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ فَيُخْرِجُونَ مِنْهَا قَدْ اسْوَدُّوا فَيَلْقَوْنَ فِي نَهْرِ الْحَيَا أَوْ الْحَيَاةِ شَكٌّ مَالِكٌ فَيَنْتَبُونَ كَمَا تَنْبُتُ الْحَبَّةُ فِي جَانِبِ السَّيْلِ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُ تَخْرُجُ صَفْرَاءَ مُلْتَوِيَةً»

قَالَ وَهَيْبٌ: حَدَّثَنَا عَمْرُو «الْحَيَاةِ» وَقَالَ «خَرْدَلٍ مِنْ خَيْرٍ»

22- Ebu Saîd el-Hudri şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«Cennet ehli cennete, cehennem ehli de ateşe girdikten sonra Allah: Kimin kalbinde zerre miktarınca îmân varsa onu ateşten çıkarın, diye emreder. Oradan simsiyah oldukları hâlde çıkarılırlar ve Hayat (veya Ha:â) nehrine atılırlar ve orada su nehrinin yanında dikilen tohumun filizlenmesi gibi onlarda oradan öylece çıkarlar. O tohumun sarı ve kıvrımlı olarak çıkışını görmez misin?»³⁹ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4581, 4919, 6560, 6574, 7438, 7439.)

Vuheyb dedi ki: Bize Amr: (hayat nehri) olduğunu bildirdi. Vuheyb'in rivayetinde; "hayırdan yana zerre miktarı kadar" ibaresi vardır.

٢٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي أَمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ بْنِ حَنْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ النَّاسَ يُغْرَضُونَ عَلَيَّ وَعَلَيْهِمْ قُمْصٌ مِنْهَا مَا يَبْلُغُ الثُّدْيَ وَمِنْهَا مَا دُونَ ذَلِكَ وَعَرَضَ عَلَيَّ عَمْرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ يَجْرُهُ قَالُوا فَمَا أَوْلَتْ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الدِّينَ

23- Ebu Said el-Hudri -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«Uyuduğum bir esnada rüyamda insanların üzerlerinde gömlekler olduğu hâlde bana arz olunduklarını gördüm. Kiminin gömleği göğsüne kadar, kiminin ki ise daha kısaydı. Bana Ömer ibnu Hattab üzerinde bir ucu yerde sürünen bir gömlek olduğu hâlde bana arz olundu.» Bunu ney-

39 Bu hadiste ameller sebebiyle hasil olan fazilet farklılığı ele alınmaktadır.

le tevil ettin ey Allah'ın Rasûlü? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: «*Din ile tevil ettim*» buyurdu.⁴⁰ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3691, 7008, 7009.)

۱۶ - بَابُ الْحَيَاءِ مِنَ الْإِيمَانِ

16- Hayâ İmandandır Babı

۲۴ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَهُوَ يَعِظُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ

24- Salim ibnu Abdullah babası Abdullah ibnu Ömer'den haber verdi ve dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ensardan birinin yanından geçiyordu. O şahıs kardeşini hayâsı konusunda (ona zarar verdiği gerekçesiyle) azarlıyordu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «*Onu hırak! Muhakkak ki hayâ imandandır.*» (Hadisin geçtiği diğer yer: 6118)

۱۷ - بَابُ ﴿فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ﴾

17- «*Fakat tevbe ederler, namazı dosdoğru kılarlar ve zekâtı da verirlerse, artık yollarını serbest bırakın.*» Âyetinin Tefsiri Babı⁴¹

40 Gömleğin din olarak tabir edilmesi kişilerin imanlarının da aynı seviyede olmadığıнын delillerindendir.

41 Burada hadis âyetin tefsiri mahiyetinde zikredilmiştir. Nitekim âyetteki tevbeden maksat küfürden tevhide dönmektir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâhın olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şهادet edinceye kadar, sözü bunu tefsir etmektedir. Hadisin iman babıyla olan münasebeti ise; imanın amele ihtiyacı olmadığını söyleyen Mürchie'ye bir reddiye kabilindendir.

٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُسْنَدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو رَوْحٍ الْحَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاqِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « أُمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ ».

25- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle haber verdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«Allah bana, Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilahın olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet edinmeye, namazı kılıp zekâtı da verinceye kadar insanlarla savaşmamı emretti. Şayet bunları yaparlarsa İslâm'ın hakkı müstesna benden mallarını ve kanlarını engellemiş olurlar. Onların sırlı işlerinin hesabı ise Allah'a kalmıştır.»

١٨ - بَابُ مَنْ قَالَ: إِنَّ الْإِيمَانَ هُوَ الْعَمَلُ

لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وَقَالَ عِدَّةٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسَأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ عَنْ قَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَقَالَ ﴿لِمِثْلِ هَذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ﴾

18- «Yapmış olduklarınıza karşılık size miras bırakılan cennet işte budur.»⁴² Bir grup âlim Allah Teâlâ'nın: «Rabbine kasem olsun ki, o yapmış olduklarından dolayı, onların hepsine muhakkak soracağız»⁴³ âyetinin “Lâ İlâhe İllallah” sözü hakkında olduğunu söylemişlerdir. «Çalışanlar da, bunun gibi bir netice almak için çalışsınlar.»⁴⁴ Âyetleri Gereğince: Amel İmandır, Diyenler Bâbı

42 Zuhurf: 72 (Yaptıklarınızdan dolayı) âyeti amellerde geneldir. Tefsircilerden bir grup (yaptıklarının) manasının (iman ettikleri) manasına geldiğini söylemişlerdir. O zaman manası hâs yani özelleşmiş olur.

43 Hicr: 92-93 (yaptıklarından dolayı) âyeti ise müellifin naklettiği dilin ameli olarak has kılınmıştır.

44 Saffât: 61

٢٦٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَا حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ فَقَالَ «إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ قِيلَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قِيلَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ حَجٌّ مَبْرُورٌ»

26- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: Amellerin hangisi daha üstündür? diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Allah'a ve Rasûl'üne îmân etmektir."⁴⁵

-Sonra hangisidir? diye soruldu.

- "Allah yolunda cihad etmektir" buyurdu.

-Sonra hangisidir? diye soruldu.

- "Kabul edilmiş bir hacdır" buyurdu.⁴⁶ (Hadisin geçtiği bir diğen yer: 1519.)

١٩ - بَابُ إِذَا لَمْ يَكُنِ الْإِسْلَامُ عَلَى الْحَقِيقَةِ وَكَانَ عَلَى الْإِسْتِسْلَامِ أَوْ الْخَوْفِ مِنَ الْقَتْلِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا﴾ فَإِذَا كَانَ عَلَى الْحَقِيقَةِ فَهُوَ عَلَى قَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾

19- Bâb: Şayet Bir Kimsenin İslâm'a Olan Bağlılığı ve Tasdiki, Hakiki İlim Üzere Olmaz da Sadece Mücerred Bir Bağlanma Veya Ölümünden Korktuğundan Dolayı İse Allah Teâlâ'nın Şu Âyetine Binaen Bu Kendisine Fayda Vermez.

"Bedeviler 'îmân ettik' demektedirler. (Ey Muhammed!) De ki:

45 Buradaki imandan kasıt tasdiktir.

46 Nevevi şöyle dedi: Bu hadiste cihadı imandan sonra zikretmiştir. Ebu Zer hadisinde ise haccı zikretmeyip köle azad etmeyi zikretmiştir. İbnu Mesud hadisinde ise namazla başlamış sonra ana babaya iyiliği sonra da cihattan bahsetmiştir. Daha önce geçen hadislerde ise elin ve dilin selametinden bahsedilmiştir. Âlimler şöyle demişlerdir. Cevapların çeşitliliğinin sebebi ise o anki durumların ve karşısındaki ihtiyacına binaendir. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

Siz îmân etmediniz. Fakat İslâm olduk, deyin.” Şayet şeri hakikatler üzere olursa ancak mümin olabilir. Çünkü: “Allah katında asıl din, şüphesiz İslâm’dır”⁴⁷

٢٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ سَعْدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى رَهْطًا وَسَعْدًا جَالِسَ فَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا هُوَ أَعْجَبُهُمْ إِلَيَّ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَكَ عَنْ فُلَانٍ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَاهُ مُؤْمِنًا فَقَالَ أَوْ مُسْلِمًا فَسَكَتُ قَلِيلًا ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَعْلَمُ مِنْهُ فَعُدْتُ لِمَقَالَتِي فَقُلْتُ مَا لَكَ عَنْ فُلَانٍ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَاهُ مُؤْمِنًا فَقَالَ أَوْ مُسْلِمًا ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَعْلَمُ مِنْهُ فَعُدْتُ لِمَقَالَتِي وَعَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ «يَا سَعْدُ إِنِّي لَأَعْطِي الرَّجُلَ وَغَيْرَهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْهُ خَشْيَةً أَنْ يَكْبَهُ اللَّهُ فِي الثَّارِ» وَرَوَاهُ يُونُسُ وَصَالِحٌ وَمَعْمَرٌ وَابْنُ أَحِبِّ الزُّهْرِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ.

27- İbnu Ebi Vakkas şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Sa'd'ın da oturduğu bir zamanda bir grup insanlara maldan yana bir şeyler veriyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içlerinden benim sevdiğim birisine vermedi. Bunun üzerine dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Başkasına verirken ona vermemenin sebebi nedir? Vallahi ben onu mümin olarak biliyorum.

-“(Ona mümin deme fakat) müslüman de”, buyurdu.

Bu sözünden sonra bir müddet sustum. Sonra o şahıs hakkında bildiklerim bana galebe çaldı da söylediklerimi tekrar ettim ve dedim ki:

- Başkasına verirken ona vermemenin sebebi nedir? Vallahi ben onu mümin olarak biliyorum.

-“(Ona mümin deme fakat) müslüman de”, buyurdu.

Sonra o şahıs hakkında bildiklerim bana galebe çaldı da söyledikle-

47 Bunun manası şudur: Şayet her kim İslamını açığa vururda yani Müslüman olduğunu söylerde içini-hakikatini bilmezse mümin olamaz.

rimi tekrar ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de söylediklerini tekrarladı. Sonra da şöyle dedi:

-«Ey Sa'd, ben bir başkası bana daha sevgili geldiği hâlde Allah onu yüzüstü ateşe atar korkusuyla bir diğerine veririm.»⁴⁸

Bu hadîsi Zuhri'den Yûnus, Salih, Ma'mer ve Zuhri'nin erkek kardeşinin oğlundan rivayet etti. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 1478.)

۲۰ - بَابُ إِفْشَاءِ السَّلَامِ مِنَ الْإِسْلَامِ وَقَالَ عَمَارٌ ثَلَاثٌ مَنْ جَمَعَهُنَّ فَقَدْ جَمَعَ الْإِيمَانَ
الْإِصْصَافُ مِنْ نَفْسِكَ وَبَذْلُ السَّلَامِ لِلْعَالَمِ وَالْإِنْفَاقُ مِنَ الْإِقْتَارِ

20- Selâmı Yayımak İslâm'dandır Bâbı

Ammar şöyle dedi: Üç haslet vardır ki; bunu kendinde bir araya getirirse imanı bir araya getirmiş olur: Nefsine karşı insaflı olmak, bütün insanlara selâm vermek, fakirliğine rağmen infak etmek.⁴⁹

۲۸ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْإِسْلَامِ
خَيْرٌ قَالَ لُطْعِمُ الطَّعَامِ وَتَقَرُّ السَّلَامِ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ

48 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem İslâm'a yeni giren bir topluluğa mal olarak bir şeyler veriyordu. Orada bulunan muhacirler ise bu mala kendilerinin daha layık olduklarını düşünerek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in neden böyle yaptığını Sa'd'a sormalarını istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise o topluluğa diğerleri kendisine daha sevgili olduğu halde neden onlara verdiğini açıkladı. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara bu maldan vermesinin tek sebebi kalplerini İslama ısındırmaktı. Bu ise onların dinden dönüp cehennem ehlinde olmamaları için yapılmış bir fiildi. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

49 Bunlar imanı tamamlayıcı hasletlerdir. Çünkü iman bu hasletler üzerinde dönmektedir. Şayet bir kul nefsine karşı insaflı olursa Allah Teâlâ'nın bütün vaciblerini yerine getirir ve bütün yasaklarından da kaçınır. (Hangi bir nefis kendisinin ateşe atılmasından hoşlanır ki?!) Selâm verme ise güzel ahlaktan olup insana tevazu ve alçak gönüllülük kazandırır. Bununla insanlar arasında sevgi ve yakınlaşma sağlanır. Kendisi fakir olduğu halde infak edebilmek ise insana cömertliği öğretir. Çünkü kendisi ihtiyaç halindeyken verebilen bollukta daha fazla infak eder. En iyisini bilen Allah'tır. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

28- Abdullah ibnu Amr şöyle dedi: Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: - İslâmın en hayırlısı hangisidir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-«Yemek yedirmen, tanıdığına ve tanımadığına selam vermendir.»

۲۱- بَابُ كُفْرَانِ الْعَشِيرِ وَكُفْرٍ دُونَ كُفْرٍ. فِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

21- Kadının Kocasına Nankörlük Etmesi ve Dinden Çıkarmayan Küfür Babı

Bu konuda Ebu Said el-Hudri'nin Nebi sallallahu aleyhi ve sellem-den bildirdiği hadis:

۲۹ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَيْتُ النَّارَ فَإِذَا أَكْثَرُ أَهْلِهَا النِّسَاءُ يَكْفُرْنَ قِيلَ أَيْكْفُرْنَ بِاللَّهِ قَالَ يَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ وَيَكْفُرْنَ الْإِحْسَانَ لَوْ أَحْسَنْتَ إِلَى إِحْدَاهُنَّ الدَّهْرَ ثُمَّ رَأَتْ مِنْكَ شَيْئًا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ

29- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- dedi ki: -Allah ondan razı olsun- sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-«“Bana cehennem gösterildi. Cehennem ehlinin çoğunun (kocalarına) nankörlük eden kadınlar olduklarını gördüm.”»

-Onlar, Allah'ı mı inkâr ederler? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-«“Kocalarına nankörlük ederler, yapılan iyiliğe nankörlük ederler. Şayet kadınlardan birine ömür boyu iyilikte bulunsan sonra senden bir kötülük görse: Zaten ben senden hiç hayır görmedim ki, der.”»⁵⁰ buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 431, 748, 1052, 3206, 5197)

50 Kadı Ebu Bekir el-Arabi şerhinde şöyle dedi: Musannifin muradı taatin iman olarak isimlendirildiği gibi günahlarda küfür olarak isimlendirilir açıklamasını yapmaktır. Fakat burada küfür diye isimlendirilmesiyle dinden çıkaran küfür kastedilmemiştir. Bir çok günahlar içerisinde kadının kocasına olan nankörlüğünü seçme-

۲۲- بَابُ الْمَعَاصِي مِنَ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ وَلَا يُكْفَرُ صَاحِبُهَا بِإِتِّكَابِهَا إِلَّا بِالشِّرْكِ
لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "لَكُمْ أَمْرُؤُا فِيكُمْ جَاهِلِيَّةٌ" وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿إِنْ
اللَّهُ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾

22- Bâb: Günahlar cahiliye işlerindendir. Sahibi, şirk olmadığı müddetçe Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemın
"Sen üzerinde cahiliye izleri olan birisisin" sözü ve
«Allah kendisine şirk koşulmasını affetmez. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için affeder.» Âyetince Tekfir Edilemez.

۳۰ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاصِلِ الْأَخْذَبِ عَنْ
الْمَعْرُورِ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ لَقِيتُ أَبَا ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ وَعَلَيْهِ خُلَّةٌ وَعَلَى غُلَامِهِ خُلَّةٌ فَسَأَلْتُهُ
عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِنِّي سَأَيْتُ رَجُلًا فَعَبَّرْتُهُ بِأَمِّهِ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "يَا
أَبَا ذَرٍّ أَعْبَرْتَهُ بِأَمِّهِ إِنَّكَ أَمْرُؤُا فِيكُمْ جَاهِلِيَّةٌ. إِخْوَانُكُمْ خَوْلُكُمْ. جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ
أَيْدِيكُمْ فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ وَلْيَلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ وَلَا
تُكَلِّفُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ فَإِنْ كَلَّفْتُمُوهُمْ فَأَعْيَنُوهُمْ".

30- Ma'rûr ibnu Suveyd şöyle dedi: Rebeze köyünde⁵¹ Ebû Zerr'le karşılaştım. Kendisinin ve kölesinin üzerinde birer cübbe vardı. Ben bunun sebebini sordum. Bana şöyle dedi: Ben bir adamla birbirimize karşılıklı sövdük. Ben de onu annesinden dolayı ayıpladım. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle dedi:

"Ey Ebu Zerr! Onu sen annesinden dolayı mı ayıpladın? Sen üzerinde cahiliye hasleti olan birisisin. Köleleriniz sizin kardeşlerinizdir ve

si ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemın "Şayet birinin bir diğerine secde etmesini emredek olsaydım kadının kocasına secde etmesini emrederdim." Sözüne binaendir. Kocanın karısı üzerindeki hakkını Allah'ın hakkıyla birlikte zikretmiştir. Şayet bir kadın kocasına karşı nankörlük ederse bu onun Allah'ın hakkında gevşek davrandığına delildir. Bu yüzden küfür olarak isimlendirilir. Fakat bu dinden çıkarmayan küfürdür. Bunun imanla olan alakası ise 'Küfür imanın zıttıdır' açısından. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

51 Rebeze köyü, Mekke ile Medine arasında bir mevki.

Allah onları sizlerin elinizin altına vermiştir. Her kimin kardeşi elinin ya-ni emri altındaysa yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin, gücü yetme-yen şeyleri onlara yüklemesin. Şayet yüklerseniz onlara yardım edin.”⁵²
(Hadisin geçtiği yerler: 2545, 6050.)

بَاب ﴿وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا﴾ فَسَمَاهُمُ الْمُؤْمِنِينَ

Bâb

«Eğer müminlerden iki gurup birbirleriyle vuruşurlarsa, araları-nı düzeltin» Allah Onları Müminler Olarak İsimlendirmiştir.

۳۱ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ
وَيُوسُفُ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ الْأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ ذَهَبْتُ لِأَنْصُرَ هَذَا الرَّجُلَ فَلَقِينِي أَبُو
بَكْرَةَ فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُ قُلْتُ أَنْصُرُ هَذَا الرَّجُلَ قَالَ ارْجِعْ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا التَقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا فَالْقَاتِلُ وَالْمَقْتُولُ فِي
النَّارِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الْقَاتِلُ فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ قَالَ إِنَّهُ كَانَ حَرِيصًا عَلَى
قَتْلِ صَاحِبِهِ

31- Ahnef ibnu Kays şöyle dedi: Bir adama yardıma gidiyordum. Karşıma Ebu Bekre çıktı ve:

52 Vacibin terki ve haramların işlenilmesiyle elde edilen her günah cahiliye ahlakın-dandır. Günahların küfür olarak isimlendirilmesi ise inkârî küfür olarak değil ni-mete küfür anlamında mecazi olarak kullanılmıştır. İşlenen günahlardan dolayı insanları küfürle-kâfirlikle itham eden Haricilerin hilafına buradaki küfrün dinden çıkarmayan küfür olduğunu beyan etmiştir. Allah Teâlâ'nın şu âyeti onlara reddi-yedir: «Bundan gayrisini dilediği kimse için bağışlar» Şirk dışındaki günahların bağışlanması muhtemeldir. Âyetteki şirkten murad küfürdür. Çünkü her kim Mu-hammed sallallahu aleyhi ve sellem'in peygamberliğini inkâr ederse, bu kişi her ne kadar Allah'a şirk koşmamışta olsa bu inkârından dolayı kâfir olur. İbnu Battal şöyle dedi: Buhari'nin buradaki gayesi günahlardan dolayı tekfir eden Hariciler gibilerine reddiyedir ve şöyle der: Her kim şirk üzere ölürse ebedi cehen-nemdedir. Âyet onların görüşlerini reddetmektedir. Çünkü Allah Teâlâ'nın « Bun-dan gayrisini dilediği kimse için bağışlar» sözü, şirkten gayri günah üzere ölen manasıdır. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

-Nereye gidiyorsun? diye sordu.

-Şu adama yardıma gidiyorum,⁵³ dedim. Bana dedi ki:

-Geri dön! Çünkü ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim: “Şayet iki Müslüman kılıçlarıyla birbirleriyle vuruşmak için karşı karşıya gelirlirse ölen de öldüren de atestedir.”

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu öldüren (onu anladım da) ya öldürülenin durumu nedir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

“O da arkadaşını öldürmeye hırslıydı”, buyurdu⁵⁴. (Hadisin geçtiği yerler: 6875, 7083.)

۲۳ - بَابُ ظُلْمٍ دُونَ ظُلْمٍ

23- Bâb, Zulmün Bazısı Bazısından Daha Hafiftir

۳۲ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح قَالَ وَ حَدَّثَنِي بَشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَبُو مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَلِيمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ﴾ قَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّنَا لَمْ يَظْلِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾

32- Abdullah ibnu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: “İmân edip de imânlarına zulüm karıştırmayanlar”⁵⁵ âyeti inince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashâbı dediler ki: Hangimiz zulüm

53 Ehnaf, kavmiyle beraber Cemel günü Ali' -Allah ondan razı olsun- ile beraber savaşmak istemiş fakat Ebu Bekre onu bundan engellemiştir. Daha sonra Ehnaf sözünden dönmüş ve Ali'nin bundan sonraki bütün savaşlarında onun yanında savaşmıştır.

54 “Şirk dışında” yani, bir farzı terk etmek veya haramı işlemekten kaynaklanan her günah cahiliye ahlâkındandır. Şirk en büyük günah olduğundan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu istisna etmiştir. Buhârî, inkâr anlamında değil de nimete karşı nankörlük etmek anlamında, günahlara da küfür denilebileceği konusunu önceki bölümde ele almış, daha sonra günah işleyenleri tekfir eden haricîlerin görüşünün aksine, bunların insanı dinden çıkarmadığını açıklamak istemiştir.

55 En'am: 82

etmeniştir ki? Bunun üzerine Allah Teâlâ: “Allah’a şirk koşturmak büyük bir zulümdür”⁵⁶ âyetini indirdi.⁵⁷

۲۴ - بَابُ عَلَامَةِ الْمُنَافِقِ

24- Münâfığın Alâmeti Bâbı

۳۳ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ أَبُو الرَّبِيعِ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ مَالِكٍ بْنُ أَبِي عَامِرٍ أَبُو سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ

33- Ebû Hureyre'nin -Allah ondan razı olsun- bildirdiğine göre Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Münâfığın alâmeti üçtür: Konuştuğunda yalan söyler; söz verdiğinde sözünde durmaz; kendisine bir şey emanet edildiği zaman hıyanet eder” (Hadisin geçtiği diğer yerler 2682, 2749, 6095.)

۳۴ - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدْعَهَا: إِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ» تَابَعَهُ شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ.

34- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu bildirmiştir:

56 Lukman: 13

57 Zulüm üçtür. Bunlar; Allah'a karşı işlenenler şirk boyutu. Kullara karşı işlenen kul hakkı boyutu. Nefse karşı Allah'ın meşietine (dilemesine) kalan nefse zulüm boyutu. Bu da gösteriyorki islamdan çıkaran ve çıkarmayan küfür vardır bu aynı zamanda hem mürcieye hemde haricilere reddiyedir.

"Her kimde şu dört haslet bulunursa hâlis münafık olur. Her kimde de bunların bir parçası bulunursa onu bırakıncaya kadar kendisinde mü-nafıklıktan bir huy kalmış olur. Bunlar şunlardır: Kendisine bir şey emni-yet edildiği zaman hıyanet etmek; söz söylerken yalan söylemek; ahd etti-ğinde ahdini tutmamak; husûmet zamanında da haktan ayrılmaktır." Şu'betu'bnü'l-Haccâc bu hadîsi Süleyman el-A'meş'ten rivayet etmekte Sufyân es-Sevrî'ye mutâbaat etti⁵⁸. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2459, 3178.)

۲۵ - بَابُ قِيَامِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ مِنَ الْإِيمَانِ

25- Kadir Gecesini İbadetle Geçirmek İmandandır Babı

۳۵ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَقُمْ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

35- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim iman sebebiyle ve ecrini yalnız Allah'tan umarak Kadir gecesini ibadetle geçirirse geçmiş günahları bağışlanır." ⁵⁹ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 37, 38, 1901, 2008, 2009, 2014.)

۲۶ - بَابُ الْجِهَادِ مِنَ الْإِيمَانِ

26- Bâb, Cihad İmandandır

58 "Münafığın alâmeti": Buhârî küfür ve zulmün farklı mertebeleri bulunduğunu ifa-de ettikten sonra münafıklığın da böyle olduğunu bildirmiştir. Hadiste zikredilen üç alâmetle yetinilmesinin nedeni, bu üçünün geri kalanlara işaret ediyor olmasıdır. Dinle ilgili şeyler üç unsurdan toplanır: Söz, fiil ve niyet.

59 Burada münafığın alametlerini ve bunun çirkinliğini açıkladıktan sonra yeniden imanın alametlerini anlatmaya dönmüştür.

٣٦ - حَدَّثَنَا حَرْمِيُّ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ بْنُ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اتَدَبَ اللَّهُ لِمَنْ خَرَجَ فِي سَبِيلِهِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا إِيْمَانٌ بِي وَتَصَدِيقٌ بِرُسُلِي أَنْ أَرْجِعَهُ بِمَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ أَوْ أَذْخَلَهُ الْجَنَّةَ وَلَوْ لَا أَنْ أَشُقُّ عَلَى أُمَّتِي مَا قَعَدْتُ خَلْفَ سَرِيَةٍ وَلَوْ دِدْتُ أَنِّي أَقْتُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ أَحْيَا ثُمَّ أَقْتُلُ ثُمَّ أَحْيَا ثُمَّ أَقْتُلُ

36- Ebu Zur'a ibnu Amr, İbnu Cerir'den, Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- şöyle işittiğini bildirdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah, kendi yolunda cihada çıkan bir kuluna, elde edeceği sevap veya ganimetle salimen evine döndereceğine veya da onu (şehid olarak) cennetine girdireceğine dair kefaleti altına almıştır. Çünkü onu evinden çıkaran ancak Allah'a olan imanı ve peygamberlerini tasdikidir. Şayet ümmetime meşakkat vermeyecek olsaydım hiçbir seriyyeden geri kalmazdım. Muhakkak ki Allah yolunda öldürülmeyi sonra diriltilmeyi, sonra tekrar öldürülüp tekrar diriltilmeyi sonra da öldürülmeyi ne kadar da çok isterdim.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2787, 2797, 2972, 3123, 7226, 7227, 7457, 7463.)

٢٧ - بَابُ تَطَوُّعِ قِيَامِ رَمَضَانَ مِنَ الْإِيْمَانِ

27- Bab, Ramazan Ayının Gecelerini Nafile İbadetlerle Geçirmek İmandandır

٣٧ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

37- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim Ramazan ayının gecelerini nafile ibadetlerle uğraşarak imanı sebebiyle ve ecrini yalnızca Allah'tan bekleyerek geçirirse geçmiş

günahları bağışlanır.”

۲۸- بَاب صَوْمِ رَمَضَانَ اخْتِسَابًا مِنَ الْإِيمَانِ

28- Bâb, Ramazan Ayının Orucunu Ecrini Yalnız Allah'tan Bekleyerek Tutmak İmandandır

۳۸ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيْمَانًا وَاخْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

38- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim Ramazan ayını imanı sebebiyle ve ecrini yalnız Allah'tan dileyerek oruçlu olarak geçirirse geçmiş günahları bağışlanır.”⁶⁰

۲۹- بَاب الدِّينِ يُسْرٌ وَقَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ الدِّينِ إِلَى اللَّهِ الْحَنِيفِيَّةُ السَّمْحَةُ

29- Bâb, İslâm Dini Kolaylık Dinidir. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şu kavli: “Dinin hasletlerinden Allah’a en sevimli gelen hoşgörülü olan İbrahim’in dinidir.”

۳۹ - حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ مُطَهَّرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ مَعْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْغِفَارِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْقُمْرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدَّلْجَةِ.

60 Oruç bir çok arzunun terk edilmesi türünden bir ibadettir. Beden aç kaldımı şehvetler doyar beden doydu mu şehvi duygular aç olur. O yüzden orucun müslümanın yaşantısında büyük etkisi vardır.

39- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki dinimiz kolaylık dinidir. Her kim dini amellerde rıfkı (kolay olanı) terk edipte derine dalarsa acze düşer. Amel işlemeyi terk ederse ve din ona galebe çalar.⁶¹ Amel işlerken ne aşıllığa kaçın ne de ihmalkâr davranın. Bilakis orta yollu olun. İbadetleri tam manasıyla yapamasanız da onu en yakın olanı yapmaya çalışın. Azda olsa sürekli yapı geldiğiniz amellere sevinin. İbadetlerinizde sürekli olabilmeniz ve bıkkınlık olmaması için öğleden önce, öğleden sonra ve gecenin sonunda olmak üzere bu vakitlerden faydalanın, bu vakitleri kullanın." (Hadisin geçtiği yerler: 5673, 6463, 7235.)

۳۰- بَابُ الصَّلَاةِ مِنَ الْإِيمَانِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ﴾
يَعْنِي صَلَاتَكُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ.

30- Bâb, Namaz İmandandır. Allah Teâlâ'nın: «Allah onların imanlarını zâyi edecek değildir.» âyeti. Yani Kâbe yanındaki Beytul-Makdis'e doğru kıldığınız namazlarınızı.⁶²

۴۰- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ
الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَوَّلَ مَا قَدِمَ الْمَدِينَةَ نَزَلَ عَلَى
أَجْدَادِهِ أَوْ قَالَ أَخْوَالِهِ مِنَ الْأَنْصَارِ وَأَنَّ صَلَّى قَبْلَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ عَشَرَ شَهْرًا أَوْ

61 Buradaki yasaklardan murad, ibadetlerde eksikliğe gitme değildir. Bilakis bıkkınlık derecesine getirmekten kaçınmaktır. Tâtavvuda (nafile ibadetlerde) aşırıya giderek bundan daha üstün olan (yani farz olan) ibadetleri terk etmeye getirilen yasaktır. Tıpkı gecenin tamamını namaz kılarak geçiren sonra da uyku kendisine galebe çalarak uyuyan ve sabah namazını cemaatle kılmayı veya da tamamen namazın vaktini kaçırıp da güneşin üzerine doğduğu kimse gibi. Bundan kasıt budur. Ahmed'de gelen Mihcan ibnu Erda' hadisinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizler bu dininizde aşırıya giderek sevaba ulaşamazsınız. Dininizin en hayırlısı kolaylıktır."

62 İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem Baytul-Makdis'e doğru namaz kılıyordu. Ancak Kâbe'ye arkasını dönmüyor bilakis Kâbe'yi kendisiyle Beytul-Makdis arasına alıyordu.

سَبْعَةَ عَشَرَ شَهْرًا وَكَانَ يُعْجِبُهُ أَنْ تَكُونَ قِبَلَتُهُ قَبْلَ الْبَيْتِ وَأَنَّهُ صَلَّى أَوَّلَ صَلَاةٍ صَلَّاهَا صَلَاةُ الْعَصْرِ وَصَلَّى مَعَهُ قَوْمٌ فَخَرَجَ رَجُلٌ مِمَّنْ صَلَّى مَعَهُ فَمَرَّ عَلَى أَهْلِ مَسْجِدٍ وَهُمْ رَاكِعُونَ فَقَالَ أَشْهَدُ بِاللَّهِ لَقَدْ صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ مَكَّةَ فَذَارُوا كَمَا هُمْ قَبْلَ الْبَيْتِ وَكَانَتْ الْيَهُودُ قَدْ أَعْجَبَهُمْ إِذْ كَانَ يُصَلِّي قَبْلَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ وَأَهْلُ الْكِتَابِ فَلَمَّا وَلَّى وَجْهَهُ قَبْلَ الْبَيْتِ أَنْكَرُوا ذَلِكَ قَالَ زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ فِي حَدِيثِهِ هَذَا أَنَّهُ مَاتَ عَلَى الْقِبْلَةِ قَبْلَ أَنْ تُحَوَّلَ رِجَالٌ وَقَتِلُوا فَلَمْ نَذِرْ مَا نَقُولُ فِيهِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ﴾

40- Ebu İshak, Bera'dan bildirdi o şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye ilk geldiğinde Ensar'dan dedelerinin -veya dayılarının - yanına indi. Beytul-Makdis cihetine doğru onaltı veya onyediyi ay namaz kıldı. Bu arada da kıblesinin Kâbe olmasını temenni ediyordu. Kâbe'ye doğru kıldığı ilk namaz ikindi namazı idi. Onunla beraber bir topluluk namaz kıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kılanlardan birisi, namazda rükuda oldukları hâlde kendi ehlinin mescidine geldi⁶³ ve dedi ki: Allah'a yemin ederim ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle birlikte Mekke'de bulunan Kâbe cihetine namaz kıldım. Onlar namazda rükuda oldukları hâlde Kâbe cihetine yöneldiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in namazında Beytul-Makdis'e yönelmesi Yahudilerin hoşlarına gidiyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazda yüzünü Kâbe cihetine çevirince bu onların hoşuna gitmedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 399, 4486, 4492, 7252)

Zuheyr dedi ki: Bize Ebu İshak bu Bera hadisinden bildirdiğine gö-

63 Bu şahıs Ubad ibnu Bişr olup sabah namazında Kuba ehline Kuba mescidinde ve onlar rükuda oldukları halde kıblenin Kâbe cihetine doğru çevrildiğini haber vermiştir. Ayrıca bu hadisten çıkarılan bazı faydalar vardır, bunlar: Dinle alakalı amelleri İman olarak isimlendirmeyi inkar eden Murcie'ye reddiye vardır. Yine şayet maslahat varsa bazı hükümlerin değişmesini temenni etmek caizdir. Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem'in üstünlüğü, Rabbinin O'na karşı, istemeksizin onun sevdiği şeyi ona vererek ona olan ikramı. Yine hadiste sahabenin dinlerine karşı olan hırsları ve kardeşlerine olan merhametleri vardır. (Fethul-Bari. Aynı hadisün şerhinden.)

re şöyle dedi: Kiblenin Beytul-Makdis'ten Kâbe'ye değiştirilmesinden önce öldürülen kardeşlerimiz vardı. Biz onlar hakkında ne diyeceğimizi bilemedik de Allah «Allah sizin imanlarınızı zayi edecek değildir.» Baka-ra 143'üncü âyetini indirdi.

۳۱- بَابُ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ

31- Bâb, Kişinin İslâm'ının Güzelliği

۴۱- قَالَ مَالِكٌ أَخْبَرَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ أَنَّ عَطَاءَ بْنَ يَسَارٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا أَسْلَمَ الْعَبْدُ فَحَسَنَ إِسْلَامُهُ يَكْفُرُ اللَّهُ عَنْهُ كُلَّ سَيِّئَةٍ كَانَ زَالَهَا وَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ الْقِصَاصُ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أََمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ وَالسَّيِّئَةُ بِمِثْلِهَا إِلَّا أَنْ يَتَجَاوَزَ اللَّهُ عَنْهَا

41- Ebu Said el-Hudri, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden şöyle işittiğini haber vermiştir: «Bir kul müslüman olur islamını da güzelleştirirse⁶⁴ Allah onun geçmiş günahlarını bağışlar.»⁶⁵ Ondan sonra mü-kafat ve ceza vardır. İyiliğin karşılığı on ila yedi yüz misline kadar verilir. Kötülük ise sadece misliyle verilir. Dilerse Allah onu bağışlar.⁶⁶

64 Yani İslâmını, itikadıyla, ihlasıyla ve işlemiş olduğu amelleriyle Rabbine yaklaşıarak güzelleştirirse demektir.

65 İbnu Battal şöyle dedi: Hiç şüphesiz Allah Teâlâ kullarından dilediğine üstünlük verir. Bunda hiçbir niza yoktur. Bazı alimler bu hadisi Ehli Kitab'ın iman ettikleri zaman ecirlerinin iki kat verileceğine dair delil olarak getirmişlerdir. Buna Kur'an ve sahih sünnet delalet etmektedir. Şayet Ehli Kitab'tan olan birisi ilk imanı üzere ölürse onun salih amelleri fayda vermez. Bilakis boşa çıkmış olur. Şayet iman ederse, Ehli Kitab'ken işlemiş oldukları sevapları, iman ettikten sonraki işlemiş olduğu ecirlerinin üzerine eklenir. Aişe, -Allah ondan razı olsun- İbnu Cudan'ın hayırdan yana yaptıkları ona fayda verecek mi? diye sorduğunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem 'o bir gün olsun 'Rabbim kıyamet günü beni ve günahlarımı bağışla' dememiştir.' buyurdu. Bu da gösteriyor ki şayet bunu Müslüman olduktan sonra yapmış olsaydı küfürde işlemiş oldukları ona fayda verecekti.

66 Burada günahlardan dolayı müslümanları tekfir eden, günahların, sahibini ebedi cehennemde bırakacağına inananlarla Harici'lere reddiye vardır. Birinci hadis, imanda artmayı ve eksilmeyi inkar edenlere reddiyedir. Çünkü iyiliğin dereceleri çeşitlidir. Diğerleri ise Harici ve Mutezile'ye reddiyedir.

٤٢ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَحْسَنَ أَحَدُكُمْ إِسْلَامَهُ فَكُلْ حَسَنَةً يَعْمَلُهَا تُكْتَبُ لَهُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِ مِائَةٍ ضِعْفٍ وَكُلْ سَيِّئَةً يَعْمَلُهَا تُكْتَبُ لَهُ بِمِثْلِهَا

42- Ebû Hureyre -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«Sizden her kim İslâm'ını güzelleştirirse, yapmış olduğu her iyiliğe karşı on ila yedi yüz katı sevap verilir. İşlemiş olduğu her kötü amele karşı da bir misli verilir.»

٣٢ - بَابُ أَحَبِّ الدِّينِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَدْوَمُهُ

32- Bâb, Allah'a En Sevimli Gelen Din (Amel) Sürekli Olanıdır

٤٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا وَعِنْدَهَا امْرَأَةٌ قَالَ مَنْ هَذِهِ قَالَتْ فُلَانَةُ تَذْكُرُ مِنْ صَلَاتِهَا قَالَ مَا عَلَيْكُمْ بِمَا تُطِيقُونَ فَوَاللَّهِ لَا يَمَلُّ اللَّهُ حَتَّى تَمْلُوا وَكَانَ أَحَبَّ الدِّينِ إِلَيْهِ مَا دَامَ عَلَيْهِ صَاحِبُهُ

43- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir gün Aişe'nin yanına geldiğinde onun yanında bir kadın gördü. "Kimdir bu?" diye sorunca Aişe: Falanca kadındır. Gece namazından bahsediyor, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yeter, susun! Yapmaya sürekli gücünüzün yettiği amellerle meşgul olun. Allah'a yemin olsun ki yapageldiğiniz duanız ve yalnızca O'ndan istemeniz sizlere ağır gelip de ondan uzaklaşınca kadar Allah sizin üzerinizden ihsanını kesmez." buyurdu. Ona amellerin en sevgili geleni, sahibinin devam ettiği idi. (Ameller içinde sevabı en çok olan sürekli olanıdır.)⁶⁷ (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 1151)

67 Buharinin bu başlıktaki kastı, iman sözcüğünün ameller içinde kullanılmasıdır. Burada din ile amel kastedilmektedir.

۳۳- بَابُ زِيَادَةِ الْإِيمَانِ وَتَقْصَانِهِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَزِدْنَاهُمْ هُدًى﴾ ﴿وَيَزِدَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾ وَقَالَ ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾ فَإِذَا تَرَكَ شَيْئًا مِنَ الْكَمَالِ فَهُوَ نَاقِصٌ.

33- İmanın Artacağı ve Eksileceği Bâbı

«Onların hidayetlerini artırdık» (Kehf:13) «İman edenlerin imanlarını artırması» (Muddessir:31) «Bugün sizin dininizi kemale erdirdim» (Mâide: 3) Tam olandan bir şey terk edilirse, o, eksiktir.

۴۴ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزَنُ شَعِيرَةٍ مِنْ خَيْرٍ وَيَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزَنُ بُرَّةٍ مِنْ خَيْرٍ وَيَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزَنُ ذَرَّةٍ مِنْ خَيْرٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِيْمَانٍ مَكَانٍ مِنْ خَيْرٍ.

44- Enes -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«Lâ ilâhe illallah deyip de kalbinde arpa tanesi ağırlığınca hayrı olan cehennem ateşinden çıkar. Lâ ilâhe illallah deyip de kalbinde buğday tanesi ağırlığınca hayrı olan cehennem ateşinden çıkar. Lâ ilâhe illallah deyip de kalbinde zerre miktarı ağırlığınca hayrı olan cehennem ateşinden çıkar.⁶⁸»

Ebu Abdullah dedi ki: Eban şöyle dedi: Bize Katade bildirip şöyle dedi: Bize Enes -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden “hayırdan” yerine “imandan” ibaresini nakletmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4476, 6565, 7410, 7440, 7509, 7510, 7516.)

68 Tasdikteki farklılık ilim ve cehalet derecesindedir. Her kimin ilmi az ise onun tasdiği örneğin zerre miktarı ağırlığınca olur. İlimde onun üstünde olanın tasdiği ise buğday veya arpa tanesi ağırlığınca olur. Ancak, kalpte bulunan tasdiğin aslı olması gerekir ki onun noksan olması caiz değildir. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

٤٥ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ سَمِعَ جَعْفَرَ بْنَ عَوْنٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ أَخْبَرَنَا قَيْسُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْيَهُودِ قَالَ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ آيَةٌ فِي كِتَابِكُمْ تَقْرَءُوهَا لَوْ عَلَيْنَا مَعْشَرَ الْيَهُودِ نَزَلَتْ لَأَتَّخَذْنَا ذَلِكَ الْيَوْمَ عِيدًا قَالَ أَيُّ آيَةٍ قَالَ ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ قَالَ عُمَرُ قَدْ عَرَفْنَا ذَلِكَ الْيَوْمَ وَالْمَكَانَ الَّذِي نَزَلَتْ فِيهِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ قَائِمٌ بِعِرْفَةِ يَوْمِ جُمُعَةٍ.

45- Tarık ibnu Şihab, Ömer ibnu Hattab'tan bildirdi. Yahudilerden birisi (Ka'b el-Ehbar) ona dedi ki: Ey müminlerin emiri! Kitab'ınızda okuduğunuz bir âyet var ki, şayet Yahudi topluluğunun üzerine inseydi o günü bayram edinirdik. Ömer -Allah ondan razı olsun-: o hangi âyettir? diye sordu. O Yahudi dedi ki: «Bugün size dininizi ikmal ettim ve üzerinizdeki nimeti tamamladım. Ve din olarak, sizin için İslâm'ı seçtim.» (Mâide: 3) Ömer -Allah ondan razı olsun- dedi ki: biz o âyetin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hangi gün ve nereye indiğini biliyorduk. O sallallahu aleyhi ve sellem Arafat'ta idi ve günlerden de Cuma idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4407, 4606, 7268)

٣٤ - بَابُ الزَّكَاةِ مِنَ الْإِسْلَامِ

34- Bâb, Zekât İmandandır.

وَقَوْلُهُ ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾

«Oysa onlar, dini yalnız Allah'a hâs kılarak ve doğruya yönelerek Allah'a ibadet etmekten, namazı dosdoğru kılmaktan ve zekâtı vermekten başka bir şeyle emrolunmamışlardı.» (Beyyine: 5)

٤٦ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ عَمِّهِ أَبِي سُهَيْلٍ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ طَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَهْلِ نَجْدٍ ثَائِرِ الرَّأْسِ يُسْمَعُ ذَوِي صَوْتِهِ وَلَا يُفْقَهُ مَا يَقُولُ حَتَّى دَنَا فَإِذَا هُوَ يَسْأَلُ عَنِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسُ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ فَقَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهَا قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطُوعَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصِيَامَ رَمَضَانَ قَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهُ قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطُوعَ قَالَ وَذَكَرَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الزَّكَاةَ قَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهَا قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطُوعَ قَالَ فَأَذْبَرَ الرَّجُلُ وَهُوَ يَقُولُ وَاللَّهِ لَا أَزِيدُ عَلَى هَذَا وَلَا أُنْقِصُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْفَحَ إِنْ صَدَقَ.

46- Talha ibnu Ubeydullah şöyle dedi: Necd ehlinde saç baş dağınık, ne dediği anlaşılmayan bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanına geldi. O, İslâm Şeriatı'ndan soruyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Bir gece ve gündüz içinde beş vakit namaz kılmandır.” Adam dedi ki: benim üzerime bundan başkası var mıdır? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Hayır, üzerine bir şey gerekmez. Ancak nafile istersen bu sana kalmıştır.” Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Ramazan orucunu tutmandır.” buyurdu. O şahıs: Benim üzerime bundan başkası var mıdır? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

- “Hayır, üzerine bir şey gerekmez. Ancak nafile istersen bu sana kalmıştır.” buyurdu. Talha dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona zekâtı da zikretti. Adam: -Yapmam gereken başka bir şey var mıdır? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

- “Hayır, üzerine başka bir şey gerekmez. Ancak nafile istersen bu sana kalmıştır.” buyurdu. O şahıs: -Vallahi bunun üzerine ne katarım ne de eksiltirim, diyerek arkasını dönüp çekip gitti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki:

-“Şayet doğru söylemişse kurtuluşa ermiştir”⁶⁹ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1891, 2678, 6956)

۳۵ - بَابُ الْبَاقِ الْجَنَائِزِ مِنَ الْإِيمَانِ

35- Bâb, Cenazeye İştirak Etmek İmandandır

۴۷ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ الْمَنْجَوِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا رَوْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ الْحَسَنِ وَمُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ اتَّبَعَ جَنَازَةَ مُسْلِمٍ إِمَانًا وَاحْتِسَابًا وَكَانَ مَعَهُ حَتَّى يُصَلَّى عَلَيْهَا وَيَقْرَأَ مِنْ دَفْنِهَا فَإِنَّهُ يَرْجِعُ مِنَ الْأَجْرِ بِقِرَاطَيْنِ كُلُّ قِرَاطٍ مِثْلُ أُحُدٍ وَمَنْ صَلَّى عَلَيْهَا ثُمَّ رَجَعَ قَبْلَ أَنْ تُدْفَنَ فَإِنَّهُ يَرْجِعُ بِقِرَاطٍ تَابَعَهُ عُثْمَانُ الْمُؤَدِّنُ قَالَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ.

47- Ebû Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

*“Her kim bir müslümanın cenazesine imanı sebebiyle ve ecrini yalnız Allah’tan bekleyerek iştirak eder, cenaze namazını kılıp defnedilene kadar da ayrılmazsa oradan iki kirat ecirle geri döner. Her kirat Uhud dağı kadardır. Her kim de cenaze namazını kılar defnetmeden geri dönerse o da bir kirat ecirle geri döner.”*⁷⁰

Osman el-Muezzin ona mutabaat etmiş ve demiştir ki: Bize Avf, Muhammed’den, O da Ebu Hureyre’den, O da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden bildirmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1323, 1325)

69 Ayetteki “sağlam din” ifadesi İslam dinidir. Sağlamdan kasıta doğru yoldur.

70 Cenazenin arkasından gitmek imandandır” Buhârî imanın şubeleri ile ilgili hadislerin pek çoğuna bu başlığı atmış ve bu konu ile de bunu bitirmiştir. Çünkü ölüm dünya hallerinin sonucusudur.

۳۶- بَابُ خَوْفِ الْمُؤْمِنِ مِنْ أَنْ يَحْطَطَ عَمَلُهُ وَهُوَ لَا يَشْعُرُ

36- Müminin Farkına Varmadan, Amelinin Sevabından Mahrum Kalması Bâbı⁷¹

وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ مَا عَرَضْتُ قَوْلِي عَلَى عَمَلِي إِلَّا خَشِيتُ أَنْ أَكُونَ مُكَذِّبًا وَقَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ أَذْرَكْتُ ثَلَاثِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّهُمْ يَخَافُ التَّفَاقُقَ عَلَى نَفْسِهِ مَا مِنْهُمْ أَحَدٌ يَقُولُ إِنَّهُ عَلَى إِيمَانٍ جَبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَيَذْكُرُ عَنِ الْحَسَنِ مَا خَافَهُ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَلَا أَمَنَهُ إِلَّا مُنَافِقٌ وَمَا يُخَذِّرُ مِنَ الْإِصْرَارِ عَلَى التَّفَاقُقِ وَالْعِصْيَانِ مِنْ غَيْرِ تَوْبَةٍ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَلَمْ يَصِرُوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾

İbrahim et-Teymi dedi ki: Sözümü amelime arz ettiğimde yalancı olmaktan korktum. İbnu Ebi Muleyke şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından otuz kişiye ulaştım. Hepsi de kendi nefsinde nifaktan korkuyorlardı. Onlardan hiç biri Mikâil ve Cibril'in nifaktan emin oldukları gibi kendi nefislerinde emin olamıyorlardı. Hasanul-Basri'ninde şöyle dediği zikrolunur: "Nifaktan müminden başkası korkmaz, münafıktan başkası da emin olmaz." Tевbe etmeksizin isyan etmek ve nifakta ısrar etmekten endişe duyulur. «Onlar yaptıkları kötü işlerde, bile bile direnmezler.» (Âl-i İmran: 135)

۴۸ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ زَيْدٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا

وَائِلٍ عَنِ الْمُرْجِنَةِ فَقَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ.

48- İbnu Mesud -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu alcyhi ve sellem şöyle buyurdu:

71 Bu bâb, özellikle Mürchie'ye reddiyedir. Mürchie: İmanın sadece kalple tasdik olduğunu ve günahkâr kimselerin imanlarının tam ve eksiksiz olduğunu söylerler. Fisk, lugatta çıkmak manasına gelir. Şer'an ise manası, Allah'ın Ve Rasûlü'nün ita-atinden çıkmak demektir. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

“Müslümana sövmek fışk⁷², onunla savaşmak küfüdür.”⁷³ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6044, 7076.)

٤٩ - أَخْبَرَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يُخْبِرُ بَلِيلَةَ الْقَدْرِ فَتَلَاخَى رَجُلَانِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ إِنِّي خَرَجْتُ لِأُخْبِرَكُمْ بَلِيلَةَ الْقَدْرِ وَإِنَّ تَلَاخَى فَلَانٌ وَفَلَانٌ قَرَفَتِ وَعَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرًا لَكُمْ التَّمِسُوهَا فِي السَّبْعِ وَالْتَّسْعِ وَالْخَمْسِ.

49- Ubadetü-bnus-Samit şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kadir Gecesi'nin ne zaman olduğunu bize haber vermek için evinden çıktı. Bu arada Müslümanlardan iki kişi birbirlerinden haklarını isteyerek kaba sözler sarfettiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi:

“(Evimden) sizlere Kadir Gecesi'nin ne zaman olduğunu haber vermek için çıkmışım. Falan ve falan birbirlerine kaba sözler söyleyince onu belirlemem benden kaldırıldı. Umulur ki bu sizin için daha hayırlı olur. Sizler Kadir Gecesi'ni yirmi yedi, yirmi dokuz ve yirmi beşinci gecelerde arayınız.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2023, 6049.)

72 Fışk: Lugatta çıkmak demektir. Dinde ise Allah ve Resulüne itaatten yüz çevirmek manasına gelir. Bu yüzden Allah azze ve celle kitabında: “Allah size imanı sevdirdi. Küfrü, fışkı, isyanı tiksindirdi.” (Hucurat -7) Buyurmuştur.

73 “Amelinin iptal edilmesi” kişinin işlediği amelin sevabından mahrum kalması demektir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir sözünde zulüm üçtür demiş ve işlenen günahları üç kısma ayırmıştır. Allaha karşı, kullara karşı ve kişinin kendi nefesine karşı. Allaha karşı işlenenin şirk boyutu olduğunu ve affetmeyeceğini, kullara karşı olana karışmayacağını ve nefse dönük olanı da meşietine kaldığını dilerse azap edip dilerse affedeceğini bildirmiştir. Sahabeler -Allah onlardan razı olsun- hepside nifaktan korkarlardı. Yine onlar münaфіk olmaktan korkarlardı.

۳۷- بَاب سُؤَالِ جِبْرِيلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ
وَالْإِحْسَانِ وَعِلْمِ السَّاعَةِ وَبَيَانِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ

37- Cibril aleyhisselamın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem İman, İslâm, İhsan ve Kıyametin Vaktinin İlminden Sorması ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellem O'na Bunları Beyânı Bâbı

ثُمَّ قَالَ جَاءَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ فَجَعَلَ ذَلِكَ كُلَّهُ دِينًا وَمَا
بَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْفِدِ عَبْدِ الْقَيْسِ مِنَ الْإِيمَانِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَمَنْ
يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ﴾

Sonra dedi ki: “Cibril size dininizi öğretmek için geldi” Bunların hepsini din olarak isimlendirdi. Bununla beraber Abdul-Kays heyetine İslâm’ı anlatırken İman’ın İslâm olduğunu açıklamasıyla beraber «Her kim İslâm’dan ayrı bir din edinirse, bu ondan kabul edilmeyecektir» âyetince de İslâm’ı din olarak beyan etmiştir.

٥٠ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا أَبُو حَيَّانَ
الثِّمَمِيُّ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَارِزًا
يَوْمًا لِلنَّاسِ فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ فَقَالَ مَا الْإِيمَانُ قَالَ الْإِيمَانُ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ
وَبِلِقَائِهِ وَرُسُلِهِ وَتُؤْمِنَ بِالْبَعْثِ قَالَ مَا الْإِسْلَامُ قَالَ الْإِسْلَامُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكَ بِهِ
شَيْئًا وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ وَتُؤَدِّيَ الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ قَالَ مَا الْإِحْسَانُ قَالَ
أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ قَالَ مَتَى السَّاعَةُ قَالَ مَا
الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ وَسَأَخْبِرُكَ عَنْ أَشْرَاطِهَا إِذَا وَلَدَتِ الْأُمَّةُ رَبَّهَا وَإِذَا
تَطَاوَلَ رُعَاةُ الْإِبِلِ الْبُيُوتَ فِي الْبَنِيَانِ فِي خَمْسٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ ثُمَّ تَلَا النَّبِيُّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ الْآيَةَ ثُمَّ أَذْبَرَ فَقَالَ رُدُّوهُ فَلَمْ يَرَوْا شَيْئًا
فَقَالَ هَذَا جِبْرِيلُ جَاءَ يُعَلِّمُ النَّاسَ دِينَهُمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ كُلَّهُ مِنَ الْإِيمَانِ.

50- Ebû Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir gün ashabının arasında otururken bir adam geldi ve: İman nedir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“İman, Allah'a, Meleklerine, Allah'a kavuşmaya Peygamberlerine ve öldükten sonra diriltileceğine inanmandır.” buyurdu. O zât:

-İslâm nedir? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“İslâm, yalnızca Allah'a ibadet edip, hiçbir şeyi O'na ortak kılman, namazı dosdoğru kılman, farz olan zekatı vermen ve Ramazan orucunu tutmandır “ buyurdu. O adam:

-İhsan nedir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Sanki O'nu görüyormuş gibi Allah'a ibadet etmendir. Her ne kadar sen Allah'ı göremiyorsan da O seni görür.” buyurdu. O zât:

-Kıyamet ne zaman kopacaktır? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Bu konuda sorulan soru sorandan daha bilgili değildir. Sana onun alâmetlerinden haber vereyim. Cariyenin efendisini doğurması, fakir deve çobanlarının çok bina yapmada birbirleriyle yarışıp bununla övünmeleri. Beş şey vardır ki bunları Allah'tan başkası bilmez”. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem «Kıyâmetin ilmi Allah katındadır» âyetini okudu. Sonra soru soran şahıs çekip gitti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Onu bana getirin” buyurdu. (Gidip baktılar) ve hiçbir şey göremediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“O Cibril'di. İnsanlara dinlerini öğretmek için geldi.” buyurdu.

İmam Buhari dedi ki: “Kâmil iman bunların hepsini kapsamaktadır.”⁷⁴ (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 4777)

74 İman ve İslam kelimeleri eş anlamlı olarak zikredilmiş ve eşittir din olarak bildirilmiştir. İman ve İslam kelimeleri hem dini hem de lugat anlamı olarak kendilerine özgü anlamlarının bulunduğu görülmektedir. Ama her biri tamamlayıcı anlamındadır. Amel eden kişi iman etmedikçe kâmil iman sahibi olamayacağı gibi, inanan kimse de amel etmeden mümin olamaz. Ayrıca bu hadisi şerif dinin temellerini oluşturan sınırlarını çizen bir hadisi şeriftir. İmanın kalple alâkalı İslâmın alenilik olduğunu anlatan hadistir. İhsan ile de korunduğunu vurgular.

۳۸- باب

38- Bâb

۵۱ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ أَنَّ هِرْقَلَ قَالَ لَهُ سَأَلْتُكَ هَلْ يَزِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ فَرَعَمْتُ أَلَهُمْ يَزِيدُونَ وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ حَتَّى يَتِمَّ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ سَخَطَةً لِدِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ فَرَعَمْتُ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ حِينَ تُخَالِطُ بِشَاشَتِهِ الْقُلُوبَ لَا يَسْخَطُهُ أَحَدٌ

51- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun Ebu Sufyan'ın Hirakl'in şöyle dediğini haber verdiğini bildirmiştir:

“Sana onların azaldıklarını mı yoksa arttıklarını mı? sordum. Onların arttıklarını söyledin. İşte iman da tamamlanıncaya kadar böyledir. Sana içlerinde O'nun dînine girdikten sonra nefsanî çıkarlarından dolayı dîninden dönenler var mıdır? diye sordum.

-Hayır, diye cevapladın. İman da işte böyle kalbi bütün samimiye-
tiyle kaplar.”⁷⁵ (Hadisin geçtiği diğer yer: 7.)

۳۹- باب فَضْلِ مَنْ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ

39- Dinini Noksanlıktan Kurtaran Kimsenin Fazileti Bâbı

۵۲ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ عَنْ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ الثَّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْحَلَالُ بَيْنَ وَالْحَرَامِ بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ لَا يَعْلَمُهَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَمَنْ اتَّقَى الْمُشَبَّهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ كَرَّاعٍ يَرْعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَهُ أَلَا وَإِنْ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمَى أَلَا إِنْ حِمَى اللَّهِ فِي أَرْضِهِ مَحَارِمُهُ أَلَا وَإِنْ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةٌ إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ.

52- Nu'man ibnu Beşir dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim:

“(Apaçık delilleri ve vasıflarıyla) helal de bellidir haram da. İkisi arasında şüpheli şeyler vardır ki insanların çoğu onların helallerden mi yoksa haramlardan mı olduğunu bilmezler. Her kim şüpheli şeylere dikkat ederse dini konusunda noksanlıktan ve şahsiyeti konusunda da iftiradan, asılsız sözlerden kurtulmuş olur. Her kim de şüpheli şeylerde vuku bulursa, tıpkı sürüsünü bir koruluğun etrafında otlatan ve sürüsü neredeyse koruluğu dalayacak olan bir çobanın durumuna benzer.⁷⁶ Dikkat edin her kralın bir koruluğu vardır. Allah'ın yeryüzündeki koruluğu da haram olup da yasaklanmış fiilleri yapmak veya da yapmakla görevli olduğu şeyleri terk etmektir. Dikkat edin, bedende bir et parçası vardır ki, şayet o doğru olursa bütün beden doğru olur. Şayet o bozulursa, çürük olursa bütün beden bozulur. İşte o et parçası kalptir.”⁷⁷ (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 2051.)

• 4 - بَابُ أَذَاءِ الْخُمْسِ مِنَ الْإِيمَانِ

40- Bâb, Ganimetin Beşte Birini Vermek İmandandır

۵۳ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ كُنْتُ أَقْعُدُ مَعَ ابْنِ عَبَّاسٍ يُجْلِسُنِي عَلَى سَرِيرِهِ فَقَالَ أَقِمْ عِنْدِي حَتَّى أَجْعَلَ لَكَ سَهْمًا مِنْ مَالِي فَأَقِمْتُ مَعَهُ شَهْرَيْنِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ وَفْدَ عَبْدِ الْقَيْسِ لَمَّا أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

76 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu misalinde çok güzel bir nükte-latife vardır. Arap krallarının, hayvanlarını otlattıkları kendilerine özel arazileri olurdu. O topraklarda onlardan izinsiz hayvanlarını otlatanlara büyük cezalar uygulanırdı. Araplarda bu bilindiği için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu misal olarak vermiştir. Kralın kendisini cezalandırmasından korkan çoban veya sürü sahibi hayvanları oraya girer korkusuyla oradan uzak tutardı. Korkmayan ise sürüsünü o topraklarda otlatır ki hayvanları her an oraya girebilir.

Ayrıca bu hadis aklın kalpte olduğuna dair bir delildir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: «Şu yalanlayanlar yeryüzünde hiç dolaşmıyorlar mı ki, orada onların akıl edecek kalpleri, işitecek kulakları olsun. » (Hacc: 46) «İşte bunda, kalbi olan için ibret vardır. »

77 Ayrıca hadisi şerifte kalbin önemine değinilmiş o düzeldi mi bütün azaların düzeleceği o bozuldu mu bütün azaların bozulacağı zikredilmiş ve bu da helal ve haramın kalp üzerindeki etkisi ile bağlantı kurulmuştur.

وَسَمِعَ قَالَ مَنْ الْقَوْمُ أَوْ مَنْ الْوَفْدُ قَالُوا رَبِيعَةُ قَالَ مَرْحَبًا بِالْقَوْمِ أَوْ بِالْوَفْدِ غَيْرَ خَزَايَا وَلَا نَدَامَى فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نَأْتِيكَ إِلَّا فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ وَبَيْنَنَا وَبَيْنَكَ هَذَا الْحَيُّ مِنْ كُفَّارٍ مُضَرٍّ فَمَرَرْنَا بِأَمْرِ فَصَلِّ نُخْبِرْ بِهِ مَنْ وَرَاءَنَا وَنَدْخُلْ بِهِ الْجَنَّةَ وَسَأَلُوهُ عَنِ الْأَشْرِبَةِ فَأَمَرَهُمْ بِأَرْبَعٍ وَنَهَاهُمْ عَنْ أَرْبَعٍ أَمَرَهُمْ بِالْإِيمَانِ بِاللَّهِ وَخَذَهُ قَالَ أَتَذَرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَخَذَهُ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَصِيَامُ رَمَضَانَ وَأَنْ تُعْطُوا مِنَ الْمَغْنَمِ الْخُمْسَ وَنَهَاهُمْ عَنْ أَرْبَعٍ عَنِ الْحَتَمِ وَالذُّبَابِ وَالتَّقْيِيرِ وَالْمُرْقَتِ وَرُبَّمَا قَالَ الْمُقْفِرُ وَقَالَ احْفَظُوهُنَّ وَأَخْبِرُوا بِهِنَّ مَنْ وَرَاءَكُمْ.

53- Ebu Cemre şöyle dedi: İbnu Abbas'la beraber bulunuyordum. Beni kendi yatağına oturtup dedi ki: Benimle beraber kal da sana malımdan bir pay vereyim.⁷⁸ O'nun yanında iki ay kaldım. Sonra dedi ki: Abdul-Kays heyeti Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldiklerinde O dedi ki:

-“Bu kavim veya bu heyet kimlerdendir?” Rabia kabilesi olduğunu söylediler. Dedi ki:

-“Merhaba hoş geldiniz ey kavim -veya ey heyet-! Allah sizleri utandırmasın, pişman etmesin.”⁷⁹ Dediler ki:

- Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler sana haram olan ayın dışında gelemiyoruz. Seninle bizim aramızda Mudar kâfirlerinden oluşan bir topluluk vardır. Bize hakla batılı birbirinden ayıran emirler emret ki geride kalanlara onlara haber verelim ve o emirler sebebiyle cennete girelim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e içeceklerden de sordular. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara dört şeyi emredip dört şeyden de yasakladı. Onlara yalnızca Allah'a iman etmeyi emredip dedi ki:

-“Yalnızca Allah'a iman etmek nedir bilir misiniz?” Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilahın olmadı-

78 Ebu Cemre Farsça bilen birisiydi. İbnu Abbas sözlerini insanlara tercüme etmesi için onu yanına çağırdı.

79 Çünkü bunlar savaş olmadan kendi istekleriyle Müslüman olmuşlardı.

ğına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet, namaz kılmak, zekât vermek, Ramazan orucunu tutmak ve ganimetten beşte birini vermektir." Onlara dört şeyi de yasakladı. Bunlar hanterem, dubba', nakir ve muzeffet (veya mukayyer) denilen kaplarda yapılan içkilerdir.⁸⁰ Sonra da şöyle buyurdu:

-“Bunları aklınızda tutun ve kavminize haber verin.”

٤١ - بَابُ مَا جَاءَ أَنَّ الْأَعْمَالَ بِالنِّيَّةِ وَالْحِسْبَةِ وَلِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى

41- Şeri Amellerin Ancak Niyet ve Sevabını Allah'tan Umarak Muteber Olacağına İşaret Eden Delillerin Açıklanması ve “Kişinin eline geçecek olan ancak niyet ettiği” Hadisi Bâbı

فَدَخَلَ فِيهِ الْإِيمَانُ وَالْوُضُوءُ وَالصَّلَاةُ وَالزَّكَاةُ وَالْحَجُّ وَالصَّوْمُ وَالْأَحْكَامُ
وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿قُلْ كُلُّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ﴾ عَلَى نِيَّتِهِ نَفَقَةُ الرَّجُلِ عَلَى أَهْلِهِ
يَحْتَسِبُهَا صَدَقَةً وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ

Bunun içine iman, abdest, namaz, zekât, hacc, oruç, hükümler (beşeri muameleler) girmektedir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: «De ki: Hepsi de kendi şakilesine göre amel eder.» (İsra: 84) Âyetteki “şakilesine göre” nin manası “niyetine göre” demektir. Kişinin kendi ailesine sevabını yalnız Allah'tan umarak yaptığı harcamaları sadakadır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Fetihten sonra hicret yoktur. Fakat cihad ve niyet vardır.” buyurdu.

٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ عَنْ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَلِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ

80 Yasaklanan dört kap şunlar: “Hanterem” topraktan yapılmış testi demektir. “Dubba” içi boş kabaktan yapılmış kaptır. “Nakir” içi oyulmuş hurma ağacından yapılmış kaptır. “Muzeffet” zift ile sıvanmış kaptır. “Mukayyer” kurduğunda yanan sıvamada kullanılan bir tür bitki ile sıvanan kaptır.

فَهَجَرْتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هَجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهَجَرْتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ.

54- Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ameller niyetlere göredir. Kişinin eline geçecek olan da ancak niyet ettiğidir. Her kimin hicreti Allah'a ve Rasûlü'ne ise, onun hicreti Allah'a ve Rasûlü'ne dir. Her kimin de hicreti dünyalık bir menfaat elde etmek veya da evlenmek istediği bir kadından dolayı ise onun hicreti, hicret etmiş olduğu şeydir.”⁸¹

۵۵ - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَتَقَى الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ يَخْتَسِبُهَا فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ.

55- Ebû Mesud -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kimse sevabını yalnız Allah'tan bekleyerek kendi ailesine infakta bulunursa, bu onun için sadaka olur.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4006, 5351)

۵۶ - حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَاصٍ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِرْتَ عَلَيْهَا حَتَّى مَا تَجْعَلَ فِي فَمِ امْرَأَتِكَ.

56- Sa'd ibnu Ebi Vakkas dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

81 Bu konuda İbnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir: Söz geçersizdir doğru bir niyet olmadıkça. Söz ve doğru niyet geçersizdir amel olmadıkça. Söz, doğru niyet ve amelde geçersizdir sünnete uymadıkça.

“Allah katındaki sevabı umarak ihtiyaç sahiplerine yapmış olduğun infaktan dolayı sevap kazanırsın, hatta eşinin ağzına verdiği lokmadan bile.”⁸² (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1295, 2742, 2744, 3936, 4409, 5354, 5659, 5668, 6373, 6733)

٤٢ - بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدِّينُ النَّصِيحَةُ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ
وَلِلْأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ﴾

42- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in: “Din, Allah için, Rasûlü için, Müslümanların imamları ve bütün Müslümanlar için nasihattır” sözü ve Allah Teâlâ'nın «Allah için ve Rasûlü için nasihat ettikleri zaman» Kavli Bâbı⁸³

- 82 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başka bir hadiste: “*Senin eşinle cima etmen sadakadır*” buyurmuştur. Orada bulunanlar: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizden birimizin şehvetini gidermesi için hanımına yaklaşmasında ecir mi vardır? dediler. “Ever” dedi. “*Bunu haram yoldan yapsa ne olurdu?*”

Burada ağza verilen bir lokmanın misal olarak verilmesi, bu kaidenin gerçekleşmesi içindir. Çünkü şayet hanımının ağzına zorunlu olmadığı halde verdiği bir lokmadan dolayı ecir varsa, ihtiyaç sahibine verilen bir lokma ekmekğin veya bunun daha da üstünde yapılan iyiliklerin ecri acep nasıl olur? (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

- 83 Allah'ın Kitabı için nasihat; onun öğrenilmesi, öğretilmesi, okurken harflerin düzgün bir şekilde mahreclerinden çıkarılması, onu yazabilme, manasının anlaşılması, ezberlenmesi ve onun manasını tahrif etmek isteyenleri defetmekle onu savunup müdafa etmekten ibarettir.

O'nun Rasûlü için nasihat ise; O'nu yüceltme, diriyken ve ölümünden sonra O'na yardım etme, öğrenerek ve öğreterek sünnetini yaşatma, fiillerinde ve sözlerinde O'na tâbi olma, O'nu ve O'na uyanları sevmeden ibarettir.

Müslümanların imamları için nasihat ise; onların taşıdıkları yüke yardım etmek, gaflet anında onları uyarmak, hata yaptığında hatasını düzeltmekten ibarettir. Onlara yapılan nasihatın en büyüğü ise, zulmü iyilikle gidermekle mümkündür. İçti-hat imamlarına olan nasihat ise; onların ilimlerinin yayılması ve onlara karşı hüsnü zanla gerçekleşir.

Müslümanların geneli için nasihat ise; onlara acıyıp merhamet etme, onlara faydalı olan şeyleri öğretme, onlara zarar verici şeyleri engelleme, kendisi için sevdiğini onlar için de sevmek ve sevmediğini de onlar için sevmemeyle gerçekleşir. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

٥٧- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالتَّصَحُّحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ.

57- Cerir ibnu Abdullah dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme namazı dosdoğru kılmak, zekatı vermek ve her müslümana nasihat etmek üzere beyat ettim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 524, 1401, 2714, 2715, 7204)

٥٨- حَدَّثَنَا أَبُو الثَّغَمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ قَالَ سَمِعْتُ جَرِيرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ يَوْمَ مَاتَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ قَامَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ عَلَيْكُمْ بِاتِّقَاءِ اللَّهِ وَخَدَةِ لَا شَرِيكَ لَهُ وَالْوَقَارِ وَالسَّكِينَةِ حَتَّى يَأْتِيَكُمْ أَمِيرٌ فَإِنَّمَا يَأْتِيكُمْ الْآنَ ثُمَّ قَالَ اسْتَغْفِرُوا لِأَمِيرِكُمْ فَإِنَّهُ كَانَ يُحِبُّ الْعَفْوَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ أَبَايَعُكَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَشَرَطَ عَلَيَّ وَالتَّصَحُّحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ فَبَايَعْتُهُ عَلَى هَذَا وَرَبِّ هَذَا الْمَسْجِدِ إِنِّي لَنَاصِحٌ لَكُمْ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ وَنَزَلَ.

58- Ziyad ibnu İlâka şöyle dedi: Cerir ibnu Abdullah'ı Muğîra ibnu Şu'be'nin öldüğü gün⁸⁴ şöyle derken işittim. O, minbere çıkıp Allah'a hamd edip övdükten sonra şöyle dedi: "Sizlere hiçbir ortağı olmayan ve tek olan Allah'tan korkmanızı ve (yeni) emiriniz gelinceye kadar vakâr ve sükûnet içinde olmanızı tavsiye ederim. Muhakkak ki onun gelmesi yakındır." Sonra şöyle dedi: "Allah'tan (ölen) emirinizi bağışlamasını dileyin. Çünkü emiriniz affı ve bağışlamayı severdi." Sonra şöyle dedi: "Ben Nebi sallallahu aleyhi ve selleme gidip dedim ki: Müslüman olmak üzere sana beyat edeceğim. Bana her müslümana nasihat etmemi şart koştu. Ben de bu şart üzere O'na beyat ettim. Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki ben size nasihat ediciyim." Sonra Allah'tan bağışlanma dileyip (minberden) indi.

84 Muğîre ibnu Şu'be, Muaviye'nin hilafeti zamanında Kûfe'nin valisi idi. Hicri 50. yılında vefat etmiştir. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

۳- كِتَابُ الْعِلْمِ

3- İLİM KİTABI

۱- بَابُ فَضْلِ الْعِلْمِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وَقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾

1- İlmin Fazileti ve Allah Teâlâ'nın Şu Kavilleri Bâbı

«Allah içinizden iman edenlerin ve kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltsin. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. »
(Mucâdele: 11) «Rabbim ilmimi artır, de» (Tâhâ: 114)

۲- بَابُ مَنْ سَأَلَ عِلْمًا وَهُوَ مُشْتَغَلٌ فِي حَدِيثِهِ فَأَتَمَّ الْحَدِيثَ ثُمَّ أَجَابَ السَّائِلَ

2- Konuşurken Kendisine Soru Sorulan Kimsenin Konuşmasını Tamamladıktan Sonra Cevap Vermesi Bâbı⁸⁵

۵۹ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَنَانَ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ ح وَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَجْلِسٍ

85 Burada alimin ve muteallimin (öğrenim gören) birbirlerine karşı takınmaları gereken tavırlar açıklanmıştır. Âlim, soru soranı meclisin adabına ters davrandığı için azarlayıp kovmamış bilakis ilk etapta sözünü tamamlayana kadar ondan yüz çevirerek onu edeplendirmiş, sonra da sorusunu cevaplayarak ona yumuşak davranmıştır. Çünkü o, bedevilerden biriydi ki onlar kaba olurlar.

يُحَدِّثُ الْقَوْمَ جَاءَهُ أَغْرَابِيٌّ فَقَالَ مَتَى السَّاعَةُ فَمَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ سَمِعَ مَا قَالَ فَكَّرَهُ مَا قَالَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ بَلْ لَمْ يَسْمَعْ حَتَّى إِذَا قَضَى حَدِيثَهُ قَالَ أَيْنَ أَرَاهُ السَّائِلُ عَنِ السَّاعَةِ قَالَ هَا أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِذَا ضَيِّعَتِ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ قَالَ كَيْفَ إِضَاعَتُهَا قَالَ إِذَا وَسَدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ.

59- Ebû Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir toplulukla oturmuş onlara bir şeyler anlatırken bedevinin birisi gelip dedi ki: Kıyâmet ne zaman kopacak? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem konuşmasına devam etti. Orada bulunanlardan bazıları: Dediğini işitti ama söylediklerinden hoşlanmadığı (için cevap vermedi) dediler. Bazıları ise: Bilakis onu işitmedi (yoksa ona cevap verirdi), dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem konuşmasını bitirince:

-“Kıyametten soran nerededir?” dedi. Bedevi:

-Benim ey Allah'ın Rasûlü, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Emanet elden kaçırıldığı zaman kıyameti bekle,” buyurdu. Bedevi: Onu elden kaçırma, ihmal etme nasıl olur? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“İş, ehli olmayanlara emanet edildiği vakit kıyameti bekle.”⁸⁶ buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 6496.)

۳- بَابُ مَنْ رَفَعَ صَوْتَهُ بِالْعِلْمِ

3- Dini Bir Meseleyi Anlatan Kimsenin (İlme Delalet Eden Bir Konuşmada) Sesinin Yükseltmesi Bâbı

86 İşin, ehli olmayanlara emanet edilmesi ise, ancak ilmin yok olup cehalelin hâkim olmasıyla mümkündür. Bu da kıyametin alametlerinden biridir. Buhari -Allah ona rahmet etsin- sanki ilmin büyüklerden alınması gerektiğine işaret etmektedir. Bununla alakalı olarak Ebu Umeyye'nin rivayet ettiği hadiste Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: “Kıyametin alametlerinden biri de ilmin küçüklerinden yanında aranmasıdır.”

٦٠٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الثَّعْمَانِ عَارِمُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ تَخَلَّفَ عَنَّا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرَةٍ سَافَرْنَاهَا فَأَذْرَكْنَا وَقَدْ أَرْهَقَتْنَا الصَّلَاةُ وَنَحْنُ نَتَوَضَّأُ فَجَعَلْنَا نَمْسَحُ عَلَى أَرْجُلِنَا فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا.

60- Abdullah ibnu Amr şöyle demiştir: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber çıktığımız yolculukların birinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizden geride kalmış sonra bize yetişmişti. Bu arada namazın vakti girmiş bizlerde abdest alıyorduk. Ayaklarımızı yıkadığımız esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yüksek bir sesle iki veya üç kere: “*Vay o ateşte yanacak olan topluklara*” diye bağırdı.⁸⁷ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 96, 163.)

٤ - بَابُ قَوْلِ الْمُحَدِّثِ حَدَّثَنَا وَأَخْبَرَنَا وَأَثْبَتَنَا

4- Muhaddisin “haddesena” veya “ehberana” veya “enbeena” Sözleri Bâbı

وَقَالَ لَنَا الْحَمِيدِيُّ كَانَ عِنْدَ ابْنِ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا وَأَخْبَرَنَا وَأَثْبَتَنَا وَسَمِعْتُ وَاحِدًا وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ وَقَالَ شَقِيقٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَةً وَقَالَ حُذَيْفَةُ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَيْنِ وَقَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّهِ وَقَالَ أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

87 İmam Buhari -Allah ona rahmet etsin- bu hadisi ilme delalet eden bir konuşma esnasında sesi yükseltmenin caiz olduğuna delil olarak getirmiştir. “En yüksek sesiyle bağırdı” bunu gerektiren ise ya uzaklıktan ya da topluluğun çokluğundan veya da başka sebeplerdendir. Câbir hadisinde olduğu gibi hutbe verirken de ses yükseltilir. “Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hutbe esnasında kıyametten bahsederken öfkesi artar ve sesi yükselirdi.” Ahmed’de gelen Nu’mân hadisinde şu ziyade vardır: “Öyle ki çarşıda bulunan birisi onu duyardı.” Yine bu hadiste sözün anlaşılması için tekrar edilmesinin delaleti vardır.

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ

Humeydi bize şöyle dedi: İbnu Uyeyne'nin yanında "haddesena" (bize bildirdi), "ehberana" (bize haber verdi), "enbeena" (bize ilette), ve "semi'tu" (ben işittim) sigalarının manası birdir. İbnu Mesud dedi ki: Doğru sözlü olanların en doğru sözlüsü olan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize bildirdi. Ebu Vâil, Abdullah ibnu Mes'ud'dan dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden bir söz işittim. Huzeyfe dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize iki hadis bildirdi. Ebul-Âliye şöyle dedi: İbnu Abbas, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Rabbinden bildirdiği hadiste... Enes dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Allah Azze ve Celle'den bildirdiğine göre... Ebu Hureyre şöyle demiştir: nebi sallallahu aleyhi ve sellem Rabbiniz Azze ve Celle'den bildirdiğine göre...⁸⁸

٦١ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةً لَا يَسْقُطُ وَرَقُهَا وَإِلَها مَثَلُ الْمُسْلِمِ فَحَدِّثُونِي مَا هِيَ فَوَقَعَ النَّاسُ فِي شَجَرِ الْبَوَادِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا التَّنَخُّلَةُ فَاسْتَحْيَيْتُ ثُمَّ قَالُوا حَدِّثْنَا مَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هِيَ التَّنَخُّلَةُ.

61- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ağaçların içinde bir ağaç vardır ki, onun yaprağı dökülmez. O ağaç müslümanın misalidir. Onun hangi ağaç olduğunu bana söyleyin." İnsanların zihinleri vadilerde bulunan ağaçlara gitti (ve onlardan her biri oralarda yetişen ağaçları saymaya başladılar ve hurma ağacını unuttular.) Aklıma onun hurma ağacı olabileceği geldi. Fakat söylemeye utandım. Sonra: -Ey Allah'ın Rasûlü! Onun hangi ağaç olduğunu bize söyle, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O hurma ağacıdır" buyurdu.⁸⁹ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 62, 72, 131, 2209, 4698, 5444, 5448, 6122, 6144)

88 İmam Buhari -Allah ona rahmet etsin- hadis rivayetinde kullanılan bu sigaların manalarının bir olduğu görüşündedir. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

89 Müslüman ile yaprağının düşmemesi açısından hurma ağacını benzetilmesinin hikmeti İbnu Ömer'in başka bir açıdan gelen rivayeti açıklar. O şöyle demiştir: Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanındayken dedi ki: "Müminin mi-

۵- بَاب طَرَحِ الْإِمَامِ الْمَسْأَلَةَ عَلَى أَصْحَابِهِ لِيَخْتَبِرَ مَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ

5- İmamın, Çevresindekilere Onlarda Bulunan ilmi İmtihan İçin Soru Yönelmesi Bâbı

۶۲ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةً لَا يَسْقُطُ وَرَقُهَا وَإِنَّهَا مَثَلُ الْمُسْلِمِ حَدَّثُونِي مَا هِيَ قَالَ فَوَقَعَ النَّاسُ فِي شَجَرِ الْبَوَادِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا التَّخْلَةُ فَاسْتَحْيَيْتُ ثُمَّ قَالُوا حَدَّثْنَا مَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هِيَ التَّخْلَةُ.

62- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ağaçların içinde bir ağaç vardır ki, onun yaprağı dökülmez. O ağaç müslümanın misalidir. Onun hangi ağaç olduğunu bana söyleyin.” İnsanların zihinleri vadilerde bulunan ağaçlara gitti (ve onlardan her biri oralarında yetişen ağaçları saymaya başladılar ve hurma ağacını unuttular.) Aklıma onun hurma ağacı olabileceği geldi. Fakat söylemeye utandım. Sonra: -Ey Allah'ın Rasûlü! Onun hangi ağaç olduğunu bize söyle, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “O hurma ağacıdır” buyurdu.

۶- بَاب مَا جَاءَ فِي الْعِلْمِ وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾

6- İlim Hakkında gelen Rivayetler ve Allah Teâlâ'nın «Rabbim ilmimi artır, de» Kavli Bâbı

الْقِرَاءَةُ وَالْعَرَضُ عَلَى الْمُحَدَّثِ وَرَأَى الْحَسَنَ وَالثَّوْرِيَّ وَمَالِكَ الْقِرَاءَةَ جَائِزَةً وَاحْتِجَّ بَعْضُهُمْ فِي الْقِرَاءَةِ عَلَى الْعَالِمِ بِحَدِيثِ ضِمَامِ بْنِ ثَعْلَبَةَ قَالَ لِلنَّبِيِّ

salı yaprakları düşmeyen ağaç misali gibidir. Onun ne olduğunu bilir misiniz?” Hayır bilmeyiz, dediler. “O hurma ağacıdır. Onun yaprakları düşmez. Müslüman da davetten geri kalmaz” (sürekli davetle, dinini insanlara anlatmakla meşgul olur.) (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَّهُ أَمَرَكَ أَنْ تُصَلِّيَ الصَّلَوَاتِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَذِهِ قِرَاءَةٌ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَ ضِمَامٌ قَوْمَهُ بِذَلِكَ فَأَجَازُوهُ وَاحْتَجَّ مَالِكٌ بِالصِّكِّ يَقْرَأُ عَلَى الْقَوْمِ فَيَقُولُونَ أَشْهَدْنَا فَلَانَ وَيَقْرَأُ ذَلِكَ قِرَاءَةً عَلَيْهِمْ وَيَقْرَأُ عَلَى الْمُقَرَّرِ فَيَقُولُ الْقَارِئُ أَقْرَأَنِي فَلَانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْوَاسِطِيُّ عَنْ عَوْفٍ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ لَا بَأْسَ بِالْقِرَاءَةِ عَلَى الْعَالِمِ وَأَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْقُرْبَرِيُّ وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْبُخَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا غُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ إِذَا قُرِئَ عَلَى الْمُحَدَّثِ فَلَا بَأْسَ أَنْ يَقُولَ حَدَّثَنِي قَالَ وَسَمِعْتُ أَبَا عَاصِمٍ يَقُولُ عَنْ مَالِكٍ وَسُفْيَانَ الْقِرَاءَةَ عَلَى الْعَالِمِ وَقِرَاءَتُهُ سَوَاءٌ

Ravinin muhaddisin huzurunda hadisleri okuyup ona arz etmesi.⁹⁰ Hasan el-Basri, Servi ve İmam Malik kıratın caiz olduğu görüşündedirler. Bazıları alimin huzurunda okuma konusunda Dımam ibnu Sa'lebe'nin hadisini delil olarak getirmişlerdir. O Nebi sallallahu aleyhi ve sellem: bu namazları kılmayı sana Allah mı emretti? demiş, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de "Evet" buyurdu.

Bu, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem huzurunda kıraattır. Dımam, bunları kavmine haber verdi, onlar da bunu ondan kabul ettiler. İmam Malik, içinde kabul edenin ikrarı yazılı mektubu delil olarak getirmiştir. O yazı topluluğa karşı okunur ve onlar da bize falanca şahidlik etti derler ve bu da onlara kıraat olarak okunur. İkrar edenin huzurunda okunur ve okuyan: Falan beni okuttu, der.

Bize Muhammed ibnu Selam bildirip şöyle dedi: Bize Muhammed ibnu Hasen el-Vasiti, Avf'tan o da Hasan'dan bildirip şöyle dedi: Âlimin huzurunda okumakta bir sakınca yoktur. Bize Muhammed ibnu Yusuf el-Firabri bildirip şöyle dedi: Muhaddisin üzerine okuduğu zaman "hadde-seni" (bana bildirdi) demesinde bir sakınca yoktur. Buhari dedi ki: Ebu

90 Arz, lugatta bir şeyi bir kimseye göstermek demektir. Hadis ıstılahı olarak ise Ravinin elinde bulunan hadisi şeyhine okuması manasında kullanılmıştır. Ravinin şeyhe hadislerini arzetmesi ya bizzat onun yahutta şeyhin huzurunda bulunan bir başka şahsın okuması ve ravininde okunan hadisleri dinlemesiyle olur. Keza okuma işinin kitaptan veya hafızadan yapılması yahut şeyhin okunan hadisler kitaptan veya hıfzından takip etmesi arasında hiçbir fark yoktur ve hangi şekilde olursa olsun arz tahakkuk etmiş olur. (Suyuti. Tedrib: s:242)

Asım'ı, Malik ve Sufyan'ın: Âlimin huzurunda okumak ile âlimin okuması birdir, derken işittim.

٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ هُوَ الْمُقْبِرِيُّ عَنْ شَرِيكَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَعْمٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ دَخَلَ رَجُلٌ عَلَى جَمَلٍ فَأَنَاجَهُ فِي الْمَسْجِدِ ثُمَّ عَقَلَهُ ثُمَّ قَالَ لَهُمْ أَيُّكُمْ مُحَمَّدٌ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَكِيٌ بَيْنَ ظَهْرَيْنِهِمْ فَقُلْنَا هَذَا الرَّجُلُ الْأَبْيَضُ الْمُتَكِيُ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ يَا ابْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَجَبْتُكَ فَقَالَ الرَّجُلُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي سَأَلْتُكَ فَمَشَدَّدٌ عَلَيْكَ فِي الْمَسْأَلَةِ فَلَا تَجِدُ عَلَيَّ فِي نَفْسِكَ فَقَالَ سَلْ عَمَّا بَدَأَ لَكَ فَقَالَ أَسْأَلُكَ بِرَبِّكَ وَرَبِّ مَنْ قَبْلَكَ أَلَا اللَّهُ أَرْسَلَكَ إِلَى النَّاسِ كُلِّهِمْ فَقَالَ اللَّهُمَّ نَعَمْ قَالَ أَنْشُدْكَ بِاللَّهِ أَلَا اللَّهُ أَمَرَكَ أَنْ تُصَلِّيَ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ قَالَ اللَّهُمَّ نَعَمْ قَالَ أَنْشُدْكَ بِاللَّهِ أَلَا اللَّهُ أَمَرَكَ أَنْ تُصُومَ هَذَا الشَّهْرَ مِنَ السَّنَةِ قَالَ اللَّهُمَّ نَعَمْ قَالَ أَنْشُدْكَ بِاللَّهِ أَلَا اللَّهُ أَمَرَكَ أَنْ تَأْخُذَ هَذِهِ الصَّدَقَةَ مِنْ أَغْنِيَائِنَا فَتَقْسِمَهَا عَلَى فَقَرَانَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ نَعَمْ فَقَالَ الرَّجُلُ آمَنْتُ بِمَا جِئْتُ بِهِ وَأَنَا رَسُولُ مَنْ وَرَائِي مِنْ قَوْمِي وَأَنَا ضِمَامٌ بَيْنَ ثَعْلَبَةَ أَخُو بَنِي سَعْدٍ بَيْنَ بَكْرِ وَرَوَاهُ مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ وَعَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا.

63- Şerik ibnu Abdullah ibnu Ebi Nemir, Enes ibnu Malik'i şöyle derken işitti: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemle beraber mescidde oturduğumuz bir esnada bir adam devesiyle mescide girdi, onu çökertip bağladı. Sonra orada bulunanlara: Hanginiz Muhammed'dir? diye sordu. Bu arada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabelerinin arasında dayanmış oturuyordu.

-Şu dayanmış oturan beyaz benizli, dedik. Adam dedi ki:

-Ey Abdulmuttalib'in oğlu! Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ona:

-“*Seni işittim*” buyurdu. Adam Nebi sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki:

-Sana bazı şeyler soracağım. Soracaklarım seni zorlayabilir. Bu yüzden bana kızma. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“*Dilediğini sor*” buyurdu. O zat:

-Senin ve senden öncekilerin Rabbi adına bütün insanlara seni Allah mı gönderdi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“*Allah’ı şahid tutarım ki evet*” buyurdu. O zat:

-Sana Allah adına soruyorum. Bir gün ve bir gece içinde beş vakit namaz kılmamızı sana Allah mı emretti? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“*Allah’ı şahid tutarım ki evet*” buyurdu. O zat:

-Sana Allah adına soruyorum. Senede bir kez Ramazan ayında oruç tutmamızı sana Allah mı emretti? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“*Allah’ı şahid tutarım ki evet*” buyurdu. O zat:

-Sana Allah adına soruyorum. Bu sadakayı zenginlerimizden alıp fakirlerimize vermeyi sana Allah mı emretti? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“*Allah’ı şahid tutarım ki evet*” buyurdu. O zat:

-Senin getirmiş olduklarına iman ettim. Ben kavmimin geride kalanlarına elçiyim. Ben Sa’d ibnu Bekr oğullarının kardeşi Dımam ibnu Sa’lebe’yim.

Bu hadisi Musa ve Ali ibnu Abdulhamid, Süleyman’dan O da Sabit’ten, O da Enes’ten, O da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden bu mada rivayet etmiştir.

۷- بَابُ مَا يُذَكَّرُ فِي الْمَتَاوَلَةِ وَكِتَابِ أَهْلِ الْعِلْمِ بِالْعِلْمِ إِلَى الْبُلْدَانِ

7- Munâvele⁹¹ Hakkında Zikredilenler ve İlim Ehlinin İlmi Diğer Beldelere Yazıp Göndermeleri Bâbı

91 Munâvele: Şeyhin, hadislerini ihtiva eden kitabını rivayet etmesi için elden talebe-ye vermesidir. Bu, cumhurun yanında hadis naklinde muteber bir yoldur. Munâvele’nin sureti şudur: Şeyh, talebesine kitabını verir ve ‘bu benim falancadan duyduklarınıdır veya bu benim tasnifimdir, bunu benden rivayet et, şeklindedir.

وَقَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ نَسَخَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ الْمَصَاحِفَ فَبَعَثَ بِهَا إِلَى الْإِفَاقِ وَرَأَى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَمَالِكُ بْنُ أَنَسٍ ذَلِكَ جَائِزًا وَاحْتِجَّ بَعْضُ أَهْلِ الْحِجَازِ فِي الْمُنَاوَلَةِ بِحَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيْثُ كَتَبَ لِأَمِيرِ السَّرِيَّةِ كِتَابًا وَقَالَ لَا تَقْرَأْهُ حَتَّى تَبْلُغَ مَكَانَ كَذَا وَكَذَا فَلَمَّا بَلَغَ ذَلِكَ الْمَكَانَ قَرَأَهُ عَلَى النَّاسِ وَأَخْبَرَهُمْ بِأَمْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Enes dedi ki: Osman Mushafları yazıp diğer ülkelere gönderdi. Abdulalh ibnu Ömer, Yahya ibnu Said ve Malik bunun caiz olduğu görüşündedirler. Hicaz ehlinde bazıları munâvelenin caiz olduğuna şu hadisi delil olarak getirdiler: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem seriye komutanına bir mektup yazıp vermiş ve: Bunu falanca yere varıncaya kadar okuma, buyurmuştur. O yere ulaştıklarında bunu insanlara okumuş ve onlara Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in emirlerini haber vermiştir.

٦٤ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ بِكِتَابِهِ رَجُلًا وَأَمَرَهُ أَنْ يَذْفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ الْبَحْرَيْنِ فَذَفَعَهُ عَظِيمُ الْبَحْرَيْنِ إِلَى كِسْرَى فَلَمَّا قَرَأَهُ مَزَّقَهُ فَحَسِبْتُ أَنَّ ابْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ فَذَعَا عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُمَزَّقُوا كُلُّ مُمَرَّقٍ.

64- Abdullah ibnu Abbas şöyle haber verdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir adama bir mektup verip bunu Bahreyn büyüğüne vermesini emretti. Bahreyn büyüğü de mektubu Kisra'ya ulaştırdı. Kisra mektubu okudu sonra da yırtıp parçaladı. Sanırım İbnu Museyyib şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara "Parça parça olsunlar" diye beddua etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2939, 4424, 7264.)

٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِقَاتٍ أَبُو الْحَسَنِ الْمُرُوزِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَتَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِتَابًا أَوْ أَرَادَ أَنْ يَكْتُبَ فَعَمِلَ لَهُ إِنْهُمْ لَا يَقْرَءُونَ كِتَابًا إِلَّا مَخْتُومًا فَاتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فَضَّةٍ نَفْسُهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِهِ فِي يَدِهِ فَقُلْتُ لِقَتَادَةَ مَنْ قَالَ نَفْسُهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ أَنَسٌ

65- Enes ibnu Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir mektup yazdırdı veya yazdırmak istedi. Ona denildi ki: Onlar bir mektubu mühürlü olmadan okumazlar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine gümüşten bir mühür yaptırdı. Üzerinde de “Muhammedun Rasûlullah” yazılı idi. Sanki şu anda O’nun elinin beyazlığına bakar gibiyim. Katade’ye dedim ki (yani Şu’be): Onun üzerinde “Muhammedun Rasûlullah” yazdığını kim söyledi? Katade: Enes söyledi diye cevap verdi, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2938, 5870, 5872, 5874, 5875, 5877, 7162.)

٨- بَابُ مَنْ قَعَدَ حَيْثُ يَنْتَهِي بِهِ الْمَجْلِسُ وَمَنْ رَأَى فُرْجَةَ فِي الْخَلْقَةِ فَجَلَسَ فِيهَا

8- İlim Meclisinin, İlim Halkasının En Sonuna Oturan Kimse İle İlim Halkasında Bir Boşluk Bulupta Oraya Oturan Kimse Bâbı

٦٦ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّ أَبَا مَرْثَةَ مَوْلَى عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْتَمَا هُوَ جَالِسٌ فِي الْمَسْجِدِ وَالنَّاسُ مَعَهُ إِذْ أَقْبَلَ ثَلَاثَةٌ نَفَرٍ فَأَقْبَلَ اثْنَانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَ وَاحِدٌ قَالَ فَوَقَفَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَّا أَحَدُهُمَا فَرَأَى فُرْجَةَ فِي الْخَلْقَةِ فَجَلَسَ فِيهَا وَأَمَّا الْآخَرُ فَجَلَسَ خَلْفَهُمْ وَأَمَّا الثَّالِثُ فَأَذْبَرَ ذَاهِبًا فَلَمَّا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا أَخْبِرُكُمْ عَنْ الثَّفَرِ الثَّلَاثَةِ أَمَّا أَحَدُهُمْ فَأَوَى إِلَى اللَّهِ فَأَوَاهُ اللَّهُ وَأَمَّا الْآخَرُ فَاسْتَحْيَا فَاسْتَحْيَا اللَّهُ مِنْهُ وَأَمَّا الْآخَرُ فَأَعْرَضَ فَأَعْرَضَ اللَّهُ عَنْهُ.

66- Ebu Vakıd el-Leysi şöyle demiştir: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanlarla beraber mescidde oturduğu bir esnada mescide doğru üç adam yaklaştı. Onlardan ikisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme doğru yaklaştı, biri de oradan uzaklaştı. O ikisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem meclisinin yanında durdu. O ikisinden biri hal-kada boş bir görüp oraya oturdu. Diğeri ise onların arkalarına oturdu. Üçüncüsü ise arkasını dönüp oradan ayrıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sohbetini bitirince şöyle buyurdu:

–“Sizlere şu üç kişiden haber vereyim mi? Onlardan biri Allah Rasûlü'nün meclisine katılarak Allah'a sığındı. Allah da yapmış olduğu fiiline karşılık onu rızasına ve rahmetine kattı. Diğeri ise çekip giden arkadaş gibi Allah Rasûlü'nün meclisini terk etmekten hayâ etti. Allah da hayâ etti, yani onu cezalandırmayıp bağışladı. Sonuncusu ise Allah Rasûlü'nün meclisinden yüz çevirdi. Allah da ondan yüz çevirdi ve ona öfkelen-di.”⁹² (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 474.)

۹- بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُبُّ مُبْلَغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ

9- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Kendisine benim sözümün ulaştığı kimse, bizzat işitenden daha anlayışlı olabilir”

Kavli Bâbı

٦٧ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا بَشَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَعَدَ عَلَى بَعِيرِهِ وَأَمْسَكَ إِنْسَانٌ بِخِطَامِهِ أَوْ بِرِمَامِهِ قَالَ أَيُّ يَوْمٍ هَذَا فَسَكَنَّا حَتَّى طَنَّنَا آلَهُ سَيِّمِيهِ سِوَى اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ يَوْمَ التَّحْرِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَإِنَّ شَهْرَ هَذَا فَسَكَنَّا حَتَّى طَنَّنَا آلَهُ سَيِّمِيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ فَقَالَ أَلَيْسَ بِذِي الْحِجَّةِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَإِنْ دِمَاءُكُمْ وَأَمْوَالُكُمْ وَأَعْرَاضُكُمْ بَيْنَكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا لِيُبْلَغَ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَإِنَّ الشَّاهِدَ عَسَى أَنْ يُبْلَغَ مَنْ هُوَ أَوْعَى لَهُ مِنْهُ.

92. Bu hadis, hayrı talep etme konusunda başkaları ile yarışan kişinin övüldüğünü de gösterir.

67- Abdurrahman ibnu ebi Bekre babasının (Ebu Bekre) şöyle dediğini bildirdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem devcesinin üzerine oturdu ve devenin dizginlerini bir adam tuttu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

‐“Bugün hangi gündür?” diye sordu. Biz, bu günü başka bir isimle isimlendirecek diye zannederek sustuk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

‐“Bugün Kurban günü değil midir?” buyurdu. Biz, evet, dedik.

‐“Bu ay hangi aydır?” diye sordu. Bu ayı başka bir isimle isimlendirecek diye zannederek biz sustuk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

‐“Bu ay Zu'l-Hicce ayı değil midir?” buyurdu. Biz, evet, dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

‐“Sizin kanlarınız, mallarınız, ırzlarınız tıpkı bu gününüzün, bu ayınızın ve bu beldenizin (Mekke) haram kılındığı gibi birbirinize haram kılınmıştır. Burada bulunan bulunmayana bildirsin, bunu tebliğ etsin. Umulur ki burada bulunup da sözümü işiten, kendisinden daha anlayışlı birine bunu tebliğ etmiş olur.” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 105, 1741, 3197, 4406, 4662, 5550, 7078, 7447)

١٠ - بَابُ الْعِلْمِ قَبْلَ الْقَوْلِ وَالْعَمَلِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ فَبَدَأَ بِالْعِلْمِ

10- Allah Teâlâ'nın «(Ey Muhammed!) Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilahın olmadığını bil» Kavli Gereği İlim, Söz ve Amelden Öncedir Bâbı

وَأَنَّ الْعُلَمَاءَ هُمْ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَرَثُوا الْعِلْمَ مَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحِطِّ وَالْفِرِّ وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَطْلُبُ بِهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ وَقَالَ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿إِنَّمَا يَخُشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ وَقَالَ ﴿وَمَا يَعْزِلُهَا إِلَّا الْعَالَمُونَ﴾ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ وَقَالَ ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ

خَيْرًا يُفْقَهُهُ فِي الدِّينِ وَإِنَّمَا الْعِلْمُ بِالتَّعَلُّمِ وَقَالَ أَبُو ذَرٍّ لَوْ وَضَعْتُمُ الصُّنَمَاطَةَ عَلَى هَذِهِ وَأَشَارَ إِلَى قَفَاهُ ثُمَّ ظَنَنْتُ أَنِّي أُلْفِذُ كَلِمَةً سَمِعْتُهَا مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ تُجِيزُوا عَلَيَّ لَأُلْفِذُهَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿كُونُوا رَبَّانِيِّنَ﴾ ﴿حُلَمَاءُ فُقَهَاءَ وَيُقَالُ الرَّبَّانِيُّ الَّذِي يُرَبِّي النَّاسَ بِصِغَارِ الْعِلْمِ قَبْلَ كِبَارِهِ.

Âlimler, peygamberlerin mirasçılarıdır. Peygamberlerin mirası ilimdir. Her kim onu alırsa, kâmil bir nasip almıştır. Her kim ilim elde edeceği bir yola girerse ona (dünyada Salih ameller işlemeye muvaffak ederek) cennete giden yolu kolaylaştırır. Zikri yüce olan Allah şöyle buyurur: «Allah'tan, ancak kullarından âlim olanlar korkar» (Fâtır: 28) «Onları ancak ilim sahibi olanlar anlayabilir» (Ankebut: 43) «Eğer dinleseydik yahut akıl etseydik, cehennem ehlinden olmazdık, derler» (Mülk: 10) «Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?» (Zümer: 9) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Allah kimin hayrını isterse onu şeri hükümlerde anlayışlı kılar.” İlim ancak öğrenimle elde edilir. Ebu Zer dedi ki: Kılıcı enseme dayasanız, ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işitmiş olduğum bir sözü, siz işinizi tamamlayıncaya kadar nakledeceğimi bilsem muhakkak onu naklederdim. İbnu Abbas: «Rabbaniler olunuz» âyetinin manasının yani “âlimler ve fakihler olunuz” olduğunu söylemiştir. Rabbani, insanları büyük ilimden önce küçük ilimle terbiye eden kimseye denilir.

۱۱- بَاب مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَوَّلُهُمْ بِالْمَوْعِظَةِ وَالْعِلْمِ كَيْ لَا يَنْفِرُوا

11- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Sahabilerine Nasihat ve İlim Öğretmede, Onlara Bıkkınlık Vermemek için Uygun Vakitlerini Kollaması Bâbı

۶۸- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَوَّلُنَا بِالْمَوْعِظَةِ فِي الْأَيَّامِ كَرَاهَةَ السَّامَةِ عَلَيْنَا.

68- İbnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem nasihat edip hatırlatmada bulunmak için,

bize bıkkınlık gelmesin diye belli günlerde, bizim aktif (meraklı, hevesli, şevkli) olduğumuz zamanları seçerdi⁹³. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 70, 6411)

٦٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَسْرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَبَشِّرُوا وَلَا تُنْفَرُوا.

69- Ebu Teyyah Enes'ten bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kolaylaştırın, zorlaştırmayın; müjdeleyin, nefret ettirmeyin.”⁹⁴ (Hadisin geçtiği diğer yer: 6125)

١٢ - بَابُ مَنْ جَعَلَ لِأَهْلِ الْعِلْمِ أَيَّامًا مَعْلُومَةً

12- İlim Ehli İçin Belli günler Ayıran Kimse Bâbı

٧٠ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُذَكِّرُ النَّاسَ فِي كُلِّ خَمِيسٍ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ لَوِ دِدْتُ أَنَّكَ ذَكَرْتَنَا كُلَّ يَوْمٍ قَالَ أَمَا إِنَّهُ يَمْتَنِعُنِي مِنْ ذَلِكَ أَنِّي أَكْرَهُ أَنْ أَمْلِكُكُمْ وَإِنِّي أَخْشَوُكُمْ بِالْمَوْعِظَةِ كَمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَوَّنَا بِهَا مَخَافَةَ السَّامَةِ عَلَيْنَا.

70- Ebû Vâil şöyle demiştir: Abdullah ibnu Mesud her Perşembe insanlara sohbet ederdi. Bir adam ona şöyle dedi: Ey Ebû Abdurrahman! Allah'a yemin olsun ki, senin bize her gün sohbet etmeni temenni ettim. İb-

93 “Aktif olduğumuz”: Bize hatırlatmada bulunmak için uygun vakitleri gözetirdi, bizim sıkılmamamız için bunu her gün yapmazdı.

94 Buradaki murad, İslam'a davette, bir kişinin İslam'a yakınlaşması esnasında yumuşak olma, başlangıcında da dinde bu da var şeklinde zorlamaya gitmemektir. Yine insanları günahlardan sakındırırken de kabul görmesi için şefkatli, sevecen olunması gerekir. İlimin de tedricilikle yani azar azar, sindire sindire öğretilmesi gerekir. Çünkü başlangıç kolay olursa, ilim sevdirilir.

nu Maksud: Beni bundan engelleyen şey, sizleri usandırmak istemediğim-
dendir. Muhakkak ki ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemın üze-
rimize bıkkınlığın gelmesinden korkarak nasihat ve hatırlatma için bizim
uygun bir vaktimizi kolladığı gibi ben de sizlere sohbet etmek için uygun
vakitlerinizi kolluyorum.

۱۳- بَاب مَنْ يُرِذُ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفْقَهُهُ فِي الدِّينِ

13- Bâb: “Allah kimin hayrını dilerse onu dinde
(şeri hükümlerde) anlayışlı kılar.”

۷۱ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَفِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ
قَالَ قَالَ حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ خَطِيبًا يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ يُرِذُ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفْقَهُهُ فِي الدِّينِ وَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ وَاللَّهُ
يُعْطِي وَلَنْ تَزَالَ هَذِهِ الْأُمَّةُ قَائِمَةً عَلَى أَمْرِ اللَّهِ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ
اللَّهِ

71- Humeyd ibnu Abdurrahman şöyle dedi: Muaviye'yi hutbede
şöyle derken işittim: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle der-
ken işittim: “Allah kimin hayrını dilerse onu dinde anlayışlı kılar. Ben an-
cak taksim ediciyim, veren ise Allah'tır. Bu ümmet (Muhammed ümmeti)
Allah'ın emri (kalbinde imandan bir parça olanların ruhlarını alan rüz-
gârın gelip kıyametinde insanların şerlilerinin yani kâfirlerin üzerine ko-
pacağı o gün) gelinceye kadar Allah'ın dini üzere kâim olacaktır ve mu-
halefet edenlerin muhalefeti de onlara zarar veremeyecektir.”⁹⁵ (Hadisin
geçtiği diğer yerler: 3116, 3641, 7312, 7460)

95 Bu hadis üç hükmü içine almaktadır: Birincisi: Dinde anlayışlı olmanın, dini öğ-
renmenin fazileti. İkincisi: Hakikatte veren Allah'tır. Üçüncüsü: Bu ümmetin bir
kısmı kıyamete kadar hak üzere kalacaktır. Birincisi ilim bablarına uygundur. İkin-
cisi ise sadakalar kısmına uygundur ki Muslim bunu zekatta, Buhari de ganimettele-
rin beşte birinin verilmesi babında zikretmiştir. Üçüncüsü ise kıyamet alametlerine
uygundur.

١٤ - بَابُ الْفَهْمِ فِي الْعِلْمِ

14- İlimlerde Anlayışlı Olmanın Fazileti Bâbı

٧٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ صَحِبْتُ ابْنَ عُمَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلَمْ أَسْمَعْهُ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا حَدِيثًا وَاحِدًا قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَانِي بِجُمَارٍ فَقَالَ إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةً مِثْلُهَا كَمَثَلُ الْمُسْلِمِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ هِيَ التَّخْلَةُ فَإِذَا أَنَا أَصْغَرُ الْقَوْمِ فَسَكَتُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ التَّخْلَةُ.

72- Mucahid şöyle demiştir: İbnu Ömer'le Medine'ye bir yolculukta ona eşlik ettim. Ondan yolculuğumuz esnasında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden naklettiği bir hadisten başka hadis işitmedim. O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanına olduğumuz bir esnada kendisine hurma ağacının özü getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ağaçların içinde bir ağaç vardır ki onun misali Müslümanın misali gibidir." Onun hurma ağacı olduğunu söylemek istedim ama o topluluğun en küçüğü ben olduğum için sustum. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem: "O hurma ağacıdır " buyurdu.

١٥ - بَابُ الْإِغْتِبَاطِ فِي الْعِلْمِ وَالْحِكْمَةِ

15- İlim ve Hikmette Gıpta Bâbı

وَقَالَ عُمَرُ: تَفَقَّهُوا قَبْلَ أَنْ تُسَوِّدُوا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَبَعْدَ أَنْ تُسَوِّدُوا. وَقَدْ تَعَلَّمُ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي كَبِيرِ سِنِهِمْ.

٧٣ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَلَى غَيْرِ مَا حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ سَمِعْتُ قَيْسَ بْنَ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ

آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَاسْلُطْ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيَعْلَمُهَا

Ömer -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Reisler olmadan önce dinde anlayışlı olun. Ebu Abdullah: Reisler olduktan sonra, demiştir.

73- Kays ibnu Ebi Hazm dedi ki: Ben Abdullah ibnu Mesud'u işittim o şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İki haslet vardır ki ancak bu ikisine övülen hased (yani gıpta) edilir. Allah'ın mal veripte, bütün varını yoğunu Allah yolunda sarfeden kimsenin hasletine, Allah'ın hikmet verdiği (yani Kur'an'ı öğrettiği) onunlu hükmedip onu öğrettiği kimsenin hasletine.”⁹⁶ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1409, 7141, 7316)

١٦ - بَاب مَا ذُكِرَ فِي ذَهَابِ مُوسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْبَحْرِ إِلَى الْخَضِرِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿هَلْ أَلْبَعَكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا عَلَّمْتَ رُشْدًا﴾

16- Musa aleyhisselamın Denizde Hızır'a Gitmesinin Anlatılması ve Allah Teâlâ'nın «Mûsâ ona şöyle demişti: “Sana tam olarak öğretilenlerden bana da öğretmen için sana tâbi olabilir miyim?”» Âyeti Kerimesi Bâbı

٧٤ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ غُرَيْرٍ الزُّهْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا يَغْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَهُ أَنَّ عَبِيدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ تَمَارَى هُوَ وَالْحُرُّ بْنُ قَيْسٍ بْنِ حِصْنِ الْفَزَارِيِّ فِي صَاحِبِ مُوسَى قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هُوَ خَضِرٌ فَمَرَّ بِهِمَا أَبِي بْنُ كَعْبٍ فَدَعَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ إِنِّي

96 Burada hasedden kasıt gıptadır. Yani o kimsenin şöyle demesidir: “Keşke falana verilen bana da verilseydi de ben de onun gibi yapsaydım.” Buhari bunu “Kur'-ân'ın Faziletleri” nde zikretmiştir. Tirmizi de gelen Ebu Kebşe el-Enmari hadisinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: “Allah'ın ilimle rızıklandığı ancak mal verdiği bir kulu vardır ki o, sadık bir niyetle der ki: Şayet bana mal verilmiş olsaydım falan gibi hayır işlerdim. Onun ikisinin eciri de eşittir. (Yani yapmayı temenni ettiği hayrı yapmış gibi ecir alır.”

تَمَارَيْتُ أَنَا رَهَاجِي هَذَا فِي صَاحِبِ مُوسَى الَّذِي سَأَلَ مُوسَى السَّبِيلَ إِلَى لُقْيِهِ
 هَلْ سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ شَأْنَهُ قَالَ نَعَمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَمَا مُوسَى فِي مَلَأٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ
 هَلْ تَعْلَمُ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنْكَ قَالَ مُوسَى لَا فَأَوْخَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى مُوسَى بَلَى عَبْدُنَا
 خَضِرٌ فَسَأَلَ مُوسَى السَّبِيلَ إِلَيْهِ فَجَعَلَ اللَّهُ لَهُ الْخُوتَ آيَةً وَقِيلَ لَهُ إِذَا فَقَدْتَ
 الْخُوتَ فَارْجِعْ فَإِنَّكَ سَتَلْقَاهُ وَكَانَ يَتَّبِعُ أَثَرَ الْخُوتِ فِي الْبَحْرِ فَقَالَ لِمُوسَى فَتَاهُ
 ﴿ أَرَأَيْتَ إِذْ أَرْتَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي لَسِيتُ الْخُوتَ وَمَا أَلْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ
 أَذْكُرَهُ ﴾ ﴿ قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا ﴾ فَوَجَدَا خَضِرًا
 فَكَانَ مِنْ شَأْنِهِمَا الَّذِي قَصَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي كِتَابِهِ

74- Ubeydullah ibnu Abdullah, İbnu Abbas'tan haber verdi ki O, Hurr ibnu Kays ibnu Hısn el-Fezari ile Musa'nın arkadaşı (yani Hızır) hakkında münakaşa etti. İbnu Abbas dedi ki: O Hızır'dır. Bu arada onların yanına Ubey ibnu Ka'b uğradı. İbnu Abbas onu çağırıp dedi ki: Ben ve arkadaşım, Musa'nın karşılaşmak için yol aradığı Musa'nın arkadaşı hakkında münakaşa ettik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ondan bahsederken işittin mi? O dedi ki: Evet. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim:

“Musa aleyhisselam İsrailoğulları'nın ileri gelenlerinin arasında otururken bir adam gelip: Senden daha bilgili birini biliyor musun? dedi. Musa: Hayır, dedi. Allah Musa'ya şöyle vahyetti: Bilakis (senden daha bilgili) kulumuz Hızır vardır. Musa ona ulaşacak yolu sordu. Allah ona balığı bir alamet, bir işaret olarak belirledi. Ona denildi ki: Balığı kaybettiğin zaman geri dön. İşte o zaman onunla karşılaşacaksın. Musa denizde balığın izini takip ediyordu. Musa'ya (yardımcısı olan) delikanlı dedi ki: Gördün mü, kayaya sığındığımızda ben balığı (kaybettiğimizi sana söylemeyi) unuttum. Şeytan, onu sana söylememi unutturdu. Musa dedi ki: İşte bizim istediğimiz de bu idi. İzlerini takip ederek kayanın yanına geri döndüler ve orada Hızır'ı buldular. İşte bu Allah Azze ve Celle'nin Kitabı'nda anlattığı (Musa ile Hızır'ın) kıssasıdır.”⁹⁷ (Hadisin geçtiği diğer

97 İlim talep etmek için zorluklara katlanmaya teşviği gündeme getiriyor. Gıpta etmek akabinde bir çok şeye katlanmayı gündeme getirir.

yerler: 78, 122, 2267, 2728, 3278, 3400, 3401, 4725, 4726, 4727, 6672, 7478)

۱۷- بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ عَلِّمْنِي الْكِتَابَ

17- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem (İbnu Abbas'a)
“Allah’ım ona Kitab’ı öğret” Bâbı

۷۵ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ ضَمَّنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ اللَّهُمَّ عَلِّمْنِي الْكِتَابَ.

75- İkrime, İbnu Abbas’ın şöyle dediğini bildirdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni bağrına basıp dedi ki: “Allah’ım ona Kitab’ı öğret.” (Ona Kur’an’ın fehmini yani tefsirini öğret.)⁹⁸ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 143, 3756, 7270)

۱۸- بَابُ مَتَى يَصِحُّ سَمَاعُ الصَّغِيرِ

18- Küçüğün (Buluğ çağına girmemiş bir çocuğun)
Hadisi Duyduğunun Kabulünün Cevazı Ne Zamandır Bâbı⁹⁹

98 İbnu Abbas’ın -Allah ondan razı olsun- dini konuda bilinen durumu sebebiyle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in bu duasının kabul edildiği anlaşılmaktadır.

99 Buhari burada, hadisin nakledilmesinde buluğ çağına girmenin şart olmadığını söyler. İmam Buhari, -Allah ona rahmet etsin- Ahmed ibnu Hanbel ile Yahya ibnu Main arasında geçen ihtilafa işaret etmiştir. Hatib, Kifaye adlı kitabında şunları zikreder: Yahya demiştir ki: İşitip öğrenme yaşı, buluğ çağına girmedeği için Uhud savaşından geri çevrilmeleri sebebiyle on beştir. Ahmed ibnu Hanbel bunu duyduğunda şöyle demiştir: Bilakis onun işittiğini akledebilmesi ve anlaması yeterlidir. İbnu Ömer kıssası savaşla alakalıdır. Daha sonra Hatib, el-Kifaye kitabında bazı sahabilerin henüz buluğ çağına girmezden evvelki rivayetlerini ve bu hadislerin de onlardan kabul gördüğünü zikretmiştir. Yahya ibnu Main, Bera’ ve başkalarının on beş yaşından küçük oldukları için Bedir savaşına katılmamalarını da delil olarak getirmesi geçersizdir. Çünkü savaştan kasıt güç ve harp alanındaki tecrübedir. Ama hadisin kabul görmesi ise anlayış ve doğruyla yanlış birbirinden ayırmakla alakalıdır. Evzai burada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in “Çocuklarınıza yedi yaşına girdiklerinde namazı emredin” hadisini delil olarak getirmiştir.

٧٦ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ أَقْبَلْتُ رَاكِبًا عَلَى حِمَارٍ أَنَا وَأَنَا يَوْمَئِذٍ قَدْ نَاهَزْتُ الْإِخْلَامَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بَيْنِي إِلَى غَيْرِ جِدَارٍ فَمَرَرْتُ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ وَأَرْسَلْتُ الْأَنَانَ تَرْعُ فَدْخَلْتُ فِي الصَّفِّ فَلَمْ يُنْكِرْ ذَلِكَ عَلَيَّ

76- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle demiştir: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mina'da insanlara sütresiz namaz kıldırıldığı bir esnada dışı bir merkebe binmiş bir hâlde karşıdan geldim. Ben o günlerde buluş çağına yaklaştım. Bazı safların önünden geçtim. Bineğimi otlaması için bıraktım ve (namaz kılmak için) safa girdim. Buna kimse itiraz etmedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 493, 861, 1857, 4412)

٧٧ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُسْهِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنِي الزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مَخْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ قَالَ عَقَلْتُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَجَّةً مَجَّهَا فِي وَجْهِهِ وَأَنَا ابْنُ خَمْسِ سِنِينَ مِنْ ذَلُو.

77- Mahmud ibnu Rabi' -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ben beş yaşındayken kovadan ağzına su alıp yüzüme püskürttüğünü hatırlarım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 189, 839, 1185, 6354, 6422)

١٩ - بَابُ الْخُرُوجِ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ وَرَحْلَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَاسٍ فِي حَدِيثٍ وَاحِدٍ

19- İlim Talebi İçin Sefere Çıkmak Bâbı

Cabir ibnu Abdullah, Abdullah ibnu Uneys'ten bir hadis işitebilmek için bir ay yolculuk yapmıştır.

٧٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ خَالِدُ بْنُ خَلِيٍّ قَاضِي حِمَصَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ أَخْبَرَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ تَمَارَى هُوَ وَالْحُرُّ بْنُ قَيْسٍ بْنِ حِصْنِ الْفَزَارِيِّ فِي صَاحِبِ مُوسَى فَمَرَّ بِهِمَا أَبِي بْنُ كَعْبٍ فَدَعَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ إِنِّي تَمَارَيْتُ أَنَا وَصَاحِبِي هَذَا فِي صَاحِبِ مُوسَى الَّذِي سَأَلَ السَّبِيلَ إِلَى لُقْيِهِ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ شَأْنَهُ فَقَالَ أَبِي نَعَمْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ شَأْنَهُ يَقُولُ بَيْنَمَا مُوسَى فِي مَلَأٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ أَتَعْلَمُ أَحَدًا أَغْلَمَ مِنْكَ قَالَ مُوسَى لَا فَأَوْحَى اللَّهُ غُرٌّ وَجَلَّ إِلَى مُوسَى بَلَى عَبْدُنَا خَضِرٌ فَسَأَلَ السَّبِيلَ إِلَى لُقْيِهِ فَجَعَلَ اللَّهُ لَهُ الْخُوتَ آيَةً وَقِيلَ لَهُ إِذَا فَقَدْتَ الْخُوتَ فَارْجِعْ فَإِنَّكَ سَتَلْقَاهُ فَكَانَ مُوسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَّبِعُ أَثَرِ الْخُوتِ فِي الْبَحْرِ فَقَالَ فَتَى مُوسَى لِمُوسَى { أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْخُوتَ وَمَا أَلْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ } قَالَ مُوسَى { ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا } فَوَجَدَا خَضِرًا فَكَانَ مِنْ شَأْنِهِمَا مَا قَصَّ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ

78- Ubeydullah ibnu Abdullah, İbnu Abbas'tan haber verdi ki O, Hurr ibnu Kays ibnu Hısn el-Fezari ile Musa'nın arkadaşı (yani Hızır) hakkında münakaşa etti. İbnu Abbas dedi ki: O Hızır'dır. Bu arada onların yanına Ubey ibnu Ka'b uğradı. İbnu Abbas onu çağırıp dedi ki: Ben ve arkadaşım, Musa'nın karşılaşmak için yol aradığı Musa'nın arkadaşı hakkında münakaşa ettik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ondan bahsederken işittin mi? O dedi ki: Evet. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim:

"Musa aleyhisselam İsrailoğulları'nın ileri gelenlerinin arasında otururken bir adam gelip: Senden daha bilgili birini biliyor musun? dedi. Musa: Hayır, dedi. Allah Musa'ya şöyle vahyetti: Bilakis (senden daha bilgili) kulumuz Hızır vardır. Musa ona ulaşacak yolu sordu. Allah ona balığı bir alamet, bir işaret olarak belirledi. Ona denildi ki: Balığı kaybettiğin zaman geri dön. İşte o zaman onunla karşılaşacaksın. Musa denizde balığın izini takip ediyordu. Musa'ya (yardımcısı olan) delikanlı de-

di ki: Gördün mü, kayaya sığındığımızda ben balığı (kaybettiğimizi sana söylemeyi) unuttum. Şeytan, onu sana söylememi unutturdu. Musa dedi ki: İşte bizim istediğimiz de bu idi. İzlerini takip ederek kayanın yanına geri döndüler ve orada Hızır'ı buldular. İşte bu Allah Azze ve Celle'nin Kitabı'nda anlattığı (Musa ile Hızır'ın) kıssasıdır."

۲۰ - بَابُ فَضْلِ مَنْ عِلْمٍ وَعِلْمٍ

20- İlim Öğrenip Alim Olan Ve Onu Başkalarına Öğretenin Fazileti Bâbı

۷۹- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أَسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ مِنَ الْهُدَى وَالْعِلْمِ كَمَثَلِ الْغَيْثِ الْكَثِيرِ أَصَابَ أَرْضًا فَكَانَ مِنْهَا نَقِئَةٌ قَبِلَتْ الْمَاءَ فَأَلْبَتَتْ الْكَلَّا وَالْغَشْبَ الْكَثِيرَ وَكَانَتْ مِنْهَا أَجَادِبُ أَمْسَكَتِ الْمَاءَ فَتَفَعَّ اللَّهُ بِهَا النَّاسَ فَشَرِبُوا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا وَأَصَابَتْ مِنْهَا طَائِفَةٌ أُخْرَى إِمَّا مِ قِيَعَانِ لَا تُمْسِكُ مَاءً وَلَا تُنْبِتُ كَلَّا فَلَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقَهُ فِي دِينِ اللَّهِ وَتَفَعَّاهُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ فَعِلْمٍ وَعِلْمٍ وَمَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللَّهِ الَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِسْحَاقُ وَكَانَ مِنْهَا طَائِفَةٌ قَبِلَتْ الْمَاءَ قَاعٌ يَغْلُوهُ الْمَاءُ وَالصَّفْصَفُ الْمُسْتَوِي مِنَ الْأَرْضِ

79- Ebu Mûsa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sal-
allahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'ın benimle gönderdiği hidayet ve ilmin misali yeryüzüne yağan bol ve bereketli yağmurun misaline benzer. Orada, suyu kabul eden güzel ve verimli topraklar vardır ki üzerinde çokça yeşil ve kuru bitkiler biter. Yine yeryüzünde öyle topraklar vardır ki verimsizdir, kuraktır ve suyu üstünde tutar. Allah da o suyla insanları faydalandırır. Ondan içerler, hayvanlarını ve tarlalarını sularlar. Yine o yağmur öyle bir toprağa isabet eder ki, o dik ve pürüzsüzdür. Ne suyu üstünde tutar ne de bitki yetiştirir. İşte bu Allah'ın dininde anlayışlı olan. Allah'ın benimle gönderdiği

(hidayet ve ilimden) faydalanan, öğrenen ve öğretenin; ondan yüz çevirip faydalanmayan ve fayda vermeyenin; benim getirdiğim hidayet. din kendisine tebliğ edilip onun da yüz çevirdiği ve dine girmesinin misalidir.”

Ebu Abdullah (Buhari) dedi ki: İshak'ın Ebu Usame'den olan rivayetinde şöyle dedi:

“O toprağın üzerindeki su içilir” Kâun kelimesi, suyun yüksekte, üstünde olması, Safsaf ise yerden yüksek olması yani dik olması manasına gelir.

۲۱- بَابُ رَفْعِ الْعِلْمِ وَظُهُورِ الْجَهْلِ

21- İlmin Kaldırılıp Cehaletin Yayılması Bâbı

وَقَالَ رَبِيعَةُ لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ عِنْدَهُ شَيْءٌ مِنَ الْعِلْمِ أَنْ يُضَيِّعَ نَفْسَهُ

Rabia dedi ki: Kendisinde bir ilim olan kimsenin ilmini gizlemesi uygun değildir.

۸۰ - حَدَّثَنَا عُمَرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَرْفَعَ الْعِلْمُ وَيَثْبُتَ الْجَهْلُ وَيَشْرَبَ الْخَمْرُ وَيَظْهَرَ الزُّنَا

80- Enes -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İlmin kaldırılıp cehaletin yayılması, içkinin çokça tüketilmesi ve zinanın yayılması kıyâmet alâmetlerindendir.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 81 5231, 5577, 6808)

۸۱ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ لَأُحَدِّثَكُمْ حَدِيثًا لَا يُحَدِّثُكُمْ أَحَدٌ بَعْدِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَقِلَّ الْعِلْمُ وَيَظْهَرَ الْجَهْلُ وَيَظْهَرَ الزُّنَا وَتَكْثُرَ النِّسَاءُ وَيَقِلَّ الرِّجَالُ حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً الْقِيمُ الْوَاحِدُ

81- Enes şöyle dedi: Size öyle bir hadis söyleyeceğim ki, benden sonra kimse onu söylemeyecektir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim:

“İlmin azalıp, cehaletin yayılması, zinanın yayılması, elli kaanın bir erkek bakını olacak derecede kadınların çoğalıp erkeklerin azalması kıyamet alâmetlerindendir.”

۲۲- بَابُ فَضْلِ الْعِلْمِ

22- İlmin Ziyadesi Bâbı

۸۲- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ غَفِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَبْنَأُ أُنَا نَائِمٌ آيَةُ بِقَدَحٍ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ حَتَّى إِنِّي لَأَرَى الرَّيَّ يَخْرُجُ فِي أَظْفَارِي ثُمَّ أُعْطِيتُ فَضْلِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالُوا فَمَا أَوْلَتْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْعِلْمُ

82- İbnu Ömer şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi işittim şöyle buyurdu: “Ben Uykundayken bana bir kadeh süt getirildi. Ben o süttten kana kana içtim. Öyle ki sütün neminin tırnaklarımın ucundan çıktığını görüyorum. Sonra süttten arta kalanı Ömer ibnu Hattab'a verdim.” Ey Allah'ın Rasûlü bunu ne ile yorumladın? dediler. “İlim ile” dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3681, 7006, 7007, 7027, 7032)

۲۳- بَابُ الْفَتْيَا وَهُوَ وَاقِفٌ عَلَى الدَّائِبَةِ وَغَيْرِهَا

23- Âlimin Bineği Üzerinde Olduğu Hâlde Sorulan Soruya cevap Vermesi Bâbı

۸۳ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَفَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ بِمَنَى لِلنَّاسِ يَسْأَلُونَهُ فَبَجَّاهُ رَجُلٌ فَقَالَ لَمْ أَشْعُرْ
فَحَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ فَقَالَ أَذْبَحْ وَلَا حَرَجَ فَبَجَّاهُ آخَرُ فَقَالَ لَمْ أَشْعُرْ فَتَحَرْتُ قَبْلَ
أَنْ أَرْمِيَ قَالَ أَرَمَ وَلَا حَرَجَ فَمَا سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ شَيْءٍ قَدَّمَ وَلَا
أَخَّرَ إِلَّا قَالَ الْفَعْلَ وَلَا حَرَجَ

83- Abdullah ibnu Amr ibnul-Âstan: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Veda Haccında, insanların (hacla alakalı meseleleri) sormaları için Mina'da durdu. Bir adam gelip O'na dedi ki: Bilemedim de kurban kesmeden önce başımı tıraş ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Kurbanını kes, üzerine bir şey gerekmez, bir günahı yoktur” buyurdu. Başka biri gelip:

-Bilemedim de cemreyi taşlamadan önce kurbanımı kestim, dedi.

-“Cemreni taşla, üzerine bir şey gerekmez, bir günahı yoktur” buyurdu.

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem (hacda yapılan ibadetlerden sıralamada) önce yapılmış veya geciktirilmiş ibadetlerle alakalı bir soru sorulduğunda: “Yap, üzerine bir şey gerekmez, bir günahı yoktur.” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 124, 1736, 1737, 738, 6665)

٢٤ - بَابُ مَنْ أَجَابَ الْفَتَى بِإِشَارَةِ الْيَدِ وَالرَّأْسِ

24- Kendisine Soru Sorulan Alimin Eli ve Başıyla Cevap Vermesi Bâbı

٨٤ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ
عِكْرَمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ فِي حَجَّتِهِ فَقَالَ ذَبَحْتُ
قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ قَالَ وَلَا حَرَجَ قَالَ حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ وَلَا حَرَجَ

84- İbnu Abbâs'tan: -Allah ondan razı olsun- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Veda Haccında: Taş atmadan önce kurban kestim, (üzerime günah var mıdır?) diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem

eliyle işaret ederek: “Üzerine bir şey gerekmez, bir günahı yoktur.” buyurdu. “Kurban kesmeden önce başımı tıraş ettim.” dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eliyle işaret ederek: “Üzerine bir şey gerekmez, bir günahı yoktur.” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1721, 1722, 1723, 1734, 1735, 6666)

٨٥- حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ سَالِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُقْبَضُ الْعِلْمُ وَيُظْهَرُ الْجَهْلُ وَالْفِتْنُ وَيَكْثُرُ الْهَرْجُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْهَرْجُ فَقَالَ هَكَذَا بِيَدِهِ فَحَرَّفَهَا كَأَنَّهُ يُرِيدُ الْقَتْلَ

85- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işitmiştir: “(Âlimlerin ölümüyle) ilim kaldırılacak cehalet ve fitneler yayılacak ve herç çoğalacaktır.” Herc nedir ey Allah'ın Rasûlü? denildi: Dedi ki: İşte bu şekilde elini arkaya, öne döndürdü, sanki “O öldürmedir, cinayettir” demek istiyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1036, 1412, 3608, 3609, 5635, 5636, 6037, 6506, 6935, 7061, 7115, 7121)

٨٦- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا وَهْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ أَتَيْتُ عَائِشَةَ وَهِيَ تُصَلِّي فَقُلْتُ مَا شَأْنُ النَّاسِ فَأَشَارَتْ إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا النَّاسُ قِيَامٌ فَقَالَتْ سُبْحَانَ اللَّهِ قُلْتُ آيَةٌ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَيْ نَعَمْ فَقُمْتُ حَتَّى تَجَلَّانِي الْغَشِيُّ فَجَعَلْتُ أَصْبُ عَلَى رَأْسِي الْمَاءَ فَحَمِدَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا مِنْ شَيْءٍ لَمْ أَكُنْ أَرِيئُهُ إِلَّا رَأَيْتُهُ فِي مَقَامِي حَتَّى الْجَنَّةُ وَالنَّارُ فَأَوْحَى إِلَيَّ أَلكُمْ تُفْتَنُونَ فِي قُبُورِكُمْ مِثْلَ أَوْ قَرِيبَ لَا أَذْرِي أَيْ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدُّجَالِ يُقَالُ مَا عَلِمْتَ بِهَذَا الرَّجُلِ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ أَوْ الْمُؤْمِنَةُ لَا أَذْرِي بِأَيِّهَا قَالَتْ أَسْمَاءُ فَيَقُولُ هُوَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى فَاجْتَنَّا وَاتَّبَعْنَا هُوَ مُحَمَّدٌ ثَلَاثًا فَيَقَالُ نَمَّ صَالِحًا قَدْ عَلِمْنَا إِنَّ كُنْتَ لَمُؤْمِنًا بِهِ وَأَمَّا الْمُنَافِقُ أَوْ الْمُرْتَابُ لَا أَذْرِي أَيْ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ فَيَقُولُ لَا أَذْرِي سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُ

86- Hişam, Fatıma bintu Munzir'den, O'da Ebu Bekir'in kızı Esmâ'dan bildirdi. Şöyle dedi: Aişe'nin evine geldim. O namaz kılıyordu. Dedim ki: Bu insanlar neden koşuşturup duruyorlar? Aişe (başıyla veya eliyle) gökyüzüne işaret etti. (Sanki O Aişe'nin odasından mesciddekilere baktı ve onları küsuf yani güneş tutulması) namazı kıldıklarını gördü. Aişe işaret ederek "Subhanallah" dedi. Dedim ki: Bu bir alamet mi, işaret mi? Başıyla (evet manasında) işaret etti. Bende kalkıp namaza durdum. Hatta bana baygınlık geldi ve ben kafama su dökmeye başladım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazdan sonra minbere çıkarak Allah Azze ve Celle'ye Hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurdu:

"Bana gösterilmemiş hiçbir şey yoktur ki, makamımda onu görmemiş olayım hatta cennet ve cehennem bile bana gösterildi. Sizlerin kabirlerinizde Mesih Deccal'ın fitnesine yakın yahut onun benzeri bir fitneyle imtihan olunacağınızı bana vahyolundu. -Esmâ'nın bu iki sözden hangisini dediğini bilmiyorum.- (Kabirde) ona denilir ki: Bu adam hakkındaki bilgin nedir?(Bu adam hakkında ne bilirsin?) mümine gelince yahut yakın ilme sahip kimseye gelince -Esmâ'nın bu ikisinden hangisini dediğini bilmiyorum.- O der ki: O, Allah'ın Rasûlü Muhammed'dir. Bize apaçık deliller ve hidayetle geldi. Bizde O'na icabet ettik ve O'na tabii olduk. O Muhammed'dir. Bu üç kere tekrarlanır. O'na denilir ki: Yerinde rahatça uyu. Biz senin O'na inandığını bildik. Münafığa veya kalbinde şüphesi olan kimseye gelince - Esmâ'nın bu ikisinden hangisini dediğini bilmiyorum. (Kendisine Muhammed'den sorulunca): Bilmiyorum insanların onun hakkında bir şey dediklerini işittim, ben de onu söyledim, cevabını verir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 184, 922, 1053, 1054, 1061, 1235, 1373, 2519, 1520, 7287)

٢٥ - بَابُ تَخْرِيبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفَدَا عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى أَنْ يَحْفَظُوا الْإِيمَانَ وَالْعِلْمَ وَيُخْبِرُوا مَنْ وَرَاءَهُمْ

25- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Abdul-Kays Heyetine İmanı Ve İlmi İyice Belleyip Ezberlemeleri Ve Geride Kalanlara Haber Vermelerini Teşvik Edip Yönlendirmesi Bâbı

وَقَالَ مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ قَالَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِكُمْ فَعَلِمُوهُمْ

Malik ibnul Huveyris dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize şöyle dedi: “Ailelerinize geri dönün ve onlara öğretin”

٨٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ كُنْتُ أَتْرَجِمُ بَيْنَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَبَيْنَ النَّاسِ فَقَالَ إِنَّ وَفْدَ عَبْدِ الْقَيْسِ أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ الْوَفْدُ أَوْ مَنْ الْقَوْمُ قَالُوا رِبِيعَةُ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالْقَوْمِ أَوْ بِالْوَفْدِ غَيْرِ خَزَايَا وَلَا نَدَامَى قَالُوا إِنْ نَأْتِيكَ مِنْ شُقَّةٍ بَعِيدَةٍ وَبَيْنَنَا وَبَيْنَكَ هَذَا لَحْيٌ مِنْ كُفَّارٍ مُضَرٍّ وَلَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نَأْتِيكَ إِلَّا فِي شَهْرِ حَرَامٍ فَمُرْنَا بِأَمْرِ يُخْبِرُ بِهِ مَنْ وَرَاءَنَا لِنَدْخُلَ بِهِ الْجَنَّةَ فَأَمَرَهُمْ بِأَرْبَعٍ وَنَهَاَهُمْ عَنْ أَرْبَعٍ أَمَرَهُمْ بِالْإِيمَانِ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَحَدَّثَهُ قَالَ هَلْ تَذَرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَحَدَّهُ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَغْلَمَ قَالَ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَصَوْمُ رَمَضَانَ وَتَعْطَاؤُ الْخُمْسِ مِنَ الْمَغْنَمِ وَنَهَاَهُمْ عَنِ الدُّبَاءِ وَالْحَتَمِ وَالْمَرْفَتِ قَالَ شُعْبَةُ رَبَّمَا قَالَ التَّقِيرَ وَرَبَّمَا قَالَ الْمُقِيرَ قَالَ أَحْفَظُوهُ وَأَخْبِرُوهُ مَنْ وَرَاءَكُمْ

87- Ebu Cemra şöyle dedi: İnsanlarla İbnu Abbas arasında tercümanlık yapıyordum.(Ebu Cemra Farsça bilen biriydi) O şöyle dedi:

“Abdulkays heyeti Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in yanına geldiler. O dedi ki:”

- “Bu kavim veya heyet kimlerdendir?” Rabia kabilesi olduğunu söylediler. Dedi ki:

- “Merhaba hoş geldiniz ey kavim veya ey heyet! Allah sizleri utandırmasın, pişman etmesin.” buyurdu. Dediler ki:

-Ey Allah’ın Rasulü! Bizler sana haram olan ayın¹⁰⁰ dışında geliyoruz. Seninle bizim aramızda Mudar Kâfirlerinden oluşan bir topluluk vardır. Bize hakla batılı ayıran öyle emirler emret ki geride kalanlara haber verelim ve o emirler sebebiyle cennete girelim. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem içeceklerden de sordular. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara dört şeyi emredip dört şeyden de ya-

100 Haram aylar: Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep aylarıdır.

sakladı. Onlara yalnızca Allah'a iman etmeyi emredip dedi ki:

- "Yalnızca Allah'a iman etmek nedir bilir misiniz?" Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

- "Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilahın olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şهادet, namaz kılmak, zekat vermek, Ramazan orucunu tutmak ve ganimetten beşte birini vermektir." Onlara dört şeyi de yasakladı. Bunlar dubba, hantem muzeffet - Şube dedi ki: Ya nakir dedi ya da mukayyer dedi- denilen kaplarda yapılan içkilerdir. Sonra şöyle buyurdu:

- "Bunları aklınızda tutun ve kavminize haber verin."

٢٦ - بَابُ الرِّحْلَةِ فِي الْمَسْأَلَةِ النَّازِلَةِ وَتَعْلِيمِ أَهْلِهِ

26- Başına Gelen Bir Meseleyi Sormak İçin
Yolculuğa Çıkmak ve Ehline de Öğretmek Bâbı

٨٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ أَبِي حُسَيْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّهُ تَزَوَّجَ ابْنَةَ لَأْبِي إِهَابٍ بْنِ عَزِيزٍ فَأَتَتْهُ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ أَرْضَعْتُ عُقْبَةَ وَالتِّي تَزَوَّجَ فَقَالَ لَهَا عُقْبَةُ مَا أَعْلَمُ أَنَّكَ أَرْضَعْتَنِي وَلَا أَخْبَرْتَنِي فَرَكِبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ وَقَدْ قِيلَ فَفَارَقَهَا عُقْبَةُ وَتَكَحَّتْ زَوْجًا غَيْرَهُ

88- Abdullah ibnu Muleyke şöyle dedi: Ukbe ibnul-Haris, Ebu İhâb ibnu Aziz'in kızıyla evlendi. Bir kadın gelip ona dedi ki: Ben Ukbe'yi ve evlendiği kadını emzirdim. Ukbe ona dedi ki: Senin beni emzirdiğini ben bilmiyorum. Bana haber vermedin. Bunun üzerine (Mekke'den) Medine'ye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gitti ve bu meseleyi sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona dedi ki: "Onun sütkardeşin olduğu sana söylenildiği hâlde onunla nasıl evlenirsin?" Ukbe onu boşadı, o kadın da başka biriyle evlendi.

٢٧ - بَابُ التَّنَاوُبِ فِي الْعِلْمِ

27- İlim Elde Etmek İçin Nöbetleşme Bâbı

٨٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي
تُورٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ قَالَ كُنْتُ أَنَا وَجَارٌ لِي مِنَ الْأَنْصَارِ فِي بَنِي
أُمَيَّةَ بْنِ زَيْدٍ وَهِيَ مِنْ عَوَالِي الْمَدِينَةِ وَكُنَّا نَتَنَاوَبُ التَّزْوِلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْزِلُ يَوْمًا وَأَنْزِلُ يَوْمًا فَإِذَا نَزَلْتُ جِئْتُهُ بِخَبَرٍ ذَلِكَ الْيَوْمَ مِنَ الْوَحْيِ
وغيرِهِ وَإِذَا نَزَلَ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ فَنَزَلَ صَاحِبِي الْأَنْصَارِيُّ يَوْمَ نَوَيْتُهُ فَضْرَبَ بَابِي
ضَرْبًا شَدِيدًا فَقَالَ أَتَمَّ هُوَ فَفَزَعْتُ فَخَرَجْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ قَدْ حَدَّثَ أَمْرٌ عَظِيمٌ قَالَ
فَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَإِذَا هِيَ تَبْكِي فَقُلْتُ طَلَّقَكُنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَتْ لَا أَذْرِي ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ وَأَنَا قَائِمٌ
أَطْلَقْتَ نِسَاءَكَ قَالَ لَا فَقُلْتُ اللَّهُ أَكْبَرُ

89- Abdullah ibnu Abbas, Ömer'den -Allah onlardan razı olsun- bildirdi. O şöyle dedi: Ben ve Ensardan olan komşum, Umeyye ibnu Zeyd oğullarının bölgesinde idik. Burası Medine'nin yüksek kesimidir ki Avali diye isimlendirilir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına n-mek için nöbetleşirdik. Bir gün o iner bir gün ben inerdim. Ben indiğinde o güncü vahyden ve diğer olaylardan komşumu haberdar ederdim. O indiğinde de aynı şeyi yapardı. Nöbet sırasının komşumun olduğu bir gün şiddetli bir şekilde kapımı çalıp dedi ki: O nerededir? Ben korktum onun yanına çıktım. Dedi ki: Büyük bir olay oldu...¹⁰¹ Ömer dedi ki: Kızım

101 Burada hadis ihtisar olarak zikredilmiştir. "Büyük bir olay oldu" lafzından sonra şunlar zikredilir: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarını boşadı. Dedim ki: Bunun olacağını tahmin ediyordum. Sabah namazını kıldıktan sonra sıhca elbiselerimi giyip aşağı indim ve Hafsa'nın yanına girdim". (yani kızı ve müninlerin annesi) Bu hadiste haberul vahidin (yani tek kişinin getirdiği hadisin kabul edileceğine ve sahabenin mürseliyle amel edileceğine delildir. Yine bir müslünanın işinden dolayı veya hayat şartları sebebiyle ilim talebinden geri kalmaması gerektiği vurgulanmıştır. Şayet bir şeylerden geri kalmışsa bunu tıpkı Ömer'in yaptığı gibi sorarak öğrenmesi gerekir.)

Hafsa'nın yanına geldim. O ağlıyordu. Dedim ki: Allah Rasûlü sizleri boşadı mı? O, bilmiyorum, dedi. Sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yanına varıp ben ayakta olduğum hâlde dedim ki: Hanımlarını boşadın mı? O: "Hayır" dedi. Ben de (sevinçten) "Allahu Ekber," dedim.

٢٨- بَابُ الْغَضَبِ فِي الْمَوْعِظَةِ وَالتَّعْلِيمِ إِذَا رَأَى مَا يَكْرَهُ

28- Âlimin Öğüt Verme Ve Öğretme Esnasında Hoş Olmayan Bir şey Gördüğünde Öfkelenmesi Bâbı

٩٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَلْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أَكَادُ أَذْرِكُ الصَّلَاةَ مِمَّا يُطَوَّلُ بِنَا فَلَانَ فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَوْعِظَةٍ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْ يَوْمِنَا فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ مُتَقَرُّونَ فَمَنْ صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ فَإِنَّ فِيهِمْ الْمَرِيضَ وَالضَّعِيفَ وَذَا الْحَاجَةِ

90- Ebu Mesut el-Ensari'den O şöyle dedi: Bir adam dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! (İmam) namazda (kıraatı) o kadar çok uzatıyor ki bu yüzden cemaatle namazı kılmak için mescide gitmiyorum. Bazen de geç gidiyorum. Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi o gün gördüğüm gibi hiçbir sohbetinde böyle öfkeli görmemiştim. Buyurdu ki:

"Ey insanlar! Siz bıkkınlık veriyorsunuz, usandırıyorsunuz, sizden her kim namaz kıldırırsa (kıraatı) hafif (kısa) tutsun. Cemaatin içinde hasta olan vardır, zayıf olan vardır, hacet sahibi olan vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 702, 704, 6110, 7159)

٩١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرِو الْعَقَدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ الْمَدِينِيُّ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُتَّبِعِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ اللَّقْطَةِ فَقَالَ اغْرِفْ وَكَأْهَا أَوْ قَالَ وِعَاءَهَا وَعِفَاصَهَا ثُمَّ عَرَفَهَا سَنَةً ثُمَّ اسْتَمْنَعَ بِهَا

فَإِنْ جَاءَ رَبُّهَا فَأَذَّهَا إِلَيْهِ قَالَ فَضَالَةٌ الْإِبِلِ فَغَضِبَ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجْتَاهُ أَوْ قَالَ احْمَرَّ وَجْهُهُ فَقَالَ وَمَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا تَرِدُ الْمَاءَ وَتَرْغَى الشَّجَرَ فَذَرَهَا حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا قَالَ فَضَالَةٌ الْغَنَمِ قَالَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذَّنْبِ

91- Zeyd İbnu Halid el-Cuheni dedi ki: Bir adam bulunan nesnelerden (yani buluntudan yada yitik maldan) sordu. Allah Rasûlü şöyle buyurdu:

“Yularını, kılıfını -yahut kabını- çıkar. Sonra onu bir sene boyunca insanlara haber ver, duyur. Daha sonra ondan faydalanabilir onu kullanabilirsin. Şayet onun sahibi çıkarsa onu iade et.”

Adam dedi ki: Deve yitiği bulunursa? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem öfkelen-di hatta yanakları kızardı. -veya yüzü kızardı-. Şöyle buyurdu: *“Ondan sana ne? Onun karnında ona günlerce yetecek suyu vardır. Devenin toynağı vardır. Suyu gelir, ağaçlardan otlar. Sahibini buluncaya kadar onu kendi haline bırak.”* O zat:

-Yitik koyun nasıldır? diye sordu.

-“O ya senindir, ya kardeşinindir, ya da kurtundur,” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2372, 2427, 2428, 2429, 2436, 2438, 5292, 6112)

٩٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَشْيَاءَ كَرِهَهَا فَلَمَّا أَكْثَرَ عَلَيْهِ غَضِبَ ثُمَّ قَالَ لِلنَّاسِ سَلُونِي عَمَّا شِئْتُمْ قَالَ رَجُلٌ مِنْ أَبِي قَالَ أَبُوكَ حَذَافَةٌ فَقَامَ آخَرٌ فَقَالَ مَنْ أَبِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ أَبُوكَ سَالِمٌ مَوْلَى شَيْبَةَ فَلَمَّا رَأَى عَمْرُ مَا فِي وَجْهِهِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ تَتُوبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

92- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hoşlanmadığı şeylerden soruldu. Bu tür sorular çoğaltılınca öfkelen-di ve insanlara dedi ki: *“İstediğinizi sorun”* Bir adam dedi ki: Benim babam kimdir?

-“Senin baban Huzeyfe’dir,” buyurdu. Bir başkası kalkıp: Benim babam kimdir Ey Allah’ın Rasulü? diye sordu.

-Senin baban Şeybe’nin azatlısı Salim’dir, buyurdu. Ömer, Allah

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzündeki öfkeyi görünce dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Biz Allah Azze ve Celle'ye tevbe ediyoruz. (Hadisin geçtiği diğer yer: 7291)

۲۹ - بَابُ مَنْ بَرَكَ عَلَى رُكْبَتَيْهِ عِنْدَ الْإِمَامِ أَوْ الْمُحَدِّثِ

29- İmamın Veya Muhaddisin Yanında İki Dizi Üzerine Çöken Kimse Bâbı

۹۳- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ فَقَامَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُذَافَةَ فَقَالَ مَنْ أَبِي فَقَالَ أَبُوكَ خُذَافَةُ ثُمَّ أَكْثَرَ أَنْ يَقُولَ سَلُونِي فَبَرَكَ عُمَرُ عَلَى رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا فَسَكَتَ

93- Enes İbnu Malik -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dışarı çıktı. Abdullah İbnu Huzafe ayağa kalkıp dedi ki: Benim babam kimdir? "*Senin baban Huzafe'dir.*" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "*Bana sorunuz*" demeyi çoğaltınca Ömer -Allah ondan razı olsun- iki dizi üstüne çökerek dedi ki: "Biz Rab olarak Allah'tan, Din olarak İslâm'dan, peygamber olarak Muhammed'den razı olduk." Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sukût etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 540, 749, 4621, 6362, 6468, 6486, 7089, 7090, 7091, 7294, 7295)

۳۰ - بَابُ مَنْ أَعَادَ الْحَدِيثَ ثَلَاثًا لِيُفْهَمَ عَنْهُ فَقَالَ: أَلَا وَقَوْلُ الزُّوْرِ فَمَا زَالَ يُكْرَرُهَا

30- Anlaşılması İçin Sözü Üç Kere Tekrar Eden Kimse Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ بَلَغْتُ ثَلَاثًا

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "*Dikkat edin. Yalan sözdür.*" buyurdu. Bunu sürekli tekrarlıyordu. İbnu Ömer dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem üç kere "*Tebliğ ettim mi?*" buyurdu.

٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدَةُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَشَّرِ قَالَ حَدَّثَنَا ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا سَلَّمَ ثَلَاثًا وَإِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَعَادَهَا ثَلَاثًا

94- Enes'ten -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem selam verdiğinde ve bir söz söylediği zaman üç kere tekrar etmesi O'nun âdetindendi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 95, 6244)

٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الصَّفَّارُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَشَّرِ قَالَ حَدَّثَنَا ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَعَادَهَا ثَلَاثًا حَتَّى تُفْهَمَ عَنْهُ وَإِذَا أَتَى عَلَى قَوْمٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثَلَاثًا

95- Enes'ten -Allah ondan razı olsun-: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, kendisinden iyice anlaşılması için bir sözü üç kere tekrar ederdi. Bir topluluğa geldiğinde de üç kere selam verirdi.

٩٦ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ مَاهَكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ تَخَلَّفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ سَافَرْنَاهُ فَأَذْرَكْنَا وَقَدْ أَرْهَقْنَا الصَّلَاةَ صَلَاةَ الْعَصْرِ وَنَحْنُ نَتَوَضَّأُ فَجَعَلْنَا نُمَسِّحُ عَلَى أَرْجُلِنَا فَتَأَدَّى بِأَعْلَى صَوْتِهِ وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا

96- Abdullah İbnu Amr şöyle dedi: Yaptığımız yolculukların birinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geride kalmış bize sonradan yetişmişti. O esnada ikinci namazının vakti girmiş bizler de abdest alıyorduk. Ayaklarımızı yıkarken en yüksek sesiyle iki veya üç kere: "Vay o ateşte yanacak topuklara" diye nida etti.

٣١ - بَابُ تَعْلِيمِ الرَّجُلِ أُمَّتَهُ وَأَهْلَهُ

31- Kişinin Köle Hizmetçisine ve Ailesine İlim Öğretmesi Bâbı

٩٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا الْمُحَارِبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ حَيَّانَ قَالَ قَالَ عَامِرُ الشَّعْبِيِّ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَهُمْ أَجْرَانِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنَ بِنَبِيِّهِ وَآمَنَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْعَبْدُ الْمَمْلُوكُ إِذَا أَدَّى حَقَّ اللَّهِ وَحَقَّ مَوْلَاهُ وَرَجُلٌ كَانَتْ عِنْدَهُ أَمَةٌ فَأَدَّبَهَا فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا وَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيمَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا فَتَزَوَّجَهَا فَلَهُ أَجْرَانِ ثُمَّ قَالَ عَامِرٌ أُعْطِيَ نَاكِهَا بِغَيْرِ شَيْءٍ قَدْ كَانَ يُرَكَّبُ فِيمَا دُونَهَا إِلَى الْمَدِينَةِ

97- Ebu Burde babası Ebu Musa el-Eşari'den bildirmiştir. O dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Üç kimse vardır ki onlara (yaptıklarından dolayı) iki ecir verilir. Ehli kitaptan olup da kendi peygamberine ve Muhammed sallallahu aleyhi ve selleme iman eden kimseye; Allah'ın hakkıyla efendilerinin hakkını yerine getiren köleye; yanında bir cariyesi olan ve onu güzelce terbiye eden, güzelce ona öğreten sonra da onu azat edip evlenen kimseye iki ecir vardır.”

Âmir eş-Şabi dedi ki: Biz bunu sana herhangi dünyalık bir menfaat beklemeksizin anlatıyoruz. (Peygamber ve dört halife zamanında) bundan daha küçük bir mesele için Medine'ye gidilirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2544, 2547, 2551, 3011, 3446, 5083)

٣٢ - بَابُ عِظَةِ الْإِمَامِ النِّسَاءِ وَتَعْلِيمِهِنَّ

32- İmamın Kadınlara Vaaz Edip Onlara Öğretmesi Bâbı¹⁰²

٩٨ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَيُّوبَ قَالَ سَمِعْتُ عَطَاءَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ أَشْهَدُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ عَطَاءُ أَشْهَدُ عَلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ وَمَعَهُ بَلَالٌ فَظَنَّ أَنَّهُ لَمْ يُسْمِعْ فَوَعَّظَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ فَجَعَلَتِ الْمَرْأَةُ تُلْقِي الْقُرْطَ وَالْحَاتِمَ

102 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara nasihati şuydu: “Cehennem ehlinin çoğunun sizler olduğunu gördüm. Çünkü sizler Lâneti çoğaltır ve kocanıza nankörlük edersiniz.” Onlara sadaka vermelerini emretmiş, sanki onlara sadaka vermenin günahlarna kefaret olacağını öğretmiştir.

وَبِلَالٍ يَأْخُذُ فِي طَرَفِ ثَوْبِهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَطَاءٍ
وَقَالَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَشْهَدُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

98- Ata şöyle dedi: İbnu Abbas'ı -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle derken işittim: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üzerine şهادet ediyorum ki -veya da Ata: İbnu Abbas'ın üzerine şهادet ediyorum ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem- (bayram günü insanlara vaaz etti.) Bayanların vaazını duymadıklarını zannederek yanında Bilal de olduğu hâlde onların yanına gitti ve onlara vaaz etti ve sadaka vermelerini emretti. Kimi kadınlar küpesini ve yüzüğünü (sadaka olarak) çıkardı. Bilal'de onları elbisesinin ucuyla topluyordu.

İsmail Eyyüp'ten O da Ata'dan, O da İbnu Abbas'dan O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem üzerine şهادet ederim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 863, 962, 975, 977, 979, 989, 1431, 1449, 4895, 5249, 5880, 5881, 5883, 7325)

۳۳- بَابُ الْحَرَصِ عَلَى الْحَدِيثِ

33- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hadisini Öğrenmede Hırslı Olmak Bâbı

۹۹ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي
عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
مَنْ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ
ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَنَّ لِي بِسَأَلِنِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَحَدٌ أَوَّلُ مِنْكَ لَمَّا رَأَيْتُ مِنْ
حَرَصِكَ عَلَى الْحَدِيثِ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ

99- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- o şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasulu! Kıyamet günü şefaatinle insanların en mutlu olanı kimdir? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey Ebu Hureyre! Benden hadis öğrenmede sende gördüğüm hırstan dolayı, senden evvel bu hadisi kimsenin soracağını sanmıyordum. Kalbinden -veya için-

den- halisane bir şekilde lâ ilâhe illallah diyen kimse kıyamet günü şefa-atimle en mutlu olan insandır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6570)

۳۴- بَابُ كَيْفَ يُقْبَضُ الْعِلْمُ

34- İlmin Nasıl Yok Olacağı Bâbı

وَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ بْنِ حَزْمٍ انْظُرْ مَا كَانَ مِنْ حَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكْتُبَهُ فَإِنِّي خِفْتُ ذُرُوسَ الْعِلْمِ وَذَهَابَ الْعُلَمَاءِ وَلَا تَقْبَلْ إِلَّا حَدِيثَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَنَفَّسُوا الْعِلْمَ وَتَتَجَلَّسُوا حَتَّى يُعْلَمَ مَنْ لَا يَعْلَمُ فَإِنَّ الْعِلْمَ لَا يَهْلِكُ حَتَّى يَكُونَ سِرًّا حَدَّثَنَا الْعَلَاءُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ بِذَلِكَ يَغْنِي حَدِيثَ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ إِلَى قَوْلِهِ ذَهَابَ الْعُلَمَاءُ

Ömer ibnu Abdul Aziz, Ebu Bekir ibnu Hazm'e mektubunda şunları yazdı: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bulduğun hadisleri topla ve yaz. Ben ilmin yok olup, âlimlerin gitmesinden (yani ölümünden) korktum. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hadisinden başkasını kabul etme. (Âlimlere söyle) İlmi yaysınlar. (İnsanlarla ilim meclislerinde) oturup bilmeyenlere öğretsinler. Muhakkak ki ilim gizlenmediği sürece yok olup gitmez.

Bize Ala İbnu Abdulcebbar bildirip şöyle dedi: Bize Abdülaziz ibnu Müslim, Abdullah ibnu Dinar'dan, Ömer İbnu Abdulaziz'in "Âlimlerin gitmesi" sözüne kadar rivayet etmiştir.

۱۰۰ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقَ عَالِمًا أَخَذَ النَّاسُ رُءُوسًا جُهَالًا فَاسْتَلُوا فَأَفْتَوْا

بَغِيرِ عِلْمٍ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا قَالَ الْفَرَبَرِيُّ حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ قَالَ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ هِشَامٍ نَحْوَهُ

100- Abdullah ibnu Amr, ibnul-As'tan, O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle derken işittim: "Muhakkak ki Allah, ilmi kullarının göğüslerindenden silerek çekip almaz. Fakat hiçbir âlim kalmayınca kadar âlimlerin ruhlarını almak suretiyle ilmi ortadan kaldırır. Bundan sonra insanlar cahilleri kendilerine başkanlar edinirler. Onlara ilimden sorulduğunda, o konuda bir bilgileri olmadığı hâlde fetva verirler. Bununla hem kendileri sapıtır hem de başkalarını sapıtırlar."

Firabri dedi ki: Bize Abbas bildirip şöyle dedi: Bize Kuteybe bildirip şöyle dedi: Bize Cerir, Hişam'dan, Malik'in hadisinin mana olarak ay-nısını rivayet etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 7207)

۳۵- بَابُ هَلْ يُجْعَلُ لِلنِّسَاءِ يَوْمٌ عَلَى حِدَةٍ فِي الْعِلْمِ

35- Bâb: İlim Öğretmede Kadınlara Özel Bir Gün Tahsis Edilir mi?

۱۰۱ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ الْأَصْبَهَانِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ ذَكَرَ أَنْ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَتْ النِّسَاءُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَلَبْنَا عَلَيْكَ الرَّجَالُ فَاجْعَلْ لَنَا يَوْمًا مِنْ نَفْسِكَ فَوَعَدَهُنَّ يَوْمًا لَقِيَهُنَّ فِيهِ فَوَعَظَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ فَكَانَ فِيمَا قَالَ لَهُنَّ مَا مِنْكُنَّ امْرَأَةٌ تُقَدِّمُ ثَلَاثَةَ مِنْ وَلَدِهَا إِلَّا كَانَ لَهَا حِجَابًا مِنَ النَّارِ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ وَاثْنَتَيْنِ فَقَالَ وَاثْنَتَيْنِ

101- Ebu Said el-Hudri'den. Kadınlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dediler ki: İlim öğrenmede erkekler bize galip geliyorlar. Bize sohbet etmek için bir gün belirle. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara bir gün belirledi. O gün de onlarla bir araya gelip onlara nasihat ederek (sadaka vermelerini) emretti. Onlara söylediği sözler arasında: "Sizden hiçbir kadın yoktur ki çocuklarından üçü kendisinden önce ölmüş olup da, ateşe karşı bir koruyucu olmasın." Kadının biri: İki çocukta böyle midir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İki çocukta öyledir." buyurdu.

Bize Şube, Abdurrahman ibnu Esbehâni'den, o da Zekvan'dan O'da Ebu Said el-Hudri'den O'da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden aynını rivayet etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1249, 7310)

۱۰۲- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ ذُكْوَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَصْبَهَانِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ ثَلَاثَةٌ لَمْ يَلْغُوا الْحَنْتَ

102- Abdurrahman ibnu Esbehani den, O şöyle dedi: Ebu Hazm, Ebu Hureyre'den şöyle derken işittim: "*Buluğ çağına girmemiş üç çocuk.*"¹⁰³ (Hadisin geçtiği diğer yer: 1250)

۳۶- بَابُ مَنْ سَمِعَ شَيْئًا فَلَمْ يَفْهَمْهُ فَرَجَعَ فِيهِ حَتَّى يَعْرِفَهُ

36- Bir Şey İşitipte Anlamayan, Sonra da Duyduğu Kişiye Tekrar Müracaat Edip Onu Öğrenen Kimse Bâbı

۱۰۳- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ لَا تَسْمَعُ شَيْئًا لَا تَعْرِفُهُ إِلَّا رَاجَعَتْ فِيهِ حَتَّى تَعْرِفَهُ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حُوسِبَ عَذَابُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ أَوْلَيْسَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى ﴿فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا﴾ قَالَتْ فَقَالَ إِنَّمَا ذَلِكَ الْغَرَضُ وَلَكِنْ مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابُ يَهْلِكُ

103- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O, duyup da anlamadığı hiç bir şey yoktur ki tekrar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme müracaat edip onun tarifini O'ndan is-

103 Hadis, sahabe hanımlarının ilim öğrenmede ne denli hırslı olduklarını göstermektedir. Yine hadiste Müslümanların çocuklarının cennette olduğunun delili vardır. Her kimin kendisinden önce, henüz buluğ çağına girmemiş iki çocuğu ölürse, ateşe karşı koruyucu olurlar.

tememiş olsun. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim hesaba çekilirse o kişiye azap edilir.” Aişe dedi ki: Dedim ki: Allahu Teâlâ şöyle buyurmuyor mu ki? «*Sonra kolay bir hesapla hesaba çekilirler.*» (İnşikak: 8) Aişe dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “*Bu ancak insanların mizana arz olunmalarıdır. Fakat her kimin hesabı tamamlanırsa (mizanda günahları ağır basarsa) helâk olur.*”¹⁰⁴ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4939, 6536, 6537)

۳۷- بَابُ لِيُبلغَ الْعِلْمُ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

37- Bâb: Hazır Bulunan Bulunmayana İlmi Tebliğ Etsin
Bu sözü İbnu Abbas, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden
rivayet etmiştir.

۱۰۴ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ هُوَ ابْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي شَرِيحٍ أَنَّهُ قَالَ لِعَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ وَهُوَ يَبْعَثُ الْبُعُوثَ إِلَى مَكَّةَ أَتَذَن لِي أَيُّهَا الْأَمِيرُ أَحَدْتُكَ قَوْلًا قَامَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَدَمِ مِنْ يَوْمِ الْفَتْحِ سَمِعْتُهُ أَذْنًا يَ وَوَعَاهُ قَلْبِي وَأَبْصَرْتُهُ عَيْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ بِهِ حَمْدُ اللَّهِ وَأَتْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ مَكَّةَ حَرَمَهَا اللَّهُ وَلَمْ يُحَرِّمْهَا النَّاسُ فَلَا يَحِلُّ لِمَنْ يَزُومُنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَسْفِكَ بِهَا دَمًا وَلَا يَغْضَدَ بِهَا شَجَرَةً فَإِنْ أَحَدٌ تَرَخَّصَ لِقِتَالِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا فَقُولُوا إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذِنَ لِرَسُولِهِ وَلَمْ يَأْذَنَ لَكُمْ وَإِنَّمَا أَذِنَ لِي فِيهَا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ ثُمَّ عَادَتْ حُرْمَتُهَا الْيَوْمَ كَحُرْمَتِهَا بِالْأَمْسِ وَلِيُبلغَ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَقِيلَ لِأَبِي شَرِيحٍ مَا قَالَ عَمْرُو قَالَ أَلَا أَعْلَمُ مِنْكَ يَا أَبَا شَرِيحٍ لَا يُعِيدُ عَاصِيًا وَلَا فَارًا بِدَمٍ وَلَا فَارًا بِخَرَبَةٍ

104- Bize Abdullah ibnu Yusuf bildirip şöyle dedi: Bana Leys bildi-

¹⁰⁴ Hesabın ince görülmesi azabı hak etme sonucunu doğurur. Kişinin iyilikleri Allah'ın kabul edilmesine bağlıdır. Allah rahmeti ile bunları kabul etmezse şefaât gerçekleşmez.

rip şöyle dedi: Bana Said, O da Ebu Şurayh'tan bildirdi. O Amr ibnu Sa'id'e dedi ki: O Medine'nin emiri olup Yezid ibnu Muaviye'nin hilafetine beyat etmeyip Mekke'ye sığınan Abdullah İbnu Zubeyr'e karşı onun öldürülmesi için ordu gönderiyordu.

-Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethinin ikinci gününde hutbede söylediği sözü söylememe izin ver. Ki ben konuştuğunda onu gözlerim gördü, kulaklarım işitti ve kalbim ezberledi. Allah'a hamd edip O'nu övdükten sonra şöyle dedi: *"Muhakkak ki Mekke'yi insanlar değil, Allah haram kılmıştır. Allah'a ve âhiret gününe iman eden bir kimsenin orada kan dökmesi (adam öldürmesi), baltayla ağacını kesmesi helal değildir. Şayet biri çıkar da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orada savaşması için ruhsat verildi, (derse) ona deyin ki: Muhakkak ki Allah peygamberine izin verdi size değil. Allah bana ancak güneşin doğuşundan ikindi vaktine kadar savaşmam için izin verdi. Bundan sonra da dün haram olduğu gibi bugün haramlığı geri döndü. (yani haramlığı devam etmektedir) Burada hazır bulunan bulunmayana bildirsin."*

Ebu Şurayh'a denildi ki: Amr ne dedi? Dedi ki: Ey Ebu Şurayh: Ben senden daha iyi biliyorum. Mekke hiçbir âsiyi, ölüm fermanı imzalanmış hiçbir kaçağı ve de firar eden bir hırsız barındıramaz. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1832, 4295)

۱۰۵ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّهْمَنِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَإِنْ دِمَاءُكُمْ وَأَمْوَالُكُمْ قَالَ مُحَمَّدٌ وَأَخْسِبُهُ قَالَ وَأَغْرَضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا أَلَا لِيُتْلَغَ الشَّاهِدُ مِنْكُمْ الْقَاتِبَ وَكَانَ مُحَمَّدٌ يَقُولُ صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ ذَلِكَ أَلَا هَلْ بَلَغْتُ مَرَّتَيْنِ

105- Ebu Bekre'den Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: *"Bu ayınız ve bu gününüzün haram kılındığı gibi, kanlarınız, mallarınız, -Muhammed dedi ki: Sanırım şöyle dedi- ırzlarınız da birbirinize haram kılınmıştır. Dikkat edin, hazır bulunanlar bulunmayanlarınıza bildirsin."* Muhammed şöyle diyordu: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem doğru söyledi, söylediği oldu. (Yani hazır olanların olmayanlara bildirmesi, insanlar bunu birbirlerine bildirip tebliğ etmişlerdir.) Bun-

dan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki kere “*Dikkat edin, tebliğ ettim mi?*” buyurdu.¹⁰⁵

۳۸- بَابُ إِنْ مَن كَذَبَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

**38- Nebi sallallahu aleyhi ve sellemle Yalan İsnad Eden
Kimsenin Günâhı Bâbı**

۱۰۶- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْصُورٌ قَالَ سَمِعْتُ رِبْعِيَّ بْنَ حِرَاشٍ يَقُولُ سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَكْذِبُوا عَلَيَّ فَإِنَّهُ مَن كَذَبَ عَلَيَّ فَلْيَلِجِ النَّارَ.

106- Ali ibnu Ebi talip şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem söyle buyurdu: “*Bana yalan isnad etmeyin, her kim bana yalan isnad ederse ateşe girer.*”

۱۰۷- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ جَامِعِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قُلْتُ لِلزُّبَيْرِ إِنِّي لَا أَسْمَعُكَ تُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا يُحَدِّثُ فُلَانٌ وَقُلَانٌ قَالَ أَمَا إِنِّي لَمْ أَفَارِقْهُ وَلَكِنْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَن كَذَبَ عَلَيَّ فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

107- Amir ibnu Abdullah ibnuz-Zubeyr babasından şöyle dedi: Zubeyr’e dedim ki: Falan ve falancanın hadis söylediği gibi ben senin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden hadis söylediğini işitmiyorum. Zubeyr dedi ki: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle çoğu kez beraberdim. Ancak onu şöyle derken işittim:

“*Her kim bana yalan isnad ederse, kendisine ateşten bir ev edinsin*”

105 Daha önce ilim babında geçti.

۱۰۸ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ أَسْرَ إِثْمُ لَيْمَنْعِي أَنْ أَحَدْتُكُمْ حَدِيثًا كَثِيرًا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَعَمَّدَ عَلَيَّ كَذِبًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

108- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir: Sizlere çok hadis nakletmemi engelleyen şey Nebi sallallahu aleyhi ve sellemın şöyle buyurmuş olmasıdır:

“Her kim bilerek, kasten bana yalan isnad ederse, kendisine ateşten bir ev edinsin.”

۱۰۹ - حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ يَقُلْ عَلَيَّ مَا لَمْ أَقُلْ فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

109- Seleme ibnul-Ekva'dan O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim:

“Her kim benim demediğim bir şeyi bana isnad ederse kendisine ateşten bir ev edinsin.”

۱۱۰ - حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّالَةَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَسْمَوُا بِاسْمِي وَلَا تُكْتَبُوا بِكُتْبَتِي وَمَنْ رَأَى فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَأَى فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَمَثَّلُ فِي صُورَتِي وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

110- Ebu Hûreyre'den -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: *“Benim isimimle isimlendirin, künyemle künyelendirmeyin. Her kim beni rüyasında görmüşse, gerçekten beni görmüştür. Muhakkak ki şeytan benim suretime giremez. Her kim bilerek, kasten bana yalan isnad ederse, kendisine ateşten bir ev edinsin.”*¹⁰⁶

106 İmam Buhârî -Allah ona rahmet etsin- bâbın hadislerini güzel bir şekilde tertip etmiştir. Ali hadisiyle başlamıştır ki hadis, bâbın maksadını oluşturmuştur. Ardından

(Hadisin geçtiği diğer yerler: 3539, 6188, 6197, 6993)

۳۹- بَابُ كِتَابَةِ الْعِلْمِ

39- İlmin Yazılması Bâbı

۱۱۱- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ هَلْ عِنْدَكُمْ كِتَابٌ قَالَ لَا إِلَّا كِتَابُ اللَّهِ أَوْ فَهَمٌ أُعْطِيَهُ رَجُلٌ مُسْلِمٌ أَوْ مَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قَالَ قُلْتُ فَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قَالَ الْعَقْلُ وَفَكَالُ الْأَسِيرِ وَلَا يُقْتَلُ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ

111- Ebu Cuhayfe şöyle dedi: Ali'ye -Allah ondan razı olsun- dedim ki: Yanınızda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme vahyolunanlardan aldığınız yazılı bir şey var mıdır? Ali: Hayır, Allah'ın Kitabı'ndan, Müslüman bir kimseye verilen anlayıştan, bir de şu sayfadan başka bir şey yoktur, dedi. Bu sayfanın içinde ne yazılıdır? dedim. Dedi ki: Onun içinde diyetin hükümleri, miktarları ve sınıfları; düşmanın elinden esiri kurtarmanın hükmü ve buna teşvik etme; bir kafire bedel müslümanı öldürmenin haram oluşunun hükmü vardır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 187, 3047, 3172, 3179, 6755, 6903, 6915, 7300)

۱۱۲ - حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ خُزَاعَةَ قَتَلُوا رَجُلًا مِنْ بَنِي لَيْثٍ عَامَ فَتْحِ مَكَّةَ بِقَتِيلٍ مِنْهُمْ قَتَلُوهُ فَأَخْبَرَ بِذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَكِبَ رَاحِلَتَهُ فَخَطَبَ فَقَالَ

ikinci rivayet olarak Zubeyr hadisini zikretmiştir. O hadiste de sahabenin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yalan isnad etmekten şiddetle sakınmalarına işaret edilmiştir. Üçüncü olarak da sahabenin hadisin aslını rivayet değil de, kendilerini hataya ulaştırmalarından korkarak çok hadis rivayet etmekten kaçındıklarını işaret eden Enes hadisini rivayet etmiştir. Çünkü onlar tebliğle görevlendirilmişlerdi. Son olarak da bâbı ister ondan uykuda işittiğini isterse de uyanıkken işittiğini iddia etsin, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yalan isnad etmeyi haram kılmasına işaret eden Ebu Hureyre hadisiyle bitirmiştir.

إِنَّ اللَّهَ حَبَسَ عَنْ مَكَّةَ الْقَتْلَ أَوْ الْفِيلَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ كَذَا قَالَ أَبُو نُعَيْمٍ وَاجْعَلُوهُ عَلَى الشُّكِّ الْفِيلَ أَوْ الْقَتْلَ وَغَيْرُهُ يَقُولُ الْفِيلَ وَسَلَطَ عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُؤْمِنِينَ أَلَا وَإِنَّهَا لَمْ تَحِلْ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَمْ تَحِلْ لِأَحَدٍ بَعْدِي أَلَا وَإِنَّهَا حَلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ أَلَا وَإِنَّهَا سَاعَتِي هَذِهِ حَرَامٌ لَا يُخْتَلَى شَوْكُهَا وَلَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا وَلَا تُلْقَطُ سَاقِطَتُهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ فَمَنْ قُتِلَ فَهُوَ بِغَيْرِ التَّظَرُّنِ إِمَّا أَنْ يُغْفَلَ وَإِمَّا أَنْ يُقَادَ أَهْلُ الْقَبِيلِ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ اكْتُبْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ اكْتُبُوا لِأَيِّ فُلَانٍ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَّا الْإِذْحَرَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّا نَجْعَلُهُ فِي بُيُوتِنَا وَقُبُورِنَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا الْإِذْحَرَ إِلَّا الْإِذْحَرَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ يُقَالُ يُقَادُ بِالْقَافِ فَقِيلَ لِأَيِّ عَبْدٍ اللَّهِ أَيُّ شَيْءٍ كُتِبَ لَهُ قَالَ كُتِبَ لَهُ هَذِهِ الْخُطْبَةُ

112- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Hu-zaa kabilesinden biri, cahiliyet zamanında kendilerinden öldürülen Ehmar adlı şahsın yerine mukabil olarak Leys oğullarından birini Mekke'nin fet-hi senesinde öldürmüştü. Bu olay Nebi sallallahu aleyhi ve sellem haber verilince hemen devesine binip insanlara hitaben şöyle dedi:

"Muhakkak ki Allah öldürmeyi ve fil ashabını Mekke'den yasakla-mıştır. -Ebu Abdullah öldürme mi yoksa fil ashabı mı olduğundan şüphe etmiştir.- Allah Mekke'ye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ve mü-minleri yönetici kıldı. Dikkat edin Mekke benden önce hiçbir kimse için helal olmadığı gibi benden sonra da kimse için helal olmaz. Benim için günün bir vaktinde helal kılındı. Bu saatim benim için haramdır. Mek-ke'nin dikenini kesilmez, ağacına balta vurulmaz, sahibini bulma maksadı hariç yitiği alınmaz. Her kimin bir yakını öldürülürse o iki şey de muhay-yerdir. Ya diyeti istenir ya da öldürülenin ailesi kısas ister."

Yemen ehlinde bir adam (Ebu Şah) gelip dedi ki: Ey Allah'ın Ra-sûlü! Bu hükümleri benim için yaz. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve se-lem: *"Ebu fulan için yazın."* buyurdu. Kureyş'ten bir adam (yani Abbas ibnu Abdulmuttalib) dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! İzhir bundan müstesna olsun. Çünkü biz onu evlerimizde ve kabirlerimizde kullanıyoruz. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: *"İzhir bundan müstesna."* Ebu

Abdullah'a (Buhari) denildi ki: Onun için yazdığı şey ne idi? Ded: ki: Onun için bu hutbeyi yazdırdı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2434, 6880)

۱۱۳ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو قَالَ أَخْبَرَنِي وَهْبُ بْنُ مُنْبَهٍ عَنْ أَخِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ مَا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدٌ أَكْثَرَ حَدِيثًا عَنْهُ مِنِّي إِلَّا مَا كَانَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَإِنَّهُ كَانَ يَكْتُبُ وَلَا أَكْتُبُ تَابَعَهُ مَعْمَرٌ عَنْ هَمَامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

113- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından, O'ndan en çok hadis rivayet eden benim. Abdullah ibnu Amr bunun dışındadır. Ancak O yazardı. ben ise yazmam.¹⁰⁷

Ma'mer, Hemmam'dan O'da Ebu Hureyre'den olmak üzere bu hadise mutabaa etmiştir.

۱۱۴ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُيَيْنَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا اشْتَدَّ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعُهُ قَالَ أُنْثَوْنِي بِكِتَابٍ أَكْتُبُ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ قَالَ عَمْرُو إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَلَبَهُ الْوَجَعُ وَعِنْدَنَا كِتَابُ اللَّهِ حَسْبُنَا فَاخْتَلَفُوا وَكَثُرَ اللَّفْظُ قَالَ قُومُوا عَنِّي وَلَا يَنْبَغِي عِنْدِي التَّنَازُعُ فَخَرَجَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ إِنَّ الرُّزْيَةَ كُلَّ الرُّزْيَةِ مَا حَالَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ كِتَابِهِ

114- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ölüm döşğinde -ki bu olay vefatından dört gün önce Perşembe günü gerçekleşmiştir- hastalığı artınca şöyle buyurdu: "Yazı yazabileceğim (kağıt-kalem) bir şeyler getirin de, sizlere ondan sonra hak yoldan sapıtmayacağınız bir yazı yazmanızı emredeyim." Ömer dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in o yazıyı yazdırmak (hastalığı sebebiyle) ağır geldi. Bizim aramızda Allah'ın Kitabı var, o bize yeter. İhtilaf ettiler ve gürültü kargaşa çoğaldı. Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve

107 Bu ve önceki hadis hadislerin kaleme alındığının ispatıdır.

sellem dedi ki: “Yanımdan ayrılın, benim yanımda tartışmanız yakışık kalmaz.” İbnu Abbas çıkarken şöyle diyordu: Bu ne musibettir ki onların ihtilafları, gürültü ve kargaşaları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bir şeyler yazmasının terkine sebep oldu.¹⁰⁸ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3053, 3168, 4431, 4432, 5669, 7366)

٤ - بَابُ الْعِلْمِ وَالْعِظَةِ بِاللَّيْلِ

40- Geceleyin İlim Öğretme Ve Vaaz Etme Bâbı

١١٥ - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ هِنْدٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ وَعَمْرٍو وَيَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ هِنْدٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا أُنْزِلَ اللَّيْلَةَ مِنَ الْفِتَنِ وَمَاذَا فُتِحَ مِنَ الْخَزَائِنِ أَيْقَظُوا صَوَاحِبَاتِ الْحُجَرِ قُرْبُ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا عَارِيَةٍ فِي الْآخِرَةِ

115- Ummu Seleme'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin uykusundan uyanıp şöyle dedi: “Subhânallâh! Uykumda bana benden sonra gerçekleşecek fitnelerle açılacak hazineler vahyolundu. Odaların sahiplerini (Yani Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımlarını) uyandırın. Dünyada nice giyinik kadınlar vardır ki, onlar ahirette çıplaktırlar.”¹⁰⁹ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1126, 3599, 5844, 6218, 7069)

108 Hadiste ilmi yazmanın cevazının delili vardır. İhtilaf, hayrı öğrenmeye engel olabilir. Tıpkı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Kadir gecesini haber vermek için evinden çıktığında iki kişinin münakaşa edip, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin de bunu haber vermemesi gibi. Yine hadiste Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin huzurunda kendisine bir şey inmediğinde içtiğinin vuku bulması vardır.

109 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o anda hanımlarını uyandırmıştır. Çünkü o anda orada hazır bulunan onlardı. Ya da “önce kendinden sonrada aileden başla” emri gereğince böyle yapmıştır. Hadiste şerden korkulduğu zaman namaz kılmanın müstehaplığı vardır. Allah Teâla Bakara Sûresi 45. ayeti kerimesinde “*Al-lah'tan sabır ve namazla yardım isteyin*” buyuruyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendisini hüznülendiren bir şey olduğunda hemen namaza koşardı. Rütiasında hoşlanmadığı bir şey gören kimseye namaz kılmasını emretmiştir. Ayrıca hadiste şaşkınlık halinde “Subhânallâh” denileceği vardır.

٤١ - بَابُ السَّمْرِ فِي الْعِلْمِ

41- Geceleyin Uyumadan Önce İlimle Meşgul Olup Konuşma Bâbı

١١٦ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ غَفِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدِ بْنِ مُسَافِرٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ وَأَبِي بَكْرٍ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي حَتْمَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ صَلَّى بِنَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِشَاءَ فِي آخِرِ حَيَاتِهِ فَلَمَّا سَلَّمَ قَامَ فَقَالَ أَرَأَيْتَكُمْ لَيْلَتَكُمْ هَذِهِ فَإِنْ رَأَسَ مِائَةَ سَنَةٍ مِنْهَا لَا يَبْقَى مَعَكُمْ هُوَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَحَدٌ

116- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hayatının sonunda (vefatından bir ay önce) bize yatsı namazını kıldırdı. Selam verdikten sonra ayağa kalkıp şöyle buyurdu: “İçinde bulunduğunuz şu geceniz var ya, yüz senenin bitiminden sonra, şu anda mevcut olan hiç kimse yaşamayacaktır.”¹¹⁰ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 564, 601)

١١٧ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ بَتُّ فِي بَيْتِ خَالَتِي مِمْمُولَةً بِنْتُ الْحَارِثِ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهَا فِي لَيْلَتِهَا فَصَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِشَاءَ ثُمَّ جَاءَ إِلَى مَنْزِلِهِ فَصَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ ثُمَّ نَامَ ثُمَّ قَامَ ثُمَّ قَالَ نَامَ الْغَلِيمُ أَوْ كَلِمَةً تُشَبِّهُهَا ثُمَّ قَامَ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَصَلَّى خَمْسَ رَكَعَاتٍ ثُمَّ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ نَامَ حَتَّى سَمِعْتُ غَطِيطَهُ أَوْ خَطِيطَهُ ثُمَّ

110 İbnu Battal şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem buradaki muradı, bu müddetin içinde bulundukları yüzyılı (nesli) bitireceğidir. Ömürlerinin, ibadetle meşgul olan geçmiş ümmetler gibi uzun olmayıp kısa olduğunu haber vermiştir. Nevevi şöyle demiştir: O gece de yeryüzünde bulunan hiç kimse, bu geceden sonra yüz seneden fazla yaşamayacaktır, ömrü ister az olsun ister fazla. Yoksa o geceden sonra doğan birinin hayatının yüz sene olmayacağı manasına gelmez. Allahu âlem. (En iyisini bilen Allah'tır.)

خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ

117- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan ve babasından razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı, teyzem Meymune bintul-Haris'in yanında geceledim. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem o gece onun evindeydi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazını kıldı, sonra mescidden evine geçip dört rekât namaz kıldı, sonra da uyudu. Sonra kalkıp: "Çocukcağız uyudu mu?" veya ona benzer bir şey söyledi, dedi. Sonra kalkıp namaza durdu. Ben de kalkıp O'nun soluna durdum. Beni tutup sağ tarafına aldı. Beş rekât namaz kıldı. Sonra iki rekât (sabah namazının sünnetini) kıldı ve sonra da uyudu. Öyle ki ben onun uyku sesini duydum. Sonra da kalkıp namaza gitti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 138, 183, 697, 698, 699, 726, 728, 859, 992, 1198, 4569, 4570, 4571, 4572, 5919, 6215, 6316, 7452)

٤٢ - بَابُ حِفْظِ الْعِلْمِ

42- İlmi Ezberleme Bâbı

١١٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ إِنَّ النَّاسَ يَقُولُونَ أَكْثَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَلَوْ لَا آيَاتُ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا حَدَّثْتُ حَدِيثًا ثُمَّ يَتْلُو ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى إِلَى قَوْلِهِ الرَّحِيمِ ﴾ إِنَّ إِخْوَانَنَا مِنَ الْمُهَاجِرِينَ كَانُوا يَشْفَلُهُمُ الصَّفْقُ بِالْأَسْوَاقِ وَإِنَّ إِخْوَانَنَا مِنَ الْأَنْصَارِ كَانُوا يَشْفَلُهُمُ الْعَمَلُ فِي أَمْوَالِهِمْ وَإِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ كَانَ يَلْزَمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَبْعِ بَطْنِهِ وَيَحْضُرُ مَا لَا يَحْضُرُونَ وَيَحْفَظُ مَا لَا يَحْفَظُونَ

118- Ebu Hureyre'den: -Allah ondan razı olsun- İnsanlar: Ebu Hureyre, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'den hadis rivayetini çoğalttı. (yani O'ndan çokça hadis rivayet ediyor) diyorlar. Şayet Allah'ın Kitabında şu iki ayet olmasaydı hiçbir hadis rivayet etmezdim. «İndirdiğimiz apaçık delilleri ve irşat yollarını Kitap'da insanlara açıklamamızdan sonra gizleyenler... İşte onlara, hem Allah lânet eder, hem de lânet ede-

bilecek olanlar lânet ederler. Ancak tevbe edenler, ıslah olanlar ve (doğruyu) açıklayanlar müstesnâ... Bunların tevbelerini kabul ederim. (çünkü daima) tevbeleri kabul eden, bağışlayan benim» (Bakara: 159-160). Muhacir kardeşlerimizi çarşılarda alış veriş meşgul ederdi. Ensar kardeşlerimizi de mallarında çalışmak meşgul ederdi. Ebu Hureyre'ye gelince, O, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanından karın tokluğuna ayrılmaz, onların olmadıkları yerde hazır bulunur ve onların ezberlemedikleri sözleri ezberlerdi.

۱۱۹ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ أَبُو مُصَنَّبٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ أَبِي ذَنْبٍ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَسْمَعُ مِنْكَ حَدِيثًا كَثِيرًا أَلَسَاءَ قَالَ ابْسُطْ رِدَاءَكَ فَبَسَطْتُهُ قَالَ فَغَرَفَ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ ضُمَّهُ فَضَمَمْتُهُ فَمَا نَسِيتُ شَيْئًا بَعْدَهُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ بِهَذَا أَوْ قَالَ غَرَفَ بِيَدِهِ فِيهِ

119- Ebu Hureyre'den: -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Dedim ki: Ey Allah Rasulü! Ben senden birçok hadis işitiyor ancak unutuyorum. "Ridamı ser" buyurdu. Ben de ridamı yere serdim. Eliyle bir şey topladı, sonra da "onu topla" buyurdu. Ben de ridamı topladım. Bundan sonra hiçbir şey unutmadım.¹¹¹

İbrahim ibnul-Munzir bize bildirip şöyle dedi: Bize İbnu Ebi Fudeyk aynını bildirdi veya dedi ki: Eliyle içinden bir şey aldı.

۱۲۰ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ ابْنِ أَبِي ذَنْبٍ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَاءَيْنِ فَأَمَّا أَحَدُهُمَا فَبَيْتُهُ وَأَمَّا الْآخَرُ فَلَوْ بَيْتُهُ قُطِعَ هَذَا الْبَلْعُومُ

120- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'den ilmin iki çeşidini öğrendim. Onun

111 Bu hadislerde Ebu Hureyre'nin -Allah ondan razı olsun- fazileti anlatılmakta ve Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in açıkça mucizesi bulunmaktadır.

birini insanlara tebliğ ettim, onu yaydım. Diğerini ise, şayet yaysaydım, başım kesilirdi.¹¹²

۴۳ - بَابُ الْإِنصَاتِ لِلْعُلَمَاءِ

43- Âlimlerin Söyleyeceklerini Susup Dinleme Bâbı

۱۲۱- حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ مُذْرِكٍ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرٍو عَنْ جَرِيرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ اسْتَنْصِتِ النَّاسَ فَقَالَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

121- Cerir ibnu Abdullah el-Beceli'den -Allah ondan razı olsun:- Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem Veda Haccında ona şöyle dedi: "İnsanları sustur" Sonra şöyle buyurdu:

"Benden sonra, kâfirlerin birbirlerinin boyunlarını vurdukları gibi, böyle yaparak onlara benzemeyin."¹¹³

۴۴ - بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْعَالِمِ إِذَا سُئِلَ أَيُّ النَّاسِ أَعْلَمُ فَيَكِلُ الْعِلْمَ إِلَى اللَّهِ

44- Kendisine "İnsanların En Âlimi Hangisidir?" diye Sorulan Âlimin Üzerine Düşen İlmin Sorumluluğunu Allah'a Bırakması Bâbı

112 Alimler, Ebu Hureyre'nin yaymadığı ilmin, zalim idarecilerin zamanları ve durumlarının beyanı olduğudur. Ebu Hureyre, bunların bazısını işaret eder ama onları açıklayamazdı. Tıpkı şu duasında olduğu gibi: Altmışlı yıllarda bir çocuğun başkanlığından Allah'a sığınırım. Bu sözünü Yezid ibnu Muaviye'nin halifeliğine işaret etmiştir. Çünkü onun hilafeti hicri altmış yıllarında idi. Allahu Teâla onun duasına icabet etmiştir ki O, Yezid ibnu Muaviye'nin hilafetinden bir yıl önce vefat etmiştir.

113 Hadisin açıklaması fitneler kitabında gelecektir inşallah. İbnu Battal şöyle dedi: Hadiste, Âlimin karşısında susup onun sözüne kulak vermek öğrencinin veya soru soranın takınması gereken tavidir. Çünkü alimler, peygamberlerin varisleridir. Sufyanis-sevri ve diğerleri şöyle dediler: İlmin başlangıcı dinleme, sonra susma, sonra ezberleme, sonra amel etme, sonra da onu neşretmedir.

١٢٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لَابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ نَوْفًا الْبَكَالِيَّ يَزْعُمُ أَنَّ مُوسَى لَيْسَ بِمُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنَّمَا هُوَ مُوسَى آخَرُ فَقَالَ كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبِي بْنُ كَعْبٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ مُوسَى النَّبِيُّ خَطِيبًا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ فَسُئِلَ أَيُّ النَّاسِ أَعْلَمُ فَقَالَ أَنَا أَعْلَمُ فَعَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِذْ لَمْ يَرُدَّ الْعِلْمَ إِلَيْهِ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي بِمَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ هُوَ أَعْلَمُ مِنْكَ قَالَ يَا رَبِّ وَكَيْفَ بِهِ فَقِيلَ لَهُ اخْمِلْ حُوتًا فِي مِكْتَلٍ فَإِذَا فَقَدْتَهُ فَهُوَ ثُمَّ فَالْطَّلُقُ وَالْطَّلُقُ بِفَتَاهُ يُوْشَعَ بْنِ لُؤُنٍ وَحَمَلًا حُوتًا فِي مِكْتَلٍ حَتَّى كَانَا عِنْدَ الصَّخْرَةِ وَضَعَا رُءُوسَهُمَا وَتَامَا فَالْسَّلُ الْحُوتُ مِنَ الْمِكْتَلِ فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا وَكَانَ لِمُوسَى وَفَتَاهُ عَجَبًا فَانْطَلَقَا بَقِيَّةَ لَيْلِهِمَا وَيَوْمَهُمَا فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا وَلَمْ يَجِدْ مُوسَى مَسًا مِنَ النَّصَبِ حَتَّى جَاوَزَ الْمَكَانَ الَّذِي أَمَرَ بِهِ فَقَالَ لَهُ فَتَاهُ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ قَالَ مُوسَى ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا فَلَمَّا تَهَيَّأَا إِلَى الصَّخْرَةِ إِذَا رَجُلٌ مُسَجًى بِثَوْبٍ أَوْ قَالَ تَسَجًى بِثَوْبِهِ فَسَلَّمَ مُوسَى فَقَالَ الْخَضِرُ وَآلِي بَارِزِكِ السَّلَامُ فَقَالَ أَنَا مُوسَى فَقَالَ مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالَ نَعَمْ قَالَ هَلْ أَتَبَعْتُكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا عَلَّمْتَ رَشَدًا قَالَ إِيَّاكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا يَا مُوسَى إِنِّي عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمْتَنِيهِ لَا تُعَلِّمُهُ أَتَتْ وَأَلَتْ عَلَى عِلْمٍ عَلَّمَكُهُ لَا أَعْلَمُهُ قَالَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا فَانْطَلَقَا يَمْشِيَانِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ لَيْسَ لَهُمَا سَفِينَةٌ فَمَرَّتْ بِهِمَا سَفِينَةٌ فَكَلَّمُوهُمَا أَنْ يَحْمِلُوهُمَا فَعَرَفَ الْخَضِرُ فَحَمَلُوهُمَا بِغَيْرِ نَوْلٍ فَجَاءَ عُصْفُورٌ فَوَقَعَ عَلَى حَرْفِ السَّفِينَةِ فَتَنَزَّهَ نَفَرَةٌ أَوْ تَفَرَّتَيْنِ فِي الْبَحْرِ فَقَالَ الْخَضِرُ يَا مُوسَى مَا نَقَصَ عِلْمِي وَعِلْمُكَ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ إِلَّا كَنَفَرَةٍ هَذَا الْعُصْفُورُ فِي الْبَحْرِ فَعَمَدَ الْخَضِرُ إِلَى لُوحٍ مِنْ أَلْوَابِ السَّفِينَةِ فَتَنَزَّهَ فَقَالَ مُوسَى قَوْمٌ حَمَلُونَا بِغَيْرِ نَوْلٍ عَمَدْتَ إِلَى سَفِينَتِهِمْ

فَخَرَقَهَا لِطَرِيقِ أَهْلِهَا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا قَالَ لَا تَأْخُذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عَسْرًا فَكَانَتْ الْأُولَى مِنْ مُوسَى نِسْيَانًا فَانْطَلَقَا فَإِذَا غُلَامٌ يَلْعَبُ مَعَ الْعِلْمَانِ فَآخَذَ الْخَضِرُ بِرَأْسِهِ مِنْ أَغْلَاهُ فَاقْتَلَعَ رَأْسَهُ بِيَدِهِ فَقَالَ مُوسَى أَقْتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا قَالَ ابْنُ عَصِيَّةٍ وَهَذَا أَوْكَدُ فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطَعَمَا أَهْلُهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّقُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ فَاقَامَهُ قَالَ الْخَضِرُ بِيَدِهِ فَاقَامَهُ فَقَالَ لَهُ مُوسَى لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى لَوَدِدْنَا لَوْ صَبَرَ حَتَّى يَقْصُرَ عَلَيْنَا مِنْ أَمْرِهِمَا

122- Said ibnu Cubeyr şöyle demiştir: İbnu Abbas'a Nevf el-Bekâli, Hızır'ın arkadaşı Musa'nın, İsrailoğullarına gönderilen Musa'nın değil, O'nun başka bir Musa olduğunu iddia ediyor, dedim. İbnu Abbas dedi ki: Allah'ın düşmanı yalan söylemiş. Ubey ibnu Ka'b, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden şöyle bildirdi:

“Musa peygamber, İsrailoğulları içinde hutbe vermek için kalkmıştı. Kendisine: İnsanların en âlimi hangisidir? diye soruldu. Dedi ki: İnsanların en âlim olanı benim. İlmi Allah'a havale etmediğinden dolayı Allah onu azarladı. Allah O'na, iki denizin birleştiği yerde O'ndan daha âlim bir kulunun olduğunu Musa'ya vayhetti. Musa dedi ki: Ya Rabbi! O'na giden yolu bana göster. O'na denildi ki: Büyük bir sepetin içinde bir balık taşı, onu kaybettiğin yer O'nu bulduğun yerdir. O ve hizmetçisi Yûsa ibnu Nûn, yanlarına büyük bir sepet içinde balığı alarak yola koyuldular. (Deniz de yol alırlarken iki denizin birleşme yerine varınca) bir kayanın yanına gelip kafalarını ona yaslayıp uyudular. Bu arada balık, büyük sepetin içinden çıkmış denizde yolunu bulup kaybolmuştu.

Bu Musa ve hizmetçisi için şaşılacak bir şey idi. O ikisi gecenin geri kalan kısmında ve gündüz boyunca yol aldılar. Sabah olunca, Musa hizmetçisine dedi ki: Yiyeceğimizi getir. Bu yolculuğumuzda bir hayli yorgun düştük. Musa, emrolunduğu yeri geçinceye kadar, yolculuğu boyunca yorgunluk hissetmemişti. Hizmetçisi ona dedi ki: Gördün mü, kayaya sığınınca ben balığı unuttum. Musa dedi ki: Bizim istediğimizde bu idi. Hemen izlerini takip ederek aynı yoldan geri döndüler, kayaya ulaştıklarında, yanında elbiselerine bürünmüş -veya bürünen- bir adam buldular.

Musa selam verdi. Hızır dedi ki: Bu topraklarda bilinmeyen bu selam şekli neredendir? Dedi ki: Ben Musa'yım. Hızır dedi ki: İsrailoğullarının Musa'sı mı? "Evet" dedi. Musa dedi ki: Sana tam olarak öğretilenlerden bana da öğretmen için sana tâbii olabilir miyim? Hızır dedi ki: Şu bir gerçektir ki benimle beraber bulunmaya aslâ sabredemezsin. Ey Musa! Ben de Allah'ın bana öğrettiği bir ilme sahibim ki sen onu bilmiyorsun. Sen de Allah'ın sana öğrettiği ve benim bilmediğim bir ilme sahiptin.

Musa dedi ki: Beni inşallah sabreden bir kimse olarak göreceksin. Senin hiçbir emrine karşı gelmeyeceğim. Gemileri olmadığından, birlikte denizin sahilinde yürümeye başladılar. Onların yanına bir gemi uğradı. Kendilerini gemiye almaları için onlarla konuştular. Hızır'ı tanıdılar ve onları ücretsiz gemiye aldılar. Bu arada bir serçe gelip geminin kenarına konup denizden bir ya da iki damla su içti. Hızır dedi ki: Ey Musa! Allah'ın ilminin yanında benim ilmim ve senin ilmin ancak bu serçenin gagasıyla aldığı kadardır. Daha sonra Hızır, geminin tahtalarından birini söküp çıkardı. Musa dedi ki: Bizi ücretsiz taşıyan bir topluluğa karşı gemi halkını suda boğmak için mi onu deldin? Hızır dedi ki: Benimle birlikte bulunmaya sabredemeyeceksin, dememiş miydin?

Musa dedi ki: Unuttuğum şeyden dolayı beni suçlama. Bu ilk (sorusu) unuttuğu içindi. Beraber yürümeye devam ettiler. Çocuklarla beraber oynayan bir çocuğa rast geldiler. Hızır çocuğun kafasını yukardan tuttu ve eliyle kafasını koparıverdi. Musa dedi ki: Bir nefsin karşılığı olmaksızın onu öldürdün mü? Hızır dedi ki: Sana söylememiş miydin, benimle olmaya sabredemezsin diye? (İbnu Uyeyne dedi ki: Bu daha kuvvetlidir.) Yine yollarına devam ettiler.

Nihayet bir kasaba halkına geldikleri zaman, onlardan yiyecek istemişler, onlar ise bundan kaçınmışlardı. Bu sırada orada yıkılmaya yüz tutmuş bir duvar bulmuşlardı ki, Hızır eliyle işaret ederek onu doğrultuvermişti. Musa, Hızır'a dedi ki: Eğer dileseydin buna karşılık bir ücret alırdın. İşte bu, (itiraz) benimle aramızın ayrılmasıdır. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Allah, Musa'ya merhamet etsin. O'nun sabredip de ikisi arasında geçecek olayların bize anlatılmasını istedim.¹¹⁴

114 Musa ile Hızır'ın kıssasında bazı faydalar vardır. Muhakkak ki Allah, mülkünde dilediğini yapar. Kulları arasında zararlı ve faydalı olan şeylerde dilediği gibi hükmeder. Fiillerinde ve hükümlerinde akıl araya girmez. Bilakis kula düşen rıza gösterip teslim olmaktır. Nitekim Allah Azze ve Celle'nin Rablığıyla alakalı bazı şeylerde akıl aciz kalmaktadır.

٤٥ - بَاب مَنْ سَأَلَ وَهُوَ قَائِمٌ غَالِمًا جَالِسًا

45- Oturmakta Olan Bir Âlime Kendisi Ayakta Olduğu Hâlde Soru Soran Kimse Bâbı

١٢٣ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْقِتَالُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ أَحَدًا يُقَاتِلُ غَضَبًا وَيُقَاتِلُ حَمِيَّةً فَرَفَعَ إِلَيْهِ رَأْسَهُ قَالَ وَمَا رَفَعَ إِلَيْهِ رَأْسَهُ إِلَّا أَنَّهُ كَانَ قَائِمًا فَقَالَ مَنْ قَاتِلٌ لِيَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ فِي الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

123- Ebu Mûsa el-Eşari'den -Allah ondan razı olsun- , O şöyle dedi: Bir adam Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem gelerek dedi ki: Ey Allah'ın Rasulü! Allah yolunda savaş nedir? Kimimiz öfkesinden dolayı, kimimiz de ırkçılığına sebep savaşmaktadır. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem başını O'na doğru kaldırdı ve —başını O ayakta olduğu için kaldırmıştır- şöyle buyurdu. “Her kim Allah'ın kelimesini (lailahe illallah Muhammedun Resulullah) yüceltmek için savaşıyorsa, O Allah Azze ve Celle'nin yolundadır.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2810, 3126, 7458)

٤٦ - بَاب السُّؤَالِ وَالْفَتْيَا عِنْدَ رَمِي الْجِمَارِ

46- Hacda, Cemreleri Taşlama Esnasında Soru Sorma Ve Fetva Bâbı

١٢٤ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ الْجَمْرَةِ وَهُوَ يُسْأَلُ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ نَحَرْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ قَالَ أَرْمِ وَلَا حَرَجَ قَالَ آخِرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَلْحَرَ قَالَ الْهَرَجُ وَلَا حَرَجَ فَمَا سُئِلَ عَنْ شَيْءٍ قُلَّمْ وَلَا آخَرَ إِلَّا قَالَ أَفْعَلْ وَلَا حَرَجَ

124- Abdullah ibnu Amr'dan, O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi cemrelerin yanında soru sorulurken gördüm. Bir adam dedi ki: Ey Allah'ın Rasulü! Cemreyi taşlamadan önce kurbanımı kestim. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem: "Cemreni taşıla, hiçbir günahı yoktur." buyurdu. Bir başkası şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasulü! Kurbanımı kesmeden önce başımı tıraş ettim. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kurbanını kes hiçbir günahı yoktur." buyurdu. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve selleme öne alınmış ya da geciktirilmiş ibadetler sorulduğunda: "Yap, bir günahı yoktur" buyurdu.

٤٧- بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾

47- Allahu Teâlâ'nın "(Ey Muhammed!) Sana Rûhtân Soruyorlar. De ki: "Rûh, Rabbimin emrindendir. Onun hakkında size çok az bilgi verilmiştir. " (İsra: 85) Kavli Bâbı

١٢٥- حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ سُلَيْمَانَ بْنَ مِهْرَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَيْنَا أَنَا أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَرْبِ الْمَدِينَةِ وَهُوَ يَتَوَكَّأُ عَلَى عَسِيبٍ مَعَهُ فَمَرَّ بِنَفَرٍ مِنَ الْيَهُودِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ سَلُّوهُ عَنِ الرُّوحِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا تَسْأَلُوهُ لَا يَجِيءُ فِيهِ بَشِيءٌ تَكْرَهُوهُ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَتَسْأَلَنَّهُ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَالَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ مَا الرُّوحُ فَسَكَتَ فَقُلْتُ إِنَّهُ يُوحَى إِلَيْهِ فَقُمْتُ فَلَمَّا الْجَلَى عَنْهُ قَالَ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ وَمَا أُوتُوا مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا قَالَ الْأَعْمَشُ هَكَذَا فِي قِرَاءَتِنَا.

125- Abdullah ibnu Mesud şöyle demiştir: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemle beraber Medine'nin harabelerinde yürüyordum. -O hurma dalından bir âsâya dayanıyordu.- Yahudilerden bir topluluk yanımıza uğradı. Bazısı bazısına dedi ki: O'na rûhtân sorun. Onlardan bazıları dediler ki: O'na bir şey sormayın, hoşlanmayacağımız bir şey söyler. Onlardan bazıları dediler ki: Muhakkak ona soracağız. İçlerinden biri kalkıp şöyle dedi: Ey Ebû Kâsım! Rûh nedir? Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem sükût etti. Ben: O'na vahy geliyor dedim ve O'nu rahatsız etmemek için yanın-

dan kalktım. O'ndan o hal gidince şöyle buyurdu:

«(Ey Muhammed!) Sana rûhtan soruyorlar. De ki: Rûh, Rabbi-min emrindendir. Onun hakkında size çok az bilgi verilmiştir.» (İsra: 85). E'maş dedi ki: Bizim kıraatımızda da böyledir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4721, 7297, 7456, 7462)

٤٨ - بَاب مَنْ تَرَكَ بَعْضَ الْاِخْتِيَارِ مَخَافَةَ أَنْ يَقْصُرَ فَهُمْ بَعْضُ النَّاسِ عَنْهُمْ يَقَعُوا فِي أَشَدِّ مِنْهُ

48- Bazı İnsanların Anlayamamaları Ve Terkten Daha Şiddetli Bir Hâle Düşmeleri Endişesinden Dolayı Üstün Olan Bazı Şeyleri Yapmayı Veya İlan Etmeyi Terk Eden Kimse Bâbı

١٢٦ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ الزُّبَيْرِ كَانَتْ عَائِشَةُ تُسِرُّ إِلَيْكَ كَثِيرًا فَمَا حَدَّثْتُكَ فِي الْكَعْبَةِ قُلْتُ قَالَتْ لِي قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ لَوْلَا قَوْمُكَ حَدِيثُ عَهْدِهِمْ قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ بِكَفْرِ لَتَقَضَّتْ الْكَعْبَةُ فَجَعَلْتُ لَهَا بَابَيْنِ بَابٌ يَدْخُلُ النَّاسُ وَبَابٌ يَخْرُجُونَ فَفَعَلَهُ ابْنُ الزُّبَيْرِ

126- Esved'den, O şöyle dedi: İbnuz-Zubeyr bana dedi ki: Aişe sana çokça söylerdi. Kâbe hakkında sana ne dedi? Dedim ki: Bana dedi ki: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ey Aişe! Şayet kavmim küfürden İslâma yeni girmemiş olsalardı, Kâbe'yi yıkar ve onu insanların birinden girip diğerinden çıktıkları, iki kapılı yapardım.¹¹⁵ İbnuz-Zubeyr bunu yapmıştır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1583, 1584, 1585, 1586, 2368, 4484, 7243)

115 Kureyş, Kabe'ye ait işleri çok önemseyen bir kavimdi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem onların yeni İslâma girmiş olmalarından dolayı, “kendilerine karşı övünmek için Kabe'nin yapısını değiştirdi.” demelerinden korktuğu için bundan kaçınmıştır. Burada ifsada sebebiyet vereceğinden dolayı maslahatın terki vardır.

٤٩ - بَاب مَنْ خَصَّ بِالْعِلْمِ قَوْمًا دُونَ قَوْمٍ كَرَاهِيَةً أَنْ لَا يَفْهَمُوا

**49- Anlayamamalarından Korkarak Bir topluluğu Bırakıp
Diğer Bir Topluluğa İlmi Anlatma Bâbı**

وَقَالَ عَلِيٌّ حَدَّثَنَا النَّاسُ بِمَا يَغْرِفُونَ أَتُحِبُّونَ أَنْ يُكَذَّبَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ

Ali şöyle demiştir: İnsanlara anlayabilecekleri şeylerden bahsedin. Allah ve Rasulü'nü yalanlaması hoşunuza gider mi?

١٢٧ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ مَعْرُوفِ بْنِ خَرْبُودٍ عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ

عَنْ عَلِيٍّ بِذَلِكَ

127-Bize Ubeydullah ibnu Musa Maruf ibnu Harrabuz'dan O'da Ebu Tufeyye'den O'da Ali'den bu sözü bildirdi.

١٢٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي

أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُعَاذُ رَدِيفُهُ عَلَى الرَّحْلِ قَالَ يَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ قَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ قَالَ يَا مُعَاذُ قَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثَلَاثًا قَالَ مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا أَخْبِرُ بِهِ النَّاسَ فَيَسْتَبْشِرُوا قَالَ إِذَا يَتَكَلَّمُوا وَأَخْبَرَ بِهَا مُعَاذٌ عِنْدَ مَوْتِهِ ثَأْمًا

128- Enes ibnu Malik'ten. -Allah ondan razı olsun- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem -Muaz, devesinin üzerinde terkinde iken- dedi ki: Ey Muaz ibnu Cebel! Emrine amadeyim, buyur Ey Allah'ın Rasulü, dedi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem "Ey Muaz" dedi. Emrine amadeyim buyur ey Allah'ın Rasulü dedi. (Bu nida ve cevap üç kere gerçekleşti) Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasulü olduğuna şahadet eder ve kalbiyle de tasdik ederse Allah ona cehennemi haram kılar." Muaz dedi

ki: Ey Allah'ın Rasülü! İnsanlara bunu haber vereyim de, bu müjdeli habere sevinirler mi? Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem “*Şayet haber verirsen buna güvenirler*”¹¹⁶ buyurdu. Muaz ölümünden önce ilmi gizlemekten dolayı günah kazanacağından korkarak bunu haber verdi.¹¹⁷ (Hadisin geçtiği diğer yer: 129)

١٢٩ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ ذَكَرَ لِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قَالَ أَلَا أَبْشُرُ النَّاسَ قَالَ لَا إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَتَكَلَّمُوا

129- Enes'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem Muaz'a şöyle dediği zikrolundu. “*Allah'a hiçbir şeyi ortak (şirk) koymayarak Allah'a kavuşan kimse cennete girer.*” Mûaz dedi ki: İnsanlara müjde vereyim mi? Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “*Hayır, (müjde verme) ben onların buna güvenmelerinden korkuyorum.*”¹¹⁸

٥٠ - بَابُ الْحَيَاءِ فِي الْعِلْمِ

50- İlim Öğrenmede Hayâ Etmenin Hükümü Bâbı

وَقَالَ مُجَاهِدٌ لَا يَتَعَلَّمُ الْعِلْمَ مُسْتَحْيٍ وَلَا مُسْتَكْبِرٌ وَقَالَتْ عَائِشَةُ نِعَمَ النِّسَاءِ نِسَاءُ الْأَنْصَارِ لَمْ يَمْنَعْنَهُنَّ الْحَيَاءُ أَنْ يَتَفَقَّهْنَ فِي الدِّينِ

Mücahid şöyle dedi: Büyüklük taslayan ve hayâ eden ilim öğrenemez. Aişe dedi ki: Ensar kadınları ne de iyi kadınlardır! Hayâları onlara

116 Usayli ve Keşmihini'de gelen rivayette (yenkilu) lafzı vardır. Yani, onun zahirine bakarak amel işlemezler.

117 Bu ve bundan sonra gelen rivayetler Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem'in Lâ ilâhe illallah diyen cennete girer sözünün açıklamaları üzerine. Burada şöyle bir kaidenin anlaşılması gerekir. Mutlakın mukayyete hamledilmesi.

118 Hasen ibnu Sufyan müsnedinde, Ubeydullah ibnu Mûaz'dan, O da Mutemer'den şunu zikreder: “*Hayır onlara bunu haber verme. Bırak onlar amel işlemekte birbirleriyle yarışsınlar. Ben onların buna güvenmelerinden korkuyorum.*”

dinde anlayışlı olmalarına engel olmadı.

۱۳۰- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبِ ابْنَةِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ جَاءَتْ أُمُّ سَلِيمٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ فَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْ غَسَلٍ إِذَا احْتَلَمَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ فَغَطَّتْ أُمُّ سَلَمَةَ تَغْنِي وَجْهَهَا وَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْتَحْتَلِمُ الْمَرْأَةُ قَالَ نَعَمْ تَرَبَّتْ يَمِينُكَ فِيمَ يُشَبِّهُهَا وَلَدَهَا

130- Ummu Seleme'den, O şöyle dedi: Ummu Süleym, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelerek şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Muhakkak ki Allah haktan hayâ etmez. Bir kadın ihtilam olursa (yani rüyasında cima ettiğini görürse) gusletmesi gerekir mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Şayet su (meni) gelirse evet gusleder.*" Ummu Seleme yüzünü kapatarak dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! (meni gelmek suretiyle) kadın ihtilam olur mu? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "*Sağ elin toprağa gelsin! Bu olmasa çocuğu kendisine nasıl benzesin ki.*"¹¹⁹ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 282, 3328, 6091, 6121)

۱۳۱- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةً لَا يَسْقُطُ وَرَقُهَا وَهِيَ مَثَلُ الْمُسْلِمِ حَدَّثُونِي مَا هِيَ فَوَقَعَ النَّاسُ فِي شَجَرِ الْبَادِيَةِ وَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا التُّخْلَةُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَاسْتَحْيَيْتُ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبَرْنَا بِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ التُّخْلَةُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَحَدَّثْتُ أَبِي بِمَا وَقَعَ فِي نَفْسِي فَقَالَ لَأَنْ تَكُونَ قُلْتُهَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَكُونَ لِي كَذًا وَكَذَا

119 Haya imandandır. Allah gerçeği söylemekten haya etmez. Burada Ümmü seleme - Allah ondan razı olsun- bunu sormasının sebebi ihtilamın bazı kadınlarda olup bazılarında olmaması yüzünden sormasıdır.

131- Abdullah ibnu Dinar, Abdullah ibnu Ömer'den -Allah onlardan razı olsun- bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ağaçlar içinde bir ağaç vardır ki onun yaprağı düşmez. İşte o müslümanın misalidir. Bana onun hangi ağaç olduğunu söyleyin.” İnsanların zihinleri vadilerde ki ağaçlara gitti ve (hurma ağacını unuttular.) Aklıma onun hurma ağacı olduğu geldi. Abdullah dedi ki: Bunu söylemekten utandım. Dediler ki: Onu bize bildir ey Allah'ın Rasûlü! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “O hurma ağacıdır.” Abdullah dedi ki: Aklımdan geçeni babama söyledim. Babam dedi ki: Söylemiş olsaydın benim için, şunların ve şunların olmasından daha sevimli gelirdi.

۵۱ - بَاب مَنْ اسْتَحْيَا فَأَمَرَ غَيْرَهُ بِالسُّؤَالِ

51- Soru Sormaktan Utanan Kimsenin Kendisi Adına Başka Birinin Soru Sormasını Emretmesi Bâbı

۱۳۲ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُنْذِرِ الثَّوْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً فَأَمَرْتُ الْمِقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ أَنْ يَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ فَقَالَ فِيهِ الْوُضُوءُ

132- Ali ibnu Ebi Talip'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben çok mezisi olan biri idim. Bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sormasını Mikdad'a emrettim. O'da sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Bundan dolayı abdest alması gerekir.”

¹²⁰ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 178, 269)

¹²⁰ Cinsel temas sonunda haz ve heyecan içinde, fişkıran gelen yapışkan sıvıya meni denir. Bu gelirse gusûl gerekir. Cinsel duygu, heyecan, tenle temas vb. sonunda meni değil de daha az, açık renkli, yapışkan ve fişkırmayan bir sıvı gelirse buna mezi denir: meziden dolayı gusûl gerekmez, yalnızca abdest alınır. İdrardan sonra veya başka zamanlarda cinsel etkilenme, haz, uyanma söz konusu olmadan gelen açık renkli, fişkırmayan, yapışkan ve az miktardaki sıvıya da vedi denir, bu da yalnızca abdesti bozar.

٥٢- بَابُ ذِكْرِ الْعِلْمِ وَالْفَتَا فِي الْمَسْجِدِ

52- Mescidde Fetva Verme Ve İlmî Zikri Bâbı

١٣٣ - حَدَّثَنِي قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلًا قَامَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ أَيْنَ تَأْمُرُنَا أَنْ نُهْلَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهْلُ أَهْلُ الْمَدِينَةِ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ وَيُهْلُ أَهْلُ الشَّامِ مِنَ الْجُحْفَةِ وَيُهْلُ أَهْلُ نَجْدٍ مِنْ قَرْنٍ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَيَزْعُمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَيُهْلُ أَهْلُ الْيَمَنِ مِنْ يَلَمْلَمٍ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ لَمْ أَفْقَهُ هَذِهِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

133- Abdullah bin Ömer'den. -Allah ondan ve babasından razı olsun- Bir adam Mescidi Nebevi'de ayağa kalkarak şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! (Hac ve umre için) bize nerede mikata girmemizi (ihram elbisesini giyip niyet ederek telbiye getirmeye başlamamızı) emredersiniz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Medine ehli Zül-huleyye'de, Şam ehli Cuhfe'de, Necd ehli de Karn'da mikata girsinler." İbnu Ömer dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Yemen ehli Yelemlem'de mikata girsin." buyurduğunu da söylüyorlar. İbnu Ömer şöyle diyordu: Ben bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden anlamadım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1522, 1525, 1527, 1528, 7334)

٥٣- بَابُ مَنْ أَجَابَ السَّائِلَ بِأَكْثَرِ مِمَّا سَأَلَهُ

53- Soru Sorana, Sorduğundan Daha Fazlasıyla Cevap Veren Kimse Bâbı

١٣٤ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَهُ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ فَقَالَ لَا يَلْبَسُ الْقَمِيصَ وَلَا الْعِمَامَةَ وَلَا

السَّرَاوِيلَ وَلَا الثُّرُثُوسَ وَلَا ثَوْبًا مَسَّهُ الْوَرَسُ أَوْ الزُّعْفَرَانُ فَإِنْ لَمْ يَجِدِ الثَّغْلَيْنِ
فَلْيَلْبَسِ الْخَفَيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا حَتَّى يَكُونَا تَحْتَ الْكَعْبَيْنِ

134- Abdullah ibnu Ömer, -Allah ondan ve babasından razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bildirdi. Bir Adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme muhrim (hac ya da umre için niyetlenen birisi) ne giyer? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Gömlek, sarık, sirval, (içe giyilen don) bornus, safran ya da zâferânla boyanmış elbise giymez. Ayakkabı bulamazsa terlik giysin ve o ikisini topuklar açığa çıkacak şekilde kessin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 366, 1542, 1838, 1842, 5794, 5803, 5805, 5806, 5847, 5852)

٤ - كِتَابُ الْوُضُوءِ

4- ABDEST ALMA KİTÂBİ¹²¹

١ - بَابُ مَا جَاءَ فِي الْوُضُوءِ

1- Abdestin (Hükümleri, Şartları, Alınışı Ve Öncesinde Yapılması Gerekenler) Hakkında Gelen Rivayetler Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ﴾ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَبَيَّنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ فَرَضَ الْوُضُوءِ مَرَّةً مَرَّةً وَتَوَضَّأَ أَيْضًا مَرَّتَيْنِ وَثَلَاثًا وَلَمْ يَزِدْ عَلَى ثَلَاثٍ وَكَرِهَ أَهْلُ الْعِلْمِ الْإِسْرَافَ فِيهِ وَأَنْ يُجَاوِزُوا فِعْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: «*Namaz kılmaya kalktığınız zaman, yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi yıkayın. Başlarınızı meshedin. İki topuğa kadar da ayaklarınızı yıkayın.*» (Maide: 6) Ebu Abdullah dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, abdestin farzını uzuvları birer sefer yıkamak olduğunu açıklamıştır. Yine uzuvları ikişer ve üçer sefer yıkamak suretiyle abdest almıştır. Üçten fazla da yıkamamıştır. İlim ehli israfı ve bu konuda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yapmış olduğundan daha fazlasını yapmayı kerih görmüşlerdir.

¹²¹ Bu bölüm, abdest ve hükümleri üzerine olacak.

۲- بَاب لَا تُقْبَلُ صَلَاةٌ بِغَيْرِ طَهْوَرٍ

2- Taharetsiz Namazın Kabul Olunmayacağı Bâbı

۱۳۵- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُقْبَلُ صَلَاةٌ مَنْ أَحْدَثَ حَتَّى يَتَوَضَّأَ قَالَ رَجُلٌ مِنْ حَضْرَمَوْتَ مَا أَحْدَثُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ فَسَاءَ أَوْ ضَرَّاطٌ

135- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kendisinde hades¹²² meydana gelen kimseden, abdest alıncaya kadar namazı kabul olunmaz." Hadrememt'ten birisi dedi ki: Ey Ebu Hureyre hades nedir? Dedi ki: Sesli veya sessiz yellenmedir.

۳- بَاب فَضْلِ الْوُضُوءِ وَالْفَرْغِ الْمُحْجَلُونَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ

3- Abdest Almanın Fazileti Bâbı

Abdest Almanın Alametlerinden Dolayı Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in Ümmetinin Yüzlerinin Nurlu Ve Pırıl Pırıl Olması.

۱۳۶- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ نَعِيمِ الْمُجْمِرِ قَالَ رَقِيتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ عَلَى ظَهْرِ الْمَسْجِدِ فَتَوَضَّأَ فَقَالَ إِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أُمَّتِي يُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيلَ غُرَّتَهُ فَلْيَفْعَلْ

136- Nuaym el-Mucmir'den, O şöyle dedi: Ebu Hureyre'yle beraber, mescidin arkasına çıktım. O abdest aldı ve dedi ki: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim: "Benim ümmetim kıyamet gününde, abdestin izlerinden dolayı yüzleri nurdan pırıl pırıl par-

122 Hadesden murat küçük abdest yada büyük abdest bozma yada yellenmedir.

layanlar diye nida edilecektir.” (“Sizden her kim nurunu fazlalaştırmaya gücü yeterse bunu yapsın.”)¹²³

٤ - بَاب مَنْ لَا يَقْرَأُ مِنَ الشُّكِّ حَتَّى يَسْتَيْقِنَ

4- Bâb: Abdest'inin Olup Olmadığında Şüphe Eden Birinin, Abdestini Bozduğundan Kesin Emin Olmadıkça Abdest Almaz.

١٣٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ح وَعَنْ عَبَادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ أَنَّهُ شَكََا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلُ الَّذِي يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَجِدُ الشَّيْءَ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ لَا يَنْقُتِلْ أَوْ لَا يَنْصَرِفْ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا

137- Abbad ibnu Temim, amcası Abdullah ibnu Zeyd el-Ensari'den bildirdi. Amcası, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazdayken kendisinden bir şey (hades) geldiğini zanneden kimsenin durumunu sormuştu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Bir ses duyana ya da bir koku hissedene kadar namazını bozmaz.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 177, 2056)

٥ - بَاب التَّخْفِيفِ فِي الْوُضُوءِ

5- Abdesti Hafifletmenin Cevazı Bâbı

١٣٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو قَالَ أَخْبَرَنِي كُرَيْبٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَامَ حَتَّى نَفَخَ ثُمَّ صَلَّى وَرُبَّمَا

123 Ebu Nuaym son cümlelerin Allah Rasûlü'nden mi yoksa Ebu Hureyre'nin sözünün mü olduğunu bilmediğini söylemiştir. Bu hadisi Ebu Hureyre'den rivayet eden on sahabiden bu cümleyi ben görmedim. Bu sadece, bu Ebu Nuaym rivayetinde mevcuttur. Allah en iyisini bilendir. Abdest alırken uzuvları yıkamada, elleri pazuları dahil yıkamak ve ayaklarda da diz kapağına kadar yıkamak vardır. Müslim de gelen Ebu Hureyre'nin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ref ettiği hadiste olduğu gibi.

قَالَ اضْطَجَعَ حَتَّى نَفَخَ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى ثُمَّ حَدَّثَنَا بِهِ سُفْيَانُ مَرَّةً بَعْدَ مَرَّةٍ عَنْ عَمْرِو عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ بَتُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ لَيْلَةً فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ اللَّيْلِ فَلَمَّا كَانَ فِي بَعْضِ اللَّيْلِ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَوَضَّأَ مِنْ شَنْ مَعْلَقٍ وَضُوءًا خَفِيفًا يُخَفِّفُهُ عَمْرُو وَيَقْلِلُهُ وَقَامَ يُصَلِّي فَتَوَضَّأَتْ نَحْوًا مِمَّا تَوَضَّأَ ثُمَّ جَنَّتْ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ وَرَبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ عَنْ شِمَالِهِ فَحَوَّلَنِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ ثُمَّ صَلَّى مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ اضْطَجَعَ فَنَامَ حَتَّى نَفَخَ ثُمَّ أَتَاهُ الْمُنَادِي فَأَذَّنَهُ بِالصَّلَاةِ فَقَامَ مَعَهُ إِلَى الصَّلَاةِ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ فَلَنَا لِعَمْرُو إِنْ نَاسًا يَقُولُونَ إِنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَنَامَ عَيْنُهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ قَالَ عَمْرُو سَمِعْتُ عُبَيْدَ بْنَ عَمْرٍِ يَقُولُ رَوَّيَا الْأَنْبِيَاءِ وَحَيٌّ ثُمَّ قَرَأَ ﴿إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ﴾

138- Kureyb, ibnu Abbas'tan haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyudu, öyle ki uyku sesi duyuldu, sonra kalkıp namaz kıldı. -Belki de şöyle dedi: Yatağına uzandı, öyle ki O'nun uyku sesi duyuldu, sonra kalktı ve namaz kıldı.- Sonra bunu bize Sufyan, Amr'dan, O'da Kureyb'ten, O'da İbnu Abbas'tan bir çok kereler bildirdi. O şöyle dedi: Bir gece teyzem Meymune'nin yanında kaldım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin kalktı. Gecenin bir kısmı geçince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyandı. Asılı olan bir tulumdan hafif bir abdest aldı -Amr onun hafif ve az bir suyla olduğunu söyledi- ve namaza durdu. Ben de onun aldığı gibi bir abdest aldım. Sonra gelip namazda soluna durdum. Benim yerimi değiştirip sağ tarafına aldı. Sonra Allah'ın dilediği kadar namaz kıldı. Uzanıp uyudu. Öyle ki uyku sesi duyuldu. Sonra müezzin gelip O'na namazın vaktinin girdiğini haber verdi. O'nunla beraber namaza gittiler. Abdest almadan namaz kıldı. Amr'a dedi ki: İnsanlar diyorlar ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gözleri uyur ama kalbi uyumaz. Amr dedi ki: Ben Ubeyd ibnu Umeyr'i işittim, şöyle diyordu: Peygamberlerin rüyaları sahihtir. Sonra «Ben rüyamda seni kestiğimi görüyorum» (Sâffât: 102) âyetini okudu.¹²⁴

124 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyuyup abdest almadan namaz kılması, uykunun direk abdesti bozmadığını bozmada illetlerin olduğunu gösteriyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gözü uyusada kalbi uyumazdı.

٦- بَابِ إِسْتِغَاغِ الْوُضُوءِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ إِسْتِغَاغُ الْوُضُوءِ الْإِلْقَاءُ

6- Abdesti Tam Olarak Alma Bâbı

İbnu Ömer: “Abdesti tam olarak almak, uzuvları tertemiz yapmaktır” dedi.

١٣٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ كُرَيْبِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ دَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عَرَفَةَ حَتَّى إِذَا كَانَ بِالشَّعْبِ نَزَلَ قَبَالَ ثُمَّ تَوَضَّأَ وَلَمْ يُسَبِّغِ الْوُضُوءَ فَقُلْتُ الصَّلَاةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ الصَّلَاةُ أَمَامَكَ فَرَكِبَ فَلَمَّا جَاءَ الْمَزْدَلِفَةَ نَزَلَ فَتَوَضَّأَ فَاسْتَبَغَ الْوُضُوءَ ثُمَّ أَقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ ثُمَّ أَنَاخَ كُلُّ إِنْسَانٍ بَعِيرَهُ فِي مَنْزِلِهِ ثُمَّ أَقِيمَتِ الْعِشَاءُ فَصَلَّى وَلَمْ يُصَلِّ بَيْنَهُمَا

139- Usame ibnu Zeyd'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Arafat'tan hareket etti. Dağ yoluna geldiğinde devesinden indi ve bevletti. Sonra hafif bir abdest aldı. Dedim ki: Namaz mı kılacaksın ey Allah'ın Rasûlü? “*Namaz ileride (yani Müzdelife'de kılınacak)*,” dedi ve devesine bindi. Müzdelife'ye geldiğinde, devesinden indi ve tam olarak abdest aldı. Sonra namaz için kâmet getirildi ve akşam namazını kıldırıldı: Sonra herkes devesini bulunduğu yere çökertti, sonra kâmet getirildi ve yatsı namazını kıldırıldı. Akşamla yatsı arasında başka bir namaz kılmadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 181, 1667, 1669, 1672)

٧- بَابِ غَسْلِ الْوَجْهِ بِالْيَدَيْنِ مِنْ غُرْفَةٍ وَاحِدَةٍ

7- Bir Avuç Dolusu Suyla Yüzünü Yıkama Bâbı

١٤٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو سَلَمَةَ الْخَزَاعِيُّ مَنصُورُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ بِلَالٍ يَغْنِي سُلَيْمَانَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ تَوَضَّأَ فَغَسَلَ وَجْهَهُ أَخَذَ غُرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَمَضْمَضَ بِهَا

وَأَسْتَنْشَقُ ثُمَّ أَخَذَ غَرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَجَعَلَ بِهَا هَكَذَا أَضَافَهَا إِلَى يَدِهِ الْآخَرَى فَفَعَّلَ بِهَا وَجْهَهُ ثُمَّ أَخَذَ غَرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَفَعَّلَ بِهَا يَدَهُ الْيُمْنَى ثُمَّ أَخَذَ غَرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَفَعَّلَ بِهَا يَدَهُ الْيُسْرَى ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ أَخَذَ غَرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَرَشَّ عَلَى رِجْلِهِ الْيُسْرَى حَتَّى غَسَلَهَا ثُمَّ أَخَذَ غَرْفَةً أُخْرَى فَفَعَّلَ بِهَا رِجْلَهُ الْيُسْرَى ثُمَّ قَالَ هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ

140- A'ta ibnu Yesar, ibnu Abbas'tan haber verdi. İbnu Abbas abdest aldı ve yüzünü yıkadı. Bir avuç su alıp ağzını çalkaladı ve burnuna su çıkardı. Sonra bir avuç su alıp iki elini birleştirip onunla yüzünü yıkadı. Sonra bir avuç su alıp (dirseklere kadar) sol kolunu yıkadı. Sonra başını mestetti. Sonra bir avuç su alıp sağ ayağının üzerine azar azar döküp yıkadı. Sonra bir avuç su daha alıp azar azar döküp sol ayağını yıkadı. Sonra şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi böyle abdest alırken gördüm.

۸- بَابُ التَّسْمِيَةِ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَعِنْدَ الْوَقَاعِ

8- Her Halükarda Ve Eşyle Cinsi Münasebetten Önce Allah'ın Adını Anmak, Yani "Bismillah" Demek Bâbı

۱۴۱- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ يَبْلُغُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ قَالَ بِاسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَقَضَى بَيْنَهُمَا وَلَدٌ لَمْ يَضُرَّهُ

141- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Şayet biriniz eşyle cinsi münasebetinden önce: "Bismillah (Allah'ın adıyla), Allah'ım, bizi ve bizden olacak çocuğu şeytandan uzaklaştır" derse ve bu ilişkiden sonra da Allah onlara bir çocuk nasip ederse, şeytan o çocuğa zarar veremez.» (Hadisin geçtiği diğer yerler; 3271, 3233, 5165 6388, 7396)

٩- بَاب مَا يَقُولُ عِنْدَ الْخَلَاءِ

9- Tuvalete Girmek İsteyen Kimsenin (Girmeden Önce) Ne Söyleyeceği Bâbı

١٤٢ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ تَابَعَهُ ابْنُ عُرْوَةَ عَنْ شُعْبَةَ وَقَالَ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ إِذَا أَتَى الْخَلَاءَ وَقَالَ مُوسَى عَنْ حَمَادٍ إِذَا دَخَلَ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَدْخُلَ

142- Abdulaziz ibnu Suheyb'ten, O şöyle dedi: Enes'i işittim şöyle diyordu: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tuvalete gireceği zaman şöyle derdi: “([Bismillah] Allahumme inni euzubike mine'l-hubsi ve'l-habais) Allah'ım, pislikten ve pis olan şeylerden (dişi ve erkek şeytandan) sana sığınırım.”

Muhammed ibnu Ar'are, bu hadisi rivayet etmekte Adem ibnu Ebi İyas'a mutabaa etmiştir. Günder, Şu'be'den “helaya geldiği zaman” demiştir. Musa, Hammad'dan: “girdiğinde” demiştir. Said ibnu Zeyd dedi ki: Bize Abdulaziz bildirdi. O şöyle dedi: “girmek istediğinde”. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6322)

١٠- بَاب وَضْعِ الْمَاءِ عِنْدَ الْخَلَاءِ

10- Helânın Yanına Su Bulundurmak Bâbı

١٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْخَلَاءَ فَوَضَعَتْ لَهُ وَضُوءًا قَالَ مَنْ وَضَعَ هَذَا فَأَخْبِرْ فَقَالَ اللَّهُمَّ فَقِّهْهُ فِي الدِّينِ

143- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem helâya girdi. Ben de onun abdest alması için su hazırladım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem “*Bunu kim koydu?*” diye sordu. Kendisine suyu kimin koyduğu (Meymune bintul-Haris tarafından) haber verildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem “*Allah'ım onu dinde anlayışlı kıl.*” diye dua etti.¹²⁵

۱۱ - بَابُ لَا تُسْتَقْبَلُ الْقِبْلَةُ بِغَائِطٍ أَوْ بَوْلٍ إِلَّا عِنْدَ الْبِنَاءِ جِدَارٍ أَوْ نُحْوِهِ

11- Bâb: Bevetme veya Büyük Hacetini Giderme Esnasında Kible'ye Dönülmez. Şayet Duvar veya Buna Benzer Bir Bina Yanında Olursa Bu Mustesna

۱۴۴ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ الْغَائِطَ فَلَا يَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ وَلَا يُولِّهَا ظَهْرَهُ شَرَّفُوا أَوْ غَرَّبُوا

144- Ebu Eyyûb el-Ensari'den, O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “*Sizden biriniz büyük abdest bozmak için çıktığında kibleye önünüzü veya arkanızı dönmeyin. Ancak (Medine'nin) doğusuna ve batısına doğru dönün.*” (Hadisin geçtiği diğer yer: 394)

۱۲ - بَابُ مَنْ تَبَرَّزَ عَلَى لَبَتَيْنِ

12- İki Kerpiç Üzerinde Büyük Hacetini Gideren Kimse Bâbı

۱۴۵ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَمِّهِ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ إِنَّ نَاسًا يَقُولُونَ إِذَا قَعَدْتَ عَلَى حَاجَتِكَ فَلَا تُسْتَقْبَلُ الْقِبْلَةَ وَلَا يَنْتِ

125 Bu rivayet, iyiliğe dua ederek karşılık vermenin müstehab olduğunu gösteriyor.

الْمَقْدِسِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ لَقَدْ ارْتَقَيْتُ يَوْمًا عَلَى ظَهْرِ بَيْتِ لَنَا فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى لَبَتَيْنِ مُسْتَقْبِلًا بَيْتَ الْمَقْدِسِ لِحَاجَتِهِ وَقَالَ لَعَلَّكَ مِنَ الَّذِينَ يُصَلُّونَ عَلَى أَوْزَانِهِمْ فَقُلْتُ لَا أَذْرِي وَاللَّهِ قَالَ مَالِكٌ يَغْنِي الَّذِي يُصَلِّي وَلَا يَرْتَفِعُ عَنِ الْأَرْضِ يَسْجُدُ وَهُوَ لَاصِقٌ بِالْأَرْضِ

145- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan ve babasından razı olsun- O şöyle diyordu: İnsanlar diyorlar ki; büyük hacetini giderirken Kibleye ve Beytul-Makdis'e doğru yönelme. Abdullah ibnu Ömer dedi ki: Bir gün ben evimizin damına çıkmıştım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi iki kerpiç üzerinde Beytul-Makdis'e yönelmiş bir şekilde hacetini giderirken gördüm. İbnu Ömer, Vası İbnu Habban'a dedi ki: (Onunla bu meselede Allah Rasûlü'den gelen sünneti bilmediğini kastederek) Saniyim sen namazda iken secdesinde karnını baldırına yapıştıranlardansın.

İmam Malik dedi: Abdullah İbnu Ömer bununla secdedeyken karnını yere yapıştırıp da, yerden yükseltmeyen kimseyi kastediyor. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 148, 149, 3102)

۱۳- بَابُ خُرُوجِ النِّسَاءِ إِلَى الْبَرَارِ

13- Kadınların Kazayı Hacet İçin Sahraya Çıkmaları Bâbı

۱۴۶- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنَّ يَخْرُجْنَ بِاللَّيْلِ إِذَا تَبَرَّزْنَ إِلَى الْمَتَاعِ وَهُوَ صَعِيدٌ أَلْيَحُ فَكَانَ عُمَرُ يَقُولُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْجُبِ نِسَاءَكَ فَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُ فَخَرَجَتْ سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ زَوْجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً مِنَ اللَّيَالِي عِشَاءً وَكَانَتْ امْرَأَةً طَوِيلَةً فَتَادَاهَا عُمَرُ أَلَا قَدْ عَرَفْنَاكَ يَا سَوْدَةُ حِرْصًا عَلَى أَنْ يَنْزِلَ الْحِجَابُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ الْحِجَابِ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ

قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَدْ أَذِنَ أَنْ تَخْرُجْنَ فِي حَاجَتِكُنَّ قَالَ هِشَامُ يَعْنِي الْبَرَاءَ

146- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hanımları geceleyin hacetlerini gidermek için Mesâni'e giderlerdi. (Bâki mezarlığının yanında bir yer) Ömer, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle cerdi: Hanımlarına evden çıkmalarını yasakla. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu yapmamıştı. Gecelerden bir gece, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hanımı Sevde bintu Zem'a yatsı vaktinde evinden dışarı çıktı. Sevde uzun boylu bir kadın idi. Ömer, O'na şöyle seslendi. Seni tanıdık ey Sevde. Ömer hicab âyetinin inmesini çok arzuluyordu. Bundan sonra Allah hicâb âyetini indirdi.

Aişe -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadınlara şöyle buyurdu: "*Hacetinizi gidermek için evlerinizden çıkmanıza izin verildi.*" Hişam dedi ki: Yani sahraya (boş bir alana).

١٤ - بَابُ التَّبَرُّزِ فِي الْبُيُوتِ

14- Evlerde Helâ Edinmek Bâbı

١٤٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ ارْتَقَيْتُ فَوْقَ ظَهْرِ بَيْتِ حَفْصَةَ لِبَعْضِ حَاجَتِي فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْضِي حَاجَتَهُ مُسْتَدْبِرَ الْقِبْلَةِ مُسْتَقْبِلَ الشَّامِ

148- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan ve babasından razı olsun- O şöyle dedi: Bir gün evimizin damına çıkmıştım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi sırtını kible cihetine, önünü de Şam cihetine cönmüş bir şekilde kazayı hacetini giderirken gördüm.

١٤٩ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ أَنَّ عَمَّهُ وَاسِعَ بْنَ حَبَّانَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ

عُمَرُ أَخْبَرَهُ قَالَ لَقَدْ ظَهَرْتُ ذَاتَ يَوْمٍ عَلَى ظَهْرِ بَيْتِنَا فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدًا عَلَى لَبَتَيْنِ مُسْتَقْبِلَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ.

149- Abdullah ibnu Ömer'den -Allah ondan ve babasından razı olsun- O şöyle dedi: Bir gün evimizin damına çıkmıştım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi yüzünü Beytul-Makdis'e dönmüş ve iki kerpiç üzerine oturmuş halde (kazayı hacetini giderirken) gördüm.

١٥ - بَابُ الْإِسْتِنْجَاءِ بِالْمَاءِ

15- Su İle İstinca Etmek Bâbı (Helâda su ile Taharetlenmek)

١٥٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي مُعَاذٍ وَاسْمُهُ عَطَاءُ بْنُ أَبِي مَيْمُونَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ لِحَاجَتِهِ أَجِئْتُ أَنَا وَغُلَامٌ مَعَنَا إِذَاوَةٌ مِنْ مَاءٍ يَغْنِي يَسْتَنْجِي بِهِ

150- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle diyor-du: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kazayı hacetini gidermek için çıktığında, ben ve bir çocuk, deriden yapılmış suyla dolu bir kabı beraberimizde getirirdik. (Hişam) dedi ki: Suyla istinca¹²⁶ ettiğini kastediyor. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 151, 152, 217, 500)

١٦ - بَابُ مَنْ حُمِلَ مَعَهُ الْمَاءُ لَطُهْرِهِ

16- Temizlenmesi için Beraberinde Su Taşınan Kimse Bâbı

وَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ أَلَيْسَ فَيْكُمْ صَاحِبُ الثَّغَلَيْنِ وَالطَّهْوَرِ وَالْوَسَادِ

Ebud-Derda şöyle dedi: Sizin içinizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayakkabılarına, temizlenecek suyuna ve yastığa sahip olan

126 İstinca, lügatte, pisliklerden temizlenmeyi istemek demektir. Dinî ıstılahta ise, büyük ve küçük hâcetini yaptıktan sonra avret yerlerini temizlemek mânasına gelmektedir.

kimse yok mudur? (O'na günlük işlerinde hizmet eden biri kastediliyor. Ayakkabıdan kastın Abdullah ibnu Mesud olduğu söylenmiştir. Hakikatte ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'dir.)

۱۵۱- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي مُعَاذٍ هُوَ عَطَاءُ بْنُ أَبِي مَيْمُونَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ لِحَاجَتِهِ تَبِعْتُهُ أَنَا وَغُلَامٌ مِنَّا مَعَنَا إِذَاوَةٌ مِنْ مَاءٍ

151- Ata ibnu Ebi Meymune'den, O şöyle dedi: Enes'i şöyle derken işittim: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hacetini gidermek için çıktığında ben ve (sahabeden veya Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hizmet edenlerden) bir çocukla beraber deriden yapılmış suyla dolu bir kapla O'nun arkasından giderdim.

۱۷- بَابُ حَمْلِ الْعَنْزَةِ مَعَ الْمَاءِ فِي الْإِسْتِنْجَاءِ

17- İstincada Su İle Beraber Mızrak Uçlu Değnek (âsâ) Taşınması Bâbı

۱۵۲- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ الْخَلَاءَ فَأَخْمِلُ أَنَا وَغُلَامٌ إِذَاوَةٌ مِنْ مَاءٍ وَعَنْزَةٌ يَسْتَنْجِي بِالْمَاءِ تَابَعَهُ التَّنْضُرُ وَشَادَانُ عَنْ شُعْبَةَ الْعَنْزَةِ عَصَا عَلَيْهِ رُجٌّ

152- Ata ibnu Ebi Meymune'den, O şöyle dedi: Enes ibnu Malik'i şöyle derken işittim: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem helâya girer, ben ve bir çocuk (beraberimde) deriden yapılmış suyla dolu bir kap ve mızrak uçlu değnek (âsâ) taşırdım. Suyla istinca ederdi.¹²⁷

127 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in helaya çıkarken beraberinde suyla beraber mızrak uçlu âsânın taşınmasının sebebi şudur: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem heladan çıktığında abdest alır, abdest aldığı da namaz kıları. Namaz kılarırken de bunu yani mızrak uçlu âsâyı kendisine sütre yapardı. Namazda bunun sütre olarak kullanıldığı ileriki bölümlerde gelecek. İbnu Sa'd, "Tabakâtı" adlı ese-

Şube'den gelen bu rivayete Nadır ibnu Subeyl ve Şazan, Muhammed ibnu Cafer'e mutabaa etmişlerdir. El-Anaze kelimesi ucunda demir olan âsâ demektir.

۱۸- بَابُ النَّهْيِ عَنِ الْإِسْتِنْجَاءِ بِالْيَمِينِ

18- Sağ Eliyle İstinca Etmenin Yasak Oluşu Bâbı

۱۵۳- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ هُوَ الدُّسْتَوَائِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَنَفَّسْ فِي الْإِنَاءِ وَإِذَا أَقَى الْخَلَاءَ فَلَا يَمَسُّ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ وَلَا يَتَمَسَّحُ بِيَمِينِهِ

153- Ebu Katâde şöyle demiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biriniz su içerken, su içtiği kabın içinde nefes alıp vermesin (yani hohlamasın). Bevletmek için helâya girdiğinde sağ eliyle zekerini (cinsel organını) tutmasın. Sağ eliyle de istinca etmesin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 154, 5630)

۱۹- بَابُ لَا يُمَسِّكُ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ إِذَا بَالَ

19- Bevlederken Zekerini Sağ Eliyle Tutmaz Bâbı

۱۵۴- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الثَّيِّبِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا بَالَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَأْخُذَنَّ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ وَلَا يَسْتَنْجِي بِيَمِينِهِ وَلَا يَتَنَفَّسْ فِي الْإِنَاءِ

rinde bu mızrak uçlu âsâyı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Necaşi'nin hediye ettiğini zikretmiştir.

Bir talebenin ilme hizmet etmesi onun için bir şereftir, onurdur. Ebud-Derda bu hususta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hizmet eden İbnu Mesud'u methetmiş, övmüştür.

154- Ebu Katâde, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizden biri bevle-
derken zekerini (cinsel organını) sağ eliyle tutmasın. Sağ eliyle istinca et-
mesin. Su içerken, kabın içinde nefes alıp vermesin (yani hohlamasın).”

٢٠ - بَابُ الاسْتِنْجَاءِ بِالْحِجَارَةِ

20- Taşlarla İstinca Bâbı

١٥٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ
بْنِ عَمْرِو الْمَكِّيُّ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَخَرَجَ لِحَاجَتِهِ فَكَانَ لَا يَلْتَفِتُ فَدَنَوْتُ مِنْهُ فَقَالَ ابْنِي أَخْجَارًا أَسْتَقْفِضُ بِهَا أَوْ
نَحْوَهُ وَلَا تَأْتِنِي بَعْظَمٌ وَلَا رَوْتٌ فَأَتَيْتُهُ بِأَخْجَارٍ بِطَرَفِ ثِيَابِي فَوَضَعْتُهَا إِلَى جَنْبِهِ
وَأَعْرَضْتُ عَنْهُ فَلَمَّا قَضَى أَتْبَعَهُ بِهِنَّ

155- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hacetini gidermek için dışarı çıktı. Ben de O'nun arkasından yürüdüm. Arkasına dönüp bakmazdı. Ben de O'na yaklaştım. Dedi ki: “Benim için taşlar iste de, onlarla istinca edeyim. Bana kemik ve hayvan dışkısı (gübre) getirme.¹²⁸” Elbisemin ucuyla O'na taşlar getirip yanına koydum ve O'ndan uzaklaştım. Hacetini giderdiğinde taşlarla istinca etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3860)

٢١ - بَابُ لَا يُسْتَنْجَى بِرَوْتٍ

21- Hayvan Dışkısıyla (Gübreyle) İstinca Yapılmaz Bâbı

¹²⁸ Başka bir rivayette Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kemik ve hayvan dışkısının yani gübrenin cinlerin yiyecekleri olduğunu bildirmiştir. Yine Dari Kutni'nin Ebu Hureyre'den rivayet ettiği ve sahihlediği rivayette Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, o ikisinin temizleyici olmadığını açıklamıştır. Bu da, yasak da olsa kemik ve gübreyle istinca yapılır diyenlere reddiyedir.

١٥٦- حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ لَيْسَ أَبُو عُبَيْدَةَ ذَكَرَهُ وَلَكِنْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ يَقُولُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْغَائِطَ فَأَمَرَنِي أَنْ آتِيَهُ بِثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ فَوَجَدْتُ حَجَرَيْنِ وَالتَّمَسْتُ الثَّالِثَ فَلَمْ أَجِدْهُ فَأَخَذْتُ رَوْثَةً فَأَتَيْتُهُ بِهَا فَأَخَذَ الْحَجَرَيْنِ وَأَلْقَى الرَّوْثَةَ وَقَالَ هَذَا رِكَسٌ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ

156- Abdullah ibnu Mesud'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem helâya (kazayı hacetini yapabileceği boş ve insanlardan uzak bir yere) gitti ve bana, kendisine üç taş getirmemi emretti. İki taş buldum üçüncüyü aradım ancak bulamadım. Onun yerine hayvan dışkısı (gübre) getirdim. İki taşı aldı ve gübreyi atıp dedi ki: "Bu pistir."

İbrahim ibnu Yûsuf babasından, O'da Ebu İshak'tan rivayet etti. O dedi ki: Bana Abdurrahman ibnul-Esved bildirdi.

٢٢- بَابُ الْوُضُوءِ مَرَّةً مَرَّةً

22- Abdest Alırken Uzuvarı Birer Kere Yıkamak Bâbı

١٥٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ تَوَضَّأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّةً مَرَّةً

157-İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdest alırken uzuvarını birer kere yıkadı.

٢٣- بَابُ الْوُضُوءِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ

23- Abdest Alırken Uzuvarı İkişer Kere Yıkamak Bâbı

١٥٨ - حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَيْسَى قَالَ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا
فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ

158- Abdullah ibnu Zeyd'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdest alırken uzuvlarını ikişer kere yıkadı.

٢٤ - بَابُ الْوُضُوءِ ثَلَاثًا ثَلَاثًا

24- Abdest Alırken Uzuvarı Üçer Kere Yıkamak Bâbı

١٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْسِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ
عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ عَطَاءَ بْنَ يَزِيدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ حُمْرَانَ مَوْلَى عُثْمَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى
عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ دَعَا يَأْتِيهِ فَأَفْرَغَ عَلَى كَفِّهِ ثَلَاثَ مَرَارٍ فَعَسَلَهُمَا ثُمَّ أَذْخَلَ يَمِينَهُ فِي
الْإِذَةِ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثَلَاثَ مَرَارٍ ثُمَّ
مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ ثَلَاثَ مَرَارٍ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ثُمَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَوَضَّأَ نَحْوَ وَضُوءِي هَذَا ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ فِيهِمَا
نَفْسَهُ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

159- Osman'ın -Allah ondan razı olsun- himayetinde bulunan Hurman haber verdi. O, Osman İbnu Affan'ı -Allah ondan razı olsun- abdest alırken görmüştür. O, su kabı istedi ve ellerine üçer kere döküp yıkadı. Sonra sağ elini su kabına sokup su alarak ağzına verip suyu ağzında çalkaladı ve dışarı çıkardı ve burnuna verip sümkürdü. Sonra yüzünü ve dirseklerle kadar ellerini üç kere yıkadı. Başını meshetti. Sonra aşık kemği-ne kadar ayaklarını üç kere yıkadı. Sonra dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim benim aldığım gibi abdest alır, sonra iki rekât namaz kılar ve bu amelleri yaparken (yani abdest ve namaz kılma esnasında) kendiyle konuşmazsa (yani dünyalık işlerden kendini uzaklaştırarak nefsinin rahatlatır) geçmiş günahları bağışlanır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 160, 164, 1934, 3433)

١٦٠- وَعَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قَالَ صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَلَكِنْ غُرُوةٌ يُحَدِّثُ عَنْ حُمْرَانَ فَلَمَّا تَوَضَّأَ عُثْمَانُ قَالَ أَلَا أَحَدْتُكُمْ حَدِيثًا لَوْلَا آيَةُ مَا حَدَّثَكُمْوهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَتَوَضَّأُ رَجُلٌ يُحْسِنُ وَضُوءَهُ وَيُصَلِّي الصَّلَاةَ إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الصَّلَاةِ حَتَّى يُصَلِّيَهَا قَالَ غُرُوةُ الْآيَةِ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾

160- Urve, Humran'dan şöyle haber verdi. Osman -Allah ondan razı olsun- abdest aldıktan sonra şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi işittim. Şöyle diyordu: "Her kim güzelce bir abdest alır ve (farz) namazını kılar, bir sonra ki vakitteki namazı kılincaya kadar bu arada işlemiş oldukları günahları bağışlanır." Urve dedi ki: Osman ibnu Affan'ın -Allah ondan razı olsun- dediği âyet Bakara suresindeki 159. âyettir: «İndirdiğimiz apaçık delilleri ve irşad yollarını Kitapda insanlara açıklamamızdan sonra gizleyenler... İşte onlara, hem Allah lânet eder, hem de lanet edebilecek olanlar lanet ederler.»

٢٥- بَابُ الاسْتِنَاةِ فِي الْوُضُوءِ

25- Abdest Alırken Suyu Burna Verip Sonra Sümkürmesi (Yani Burun Nefesiyle Suyu Çıkarması) Bâbı

ذَكَرَهُ عُثْمَانُ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bunu Osman ibnu Affan, Abdullah ibnu Zeyd ve ibnu Abbas -Allah onlardan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden zikretmişlerdir.

١٦١- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ تَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْشِرْ وَمَنْ اسْتَجَمَرَ فَلْيُوتِرْ

161- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle ded: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: *"Her kim abdest alırsa, burnuna su verdiğiinde burun nefesiyle onu çıkarsın, her kim de taşlarla istinca ederse onun sayısını teklesin."* (Hadisin geçtiği diğer ye: 162)

٢٦ - بَابُ الاسْتِجْمَارِ وَثُرَا

26- Taşlarla İstinca Eden Birinin Sayısı Tek Yapması Bâbı

١٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ فِي أَلْفِهِ ثُمَّ لِيَنْثُرْ وَمَنْ اسْتَجْمَرَ فَلْيُوتِرْ وَإِذَا اسْتَيْقِظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلْيَغْسِلْ يَدَهُ قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَهَا فِي وَضُوئِهِ فَإِنْ أَحَدُكُمْ لَا يَذَرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ

162- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: *"Sizden biriniz abdest alırken burnuna su versin, sonrada onu çıkarsın. Her kim taşlarla istinca yaparsa, sayısını tek yapsın. Sizden biriniz uykusundan uyandığı zaman, abdest suyuna elini sokmadan önce ellerini yıkasın. Çünkü hıçbiriniz elinin nerde gecelediğini bilemez."*

٢٧ - بَابُ غَسْلِ الرَّجُلَيْنِ وَلَا يَمْسَحُ عَلَى الْقَدَمَيْنِ

27- Elini, Ayaklarının Üzerinden Hafif Değdirerek Geçirmeden Ayağını Yıkamak Bâbı

١٦٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّالَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ تَخَلَّفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنَّا فِي سَفَرَةٍ سَافَرْتَاهَا فَأَذْرَكْنَا وَقَدْ أَرَهَقْنَا الْعَصْرَ فَجَعَلْنَا نَتَوَضَّأُ وَنَمْسَحُ عَلَى أَرْجُلِنَا فَتَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا

163- Abdullah ibnu Amr'dan -Allah ondan razı olsun- O şöyle de-

di: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle yaptığımız yolculukların birinde O. bizden geride kalmış ve bize sonradan yetişmişti. Bu arada ikindi namazının vakti girmişti. Biz de abdest almaya başladık, sıra ayaklarımıza geldiğinde, ellerimizi ayaklarımızın üzerinden hafif değdirerek geçiriyorduk. Bunu gören Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yüksek bir sesle iki veya üç kere "Vay ateşte yanacak o topuklara!" diye nida etti.¹²⁹

٢٨ - بَابُ الْمَضْمَضَةِ فِي الْوُضُوءِ

28- Abdest Alırken Ağza Su Alıp Çalkalamak Bâbı

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bunu, ibnu Abbas, Abdullah ibnu Zeyd -Allah onlardan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bildirdiler.

١٦٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ حُمْرَانَ مَوْلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَنَّهُ رَأَى عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ دَعَا بِوُضُوءٍ فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ مِنْ إِنَائِهِ فَغَسَلَهُمَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ أَذْخَلَ يَمِينَهُ فِي الْوُضُوءِ ثُمَّ تَمَضَّمَ وَاسْتَنْشَقَ وَاسْتَنْشَرَتْ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثَلَاثًا ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ غَسَلَ كُلَّ رِجْلٍ ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ نَحْوَ وَضُوءِي هَذَا وَقَالَ مَنْ تَوَضَّأَ نَحْوَ وَضُوءِي هَذَا ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ فِيهِمَا نَفْسَهُ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

164- Humran, Osman ibnu Affan'ı abdest alırken görmüştür. O abdest almak için su istedi. Su kabından ellerine su döküp üç kere yıkadı. Sonra sağ elini su kabına sokarak (bir avuç su aldı) ağzına ve burnuna su

129 Meselenin hükmünü bilmeyene öğretilir. Ayrıca abdest tam alınmalı ve ayakta kuruyup yer kalmamalıdır.

verdi. O suyla ağzını çalkaladı ve burnundaki suyu burun nefesiyle çıkardı. Sonra yüzünü ve dirseklere kadar ellerini üç kere yıkadı. Sonra başını meshetti. Sonra ayaklarını üçer kere yıkadı. Sonra da şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu aldığım abdest gibi abdest aldığını gördüm. Sonra şöyle buyurdu: *"Her kim bu benim abdestim gibi abdest alır sonrada iki rekât namaz kılar ve bu ikisini yaparken de kendi nefsiyle konuşmazsa (bunu ihlaslı bir şekilde yaparsa), Allah geçmiş günahlarını, bağışlar."*¹³⁰

٢٩- بَابُ غَسْلِ الْأَعْقَابِ وَكَانَ ابْنُ سِيرِينَ يَفْسِلُ مَوْضِعَ الْخَاتَمِ إِذَا تَوَضَّأَ

29- Abdest Alırken Topukları Yıkama Bâbı

İbnu Sirin abdest alırken (su girmesi için) yüzüğünü oynatarak yüzük yerini yıkardı.

١٦٥- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ وَكَانَ يَمُرُّ بِنَا وَالنَّاسُ يَتَوَضَّئُونَ مِنَ الْمِطْهَرَةِ قَالَ أَسْبَغُوا الْوُضُوءَ فَإِنَّ أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ

165- Muhammed ibnu Ziyad'dan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- işittim. İnsanlar temizlik için hazırlanmış bir kaptan abdest alırlarken yanımıza geldi ve şöyle dedi: Abdestinizi güzelleştirin, tam ve kâmil bir şekilde alın. Ebul-Kasım sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: *"Vay o ateşte yanacak topuklara!"*

٣٠- بَابُ غَسْلِ الرَّجْلَيْنِ فِي الثَّغْلَيْنِ وَلَا يَمَسُّحُ عَلَى الثَّغْلَيْنِ

30- Ayakkabı Üzerine Meshetmeyip, Ayakkabının İçinde Ayakları Yıkamak Bâbı

¹³⁰ Bu da abdest namazının fazileti üzerine ve teşvik eden önemli rivayetlerden.

١٦٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ جُرَيْجٍ أَنَّهُ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ رَأَيْتَكَ تَصْنَعُ أَرْبَعًا لَمْ أَرِ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِكَ يَصْنَعُهَا قَالَ وَمَا هِيَ يَا ابْنَ جُرَيْجٍ قَالَ رَأَيْتَكَ لَا تَمَسُّ مِنَ الْأَرَاكَانِ إِلَّا الْيَمَانَيْنِ وَرَأَيْتَكَ تَلْبَسُ النَّعَالَ السَّبْتِيَّةَ وَرَأَيْتَكَ تَصْبِغُ بِالصُّفْرَةِ وَرَأَيْتَكَ إِذَا كُنْتَ بِمَكَّةَ أَهْلَ النَّاسِ إِذَا رَأَوْا الْهَيْلَالَ وَلَمْ يُهَلِّ أَنتَ حَتَّى كَانَ يَوْمُ التَّرْوِيَةِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ أَمَا الْأَرَاكَانُ فَإِنِّي لَمْ أَرِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمَسُّ إِلَّا الْيَمَانَيْنِ وَأَمَا النَّعَالُ السَّبْتِيَّةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلْبَسُ الثَّغْلَ الَّذِي لَيْسَ فِيهَا شَعْرٌ وَيَتَوَضَّأُ فِيهَا فَأَنَا أَحِبُّ أَنْ أَلْبَسَهَا وَأَمَا الصُّفْرَةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْبِغُ بِهَا فَأَنَا أَحِبُّ أَنْ أَصْبِغَ بِهَا وَأَمَا الْإِهْلَالَ فَإِنِّي لَمْ أَرِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهَلِّ حَتَّى تَتَبِعَ بِهِ رَاحِلَتَهُ

166- Said el-Makbari, Ubeyd ibnu Cureyc'in Abdullah ibnu Ömer'e şöyle dediğini haber verdi. –Ey Ebu Abdurrahman! Senin yapıp ta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bazılarının yapmadığı dört haslet görüyorum sende. İbnu Ömer dedi ki: O hasletler nedir ey İbnu Cureyc? İbnu Cureyc dedi ki: Kâbe'nin rükünlerinden ancak Ruknül Yemani ile Hacerul-Esved'e dokunduğunu gördüm. Üzerinde kıltı olmayan (tabaklanmış) deri ayakkabı giydiğini ve onu sarıya boyadığını gördüm. Sen Mekke'de bulunduğu sırada insanlar Zu'l-Hicce ayının hilalini gördüklerinden itibaren telbiye¹³¹ getirmeye başladılar, senin ise telbiye günü (yani Zul-Hicce ayının 8. günü arafattan önceki gün) telbiye getirdiğini gördüm. Bunun üzerine Abdullah ibnu Ömer şöyle dedi: Kâbe'nin rükünlerine gelince, ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu iki rükünü yani Ruknül Yemani ve Hacerul-Esved'den başkasına dokunduğunu görmedim. Tabaklanmış deri ayakkabalarına gelince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üzerinde kılları olmayan (tabaklanmış)

131 TELBİYE: İcabet etmek. Hac sırasında lebbeyk demek anlamında kullanılır. (*Lebbeyk Allâhümme lebbeyk; lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk, innelhamde venni'mete leke vel'mülke lâ şerike leke*) ("Emrine hazırım!.. Allah'ım, emrine hazırım!.. Emrine hazırım, senin kat'iyen şerikin (ortağın) yoktur!.. Emrine hazırım!.. Şüpheli yok ki; hamd da, mülk de, sadece sana mahsustur. Kat'iyen Senin ortağın yoktur.")

deri ayakkabı giydiğini ve onun içinde abdest aldığını gördüm. Ben de onu giymeyi seviyorum. Onun sarı renkle boyanmasına gelince, ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi bu renkle boyadığını gördüm. Ben de o renkle boyamayı seviyorum. Telbiyeye gelince, ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin devesinin hareket için ayağa kalkıp doğrulmadıkça (yani Zil-Hicce ayının 8. gününden önce) telbiye getirdiğini görmedim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1514, 1552, 1609, 2865, 5851)

۳۱- بَابُ التَّيْمُنِ فِي الْوُضُوءِ وَالْغَسْلِ

31- Yıkanırken Ve abdest Alırken Sağla Başlamak Bâbı

۱۶۷- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهْنٌ فِي غَسْلِ ابْنَتِهِ ابْدَأَنَّ بِمِائِمِهَا وَمَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنْهَا

167- Ummu Atiyye'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadınlara, kızı Zeyneb'in (cenazesinin) yıkanması hakkında şöyle buyurdu: "Onu yıkamaya sağ tarafından ve abdest uzuvlarından başlayın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263)

۱۶۸- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ التَّيْمُنُ فِي تَنْغِلِهِ وَتَرْجُلِهِ وَطُهُورِهِ وَفِي شَأْنِهِ كُلِّهِ

168- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayakkabı giyerken, saçını tarayıp yağlarken, temizlenip abdest alırken ve her işinde sağla başlamak hoşuna giderdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 426, 5380, 5854, 5926)

۳۲- بَابُ التَّمَسُّكِ الْوُضُوءِ إِذَا حَاطَتْ الصَّلَاةُ

32- Namazın Vakti Yaklaştığında Abdest Almak İçin Su İsteme Bâbı

وَقَالَتْ عَائِشَةُ حَضَرَتِ الصُّبْحُ فَالتَّمَسَّ الْمَاءَ فَلَمْ يَوْجَدْ فَتَنَزَلَ التَّيْمُمُ

Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Sabah namazının vakti girince su arandı fakat bulunamadı. Bunun üzerine teyemmüm âyeti indi.

۱۶۹- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَاطَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَالتَّمَسَّ النَّاسُ الْوُضُوءَ فَلَمْ يَجِدُوهُ فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوُضُوءٍ فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذَلِكَ الْإِنَاءِ يَدَهُ وَأَمَرَ النَّاسَ أَنْ يَتَوَضَّئُوا مِنْهُ قَالَ فَرَأَيْتُ الْمَاءَ يَتَّبِعُ مِنْ تَحْتِ أَصَابِعِهِ حَتَّى تَوَضَّئُوا مِنْ عِنْدِ آخِرِهِمْ

169- Enes İbnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: İkinci namazının vaktinin yaklaştığı bir zamanda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi gördüm. İnsanlar abdest almak için su arasalar da bulamadılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme abdest alması için bir kap su getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kandisine getirilen su kabının içine elini koydu ve insanlara ondan abdest almalarını emretti. Enes dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in parmaklarının altından suyun (tıpkı kaynağından kaynakıldığı gibi) kaynakıldığını gördüm. Öyle ki orada bulunan herkes, sırasıyla, hiç kimse kalmayacak şekilde o sudan abdestini aldı.¹³² (Hadisin geçtiği diğer yerler: 195, 200, 3573, 3574, 3575)

132 Bu rivayet hem su olmadığında toprağın yeterli olacağının hem de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in mucizelerine işaret eder.

۳۳- بَابُ الْمَاءِ الَّذِي يُغَسَّلُ بِهِ شَعْرُ الْإِنْسَانِ

33- İnsan Saçının Yıkanmış Olduğu Suyun Hükümü Bâbı

وَكَانَ عَطَاءٌ لَا يَرَى بِهِ بَأْسًا أَنْ يُتَّخَذَ مِنْهَا الْخِيُوطُ وَالْحِبَالُ وَسُورِ الْكَلَابِ وَمَمَرًا فِي الْمَسْجِدِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ إِذَا وَلَغَ فِي إِنَاءٍ لَيْسَ لَهُ وَضوءٌ غَيْرُهُ يَتَوَضَّأُ بِهِ وَقَالَ سُفْيَانُ هَذَا الْفَقْهُ بِعَيْنِهِ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى ﴿فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا﴾ وَهَذَا مَاءٌ وَلِيَ النَّفْسِ مِنْهُ شَيْءٌ يَتَوَضَّأُ بِهِ وَيَتَيَمَّمُ

Ata ibnu Ebi Rabâh, Mina da insanların kesilen saçınlarından iplik ve sicim olarak faydalanılmasında bir sakınca görmüyordu.

Köpeğin Artığının ve Mescidden Geçmelerinin Hükümünün Ne Olduğu Bâbı.

Zuhri şöyle dedi: Köpek, abdest için hazırlanmış su kabının içini yalar, ondan başka da abdest alabileceği su yoksa o suyla abdest alır. Sufyan es-Sevri, delilleri genel olarak almanın fıkıh olduğunu, Allah Teâlâ'nın «*Su bulamazsanız teyemmüm alın*» (Maide: 6) emri gereğince, bunun da yani köpeğin yaladığı suyun da neticede bir su olduğunu, ancak insanda bir şüphe oluştuğunu o yüzden de onunla abdest aldıktan sonra ihtiyaten teyemmüm de alınması gerektiğini söylemiştir.

۱۷۰- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ

سِيرِينَ قَالَ قُلْتُ لِعَبِيدَةَ عِنْدَنَا مِنْ شَعْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْبَنَاهُ مِنْ قَبْلِ أَنَسٍ أَوْ مِنْ قَبْلِ أَهْلِ أَنَسٍ فَقَالَ لَأَنْ تَكُونَ عِنْدِي شَعْرَةً مِنْهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

170- İbnu Sirin'den, O şöyle dedi: Abide'ye dedim ki: Bizim yanımızda Enes veya Enes'in ailesi tarafından elde ettiğimiz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in saçı vardı.¹³³ Bunun üzerine Abide dedi ki: Yanımda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in saçından bir tek telinin

133 Burada saçın temiz olduğuna işaret vardır. Şayet saç temiz ise, saçın yıkandığı su da temiz ve temizleyici olur.

olması bana dünya ve içindekilerinden daha sevimlidir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 171)

۱۷۱- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ قَالَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَادُ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا خَلَقَ رَأْسَهُ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَوَّلَ مَنْ أَخَذَ مِنْ شَعْرِهِ

171- İbnu Sirin, Enes'ten bilidirdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem (Veda Haccında cemresini taşıyıp, kurbanını kestikten sonra) saçını tıraş ettirdi. Ebu Talha, saçından ilk alan kimse idi.

۱۷۲- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا شَرِبَ الْكَلْبُ فِي إِنَاءٍ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْسِلْهُ سَبْعًا.

172- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun-O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Birinizin kabından köpek içtiği zaman o kabı yedi kere yıkasın."

۱۷۳- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَجُلًا رَأَى كَلْبًا يَأْكُلُ الثَّرَى مِنَ الْعَطَشِ فَأَخَذَ الرَّجُلُ خُفَّهُ فَجَعَلَ يَغْرِفُ لَهُ بِهِ حَتَّى أَرَوَاهُ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ.

173- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İsrailoğullarından bir adam susuzluktan dolayı nemli ıslak toprağı yalayan bir köpek gördü. Adam ayakkabısını çıkarıp onunla köpek için susuzluğunu giderene kadar ona su verdi.¹³⁴ Allah onu övdü, onun amelinin kabul etti ve onu cennetine koydu."

134 İmam Buhari Allah ona rahmet etsin. Burada köpeğin artığının temiz olduğunun delilini getirmiştir. Çünkü hadisin zahiri adamın köpeğe ayakkabısını içinde su verdiğidir.

١٧٤- وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ شَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَتْ الْكَلَابُ تُبُولُ وَتُقْبِلُ وَتُدْبِرُ فِي الْمَسْجِدِ فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَكُونُوا يَرُشُونَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ.

174- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında köpekler mescidden gelip geçerler ve bevlederdlerdi de üzerine su dökmezlerdi.¹³⁵

١٧٥- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ابْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِذَا أُرْسِلَتْ كَلْبُكَ الْمُعْلَمَ فَقَتَلَ فَكُلْ وَإِذَا أَكَلَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا أَمْسَكَهُ عَلَى نَفْسِهِ قُلْتُ أُرْسِلْ كَلْبِي فَأَجِدُ مَعَهُ كَلْبًا آخَرَ قَالَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا سَمَيْتَ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تَسْمُ عَلَى كَلْبِ آخَرَ.

175- Adiy ibnu Hatim'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem av köpeğinin hükmünü sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Eğitilmiş av köpeğini, avın üstüne saldıığında, onu öldürürse, avını ye. Köpek o avdan yerse, onu yeme. Çünkü köpek o avı kendisi için tutmuştur." Dedim ki: Köpeğimi avın üstüne salıyorum da, onun yanında başka bir köpek buluyorum. Sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Onu yeme. Sen kendi köpeğinin üzerine besmele çektin, (yani onu "bismillah" diyerek gönderdin.) diğer

135 Bu ilk başlarda olan bir şeydi. Daha sonra mescide ihtiram ve saygı gösterme, temizlenmesi ve kapı yapılması emri geldi. İsmailî'nin, ibnu Vehb yoluyla rivayetinde bu ibnu Ömer'den gelen rivayetinde ziyade olarak şunu zikreder: Ömer, en yüksek sesiyle şöyle bağırır idi: "Mescide boş sözden uzak durun!" İbnu Ömer dedi ki: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında mescide geliyordum. Köpeklerde..." bunun başlangıçta olduğuna işaret etmiştir. Sonra mescide hürmet ve saygı gösterilmesi emredilmiş hatta mescit de boş söz bile yasaklanmıştır. "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında" sözüne gelince: her ne kadar bütün zamanı içine alsa da mescitlere kapı yapılmasından, temiz tutulması ve saygı gösterilmesi emrinden öncedir.

köpeğin üzerine ise besmele çekmedin.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2054, 5475, 5476, 5477, 5483, 5484, 5485, 5486, 5487, 7397)

۳۴- بَابُ مَنْ لَمْ يَرِ الْوُضُوءَ إِلَّا مِنَ الْمَخْرَجَيْنِ مِنَ الْقُبْلِ وَالْذُّبْرِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ﴾

34- «Sizden biri helâdan gelmişse» Âyeti Kerimesi ve Abdestin Ancak Ön Ve Arkadan Çıkan Şeylerden Dolayı Alınacağı Görüşünde Olan Kimse Bâbı¹³⁶

وَقَالَ عَطَاءٌ فِيمَنْ يَخْرُجُ مِنْ ذُّبْرِهِ الدُّوْدُ أَوْ مِنْ ذَكَرِهِ نَحْوُ الْقَمَلَةِ يُعِيدُ الْوُضُوءَ وَقَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ إِذَا ضَحَكَ فِي الصَّلَاةِ أَعَادَ الصَّلَاةَ وَلَمْ يُعِدِ الْوُضُوءَ وَقَالَ الْحَسَنُ إِنْ أَخَذَ مِنْ شَعْرِهِ وَأَظْفَارِهِ أَوْ خَلَعَ خُفَّيْهِ فَلَا وَضُوءَ عَلَيْهِ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لَا وَضُوءَ إِلَّا مِنْ حَدَثٍ وَيُذَكَّرُ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي غَزْوَةِ ذَاتِ الرِّقَاعِ فَرُمِيَ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَتَزَفَهُ الدَّمُ فَرَكَعَ وَسَجَدَ وَمَضَى فِي صَلَاتِهِ وَقَالَ الْحَسَنُ مَا زَالَ الْمُسْلِمُونَ يُصَلُّونَ فِي جَرَاحَاتِهِمْ وَقَالَ طَاوُسٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ وَعَطَاءٌ وَأَهْلُ الْحِجَازِ لَيْسَ فِي الدَّمِ وَضُوءٌ وَعَصْرُ ابْنُ عُمَرَ بَثْرَةٌ فَخَرَجَ مِنْهَا الدَّمُ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ وَبَزَقَ ابْنُ أَبِي أُوْفَى دَمًا فَمَضَى فِي صَلَاتِهِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَالْحَسَنُ فِيمَنْ يَحْتَجِمُ لَيْسَ عَلَيْهِ إِلَّا غَسْلُ مَحَاجِمِهِ

Ata ibnu Ebi Rabah, dübüründen kurt yahut zekerinden bite benzer bir haşere çıkarsa abdestini tazeler demiştir.

Cabir ibnu Abdullah şöyle dedi: Namazda güldüğü zaman, namazını tekrar kılar, ancak tekrar abdest alması gerekmez.

136 Bunun manası, bedenın başka yerinden değil, abdestin ancak ön ve arkadan çıkan şeylerden dolayı bozulduğudur. Bununla da bedenden kusma ve kan aldırma (hica-me) yoluyla çıkan kandan dolayı abdest almak gerektiği görüşünde olanlara işaret etmiştir. Şöyle demek de mümkündür: Abdestini bozan şeyler, ön ve arkadan çıkan şeylere döner: Uykı, kokunun, (yellenmenin) kadınla oynaşmanın ve zekere dokunmanın ise mezinin çıkması muhtemel olan şeylerdir. Kan abdesti bozmaz.

Hasan ibnu Ebil-Hasan el-Basri dedi ki: Saçını kısaltan, tırnağını kesen veya mestini çıkaran kimseye abdest alması gerekmez.

Ebu Hureyre şöyle demiştir: Ancak bir hadese binaen abdest gerekir.

Cabir'den şu zikredilir: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zâ-tur-Rika gazvesinde iken bir adam ok darbesiyle yaralandı ve çok kan kaybetti.¹³⁷ Kendisi bu haldeyken rükû ve secde edip namazına devam etti.

Hasanul-Basri dedi ki: Müslümanlar yaraları olduğu halde namaz kılmaya devam etmişlerdir.

Tavus, Muhammed ibnu Ali, Âtâ ve Hicaz ehli şöyle dediler: Vücudun herhangi bir yerinden çıkan kandan dolayı abdest almak gerekmez.

İbnu Ömer, küçük bir yarayı sıktı ve ondan kan çıktı. Bundan dolayı abdest almadı.

Abdullah ibnu Evfa kan tükürdü de namazına devam etti.

İbnu Ömer ve Hasanul-Basri hacamat yoluyla kan aldırarak birine: Onun üzerine, hacamat yaptırdığı yeri yıkamasından başka bir şey gerekmez.

١٧٦ - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَزَالُ الْعَبْدُ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ مَا لَمْ يُحْدِثْ فَقَالَ رَجُلٌ أَعْجَمِيٍّ مَا الْحَدَّثُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ الصَّوْتُ يَغْنِي الصَّرْطَةَ

176- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kul namazı bekleyerek, abdestini bozmadan mescitte oturursa, O, namazdaymış (namaz kılıyormuş) gibi sevap kazanır." Fasih arapçası olmayan bir adam:¹³⁸ Hades nedir ey Ebu Hureyre? diye sordu. Ebu Hureyre: "O, sesli yellenmedir" dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 445, 477, 647, 648, 659, 2119, 3229, 4717)

¹³⁷ Bu ve alttaki rivayetler kanın abdest bozucu olmadığına delildir.

¹³⁸ Bu aslen Arap olan birisi olabileceği gibi, Arap olmayan birisi de olabilir.

۱۷۷- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَنْصَرِفُ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا.

177- Abbad ibnu Temim, amcası Abdullah ibnu Zeyd el-Maziri'den bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “*Namaz kılan kimse, (yellenmeyle alakalı) bir ses işitinceye veya bir koku duyun-caya kadar namazını terk etmesin.*”

۱۷۸- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُنْذِرِ أَبِي يَغْلَى التَّوْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً فَاسْتَحْيَيْتُ أَنْ أَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرْتُ الْمُقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ فِيهِ الْوُضُوءُ وَرَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ

178- Ali'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben mezisi çok olan birisi idim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bundan sormayı utandım da Middat ibnu Esved'e bunu sormasını emrettim. O'da sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem “Bundan dolayı abdest gerekir.” buyurdu.

Bu hadisi Şube, A'meş'den rivayet etti.

۱۷۹- حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ عَطَاءَ بْنَ يَسَارٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَأَلَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ أَرَأَيْتَ إِذَا جَامَعَ فَلَمْ يُمْنِ قَالَ عُثْمَانُ يَتَوَضَّأُ كَمَا يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ وَيَغْسِلُ ذِكْرَهُ قَالَ عُثْمَانُ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ عَلِيًّا وَالزُّبَيْرَ وَطَلْحَةَ وَأَبِي بَنِي كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَأَمَرُوهُ بِذَلِكَ

179- Zeyd ibnu Halid'den, Osman ibnu Affan'a -Allah onlardan razı olsun- şöyle sordu: Bir kişi hanımıyla cima eder fakat bu esnada meni gelmezse ne yapması gerekir? Osman dedi ki: Zekerini yıkar ve namaz

abdesti¹³⁹ gibi abdest alır. Osman dedi ki: Ben bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işittim.

(Zeyd dedi ki:) Bu meseleyi ben Ali, Zubeyr, Talha ve Ubeyd ibnu Ka'b'a da sordum. -Allah onlardan razı olsun- aynını emretti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 292)

١٨٠ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ أَخْبَرَنَا التَّضَرُّ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ذَكْوَانَ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَ إِلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَبَاءَ وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّنَا أَعْجَلْنَاكَ فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَعْجَلْتَ أَوْ قُحِطَتْ فَعَلَيْكَ الْوُضُوءُ تَابَعَهُ وَهَبٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَلَمْ يَقُلْ غُنْدَرٌ وَيَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ الْوُضُوءُ.

180- Ebu Said el-Hudri'den: -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ensar'dan bir adama haber gönderip gelmesini emretti. Adam yıkanmadan dolayı başından damla damla su akar bir halde geldi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "*Galiba seni süratli davranmaya zorladık.*" O zat, evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Cima halindeyken, süratli davranmaya zorlanır ya da meni gelmezse, abdest alman gerekir.*"

Vehb bunu rivayette Nadr'a mutabaat edip şöyle demiştir: Bize Şu'be bildirdi. İmam Buhari dedi ki: Gunder ve Yahya, Şu'be'den rivayetlerinde "*abdest*" kelimesini nakletmemişlerdir.

٣٥ - بَابُ الرَّجُلِ يُوضِي صَاحِبَهُ

35- Kişinin Abdest Alırken Arkadaşına (Su Dökmek Suretiyle) Yardım Etmesinin Hükümü Bâbı

139 Bu mesele gusül Kitabının sonunda zikredilecektir. Orada bu hadisin mensuh olduğunu yani hükmünün ortadan kaldırıldığını, cima olduktan sonra meni gelmese bile gusul gerektiğini zikredeceğiz.

۱۸۱- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَفَاضَ مِنْ عَرَفَةَ عَدَلَ إِلَى الشَّعْبِ فَقَضَى حَاجَتَهُ قَالَ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ فَجَعَلْتُ أَصْبُ عَلَيْهِ وَيَتَوَضَّأُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُصَلِّي فَقَالَ الْمُصَلَّى أَمَامَكَ

181- Usame ibnu Zeyd'den -Allah ondan razı olsun-: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Arafat'tan hareket edince bir dağ yoluna yöneldi ve hacetini giderdi. Usame İbnu Zeyd dedi ki: Ben su dökmeye, O da abdest almaya başladı. Dedim ki: Ey Allah'ın Rasulü! Namaz mı kılacaksın? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Namaz önünde" (yani Müzdelife'de kılınacak) buyurdu.

۱۸۲- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعْدُ بْنُ ابْرَاهِيمَ أَنَّ نَافِعَ بْنَ جُبَيْرٍ بْنِ مُطْعِمٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عُرْوَةَ بْنَ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ يُحَدِّثُ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ وَأَنَّهُ ذَهَبَ لِحَاجَةٍ لَهُ وَأَنَّ مُغِيرَةَ جَعَلَ يَصُبُّ الْمَاءَ عَلَيْهِ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ فَعَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَمَسَحَ عَلَى الْخُفَيْنِ

182- Urve, Mugire İbnu Şu'be'den bildirdi. Muğire, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bulunduğu bir seferde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hacetini gidermek için gitmişti. Muğire su dökmeye, O da abdest almaya başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini ve yüzünü yıkadı. Başını ve mestleri üzerine meshetti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 203, 06, 363, 388, 2918, 4421, 5798, 5799)

۳۶- بَابُ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ بَعْدَ الْحَدَثِ وَغَيْرِهِ

36- Hadesten Sonra Ve Hadesin Muhtemelen Bulunduğu Yerlerde Kur'ân Okuma Bâbı

وَقَالَ مَنْصُورٌ عَنْ ابْرَاهِيمَ لَا بَأْسَ بِالْقِرَاءَةِ فِي الْحِمَّامِ وَبِكُتُبِ الرِّسَالَةِ عَلَى

غَيْرِ وَضُوءٍ وَقَالَ حَمَّادٌ عَنْ إِبْرَاهِيمَ إِنْ كَانَ عَلَيْهِمْ إِزَارٌ فَلَسَلَّمَ وَإِلَّا فَلَا تُسَلَّمُ

Mansur ibnul-Mu'temir, İbrahim en-Nehai'den -Allah onlarda razı olsun- şöyle dedi: Hamamda Kur'ân okumakta ve abdestsiz risale yazmakta bir sakınca yoktur. Hammad, İbrahim'den şöyle dedi: Şayet üzerlerinde izar varsa sakıncası yoktur. Ancak izar yoksa bu kabul edilemez.

١٨٣- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ مَخْرَمَةَ بِنِ سُلَيْمَانَ عَنْ

كَرْبِ بْنِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَاتَ لَيْلَةً عِنْدَ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ خَالَتُهُ فَاضْطَجَعْتُ فِي عَرْضِ الْوِسَادَةِ وَاضْطَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَهْلُهُ فِي طُولِهَا فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا التَّصَفَّى اللَّيْلُ أَوْ قَبْلَهُ بِقَلِيلٍ أَوْ بَعْدَهُ بِقَلِيلٍ اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَلَسَ يَمْسَحُ الثَّوْبَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدِهِ ثُمَّ قَرَأَ الْعَشْرَ الْآيَاتِ الْخَوَاتِمَ مِنْ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ ثُمَّ قَامَ إِلَى شَنْ مَعْلَقَةٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا فَأَحْسَنَ وَضُوءَهُ ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقُمْتُ فَصَنَعْتُ مِثْلَ مَا صَنَعَ ثُمَّ ذَهَبْتُ فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى رَأْسِي وَأَخَذَ بِأُذُنِي الْيُمْنَى يَفْتُلُهَا فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ أَوْتَرَ ثُمَّ اضْطَجَعَ حَتَّى أَتَاهُ الْمُؤَذِّنُ فَقَامَ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الصُّبْحَ

183- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle haber vermiştir. Kendisi bir gece Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımının yanında kalmıştı. -Meymune ibnu Abbas'ın teyzesidir.- Ben yastığın enine yattım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ehli de yastığın uzunlamasına başlarını koyarak uzandılar. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyudu. Gece yarısından biraz önce veya biraz sonra uyandı. Oturup gözlerinden uykuyu elleriyle silmeye başladı, sonra Âl-i İmran suresinin son on ayetini okudu.¹⁴⁰ Sonra kalkıp duvarda asılı kırbadan gü-

140 İbnu Battal şöyle dedi: Burada, abdestsiz Kur'an okunmaz diyenlere reddiye vardır. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, uykudan uyandıktan sonra ve abdest almadan önce bu ayetleri okumuştur.

zelce abdest aldı. Sonra kalkıp namaza durdu. İbnu Abbas dedi ki: Ben de kalkıp O'nun yaptığının aynısını yaptım. Sonra gidip yanına durdum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sağ elini başımın üzerine koydu ve sağ kulağımı tutup büktü. İki rekât, sonra iki rekât, sonra iki rekât, sonra iki rekât, sonra iki rekât, sonra iki rekât, sonra da tek rekât namaz kıldı. (Bu toplam on üç rekât eder.) Sonra müezzin gelip O'nu çağırınca kadar uzandı. Ondan sonra kalkıp hafif bir şekilde (sabah namazının sünneti olan) iki rekât namaz kıldı.

۳۷- بَاب مَنْ لَمْ يَتَوَضَّأْ إِلَّا مِنَ الْغَشْيِ الْمُثْقِلِ

37- Ağırılık Veren (Tamamen Kendini Kaybederek)
Bayılmadan Dolayı Abdest Alan Kimse Bâbı

۱۸۴- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ امْرَأَةٍ فَاطِمَةَ عَنْ جَدَّتِهَا أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ أَلْهَا قَالَتْ أَتَيْتُ عَالِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ خَسَفَتِ الشَّمْسُ فَإِذَا النَّاسُ قِيَامٌ يُصَلُّونَ وَإِذَا هِيَ قَائِمَةٌ تُصَلِّي فَقُلْتُ مَا لِلنَّاسِ فَأَشَارَتْ بِيَدِهَا نَحْوَ السَّمَاءِ وَقَالَتْ سُبْحَانَ اللَّهِ فَقُلْتُ آيَةٌ فَأَشَارَتْ أَيَّ نَعَمٍ فَقُمْتُ حَتَّى تَجَلَّيَ الْغَشْيُ وَجَعَلْتُ أَصْبُ فَوْقَ رَأْسِي مَاءً فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَمِدَ اللَّهُ وَأَنْتَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا مِنْ شَيْءٍ كُنْتُ لَمْ أَرَهُ إِلَّا قَدْ رَأَيْتُهُ فِي مَقَامِي هَذَا حَتَّى الْجَنَّةِ وَالنَّارِ وَلَقَدْ أَوْحَى إِلَيَّ أَلَيْكُمْ تُفْتَنُونَ فِي الْقُبُورِ مِثْلَ أَوْ قَرِيبٍ مِنْ فِتْنَةِ الدُّجَالِ لَا أَذْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ يُؤْتَى أَحَدَكُمْ فَيُقَالُ لَهُ مَا عَلِمَكَ بِهَذَا الرَّجُلِ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ أَوْ الْمُؤْمِنَةُ لَا أَذْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ فَيَقُولُ هُوَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى فَاجْتَبَيْنَا وَآمَنَّا وَاتَّبَعْنَا فَيُقَالُ لَهُ نَمْ صَالِحًا فَقَدْ عَلِمْنَا إِنْ كُنْتَ لَمُؤْمِنًا وَأَمَّا الْمُنَافِقُ أَوْ الْمُرْتَابُ لَا أَذْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ فَيَقُولُ لَا أَذْرِي سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُ

184- Esmâ bintu Ebi Bekir'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Güneş tutulduğu zaman Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı

Aişe'nin yanına geldim. İnsanlar namaz kılıyorlardı. Aişe de kalkmış namaz kılıyordu. İnsanlara ne oluyor? diye sordum. Eli ile göğse doğru işaret etti ve "Subhânallâh" dedi. Dedim ki: Bu bir işaret mi? Başı ile evet, manasında işaret etti. Ben de kalkıp bana baygınlık gelene kadar namaz kıldım. Su alıp başımın üstünden dökmeye başladım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazı bitirince (mimbere çıkıp) Allaha hamd ve sena ettikten sonra şöyle dedi:

"Bana gösterilmemiş hiçbir şey yoktur ki, makamımda onu görmemiş olayım hatta cennet ve cehennem bile bana gösterildi. Sizlerin kabirlerinizde Mesih Deccal'ın fitnesine yakın yahut onun benzeri bir fitneyle imtihan olunacağınız bana vahyolundu. -Esmâ'nın bu iki sözden hangisini dediğini bilmiyorum.- (Kabirde) ona denilir ki: Bu adam hakkındaki bilgin nedir? (Bu adam hakkında ne bilirsin?) mümine gelince yahut yakın ilme sahip kimseye gelince -Esmâ'nın bu ikisinden hangisini dediğini bilmiyorum.- O der ki: O, Allah'ın Rasûlü Muhammed'dir. Bize apaçık deliller ve hidayetle geldi. Biz de O'na icabet ettik ve O'na tâbi olduk. O Muhammed'dir. Bu üç kere tekrarlanır. O'na denilir ki: Yerinde rahatça uyu. Biz senin O'na inandığını bildik. Münafığa veya kalbinde şüphesi olan kimseye gelince - Esmâ'nın bu ikisinden hangisini dediğini bilmiyorum. (Kendisine Muhammed'den sorulunca): Bilmiyorum insanların onun hakkında bir şey dediklerini işittim, ben de onu söyledim, cevabını verir."

۳۸- بَاب مَسْحِ الرَّأْسِ كُلِّهِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَأَمْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ﴾
وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ الْمَرْأَةُ بِمَنْزِلَةِ الرَّجُلِ تَمْسَحُ عَلَى رَأْسِهَا وَسُئِلَ مَالِكٌ أَيْجَزِي أَنْ
يَمْسَحَ بَعْضُ الرَّأْسِ فَاحْتَجَّ بِحَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ

38- Allah Teâlâ'nın «Başlarınızı Meshedin» (Maide:6) Ayeti Gereğince Başın Tamamının Meshetmek Bâbı:

Said İbnul-Müseyyip şöyle dedi: Kadın da erkek mesabesindecir, o da başını mesh eder.

Malik: Başın bir kısmını meshetmek yeterli midir? diye sorulmuş, O da Abdullah ibnu Zeyd hadisini delil olarak getirmiştir.¹⁴¹

141 Soruyu soran İshak İbnu İsa el-Tıba'dır. İbnu Huzeyme onun yoluyla ve şu lıfızla rivayet etmiştir. Malik'e, abdest alırken başının sadece ön kısmını mesheder biri-

۲۸۵- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ وَهُوَ جَدُّ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى أَكْتَطِيعُ أَنْ تُرِيَنِي كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ نَعَمْ فَدَعَا بِمَاءٍ فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ مَضَمَضَ وَاسْتَنْشَرَ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثُمَّ مَسَحَ رَأْسَهُ بِيَدَيْهِ فَأَقْبَلَ بِهِمَا وَأَدْبَرَ بَدَأَ بِمُقَدِّمِ رَأْسِهِ حَتَّى ذَهَبَ بِهِمَا إِلَى قَفَاهُ ثُمَّ رَدَّهُمَا إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي بَدَأَ مِنْهُ ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ.

185- Amr İbnu Yahya el-Mazini, babasından (Ebu Osman Yahya İbnu İmare) bildirdi. Bir adam (Amr İbnu Ebi Hasen) Abdullah İbnu Zeyd'e: -ki O Amr İbnu Yahyanın dedesidir-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem nasıl abdest aldığını bana gösterebilir misin? dedi. Abdullah İbnu Zeyd: Evet, dedi. Sonra abdest almak için su istedi. Suyu ellerine döktü ve iki kere yıkadı. Sonra üç kere ağzına su verip çalkaladı ve burnuna verip suyu burun nefesiyle dışarı çıkardı. Sonra üç kere yüzünü yıkadı. Sonra dirseklere kadar ikişer kere kollarını yıkadı. Sonra elleriyle ileri geri meshetti. Başının ön tarafından başlayıp arka kısmına (enseye) kadar geldi. Enseden de tekrar başladığı yere ön tarafa getirdi. Sonra ayaklarını yıkadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 186, 191, 192, 197, 199)

sini ve bunun yeterli olup olmadığını sordum. O şöyle dedi: Bana İbnu Yahya, babasından, O da Abdullah İbnu Zeyd'den bildirdi. O şöyle dedi. "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Allah Rasûlü abdest alırken, ön taraftan başlayıp enseye kadar sonra tekrar enseden ön tarafa gelmek suretiyle başını meshetti. "Bâb da zikredilen ayet mucmeldir. Ayetin manası başın tamamının mesh edileceği gibi bir kısmında meshedilebileceği ihtimali vardır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem fiili ayette gelen başınızı mesh edin emri, başın tamamı olduğunu açıklamıştır. Başın bir kısmının meshedildiğine dair sadece Muğira hadisi gelmiştir ki o hadiste saçın önden görünen kısmıyla sarığın meshedilmesi vardır. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden) (Hadisin delalet ettiği mana şudur: Şayet sarık var ise saçın önden görünen kısmı ile beraber sarıp meshedilir. Ancak sarık yok ise Abdullah İbnu Zeyd hadisinde olduğu gibi başın tamamı meshedilir. Bununla da her iki hadis arasın da bir ihtilaf olmadığı açıklanmış oldu.)

۳۹- بَابُ غَسْلِ الرَّجُلَيْنِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ

39- Ayakları Topuklara Kadar Yıkamak Bâbı

۱۸۶- حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا وَهْبٌ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِيهِ شَهِدْتُ عَمْرُو بْنَ أَبِي حَسَنٍ سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ زَيْدٍ عَنْ وُضْءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا بِتَوْرِ مِنْ مَاءٍ فَتَوَضَّأَ لَهُمْ وَوَضَّءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكْفَأَ عَلَى يَدِهِ مِنَ الثَّوْرِ فَغَسَلَ يَدَيْهِ ثَلَاثًا ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي الثَّوْرِ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَاسْتَنْشَرَّ ثَلَاثَ غُرَفَاتٍ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فَمَسَحَ رَأْسَهُ فَأَقْبَلَ بِهِمَا وَأَدْبَرَ مَرَّةً وَاحِدَةً ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ

186- Amr İbnu Ebi Hasen, Abdullah İbnu Zeyd'den Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin abdestini sordu. Abdullah ibnu Zeyd su dolusu bir tas istedi ve onlar için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin aldığı gibi abdest aldı. Tası eğerek eline su döktü ve ellerini üç kere yıkadı. Sonra elini tase soktu üçer kere suyu avuçlayarak ağzına verip çalkaladı ve burnuna su verip burun nefesi ile geri çıkardı. Sonra elini tase sokup yüzünü üç kere yıkadı.¹⁴² Sonra dirseklere kadar kolunu iki kere yıkadı. Sonra elini sokup önden başlayıp arkaya oradan da öne olmak üzere başınının tamamını bir kere meshetti. Sonra ayaklarını topuklara kadar yıkadı.

۴۰- بَابُ اسْتِعْمَالِ فَضْلِ وَضْءِ النَّاسِ

40- İnsanların Abdestinden Arta Kalan Suyun Kullanılması Bâbı

وَأَمَرَ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَهْلَهُ أَنْ يَتَوَضَّئُوا بِفَضْلِ سِوَاكَهِ

Cerir İbnu Abdullah, ailesine misvaklanmasından arta kalan su ile abdest almalarını emretti.

142 Bu rivayette her uzvu yıkamada ayrı bir avuç su almak gerektiği açıklanmıştır.

۱۸۷- حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ يَقُولُ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْهَاجِرَةِ فَأَتَانِي بِوَضُوءٍ فَنُوضًا فَجَعَلَ النَّاسُ يَأْخُذُونَ مِنْ فَضْلِ وَضُوئِهِ فَيَتَمَسَّحُونَ بِهِ فَصَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ رَكَعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكَعَتَيْنِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عِزَّةٌ

187- Ebu Cuhayfe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir öğle vaktinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza geldi. Kendisine abdest alması için su getirildi ve abdest aldı. İnsanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdest suyundan arta kalanları alıp vücutlarına sürmeye başladılar. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem önünde kısa bir mızrak olduğu halde öğle ve ikindi namazını ikişer rekât kıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 376, 495, 499, 501, 633, 634, 3553, 3566, 5786, 5859)

۱۸۸- وَقَالَ أَبُو مُوسَى دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَدَحٍ فِيهِ مَاءٌ فَغَسَلَ يَدَيْهِ وَوَجْهَهُ فِيهِ وَمَجَّ فِيهِ ثُمَّ قَالَ لَهُمَا اشْرَبَا مِنْهُ وَأَفْرِغَا عَلَى وَجْهِكُمَا وَتُحَوِّرْهُمَا

188- Ebu Musa şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir kap su istedi. Sonra içinde elini ve yüzünü yıkadı ve kaptan aldığı suyu tekrar kabın içine döktü. Sonra o ikisine dedi ki: "Bu sudan için, yüzünüze ve boğazınıza dökün." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 196, 4328)

۱۸۹- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَخْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ قَالَ وَهُوَ الَّذِي مَجَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجْهِهِ وَهُوَ غُلَامٌ مِنْ بَنِيهِمْ وَقَالَ غُرُوزَةُ عَنْ الْمُسَوَّرِ وَغَيْرِهِ يُصَدِّقُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ وَإِذَا تَوَضَّأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَادُوا يَقْتُلُونَ عَلَى وَضُوئِهِ.

189- İbnu Şihab şöyle dedi: Bana Mahmud ibnur-Rabi' -ki O Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, henüz o çocukken, onların kuyula-

rından su alıp yüzüne su serptiği kişidir- haber verdi. Urve, Misver ve Mervan İbnul-Hakem'den ki her ikisi de arkadaşını doğrulayarak şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem abdest aldığında, sahabiler O'nun abdestten arta kalan suyu alabilmek için neredeyse birbirleriyle savaş ederlerdi.

بَاب

Bâb

١٩٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْجَعْدِ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ يَقُولُ ذَهَبَتْ بِي خَالَتِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنِ أَخْتِي وَجِعَ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ ثُمَّ تَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَتَنَظَّرْتُ إِلَى خَاتَمِ النَّبُوءَةِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ مِثْلَ زُرِّ الْحَجَلَةِ

190- Ca'd'dan, O şöyle dedi: Saib İbnü Zeyd'i şöyle derken işittim. Teyzem beni Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e götürdü ve dedi ki: Ey Allah'ın Rasulü! Kız kardeşimin oğlu ayağından rahatsızdır. Benim başımı okşadı ve Allah'ın rahmet etmesi için bana dua etti. Sonra abdest aldı. Ben de O'nun abdestinden arta kalan sudan içtim. Sonra kalkıp omuzu arasındaki güvercin yumurtası gibi olan nübüvvet mührüne baktı.¹⁴³ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 354, 3541, 5670, 6352)

٤١- بَابُ مَنْ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ مِنْ غُرْفَةٍ وَاحِدَةٍ

41- Bir Avuç Su İle Hem Ağzına Su Verip Çalkalayan Hem de Burnuna Su Veren Kimse Bâbı

١٩١- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ أَفْرَغَ مِنَ الْإِنَاءِ عَلَى يَدَيْهِ فَعَسَلَهُمَا ثُمَّ غَسَلَ

143 Bu rivayet kullanılmış suyun necis olmadığına delilidir.

أَوْ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ مِنْ كَفَّةٍ وَاحِدَةٍ فَفَعَلَ ذَلِكَ ثَلَاثًا فَعَسَلَ يَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ
مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ مَا أَقْبَلَ وَمَا أَدْبَرَ وَغَسَلَ رِجْلَيْهِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ثُمَّ قَالَ
هَكَذَا وَضُوءُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

191- Abdullah İbnu Zeyd'den, -Allah ondan razı olsun- O, kaptan eline su döküp ellerini yıkadı. Sonra üç kere bir avuç suyla ağzına su verip çalkaladı ve burnuna su verip burun nefesi ile suyu çıkardı. Dirseklerle kadar kolunu ikişer kere yıkadı. Başının önünü ve arkasını meshetti. Ayaklarını topuklarla beraber yıkadı. Sonra dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdesti işte böyledir.

٤٢ - بَابُ مَسْحِ الرَّأْسِ مَرَّةً

42- Başı Bir Kere Meshetmek Bâbı

١٩٢ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ
يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ شَهِدْتُ عَمْرُو بْنَ أَبِي حَسَنِ سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ زَيْدٍ عَنْ وَضُوءِ
النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدَعَا بِتَوْرٍ مِنْ مَاءٍ فَتَوَضَّأَ لَهُمْ فَكَفَّأَ عَلَى يَدَيْهِ فَعَسَلَهُمَا
ثَلَاثًا ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَاسْتَنْشَرَّ ثَلَاثًا بِثَلَاثِ غُرَفَاتٍ مِنْ
مَاءٍ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَعَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَعَسَلَ يَدَيْهِ
إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَمَسَحَ بِرَأْسِهِ فَأَقْبَلَ بِيَدَيْهِ وَأَدْبَرَ
بِهِمَا ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَعَسَلَ رِجْلَيْهِ وَحَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ قَالَ
مَسَحَ رَأْسَهُ مَرَّةً

192- Amr İbnu Ebi Hasen'den, O, Abdullah İbnu Zeyd'e -Allah ondan razı olsun- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem abdestinden sordu. O da bir kap su istedi ve onlar için abdest aldı. Kaptan eline su döktü ve ellerini üç kere yıkadı. Sonra elini kabın içerisine soktu ve bir avuç su alarak ağzına su verip çalkaladı, burnuna su verip burun nefesi ile suyu çıkardı ve bunu üç kere tekrar edip her seferinde bir avuç su aldı. Sonra tekrar elini kaba sokarak yüzünü üç kere yıkadı. Sonra elini kaba sokarak (bir avuç

su aldı ve) dirseklere kadar kolunu ikişer kere yıkadı. Sonra elini kaba sokup elini ileri geri hareket ettirerek başını meshetti. Sonra elini kaba sokup ayaklarını yıkadı.

Bize Musa bildirip şöyle dedi: Bize Vuheyb bildirip şöyle dedi: Başını bir kere meshetti.

٤٣ - بَابُ وَضُوءِ الرَّجُلِ مَعَ امْرَأَتِهِ وَلَفْظِ الْمَرْأَةِ
وَتَوَضُّأَ عُمَرُ بِالْحَمِيمِ وَمِنْ بَيْتِ نَصْرَانِيَّةٍ

43- Erkeğin Hanımıyla Beraber Abdest Alması Ve
Kadının Abdest Suyunun Artığı Bâbı

Ömer, Hristiyan bir kadının evinde sıcak su ile abdest aldı.

١٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ كَانَ الرَّجَالُ وَالنِّسَاءُ يَتَوَضَّئُونَ فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمِيعًا

193- Abdullah İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında erkekler ve kadınlar bir yerde abdest alırlardı.

٤٤ - بَابُ صَبِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضُوءَهُ عَلَى الْمُغْمَى عَلَيْهِ

44- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Abdest Aldığı Sudan,
Bayılan Kimsenin Üzerine Dökmesi Bâbı

١٩٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ
سَمِعْتُ جَابِرًا يَقُولُ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغُودُنِي وَأَنَا مَرِيضٌ لَا
أَعْقِلُ فَتَوَضَّأَ وَصَبَّ عَلَيَّ مِنْ وَضُوئِهِ فَعَقَلْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَنِ الْمِيرَاثُ
إِلَّمَا يَرْتُنِي كَلَالَةٌ فَتَرَلْتُ آيَةَ الْفَرَائِضِ

194- Cabir'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ben hasta iken beni ziyarete geldi. Ben şurumu kaybetmiştim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdest aldı ve abdest suyundan üzerime döktü. Ben kendime geldim ve dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Mirasım kime kalacak? Benim mirasçılarım ancak kelaledir. Bunun üzerine miras ayeti indi.¹⁴⁴ (Hadisin geçtiği diğer yerler; 4577, 5651, 5664, 5676, 6723, 6743, 7309)

٤٥ - بَابُ الْغُسْلِ وَالْوُضُوءِ فِي الْمِخْضَبِ وَالْقَدَحِ وَالْحِجَارَةِ

45- Taştan ve Ağaçtan Yapılmış Büyük Veya Küçük Kaplardan¹⁴⁵ Abdest Almak ve Yıkanmak Bâbı

١٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بَكْرِ قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَقَامَ مَنْ كَانَ قَرِيبَ الدَّارِ إِلَى أَهْلِهِ وَبَقِيَ قَوْمٌ فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِخْضَبٍ مِنْ حِجَارَةٍ فِيهِ مَاءٌ فَصَغَرَ الْمِخْضَبُ أَنْ يَنْسُطَ فِيهِ كَفَّهُ فَوَضَّأَ الْقَوْمَ كُلَّهُمْ فَلَنَا كَمْ كُنْتُمْ قَالَ ثَمَانِينَ وَزِيَادَةً

195- Enes'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: (İkinci) namazının vakti gelmiş, evi mescide yakın olanlar evine abdest almak için gitmişler, diğerleri ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında kalmışlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem taştan yapılmış su dolu bir kap getirildi. Getirilen kap, içinde elini açamayacak kadar küçük-tü. Orada bulunanların tamamı ondan abdest aldılar. Biz Enes'e dedik ki: Sizler kaç kişi idiniz? Enes dedi ki: Seksen kişiden fazla idik.

144 Burada kastedilen miras ayeti Nisa Suresi 176. ayeti kerimedir. Ayette Kelale'nin ne olduğu açıklanmıştır.

145 Hadiste geçen "mihdab" kelimesi, içinde çamaşır yıkanan kap (yani leğen) manasına gelir. Bu hadiste geldiği gibi çok küçük de olabilir büyük de. "Kadeh" kelimesi ise genellikle ağaçtan yapılan ve ağzı dar bir kaptır.

١٩٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْزَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا بِقَدَحٍ فِيهِ مَاءٌ فَغَسَلَ يَدَيْهِ وَوَجْهَهُ فِيهِ وَمَجَّ فِيهِ.

196- Ebu Musa'dan -Allah ondan razı olsun-: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir kap su istedi. Elini ve yüzünü içinde yıkadı ve içine suyu püskürttü.

١٩٧- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْرَجَنَا لَهُ مَاءً فِي ثَوْبٍ مِنْ صُفْرِ قَتَوُصًا فَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا وَيَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ فَأَقْبَلَ بِهِ وَأَذْبَرَ وَغَسَلَ رِجْلَيْهِ

197- Abdullah ibnu Zeyd'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Yanımıza Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldi ve bız bakırdan bir kabın içinde su çıkardık ve abdestini aldı. Yüzünü üç kere, ellerini ise ikişer kere yıkadı. Ellerini ileri ve geri getirerek başını meshetti. Sonra da ayaklarını yıkadı.

١٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاشْتَدَّ بِهِ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجُهُ فِي أَنْ يَمْرُضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَ لَهُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخَطَّى رِجْلَاهُ فِي الْأَرْضِ بَيْنَ عَبَّاسٍ وَرَجُلٍ آخَرَ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَأَخْبَرْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ أَتَذَرِي مَنْ الرَّجُلُ الْآخَرُ قُلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تُحَدِّثُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَعْدَمَا دَخَلَ بَيْتَهُ وَاشْتَدَّ وَجَعُهُ هَرِيقُوا عَلَيَّ مِنْ مَسْجِعٍ قَرِيبٍ لَمْ تُحَلِّلْ أَوْكِتْهُنَّ لَعَلِّي أَغْهَدُ إِلَى النَّاسِ وَأَجْلِسَ فِي مِخْضَبٍ لِحَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ طَفِقْنَا نَصُبُ عَلَيْهِ تِلْكَ حَتَّى طَفِقَ يُشِيرُ إِلَيْنَا أَنْ قَدْ فَعَلْتُمْ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى النَّاسِ

198- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hastalığı artıp rahatsızlığı şiddetlenince, hastalığında O'na hizmet etmem için diğer hanımlarından izin istedi, onlar da izin verdi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem iki kişinin omuzunda ve ayakları yerde sürünerek çıktı. Abbas ve diğer bir adamın.- Ubeydullah dedi ki: Abdullah ibnu Abbas'a haber verip dedim ki: Diğer adamın kim olduğunu biliyor musun? Dedim ki: Hayır. O Ali'dir, dedi.-Aişe, -Allah ondan razı olsun- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem O'nun evine girip rahatsızlığı arttıktan sonra şöyle dediğini bildirmiştir: *"Üzerime bağları çözülmemiş yedi kırbadan su dökün. Belki rahatsızlığım azalır da insanlara birilerini yetkili kılarım."* Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, hanımı Hafsa'ya ait olan bir leğen içine oturtuldu ve yedi kırbadan üzerine su dökmeye başladık. Nihayet O: *"Yaptınız."* diye işaret etti. Sonra insanların yanına çıktı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 664, 665, 679, 683, 687, 712, 713, 716, 2588, 3099, 3384, 4445, 5714, 7303)

٤٦ - بَابُ الْوُضُوءِ مِنَ التَّوَرِ

46- Tastan Su Almak Bâbı

١٩٩ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ عَمِّي يُكْثِرُ مِنَ الْوُضُوءِ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ أَخْبِرْنِي كَيْفَ رَأَيْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ فَدَعَا بِتَوْرٍ مِنْ مَاءٍ فَكَفَأَ عَلَى يَدَيْهِ فَفَسَلَهُمَا ثَلَاثَ مَرَارٍ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي التَّوْرِ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَرَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ غَرْفَةٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فَاغْتَرَفَ بِهَا فَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ غَسَلَ يَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِهِ مَاءً فَمَسَحَ رَأْسَهُ فَأَذْبَرَ بِهِ وَأَقْبَلَ ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ فَقَالَ هَكَذَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ

199- Amr ibnu Yahya, babasından bildirdi. O şöyle dedi: Amcam, abdest hakkında çokça soru soruyordu. Abdullah ibnu Zeyd'e dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi nasıl abdest alırken gördüysen öylece bana haber ver. Bir kap dolusu su istedi. Ondan eline su dökerek üç kere yıkadı. Sonra elini kaba sokup (bir avuç su alıp) çıkardı ve üç kere bir avuçla

ağızına su verip çalkaladı, burnuna verip burun nefesiyle çıkardı. Sonra elini kaba sokup bir avuç su aldı ve yüzünü üç kere yıkadı. Sonra dirsek-
lere kadar kollarını ikişer kere yıkadı. Sonra eline su alıp başını eliri öne
ve arkaya getirerek meshetti. Sonra ayaklarını yıkayıp şöyle dedi: İşte Ne-
bi sallallahu aleyhi ve sellemi böyle abdest alırken gördüm.

۲۰۰ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا يَأْنَاءَ مِنْ مَاءٍ فَأَتَيْتُ بِقَدَحٍ رَخْوًا فِيهِ شَيْءٌ مِنْ مَاءٍ فَوَضَعَ
أَصْبَعَهُ فِيهِ قَالَ أَنَسٌ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ إِلَى الْمَاءِ يَتَّبِعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ قَالَ أَنَسٌ
فَحَرَرْتُ مِنْ قَوْضًا مَا بَيْنَ السَّبْعَيْنِ إِلَى الثَّمَانِينَ.

200- Enes'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallala-
hu aleyhi ve sellem bir kap dolusu su istedi. Kendisine içinde az bir su cu-
lunan ağız geniş bir kap getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem
parmaklarını kabın içine koydu. Enes dedi ki: Ben, O'nun parmaklarından
kaynayan suya bakıyordum. Enes dedi ki: O sudan abdest alanların sayı-
sını yetmiş ile seksen arasında tahmin ediyorum.

۴۷ - بَابُ الْوُضُوءِ بِالْمُدِّ

47- Bir Müd¹⁴⁶ Miktarı Su İle Abdest Almak Bâbı

۲۰۱ - حَدَّثَنَا أَبُو لَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ جَبْرِ قَالَ سَمِعْتُ
أَنَسًا يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْسِلُ أَوْ كَانَ يَغْتَسِلُ بِالصَّاعِ إِلَى
خَمْسَةِ أَمْدَادٍ وَيَتَوَضَّأُ بِالْمُدِّ.

201- Enes İbnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:
Nebi sallallahu aleyhi ve sellem vücudunu bir sa'dan beş müd miktarı

146 Bir müd, bir sa'hık ağırlık ölçüsünün dörtte birine eşit olup 260 dirheme derktir.
Bu da şer'i ölçüye göre 260 x 2,8= 728 gr. olur. Buna göre buğday yarım sa'= 2
müd x 728= 1456 gr. olur. Bir sa' ise 2912 gr. olur. Örfi ölçüye göre bir dirhen 3,2
gr. olup, 1 sa'= 1040 dirhem x 3,2= 3328 gr. olur.

suyla yıkar ya da yıkanırdı. Bir müd ile abdest alırdı.

٤٨ - بَابُ الْمَسْحِ عَلَى الْخُفَّيْنِ

48- Mestler Üzerine Meshetmek Bâbı

٢٠٢- حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَارِثِ حَدَّثَنِي أَبُو النَّضْرِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَاصٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ مَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ سَأَلَ عُمَرَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ نَعَمْ إِذَا حَدَّثَكَ شَيْئًا سَعْدُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا تَسْأَلْ عَنْهُ غَيْرَهُ وَقَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ أَخْبَرَنِي أَبُو النَّضْرِ أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ سَعْدًا حَدَّثَهُ فَقَالَ عُمَرُ لِعَبْدِ اللَّهِ نَحْوَهُ

202- Sa'd ibnu Ebi Vakkas'tan, -Allah ondan razı olsun- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem mestler üzerine meshetti. Abdullah ibnu Ömer, Ömer'e bundan sordu, O'da: Evet, şayet sana Sa'd, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden bildirirse o meseleyi başkasına sorma, dedi.

Musa ibnu Ukbe şöyle dedi: Bana Ebun-Nadr haber verdi. O'na da Ebu Seleme, Ona da Sa'd haber verdi. Ömer, Abdullah'a aynını dedi.

٢٠٣- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ خَالِدٍ الْحَرَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ نَافِعٍ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِيهِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ خَرَجَ لِحَاجَتِهِ فَاتَّبَعَهُ الْمُغِيرَةُ بِإِذَاوَةٍ فِيهَا مَاءٌ فَصَبَّ عَلَيْهِ حِينَ فَرَّغَ مِنْ حَاجَتِهِ فَمَوَّضًا وَمَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ

203- Muğire ibnu Şu'be'den: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem haceti için çıkmış, Muğire'de bir kap dolusu su ile peşinden gitti. Hacetini giderdikten sonra abdest alması için su döktü, O da mestleri üzerine meshetti.

٢٠٤ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمَرِيِّ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُ عَلَى الْخُفَّيْنِ وَتَابَعَهُ حَرْبُ بْنُ شَدَّادٍ وَأَبَانُ عَنْ يَحْيَى

204- Cafer ibnu Amr ibnu Umeyye ed-Damri'den, babası O'na Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi mestleri üzerine meshederken gördüğünü haber vermiştir. Harb ibnu Şeddad ve Eban, Yahya'dan O'na mutabaa etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 205)

٢٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُ عَلَى عِمَامَتِهِ وَخُفَّيْهِ وَتَابَعَهُ مَعْمَرٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَمْرٍو قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

205- Cafer ibnu Amr, babasından haber verip şöyle dedi: Ben Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi sarığı ve mestleri üzerine meshederken gördüm.

Ma'mer, Yahya'dan O da Ebu Seleme'den, O'da Amr'dan O'na mutabaa etmiş ve “ Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi gördüm “ demiştir.

٤٩ - بَابُ إِذَا أَدْخَلَ رَجُلٌ رِجْلَيْهِ وَهُمَا طَاهِرَتَانِ

49- Abdest Aldıktan Sonra Mestlerini Giyen Kimse Bâbı

٢٠٦ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا عَنْ عَامِرٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الْمُعِيزَةِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَأَهْوَيْتُ لِأَنْزِعَ خُفَّيْهِ فَقَالَ دَعُهُمَا فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا

206- Urve ibnul-Muğire, babasından bildirdi. O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bir yolculukta idim. (Abdest alacağı bir sırada) mestlerini çıkarmak için elimi uzattım. Allah Rasülü sallal-

lahu aleyhi ve sellem: “Onları çıkarma, bırak. Ben mestlerimi abdestliyen giydim” buyurdu ve mestleri üzerine meshetti.

٥٠ - بَابُ مَنْ لَمْ يَتَوَضَّأْ مِنْ لَحْمِ الشَّاةِ وَالسَّوِيقِ

50- Koyun Eti Ve Sevik¹⁴⁷ Yemekten Dolayı
Abdest Almayan Kimse Bâbı

وَأَكَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَلَمْ يَتَوَضَّأُوا

Ebu Bekir, Ömer ve Osman -Allah onlardan razı olsun- bunlardan yediler de bu yüzden abdest almadılar.

٢٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ

عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَلَ
كَتِفَ شَاةٍ ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

207- Abdullah ibnu Abbas'tan -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem koyunun kürek etinden yedi de abdest almadan namaz kıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5404, 5405)

٢٠٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ

قَالَ أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرٍو بْنُ أُمَيَّةَ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْتَزُّ مِنْ كَتِفِ شَاةٍ فَدَعَا إِلَى الصَّلَاةِ فَأَلْقَى السَّكِينَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

208- Cafer ibnu Amr ibnu Umeyye'nin babası O'na Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi koyunun kürek etinden keserken gördüğünü haber vermiştir. Namaza çağrıldığında bıçağı bırakıp abdest almadan namaz kıldırdı.¹⁴⁸ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 675, 2923, 5408, 5422, 5426)

¹⁴⁷ sevik (buğday, hurma ve şekerden yapılan bir yemek)

¹⁴⁸ İmam Buhari'nin “ yiyecekler” bölümünde Ma'mer'in Zuhri'den rivayetinde “on-
dan yiyordu” ibaresi vardır. “namaz “ bölümünde ise Salih'in Zuhri'den gelen ri-
vayetinde “koyunun budundan kesip yiyordu” ibaresi vardır.

٥١- بَابُ مَنْ مَضْمَضَ مِنَ السُّوْقِ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

51- Sevik Yemeğinden Dolayı Abdest Almayıp
Ağzını Çalkalayan Kimse Bâbı

٢٠٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ
بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ مَوْلَى بَنِي حَارِثَةَ أَنَّ سُوَيْدَ بْنَ الثُّعْمَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ خَيْبَرَ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالصُّهْبَاءِ وَهِيَ أَذْنَى خَيْبَرَ
فَصَلَّى الْعَصْرَ ثُمَّ دَعَا بِالْأَزْوَادِ فَلَمْ يَأْتِ إِلَّا بِالسُّوْقِ فَأَمَرَ بِهِ فَتُرِيَ فَأَكَلَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَكَلْنَا ثُمَّ قَامَ إِلَى الْمَغْرِبِ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا ثُمَّ
صَلَّى رَكَعًا يَتَوَضَّأُ

209- Suveyd ibnu Numan'dan -Allah ondan razı olsun-, O, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber yılında sefere çıkmışlar, Sabha'ya ulaştıklarında- ki o Hayber'in aşağısında yani Medine'ye yakın tarafındadır- ikindi namazını kıldı. Sonra (yolculuk esnasında yemek için beraberlerinde getirdikleri) erzakı istedi. Kendisine sevik (yani kavrulmuş buğday veya arpa unu) getirildi. Bunu suyla ıslatmalarını emretti. Ondan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yedi, bizler de yedik. Sonra akşam namazından önce ağzını suyla çalkaladı, bizler de çalkaladık. Sonra sevik yemeğinden dolayı abdest almadan namaz kıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 215, 2981, 4175, 4195, 5384, 5390, 5454, 5455)

٢١٠- وَ حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ
عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَلَ عِنْدَهَا كِتْفًا
ثُمَّ صَلَّى رَكَعًا يَتَوَضَّأُ

210- Meymune'den: -Allah ondan razı olsun- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yanında koyunun kürek etinden yedi. Sonra abdest almadan namaz kıldı.

۵۲- بَابُ هَلْ يُمَضَّمُ مِنَ اللَّبَنِ

52- Süt İçmekten Dolayı Ağız Çalkalanır mı?

۲۱۱- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ وَقُتَيْبَةُ قَالَا حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَرِبَ لَبَنًا فَمَضَّمْهُ وَقَالَ إِنَّ لَهُ دَسَمًا تَابَعَهُ يُوسُفُ وَصَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ الزُّهْرِيِّ

211- Abdullah ibnu Abbas'tan: -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem süt içti ve ağzını çalkaladı ve dedi ki: "*Bu süt yağlıdır*" Yunus ve Salih ibnu Keysan, Zuhri'den O'na mutabaa etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5609)

۵۳- بَابُ الْوُضُوءِ مِنَ التَّوْمِ وَمَنْ لَمْ يَرِ مِنَ التَّغَسَّةِ وَالتَّغَسَّتَيْنِ أَوْ الْخَفَقَةِ وَضُوءًا

53- Uykudan Dolayı Abdest Gerekir mi? Bir İki Sefer Uyuklamaktan Veya Uyuklamaktan Dolayı Başı Düşen Birine Abdest Alması Gerekmez, Diyen Kimse Bâbı

۲۱۲- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ يُصَلِّي فَلْيَرْقُدْ حَتَّى يَذْهَبَ عَنْهُ التَّوْمُ فَإِنْ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى وَهُوَ نَاعِسٌ لَا يَذْهَبُ لَعَلَّهُ يَسْتَغْفِرُ فَيَسْبُ نَفْسَهُ

212- Sizden biriniz namaz kılarken uyuklarsa, ondan uyku gidene kadar uzansın. Sizden biriniz uyuklu olduğu halde, Allah'tan bağışlanma dileyecek yerde kendine beddua edebilir.

۲۱۳- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَنْمَ حَتَّى يَغْلَمَ مَا يَقْرَأُ

213- Enes'ten -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizden biriniz namazda uyuklarsa uyasun, zira ne okuyacağını bilmez”¹⁴⁹

٥٤- بَابُ الْوُضُوءِ مِنْ غَيْرِ حَدَثٍ

54- Abdest Tazelemenin (Abdestliyen Tekrar Abdest Almanın) Hükümü Bâbı

٢١٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ ح وَ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَامِرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ قُلْتُ كَيْفَ كُنْتُمْ تَصْنَعُونَ قَالَ يُجْزِي أَحَدَنَا الْوُضُوءَ مَا لَمْ يُحْدِثْ

214- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem her namaz için abdest alırdı, dedim ki: (Amr ibnu Amr) Sizler nasıl yapıyordunuz? Dedi ki: Bizden biri abdestini bozmadığı müddetçe (diğer namaz için) yeterli olurdu. (Yani daha önce abdestliyesek, namaz için tekrar abdest almazdık).

٢١٥- حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي بُشَيْرُ بْنُ يَسَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سُوَيْدُ بْنُ الثَّعْمَانِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَامَ خَيْبَرَ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالصُّهْبَاءِ صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَصْرَ فَلَمَّا صَلَّى دَعَا بِالْأَطْعَمَةِ فَلَمْ يُوْتِ إِلَّا بِالسُّوْجِ فَأَكَلْنَا وَشَرَبْنَا ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَغْرِبِ فَمَضْمَضَ ثُمَّ صَلَّى لَنَا الْمَغْرِبَ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

¹⁴⁹ Bu rivayetler uykunun abdesti bozmadığına ama dayanarak uyumanın abdesti bozacağına işaret ediyor. İletler oluştuğunda abdest bozulur.

215- Suveyd Ummu Numan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Hayber yılı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yolculuğa çıktık. Sabha bölgesine geldiğimizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize ikinci namazını kıldırdı. Namazdan sonra yiyecekleri istedi. Kendisine Sevikten (yani kavrulmuş buğday yada arpa unu) başka bir şey getirilmedi. Hepimiz yedik içtik sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem akşam namazı için kalktı ağzını çalkaladı. Sonra abdest almadan akşam namazını kıldırdı.

۵۵- بَابُ مِنَ الْكَبَائِرِ أَنْ لَا يَسْتَتِرَ مِنْ بَوْلِهِ

55- Bâb: Bevlinden Korunmamak Büyük Günâhlardandır¹⁵⁰

۲۱۶- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ أَوْ مَكَّةَ فَسَمِعَ صَوْتَ إِنْسَانَيْنِ يُعَذِّبَانِ فِي قُبُورِهِمَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَذِّبَانِ وَمَا يُعَذِّبَانِ فِي كَبِيرٍ ثُمَّ قَالَ بَلَى كَانَ أَحَدُهُمَا لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ وَكَانَ الْآخَرُ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ دَعَا بِجَرِيدَةٍ فَكَسَرَهَا كَسْرَتَيْنِ فَوَضَعَ عَلَى كُلِّ قَبْرٍ مِنْهُمَا كِسْرَةً فَقِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ فَعَلْتَ هَذَا قَالَ لَعَلَّهُ أَنْ يُخَفَّفَ عَنْهُمَا مَا لَمْ تَيْتَسَا أَوْ إِلَى أَنْ يَيْتَسَا

216- Abdullah ibnu Abbas'tan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Medine'nin -veya Mekke'nin- bostanlarından bir bostana uğradı. Kabirlerinde azap olunan iki kişinin sesini duydu. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Bu ikisi azap olunuyorlar. Büyük günahlar sebebiyle azap olunmuyorlar bilakis (onlar büyük günahlardır.)¹⁵¹ O azap olunanlardan biri bevlinden korunmazdı. Diğeri ise nemmamlık yapardı. (yani insanlar arasında laf taşırdı.) Sonra

150 Buradaki büyük günahlardan kasıt, ondan sakınanın bağışlanacağı vaad edilmiştir.

151 Bilâkis bu ikisinin yani idrarından korunmamanın ve nemmamlığın büyük günah olduğu Buhari'nin Edep'te Mansur'dan rivayetinde netliğe kavuşturmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "O ikisi büyük günahlar sebebiyle azap olunmuyorlar. Muhakkak ki o büyük günahtır."

yapraksız hurma dalı istedi ve onu ikiye böldü. Onlardan her birini kâbirin başına dikti. O'na denildi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bunu neden yaptın? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Umulur ki bu ikisi kurumadıkça -veya kuruyana kadar- kabirdeki azapları hafifletir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 218, 1361, 1378, 6052, 6055)

٥٦- بَاب مَا جَاءَ فِي غَسْلِ الْبَوْلِ

56- Bevlın Yıkınması Hakkında Gelen Hadis Bâbı

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِصَاحِبِ الْقَبْرِ كَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ وَلَمْ يَذْكُرْ سِوَى بَوْلِ النَّاسِ

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kabir sahibi hakkında: "O Bevlinden korunmazdı" buyurdu. İnsanların bevlinden başkasını zikretmedi.

٢١٧- حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ أَبِي مَيْمُونَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَبَرَّزَ لِحَاجَتِهِ أَتَيْتُهُ بِمَاءٍ فَيَغْسِلُ بِهِ

217- Enes ibnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem haceti (büyük abdest bozmak) için çıktığında, kendisine su götürürdüm. O'da, o suyla temizliğini yapardı.

٢١٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَغْمَشُ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَبْرَيْنِ فَقَالَ إِلَهُمَا لِيَعْدَبَانِ وَمَا يُعْدَبَانِ فِي كَبِيرٍ أَمَا أَحَدُهُمَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنَ الْبَوْلِ وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ أَخَذَ جَرِيدَةً رَطْبَةً فَشَقَّهَا نِصْفَيْنِ فَعَرَّزَ فِي كُلِّ قَبْرٍ وَاحِدَةً قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ فَعَلْتَ هَذَا قَالَ لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى وَحَدَّثَنَا وَكِيعٌ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَغْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا مِثْلَهُ يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ .

218- Abdullah ibnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem iki kabre uğradı ve şöyle dedi:

“Muhakkak ki bu ikisi azap olunuyorlar. Büyük günahlardan dolayı azap olunmuyorlar. O ikisinden biri bevlinden korunmazdı. Diğeri ise nemmamlık yapardı. (yani insanlar arasında laf taşırdı.) Sonra yaprağı olmayan yaş bir hurma dalı aldı ve onu ikiye böldü. Her kabrin başına dikti. Ey Allah'ın Rasûlü! Bunu neden yaptın? diye sorduklarında:” umulur ki o, yaş kaldığı müddetçe o ikisinin azabını hafifletir.” buyurdu.

İbnul-Musenna dedi ki: Bize Veki' bildirip şöyle dedi: Bize Amr şöyle dedi: Ben Mucahid'den aynını işittim.

۵۷- بَابُ تَرْكِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسِ الْأَعْرَابِيِّ حَتَّى فَرَّغَ مِنْ بَوْلِهِ فِي الْمَسْجِدِ

57- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in ve İnsanların, Bedevinin Mescidde Bevlini Bitirene Kadar Ona Dokunmamaları Bâbı

۲۱۹- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَامٌ أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى أَعْرَابِيًّا يَبُولُ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ دَعُوهُ حَتَّى إِذَا فَرَّغَ دَعَا بِمَاءٍ فَصَبَّهُ عَلَيْهِ

219- Enes ibnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem mescide bevleden bir bedevi gördü. Dedi ki: “Onu bırakın” O bedevi işini bitirdiğinde, su isteyip bevlın üzerine döktü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 221, 6025)

۵۸- بَابُ صَبِّ الْمَاءِ عَلَى الْبَوْلِ فِي الْمَسْجِدِ

58- Mescidde Bevlın Üzerine Su Dökmek Bâbı

۲۲۰- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَامَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ فِي

الْمَسْجِدِ فَتَتَاوَلَهُ النَّاسُ فَقَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهُ وَهَرِّقُوا عَلَى بَوْلِهِ سَجَلًا مِنْ مَاءٍ أَوْ ذُكُوبًا مِنْ مَاءٍ فَإِنَّمَا بُعِثْتُمْ مُيسَّرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعَسَّرِينَ.

220- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bedevinin biri kalkıp mescide bevletti. İnsanlar ona dille müdahale ettiler. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onlara dedi ki: *"Ona dokunmayın, onu bırakın. Bevlin üzerine bir kova su dökün. Sizler kolaylaştırıcılar olarak emrolundunuz, zorlaştırıcılar olarak emrolunmadınız."* ¹⁵²

٢٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ

سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

221- Bize Abdan bildirip şöyle dedi: Bize Abdullah haber verip şöyle dedi: Bize Yahya ibnu Said bildirip şöyle dedi: Enes ibnu Malik'i Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden böyle derken işittim.

بَابُ: يَهْرِيقُ الْمَاءَ عَلَى الْبَوْلِ

Bevlin Üzerine Su Döken Kimse Bâbı

وَحَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ قَالَ وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ

سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ جَاءَ أَغْرَابِيٌّ فَبَالَ فِي طَائِفَةِ الْمَسْجِدِ فَزَجَرَهُ النَّاسُ فَتَهَاَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا قَضَى بَوْلَهُ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذُكُوبٍ مِنْ مَاءٍ فَأَهْرِيقُ عَلَيْهِ

Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir bedevi gelip mescidin bir tarafına bevletti. İnsanlar onu azarladılar. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, onları bundan yasakladı. Bedevi bevlini bitirdikten sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir kova su getirip bevlin üzerine dökmelerini emretti.

152 Bu rivayet davette yumuşak olmanın delillerindendir. Ayrıca Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in ne kadar yumuşak huylu ve güzel ahlaklı olduğuna işaret ediyor.

۵۹- بَابُ بَوْلِ الصَّبِيَّانِ

59- Çocukların Bevlinin Hükümü Bâbı

۲۲۲- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا قَالَتْ أُنِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَبِيٍّ فَبَالَ عَلَى ثَوْبِهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَأَتْبَعَهُ إِيَّاهُ

222- Müminlerin annesi Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir çocuk getirildi. O çocuk elbisesinin üzerine bevletti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem su istedi ve elbisesinde bevlın değdiği yerin üzerine döktü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5468, 6002, 6355)

۲۲۳- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أُمِّ قَيْسٍ بِنْتِ مَخْصَنٍ أَنَّهَا أَتَتْ بِابْنٍ لَهَا صَغِيرٍ لَمْ يَأْكُلِ الطَّعَامَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَجْلَسَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجْرِهِ فَبَالَ عَلَى ثَوْبِهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَتَضَحَّهُ وَلَمْ يَغْسِلْهُ.

223- Ummu Kays bintu Mihsan'dan, -Allah ondan razı olsun- O henüz yemek yemeyen (sadece süt emen) oğlunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çocuğu kucağına oturttu. Çocuk Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elbisesinin üzerine işedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem su istedi ve elbisesinin üzerine serpti de onu yıkamadı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5693)

۶۰- بَابُ الْبَوْلِ قَائِمًا وَقَاعِدًا

60- Oturarak Ve Ayakta Bevletmek Bâbı

۲۲۴- حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ خُذَيْفَةَ قَالَ أُنِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُبَّاطَةَ قَوْمٍ فَبَالَ قَائِمًا ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَجَنَّتُهُ بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ

224- Huzeyfe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle demiştir: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir kavmin süprüntülüğüne geldi de ayakta olduğu halde oraya bevletti. Sonra su istedi. Kendisine su götürdüm ve o suyla abdest aldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 225, 226, 2471)

٦١- بَابُ الْبَوْلِ عِنْدَ صَاحِبِهِ وَالتَّسْتُرِ بِالْحَائِطِ

61- Kişinin Arkadaşının Yanında Bevletmesi Ve Duvar İle Gizlenmesi Bâbı

٢٢٥- حَدَّثَنَا عُفْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ خُذَيْفَةَ قَالَ رَأَيْتُنِي أَنَا وَالتَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَتَمَاشَى فَأَتَى سُبَاطَةَ قَوْمٍ خَلْفَ حَائِطٍ فَقَامَ كَمَا يَقُومُ أَحَدُكُمْ قَبَالَ فَاتَّبَعْتُ مِنْهُ فَأَشَارَ إِلَيَّ فَجِئْتُهُ فَقُمْتُ عِنْدَ عَقِبِهِ حَتَّى قَرَعْتُ.

225- Huzeyfe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yürürken duvarın arkasında bir kavmin süprüntüsüne geldi ve sizden biriniz ayakta durduğu gibi ayakta dikildi. Ve bevletti. Ben de ondan uzaklaştım. Bana işaret etti ve O'nun yanına geldim. O, işini bitirene kadar arkasında ayakta durdum.

٦٢- بَابُ الْبَوْلِ عِنْدَ سُبَاطَةِ قَوْمٍ

62- Kavmin Süprüntülüğü Yanında Bevletmek Bâbı

٢٢٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرَعْرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ كَانَ أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ يُشَدُّ فِي الْبَوْلِ وَيَقُولُ إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَ إِذَا أَصَابَ ثَوْبَ أَحَدِهِمْ قَرْضَهُ فَقَالَ خُذَيْفَةُ لَيْتَهُ أَمْسَكَ أَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُبَاطَةَ قَوْمٍ قَبَالَ قَائِمًا

226- Ebu Vail'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ebu Musa el-Eşari bevli konusunda çok aşırı hassas davranırdı ve derdi ki: İsrâ-

iloğulları şayet elbiselerine sidik isabet ederse, elbiseden sidiğın değdiğı yeri keserlerdi. Huzeyfe dedi ki: Keşke bu kadar çok aşırı hassas davranmasaydı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir kavmin süprüntülüğüne geldi de ayakta olduğı halde bevletti.

۶۳- بَابُ غَسْلِ الدَّمِ

63- Elbiseden Hayız Kanının Temizlenmesi Bâbı

۲۲۷- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي فَاطِمَةُ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ جَاءَتْ امْرَأَةً النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ أَرَأَيْتَ إِخْدَانًا نَحِيضُ فِي الثَّوْبِ كَيْفَ تَصْنَعُ قَالَ تَحْتُهُ ثُمَّ تَقْرُصُهُ بِالْمَاءِ وَتَنْضَحُهُ وَتُصَلِّي فِيهِ

227- Esmâ'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir kadın, Nebi sallallahu aleyhi ve selleme gelip dedi ki: Bizden birinin hayız kanı elbisesine bulaşırsa ne yapması gerekir? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Önce elbisesini eliyle çitiler, sonra elbisesinin kan bulaşan kısmını çıkması için parmaklarının uçlarıyla suyla beraber ovalar, sonra da elbisesini yıkar. Bundan sonra o elbiseyle namaz kılabilir." (Hadisin geçtiğı diğer yer: 307)

۲۲۸- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ جَاءَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي امْرَأَةٌ اسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهَرُ أَفَادْعُ الصَّلَاةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَ بِنَحِيضٍ فَإِذَا أَقْبَلْتَ خَيْضَتَكَ فَدَعِي الصَّلَاةَ وَإِذَا أَتَوْتِ فَاغْسِلِي عَنْكَ الدَّمَ ثُمَّ صَلِّي قَالَ وَقَالَ أَبِي ثُمَّ تَوَضَّئِي لِكُلِّ صَلَاةٍ حَتَّى يَجِيءَ ذَلِكَ الْوَقْتُ.

228- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ebu Hubeyş'in kızı Fatıma, Nebi sallallahu aleyhi ve selleme gelecek dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben hayız müddetim bittikten sonra ka-

namam devam ediyor da bu yüzden dolayı hayızdan temizlenemiyorum. Bu durumda olduğum zaman namazı terk edeyim mi? Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Hayır, namazını bırakma! Bu hayız değil, damardan gelen kandır (yani kanın hayız vaktinin dışında gelen kandır.) Hayız kanı geldiğinde namazı bırak. Hayız kanı kesildiğinde ise gusül abdesti al sonra namazını kıl”

Hişam ibnu Urve dedi ki: Babam (Urvetu-bnuz-Zubeyr) dedi ki: “O vakit gelinceye kadar, her namaz için abdest al.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 306, 320, 325, 331)

٦٤ - بَابُ غَسْلِ الْمَنِيِّ وَفَرْكِهِ وَغَسْلِ مَا يُصِيبُ مِنَ الْمَرْأَةِ

64- Meninin Yıkanıp Ovalanması Ve Kadından İsabet Eden Şeylerin Yıkanması Bâbı

٢٢٩ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ قَالَ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ الْحِزْرِيُّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَغْسِلُ الْجَنَابَةَ مِنْ ثَوْبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ وَإِنْ بَقِيَ الْمَاءُ فِي ثَوْبِهِ.

229- Aişe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem elbisesinden cenabetlik izini (yani meniye) yıkar-dım. Elbisesinde su izi olduğu halde namaza çıkardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 230, 231, 232)

٢٣٠ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَغْنِيٍّ ابْنُ مَيْمُونٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ ح وَ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ الْمَنِيِّ يُصِيبُ الثَّوْبَ فَقَالَتْ كُنْتُ أَغْسِلُهُ مِنْ ثَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ وَأَثَرُ الْغَسْلِ فِي ثَوْبِهِ بَقِيَ الْمَاءُ

230- Süleyman ibnu Yesar'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Aişe'ye -Allah ondan razı olsun- elbiseye isabet eden meniden (ya-

ni onun hükmünden, meninin yıkanmasının gerekli olup olmadığından sordum. Dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elbisesine bulaşmış meniye yıkardım. Elbisesinde yıkama izi, ıslaklık olduğu halde evinden mescide çıkardı.

٦٥- بَابُ إِذَا غَسَلَ الْجَنَابَةَ أَوْ غَيْرَهَا فَلَمْ يَذْهَبَ أَثَرُهُ

65- Meninin Ve Gayrisinin Yıkandığı Halde,
Yıkama İzinin Kalması Bâbı

٢٣١- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْمُتَقَرِّبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ قَالَ سَأَلْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ يَسَارٍ فِي الثَّوْبِ تُصِيبُهُ الْجَنَابَةُ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ كُنْتُ أَغْسِلُهُ مِنْ ثَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ وَأَثَرُ الْغَسْلِ فِيهِ بَقْعُ الْمَاءِ

231- Amr ibnu Meymun'dan, O şöyle dedi: Süleyman ibnu Yesar'ı meni bulaşmış elbiseden bahsederken duydum. O şöyle dedi: Aişe -Allah ondan razı olsun- dedi ki: "Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elbisesinden yıkardım. Sonra elbisesinde yıkama izi ve ıslaklık olduğu halde namaza çıkardı."

٢٣٢- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ عَنْ مِهْرَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَائِشَةَ أَلْهَا كَانَتْ تَغْسِلُ الْمَنِيَّ مِنْ ثَوْبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَرَاهُ فِيهِ بَقْعَةً أَوْ بَقْعًا.

232- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin elbisesinden meniye yıkar, sonra da elbisesinde ıslaklığı görürdü.

٦٦- بَابُ أَبْوَالِ الْإِبِلِ وَالذَّوَابِّ وَالْقَتَمِ وَمَرَابِضِهَا

66- Deve At, Katır, Eşek Gibi Hayvanların Ve Koyunun
Sidikleri ve Koyunun Ağıkları Bâbı

وَصَلَّى أَبُو مُوسَى فِي دَارِ الْبَرِيدِ وَالسَّرْقِينِ وَالْبَرِيَّةِ إِلَى جَنْبِهِ فَقَالَ هَا هُنَا وَتَمَّ سَوَاءٌ

Ebu Musa Darul-Berid¹⁵³ mahallinde, yanında sahra (çöl) olduğu halde gübre olan yerde namaz kıldı ve dedi ki: Burası ve orası namazın geçerli olmasında (sıhhatinde) eşittir.

٢٣٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَدِمَ أَنَسٌ مِنْ عُكْلٍ أَوْ غُرَيْتَةٍ فَاجْتَوَا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلِقَاحٍ وَأَنْ يَشْرَبُوا مِنْ أَبْوَالِهَا وَأَلْبَانِهَا فَاطْلُقُوا فَلَمَّا صَحُّوا قَتَلُوا رَاعِيَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَأْفُوا التَّعَمَّ فَجَاءَ الْخَبَرُ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ فَبَعَثَ فِي آثَارِهِمْ فَلَمَّا ارْتَفَعَ النَّهَارُ جِيءَ بِهِمْ فَأَمَرَ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمِرَتْ أَعْيُنُهُمْ وَأُلْقُوا فِي الْحَرَّةِ يَسْتَسْقُونَ فَلَا يُسْقَوْنَ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ فَهَؤُلَاءِ سَرَقُوا وَقَتَلُوا وَكَفَرُوا بَعْدَ إِيْمَانِهِمْ وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ

233- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ukl -veya Urayna- kabilesinden bir grup insan Medine'ye geldiler. Orada kalmaktan sağlıkları açısından zarar göreceklelerinden dolayı Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onlara develerin bulunduğu yere gidip onların bevlinden ve sütünden içmelerini emretti. Bunlar sıhhatlerine kavuşunca, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onları öldürdüler ve develeri önlerine katıp götürdüler. Gündüzün ilk saatlerinde haber Medine'ye ulaştı. Günün sonuna yani akşama doğru o hırsızlar bulunup getirildiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların ellerinin ve ayaklarının kesilmelerini, gözlerinin oyulmasını ve Harra bölgesine atılmalarını, su istedikleri halde onlara su verilmemesini emretti.

Ebu Kilâbe dedi ki: Bunlar hırsızlık yaptılar, adam öldürdüler, imanlarından sonra küfre girdiler ve Allah'a ve Rasûlü'ne karşı savaş açtılar. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1501, 3018, 4192, 4193, 4610, 5685, 5636, 6727, 6802, 6803, 6805, 6899)

153 Darul-Berid, Kufe'de bir mahallin yeridir. Ebu Musa Ömer ve Osman'ın Hilafeti zamanında Kufe'nin emiri idi.

۲۳۴- حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الثَّيَّاحِ يَزِيدُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي قَبْلَ أَنْ يُتَيَّئَ الْمَسْجِدَ فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ

234- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem -Mescit inşa edilmeden önce- koyun ağıllarında namaz kılardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 428, 429, 1868, 2106, 2771, 2774, 2779, 3932)

۶۷- بَابُ مَا يَقَعُ مِنَ النَّجَاسَاتِ فِي السَّمَنِ وَالْمَاءِ 67- Yağın Ve Suyun İçine Düşen Necaset Bâbı

وَقَالَ الزُّهْرِيُّ لَا بَأْسَ بِالْمَاءِ مَا لَمْ يُغَيِّرْهُ طَعْمٌ أَوْ رِيحٌ أَوْ لَوْنٌ وَقَالَ حَمَّادٌ لَا بَأْسَ بِرِيَشِ الْمَيْتَةِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِي عِظَامِ الْمَوْتَى نَحْوَ الْفِيلِ وَغَيْرِهِ أَذْرَكْتُ نَاسًا مِنْ سَلَفِ الْعُلَمَاءِ يَمْتَشِطُونَ بِهَا وَيَذْهَبُونَ فِيهَا لَا يَرَوْنَ بِهِ بَأْسًا وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ وَإِبْرَاهِيمُ وَلَا بَأْسَ بِتِجَارَةِ الْعَاجِ

Zuhri şöyle dedi: Şayet suyun içine düşen necaset, suyun tadını, kokusunu ve rengini değiştirmemişse her durumda kullanılmasında bir sakınca yoktur.

Hammad dedi ki: Ölmüş (hayvan) tüyü necis olmadığı gibi suya düştüğünde suyu necis (mundar) etmez. (yani su kullanılabilir)

Zuhri, fil ve diğerleri gibi (eti yenmeyen) ölmüş hayvanların kemikleri hakkında demiştir ki: Selef alimlerden bir çoğuna ulaştım, onlar bu kemikleri tarak ve yağdanlık yapıp kullanırlar ve bunda bir sakınca görmezlerdi.

İbnu Sîrîn ve İbrahim Nahai'de fildişi ticaretinde bir sakınca görmezlerdi.

۲۳۵- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سُئِلَ عَنْ فَارَةِ سَقَطَتْ فِي سَمْنٍ فَقَالَ أَلْقَوْهَا وَمَا حَوْلَهَا فَاطْرَحُوهُ وَكُلُوا سَمْنَكُمْ.

235- Meymune'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, eritilmiş yağın içine düşmüş fareden soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Fareyi ve (donmuş) yağdan düştüğü yerin etrafını alıp atın ve yağınızı yiyin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 236, 5538, 5539, 5540)

٢٣٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مِمْوْنَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ فَارَةٍ سَقَطَتْ فِي سَمْنٍ فَقَالَ خُذُوهَا وَمَا حَوْلَهَا فَاطْرَحُوهُ قَالَ مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ مَا لَأَ أَحْصِيهِ يَقُولُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مِمْوْنَةَ

236- Meymune'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, eritilmiş yağın içine düşmüş fareden soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Fareyi ve (donmuş) yağdan düştüğü yerin etrafını alıp (atın ve geri kalanı yiyin)"

M'an dedi ki: Malik bize, ibnu Abbas'tan, O da Meymune'den olmak üzere birçok hadis rivayet etti.

٢٣٧- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ كَلِمٍ يُكَلِّمُهُ الْمُسْلِمُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَكُونُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَهَيْئَتِهَا إِذْ طُعِنَتْ تَفْجَرُ دَمًا لَلْوَنِ لَوْنُ الدِّمِّ وَالْعَرَفُ عَرَفُ الْمِسْكِ.

237- Ebu Hureyre, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden haber verdi. O şöyle buyurdu:

"Bir müslümanın Allah yolunda aldığı her bir yara, kıyamet günü, yaralanıp da yarısından kan fışkırdığı an gibi, o durumda olacaktır. Rengi kan rengi, kokusu ise misk kokusudur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2803, 5533)

٦٨- بَابُ الْبَوْلِ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ

68- Akmayan Durgun Suya Bevletmek Bâbı

٢٣٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الزُّنَادِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ هُرْمَزَ الْأَعْرَجَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ

238- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işitmiştir:

"Bizler (ümmet olarak) sonra gelenleriz, (kıyamet günü ise) öne geçenleriz."

٢٣٩- وَيَسْتَأْذِنُهُ قَالَ لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ الَّذِي لَا يَجْرِي ثُمَّ يَغْتَسِلُ فِيهِ.

239- Aynı isnatla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biriniz akmayan durgun suya bevletmesin. Sonra onda yıkanır."

٦٩- بَابُ إِذَا أَلْقَى عَلَى ظَهْرِ الْمُصَلِّي قَدَرٌ أَوْ جِفَةٌ لَمْ تَفْسُدْ عَلَيْهِ صَلَاتُهُ

69- Namaz Kılan Birisinin Sırtına Necis Bir Şey Veya Leş Atıldığı Zaman, O kimsenin Namazı Bozulmaz Bâbı

وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا رَأَى فِي ثَوْبِهِ دَمًا وَهُوَ يُصَلِّي وَضَعَهُ وَمَضَى فِي صَلَاتِهِ وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ وَالشَّعْبِيُّ إِذَا صَلَّى وَفِي ثَوْبِهِ دَمٌ أَوْ جَنَابَةٌ أَوْ لَغِيرِ الْقِبْلَةِ أَوْ تَيْمَمَ صَلَّى ثُمَّ أَذْرَكَ الْمَاءَ فِي وَقْتِهِ لَا يُعِيدُ

İbnu Ömer namaz kılarken elbisesinde kan gördüğü zaman elbisesini bırakır (değiştirir) ve namazına devam ederdi.

İbnu Museyyib ve Şa'bi şöyle demişlerdir: Bir kimse elbisesinde kan veya meni varken, veya (Kabe'den) başka bir kibleye yönelerek na-

maz kılmışsa, (su bulamadığı için) teyemmüm alıp namazını kılmış sonra da kıldığı namazın vaktinde su bulmuşsa namazını iade etmez.

٢٤٠ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ بَيْتَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدَ قَالَ ح وَ حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عَفْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي عِنْدَ الْبَيْتِ وَأَبُو جَهْلٍ وَأَصْحَابُ لَهُ جُلُوسٌ إِذْ قَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ أَيُّكُمْ يَجِيءُ بِسَلَى جَزُورِ بَنِي فُلَانٍ فَيَضَعُهُ عَلَى ظَهْرِ مُحَمَّدٍ إِذَا سَجَدَ فَالْبَعْثُ أَشَقَّى الْقَوْمِ فَجَاءَ بِهِ فَنَظَرَ حَتَّى سَجَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضَعَهُ عَلَى ظَهْرِهِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ وَأَنَا أَنْظُرُ لَا أَغْنِي شَيْئًا لَوْ كَانَ لِي مَنَعَةٌ قَالَ فَجَعَلُوا يَضْحَكُونَ وَيَحِيلُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدٌ لَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ حَتَّى جَاءَهُ فَاطِمَةُ فَطَرَحَتْ عَنْ ظَهْرِهِ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقَرِيشٍ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَشَقَّ عَلَيْهِمْ إِذْ دَعَا عَلَيْهِمْ قَالَ وَكَانُوا يَرَوْنَ أَنَّ الدَّغْوَةَ فِي ذَلِكَ الْبَلَدِ مُسْتَجَابَةٌ ثُمَّ سَمَى اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِأَبِي جَهْلٍ وَعَلَيْكَ بِعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ وَأُمَيَّةَ بْنِ خَلْفٍ وَعُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ وَعَدَّ السَّابِعَ فَلَمْ يَخْفَظْ قَالَ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ رَأَيْتُ الدِّينَ عَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَرَغِي فِي الْقَلِيبِ قَلِيبٍ بَذَرِ

240- Abdullah ibnu Mesud'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Kabe'de namaz kılıyordu. Bu sırada Ebu Cehil ve bazı arkadaşları orada oturmakta idiler. Ebu Cehil orada bulunanlara dedi ki: Sizden hanginiz fulanoğullarının kestiği devenin rahmini getirir de Muhammed secde ettiğinde O'nun sırtına koyar? O kötü topluluğun içerisinde Ukbe İbnu Ebi Muayt kalkıp getirdi ve bekledi. Taki Nebi sallallahu aleyhi ve sellem secde ettiğinde sırtına iki omzu arasına koydu. Ben ise yaptıkları şerri seyrediyordum fakat engelleyemiyordum. Keşke bunu değiştirmeye gücüm olsaydı! İbnu Mesud dedi ki: Birbirleri-

ne işaret edip gülmeye ve alay etmeye başladılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise kızı Fatıma gelip o pisliği sırtından alana kadar başını secdeden kaldırmadı. Sonra başını kaldırıp (namazını bitirdikten sonra) dedi ki: “Allah’ım Kureys’i (onlardan kâfir olanları) helak et!” Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara beddua etmesi onların ağına gitti. (Bedduasından korkup gülmeyi bıraktılar.) İbnu Mesud dedi ki: Onlar Mekke’de yapılan duanın kabul edileceğine inanırlardı. Sonra (Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orada bulunup da kendine bu fiili yapıp beddua ettiği kişilerin) isimlerini tek tek saydı: “Allah’ım Ebu Cehil’i helak et! Utbe ibnu Rabia’yı, Şeybe ibnu Rabia’yı, Velid ibnu Utbe’yi, Umeyye ibnu Halef’i, Ukbe İbnu Ebi Muayy’ı helak et!” Yedinciye de saydı ancak biz onu ezberleyemedik. İbnu Mesud dedi ki: Nefsim elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saydığı kimseleri (Bedir Savaşında) Bedir çukurunda yere serilmiş (yani öldürülmüş) bir şekilde gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 520, 2934, 3185, 3854, 3960)

۷۰- بَابُ الْبُرَاقِ وَالْمَخَاطِ وَلَحْوِهِ فِي الثَّوْبِ

70- Elbiseye Bulaşan Tükürük Sümük Ve Benzeri Şeyleri Bâbı

قَالَ عُرْوَةُ عَنْ الْمِسْوَرِ وَمَرْوَانَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَمَنَ حُدَيْبِيَّةَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ وَمَا تَنَحَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لُخَامَةً إِلَّا وَقَعَتْ فِي كَفِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ فَذَكَرَ بِهَا وَجْهَهُ وَجِلْدَهُ

Urve, Misver ve Mervan’dan şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Hudeybiye zamanı çıktı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem tükürükçe, her tükürüğü sahabelerden her birinin avucuna düştü ve onlar da bununla yüzlerini ve bedenlerini ovaladı.

٢٤١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ بَرَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ثَوْبِهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ طَوَّلَهُ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

241- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem elbisesinin içine tükürdü. İbnu ebi Meryem bu hadisi uzunca anlatıp şöyle dedi: Bize Yahya ibnu Eyyub haber verip şöyle dedi: Bana Humeyd bildirip şöyle dedi: Enes'i, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden rivayetinde işittim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 405, 412, 413, 417, 531, 532, 822, 1214)

٧١- بَابُ لَا يَجُوزُ الْوُضُوءُ بِالتَّيِّدِ وَلَا الْمُسْكِرِ

71- Bâb: Nebiz Ve Sarhoşluk Verici İçeceklerle
Abdest Almak Caiz Değildir

وَكَرِهَهُ الْحَسَنُ وَأَبُو الْعَالِيَةِ وَقَالَ عَطَاءُ التَّيْمُمِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الْوُضُوءِ بِالتَّيِّدِ
وَاللَّبَنِ

Hasan İbnu Basri ve Ebul-Âliye bunu kerih görmüşlerdir. Ata dedi ki: Nebiz ve sütle abdest almaktansa, teyemmüm etmem bana daha sevimli gelir.

٢٤٢- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ.

242- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O'da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden bildirdi: O şöyle buyurdu: "Sarhoşluk veren her içecek haramdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5585, 5586)

٧٢- بَابُ غَسْلِ الْمَرْأَةِ أَبَاهَا الدَّمُ عَنْ وَجْهِهِ

72- Kadının, Babasının Yüzündeki Kanı Yıkaması Bâbı

وَقَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ امْسَحُوا عَلَى رِجْلَيْ رَجُلٍ فَإِنَّهَا مَرِيضَةٌ

Ebul-Aliye şöyle dedi: Ayaklarımın üzerine meshedin. Çünkü o hastadır.

۳۴۳- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ يَعْنِي ابْنَ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ سَمِعَ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ وَسَأَلَهُ النَّاسُ وَمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ أَحَدٌ بِأَيِّ شَيْءٍ دُووِي جُرْحُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا بَقِيَ أَحَدٌ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي كَانَ عَلِيٌّ يَجِيءُ بِتُرْسِهِ فِيهِ مَاءٌ وَفَاطِمَةُ تُفْسِلُ عَنْ وَجْهِهِ الدَّمَ فَأَخَذَ حَصِيرًا فَأَخْرَقَ فَخَشِيَ بِهِ جُرْحَهُ

243- Ebu Hazim, insanların Sehl ibnu Sa'd es-Saidi'ye şöyle sorarken -ki o soru sorarken (yakınlık olarak) benimle onun arasında kimse yoktu- işittim: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem (Uhud Savaşında yaralandığında) yarasının ne ile tedavi edildi? Dedi ki: Bu konuyu benden daha iyi bilen kimse kalmadı. (Çünkü O, Medine'de kalan sahabilerin sonuncusudur.) Ali kalkanıyla su getiriyor Fatıma'da yüzünden kanı siliyordu. (Fatıma, kanın suyla fazlaştığını görünce) bir hasır parçası alınıp yakıldı ve yarası onunla doldurulup (kanı durduruldu.) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2903, 2911, 3037, 4075, 5248, 5722)

۷۳- بَابُ السَّوَاكِ

73- Misvak Kullanarak Dişleri Temizlemek Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ بَتُّ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَنْ

İbnu Abbas şöyle demiştir: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında geceledim. O misvak kullanarak dişlerini temizledi.

۲۴۴- حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ غِيلَانَ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدْتُهُ يَسْتَنْ بِسِوَاكِ بِيَدِهِ يَقُولُ أَعْ أَعْ وَالسَّوَاكِ فِي فِيهِ كَأَنَّهُ يَتَهَوَّعُ

244- Ebu Musa el-Eşari'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim. Onu, elindeki misvakı kullanarak dişlerini temizlediğini ve misvak ağzında olduğu halde oooo diye ses çıkarırken gördüm.

٢٤٥- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَشُوصُ فَاهُ بِالسَّوَاكِ.

245- Huzeyfe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin kalktığı anda ağzını misvak kullanarak yıkar ve temizlerdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 889, 1136)

٧٤- بَابُ دَفْعِ السَّوَاكِ إِلَى الْأَكْبَرِ

74- Misvakı Yaşça Büyük Olana Vermek Bâbı

٢٤٦- وَقَالَ عُثْمَانُ حَدَّثَنَا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرَانِي أَسْوَاكَ بِسَوَاكِ فَجَاءَنِي رَجُلَانِ أَحَدُهُمَا أَكْبَرُ مِنَ الْآخَرِ فَتَاوَلْتُ السَّوَاكَ الْأَصْغَرَ مِنْهُمَا فَقِيلَ لِي كَبِّرْ فَدَفَعْتُهُ إِلَى الْأَكْبَرِ مِنْهُمَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ اخْتَصَرَهُ نُعَيْمٌ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ أَسَامَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ

246- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Rüyamda dişlerimi misvakla misvaklarken gördüm. Bana iki kişi geldi. Biri diğerinden yaşça daha büyüktü. Misvakı yaşça küçük olana alması için uzattım. Bana denildi ki: (yani Cibril): Onu büyük olana ver. Ben de o ikisinden yaşça büyük olanına verdim."

Ebu Abdullah dedi ki: Bu hadisi Nuaym, İbnul-Mubarek'ten, O'da Usame'den, O da Nafi'den, O da İbnu Ömer'den kısaltarak rivayet etmiştir.

٧٥- بَابُ فَضْلِ مَنْ بَاتَ عَلَى الْوُضُوءِ

75- Gece, Yatağına Abdestli Olarak Yatan Kimsenin Fazileti

٢٤٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِقَاتٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَيْتَ مَضْجَعَكَ فَتَوَضَّأْ وُضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الْأَيْمَنِ ثُمَّ قُلِ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنَاجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ اللَّهُمَّ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ فَإِنْ مِتُّ مِنْ لَيْلَتِكَ فَأَلْتِ عَلَى الْفِطْرَةِ وَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَتَكَلَّمُ بِهِ قَالَ فَرَدَّدْتُهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا بَلَغْتُ اللَّهُمَّ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ قُلْتُ وَرَسُولِكَ قَالَ لَا وَنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ

247- Bera ibnu Azib'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «(Geceleyin yatmak için) yatağına geldiğinde, namaz abdesti gibi abdest al. Sonra sağ tarafın üzerine yat. Sonra da şöyle de: “(Allahumme eslemtu nefsi ileyk ve fevva-d tu emri ileyke ve veccehtu vechiye ileyke vel câtu zahrî ileyk ragbeten ve rahbeten ileyke la melcâ ve lâ muncâ minke illa ileyk amentu bi kitabikel-lezî enzelte ve bi nebiyyikel lezî erselte.) Allah'ım yüzümü sana teslim ettim, işimi sana havale ettim. Senden ümit ederek ve korkarak sırtımı sana dayadım. Sığınmak ve senden sakınmak ancak sana yönelmektedir. Allahım, indirdiğin Kitab'a ve gönderdiğin Nebi'ne iman ettim.” Şayet o gece ölürsen fıtrat (islam) üzere ölürsün. Bu sözler, (uykudan önceki) söyleyeceğin son sözlerin olsun.»

Bera dedi ki: Bu sözleri Nebi sallallahu aleyhi ve selleme tekrar ettim. “Allahım, indirdiğin Kitab'a iman ettim” kısmına geldiğimde dedim ki: “senin Rasûlüne” Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki:

“Hayır. (öyle deme) “gönderdiğin Nebi'ne” şeklinde söyle.” (Hadisin geçtiği diğer yerler; 6311, 6313, 6315, 7488)

۵- كِتَابُ الْغُسْلِ

5- GUSÜL KİTABI

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا غَفُورًا﴾

Allah Teâlâ şöyle buyurdu: «Eğer cünüp iseniz temizlenin. Hasta iseniz, yahut yolculukta iseniz, yahut biriniz abdest bozmaktan gelmişse, yahut kadınlara dokunmuşsanız, su da bulamadıysanız, temiz bir toprağa teyemmüm edin. Bunun için de yüzlerinizi ve ellerinizi o toprakla meshedin. Allah (bu ayetleriyle) size bir güçlük çıkarmak istemiyor; fakat sizi temizlemek ve şükrederesiniz diye de üzerindeki nimetini tamamlamak istiyor.» (Maide:6)

«Ey iman edenler! Ne söylediğinizi bilmeyecek kadar sarhoş iken ve yolcu olmanız dışında, cünüp iken gusletmedikçe namaza yaklaşmayın. Hasta, yahut yolcu olduğunuz, yahut biriniz abdest bozmaktan geldiği, yahut ta kadınlarla münasebette bulunduğunuz ve su da bulamadığınız takdirde, temiz bir toprağa teyemmüm edin; sonra da, yüzlerini-

zi ve ellerinizi meshedin. Şüphe yoktur ki Allah, çok affedicidir, çok bağışlayıcıdır.» (Nisa 43)

١- بَابُ الْوُضُوءِ قَبْلَ الْغُسْلِ

1- Gusülden Önce Abdest Almak Bâbı

٢٤٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ بَدَأَ فغَسَلَ يَدَيْهِ ثُمَّ يَتَوَضَّأُ كَمَا يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ يَدْخُلُ أَصَابِعُهُ فِي الْمَاءِ فَيُخَلِّلُ بِهَا أَصُولَ شَعْرِهِ ثُمَّ يَصُبُّ عَلَى رَأْسِهِ ثَلَاثَ غُرَفٍ بِيَدَيْهِ ثُمَّ يُفِيضُ الْمَاءَ عَلَى جِلْدِهِ كُلِّهِ

248- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem cünüplük sebebiyle yıkanacağı zaman ellerini yıkamakla başladığı. Sonra namaz abdesti gibi abdest alırdı. Sonra parmaklarını suya girdirir ve onunla saç diplerini hilallerdi. Sonra başına üç avuç su dökerdi. Sonra suyu bütün vücuduna dökerdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 262, 272)

٢٤٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ تَوَضَّأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ غَيْرَ رِجْلَيْهِ وَغَسَلَ فَرْجَهُ وَمَا أَصَابَهُ مِنَ الْأَذَى ثُمَّ أَفَاضَ عَلَيْهِ الْمَاءَ ثُمَّ نَحَى رِجْلَيْهِ فغَسَلَهُمَا هَذِهِ غُسْلُهُ مِنَ الْجَنَابَةِ.

249- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Meymune'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayakları hariç namaz abdesti gibi abdest aldı. Avret yerini ve meninin bulaştığı yerleri yıkadı.¹⁵⁴ Sonra bütün vücuduna su döktü. Sonra yıkan-

¹⁵⁴ Burada önce zikredilecek sözün sonra zikredilmesi vardır. Çünkü avret yerinin yı-

dığı yerden uzaklaşıp başka bir yerde ayaklarını yıkadı. İşte O'nun cünüplükten dolayı gusletmesi böyledir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 257, 259, 260, 265, 266, 274, 276, 271)

۲- بَابُ غُسْلِ الرَّجُلِ مَعَ امْرَأَتِهِ

2- Bir Erkeğin Hanımıyla Beraber Gusletmesi Bâbı

۲۵۰- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالتَّيْبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِبَاءٍ وَاحِدٍ مِنْ قَدَحٍ يُقَالُ لَهُ الْفَرْقُ

250- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ben Nebi sallallahu aleyhi ve sellem (beraberce) “farag”¹⁵⁵ denilen bir kaptan guslederdik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 261, 263, 273, 299, 5956, 7339)

۳- بَابُ الْغُسْلِ بِالصَّاعِ وَكَخَوِهِ

3- Bir Sa' Dolusu Ve Buna Yakın Bir Miktarla Gusletmek Bâbı

۲۵۱- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنِي شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ حَفْصٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ يَقُولُ دَخَلْتُ أَنَا وَأَخُو عَائِشَةَ عَلَى عَائِشَةَ فَسَأَلَهَا أَخُوهَا عَنْ غُسْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَتْ بِإِبَاءٍ كَخَوَا مِنْ صَاعٍ فَأَغْتَسَلَتْ وَأَفَاضَتْ عَلَى رَأْسِهَا وَبَيْنَتَا حِجَابَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَبَهْزٌ وَالْجُدِّيُّ عَنْ شُعْبَةَ قَدَرِ صَاعٍ.

kanması abdest almaktan önce gelir. Bunu ibnul-Mübarek'in Sevri'den rivayet ettiği ve İmam Buhari'nin Gusûlde Gizlenme Bâbında zikreder. Orada önce ellerini, sonra da avret yerini yıkadığı zikredilir.

155 “Farak” miktarı, Müslim de İbnu Uzeyne'nin Zuhri'den rivayet ettiği bu hadiste Sufyan ibnu Uyeyne dedi ki: “Farak” üç sa'dır.

251- Ebu Seleme'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben ve Aişe'nin erkek kardeşi, Aişe'nin yanına geldik. O'nun kardeşi Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in guslünden sordu. Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bir sa' dolusu su istedi. Bizimle O'nun arasında bir örtü olduğu halde suyu başının üzerine döktü.¹⁵⁶

Ebu Abdullah (Buhari) dedi ki: Yezid ibnu Harun , Behz ve Cuddi Şube'den şöyle dedi: Bir Sa' miktarı.

٢٥٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ أَنَّهُ كَانَ عِنْدَ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ هُوَ وَأَبُوهُ وَعِنْدَهُ قَوْمٌ فَسَأَلُوهُ عَنِ الْغُسْلِ فَقَالَ يَكْفِيكَ صَاعٌ فَقَالَ رَجُلٌ مَا يَكْفِينِي فَقَالَ جَابِرٌ كَانَ يَكْفِي مَنْ هُوَ أَوْفَى مِنْكَ شَعْرًا وَخَيْرٌ مِنْكَ ثُمَّ أَمَّنَا فِي ثَوْبٍ

252- Ebu Cafer bildirdi. O ve babası bir topluluğun yanındayken, Cabir ibnu Abdullah'a gusulden sordular. O şöyle dedi: Sana bir sa' dolusu su yeter. Adam dedi ki: Bana bir sa' dolusu su yetmez. Cabir: Senden daha uzun ve daha çok saç olan birine yetiyor, dedi ve sonra da bize imam oldu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 255, 256)

٢٥٣ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَيْمُونَةَ كَانَا يَغْتَسِلَانِ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ كَانَ ابْنُ عُيَيْنَةَ يَقُولُ آخِرًا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ وَالصَّحِيحُ مَا رَوَى أَبُو نُعَيْمٍ.

253- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ve Meymune bir kaptan yıkanırldı. (Yezid ibnu Harun, Behz ve Cuddi'nin Şube'den rivayetinde: "Bir sa' miktarı" vardır.)

156 Kadı İyad şöyle dedi: Gözüken o ki, o ikisi Aişe'nin -Allah ondan razı olsun- başına su döktüğünü ve bedeninin yukarısını, bir muhrimin yani nikah düşmeyen birinin görmesi caiz olan yerlerini görmüşlerdir. Çünkü Aişe -Allah ondan razı olsun- Ebu Seleme'nin süt teyzesidir ki onu Aişe'nin kardeşi Ummu Kulsum emzirmiştir. Nikah düşen birinin görmesi caiz olmayan yerlerini ise bir örtüyle kapatmıştır.

Ebu Abdullah dedi ki: İbnu Uyeyne son olarak şöyle diyordu. İbnu Abbas, Meymune'den rivayet etti. Sahih olan ise Ebu Nuaym'ın rivayeti-
dir.

٤ - بَابُ مَنْ أَفَاضَ عَلَى رَأْسِهِ ثَلَاثًا

4- Guslederken Başına Üç Kere Su Döken Kimse Bâbı

٢٥٤ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي
سَلِيمَانُ بْنُ صُرَدٍ قَالَ حَدَّثَنِي جَبْرِ بْنُ مُطْعِمٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَمَا أَنَا فَأَفِضُ عَلَى رَأْسِي ثَلَاثًا وَأَشَارَ بِيَدَيْهِ كِلْتَاهِمَا

254- Cubeyr ibnu Mut'im'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle de-
di: (Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında cünüplükten dolayı guslet-
mekten bahsettiler de)¹⁵⁷ Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Bana gelince; ben başımın üzerinden üç kere su dökerim" buyur-
du ve avucunu işaret etti.

٢٥٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَخُولٍ
بْنِ رَاشِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يُفْرِغُ عَلَى رَأْسِهِ ثَلَاثًا

255- Cabir ibnu Abdullah'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle de-
di: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem başına üç avuç dolusu su dökerdi.

157 Bu Kısım Ebu Nuaym Mustehnac'inde zikreder. Muscim'de Ebu İshak'tan gelen rivayet ise şöyledir: "Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında gusul hakkında konuşular. Topluluktan bazıları dedi ki: Bana gelince, ben başımı şöyle şöyle yıkarım" Ondan sonra hadisi zikretti.

٢٥٦- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا مَعْمَرُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَامٍ حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ لِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَأَتَانِي ابْنُ عَمَّكَ يُعْرَضُ بِالْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ قَالَ كَيْفَ الْغُسْلُ مِنَ الْجَنَابَةِ فَقُلْتُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْخُذُ ثَلَاثَةَ أَكْفَافٍ وَيُفِيضُهَا عَلَى رَأْسِهِ ثُمَّ يُفِيضُ عَلَى سَائِرِ جَسَدِهِ فَقَالَ لِي الْحَسَنُ إِنِّي رَجُلٌ كَثِيرُ الشَّعْرِ فَقُلْتُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرَ مِنْكَ شَعْرًا

256- Ebu Cafer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Cabir bana dedi ki: Bana amcanın oğlu -bununla Hasan ibnu Muhammed ibnu Hanefiye'yi ima ediyor- bana gelip dedi ki: Cünüplük sebebiyle gusül nasıl alınır? Ben dedim ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem üç avuç su alır ve bunu başına dökerdi. Sonra suyu bedeninin diğer kısımlarına dökerdi. Hasan bana dedi ki: Ben saç çok olan bir kimseyim. Ben dedim ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem saçları senden daha fazla idi.

٥- بَابُ الْغُسْلِ مَرَّةً وَاحِدَةً

5- Guslederken (bedeni) Bir Kere Yıkamak Babı

٢٥٧- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَتْ مَيْمُونَةُ وَضَعْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاءً لِلْغُسْلِ فَعَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ أَفْرَغَ عَلَى شِمَالِهِ فَعَسَلَ مَذَاكِيرَهُ ثُمَّ مَسَحَ يَدَهُ بِالْأَرْضِ ثُمَّ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ ثُمَّ أَفَاضَ عَلَى جَسَدِهِ ثُمَّ تَحَوَّلَ مِنْ مَكَانِهِ فَعَسَلَ قَدَمَيْهِ

257- Meymune'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve selleme gusletmesi için su hazırladım. Ellerini iki ve ya üç kere yıkadı. Sonra sol eline su döküp avret yerini yıkadı. Sonra ellerini yere sürdü. Sonra ağzına ve burnuna su verdi. Yüzünü ve ellerini yıkadı. Sonra suyu bedenine döktü. Sonra yıkandığı yeri değiştirip ayağını başka bir yerde yıkadı.

٦- بَاب مَنْ بَدَأَ بِالْحِلَابِ أَوْ الطَّيِّبِ عِنْدَ الْغُسْلِ
6- Gusletmeye, Hitap Veya Koku Sürünmeyle
Başlayan Kimse Bâbı¹⁵⁸

٢٥٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ حَنْظَلَةَ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ دَعَا بِشَيْءٍ نَحْوِ الْحِلَابِ فَأَخَذَ بِكَفِّهِ فَبَدَأَ بِشِقِّ رَأْسِهِ الْأَيْمَنِ ثُمَّ الْأَيْسَرِ فَقَالَ بِهِمَا عَلَى وَسَطِ رَأْسِهِ.

258- Aişe'den -Allah ondan razı olsun-O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem cünüplükten dolayı gusledeceği zaman hitaba benzer bir kap ister ve ondan avcuyla alır başının sağ kısmını sonra da sol kısmına, sonra avcuyla alıp kafasının ortasına sürerdi.

٧- بَاب الْمَضْمَضَةِ وَالِاسْتِنْشَاقِ فِي الْجَنَابَةِ
7- Cünüplükten Dolayı Guslederken Ağza Ve Burna
Su Vermek Bâbı

٢٥٩- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا مَيْمُونَةُ قَالَتْ صَبَّيْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُسْلًا فَأَفْرَغَ بِيَمِينِهِ عَلَى يَسَارِهِ فَعَسَلَهُمَا ثُمَّ غَسَلَ فَرْجَهُ ثُمَّ قَالَ يَدَهُ الْأَرْضَ فَمَسَحَهَا بِالتُّرَابِ ثُمَّ غَسَلَهَا ثُمَّ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ وَأَفَاضَ عَلَى رَأْسِهِ ثُمَّ تَنَحَّى فَعَسَلَ قَدَمَيْهِ ثُمَّ أَتَى بِمَنْدِيلٍ فَلَمْ يَنْقُضْ بِهَا

259- Meymune'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve selleme gusletmesi için su döktüm. Sağ eliyle sol eli-

158 Hitap kelimesi lügatta süt sağılan kap manasına gelir. Hadisteki manası ise Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem guslenden önce kullandığı kokusunun bulunduğu kaptır.

ne su döküp ellerini yıkadı. Sonra avret yerini yıkadı. Sonra elini vurup toprağa sürdü. Sonra ellerini suyla yıkadı. Sonra ağzına su verip çalkaladı ve burnuna su verdi. Sonra yüzünü yıkadı ve başına su döktü. Sonra bulunduğu yerden ayrılıp başka bir yerde ayaklarını yıkadı. Sonra kendisine bir bez parçası getirildi, fakat onunla silinmedi.

۸- بَابُ مَسْحِ الْيَدِ بِالتُّرَابِ لِتَكُونَ أَلْفَى

8- Tertemiz Olması İçin Eli Toprağa Sürtmek Bâbı

۲۶۰- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ الْحَمِيدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ فَغَسَلَ فَرْجَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ ذَلِكَ بِهَا الْحَانِطُ ثُمَّ غَسَلَهَا ثُمَّ تَوَضَّأَ وَضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ غَسَلَ رِجْلَيْهِ

260- Meymune'den, -Allah ondan razı olsun-O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem cünüplükten dolayı gusletti. Eliyle avret yerini yıkadı. Sonra elini duvara sürttü, sonra da yıkadı. Sonra namaz abdesti gibi abdest aldı. Guslünü bitirdikten sonra ayaklarını yıkadı.

۹- بَابُ هَلْ يَدْخُلُ الْجَنْبُ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ قَبْلَ أَنْ يَغْسِلَهَا إِذَا لَمْ يَكُنْ عَلَى يَدِهِ قَدَرٌ غَيْرُ الْجَنَابَةِ

9- Bâb: Cünüp Olan Birinin Cünüplükten Başka, Elinde Necaset Veya Başka Bir Şey Varsa, Bir Yerde Elini Yıkamadan Önce Gusledeceği Suyun İçine Elini Daldırmasının Hükümü Nedir?¹⁵⁹

وَأَدْخَلَ ابْنُ عُمَرَ وَالْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ يَدَهُ فِي الطَّهْوَرِ وَلَمْ يَغْسِلَهَا ثُمَّ تَوَضَّأَ وَلَمْ يَرِ ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ عَبَّاسٍ بِأَسَا بِمَا يَنْتَضِعُ مِنْ غُسْلِ الْجَنَابَةِ.

159 İmam Buhari burada, cünüp olan birinin eli şayet temiz ise dışarıda yıkamadan önce gusul edeceği suyun içine elini sokmasında bir sakınca olmadığına işaret etmiştir.

İbnu Ömer ve Bera İbnu Âzip, elini yıkamadan önce suyun içine girdirir sonra da ondan abdest alırdı. İbnu Ömer ve İbnu Abbas cünüplükten dolayı yıkanırken sıçrayan suda bir sakınca görmemişlerdir.

۲۶۱- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ أَخْبَرَنَا أَفْلَحُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالتَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ تَخْتَلِفُ أَيْدِينَا فِيهِ

261- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir kaptan yıkanırdık. Bazen O benden önce eliyle suyu avuçlar, bazen de ben O'ndan önce suyu avuçlardım.

۲۶۲- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ غَسَلَ يَدَهُ.

262- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah rasulü sallallahu aleyhi ve sellem cünüplükten dolayı yıkandığı zaman ellerini yıkardı.

۲۶۳- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ حَفْصٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالتَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ مِنَ جَنَابَةِ وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ مِثْلَهُ

263- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Cünüplükten dolayı ben ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir kaptan yıkanırdık. Abdurrahman ibnul-Kasım'dan, O da babasından, O da Aişe'den aynıni rivayet etmiştir.

۲۶۴- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبْرِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمَرْأَةُ مِنْ نِسَائِهِ يَغْتَسِلَانِ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ زَادَ مُسْلِمٌ وَوَهْبٌ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ شُعْبَةَ مِنَ الْجَنَابَةِ

264- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ve hanımlarından biri bir kaptan yıkınırlardı. (Buharinin şeyhlerinden biri olan) Muslim ibnu İbrahim ve Şeyb ibnu Cerir, Şu'be'den: "Cünüplükten dolayı" lafzını zikretmişlerdir.

١٠ - بَابُ تَفْرِيقِ الْغُسْلِ وَالْوُضُوءِ

10- Abdest Alma Ve Gusletmenin Arasını Ayırmanın (Cevâzı) Bâbı

وَيَذْكُرُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ غَسَلَ قَدَمَيْهِ بَعْدَ مَا جَفَّ وَضُوءُهُ

İbnu Ömer'in abdest alıp, abdest azaları kuruduktan sonra ayaklarını yıkadığı zikrolunur.

٢٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَتْ مَيْمُونَةُ وَضَعْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاءً يَغْتَسِلُ بِهِ فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَهُمَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ أَفْرَغَ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ فَغَسَلَ مَذَاكِرَهُ ثُمَّ ذَلِكَ يَدَهُ بِالْأَرْضِ ثُمَّ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَغَسَلَ رَأْسَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ أَفْرَغَ عَلَى جَسَدِهِ ثُمَّ تَنَحَّى مِنْ مَقَامِهِ فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ

265- Meymune'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Gusletmesi için Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve selleme su hazırladım. Ellerine su döküp iki veya üç kere yıkadı. Sonra sağ eliyle sol eline su döküp avret yerini yıkadı. Sonra elini yere sürttü. Sonra ağzına su verip çalkalandı ve burnuna su verdi. Sonra yüzünü ve elini yıkadı. Başını üç kere yıkadı. Sonra bütün bedenine su döktü. Sonra yıkandığı yerden başka bir yere ayrılıp ayaklarını yıkadı.

١١ - بَابُ مَنْ أَفْرَغَ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ فِي الْغُسْلِ

11- Guslederken Sağ Eliyle Sol Eline Su Dökmek Bâbı

٢٦٦- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ قَالَتْ وَضَعْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُسْلًا وَسَتَرْتُهُ فَصَبَّ عَلَى يَدِهِ فَغَسَلَهَا مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ قَالَ سُلَيْمَانُ لَا أَذْرِي أَذَكَرَ الثَّالِثَةَ أَمْ لَا ثُمَّ أَفْرَغَ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ فَغَسَلَ فَرْجَهُ ثُمَّ ذَلِكَ يَدَهُ بِالْأَرْضِ أَوْ بِالْحَائِطِ ثُمَّ تَمَضَّمَصَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَغَسَلَ رَأْسَهُ ثُمَّ صَبَّ عَلَى جَسَدِهِ ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ فَنَاولَتْهُ خِرْقَةً فَقَالَ بِيَدِهِ هَكَذَا وَلَمْ يُرْذَهَا

266- Meymune bintul-Haris'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem gusletmesi için su hazırladım ve kendisine perde yaptım. Eline su döktü, bir veya iki kere yıkadı. Süleyman dedi ki: Üçüncüyü zikredip zikretmediğini bilmiyorum. Sonra sağ eliyle sol eline su döktü ve avret yerini yıkadı. Sonra elini yere yahut duvara sürttü. Sonra ağzına su verip çalkaladı ve burnuna su verdi. Yüzünü ve ellerini yıkadı. Başını yıkadı. Sonra bütün bedenine su döktü. Sonra yıkandığı yeri değiştirip başka bir yerde ayaklarını yıkadı. Silinmesi için bir bez parçası getirdim. Eliyle işaret ederek onu istemedi.

١٢- بَابُ إِذَا جَامَعَ ثُمَّ عَادَ وَمَنْ دَارَ عَلَى نِسَائِهِ فِي غُسْلٍ وَاحِدٍ

12- Bâb: Hanımıyla Cinsi Münasebet Yaptıktan Sonra Bunu Tekrarlayan Ve Bir Tek Gusül İle Hanımlarıyla Cima Eden Kimsenin Hükümü Nedir?

٢٦٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ الْمُثَنَّنِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ ذَكَرْتُهُ لِعَائِشَةَ فَقَالَتْ يَرْحَمُ اللَّهُ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ كُنْتُ أَطِيبُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَطُوفُ عَلَى نِسَائِهِ ثُمَّ يُصْبِحُ مُحْرِمًا يَنْضَحُ طِيْبًا

267- İbrahim ibnu Muhammed ibnu Münteşir, babasından rivaye-

tinde şöyle dedi: Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: İbnu Ömer'in (Ben ihramlı iken koku izi kalmasını sevmem) sözünü zikrettim. Aişe dedi ki: Allah, Ebu Abdurrahman'a rahmet etsin. Ben Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve selleme güzel koku sürerdim de O, hanımlarını dolaşır (yani onlarla cima eder) üzerinde koku izi olduğu halde ihrama girerdi. (Hadiin geçtiği diğer yer: 270)

٢٦٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدُورُ عَلَى نِسَائِهِ فِي السَّاعَةِ الْوَاحِدَةِ مِنَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُنَّ إِحْدَى عَشْرَةَ قَالَ قُلْتُ لَأَنَسٍ أَوْ كَانَ يُطِيقُهُ قَالَ كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّهُ أُعْطِيَ قُوَّةَ ثَلَاثِينَ وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ إِنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ تِسْعَ نِسْوَةٍ

268- Enes İbnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem gündüzün veya gecenin bir vaktinde hanımlarını dolanırdı (yani onlarla cima ederdi.) Hanımları ise on bir kişi idiler. Katade dedi ki: Enes'e dedim ki: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem buna güç yetirebilir miydi? Dedi ki: Biz kendi aramızda O'na otuz erkek gücü verildiğinden bahsederdik.

Said, Katade'den Enes'in onlara Allah Rasulü'nün hanımlarının sayısını dokuz olarak bildirmiştir. (Hadiisin geçtiği diğer yerler: 274, 5068, 5215)

١٣- بَابُ غَسْلِ الْمَذْيِ وَالْوَضُوءِ مِنْهُ

13- Mezi'nin Yıkanması Ve Bundan Dolayı Abdest Alınması Bâbı

٢٦٩- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً فَأَمَرْتُ رَجُلًا أَنْ يَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَكَانِ ابْتِنِهِ فَسَأَلَ فَقَالَ تَوَضَّأَ وَاغْسَلَ ذَكَرَكَ

269- Ali'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben mezisi çok

gelen bir kimse idim. (Kızı Fatıma ile evli olduğumdan dolayı) bir adam¹⁶⁰ bunu Nebi sallallahu aleyhi ve sellem sormasını emrettim. O da bunu sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Avret yerini yıka ve abdest al.”

١٤ - بَاب مَنْ طَيَّبَ ثُمَّ اغْتَسَلَ وَبَقِيَ أَثَرُ الطِّيبِ

14- Önce Koku Sürünüp Sonra Gusleden ve Kokunun İzi Üzerinde Kalan Kimse Bâbı

٢٧٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الثَّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّانَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ الْمُتَشِيرِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ فَذَكَرْتُ لَهَا قَوْلَ ابْنِ عُمَرَ مَا أَحَبُّ أَنْ أَصْبَحَ مُخْرِمًا أَنْضَحَ طِيًّا فَقَالَتْ عَائِشَةُ أَنَا طَيِّبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ طَافَ فِي نِسَائِهِ ثُمَّ أَصْبَحَ مُخْرِمًا

270- İbrahim ibnu Muhammed ibnul-Munteşir, babasından rivayetinde şöyle dedi: Ben, Aişe -Allah ondan razı olsun- ibnu Ömer'in “Ben ihramlı olup da üzerimde koku izi kalmasını sevmem” sözünü zikredip O'na bundan sordum: Aişe dedi ki: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem koku sürdüm. Sonra da O hanımlarını dolaştı. (Yani onlarla cima etti.) Sonra (üzerinde koku izi olduğu halde) ihrama girdi.

٢٧١ - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِصِ الطِّيبِ فِي مَفْرَقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُخْرِمٌ

271- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Sanki ben, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ihramlı iken saçının ayırımındaki kokunun parıltısını görür gibiyim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1538, 5918, 1923)

160 Mikdad bin el-Esved -Allah ondan razı olsun-

١٥ - بَابُ تَخْلِيلِ الشَّعْرِ حَتَّى إِذَا ظَنَّ أَنَّهُ قَدْ أَرَوَى بَشْرَتَهُ أَفَاضَ عَلَيْهِ

15- (Cünüplükten Dolayı Gusleiderken) Saç Altındaki Derinin Islandığına Kanaat Getirinceye Kadar Saçları Hilallemek Bâbı

٢٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ

أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ غَسَلَ يَدَيْهِ وَتَوَضَّأَ وَضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ اغْتَسَلَ ثُمَّ يُخَلِّلُ بِيَدِهِ شَعْرَهُ حَتَّى إِذَا ظَنَّ أَنَّهُ قَدْ أَرَوَى بَشْرَتَهُ أَفَاضَ عَلَيْهِ الْمَاءَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ غَسَلَ سَائِرَ جَسَدِهِ.

272- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem cünüplükten dolayı gusletmek istediğinde ellerini yıkadı. Namaz abdesti gibi abdest aldı. Sonra yıkandı. Sonra saç altındaki derinin ıslandığına kanaat getirinceye kadar saçları hilaller ve başının üzerine üç kere su dökerdi. Sonra bedeninin geri kalan yerlerini yıkadı.

٢٧٣ - وَقَالَتْ كُنْتُ اغْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ

وَاحِدٍ نَغْرِفُ مِنْهُ جَمِيعًا

273- Aişe -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Ben ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir kaptan yıkanır ve ondan beraberce su avuçlardık.

١٦ - بَابُ مَنْ تَوَضَّأَ فِي الْجَنَابَةِ ثُمَّ غَسَلَ سَائِرَ جَسَدِهِ وَلَمْ يُعِدْ غَسْلَ مَوَاضِعِ

الْوُضُوءِ مَرَّةً أُخْرَى

16- Cünüplükten Dolayı Gusleden Birinin, Abdest Alıp Vücudunun Kalan Kısımını Yıkadıktan Sonra Tekrar Abdest Uzuqlarını Yıkamaması Bâbı

٢٧٤ - حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ عِيسَى قَالَ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا

الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ قَالَتْ

وَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضُوءًا لِحَنَابَةِ فَأَكْفَأَ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ فَرْجَهُ ثُمَّ ضَرَبَ يَدَهُ بِالْأَرْضِ أَوْ الْحَائِطِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَذِرَاعَيْهِ ثُمَّ أَفَاضَ عَلَى رَأْسِهِ الْمَاءَ ثُمَّ غَسَلَ جَسَدَهُ ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ رِجْلَيْهِ قَالَتْ فَأَتَيْتُهُ بِخِرْقَةٍ فَلَمْ يُرِدْهَا فَجَعَلَ يَنْقُضُ بِيَدِهِ

274- Meymune'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem cünüplükten gusletmek için su hazırlardı. Sağ eliyle sol eline iki veya üç kere su döktü. Sonra avret yerini yıkadı. Sonra elini yere -yahut duvara- iki veya üç kere vurdu. Sonra ağzına su verip çalkaladı ve burnuna su verdi. Yüzünü ve dirseklere kadar kollarını yıkadı. Sonra başının üzerinden su döktü. Sonra bütün bedenini yıkadı. Sonra yıkandığı yerden ayrılıp başka bir yerde ayaklarını yıkadı. Aişe dedi ki: O'na silinmesi için bir bez parçası (havlu) getirdim ama O istemedi, eliyle silkelemeye başladı.

١٧- بَابُ إِذَا ذَكَرَ فِي الْمَسْجِدِ أَنَّهُ جُنُبٌ يَخْرُجُ كَمَا هُوَ وَلَا يَتَيَمَّمُ

17- Bâb: Mescidde İken Cünüp Olduğunu Hatırlayan Bir Kimse Teyemmüm Almadan Bulunduğu Hal Üzere Mescidden Çıkar

٢٧٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَقِيمَتِ الصَّلَاةَ وَعَدَلَتِ الصُّفُوفُ قِيَامًا فَخَرَجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا قَامَ فِي مُصَلَّاهُ ذَكَرَ أَنَّهُ جُنُبٌ فَقَالَ لَنَا مَكَانُكُمْ ثُمَّ رَجَعَ فَاعْتَسَلَ ثُمَّ خَرَجَ إِلَيْنَا وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ فَكَبَّرَ فَصَلَّيْنَا مَعَهُ تَابِعَهُ عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَرَوَاهُ الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ

275- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Namaz için kamet getirildi ve ayakta olduğumuz halde saflar düzeltildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem (namaz kıldırma için) yanımıza geldi. Musallaya durduğunda kendisinin cünüp olduğunu hatırladı ve bize dedi ki: "Yerlerinizde bekleyiniz" Sonra evine dönüp gusletti. Sonra başından su damlıyor olduğu halde yanımıza geldi. (Namaz için) tekbir

getirdi ve bizlerde O'nunla beraber namaz kıldık.

Abdul-A'la, Ma'mer'den, O da Zuhri'den rivayetinde Osman ibnu Ömer'e mutabaa etmiştir. Bu hadisi Evzai, Zuhri'den rivayet etmiştir. (Hadisın geçtiği diğer yerler: 639, 640)

١٨ - بَابُ نَفْضِ الْيَدَيْنِ مِنَ الْغُسْلِ عَنِ الْجَنَابَةِ

18- Cünüplükten Dolayı Gusletmede Ellerin Silkelenmesi Bâbı

٢٧٦- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْأَعْمَشَ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَتْ مَيْمُونَةُ وَضَعْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُسْلًا فَسَرْتُهُ بِتَوْبٍ وَصَبُّ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَهُمَا ثُمَّ صَبَّ يَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ فَغَسَلَ فَرَجَهُ فَضْرَبَ بِيَدِهِ الْأَرْضَ فَمَسَحَهَا ثُمَّ غَسَلَهَا فَمُضْمَضٌ وَاسْتَنْشَقُ وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَذِرَاعَيْهِ ثُمَّ صَبَّ عَلَى رَأْسِهِ وَأَفَاضَ عَلَى جَسَدِهِ ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ فَتَنَاوَلْتُهُ ثَوْبًا فَلَمْ يَأْخُذْهُ فَانْطَلَقَ وَهُوَ يَنْفُضُ يَدَيْهِ

276- Meymüne'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve selleme gusletmesi için su hazırladım ve bir örtü ile O'nu perdeledim. Ellerine su döküp yıkadı. Sonra sağ eliyle sol eline su döktü ve avret yerini yıkadı. Ellerini yere vurdu ve onu toprağa sürdü. Sonra da ellerini yıkadı. Ağzına su verip çalkaladı ve burnuna su verdi. Yüzünü ve dirseklere kadar kollarını yıkadı. Sonra başının üzerine su döktü ve bütün bedeninin üzerine su akıttı. Sonra yıkandığı yeri değiştirip başka bir yerde ayaklarını yıkadı. Onun için bir bez (havlu) hazırladım ama O, almadı. Ellerini silkeleyerek evden ayrıldı.

١٩ - بَابُ مَنْ بَدَأَ بِشِقِّ رَأْسِهِ الْأَيْمَنِ فِي الْغُسْلِ

19- Guslederken Başının Sağ Tarafını Yıkamakla Başlayan Kimse Bâbı

٢٧٧- حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنَّا إِذَا أَصَابَتْ إِحْدَانَا جَنَابَةٌ أَخَذَتْ بِيَدَيْهَا ثَلَاثًا فَوَقَّ رَأْسَهَا ثُمَّ تَأْخُذُ بِيَدِهَا عَلَى شِقِّهَا الْأَيْمَنِ وَبِيَدِهَا الْأُخْرَى عَلَى شِقِّهَا الْأَيْسَرِ

277- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından biri cünüp olduğu zaman iki eliyle (avucuyla) su alır üç kere başının üzerinden dökerdi. Sonra eliyle suyu alıp başının sağ tarafına dökerdi, diğer eliyle de başının sol tarafına suyu dökerdi.

٢٠- بَابُ مَنْ اغْتَسَلَ غُرْيَانًا وَخَذَهُ فِي الْخُلُوةِ وَمَنْ تَسْتَرَفَ فَالتَّسْتَرُ أَفْضَلُ

20- İnsanlardan Uzak Bir Yerde Tek Başına Çıplak Olarak Yıkanan Kimse Bâbı
Her Kim de Örtünürse Örtünmek Daha Üstündür

وَقَالَ بِهِزُ بْنُ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُ أَحَقُّ أَنْ يُسْتَحْيَا مِنْهُ مِنَ النَّاسِ

Behz, babasından, O da dedesinden, O da Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayetle şöyle dedi: "Allah, kendisinden hayâ edilmesi hususunda insanlardan daha çok hak sahibidir."

٢٧٨- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ

مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ يَغْتَسِلُونَ غُرَاةً يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ وَكَانَ مُوسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْتَسِلُ وَخَذَهُ فَقَالُوا وَاللَّهِ مَا يَمْنَعُ مُوسَى أَنْ يَغْتَسِلَ مَعَنَا إِلَّا أَنَّهُ آذَرُ فَلَذَهَبَ مَرَّةً يَغْتَسِلُ فَوَضَعَ ثَوْبَهُ عَلَى حَجَرٍ فَفَرَّ الْحَجَرُ بِثَوْبِهِ فَخَرَجَ مُوسَى فِي إِثَرِهِ يَقُولُ ثَوْبِي يَا حَجَرُ حَتَّى نَظَرْتُ بَنُو إِسْرَائِيلَ إِلَى مُوسَى فَقَالُوا وَاللَّهِ مَا بِمُوسَى مِنْ بَأْسٍ وَأَخَذَ ثَوْبَهُ فَطَفِقَ بِالْحَجَرِ ضَرْبًا فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاللَّهِ إِنَّهُ لَنَدَبَ بِالْحَجَرِ سِتَّةَ أَوْ سَبْعَةَ ضَرْبًا بِالْحَجَرِ

278- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İsrailoğulları çıplak olarak ve birbirlerine bakar bir halde yıkanırldı. Musa ise tek başına yıkanırldı. Dediler ki: Musa'nın bizimle yıkanmasını engelleyen şey testislerinde şişkinlik olmasıdır. Bir seferinde yıkanmak için (insanlardan uzak bir yere) gitmişti. Elbisesini çıkarıp bir taşın üzerine koydu. Bu arada taş elbiseyle beraber kaçtı. Musa, taşın arkasından "Ey taş elbisemi getir, ey taş elbisemi getir" diyerek hızlıca koşmaya başladı. Nihayet İsrailoğulları Musa'yı bu halde (yani çıplak olarak) gördüler ve dediler ki: Allah'a yemin olsun ki Musa da hiçbir kusur yokmuş. Musa elbisesini taşın üzerinden aldı ve ona vurmaya başladı."

Ebu Hureyre dedi ki: Taşın üzerinde altı veya yedi vurma izi kalmıştır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3404, 4799)

٢٧٩- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَيُّوبُ يُغْتَسِلُ عُريًا فَخَرَّ عَلَيْهِ جَرَادٌ مِنْ ذَهَبٍ فَجَعَلَ أَيُّوبُ يَحْتَبِي فِي ثَوْبِهِ فَتَنَادَاهُ رَبُّهُ يَا أَيُّوبُ أَلَمْ أَكُنْ أَغْنَيْتَكَ عَمَّا تَرَى قَالَ بَلَى وَعِزَّتِكَ وَلَكِنْ لَا غِنَى بِي عَنْ بَرَكِكَ وَرَوَاهُ إِبْرَاهِيمُ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ صفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَيُّوبُ يُغْتَسِلُ عُريًا

279- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden bildirdi: O şöyle buyurdu: *"Eyyûb çıplak bir vaziyette yıkanırken üzerine altından çekirgeler düştü. Eyyûb bunları elbisesinin içine almaya başladı. Rabbi O'na şöyle nida etti: Ey Eyyûb! Seni bu gördüklerinden zengin kılmamış mı idim. Eyyûp de dedi ki: Senin izzetine yemin olsun ki evet. Fakat senin bereketinden yetinmek yoktur."*

İbrahim, Musa ibnu Ukbe'den o da Saffan ibnu Suleym'den, O da Ata ibnu Yesar'dan, O da Ebu Hureyre'den O da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden rivayetle O şöyle buyurdu: *"Eyyûb çıplak bir vaziyette yıkan-
dığı bir sırada..."* (Hadisin geçtiği diğer yerler 3391, 7493)

٢١- بَابُ التَّسْتُرِ فِي الْغُسْلِ عِنْدَ النَّاسِ

21- İnsanların Yanında Guslederken Gizlenmek Bâbı

٢٨٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ بْنِ قَعْنَبٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا مَرْثَةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِي بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أُمَّ هَانِي بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ تَقُولُ ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ وَفَاطِمَةُ تَسْتُرُهُ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ فَقُلْتُ أَنَا أُمُّ هَانِي

280- Ummu Han'i bintu Ebi Talib'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Fetih yılı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gittim ve O'nu gusleder ve Fatıma da O'nu perdeler bir şekilde buldum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Kimdir bu?" diye sordu. ben dedimki: Ben Ummu Hanî'im. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 357, 3171, 6158)

٢٨١- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ قَالَتْ سَتَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَغْتَسِلُ مِنَ الْجَنَابَةِ فَغَسَلَ يَدَيْهِ ثُمَّ صَبَّ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ فَغَسَلَ قَرْجَهُ وَمَا أَصَابَهُ ثُمَّ مَسَحَ بِيَدِهِ عَلَى الْحَائِطِ أَوْ الْأَرْضِ ثُمَّ تَوَضَّأَ وَضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ غَيْرَ رِجْلَيْهِ ثُمَّ أَفَاضَ عَلَى جَسَدِهِ الْمَاءَ ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ تَابَعَهُ أَبُو عَوَّانَةَ وَابْنُ فَضِيلٍ فِي السِّتْرِ

281- Meymune'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem cünüblükten dolayı guslederken onu perdeledim. Ellerini yıkadı sonra sağ eliyle sol eline su döktü ve avret yerini ve o kısma değen şeyleri yıkadı ve sonra elini duvara veya yere sürttü ve namaz abdesti gibi abdest aldı, ancak ayaklarını yıkamadı. Sonra bedeninin üzerine su döktü. Sonra yıkandığı yerden ayrılıp başka bir yerde ayaklarını yıkadı.

Bu rivayette Ebu Avana ve İbnu Fudayl perdeleme konusunda Süf-yana'a mutabaa etmişlerdir.

٢٢- بَابُ إِذَا احْتَلَمَتِ الْمَرْأَةُ

22- Bâb: Kadın İhtilam Olduğunda

٢٨٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا قَالَتْ جَاءَتْ أُمَّ سَلِيمٍ امْرَأَةُ أَبِي طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ هَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْ غُسْلِ إِذَا هِيَ احْتَلَمَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَمْ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ.

282- Müminlerin annesi Ummu Seleme'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ebu Talha'nın hanımı Ummu Suleym Allah Rasûlü sal-lallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi. Ve dedi ki: Ey Allah Rasûlü, mu-hakkak ki Allah, hakkı söylemekten hayâ etmez. Şayet bir kadın rüyasın-da cima ettiğini görürse gusletmesi gerekir mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şayet meni gelirse (yani uyandığında meni izi varsa) evet, gusleder."

٢٣- بَابُ عَرَقِ الْجَنْبِ وَأَنَّ الْمُسْلِمَ لَا يَنْجُسُ

23- Cünüp Olan Bir Kimsenin Teri ve Müslüman Necis Olmaz Bâbı

٢٨٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ قَالَ حَدَّثَنَا بَكْرٌ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَهُ فِي بَعْضِ طَرِيقِ الْمَدِينَةِ وَهُوَ جُنُبٌ فَانْحَنَسَتْ مِنْهُ فَلَدَّهَبَ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ أَيْنَ كُنْتَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ كُنْتُ جُنُبًا فَكَرِهْتُ أَنْ أَجَالِسَكَ وَأَنَا عَلَى غَيْرِ طَهَارَةٍ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ إِنَّ الْمُسْلِمَ لَا يَنْجُسُ.

283- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ne-bi sallallahu aleyhi ve sellemle Medine'nin bir sokağında Ebu Hureyre cünüp olduğu halde onunla karşılaştı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in

yanından uzaklaşıp geri döndüm. Evine gidip gusul abdesti aldı, sonra geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: “*Nerede idin ey Ebu Hureyre?*” dedi ki: Ben cünüp idim ve temizlenmediğim için seninle oturmayı hoş görmedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “*Subhânallâh! Muhakkak ki bir müslüman necis olmaz.*” (Hadisın geçtiği diğer bir yer: 285)

٢٤ - بَابُ الْجُنُبِ يَخْرُجُ وَيَمْسِي فِي السُّوقِ وَغَيْرِهِ

24- Cünüp Olan Bir Kimse Çarşıda ve Başka Yerlerde Gezer Bâbı

وَقَالَ عَطَاءٌ يَحْتَجِمُ الْجُنُبُ وَيَقْلَمُ أَظْفَارَهُ وَيَخْلِقُ رَأْسَهُ وَإِنْ لَمْ يَتَوَضَّأْ

Ata şöyle dedi: Cünüb olan bir kimse abdest almasa da hacamat olur. Tırnaklarını keser ve başını tıraş eder.

٢٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَ حَدَّثَنَا

سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَطُوفُ عَلَى نِسَائِهِ فِي اللَّيْلَةِ الْوَاحِدَةِ وَلَهُ يَوْمَئِذٍ تِسْعُ نِسْوَةٍ

284- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah'ın Nebisi sallallahu aleyhi ve sellem bir gece içinde hanımlarını dolaşırdı. (yani onlarla cima ederdi.) O zaman O'nun dokuz hanımı var idi.

٢٨٥ - حَدَّثَنَا عِيَّاشٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ بَكْرِ عَنْ أَبِي

رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَقِيتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا جُنُبٌ فَأَخَذَ بِيَدِي فَمَشَيْتُ مَعَهُ حَتَّى قَعَدَ فَأَلْسَلْتُ فَأَتَيْتُ الرَّحْلَ فَأَغْتَسَلْتُ ثُمَّ جَنُتُ وَهُوَ قَاعِدٌ فَقَالَ أَيْنَ كُنْتَ يَا أَبَا هُرَيْرٍ فَقُلْتُ لَهُ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ يَا أَبَا هُرَيْرٍ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَنْجُسُ

285- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Al-

lah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem cünüb olduğum halde benimle karşılaştı. Benim elimi tuttu ve oturana kadar O'nunla beraber yürüdüm. Sonra O'nun yanından gizlice ayrıldım ve kaldığım yere gelip gusûl abdesti aldım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oturuyor olduğu halde O'nun yanına geldim. Dedi ki: "Nerede idin ey Ebu Hîr?" O'na ne olduğunu söyledim. Bunun üzerine dedi ki: "Subhânallâh! Ey Ebu Hîr, muhakkak ki bir mümin necis olmaz."

۲۵- بَابُ كَيْثُورَةِ الْجُنُبِ فِي الْبَيْتِ إِذَا تَوَضَّأَ قَبْلَ أَنْ يَغْتَسِلَ

25- Cünüb Olan Bir Kimsenin Gusletmeden Önce Abdest Alarak Evinde Durması Bâbı

۲۸۶- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ وَشَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْقُدُ وَهُوَ جُنُبٌ قَالَتْ نَعَمْ وَيَتَوَضَّأُ

286- Ebu Seleme'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Aişe'ye Nebi sallallahu aleyhi ve sellem (evinde iken) cünüb olduğu halde uyurmuydu? diye sordum. Aişe dedi ki: Evet ve abdest alırdı. (Hadisi geçtiği diğer bir yer: 288)

۲۶- بَابُ نَوْمِ الْجُنُبِ

26- Cünüblü Bir Kimsenin Uykusu Bâbı

۲۸۷- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْرْقُدُ أَحَدُنَا وَهُوَ جُنُبٌ قَالَ نَعَمْ إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرْقُدْ وَهُوَ جُنُبٌ

287- Ömer ibnul-Hattab'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle sordu: Bizden biri cünüblü olduğu halde uyuyabilir mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Evet, sizden biriniz cünüblüyken abdest alıp uyasun." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 289, 290)

۲۷- بَابُ الْجُنُبِ يَتَوَضَّأُ ثُمَّ يَنَامُ

27- Cünüp Olan Bir Kimse Önce Abdest Alır Sonra Uyur Bâbı

۲۸۸- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ وَهُوَ جُنُبٌ غَسَلَ فَرْجَهُ وَتَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ

288- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem cünüpkken uyumak istediğinde avret yerini yıkar ve namaz abdesti gibi abdest alırdı.

۲۸۹- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ اسْتَفْتَى عُمَرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَنَامُ أَحَدُنَا وَهُوَ جُنُبٌ قَالَ نَعَمْ إِذَا تَوَضَّأَ

289- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ömer, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şunu sordu: Bizden biri cünüplü olduğu halde uyuyabilir mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Abdest alındığında, evet uyuyabilir."

۲۹۰- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ ذَكَرَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نُصِيَهُ الْجَنَابَةَ مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ وَغَسَلَ ذَكَرَكَ ثُمَّ نِمَ

290- Abdullah ibnu Ömer'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ömer ibnul-Hattab, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin cünüp olduğunda ne yapması gerektiğini sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Abdest al, avret yerini yıka ve uyu."

٢٨- بَابُ إِذَا التَّقَى الْخَتَانَانِ

28- Bâb: Erkeğin Ve Kadının Âvret Yerleri Birleştiğinde

٢٩١- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ ح وَ حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا جَلَسَ بَيْنَ شُعْبَيْهَا الْأَرْبَعِ ثُمَّ جَهَّذَهَا فَقَدْ وَجَبَ الْغُسْلُ تَابَعَهُ عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ عَنْ شُعْبَةَ مِثْلَهُ وَقَالَ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبَانُ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ مِثْلَهُ.

291- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir erkek hanımıyla cima ettiğinde gusül gerekir."

Bu hadisin bir benzerini Amr ibnu Merzuk, Şube'den rivayetle Hişam'a mutabaa etmiştir. Musa dedi ki: Bize Eban bildirip şöyle dedi: Bize Katade bildirip şöyle dedi: Bize Hasan haber verip aynını zikretti.

٢٩- بَابُ غَسْلِ مَا يُصِيبُ مِنْ فَرْجِ الْمَرْأَةِ

29- Kadının Âvret Yerinin Islaklığından İsabet Eden Şeylerin Yıkınması Bâbı

٢٩٢- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ قَالَ يَحْيَى وَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ عَطَاءَ بْنَ يَسَارٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ الْجُهَنِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَأَلَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَقَالَ أَرَأَيْتَ إِذَا جَامَعَ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ فَلَمْ يُمْنِ قَالَ عُثْمَانُ يَتَوَضَّأُ كَمَا يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ وَيَغْسِلُ ذَكَرَهُ قَالَ عُثْمَانُ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَالزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ وَطَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدٍ اللَّهُ وَأُمِّيُّ بْنُ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَأَمَرُوهُ بِذَلِكَ قَالَ يَحْيَى وَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا أَيُّوبَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ ذَلِكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

292- Zeyd ibnu Halid el-Cuheni'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: O, Osman ibnu Affan'a -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir kimse hanımıyla cima eder, ancak kendisinden meni gelmezse ne yapar? Osman dedi ki: "Avret yerini yıkar ve namaz abdesti gibi abdest alır." Osman dedi ki: Ben bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işittim. Ben bunu Ali ibnu Ebi Talib'e, Zubeyr ibnul-Avvam'a, Talha ibnu Ubeydullah'a ve Ubey İbnu Kab'a -Allah onlardan razı olsun- sordum, hepsi de böyle yapmamı emrettiler.

Yahya dedi ki: Bana Ebu Seleme, O'na bunu Urvetu-bnuz-Zubeyr'in kendisine haber verdiğini, Ona da Ebu Eyyub'un haber verdiğini, O'nun da bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işittiğini haber verdi.

٢٩٣ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامِ بْنِ غُرُوةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو أَيُّوبَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي بْنُ كَعْبٍ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا جَامَعَ الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ فَلَمْ يَنْزِلْ قَالَ يَغْسِلُ مَا مَسَّ الْمَرْأَةَ مِنْهُ ثُمَّ يَتَوَضَّأُ وَيُصَلِّي قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْغَسْلُ أَخَوَطٌ وَذَلِكَ الْآخِرُ وَإِنَّمَا بَيَّنَّا لِاخْتِلَافِهِمْ.

293- Ubey İbnu Kab'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Bir kimse hanımıyla cima eder ancak meni gelmezse ne yapması gerekir? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kadının avret yerinden, kendi avret yerine gelen ıslaklığı yıkar. Sonra abdest alır ve namaz kılar."

Ebu Abdullah dedi ki: Gusletmek daha ihtiyatlıdır. Biz bu son cümleyi ancak ihtilaflarından dolayı açıkladık.

٦ - كِتَابُ الْحَيْضِ

6- HAYIZ KİTABI

وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَى فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ إِلَى قَوْلِهِ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: «(Ey Muhammed!) sana hayızdan (adet halinden) soruyorlar. (Onlara) de ki: O bir ezâdır. Hayızlı iken kadınlardan uzak durun ve temizlenmedikçe onlara yaklaşmayın. Temizlendikleri zaman, Allah'ın size emrettiği şekilde onlara yaklaşın. Allah, şüphesiz, tevbe edenleri sever; temizlenenleri de sever.» (Bakara 222).

١ - بَابُ كَيْفَ كَانَ بَدْءُ الْحَيْضِ

1- Hayzın Başlangıcının Nasıl Olduğu Ve Nebi Sallallahu Aleyhi Ve Sellemin: “Bu, Allah'ın Âdem'in Kızlarına Yazdığı Bir Şeydir.”
Kavli Bâbı

وَقَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "هَذَا شَيْءٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ" وَقَالَ بَعْضُهُمْ كَانَ أَوَّلُ مَا أُرْسِلَ الْحَيْضُ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَحَدِيثُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرُ.

Bazıları dediler ki: Hayzın ilk başlangıcı İsrailoğullarının kadınlarında olmuştur. Ebu Abdullah (Buhari) dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin (yukarıda zikredilen hadisi) daha kapsamlıdır.

٢٩٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ سَمِعْتُ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ يَقُولُ سَمِعْتُ عَائِشَةَ تَقُولُ خَرَجْنَا لَا نَرَى إِلَّا الْحَجَّ فَلَمَّا كُنَّا بِسَرِفٍ حَضْتُ فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَبْكِي قَالَ مَا لَكَ أَتَفْسَنْتُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ إِنَّ هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ فَأَقْضِي مَا يَقْضِي الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ قَالَتْ وَضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نِسَائِهِ بِالْبَقَرِ

294- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Haccetmek için yola çıkmıştık. Şerif mevkiine geldiğimizde ben hayız oldum. Ben ağlıyor olduğum halde Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma geldi ve dedi ki: “Sana ne oluyor, yoksa hayız mı oldun?” Ben, evet, dedim. Şöyle buyurdu: “Bu Allah'ın Adem'in kızlarına yazdığı bir emirdir. Bir hacı ne yapıyorsa sen de aynını yap. Ancak bu halde Kâbe'yi tavaf etme.” Aişe dedi ki: Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarının adına inek kurban etti.¹⁶¹ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 305, 316, 317, 319)

٢ - بَابُ غَسْلِ الْخَائِضِ رَأْسَ زَوْجِهَا وَتَرْجِيلِهِ

2- Hayızlı Bir Kadının, Kocasının Başını Yıkaması Ve Saçını Taraması Bâbı

٢٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَرْجُلُ رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا خَائِضٌ

295- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben hayız olduğum halde, Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem saçlarını tarardım.

161 İbnu Abbas'dan -Allah ondan razı olsun- “İlk olarak hayız, cennetten indikten sonra Havva annemizde görüldü.” Hakim ve İbnu Münzir nakletmiştir.

٢٩٣- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُسُفَ أَنْ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّهُ سَأَلَ أَخَاهُ مَنِ الْحَائِضُ أَوْ تَدَثُرَ مِنِّي الْمَرْأَةُ وَهِيَ جُنُبٌ فَقَالَ عُرْوَةُ كُلُّ ذَلِكَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَكُلُّ ذَلِكَ تَخْدُمُنِي وَلَيْسَ عَلَيَّ أَحَدٌ فِي ذَلِكَ بَأْسٌ أَخْبَرَنِي عَائِشَةُ أَنَّهَا كَانَتْ تُرَجِّلُ تُغْنِي رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ حَائِضٌ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَئِذٍ مُجَاوِرٌ فِي الْمَسْجِدِ يُدْنِي لَهَا رَأْسَهُ وَهِيَ فِي حُجْرَتِهَا فَتُرَجِّلُهُ وَهِيَ حَائِضٌ.

296- Urve'den, -Allah ondan razı olsun- O'na şöyle soruldu: Hayızlı bir kadın bana hizmet edebilir mi? Veya cünüp olan bir kadın bana yaklaşabilir mi? Urve şöyle dedi: Bana göre bu caiz olan şeydir. Her ikisi de bana hizmet eder ve bunda bir sakınca yoktur. Bana Aişe haber verdi ki, O, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem, Mescid'de itikâfta, O da hayızlı olduğu halde Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in saçlarını taradığını haber verdi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem başını, Aişe hayızlı olduğu halde ve odasındaiken O'na uzatır, O da tarardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 296, 301, 2028, 2029, 2031, 2046, 2925)

٣- بَابُ قِرَاءَةِ الرَّجُلِ فِي حَجْرِ امْرَأَتِهِ وَهِيَ حَائِضٌ

3- Bir Erkeğin Hanımı Hayızlı Olduğu Halde, Hanımın Kucağında Kur'an Okunması Bâbı

وَكَانَ أَبُو وَائِلٍ يُرْسِلُ خَادِمَهُ وَهِيَ حَائِضٌ إِلَى أَبِي رَزِينٍ فَتَأْتِيهِ بِالْمُصْحَفِ فَتُمْسِكُهُ بِعِلَاقَتِهِ

Ebu Vail cariyesini o hayızlı olduğu halde Ebu Razin'e Kur'an getirmesi için gönderirdi. O da Kur'an kabının ipinden tutarak O'na getirirdi.

٢٩٧- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ سَمِعَ زُهَيْرًا عَنْ مَنْصُورِ بْنِ صَفِيَّةٍ أَنَّ أُمَّهُ حَدَّثَتْهُ أَنَّ عَائِشَةَ حَدَّثَتْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَكَبَّرُ فِي حَجْرِي وَأَنَا حَائِضٌ ثُمَّ يَفْرَأُ الْقُرْآنَ

297- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben hayızlı olduğum halde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem benim kucağıma yaslanır ve Kur'an okurdu.

٤ - بَاب مَنْ سَمِيَ النَّفَاسَ حَيْضًا

4- Nifası, Hayız Olarak İsimlendiren Kimse Bâbı

٢٩٨ - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أُمِّ سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ حَدَّثَتْهَا قَالَتْ بَيْنَا أَنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُضْطَجِعَةً فِي خِمِيصَةٍ إِذْ حَضَتْ فَأَسَلْتُ فَأَخَذْتُ ثِيَابَ حَيْضَتِي قَالَ أَفِئْسَتْ قُلْتُ نَعَمْ فَدَعَانِي فَأَضْطَجَعْتُ مَعَهُ فِي الْخِمِيلَةِ

298- Ummu Seleme'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellem beraber, yünden yapılmış bir elbisenin içinde uzanmışken, o sırada ben hayız oldum. Yanından gizlice uzaklaştım ve hayızlı zamanımda giydiğim elbisemi giydim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Hayız mı oldun?" Evet, dedim. Beni yanına çağırdı ve püskülü olan bir elbisenin içinde beraberce uzandık. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 322, 323, 1929)

٥ - بَابُ مُبَاشَرَةِ الْحَائِضِ

5- Hayızlı Bir Kadın Cima Etmeksizin Mübaşeret Etmesi Bâbı

٢٩٩ - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِيَّاءِ وَاحِدٍ كَلَّمَا جُنِبَ

299- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ikimiz de cünüp olduğumuz halde bir kaptan yıkanırđık.

۳۰۰- وَكَانَ يَأْمُرُنِي فَأَنْزَرُ فَيُبَاشِرُنِي وَأَنَا حَائِضٌ

300- Ben hayızlı olduğum halde izarımı örtünmemi (yani göbeğiyle diz kapağı arasını örtmesini) emreder ve (cima etmeksizin) mübâşeret ederdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 302, 2030)

۳۰۱- وَكَانَ يُخْرِجُ رَأْسَهُ إِلَيَّ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَأَغْسِلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ

301- Yine ben hayızlı olduğum halde ve O Mescid'de itikâfta olduğu halde başını bana doğru uzatır ve ben de yıkardım.

۳۰۲- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو

إِسْحَاقَ هُوَ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَتْ إِحْدَانَا إِذَا كَانَتْ حَائِضًا فَأَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُبَاشِرَهَا أَمَرَهَا أَنْ تَتَرَّرَ فِي فَوْرٍ حَيْضَتِهَا ثُمَّ يُبَاشِرُهَا قَالَتْ وَأَيُّكُمْ يَمْلِكُ إِرْبَهُ كَمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْلِكُ إِرْبَهُ تَابَعَهُ خَالِدٌ وَجَرِيرٌ عَنِ الشَّيْبَانِيِّ.

302- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarından biri hayız olduğunda ve Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem de onunla (cima etmeksizin) mübâşeret etmek istediğinde O'na hayızın başlangıcında ve kanamanın yoğun olduğu zamanda (göbeğiyle diz kapağı arasına) izarını örtmesini emreder ve onunla (cima etmeksizin) mübâşeret ederdi. Aişe dedi ki: Hanginiz Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in nefesine hakim olduğu gibi hacetini gidermede nefesine hakim olabilir ki?

Halid ve Cerir, Şeybani'den bu rivayette Ali ibnu Mushir'e mutabaa etmiştir.

۳۰۳- حَدَّثَنَا أَبُو الثَّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ مَيْمُونَةَ تَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُبَاشِرَ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِ أَمَرَهَا فَاتَّرَرَتْ وَهِيَ حَائِضٌ وَرَوَاهُ سُفْيَانٌ عَنِ الشَّيْبَانِيِّ.

303- Meymune'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarından biriyle hayızlı olduğu halde (cima dışında yapılan) mübâşeret etmek istediğinde O'na (göbeğiyle diz kapağı arasını) izarla örtmesini emrederdi.

Bunu Sufyan, Şeybani'den rivayet etti.

٦ - بَابُ تَرْكِ الْخَائِضِ الصَّوْمِ

6- Hayızlı Bir Kadının Orucu Terketmesi Bâbı

٣٠٤ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ هُوَ ابْنُ أَسْلَمَ عَنْ عِيَّاضِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَضْحَى أَوْ فِطْرٍ إِلَى الْمُصَلَّى فَمَرَّ عَلَى النِّسَاءِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ تَصَدَّقْنَ فَإِنِّي أُرِيكُمْ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ فَقُلْنَ وَبِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ تُكْثِرْنَ اللَّغْنَ وَتُكْفِرْنَ الْعَشِيرَ مَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلِ وَدِينٍ أَذْهَبَ لِلْبَّ الرَّجُلِ الْحَازِمِ مِنْ إِحْدَاكُنَّ قُلْنَ وَمَا نُقْصَانُ دِينِنَا وَعَقْلِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَلَيْسَ شَهَادَةُ الْمَرْأَةِ مِثْلَ نِصْفِ شَهَادَةِ الرَّجُلِ قُلْنَ بَلَى قَالَ فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ عَقْلِهَا أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تُصُمْ قُلْنَ بَلَى قَالَ فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ دِينِهَا

304- Ebu Said el-Hudri'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem kurban -veya Ramazan-bayramında musallaya çıktı. Kadınların yanına gelip şöyle nasihatla bulundu. "Ey kadınlar topluluğu! Sadaka verin. Muhakkak ki (Allah İsrâ Gecesinde) bana, Cehennem ehlinin çoğunluğunun sizler olduğunuzu gösterdi."

Kadınlar dediler ki:

-Neden ey Allah'ın Rasulü?

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Çünkü sizler laneti çoğaltır ve kocalarınıza nankörlük edersiniz. Zeki ve basiretli bir erkeğin aklını gideren, onu aciz bırakan, onlara bo-

yun eğdiren, sizin gibi dini ve akli eksik bir kimseyi görmedim.”

Kadınlar dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasulü! Bizim dinimizin ve aklımızın eksikliği nedir?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Kadının şahitliği, erkeğin şahitliğinin yarısı gibi değil midir?”

Kadınlar:

-Evet, öyledir, dediler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“İşte bu aklının noksanlığıdır. Hayızlı iken namaz kılmaz ve oruç tutmaz değil mi?”

Kadınlar:

-Evet öyledir dediler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“İşte bu da dininin noksanlığıdır.” (Hadisin geçtiği diğer yerler;1462, 1951, 2658)

۷- بَابُ تَقْضِي الْحَائِضِ الْمَنَاسِكَ كُلِّهَا إِلَّا الطَّوَافَ بِالْبَيْتِ

7- Bâb: Hayızlı Bir Kadın Kâbe'yi Tavaf Etmek Dışında Hacda Yapılan Bütün Amelleri Yerine Getirir

وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ لَا بَأْسَ أَنْ تَقْرَأَ آيَةَ وَلَمْ يَرِ ابْنُ عَبَّاسٍ بِالْقِرَاءَةِ لِلجُنُبِ بَأْسًا وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ اللَّهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ وَقَالَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ كُنَّا نُوْمَرُ أَنْ يَخْرُجَ الْحَيْضُ فَيَكْبَرُونَ بِتَكْبِيرِهِمْ وَيَدْعُونَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ أَنَّ هِرْقَلَ دَعَا بِكِتَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ فَإِذَا فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ﴾ آيَةَ وَقَالَ عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ حَاضَتْ عَائِشَةُ فَتَسَكَّتِ الْمَنَاسِكَ غَيْرَ الطَّوَافِ بِالْبَيْتِ وَلَا تُصَلِّيَ وَقَالَ الْحَكَمُ إِنِّي لَأَذْبَحُ وَأَنَا جُنُبٌ وَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكُرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾

İbrahim en-Nehâî şöyle dedi: (Hayızlı bir kadının Kuran'dan bir) âyet okumasında bir sakınca yoktur. İbnu Abbas, cünüblü bir kimsenin Kuran okumasında bir sakınca görmemiştir.

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem her halinde Allah'ı zikrederdi. Um-mu Atiyye şöyle dedi: Biz kadınlar hayızlı olduğumuz halde bayram na-mazı kılınan yere çıkmamız ve onların bayram tekbirlerine ve dualarına iştirak etmekle emrolunurduk.

İbnu Abbas dedi ki: Bana Ebu Sufyan haber verdi. Hirakl, Nebi sal-lallahu aleyhi ve sellem'in mektubunu isteyip okumuştı. O mektupta şun-lar vardı:

“Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. *«(Ey Muhammed!) De ki: Ey kitab ehli! Allah'tan başkasına ibadet etmeyeceğimiz, hiçbir şeyi O'na ortak koşmayacağımız, Allah dışında birbirimizi rablar edinmeye-ceğimiz hususunda bizimle sizin aranızda bir olan kelimeye (tevhid ke-limesine) geliniz. Buna rağmen yine de yüz çevirirlerse, işte o zaman, “ bizim müslüman olduğumuza şahid olun»* (Âl-i İmran: 64)

Ata, Cabir'den şöyle dedi: Aişe, hac esnasında hayız oldu da Kâ-be'yi tavaf dışında bütün hac ibadetlerini yerine getirdi. Namaz da kılmı-yordu.

Hakem şöyle dedi: Ben cünüblü iken kurban keserim. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: *“Üzerine Allah'ın ismi zikredilmeyen hayvanların etle-rinden yemeyin.”* (Enam 121)

۳۰۵- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَذْكُرُ إِلَّا الْحَجَّ فَلَمَّا جِئْنَا سَرَفَ طَمِعْتُ فَدَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَبْكِي فَقَالَ مَا يُبْكِيكِ قُلْتُ لَوَدِدْتُ وَاللَّهِ أَنِّي لَمْ أَحُجَّ الْعَامَ قَالَ لَعَلَّكَ نَفِسْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَإِنْ ذَلِكَ شَيْءٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ فَأَفْعَلِي مَا يَفْعَلُ الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ حَتَّى تَطْهَرِي

305- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallalla-hu aleyhi ve sellem ile beraber hac maksadıyla yola çıktık. Şerif bölgesi-

ne geldiğimizde ben hayız oldum. Ben ağlar olduğum halde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yanıma geldi ve dedi ki: “*Seni ağlatan nedir?*” Dedim ki: Çok istediğim halde vallahi ben bu sene hac yapamayacağım. Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem: “*Herhalde sen hayız oldun*” buyurdu. Ben, evet, dedim. Şöyle buyurdu:

“*Bu, Allah’ın Âdem’in kızlarına yazdığı bir şeydir. Bir hacının yaptığı bütün amelleri yap. Ancak temizlenene kadar Kâbe’yi tavaf etme.*”

۸- بَابُ الْإِسْتِحَاضَةِ

8- İstihaze¹⁶² Bâbı

۳۰۶- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ قَالَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَا أَطْهَرُ أَفَادَعُ الصَّلَاةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَ بِالْحَيْضَةِ فَإِذَا أَقْبَلْتَ الْحَيْضَةَ فَاتْرُكِي الصَّلَاةَ فَإِذَا ذَهَبَ قَدْرُهَا فَاغْسِلِي عَنْكَ الدَّمَ وَصَلِّي

306- Fatıma bintu Ebi Hubeyş’ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ey Allah’ın Rasülü! Ben (kanın devam etmesinden dolayı) temizlenemiyorum. Namazı terk edeyim mi? Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“*Bu hayız kanı değil, ancak damardır. (Yani istihaze kanıdır.) Hayız kanı geldiği zaman namaz kılmayı bırak. Hayız müddeti bitince kendinden kanı temizle ve namazını kıl.*”

۹- بَابُ غَسْلِ دَمِ الْمَحِيضِ

9- Hayız Kanının Yıkanması Bâbı

162 Rahim içi damarlardan hayız ve nifas hali dışında ve bir hastalık veya yapısal bozukluk sebebiyle gelen kana istihaze (özürlü kanı) denilir. Diğer bir ifadeyle istihaze, kadının adet ve lohusalık dışındakı kanamalarının genel adıdır.

۳۰۷- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ أَنَّهَا قَالَتْ سَأَلْتُ امْرَأَةً رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِذَا أَصَابَ ثَوْبُهَا الدَّمُ مِنَ الْخَيْضَةِ كَيْفَ تَصْنَعُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَصَابَ ثَوْبُ إِحْدَاكُنَّ الدَّمُ مِنَ الْخَيْضَةِ فَلْتَقْرِصْهُ ثُمَّ لَتَنْضَحْهُ بِمَاءٍ ثُمَّ لَتُصَلِّي فِيهِ

307- Esmâ bintu Ebi Bekir'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir kadın Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle sordu: Ey Allah'ın Rasulü! Bizden birinin elbisesine hayız kanı bulaşırsa ne yapması gerekir? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden birinizin elbisesine hayız kanı bulaşırsa onu tırnağıyla kazıyın. Sonra da üzerine su döksün. Sonra o elbisesiyle namazını kılsın.”

۳۰۸- حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَتْ إِحْدَانَا تُحِيضُ ثُمَّ تَقْرِصُ الدَّمَ مِنْ ثَوْبِهَا عِنْدَ طُحْرِهَا فَتَغْسِلُهُ وَتَنْضَحُ عَلَى سَائِرِهِ ثُمَّ تُصَلِّي فِيهِ

308- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından biri hayız olduğu zaman, (hacete binacın) elbisesini temizlemek istediğinde hayız kanını parmaklarının uçlarıyla yıkardı. Elbisesinin (hayız kanı bulaşmamış yerlerinin) üzerine su dökerdi. Sonra da o elbiseyle namazını kılardı.

۱۰- بَابُ اغْتِكَافِ الْمُسْتَحَاضَةِ

10- İstihazeli Bir Kadının Mescidde İtikâf Etmesi Bâbı

۳۰۹- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْتَكَفَ مَعَهُ بَعْضُ نِسَائِهِ وَهِيَ مُسْتَحَاضَةٌ تَرَى الدَّمَ فَرُبَّمَا وَضَعَتْ الطُّسْتَ تَحْتَهَا مِنَ الدَّمِ وَزَعَمَ أَنَّ عَائِشَةَ رَأَتْ مَاءَ الْعَصْفَرِ فَقَالَتْ كَانَ هَذَا شَيْءٌ كَانَتْ فَلَانَةٌ تُجَدُّهُ

309- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarından bazıları istihaze olduğu ve kanı gördüğü halde O'nunla beraber Mescid'de itikâfa girdi. Kandan dolayı altına leğen koyduğu da olurdu. İkrime dedi ki: Aişe aspur yani yalancı safran suyunu görüp şöyle dedi: Sanki bu falanca kadının bulundurduğu bir şeydir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 310, 311, 2037)

۳۱۰- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ اعْتَكَفْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَةً مِنْ أَزْوَاجِهِ لَكَانَتْ تَرَى الدَّمَ وَالصُّفْرَةَ وَالطَّنْتَ تَحْتَهَا وَهِيَ تُصَلِّي.

310- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarından biri O'nunla beraber Mescid'de itikâfa girdi. Kanı ve sarılığı gördüğü ve leğen altında olduğu halde o namazını kıları.

۳۱۱- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ بَعْضَ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ اعْتَكَفَتْ وَهِيَ مُسْتَحَاضَةٌ.

311- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Müminlerin annelerinden bazıları, istihazeli olduğu halde mescidde itikafa girerlerdi.

۱۱- بَابُ هَلْ تُصَلِّي الْمَرْأَةُ فِي تَوْبِ حَاضَتٍ فِيهِ

11- Bâb: Bir kadın Hayız Olduğu Elbisesinin İçinde Namaz Kılar mı?

۳۱۲- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ مَا كَانَ لِإِحْدَانَا إِلَّا تَوْبٌ وَاحِدٌ تَحِيضُ فِيهِ فَإِذَا أَصَابَهُ شَيْءٌ مِنْ دَمٍ قَالَتْ بِرَيْقِهَا فَقَصَعَتْهُ بِظَفَرِهَا

312- Aişe, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bizden birimizin

bir elbisesinden başka elbisesi yoktu. O elbiseyi giymiş iken hayız olurdu. Elbisesine hayız kanı bulaştığı zaman, onu suyla yıkayıp tırnaklarıyla ovardı.

۱۲- بَابُ الطَّيِّبِ لِلْمَرْأَةِ عِنْدَ غُسْلِهَا مِنَ الْمَحِيضِ

12- Hayızdan Dolayı Gusleden Kadının Güzel Koku Sürünmesi Bâbı

۳۱۳- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حَفْصَةَ قَالَتْ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ أَوْ هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ عَنْ حَفْصَةَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كُنَّا نُنْهَى أَنْ لِحْدَ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا وَلَا نَكْتَحِلُ وَلَا نَتَطَيَّبُ وَلَا نَلْبَسُ ثَوْبًا مَصْبُوغًا إِلَّا ثَوْبَ عَصَبٍ وَقَدْ رُخِّصَ لَنَا عِنْدَ الطُّهْرِ إِذَا اغْتَسَلْتَ إِحْدَانَا مِنْ مَحِيضِهَا فِي بُدَّةٍ مِنْ كُنْتِ أَظْفَارٍ وَكُنَّا نُنْهَى عَنْ اتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ رَوَاهُ هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ عَنْ حَفْصَةَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

313- Ummu Atiyye'den, -Allah ondan razı olsun- O da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden bildirdi. Ummu Atiyye şöyle dedi: Bizler ölüye üç günün dışında zineti, süslenmeyi terk etmekle nehyolunur, bundan yasaklanırdık. Ancak ölen kocası ise dört ay on gün zineti terk ederdik. Bu zaman içinde gözlerimize sürme çekmez, güzel koku sürünmez ve Yemen elbisesi dışında süslü ve boyanmış kumaştan yapılmış elbise giyinmezdik. Ancak bizlere, bizden biri hayızdan dolayı gusledip temizleneceği zaman az miktarda buhur kullanmasına izin verilmiştir. Cenazeye iştirak etmekten de yasaklanırdık.

Buhari dedi ki: Bu hadisi Hişam ibnu Hassan, Hafsa'dan, O da Ummu Atiyye'den, O da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet etti.

۱۳- بَابُ ذَلِكَ الْمَرْأَةِ نَفْسَهَا إِذَا تَطَهَّرَتْ مِنَ الْمَحِيضِ وَكَيْفَ تَغْتَسِلُ وَتَأْخُذُ فَرَصَةَ مُمَسَّكَةً فَتَبِيعُ أَثَرَ الدَّمِ

13- Hayızdan Temizlenen Bir Kadının Kendini Ovalaması Ve Nasıl Gusledileceği, Misklenmiş Bir Parça Alıp Onunla Kanın Bulaştığı Yere Süreceği Bâbı

۳۱۴- حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ صَفِيَّةَ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً سَأَلَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ غُسْلِهَا مِنَ الْمَحِيضِ فَأَمَرَهَا كَيْفَ تَغْتَسِلُ قَالَ خُذِي فِرْصَةً مِنْ مَسِكَ فَتَطْهَرِي بِهَا قَالَتْ كَيْفَ أَتَطْهَرُ قَالَ تَطْهَرِي بِهَا قَالَتْ كَيْفَ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَطْهَرِي فَاجْتَبِذْنَهَا إِلَيَّ فَقُلْتُ تَتَّبِعِي بِهَا أَثَرَ الدَّمِ

314- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir kadın, Nebi sallallahu aleyhi ve selleme hayızdan dolayı nasıl gusledeceğini sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ona nasıl gusledeceğini anlattıktan sonra şöyle buyurdu: “*Miske sürülmüş bir pamuk al ve onunla temizlen*” Kadın: Nasıl temizleneyim? dedi. Allah Rasûlü: “*Onunla temizlen*” buyurdu. Kadın: Nasıl? deyince “*Subhânallâh! Temizlen işte!*” buyurdu. Bunun üzerine kadını yanına çağırıp dedim ki: Onunla avret yerinden kanın izini temizle.

۱۴- بَابُ غَسْلِ الْمَحِيضِ

14- Kadının Hayızdan Dolayı Gusletmesi Bâbı

۳۱۵- حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا وَهَبٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ أَغْتَسِلُ مِنَ الْمَحِيضِ قَالَ خُذِي فِرْصَةً مُمَسَّكَةً فَتَوْضِئِي ثَلَاثًا ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَحْيَا فَأَعْرَضَ بَوَجهِهِ أَوْ قَالَ تَوْضِئِي بِهَا فَاخْذُكِيهَا فَجَذْبْتِيهَا فَأَخْبِرْتِيهَا بِمَا يُرِيدُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

315- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ensar'dan bir kadın Nebi sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi: Hayızdan dolayı nasıl gusledeyim? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “*Miske bulanmış bir pamuk parçası al ve üçer kere temizlen*” Sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem utandı da yüzünü çevirdi veya dedi ki:

"Onunla temizlen" Ben, o kadının elinden tutup yanıma aldım da Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ne demek istediğini ona haber verdim.

۱۵ - بَابِ امْتِشَاطِ الْمَرْأَةِ عِنْدَ غُسْلِهَا مِنَ الْمَحِيضِ

15- Hayızdan Dolayı Gusleden Bir Kadının Saçlarını Taraması Bâbı

۳۱۶ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ أَهْلَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوُدَّاعِ فَكُنْتُ مِمَّنْ تَمَتَّعَ وَلَمْ يَسُقِ الْهَدْيَ فَرَعَمْتُ أَلْهَا حَاضَتْ وَلَمْ تَطْهَرْ حَتَّى دَخَلْتُ لَيْلَةَ عَرَفَةَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذِهِ لَيْلَةُ عَرَفَةَ وَإِنَّمَا كُنْتُ تَمَتَّعْتُ بِعُمْرَةٍ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقُضِيَ رَأْسُكَ وَامْتَشِطِي وَأَمْسِكِي عَنْ عُمْرَتِكَ فَفَعَلْتُ فَلَمَّا قُضِيَتْ الْحَجُّ أَمَرَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ لَيْلَةَ الْحَصْبَةِ فَأَعْمَرَنِي مِنَ التَّنْعِيمِ مَكَانَ عُمْرَتِي الَّتِي نَسَكْتُ

316- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Veda Haccında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber haccettim. Ben Temettü haccına niyetlenmiş ve kurbanımı Medine'den getirmemiş kimse-lerden idim. (Mekke'ye girmeden önce Sefir denilen mevkide) hayız olmuş ve Arafat gecesine girdiğimiz halde henüz temizlenmemiştim. Aişe dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu gece Arafat gecesidir. Ben ise ancak umre niyetiyle ihrama girdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'na şöyle buyurdu: "Saçının örgüsünü çöz ve tara ve umreni tut. (Yani umre niyetinden çık) buyurdu. Ben de öyle yaptım. Haccımı bitirdikten sonra Hasbe gecesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem (erkek kardeşim) Abdurrahman'a beni Tenim'e götürüp orada daha önce umre için niyet ettiğim yerde umre için ihrama girmemi emretti.

۱۶ - بَابُ نَقْضِ الْمَرْأَةِ شَعْرَهَا عِنْدَ غُسْلِ الْمَحِيضِ

16- Hayızdan Dolayı Gusleden Bir Kadının Saçının Örgüsünü Çözmesi Bâbı

۳۱۷- حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ خَرَجْنَا مَوَالِينَ لِهَلَالِ ذِي الْحِجَّةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُهَلَّ بِعُمْرَةٍ فَلْيُهَلِّ فَلِئَلِّي لَوْلَا أَنِّي أَهْدَيْتُ لَأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ فَأَهْلُ بَعْضُهُمْ بِعُمْرَةٍ وَأَهْلُ بَعْضُهُمْ بِحَجٍّ وَكُنْتُ أَنَا مِمَّنْ أَهْلُ بِعُمْرَةٍ فَأَذْرَكَنِي يَوْمَ عَرَفَةَ وَأَنَا حَائِضٌ فَشَكَوْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ دَعِي عُمْرَتَكَ وَالْقَضَى رَأْسُكَ وَامْتَشِطِي وَأَهْلِي بِحَجٍّ فَفَعَلْتُ حَتَّى إِذَا كَانَ لَيْلَةُ الْحَصْبَةِ أَرْسَلَ مَعِيَ أَخِي عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ فَخَرَجْتُ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ مَكَانَ عُمْرَتِي قَالَ هِشَامٌ وَلَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ هَذِي وَلَا صَوْمٌ وَلَا صَدَقَةٌ

317- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Zul-Hicce ayının hilalini görüp Mekke'ye doğru yola çıktık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim (temettü haccına niyetle) umre için niyetlenmeyi severse, umre için niyetlensin. Ben ise, şayet kurbanımı beraberimde getirmemiş olsaydım, umreye (temettü haccına niyetle) niyetlenirdim." Sahabeden bazıları umre için bazıları ise hac için niyetlendi. Ben ise umre için niyetlenen kimselerden idim. Arafat gününe geldiğimizde ben hayızlı idim. Bunu Nebi sallallahu aleyhi ve selleme bildirdim. O şöyle buyurdu: "Umreni terk et ve saçının örgüsünü çöz ve tara. Hac için niyet et." Bende öyle yaptım. Hasbe gecesi iken, benimle beraber kardeşim Abdurrahman ibnu Bekr'i gönderdi. Tenim'e gidip daha önceki umremin yerine umre için ihrama girdim.

Hişam dedi ki: Bu yüzden dolayı ne kurban, ne oruç ne de sadaka gerekmedi.

۱۷- بَابُ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿مُخَلَقَةٌ وَغَيْرُ مُخَلَقَةٍ﴾

17- Allah Azze Ve Celle'nin: «Sizleri Yaradılışı Belli Belirsiz Bir Parça Etten Yarattık» Kavlinin Tefsiri Bâbı

۳۱۸- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَنَسٍ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَكَّلَ بِالرَّحِمِ مَلَكًا

يَقُولُ يَا رَبِّ لُطْفَةً يَا رَبِّ عِلْقَةً يَا رَبِّ مُضْغَةً فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَقْضِيَ خَلْقَهُ قَالَ أَذْكَرُ
أَمْ أُنْثَى شَقِيٌّ أَمْ سَعِيدٌ لِمَا الرِّزْقُ وَالْأَجَلُ فَيَكْتُبُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ

318- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah Azze ve Celle ana rahmine bir melek gönderir. Melek ana rahmine geldiğinde şöyle der: Ya Rabhi, bu bir nutfedir. Ya Rabhi, bu bir kan pıhtısıdır. Ya Rabhi, bu bir çiğnemlik ettir.¹⁶³ Allah onu yaratmayı hükmettiği zaman, Melek der ki: Bu erkek midir? Dişi midir? Cehennem ehlinde mi, cennet ehlinde mi? Rızkı ve eceli nedir? Bütün bunlar anne karnında yazılır."

١٨ - بَابُ كَيْفِ تَهْلُ الْحَائِضُ بِالْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ

18- Hayızlı Bir Kadın Hac Ve Umre İçin Nasıl İhrama Girer

٣١٩- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ
عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ
فَمِنَّا مَنْ أَهْلٌ بِعُمْرَةٍ وَمِنَّا مَنْ أَهْلٌ بِحَجٍّ فَقَدِمْنَا مَكَّةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ مَنْ أَحْرَمَ بِعُمْرَةٍ وَلَمْ يُهْدِ فَلْيُحْلِلْ وَمَنْ أَحْرَمَ بِعُمْرَةٍ وَأَهْدَى فَلَا يُحِلُّ حَتَّى
يُحِلَّ بِنَحْرِ هَذِيهِ وَمَنْ أَهْلٌ بِحَجٍّ فَلْيَتِمَّ حَجَّهُ قَالَتْ فَحَضْتُ فَلَمْ أَزَلْ حَائِضًا حَتَّى
كَانَ يَوْمَ عَرَفَةَ وَلَمْ أَهْلِلْ إِلَّا بِعُمْرَةٍ فَأَمَرَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَلْقُضَ
رَأْسِي وَأَمْتَشِطَ وَأَهْلِلَ بِحَجٍّ وَأَتْرُكَ الْعُمْرَةَ فَفَعَلْتُ ذَلِكَ حَتَّى قَضَيْتُ حَجِّي فَبَعَثَ
مَعِيَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ وَأَمَرَنِي أَنْ أَعْتَمِرَ مَكَانَ عُمْرَتِي مِنَ التَّنْعِيمِ

319- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemle beraber Veda Haccına çıktık. Bizden kimi umre için, kimi de hac için niyet etti. Mekke'ye ulaştığımızda Allah Rasûlü sal-

163 Bir meni, anne rahmine düştüğünde ilk kırk gün nutfе olarak, ikinci kırk gün kan pıhtısı olarak ve üçüncü kırk gün bir çiğnemlik et olur. Yani yüz yirmi gün olduğunda Allah, ona bir melek gönderir ve onun rızkını, ecelini, cennetlik mi, cehennemlik mi olduğu yazılır.

lallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Her kim umre için ihrama girmiş ve beraberinde kurbanını da getirmemiş ise umreden sonra ihramdan çıksın. Her kim de umre için ihrama girmiş ve beraberinde de kurbanını getirmiş ise, kurbanını kesene kadar (yani bayramın birinci gününe kadar) ihramdan çıkmaz. Her kim hac için niyet etmiş ise haccını tamamla-sın.” Aişe dedi ki: Ben hayız oldum ve bu halim Arafat gününe kadar devam etti. Ben sadece umre yapmak için niyet etmiş idim. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bana saçımın örgüsünü açmamı, saçımı taramamı ve umreyi bırakıp hac için niyet etmemi emretti. Haccımı eda edene kadar ben de böyle yaptım. Beraberimde Abdurrahman ibnu Ebi Bekr’i gönderip bana umremin yerine Tenim’den umre için ihrama girmemi emretti.

۱۹ - بَابُ إِقْبَالِ الْمَحِيضِ وَإِدْبَارِهِ

19- Hayzın Başlangıcı ve Bitişi Bâbı

وَكُنْ نِسَاءً يَبْعَثْنَ إِلَى عَائِشَةَ بِالذَّرَجَةِ فِيهَا الْكَرْسُفُ فِيهِ الصُّفْرَةُ فَتَقُولُ لَا تَغْجَلْنَ حَتَّى تَرَيْنَ الْقِصَّةَ الْبَيْضَاءَ تُرِيدُ بِذَلِكَ الطَّهْرَ مِنَ الْحَيْضَةِ وَبَلَغَ بِنْتُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ نِسَاءً يَدْعُونَ بِالْمَصَابِيحِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ يَنْتَظِرْنَ إِلَى الطَّهْرِ فَقَالَتْ مَا كَانَ النِّسَاءُ يَصْنَعْنَ هَذَا وَعَابَتْ عَلَيْهِنَّ

Kadınlar, Aişe’ye üzerinde sarılık izi bulunan pamuğu (hayızlarının bitip bitmediğini sormak için) gönderirlerdi. Aişe şöyle derdi: Pamuğu beyaz yani lekesiz görünceye kadar acele etmeyin. Bazı kadınların, gecenin karanlığında temizlenip temizlenmediklerine bakmak için kandil istekleri haberi Zeyd ibnu Sabit’in kızına ulaştı da “Sahabenin hanımları bunu yapmazlar idi,” dedi ve onları bu fiillerinden dolayı ayıpladı.

۳۲۰ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ كَانَتْ تُسْتَحَاضُ فَسَأَلَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ذَلِكَ عَرَقٌ وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فِدْعِي الصَّلَاةَ وَإِذَا أَذْبَرَتْ فَاغْتَسِلِي وَصَلِّي.

320- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Fatıma birtu, Ebi Hubeyş, istihaze olmuş ve bunu Nebi sallallahu aleyhi ve sellem sor-muştu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bu damardır, hayız değildir. Hayız kanı geldiğinde namazı terk et. Hayız kanı kesildiğinde ise guslet ve namazını kıl.”

۲۰ - بَابُ لَا تَقْضِي الْحَائِضُ الصَّلَاةَ

20- Hayızlı Bir Kadın, Hayız Müddetince Kılmadığı Namazlarını Kaza Etmez Bâbı

وَقَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبُو سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَدْعُ الصَّلَاةَ

Cabir, Ebu Said'den, O da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden. O şöyle dedi: “Kadın namazını terk eder.”

۳۲۱ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ حَدَّثَنِي مُعَاذَةُ أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ لِعَائِشَةَ أَتَجْزِي إِحْدَانَا صَلَاتَهَا إِذَا طَهَّرَتْ فَقَالَتْ أَحْرُورِيَّةٌ أَلَيْتِ كُنَّا نَحِيضُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا يَأْمُرُنَا بِهِ أَوْ قَالَتْ فَلَا نَفْعَلُهُ.

321- Muâze'den, O şöyle dedi: Bir kadın Aişe'ye şöyle dedi: Bizden biri hayızlı iken kılmadığı namazları temizlendikten sonra kaza eder mi? Aişe dedi: Sen Harura'lı¹⁶⁴ mısın? Bizler Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında hayız olurduk da (hayızlı iken kılmadığımız namazlarımızı kaza etmemizi) bize emretmez idi. Veya Aişe dedi ki: Biz bunu yapmazdık. (Yani namazlarımızı kaza etmezdik.)

164 Kûfe yakınlarında bir köy. Ayrıca harici inancına sahip kişilere de harici ya da 'haruri' denir.

٢١- بَابُ التَّوَمِّ مَعَ الْحَائِضِ وَهِيَ فِي ثِيَابِهَا

21- Hayız Elbisesini Giyinmiş Olduğu Halde, Hayızlı Hanımıyla Beraber Uyumak Bâbı

٣٢٢- حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ قَالَتْ حِضْتُ وَأَنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْخَمِيلَةِ فَأَنْسَلْتُ فَخَرَجْتُ مِنْهَا فَأَخَذْتُ ثِيَابَ حِيضَتِي فَلَبِسْتُهَا فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْفَسْتُ قُلْتُ نَعَمْ فَدَعَانِي فَأَدْخَلَنِي مَعَهُ فِي الْخَمِيلَةِ قَالَتْ وَحَدَّثَنِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْبَلُهَا وَهُوَ صَائِمٌ وَكُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِثَاءٍ وَاحِدٍ مِنَ الْجَنَابَةِ

322- Ummu Selcme'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yünden yapılmış bir elbisenin içinde yatarken ben hayız oldum ve O'nun yanından ayrıldım ve hayız elbisemi alıp giyindim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana dedi ki: "Hayız mı oldun?" Ben, evet, dedim. Beni yanına çağırdı ve beraberinde saçaklı örtünün içine girdirdi.

Ummu Seleme'nin kızı Zeynep dedi ki: Ummu Seleme bana şöyle bildirdi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem oruçlu olduğu halde onu öperdi. Cünüplükten dolayı ben ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir kaptan yıkanırđık.

٢٢- بَابُ مَنْ اتَّخَذَ ثِيَابَ الْحَيْضِ سِوَى ثِيَابِ الطَّهْرِ

22- Temiz Elbisesi Dışında, Kendisine Hayız Elbisesi Edinen Kadın Bâbı

٣٢٣ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَصَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمَّ سَلَمَةَ قَالَتْ بَيْنَا أَنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُضْطَجِعَةٌ فِي خَمِيلَةٍ حِضْتُ فَأَنْسَلْتُ فَأَخَذْتُ ثِيَابَ حِيضَتِي فَقَالَ أَنْفَسْتُ فَقُلْتُ نَعَمْ فَدَعَانِي فَاضْطَجَعْتُ مَعَهُ فِي الْخَمِيلَةِ

323- Ummu Seleme'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber saçaklı örtünün altında uyurken hayız oldum. Sessizce yanından ayrılıp hayız elbisemi giydim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana dedi ki: "Hayız mı oldun?" Ben, evet, dedim. Beni yanına çağırdı ve O'nunla beraber saçaklı örtünün altına uzandım.

۲۳- بَابُ شُهُودِ الْحَائِضِ الْعِيْدَيْنِ وَدَعْوَةِ الْمُسْلِمِينَ وَيَعْتَزِلْنَ الْمُصَلَّى

23- Hayızlı Kadının Müslümanların Dualarında Nasiplerini
Almak İçin (Bayram) Namazlarında Hazır Bulunup,
Musalladan Uzak Durmaları Bâbı

۳۲۴ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حَفْصَةَ قَالَتْ كُنَّا نَمْتَعُ عَوَاتِقَنَا أَنْ يَخْرُجْنَ فِي الْعِيدَيْنِ فَقَدِمَتِ امْرَأَةٌ فَتَزَلَّتْ قَصْرَ بَنِي خَلْفٍ فَحَدَّثَتْ عَنْ أُخْتِهَا وَكَانَ زَوْجُ أُخْتِهَا غَزَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِتْنَى عَشْرَةَ غَزَوَةٍ وَكَانَتْ أُخْتِي مَعَهُ فِي سِتٍّ قَالَتْ كُنَّا لِدَاوِي الْكَلَمَى وَنَقُومُ عَلَى الْمَرْضَى فَسَأَلْتُ أُخْتِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْلَى إِحْدَانَا بَاسٌ إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهَا جِلْبَابٌ أَنْ لَا تَخْرُجَ قَالَ لَتَلْبَسْنَهَا صَاحِبَتُهَا مِنْ جِلْبَابِهَا وَلَتَشْهَدَ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُسْلِمِينَ فَلَمَّا قَدِمَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ سَأَلْتُهَا أَسَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ بِأَبِي نَعَمْ وَكَانَتْ لَا تَذْكُرُهُ إِلَّا قَالَتْ بِأَبِي سَمِعْتُهُ يَقُولُ يَخْرُجُ الْعَوَاتِقُ وَذَوَاتُ الْخُدُورِ أَوْ الْعَوَاتِقُ ذَوَاتُ الْخُدُورِ وَالْحَيْضُ وَلَيَشْهَدَنَّ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُؤْمِنِينَ وَيَعْتَزِلُ الْحَيْضُ الْمُصَلَّى قَالَتْ حَفْصَةُ فَقُلْتُ الْحَيْضُ فَقَالَتْ أَلَيْسَ تَشْهَدُ عَرَفَةَ وَكَذَا وَكَذَا

324- Hafza'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bize hizmetçilik eden hizmetçi kızlarımızı bayramda musallaya çıkmalarını yasakladık. Bir kadın gelip (Basra'da bulunan) Halifoğullarının sarayında konakladı. Kız kardeşinden bahsedip şöyle dedi: -Kız kardeşinin kocası Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber on iki gazvede bulunmuş idi. Kız

kardeşimde O'nunla altı yıl beraber idi.- Bizler yaralıları tedavi eder ve hastalara bakar idik. Kız kardeşim Nebi sallallahu aleyhi ve selleme şöyle sordu: Bizden birinin dışarı çıkarken giyecek elbisesi yok ise musallaya çıkmamasında bir sakınca var mıdır? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: *"Orada ki hayra ve Müslümanların duasına katılmak için arkadaşının evinin dışına çıkarken giydiği elbisesini giysin."*

Ummu Atiyye geldiğinde ona: Bunu Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden mi duydun? diye sordum. Babam O'na feda olsun. Evet, dedi. - Ummu Atiye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi her anışında "Babam O'na feda olsun" der idi.- O'nu şöyle derken işittim: *"Hizmetçilik yapan kızlar ve bakire kızlar ve hayızlı kadınlar orada bulunan hayra nail olmak ve Müslümanların duasına iştirak etmek için (bayram namazlarında) musallaya (bayram namazı kılınan yerde) hazır bulunsunlar, ancak hayızlı kadınlar namaz kılınan yerden uzak otursunlar."*

Hafsa dedi ki: Hayızlı kadınlar da mı bayram namazı kılınan yerde, musallada hazır bulunsunlar? Ummu Atiye dedi ki: Hayızlı bir kadın Arafatta hazır bulunup ve orada yapılan dualara iştirak etmiyor mu? İşte bu da böyledir.

٢٤ - بَابُ إِذَا حَاضَتْ فِي شَهْرِ ثَلَاثِ حَيْضٍ وَمَا يُصَدِّقُ النِّسَاءُ فِي الْحَيْضِ وَالْحَمْلِ فِيمَا يُمَكِّنُ مِنَ الْحَيْضِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ ﴾

24- Bir Ay İçinde Üç Kere Hayız Olan Kadın Ve "Allah'ın rahimlerde yarattığı şeyi gizlemeleri onlara helâl olmaz." (Bakara 228)

Âyetince Hayız Müddeti, Hamilelik Müddeti ve Hayızın Tekrarlanması Mümkün Olduğunda Kadınların Bu Hususta Tasdiklenmesi Bâbı

وَيَذْكُرُ عَنْ عَلِيٍّ وَشَرِيحٍ أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ بَطَالَةِ أَهْلِهَا مِمَّنْ يُرَضَى دِينُهُ أَنَّهَا حَاضَتْ ثَلَاثًا فِي شَهْرِ صَدَّقَتْ وَقَالَ عَطَاءٌ أَفْرَاؤُهَا مَا كَانَتْ وَبِهِ قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَقَالَ عَطَاءٌ الْحَيْضُ يَوْمٌ إِلَى خَمْسٍ عَشْرَةَ وَقَالَ مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ سَأَلْتُ ابْنَ سِيرِينَ عَنْ الْمَرْأَةِ تَرَى الدَّمَ بَعْدَ قُرْبِهَا بِخَمْسَةِ أَيَّامٍ قَالَ النِّسَاءُ أَعْلَمُ بِذَلِكَ

Ali ve Şurayh'tan şu zikredilir: Şayet bir kadının, dininden razı olan bir kimse tarafından, ona ayda üç kere hayız olduğu söylenirse o tasdik edilir. Ata şöyle dedi: Kadının iddeti içindeki hayızı daha önceki hayızıdır. İbrahim en-Neha'i de bunu söylemiştir. Ata şöyle demiştir: Hayız müddeti, bir ile on beş gün arasında değişir. Mutemir, babasından şöyle dedi: İbnu Sirin'e hayız müddetinden sonra on beş gün boyunca kan gören kadının durumunu sordum, dedi ki: Kadınlar bunu daha iyi bilirler.

۳۲۵- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ سَأَلَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ إِنِّي اسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهَرُ أَفَادُعُ الصَّلَاةِ فَقَالَ لَا إِنْ ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَكِنْ دَعِيَ الصَّلَاةَ قَدَرُ الْأَيَّامِ الَّتِي كُنْتَ تَحِيضِينَ فِيهَا ثُمَّ اغْتَسَلِي وَصَلِّي

325- Aişe'den. -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ebu Hubeş'in kızı Fatıma, Nebi sallallahu aleyhi ve selleme şöyle sordu: Ben istihaze oluyorum da temizlenemiyorum. Namazımı terk edeyim mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hayır, (namazını terk etme), muhakkak ki bu damardır (yani hayız kanı değil, hastalık kanıdır.) Fakat hayızlı olduğun günler müddetince namazı terk et. Sonra guslet ve namazını kıl."

۲۵- بَابُ الصُّفْرَةِ وَالْكُذْرَةِ فِي غَيْرِ أَيَّامِ الْحَيْضِ

25- Hayız Günleri Dışında Sarı ve Boz Renginde Sıvı Gelmesi Bâbı

۳۲۶- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةٍ قَالَتْ كُنَّا لَا نَعْدُ الْكُذْرَةَ وَالصُّفْرَةَ شَيْئًا

326- Ummu Atiye'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bizler, hayızdan yıkandıktan sonra gelen sarı ve boz renkli sıvıyı hayızdan saymazdık.

۲۶- بَابُ عِرْقِ الْإِسْتِحَاضَةِ

26- İstihaze Damarı Bâbı

۳۲۷- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُثَنِّبِ قَالَ حَدَّثَنَا مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ وَعَنْ عُمَرَةَ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ اسْتَحِضَتْ سَبْعَ سِنِينَ فَسَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَأَمَرَهَا أَنْ تَغْتَسِلَ فَقَالَ هَذَا عِرْقٌ فَكَأَنَّكَ تَغْتَسِلُ لِكُلِّ صَلَاةٍ

327- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ummu Habibe yedi sene boyunca istihaze oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bundan sordu da, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona gusletmesini emretti ve dedi ki: "Bu bir damardır." Ummu Habibe her namaz için guslederdi.

۲۷- بَابُ الْمَرْأَةِ تَحِيضُ بَعْدَ الْإِفَاضَةِ

27- İfada Tavafından Sonra Hayız Olan Kadın Bâbı

۳۲۸- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَمْرٍو بْنِ حَزْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُصَيٍّ قَدْ حَاضَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّهَا تَحِيضُنَا أَلَمْ تَكُنْ طَائِفًا مَعَكُنْ فَقَالُوا بَلَى قَالَ فَاخْرُجِي

328- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Aişe -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Safiye bintu Huyey hayız oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Herhalde o bizi alıkoyacak. O, sizinle beraber tavaf etmedi mi?" Evet, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O halde çıkın!" buyurdu.

۳۲۹- حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رُخِّصَ لِلْحَائِضِ أَنْ تَتَفَرَّ إِذَا حَاضَتْ.

329- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Hayızlı bir kadına, hayız olduğunda memleketine dönmesine izin verildi.

۳۳۰- وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ فِي أَوَّلِ أَمْرِهَا إِذَا تَتَفَرَّ ثُمَّ سَمِعَتْهُ يَقُولُ تَتَفَرَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخِّصَ لَهَا.

330- İbnu Ömer önceki sözünde onun yani hayız olan bir kadının memleketine veda tavafı etmeden dönemeyeceği fetvasını vermişti. Sonra onu işittim şöyle diyordu: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara ruhsat vermiştir.

۲۸- بَابُ إِذَا رَأَتْ الْمُسْتَحَاضَةَ الطَّهَرَ

28- İstihazeli Bir Kadın, Temizliği Görmesi (Yani Hayız Kanı ve İstihaze Kanını Birbirinden Ayırt Etmesi) Bâbı

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ تَغْتَسِلُ وَتُصَلِّي وَلَوْ سَاعَةً وَيَأْتِيهَا زَوْجُهَا إِذَا صَلَّتِ الصَّلَاةَ أَعْظَمُ

İbnu Abbas şöyle dedi: Kadın böyle bir durumda az bir zaman dili-mi içinde de olsa gusleder ve namaz kılar. Namaz kılmış ise kocası (cima hususunda) yaklaşabilir. Çünkü namaz cimadan daha yücedir.

۳۳۱- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ عَنْ زُهَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةُ فَدَعِيَ الصَّلَاةَ وَإِذَا أَذْبَرَتْ فَاغْسِلِي عَنْكَ الدَّمَ وَصَلِّي

331- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hayız kanını gördüğünde namazı terk et. Hayız kanı kesildiğinde ise, kendinden kanı temizle ve namazını kıl."

۲۹- بَابُ الصَّلَاةِ عَلَى النُّفْسَاءِ وَسُنَّتِهَا

29- Nifazlı İken Ölen Bir Kadına Kılınan Cenaze Namazı ve Bu Namazın Sünneti Bâbı

۳۳۲- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي سُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنَا شَبَابَةُ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُسَيْنِ الْمُعَلِّمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَنَّ امْرَأَةً مَاتَتْ فِي بَطْنٍ فَصَلَّى عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ وَسَطَهَا

332- Semure İbnu Cundub'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir kadın nifazlı iken vefat etti. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem o kadının cenazesinin orta yerine durup, onun cenaze namazını kıldırdı.¹⁶⁵ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1331, 1332)

۳۳۳- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُدْرِكٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَّانَةَ اسْمُهُ الْوَضَّاحُ مِنْ كِتَابِهِ قَالَ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ خَالَتِي مَيْمُونَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَهَا كَانَتْ تَكُونُ حَائِضًا لَا تُصَلِّي وَهِيَ مُفْتَرِشَةٌ بِحِذَاءِ مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُصَلِّي عَلَى خُمْرَتِهِ إِذَا سَجَدَ أَصَابَنِي بَعْضُ ثَوْبِهِ.

333- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Meymune'den, O hayız olur ve namaz kılmazdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem seccadesi üzerinde namaz kılarken secde ettiği yerin hizasında uzanmış olurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem secde ettiği vakit elbisesinin bazı yerleri Meymune'ye dokunurdu.¹⁶⁶ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 379, 381, 517, 518)

¹⁶⁵ Bu hadis ölümden dolayı insanın necis olmadığına delilidir.

¹⁶⁶ Hayızlı ve loğusa kadının kendisinin temiz olduğunun delilidir.

۷- كِتَابُ التَّيْمُمِ

7- TEYEMMÜM KİTABI

وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ ﴾

Allah Azze Ve Celle şöyle buyurdu: «*Su bulamadıysanız, temiz bir toprağa teyemmüm edin. Bunun için de yüzlerinizi ve ellerinizi o toprakla meshedin.*» (Maide: 6)

۳۳۴- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ أَوْ بِدَاتِ الْجَيْشِ انْقَطَعَ عَقْدٌ لِي فَأَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى التَّمَاسِهِ وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ فَأَتَى النَّاسُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ فَقَالُوا أَلَا تَرَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ أَقَامَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاضِعَ رَأْسَهُ عَلَى فَخِذِي قَدْ نَامَ فَقَالَ حَبَسَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَعَابَنِي أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ وَجَعَلَ يَطْفَعُنِي بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي فَلَا يَمْتَنِعُنِي مِنَ التَّحَرُّكِ إِلَّا مَكَانُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَخِذِي فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَصْبَحَ

عَلَى غَيْرِ مَاءٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّمِيمِ فَتَمِيمُوا فَقَالَ أَسِيدُ بْنُ الْحَضِرِ مَا هِيَ بِأَوَّلِ
بِرْكِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ فَبَعَثْنَا الْبَعِيرَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فَأَصَبْنَا الْعَقْدَ نَحْتَهُ

334- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in seferlerinden birinde O'nunla beraber yola çıktık. Beyda¹⁶⁷ -veya Zatul-Ceyş- mevkiinde iken bana ait kolyem koptu ve onu kaybettim. Orada su bulunmadığı halde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve O'nun beraberindeki insanlar O'nun talebine binaen (kolyenin bulunması için) beklediler. İnsanlar Ebu Bekr es-Sıddık'a gelip dediler ki: Aişe'nin ne yaptığını görmüyor musun? Yanlarında su olmadığı halde insanları ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi oyalayıp yollarından alıkoydu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başını dizime koyup uyumuş bir vaziyette iken Ebu Bekr yanıma geldi ve dedi ki: Burada su olmadığı ve yanlarında da su bulunmadığı hâlde insanları ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi yollarından alıkoydun. Aişe dedi ki: Ebu Bekr bu yüzden dolayı beni azarladı ve Allah'ın söylemesini dilediği kadar sözler söyledi, eliyle de belime dürtmeye başladı. Ben ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dizimde uyuyor olmasından dolayı (O'na rahatsızlık vermemek için) hareket etmiyordum. Sabah olunca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyandı ve hiç su yoktu. Bunun üzerine Allah, teyemmüm âyetini indirdi ve insanlar teyemmüm ettiler.

Useyd ibnul-Hudayr dedi ki: Ey Ebu Bekr ailesi! Bu sizin ilk bereketiniz değildir.

Aişe dedi ki: Sonra hareket edeceğimiz sırada üzerine bindiğim deveyi kaldırdık ve gerdanımı onun altında bulduk.

۳۳۵- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ هُوَ الْعَوْقِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ قَالَ ح وَ
حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ النَّضْرِ قَالَ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ قَالَ أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ هُوَ ابْنُ
صُهَيْبٍ الْفَقِيرُ قَالَ أَخْبَرَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي لُصِرْتُ بِالرُّغْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ وَجُعِلَتْ لِي

الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا فَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكْتُهُ الصَّلَاةَ فَلْيُصَلِّ وَأَحَلَّتْ لِي الْمَغَانِمُ وَلَمْ يُحَلِّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَتُبْعَثُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً

335- Cabir ibnu Abdullah'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Benden önce hiçbir peygambere verilmemiş beş şey bana verildi. (Düşmanlarımın kalbine) bir aylık mesafeden korku salmakla yardım olundum. Yeryüzü bana mescid ve temizleyici kılınmıştır. Ümmetimden her kime namaz vakti erişirse (su bulamazsa, temiz bir toprakla teyemmüm alıp) namazını kıl-sın. Benden önce hiçbir peygambere helâl kılınmayan savaş ganimetleri bana helâl kılındı. Bana şefâat etme hakkı verildi. Benden önceki pey-gamberler özel olarak kendi kavimlerine gönderilirlerdi. Ben ise tüm in-sanlığa gönderildim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 438, 3112)

٢- بَابُ إِذَا لَمْ يَجِدْ مَاءً وَلَا تُرَابًا

2- Bâb: Bir Kimse, Su ve Toprak Bulamadığı Zaman

٣٣٦- حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ لُمَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَلْهَا اسْتَعَارَتْ مِنْ أَسْمَاءَ قِلَادَةً فَهَلَكَتْ فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا فَوَجَدَهَا فَأَذْرَكَتْهُمْ الصَّلَاةَ وَأَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَصَلُّوا فَشَكَّوْا ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التِّيمَمِ فَقَالَ أَسِيدُ بْنُ حُضَيْرٍ لِعَائِشَةَ جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا فَوَاللَّهِ مَا نَزَلَ بِكَ أَمْرٌ تَكْرَهِيَهُ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ لَكَ وَلِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ خَيْرًا

336- Urve, babasından bildirdi. Aişe, Esmâ'dan geri vermek üzere bir gerdanlık almış, ancak onu kaybetmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gerdanlığı aramaları için birini göndermiş, O da gerdanlığı bulmuştu. Bu esnada namaz vakti girmiş, ancak insanların yanlarında (abdest alacak) suları yoktu. Böyle olduğu halde (abdest almaksızın) namaz kıldılar. Bu durumu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem haber ver-

diler. Bunun üzerine Allah azze ve celle, Teyemmüm âyetini (yani Maidâ: 6. âyetini) indirdi.

Useyd ibnu Hudayr, Aişe'ye dedi ki: Allah seni hayırla mükâfatlandırsın. Allah'a yemin olsun ki, senin hoşlanmadığın bir olay başına gelmiş olsun da, Allah onda senin ve müslümanlar için hayır bulundurmamış olsun.

۳- بَابُ التَّيْمُمِ فِي الْحَضَرِ إِذَا لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ وَخَافَ قُوتَ الصَّلَاةِ

3- Namazın Vaktinin Çıkması Korkusu ve Bulamamasından Dolayı Hazaarda (seferde olmadığı halde) Teyemmüm Etmek Bâbı

وَبِهِ قَالَ عَطَاءٌ وَقَالَ الْحَسَنُ فِي الْمَرِيضِ عِنْدَهُ الْمَاءُ وَلَا يَجِدُ مَنْ يُنَاوِلُهُ
يَتَيَّمُّ وَأَقْبَلَ ابْنُ عُمَرَ مِنْ أَرْضِهِ بِالْجُرْفِ فَحَضَرَتْ الْعَصْرُ بِمَرَبِدِ النَّعْمِ فَصَلَّى ثُمَّ
دَخَلَ الْمَدِينَةَ وَالشَّمْسُ مُرْتَفَعَةٌ فَلَمْ يَعِدْ

Ata, bu görüştedir. Hasan el-Basri, hasta olup da yanında su olan ancak suyu kendisine ulaştıracak kimsenin olmadığı zaman, teyemmüm eder, demiştir.

İbnu Ömer, Curuf bölgesinde, kendi arazisinden gelirken, ikinci namazının vakti girmiş ve deve ağılının bulunduğu yerde (teyemmüm edip) namazını kıldı. Güneş batmadan önce Medine'ye girdi, ancak kılmış olduğu ikinci namazını iade etmedi.

۳۳۷ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ
الْأَعْرَجِ قَالَ سَمِعْتُ عُمَيْرًا مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ أَقْبَلْتُ أَنَا وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَسَارٍ مَوْلَى
مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى أَبِي جَهْمٍ بْنِ الْحَارِثِ
بِالصَّمَةِ الْأَنْصَارِيِّ فَقَالَ أَبُو الْجَهْمِ الْأَنْصَارِيُّ أَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مِنْ نَحْوِ بَنِي جَمَلٍ فَلَقِيَهُ رَجُلٌ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
حَتَّى أَقْبَلَ عَلَى الْجِدَارِ فَمَسَحَ بِوَجْهِهِ وَيَدَيْهِ ثُمَّ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ

337- Ebu Cuheyım şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, Cemel kuyusu tarafından geliyordu. Bir adam O'nunla karşılaşıp, O'na selam verdi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir duvarın yanına gelip (duvara elini sürterek) yüzünü ve elini meshedinceye kadar onun selamını almadı. Sonra kendisine selam verenin selamını aldı.

٤ - بَابُ الْمُتَيْمِّمِ هَلْ يَنْفَعُ فِيهِمَا

4- Bâb: Teyemmüm Eden Bir Kimse, (Ellerini Temiz Toprağa Vurduktan Sonra) Ellerine Üfürür mü?

٣٣٨ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ عَنْ ذَرٍّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِزَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَقَالَ إِنِّي أَجْتَبْتُ فَلَمْ أَصِبِ الْمَاءَ فَقَالَ عُمَارُ بْنُ يَاسِرٍ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَمَا تَذْكُرُ أَنَا كُنَّا فِي سَفَرٍ أَنَا وَأَنْتَ فَأَمَّا أَنْتَ فَلَمْ تُصَلِّ وَأَمَّا أَنَا فَتَمَعَّكَتُ فَصَلَّيْتُ فَذَكَرْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ هَكَذَا فَضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَفَيْهِ الْأَرْضَ وَنَفَخَ فِيهِمَا ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَكَفَيْهِ

338- Said İbnu Abdurrahman İbnu Ebza, babasından haber verip şöyle dedi: Bir adam Ömer ibnul-Hattab'a gelip dedi ki: Ben cünüb oldum ve yıkanacak su da bulamadım. (Ne yapmam gerekir?) Ammar ibnu Yasir, Ömer ibnul-Hattab'a şöyle dedi: Hatırlar mısınız? Bizler bir seferde idik. Ben ve sen cünüb olmuştuk. Sen bundan dolayı namaz kılmamış, ben ise toprakta yuvarlanıp sonra da namazımı kılmıştım. Bunu, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem haber verdiğimde ise Nebi sallallahu aleyhi ve sellem: "Böyle yapman yeterli idi" dedi ve ellerini yere vurdu, ellerine üfürdü ve sonra da elleriyle yüzünü ve ellerini meshetti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 339, 340, 341, 342, 343, 345, 346, 347)

٥ - بَابُ التَّيْمُمِ لِلْوَجْهِ وَالْكَفَيْنِ

5- Bâb: Teyemmümde (Vacip Ve Yeterli Olan) Yüz Ve Elleri (Meshetmektir)

۳۳۹- حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي الْحَكَمُ عَنْ ذَرٍّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَنْزَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ عَمَّارٌ بِهَذَا وَضَرَبَ شُعْبَةُ بِيَدَيْهِ الْأَرْضَ ثُمَّ أَذْنَاهُمَا مِنْ فِيهِ ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَكَفَّيْهِ وَقَالَ النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ قَالَ سَمِعْتُ ذَرًّا يَقُولُ عَنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَنْزَى قَالَ الْحَكَمُ وَقَدْ سَمِعْتُهُ مِنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عَمَّارٌ

339- Said ibnu Abdurrahman ibnu Ebza, Ammar'dan yukarıdaki hadisi bildirmiştir. Şu'be ellerini yere vurmuş, sonra ağzına doğru yaklaşıp, eliyle yüzünü ve ellerini meshetmiştir.

İbnu Abdurrahman, babasından şöyle dedi: Ammar dedi ki: Su olmadığında (teyemmüm almak için) temiz toprak onun yerine geçer.

۳۴۰- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ذَرٍّ عَنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَنْزَى عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ شَهِدَ عُمَرَ وَقَالَ لَهُ عَمَّارٌ كُنَّا فِي سَرِيَةٍ فَأَجْتَنَبْنَا وَقَالَ تَقَلَّ فِيهِمَا

340- İbnu Abdurrahman ibnu Ebza'dan, yanlarında Ömer de olduğu halde Ammâr O'na dediki: Bir seriyyede iken biz cünüb olmuştuk. Ammar dedi ki: Elllerine üfledi.

۳۴۱- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ذَرٍّ عَنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَنْزَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَنْزَى قَالَ قَالَ عَمَّارٌ لِعُمَرَ تَمَعَّكَتُ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَكْفِيكَ الْوَجْهَ وَالْكَفَيْنِ

341- İbnu Abdurrahman ibnu Ebza, babası Abdurrahman'dan, O şöyle dedi: Ammar Ömer'e dedi ki: Toprakta yuvarlanmıştım. Nebi salallahu aleyhi ve selleme gelip (bunu haber verince) şöyle buyurdu: "Yüzünü ve ellerini meshetmen yeterlidir."

۳۴۲- حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ذَرٍّ عَنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِزَى قَالَ شَهِدْتُ عُمَرَ فَقَالَ لَهُ عَمَّارٌ وَسَاقُ الْحَدِيثِ

342- Abdurrahman'dan, O şöyle dedi: Ammar'ı Ömer'e şöyle derken şahid oldum... Ve Yukarıdaki hadisi zikretti.

۳۴۳- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ذَرٍّ عَنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِزَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عَمَّارٌ فَضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ الْأَرْضَ فَمَسَحَ وَجْهَهُ وَكَفَّيْهِ

343- İbnu Abdurrahman ibnu Ebzâ, babasından şöyle dedi: Ammar dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem elini yere vurdu ve yüzünü ve ellerini meshetti.

۶- بَابُ الصَّعِيدِ الطَّيِّبِ وَضَوْءِ الْمُسْلِمِ يَكْفِيهِ مِنَ الْمَاءِ

6- Bâb: Su Bulunmadığında Temiz Toprak, Bir Müslümanın Abdest Suyu Yerine Geçer

وَقَالَ الْحَسَنُ يُجْزِئُهُ التَّيْمُمُ مَا لَمْ يُحْدِثْ وَأَمَّ ابْنُ عَبَّاسٍ وَهُوَ مُتَيَّمٌ وَقَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ لَا بَأْسَ بِالصَّلَاةِ عَلَى السَّبْخَةِ وَالتَّيْمُمِ بِهَا

Hasanul-Basri şöyle dedi: Abdestini bozacak bir hâl meydana gelmediği müddetçe, teyemmümü ona yeterlidir. İbnu Abbas teyemmümlü iken namaz kıldırıştır. Yahya İbnu Said şöyle dedi: Tuzlu toprak üzerinde namaz kılmakta ve o toprakla teyemmüm etmekte bir sakınca yoktur.

۳۴۴- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ قَالَ كُنَّا فِي سَفَرٍ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّا أَسْرَيْنَا حَتَّى كُنَّا فِي آخِرِ اللَّيْلِ وَقَعْنَا وَقْعَةً وَلَا وَقْعَةً أُخْلَى عِنْدَ الْمَسَافِرِ مِنْهَا فَمَا أَيْقَظْنَا إِلَّا حَرُّ الشَّمْسِ وَكَانَ أَوَّلَ مَنْ اسْتَيْقَظَ فُلَانٌ ثُمَّ فُلَانٌ ثُمَّ فُلَانٌ يُسَمِّيهِمْ أَبُو

رَجَاءَ فَنَسِيَ عَوْفٌ ثُمَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الرَّابِعُ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ نَامَ لَمْ يُوقِظْ حَتَّى يَكُونَ هُوَ يَسْتَقِظُ لَأَنَّا لَا نَذَرِي مَا يَخْدُثُ لَهُ فِي نَوْمِهِ فَلَمَّا اسْتَقِظَ عُمَرُ وَرَأَى مَا أَصَابَ النَّاسَ وَكَانَ رَجُلًا جَلِيدًا فَكَبَّرَ وَرَفَعَ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ فَمَا زَالَ يُكَبِّرُ وَيَرْفَعُ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ حَتَّى اسْتَقِظَ بِصَوْتِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا اسْتَقِظَ شَكَّرُوا إِلَيْهِ الَّذِي أَصَابَهُمْ قَالَ لَا ضَيْرَ أَوْ لَا يَضِيرُ ارْتَحِلُوا فَارْتَحَلَ فَسَارَ غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ نَزَلَ فَدَعَا بِالْوُضُوءِ فَتَوَضَّأَ وَتَوَدَّى بِالصَّلَاةِ فَصَلَّى بِالنَّاسِ فَلَمَّا انْقَلَبَ مِنْ صَلَاتِهِ إِذَا هُوَ بِرَجُلٍ مُعْتَزِلٍ لَمْ يُصَلِّ مَعَ الْقَوْمِ قَالَ مَا مَنَعَكَ يَا فُلَانُ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَ الْقَوْمِ قَالَ أَصَابَنِي جَنَابَةٌ وَلَا مَاءَ قَالَ عَلَيْكَ بِالصَّعِيدِ فَإِنَّهُ يَكْفِيكَ ثُمَّ سَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاشْتَكَى إِلَيْهِ النَّاسُ مِنَ الْعَطَشِ فَنَزَلَ فَدَعَا فُلَانًا كَانَ يُسَمِّيهِ أَبُو رَجَاءٍ نَسِيَهُ عَوْفٌ وَدَعَا عَلِيًّا فَقَالَ اذْهَبَا فَابْتَغِيَا الْمَاءَ فَانْطَلَقَا فَتَلَقَيَا امْرَأَةً بَيْنَ مَرَادَتَيْنِ أَوْ سَطِيحَتَيْنِ مِنْ مَاءٍ عَلَى بَعِيرٍ لَهَا فَقَالَا لَهَا أَيْنَ الْمَاءُ قَالَتْ عَهْدِي بِالْمَاءِ أَمْسَ هَذِهِ السَّاعَةُ وَتَفَرُّنَا خُلُوفًا قَالَا لَهَا انْطَلِقِي إِذَا قَالَتْ إِلَى أَيْنَ قَالَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ الَّذِي يُقَالُ لَهُ الصَّائِبُ قَالَا هُوَ الَّذِي تَعْنِينَ فَانْطَلَقِي فَجَاءَا بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَدَّثَاهُ الْحَدِيثَ قَالَ فَاسْتَنْزَلُوها عَنْ بَعِيرِهَا وَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِإِنَاءٍ فَفَرَّغَ فِيهِ مِنْ أَفْوَاهِ الْمَرَادَتَيْنِ أَوْ سَطِيحَتَيْنِ وَأَوْكَأَ أَفْوَاهَهُمَا وَأَطْلَقَ الْعِزَالِي وَتَوَدَّى فِي النَّاسِ اسْقُوا وَاسْتَقُوا فَسَقَى مَنْ شَاءَ وَاسْتَقَى مَنْ شَاءَ وَكَانَ آخِرُ ذَلِكَ أَنْ أُعْطِيَ الَّذِي أَصَابَتْهُ الْجَنَابَةُ إِنَاءً مِنْ مَاءٍ قَالَ اذْهَبْ فَأَفْرِغْهُ عَلَيْكَ وَهِيَ قَائِمَةٌ تَنْظُرُ إِلَى مَا يَفْعَلُ بِمَائِهَا وَإِنَّمَا اللَّهُ لَقَدْ أَقْلَعَ عَنْهَا وَإِنَّهُ لَيُخَيِّلُ إِلَيْنَا أَشَدَّ مِلَّةً مِنْهَا حِينَ ابْتَدَأَ فِيهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْمَعُوا لَهَا فَجَمَعُوا لَهَا مِنْ بَيْنِ عَجْوَةٍ وَذَقِيقَةٍ وَسَوِيقَةٍ حَتَّى جَمَعُوا لَهَا طَعَامًا فَجَعَلُوهَا فِي ثَوْبٍ وَحَمَلُوهَا عَلَى بَعِيرِهَا وَوَضَعُوا الثَّوْبَ بَيْنَ يَدَيْهَا قَالَ لَهَا تَعْلَمِينَ مَا رَزَنَّا مِنْ مَائِكَ شَيْنًا وَلَكِنَّ اللَّهَ هُوَ الَّذِي أَسْقَانَا فَأَنْتِ أَهْلُهَا وَقَدْ احْتَبَسْتَ عَنْهُمْ قَالُوا مَا حَبَسَكَ يَا فُلَانَةُ قَالَتْ

الْعَجَبُ الْقَيْنِي رَجُلَانِ فَذَهَبَا بِي إِلَى هَذَا الَّذِي يُقَالُ لَهُ الصَّابِيُّ فَفَعَلَ كَذَا وَكَذَا
فَوَاللَّهِ إِنَّهُ لَأَسْحَرُ النَّاسِ مِنْ بَيْنِ هَذِهِ وَهَذِهِ وَقَالَتْ يَاصْبَغِيهَا الْوُسْطَى وَالسَّبَابَةُ
فَرَفَعَتْهُمَا إِلَى السَّمَاءِ تَعْنِي السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ أَوْ إِنَّهُ لَرَسُولُ اللَّهِ حَقًّا فَكَانَ
الْمُسْلِمُونَ بَعْدَ ذَلِكَ يُغَيِّرُونَ عَلَى مَنْ حَوْلَهَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَلَا يُصِيبُونَ الصِّرَمَ
الَّذِي هِيَ مِنْهُ فَقَالَتْ يَوْمًا لِقَوْمِهَا مَا أَرَى أَنَّ هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ يَدْعُونَكَ عَمْدًا فَهَلْ لَكُمْ
فِي الْإِسْلَامِ قَاطِعُوهَا فَدَخَلُوا فِي الْإِسْلَامِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ صَبَّأَ خَرَجَ مِنْ دِينٍ إِلَى
غَيْرِهِ وَقَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ ﴿الصَّابِيْنَ﴾ فِرْقَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ يَقْرَأُونَ الزُّبُورَ

344- İmran'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile bir seferde idik. Geceleyin de yolculuğumuza devam ettik. (Sabah namazının vaktini kaçıрма korkusuyla) mola verdik. (Yolculuğun yorgunluğundan dolayı, herkes sabah namazı vaktinde uyu-ya kalmış ve) bizleri ancak güneşin sıcaklığı uyandırmıştı. İlk uyananlar, falanca, sonra falanca, sonra da falanca oldu.- Ebu Raca bunların adını söylemiş ancak Avf adlarını unutmuştur. - Dördüncü olarak uyanan ise Ömer İbnul-Hattab idi- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kendiliğinden uyanana kadar uykudan uyandırılmaz idi. Çünkü bizler uykusunda neler olduğunu (uykusunda rüya yoluyla vahiy geldiği konusunda) bilmediğimizden O'nu (vahiy kesilir) korkusuyla uyandırmaktan sakınırdık. Ömer uyanıp insanların başına geleni (yani insanların uyuya kaldıkları ve güneşin üzerlerine doğarak sabah namazının vaktinin çıktığını) görünce -ki Ömer sert ve şiddetli biri idi- yüksek sesle tekbir getirdi. Tekbir getirmeye ve sesini tekbir getirerek yükseltmeye devam etti. Hatta sesiyle Nebi sallallahu aleyhi ve sellem uyandı. Uyandığında O'na uyuya kaldıklarını ve sabah namazının vaktinin çıktığını bildirdiler. Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem: "Zararı yok, hareket ediniz." buyurdu. Bizler de bulunduğumuz yerden hareket ettik. Konakladığımız yerden fazla uzaklaşmamıştık ki, tekrar mola verdi. Abdest suyu istedi ve abdest aldı. Namaz için ezan okundu ve insanlara namaz kıldırdı. Namazını bitirdiğinde; bir adamın, insanlardan uzak bir yere çekilmiş ve toplulukla beraber namaz kılmadığını gördü. Dedi ki: "Ey fulan! Toplulukla beraber namaz kılmanı engelleyen şey nedir?" Adam dedi ki: Cünüb oldum. Gusledeceğim su da yok. Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Temiz toprakla teyemmüm al. Bu senin namazını kılmana yeterlidir." Sonra Nebi

sallallahu aleyhi ve sellem yoluna devam etti. İnsanlar yolda, kendisine susuzluktan şikayet ettiler. Devesinden indi, falancayı ve Ali'yi yanına çağırdı. - Ebu Raca, onun ismini söylemiş, ancak Avf onun adını unuttu- ve dedi ki: *"Gidin su arayın."* O ikisi yola koyuldular. Derken yolda devesi üstünde ve iki büyük kırbanın arasına oturmuş bir kadına rast geldiler. Kadına: Su nerededir? diye sordular. Dün bu saatlerde suyun başında idim ve bizi bırakıp gittiler. Kadına dediler ki: Öyleyse bizimle beraber gel. Kadın: Nereye geleyim? deyince, Onlar, "Allah Rasûlü'nün yanına dediler. Kadın Sabi denilen adamın yanına mı? dedi. Ona dediler ki: Kastettiğin adamın yanına, hadi yürü. Kadını Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yanına getirdiler. Ve konuşulanları O'na haber verdiler. Kadını devesinden indirdiler. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir kap istedi. Bu iki büyük kırbadan kabın içine su boşalttı. Ağızlarını bağladı. Diğer taraftaki ağızlarını açtı. İnsanlara dendi ki: Bu sudan hayvanlarınızı sulayın ve kendiniz için su alın. Bizden sonra dileyen hayvanını suladı. Dileyen de kendisi için su aldı. Orada bulunan bütün insanlar sudan yani ihtiyaçlarını giderdikten sonra cünüb olan adama bir kap su verdi. Ve ona: *"Bu suyu al ve üzerine dök"* buyurdu. Bu arada kadın ayakta dikilmiş bir vaziyette suyuyla yapılanları ve olup bitenleri seyrediyordu. Allah'a yemin olsun ki suya olan ihtiyacımız sona ermiş, su kırbasından ise ilk hali gibi (sanki hiç su alınmamış gibi) dopdolu gözüküyordu. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: *"Kadın için bir şeyler toplayın"* Kadın için acve hurması, un, sevik ve daha birçok şey toplandı. Bu toplanılan şeyleri bir çuvala koydular. Devesine götürüp çuvalı devenin üzerine yüklediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadına dedi ki: *"Görüyorsun ki suyundan hiçbir şey eksiltmedik ancak bize su veren Allah'tır."*

Kadın, ailesinin yanına gecikmiş olarak döndü. Onlar dediler ki: Senin geç kalmana sebep nedir ey Falanca? Kadın dedi ki: Şaşılacak ilginç bir olay meydana geldi. Yolda iki kişiyle karşılaştım ve onlar beni Sabi denilen adamın yanına götürdüler. Şöyle şöyle yaptı. Allah'a yemin olsun ki bu adam -ya orta ve işaret parmağıyla göğü ve yeri işaret ederek- bu ve bu arasındaki insanların en sihirbazı, ya da gerçekten O Allah'ın Rasûlü'dür.

Bundan sonra müslümanlar O kadının bulunduğu yerin etrafındaki müşriklere saldırı yaptıkları halde o kadının bulunduğu obaya saldırı düzenlemezlerdi. Bir gün kadın kavmine şöyle dedi: Bunlar (yani müslümanlar) sizleri gafletten veya unuttuklarından dolayı değil, benimle onlar arasında geçen olaydan dolayı kasten saldırmıyorlar. Bu yüzden dolayı sizler

İslâma girmez misiniz? Kavmi kadının sözünü dinleyip İslâma girdiler.

Ebu Abdullah dedi ki: Sabee kelimesi bir dinden çıkıp diğerine girmektir. Ebul-Aliye: Sabiun, Zebur okuyan ehli kitaptan bir fırkadır, demiştir.

۷- بَاب إِذَا خَافَ الْجُنُبُ عَلَى نَفْسِهِ الْمَرَضَ أَوْ الْمَوْتَ أَوْ خَافَ الْعَطَشَ تَيَمَّمَ

7- Bâb: Cünüp Olan Bir Kimse Hastalanmaktan, Ölmekten Veya Susuzluktan Korkarsa Teyemmüm Eder

وَيَذْكُرُ أَنَّ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ أَجْتَبَ فِي لَيْلَةٍ بَارِدَةٍ فَتَيَمَّمَ وَتَلَا ﴿وَلَا تَقْتُلُوا
أَنفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ فَذَكَرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُعْنَفْ.

Amr ibnul-As, soğuk bir gecede cünüp oldu ve teyemmüm edip şu âyeti okudu: «*Kendinizi öldürmeyin. Şüphe yoktur ki Allah, size karşı çok merhametlidir.*» (Nisa: 29) Bu, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem zikredildiğinde, O bir şey demedi.

٣٤٥- حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ غُنْدَرٌ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ
سَلِيمَانَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ أَبُو مُوسَى لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ إِذَا لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ لَا
يُصَلِّي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَوْ رَخِصْتُ لَهُمْ فِي هَذَا كَانَ إِذَا وَجَدَ أَحَدُهُمُ الْبَرْدَ قَالَ
هَكَذَا يَعْنِي تَيَمَّمَ وَصَلَّى قَالَ قُلْتُ فَأَيْنَ قَوْلُ عَمَّارٍ لِعُمَرَ قَالَ إِلَيَّ لَمْ أَرِ عُمَرَ قَبْلَ
بِقَوْلِ عَمَّارٍ

345- Ebu Vâil'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ebu Musa, Abdullah ibnu Mesud'a dedi ki: Bir kimse cünüp olduğunda su bulamazsa namazını kılmaz mı? Abdullah dedi ki: Şayet bu konuda ruhsat verirsem, onlardan biri soğuğu gördüğünde hemen teyemmüm alıverir ve namazını kılar. Ebu Musa dedi ki: Ben, dedim ki: Öyleyse Ammar'ın, Ömer'e söylediği söz nerede kaldı? Dedi ki: Ben, Ömer'in, Ammar'ın sözüne kanaat getirdiğini sanmıyorum.

٣٤٦- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ شَقِيقَ بْنَ سَلَمَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي مُوسَى فَقَالَ لَهُ أَبُو مُوسَى أَرَأَيْتَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِذَا أَجْتَبَ فَلَمْ يَجِدْ مَاءً كَيْفَ يَصْنَعُ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَا يُصَلِّي حَتَّى يَجِدَ الْمَاءَ فَقَالَ أَبُو مُوسَى فَكَيْفَ تَصْنَعُ بِقَوْلِ عَمَّارٍ حِينَ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَكْفِيكَ قَالَ أَلَمْ تَرَ عُمَرَ لَمْ يَقْنَعْ بِذَلِكَ فَقَالَ أَبُو مُوسَى فَدَعْنَا مِنْ قَوْلِ عَمَّارٍ كَيْفَ تَصْنَعُ بِهَذِهِ الْآيَةِ فَمَا دَرَى عَبْدُ اللَّهِ مَا يَقُولُ فَقَالَ إِنَّا لَوْ رَخَّصْنَا لَهُمْ فِي هَذَا لَأَوْشَكَ إِذَا بَرَدَ عَلَى أَحَدِهِمُ الْمَاءُ أَنْ يَدْعَهُ وَيَتَيَمَّمُ فَقُلْتُ لَشَقِيقٍ فَإِلْمَا كَرِهَ عَبْدُ اللَّهِ لِهَذَا قَالَ نَعَمْ.

346- Şakik ibnu Seleme'den, O şöyle dedi: Abdullah ibnu Mesud ve Ebu Musa'nın yanında idim. Ebu Musa, O'na dedi ki: Ey Ebu Abdurrahman! Bir kimse cünüb olur da su bulamazsa ne yapması gerektiğini bana haber ver. Abdullah dedi ki: Su bulana kadar namaz kılmaz. Ebu Musa dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in Ammar'a söylediği "Sana şöyle yapman yeterlidir." sözünü ne yapacaksın? Dedi ki: Ömer'in bu söze kanaat getirmediğini görmedin mi? Ebu Musa dedi ki: Ammar'ın sözünü bir kenara bırak, peki bu âyeti (yani teyemmüm âyetini) ne yapacaksın? Bunun üzerine Abdullah ne diyeceğini bilemedi. Dedi ki: Bizler, bu meselede ruhsat verecek olursak, neredeyse onlardan birine su soğuk gelince onunla (gusletmeyi ya da abdest almayı) bırakıp hemen teyemmüm alıverir. Şakik'a dedim ki: Bu yüzden dolayı mı Abdullah bunu kerih gördü? Şakik, evet, dedi.

٨- بَابُ التَّيَمُّمِ ضَرْبَةً

8- Teyemmüm Alırken Eli Toprağa Bir Kere Vurmak Bâbı

٣٤٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ فَقَالَ لَهُ أَبُو مُوسَى لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَجْتَبَ فَلَمْ يَجِدِ الْمَاءَ شَهْرًا أَمَا كَانَ يَتَيَمَّمُ وَيُصَلِّي فَكَيْفَ تَصْنَعُونَ بِهَذِهِ الْآيَةِ فِي سُورَةِ الْمَائِدَةِ ﴿ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا ﴾ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَوْ رَخَّصَ

لَهُمْ فِي هَذَا لِأَوْشَكُوا إِذَا بَرَدَ عَلَيْهِمُ الْمَاءُ أَنْ يَتَيَمَّمُوا الصَّعِيدَ قُلْتُ وَإِنَّمَا كَرِهْتُمْ هَذَا لَدَا قَالَ نَعَمْ فَقَالَ أَبُو مُوسَى أَلَمْ تَسْمَعْ قَوْلَ عَمَّارٍ لِعُمَرَ بَعْثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَاجَةٍ فَأَجْتَنَبْتُ فَلَمْ أَجِدِ الْمَاءَ فَتَمَرَّغْتُ فِي الصَّعِيدِ كَمَا تَمَرَّغُ الدَّابَّةُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ أَنْ تَصْنَعَ هَكَذَا فَضَرَبَ بِكَفِّهِ ضَرْبَةً عَلَى الْأَرْضِ ثُمَّ لَفَضَهَا ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا ظَهَرَ كَفِّهِ بِشِمَالِهِ أَوْ ظَهَرَ شِمَالِهِ بِكَفِّهِ ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ أَقَلَّمُ تَرَى عُمَرَ لَمْ يَقْنَعْ بِقَوْلِ عَمَّارٍ وَزَادَ يَغْلَى عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي مُوسَى فَقَالَ أَبُو مُوسَى أَلَمْ تَسْمَعْ قَوْلَ عَمَّارٍ لِعُمَرَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْثَنِي أَنَا وَأَنْتَ فَأَجْتَنَبْتُ فَتَمَعَّكَتُ بِالصَّعِيدِ فَأَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتَاهُ فَقَالَ إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ هَكَذَا وَمَسَحَ وَجْهَهُ وَكَفَّيْهِ وَاحِدَةً

347- Şakik'ten, O şöyle dedi: Ben Abdullah ibnu Mesud ve Ebu Musa el-Eşari ile oturuyordum. İbnu Mesud, Ebu Musa'ya dedi ki: Bir kimse cünüb olur da bir ay boyunca su bulamazsa teyemmüm etmeyip namaz kılmayacak mı? Maide suresindeki «*Eğer su bulamazsanız, temiz toprakla teyemmüm edin*» âyetini ne yapacaksın? Abdullah dedi ki: şayet onlara bu konuda ruhsat verilirse, onlar suyu soğuk bulduklarında hemen temiz toprakla teyemmüm ediverirler. Dedim ki: Sen bunu, bu yüzden mi kerih gördün? İbnu Mesud, evet, dedi. Ebu Musa dedi ki: Ammar'ın Ömer'e söylediği şu sözünü işitmedin mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni bir hâcet için göndermişti. Ben de yoldayken cünüb oldum ve gusletmek için su da bulamadım. Ben de hayvanın toprakta debelendiği gibi, toprakta yuvarlandım. Bu olayı Nebi sallallahu aleyhi ve selleme haber verdim. “*Şöyle yapman senin için yeterlidir.*” dedi ve avucunu bir-kere yere vurdu, sonra silkeledi, sonra sol avucu ile sağ avucunun arkasına veya da sağ avucu ile sol avucunun arkasını meshetti. Sonra eliyle yüzünü meshetti. Abdullah dedi ki: Ömer'in, Ammar'ın sözüne kanaat getirmediğini görmedin mi?

Ya'la; A'meş'ten, O da Şakik'ten rivayette şu ziyadelik vardır: Abdullah ve Ebu Musa ile beraberdim. Ebu Musa dedi ki: Ammar'ın Ömer'e söylediği sözü duymadın mı? O şöyle demişti: Allah Rasûlü sallallahu

aleyhi ve sellem beni ve seni bir yere göndermişti. Ben yolda cünüb olmuş ve toprakta yuvarlanmışım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gelip olup biteni haber verdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem “*Senin şöyle yapman yeterlidir.*” buyurdu ve yüzünü ve ellerini bir kere meshetti.

٩ - بَاب

9- Bâb

٣٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا عَوْفٌ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ الْخُزَاعِيُّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا مُعْتَزِلًا لَمْ يُصَلِّ فِي الْقَوْمِ فَقَالَ يَا فُلَانُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تُصَلِّيَ فِي الْقَوْمِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَصَابَتْني جَنَابَةٌ وَلَا مَاءَ قَالَ عَلَيْكَ بِالصُّعِيدِ فَإِنَّهُ يَكْفِيكَ

348- İmran ibnu Husayn el-Huzâi şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir kenara çekilmiş ve toplulukla beraber namaz kılmamış birini görüp şöyle dedi: “*Ey Fulan! Senin toplulukla beraber namaz kılmanı engelleyen şey nedir?*” Adam dedi ki: Ey Allah’ın Rasûlü ben cünüb oldum. Gusledecek su da bulamadım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “*Temiz toprakla teyemmüm et, bu senin namaz kılman için yeterlidir.*”

٨ - كِتَابُ الصَّلَاةِ

8- NAMAZ KİTABI

١ - بَابُ كَيْفِ فُرِضَتِ الصَّلَاةُ فِي الْإِسْرَاءِ

1- Bâb: İsrâ Gecesinde Namaz Nasıl Farz Kılındı?

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنِي أَبُو سُفْيَانَ فِي حَدِيثِ هِرَقْلَ فَقَالَ يَا مُرَّةَا يَعْني النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالصَّلَاةِ وَالصَّدَقِ وَالْعَقَافِ.

İbnu Abbas şöyle dedi: Ebu Süfyan, Hirakl hadisini bana bildirip şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize namaz kılmanızı, doğru sözlülüğü, doğruluğu ve iffetli olmayı emrediyor.

٣٤٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ أَبُو ذَرٍّ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَرَجَ عَنْ سَفْفِ بَيْتِي وَأَنَا بِمَكَّةَ فَتَزَلَّ جِبْرِيلُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفَرَجَ صَدْرِي ثُمَّ غَسَلَهُ بِمَاءٍ زَمْزَمَ ثُمَّ جَاءَ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُمْتَلِيٍّ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَأَفْرَغَهُ فِي صَدْرِي ثُمَّ أَطْبَقَهُ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي فَفَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَلَمَّا جِئْتُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا قَالَ جِبْرِيلُ لِخَازِنِ السَّمَاءِ افْتَحْ قَالَ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا جِبْرِيلُ قَالَ هَلْ مَعَكَ أَحَدٌ قَالَ نَعَمْ مَعِيَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَرْسِلْ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا فَتَحَ عَلَوْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَإِذَا رَجُلٌ قَاعِدٌ عَلَى يَمِينِهِ أَسْوَدَةٌ وَعَلَى يَسَارِهِ

أَسْوَدَةُ إِذَا نَظَرَ قَبْلَ يَمِينِهِ ضَحَكَ وَإِذَا نَظَرَ قَبْلَ يَسَارِهِ بَكَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ
الصَّالِحِ وَالْإِنِّبِ الصَّالِحِ قُلْتُ لَجَبْرِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا آدَمُ وَهَذِهِ الْأَسْوَدَةُ عَنْ
يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ نَسَمَ بَنِيهِ فَأَهْلُ الْيَمِينِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْأَسْوَدَةُ الَّتِي عَنْ شِمَالِهِ أَهْلُ
النَّارِ فَإِذَا نَظَرَ عَنْ يَمِينِهِ ضَحَكَ وَإِذَا نَظَرَ قَبْلَ شِمَالِهِ بَكَى حَتَّى عَرَجَ بِي إِلَى
السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ فَقَالَ لِحَازِنِهَا افْتَحْ فَقَالَ لَهُ حَازِنُهَا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُ فَفَتَحَ قَالَ أَنَسُ
فَذَكَرَ اللَّهُ وَجَدَ فِي السَّمَوَاتِ آدَمَ وَإِدْرِيسَ وَمُوسَى وَعِيسَى وَإِبْرَاهِيمَ صَلَوَاتُ اللَّهِ
عَلَيْهِمْ وَلَمْ يُفَيْتْ كَيْفَ مَنَازِلَهُمْ غَيْرَ اللَّهِ ذَكَرَ اللَّهُ وَجَدَ آدَمَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا
وَإِبْرَاهِيمَ فِي السَّمَاءِ السَّادِسَةِ قَالَ أَنَسُ فَلَمَّا مَرَّ جَبْرِيلُ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يَادْرِيسَ قَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا
إِدْرِيسُ ثُمَّ مَرَرْتُ بِمُوسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا
قَالَ هَذَا مُوسَى ثُمَّ مَرَرْتُ بِعِيسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ قُلْتُ
مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا عِيسَى ثُمَّ مَرَرْتُ بِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْإِنِّبِ
الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِبْرَاهِيمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ
فَأَخْبَرَنِي ابْنُ حَزْمٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ وَأَبَا حَبَّةَ الْأَنْصَارِيِّ كَانَا يَقُولَانِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ عَرَجَ بِي حَتَّى ظَهَرْتُ لِمُسْتَوًى أَسْمَعُ فِيهِ صَرِيْفَ الْأَقْلَامِ قَالَ
ابْنُ حَزْمٍ وَأَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
عَلَى أُمَّتِي خَمْسِينَ صَلَاةً فَرَجَعْتُ بِذَلِكَ حَتَّى مَرَرْتُ عَلَى مُوسَى فَقَالَ مَا فَرَضَ
اللَّهُ لَكَ عَلَى أُمَّتِكَ قُلْتُ فَرَضَ خَمْسِينَ صَلَاةً قَالَ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا
تُطِيقُ ذَلِكَ فَارْجَعْتُ فَوَضَعُ شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى قُلْتُ وَضَعُ شَطْرَهَا فَقَالَ
رَاجِعْ رَبِّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ فَارْجَعْتُ فَوَضَعُ شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ ارْجِعْ
إِلَى رَبِّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ فَارْجَعْتُهُ فَقَالَ هِيَ خَمْسٌ وَهِيَ خَمْسُونَ لَا يُبَدَّلُ
الْقَوْلُ لَدَيَّ فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبِّكَ قُلْتُ اسْتَخَيْتُ مِنْ رَبِّي ثُمَّ

أُطْلِقَ بِي حَتَّى انْتَهَى بِي إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَغَشِيَهَا أَلْوَانٌ لَا أَذْرِي مَا هِيَ ثُمَّ
أَدْخَلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا فِيهَا حَبَائِلُ اللَّوْلُؤِ وَإِذَا ثَرَابُهَا الْمِسْكُ

349- Enes İbnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ebu Zer, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini haber vermiştir. "Ben Mekke'de iken evimin damı açıldı. Cibril inip benim göğsümü yardı. Sonra zenzem suyu ile yıkadı. Sonra içi iman ve hikmet dolu olan altından bir leğen getirip onu göğsüme boşalttı ve sonra da göğsümü kapattı. Sonra benim elimden tutup beni dünya semasına yükseltti. Dünya semasına vardığımda Cibril gökyüzünün bekçisine:

- Aç, dedi.
- Kimdir O?
- Cibril'dir.
- Beraberinde kimse var mı?
- Evet, yanımda Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem vardır.
- O'na gökyüzüne çıkması için haber gönderildi mi?
- Evet, dedi.

Açılınca dünya semasının üstüne çıktık. Bir de baktım ki bir adam oturmuş, sağında ve solunda her türden şahıslar vardır. Sağ tarafına bakınca gülüyor, sol tarafına bakınca ağlıyor.

O adam dedi ki:

- Merhaba sâlih peygamber ve sâlih oğul.

Ben Cibril'e:

- Bu kimdir? diye sordum.

- Bu Âdem'dir. Sağında ve solunda olan her türden şahıslar ise çocuklarının ruhlarıdır. O'nun sağ tarafında olanlar cennet ehli, sol tarafındaki türlerden şahıslar ise cehennem ehlidir. Sağına bakınca güler, soluna bakınca ağlar.

Cibril beni ikinci semaya çıkardı ve bekçisine: "Aç!" dedi. Bekçi ilk bekçinin söylediğini söyleyip açtı.

Enes dedi ki: Ebu Zer, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in semalarda Âdem, İdris, Musa, İsa ve İbrahim'le -Allah'ın salât ve selamı onların üzerine olsun- karşılaştığını zikretti. Onların menzillerinin nasıl olduğunu tespit etmedi. Ancak Âdem'i dünya semasında, İbrahim'i ise al-

tıncı semada bulunduğunu zikretmiştir. Enes dedi ki: Cibril, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemle beraber İdris peygambere uğradı. İdris dedi ki:

- Merhaba sâlih peygamber ve sâlih kardeş. Ben dedim ki:
- Bu kimdir? Cibril dedi ki:
- Bu İdris'tir.
- Sonra Musa'ya uğradım. Musa dedi ki:
- Merhaba sâlih peygamber ve sâlih kardeş. Ben dedim ki:
- Bu kimdir? Cibril:
- Bu Musa'dır, dedi.
- Sonra İsa'ya uğradım. Dedi ki:
- Merhaba sâlih peygamber ve sâlih kardeş. Ben:
- Kimdir bu? dedim. Cibril:
- Bu İsa'dır, dedi.

Sonra İbrahim'e uğradım. O da bana:

- Merhaba sâlih peygamber ve sâlih oğul, dedi. Ben dedim ki:
- Bu kimdir? Cibril:
- Bu İbrahim sallallahu aleyhi ve sellemdir, dedi.

İbnu Şihab dedi ki: Bana İbnu Hazm haber verip şöyle dedi: İbnu Abbas ve Ebu Habbe el-Ensari şöyle diyorlardı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: *"Sonra ben Yükseklerle çıkarıldım. Orada meleklerin Allah Subhânehû ve Teâlâ'nın takdir edip de onların da yazdıkları yazının sesini duyuyordum."* İbnu Hazm ve Enes İbnu Malik dediler ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah ümmetime elli vakit namazı farz kıldı. Geri döndüm ve Musa'ya rastladım. Musa dedi ki:

- Allah ümmetine neyi farz kıldı. Ben dedim ki:
- Elli vakit namazı farz kıldı Musa dedi ki:
- Rabbine geri dön. Çünkü ümmetin buna güç yetiremez.

Rabbime geri döndüm. Bir kısmını indirdi. Musa'ya gelip dedim ki:

- Rabbim bir kısmını indirdi. Musa dedi ki:
- Rabbine geri dön. Çünkü ümmetin buna güç yetiremez.

- Rabbime geri döndüm ve bir kısmını daha hafifletti. Musa'ya geri döndüm. Dedi ki:

- Rabbine geri dön. Çünkü ümmetin buna güç yetiremez.

Rabbime geri döndüm Allahu Teâlâ şöyle buyurdu: “Namaz beş vaktittir. Ancak elli vakit namaz sevabındadır. Benim katımda söz değiştirilmez.” Musa’ya geri döndüm. O dedi ki:

- Rabbine geri dön. Ben dedim ki:

- Artık Rabbime karşı utanıyorum.

Sonra Cibril beni Sidretul-Munteha’ya kadar götürdü. Orayı öyle renkler kuşatmıştı ki onların ne olduklarını bilmiyorum. Sonra cennete girdirildim. İçinde inci dizileri vardı ve toprağı da misk idi.

۳۵۰- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ فَرَضَ اللَّهُ الصَّلَاةَ حِينَ فَرَضَهَا رَكْعَتَيْنِ رَكَعَتَيْنِ فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ فَأَقْرَبْتُ صَلَاةَ السَّفَرِ وَزَيْدٌ فِي صَلَاةِ الْحَضَرِ

350- Müminlerin annesi Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah namazı farz kıldığında, seferde ve hazarda ikişer rekât farz kılmıştır. Sonra seferdeki namazlar olduğu gibi (ikişer rekât olarak) bırakıldı. Hazarda kılınan namaz ise fazlalaştırıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1090, 3935)

۲- بَابُ وَجُوبِ الصَّلَاةِ فِي الْغِيَابِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ ﴾ وَمَنْ صَلَّى مُلْتَحِفًا فِي تَوْبٍ وَاحِدٍ

2- Namaz Kılarken Avret Yerlerinin Örtülmesinin Vûcubiyeti ve Allahu Tealanın «Her Mescide Gidişinizde Güzel Elbisenizi Giyin. Araf-31» Kavli ve Bir Bez Parçasına Bürünerek Namaz Kılan Kimse Bâbı

وَيَذْكُرُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَزُرُّهُ وَلَوْ بِشَوْكَةٍ فِي إِسْتَادِهِ نَظَرَ وَمَنْ صَلَّى فِي التَّوْبِ الَّذِي يُجَامِعُ فِيهِ مَا لَمْ يَرَ أَذَى وَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا يَطُوفَ بِالْبَيْتِ غُرْيَانًا.

Selime ibnul-Ekva'dan, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Avret yerinin görülmemesi için iki tarafını birleştirir." Bu temrin sıgasıyla nakledilmiştir. Üzerinde pislik görmediği müddetçe içinde cima ettiği elbisesini giyinerek namaz kılması caizdir.

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'nin çıplak olarak tavaf edilmemesini emretmiştir.

۳۵۱- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةٍ قَالَتْ أَمَرْنَا أَنْ نُخْرِجَ الْحَيْضَ يَوْمَ الْعِيدَيْنِ وَذَوَاتِ الْخُدُورِ فَيَشْهَدُنَا جَمَاعَةُ الْمُسْلِمِينَ وَدَعَوْتُهُمْ وَيَعْتَزِلُ الْحَيْضُ عَنْ مُصَلَّاهُنَّ قَالَتْ امْرَأَةٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِحْدَانَا لَيْسَ لَهَا جِلْبَابٌ قَالَ لَتَلْبِسْنَهَا صَاحِبَتُهَا مِنْ جِلْبَابِهَا وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا عُمَرَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ حَدَّثَنَا أُمُّ عَطِيَّةٍ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا

351- Ummu Atiyye'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bayram günlerinde, (bayram namazı için) bakire kızlar ve hayızlı olduğumuz halde (musallaya yani bayram namazı kılınan yere) çıkmakla emrolunduk. Müslümanların cemaatlerinde ve dualarında hazır bulunurlardı. Hayızlı kadınlar ise kadınların namaz kıldıkları yerden uzak dururlardı. Bir kadın dedi ki: Ey Allah Rasûlü! Bizden birinin cilbabı yoktur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Arkadaşı kendi cilbablarından birini ona giydirsin."

Abdullah ibnu Raca şöyle dedi: Bize İmran bildirip şöyle dedi: Bize Muhammed ibnu Sirin bildirip şöyle dedi: Bize Ümmü Atiyye bildirip şöyle dedi: Bunu Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden işittim.

۳- بَابُ عَقْدِ الْإِزَارِ عَلَى الْقَفَا فِي الصَّلَاةِ

3- Namazda İzârını Ensesine Bağlama Bâbı

وَقَالَ أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ صَلَّوْا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَاقِدِي أَرْزِهِمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ

Ebu Hazım, Salih'den şöyle dedi: Sahabeler, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemle beraber izarlarını boyunlarına bağlayarak namaz kıldılar.

۳۵۲- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي وَاقِدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ صَلَّى جَابِرٌ فِي إِزَارٍ قَدْ عَقَدَهُ مِنْ قَبْلِ قَفَاهُ وَثِيَابُهُ مَوْضُوعَةٌ عَلَى الْمَشْجَبِ قَالَ لَهُ قَائِلٌ تُصَلِّي فِي إِزَارٍ وَاحِدٍ فَقَالَ إِنَّمَا صَنَعْتُ ذَلِكَ لِيرَانِي أَحْمَقُ مِثْلَكَ وَأَيْنَا كَانَ لَهُ ثَوْبَانِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

352- Muhammed ibnul-Munkedir'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Câbir elbisesini dolabının üzerine konulmuş olduğu halde, izarını elbisesine bağlayarak namaz kıldı. Birisi O'na şöyle dedi: Bir izar içinde mi namaz kılıyorsun? Câbir şöyle dedi: Bir izar içinde namaz kılmamın sebebi: Senin gibi ahmakların beni görmesi içindi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem zamanında hangimizin iki elbisesi vardı ki? (Hadisin geçtiği diğer yerler. 353, 361, 370)

۳۵۳- حَدَّثَنَا مُطَرِّفُ أَبُو مُصْنَبٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الْمَوَالِي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ رَأَيْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ وَقَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ

353- Muhammed ibnul-Munkedir'den, O şöyle dedi: Câbir ibnu Abdullah'ı tek parça kumaş içinde namaz kılarken gördüm. Câbir dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi tek parça kumaş içinde namaz kılarken gördüm.

٤- بَابُ الصَّلَاةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ مُلْتَحِفًا بِهِ

4- Bir Kumaş İçinde Ona Bürünerek Namaz Kılmak Bâbı

قَالَ الزُّهْرِيُّ فِي حَدِيثِهِ الْمُلْتَحِفُ الْمُتَوَشِّحُ وَهُوَ الْمُخَالَفُ بَيْنَ طَرَفَيْهِ عَلَى عَاتِقَيْهِ وَهُوَ الْاِشْتِمَالُ عَلَى مَنْكَبَيْهِ قَالَ قَالَتْ أُمُّ هَانِي التَّحَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَوْبٍ وَخَالَفَ بَيْنَ طَرَفَيْهِ عَلَى عَاتِقَيْهِ.

Zuhri, elbiseye bürünme hadisinde şöyle dedi: Elbiseye bürünme onu kuşanmadır. Bu ise elbisenin iki ucunu omuzuna bağlamaktır. O ise iki omuzu elbisenin içine almakla olur.

İmam Buhari dedi ki: Ummu Hani şöyle demiştir. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir kumaşa büründü ve iki ucunu omuzu üzerine bağladı.

۳۵۴- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ قَدْ خَالَفَ بَيْنَ طَرَفَيْهِ

354- Ömer ibnu Ebi Seleme'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, iki ucu (omuzları üzerine) bağlamış bir şekilde bir örtüye bürünerek namaz kıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler. 355, 356)

۳۵۵- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فِي بَيْتٍ أُمَّ سَلَمَةَ قَدْ أَلْقَى طَرَفَيْهِ عَلَى عَاتِقَيْهِ

355- Ömer ibnu Ebi Seleme'den, O, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi, Ummu Seleme'nin evinde bir örtünün içerisinde ve bir tarafını omuzunun üzerine atmış bir durumda namaz kılarken görmüştür.

۳۵۶- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ مُشْتَمِلًا بِهِ فِي بَيْتٍ أُمَّ سَلَمَةَ وَاضِعًا طَرَفَيْهِ عَلَى عَاتِقَيْهِ

356- Ömer ibnu Ebi Seleme'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi, Ummu Seleme'nin evinde bir kumaşa bürünmüş ve iki ucunu omuzuna koymuş bir şekilde namaz kılarken gördüm.

۳۵۷- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ أَبِي الثَّغَرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا مَرْثَةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِي بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أُمَّ هَانِي بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ تَقُولُ ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ وَقَاطِمَةُ ابْنَتُهُ تَسْتُرُهُ قَالَتْ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ فَقُلْتُ أَنَا أُمُّ هَانِي بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ مَرَحَبًا بِأُمِّ هَانِي فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ قَامَ فَصَلَّى ثَمَانِي رَكَعَاتٍ مُلْتَحِفًا فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَعَمَ ابْنُ أُمِّی أَنَّهُ قَاتِلَ رَجُلًا قَدْ أَجَرْتُهُ فَلَانَ ابْنُ هُبَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتَ يَا أُمُّ هَانِي قَالَتْ أُمُّ هَانِي وَذَلِكَ ضَحَى.

357- Ummu Hani Bintu Ebi Talip'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Fetih yılı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gittim ve onu yıkanırken buldum. Kızı Fatıma'da O'nu perdeliyordu. Ummu Hani dedi ki: O'na selam verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu kadın kimdir?" diye sordu. Ben dedim ki: Ben Ebu Talip'in kızı Ummu Hani'yim. "Merhaba Ummu Hani" dedi. Yıkanmasını bitirdikten sonra bir kumaşa bürünmüş şekilde sekiz rekât namaz kıldı. Namazını bitirince dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Anamın oğlu (yani Ali ibnu Ebi Talip), benim himayem altındaki Hubayra'nın oğlu falancayı öldüreceğini söylüyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Senin himaye ettiğini, biz de himayemiz altına aldık ey Ummu Hani!"

۳۵۸- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ سَائِلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الصَّلَاةِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلَكُمْ ثَوْبَانِ

358- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir kişi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle bir tek (yani tek parça) ku-

maş içinde namaz kılmaktan sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizden kimin iki kumaşı var ki?”

٥- بَابُ إِذَا صَلَّى فِي التَّوْبِ الْوَاحِدِ فَلْيَجْعَلْ عَلَى عَاتِقِهِ

5- Bir Kimse Bir Tek Kumaş İçinde Namaz Kılacağı Zaman
Kumaşın Bir Kısımını Omzunu Örtecek Şekilde Bürünmesi Bâbı

٣٥٩- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُصَلِّي أَحَدُكُمْ فِي التَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى عَاتِقِهِ شَيْءٌ

359- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizden biri omuzları açık olduğu halde bir tek kumaş içerisinde namaz kılmasın.” (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 360)

٣٦٠- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ سَمِعْتُهُ أَوْ كُنْتُ سَأَلْتُهُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ أَشْهَدُ أَلِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ صَلَّى فِي تَوْبٍ وَاحِدٍ فَلْيُخَالِفْ بَيْنَ طَرَفَيْهِ

360- Ebu Hureyreden, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden şöyle işittiğime şahadet ederim: “Her kim bir tek kumaş içerisinde namaz kılacak olursa, iki ucuyla (omuzları açık kalmayacak şekilde) omzunun üzerinden bağlasın.”

٦- بَابُ إِذَا كَانَ التَّوْبُ ضَيِّقًا

6- Bâb: (Namaz Kılacağı Zaman) Kumaş Dar Olursa
(Ne Yapar?)

٣٦١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ سَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ الصَّلَاةِ فِي التَّوْبِ الْوَاحِدِ فَقَالَ خَرَجْتُ

مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ فَجِئْتُ لَيْلَةً لِبَعْضِ أَمْرِي فَوَجَدْتُهُ يُصَلِّي وَعَلَيَّ ثَوْبٌ وَاحِدٌ فَاشْتَمَلْتُ بِهِ وَصَلَّيْتُ إِلَى جَانِبِهِ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ مَا السُّرَى يَا جَابِرُ فَأَخْبَرْتُهُ بِحَاجَتِي فَلَمَّا فَرَعْتُ قَالَ مَا هَذَا الْاِشْتِمَالُ الَّذِي رَأَيْتُ قُلْتُ كَانَ ثَوْبٌ يَغْنِي ضَاقَ قَالَ فَإِنْ كَانَ وَاسِعًا فَالْتَحِفْ بِهِ وَإِنْ كَانَ ضَيِّقًا فَاتَّزِرْ بِهِ.

361- Said ibnu Haris'ten, O şöyle dedi: Cabir İbnu Abdullah'a bir tek elbise içerisinde kılınan namazdan sorduk. O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bazı yolculuklarında onunla beraber çıktım. Bazı işlerimin halli için bir gece O'nun yanına geldim. O'nu namaz kılar bir halde buldum. Benim de üzerimde tek bir kumaş vardı ve ona bürünüp onun yanında namaza durdum. Namazını bitirdiğinde bana dedi ki: "Geceleyin benim yanıma gelmemin sebebi nedir Ey Câbir?" Hacetimi ona haber verdim. Sözümü bitirdikten sonra dedi ki: "Gördüğüm bu bürünme de neyin nesi?" Ben dedim ki: Kumaşım dardır da o yüzden böyle büründüm. Şöyle buyurdu: "Şayet kumaşın bol ise onu güzelce bürün, şayet dar ise onu izar olarak edin. (Yani onunla avret yerlerini kapatacak şekilde örtün)."

٣٦٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ كَانَ رِجَالٌ يُصَلُّونَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَاقِدِي أَرْزِهِمْ عَلَى أَعْتَاقِهِمْ كَهَيْئَةِ الصَّبِيَّانِ وَيُقَالُ لِلنِّسَاءِ لَا تَرْفَعْنَ رُءُوسَهُنَّ حَتَّى يَسْتَوِيَ الرَّجَالُ جُلُوسًا

362- Sehl ibnu Said'dan, O şöyle dedi: Erkekler, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber, izarlarını çocuklar gibi boyunlarına bağlayarak namazlarını kılarlardı. Kadınlara şöyle denilirdi: Erkekler (secdeden) tamamen doğrulup oturmadıkça başlarınızı (secdeden) kaldırmayınız.

٧- بَابُ الصَّلَاةِ فِي الْجُبَّةِ الشَّامِيَّةِ

7- Şamlı Kâfirler Tarafından Yapılmış ve Şam'a Özel Bir Cübbe İçinde Namaz Kılmak Bâbı

وَقَالَ الْحَسَنُ فِي الثِّيَابِ يَنْسُجُهَا الْمَجُوسِيُّ لَمْ يَرِ بِهَا بَاسًا وَقَالَ مَعْمَرٌ
رَأَيْتُ الزُّهْرِيَّ يَلْبَسُ مِنْ ثِيَابِ الْيَمَنِ مَا صُبِغَ بِالْبَوْلِ وَصَلَّى عَلَيَّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فِي
ثَوْبٍ غَيْرِ مَقْصُورٍ

El-Hasanul-Basri, Mecusi birinin dokuduğu kumaşın giyilmesinde bir sakınca görmemiştir.

Ma'mer şöyle dedi: Zuhri'yi, Yemenlilerin, boyasına sidik katarak boyadıkları elbiseyi giyerken gördüm. Ali yıkanmamış ve yeni elbisenin içinde namaz kıldı.

٣٦٣- حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ
مَسْرُوقٍ عَنْ مُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ
فَقَالَ يَا مُغِيرَةَ خُذِ الْإِدَاوَةَ فَأَخَذْتُهَا فَأَنْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى
تَوَارَى عَنِّي فَقَضَى حَاجَتَهُ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ شَامِيَّةٌ فَذَهَبَ لِيُخْرِجَ يَدَهُ مِنْ كُمِّهَا فَصَافَتْ
فَأَخْرَجَ يَدَهُ مِنْ أَسْفَلِهَا فَصَبَّتُ عَلَيْهِ فَرَضًا وَضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ وَمَسَحَ عَلَى خَفَّيْهِ ثُمَّ
صَلَّى

363- Muğira ibnu Şu'be'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir yolculukta, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdim. Dedi ki: "Ey Muğire! Su kabını al" Ben de su kabını elime aldım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana görünmeyene kadar yürüdü ve kazayı hâcetini yaptı. Üzerinde Şam cübbesi vardı. Ellerini cübbenin yeninden çıkarmak istedi fakat dar olduğu için çıkaramadı. Bunun üzerine elini cübbenin altından çıkardı. O'na su döktüm. O da namaz için abdest aldı. Mestleri üzerine meshetti ve sonra da namaz kıldı.

٨- بَابُ كَرَاهِيَةِ التَّعْرِي فِي الصَّلَاةِ وَغَيْرِهَا

8- Namazda ve Namaz Dışında Çıplak Olmanın Kerâhiyeti Bâbı

۳۶۴- حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ حَدَّثَنَا رَوْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْقُلُ مَعَهُمُ الْحِجَارَةَ لِلْكَعْبَةِ وَعَلَيْهِ إِزَارُهُ فَقَالَ لَهُ الْعَبَّاسُ عَمُّهُ يَا ابْنَ أَخِي لَوْ حَلَلْتَ إِزَارَكَ فَجَعَلْتَ عَلَى مَنْكَبِكَ ذُونَ الْحِجَارَةِ قَالَ فَحَلَّهُ فَجَعَلَهُ عَلَى مَنْكَبِهِ فَسَقَطَ مَغْشِيًّا عَلَيْهِ فَمَا رُبِّي بَعْدَ ذَلِكَ غُرِيًّا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

364- Câbir ibnu Abdullah'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem. Kureyşlilerle beraber, Kâbe'nin yapımı için taş taşıyordu. Üzerinde de izarı vardı. Amcası Abbas O'na dedi ki. Ey kardeşimin oğlu! İzarını çözüp omuzlarının üzerine koy-san da taşları onun üzerinde taşısan. Câbir veya bu olayı ona haber veren dedi ki: İzarını çözüp omuzlarının üzerine koydu ve bayılıp yere düştü. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çıplak olarak görünmedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1582, 3829)

۹- بَابُ الصَّلَاةِ فِي الْقَمِيصِ وَالسَّرَاوِيلِ وَالتُّبَانِ وَالْقَبَاءِ

9- Çömlek, Sirval (Don), Kısa Don ve Kaftan İçinde Namaz Kılmak Bâbı

۳۶۵- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَامَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ عَنِ الصَّلَاةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ فَقَالَ أَوَكُلُّكُمْ يَجِدُ ثَوْبَيْنِ ثُمَّ سَأَلَ رَجُلٌ عَمَرَ فَقَالَ إِذَا وَسَّعَ اللَّهُ فَأَوْسِعُوا جَمَعَ رَجُلٌ عَلَيْهِ ثِيَابُهُ صَلَّى رَجُلٌ فِي إِزَارٍ وَرِذَاءٍ فِي إِزَارٍ وَقَمِيصٍ فِي إِزَارٍ وَقَبَاءٍ فِي سَرَاوِيلٍ وَرِذَاءٍ فِي سَرَاوِيلٍ وَقَمِيصٍ فِي ثُبَانٍ وَقَبَاءٍ فِي ثُبَانٍ وَأَحْسِبُهُ قَالَ فِي ثُبَانٍ وَرِذَاءٍ

365- Ebu Hurcyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir adam Nebi sallallahu aleyhi ve selleme gelip bir tek kumaş içinde kılınan namazdan sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden hanginiz iki kumaş bulabiliyor ki?" Bir adam bunu Ömer'e sor-

du. Ömer şöyle dedi: Allah sizin üzerinize bir genişlik, bolluk verirse sizde geniş olun. Bir kimsenin birden fazla elbisesi olursa onu üzerine alsın. Bir kimse izar ve ridası ile izar ve gömleği ile izar ve kaftanı ile donu ve gömleği ile ve donu ve ridasıyla namazını kılsın.

٣٦٦ - حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا يَلْبَسُ الْمُخْرِمُ فَقَالَ لَا يَلْبَسُ الْقَمِيصَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبُرُثْسَ وَلَا ثَوْبًا مَسَّهُ الزُّغْفَرَانُ وَلَا وَرْسَ فَمَنْ لَمْ يَجِدِ الثَّغْلَيْنِ فَلْيَلْبَسِ الْخُفَيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا حَتَّى يَكُونَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ وَعَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

366- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme (hac veya umre için niyet eden birisi) ihram elbisesi olarak ne giyer? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Gömlek, sirval (don), bornoz ve zaferan veya Yemen safranıyla boyanmış elbise giymez. Her kim ayakka-bı bulamazsa mest giysin ve topuklar açık kalacak şekilde, topuktan yukarısını kessin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1991, 2144, 2147, 5820, 5822, 6284)

١٠ - بَابُ مَا يَسْتُرُ مِنَ الْعَوْرَةِ

10- (Namaz Dışında) Avret Mahallinden Örtünmesi Gereken Yerler Bâbı

٣٦٧ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ اشْتِمَالِ الصَّمَاءِ وَأَنْ يَخْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ

367- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, elleri dışarı çıkarmayacak şekilde kumaşla tamamen bürünmekten ve avret yerini örten bir şey olmadığı halde bir tek kumaş içinde ayaklarını toplayıp elbisenin içine alarak oturmayı yasakladı.

۳۶۸- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزُّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعَتَيْنِ عَنْ اللَّمَّاسِ وَالنَّبَادِ وَأَنْ يَشْتَمَلَ الصَّمَاءَ وَأَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ

368- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem "limas" ve "nibas" ticaretinden, elleri dışarı çıkaramayacak şekilde kumaşla tamamen bürünmekten ve bir tek kumaş içinde ayaklarını toplayıp elbisenin içine oturmaya yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler; 584, 588, 1992, 2145, 2146, 5819, 5821)

۳۶۹- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَعَثَنِي أَبُو بَكْرٍ فِي تِلْكَ الْحَجَّةِ فِي مُؤَذِّنِينَ يَوْمَ التَّحْرِ يُؤَذِّنُ بِمَنَى أَنْ لَا يَحْجُ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكًا وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ غُرَيَّانَ قَالَ حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ثُمَّ أَرَدَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ فَأَمَرَهُ أَنْ يُؤَذِّنَ بِبَرَاءَةٍ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَأَذَّنَ مَعَنَا عَلِيٌّ فِي أَهْلِ مَنَى يَوْمَ التَّحْرِ لَا يَحْجُ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكًا وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ غُرَيَّانَ.

369- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ebu Bekir beni bu hacda (yani hicretin dokuzuncu yılında Veda Haccından önce yapılan hacda) bayramın birinci günü münadilerle beraber Mina'da, "Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hac yapmayacak ve çıplak olarak hiçbir kimse Kâbe'yi tavaf etmeyecek," diye nida ettik. Humeyd ibnu Abdurrahman şöyle dedi: Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ali'yi gönderip, Tevbe sûresini ilan etmesini emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1622, 3177, 4363, 4655, 4656, 4657)

۱۱- بَابُ الصَّلَاةِ بِغَيْرِ رِدَاءٍ

11- Ridasız Namaz Kılmak Bâbı

۳۷۰- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي الْمَوَالِي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَهُوَ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ

مُلْتَحِفًا بِهِ وَرِدَاؤُهُ مَوْضُوعٌ فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْنَا يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ تُصَلِّي وَرِدَاؤُكَ مَوْضُوعٌ قَالَ نَعَمْ أَحْبَبْتُ أَنْ يَرَانِي الْجُهَالُ مِثْلَكُمْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي هَكَذَا

370- Muhammed ibnul-Munkedir'den, O şöyle dedi: Câbir ibnu Abdullah'ın yanına gittim. O, bir kumaşa bürünmüş bir halde namaz kılıyordu, ridası da bir yerde konulmuştu. Namazını bitirdikten sonra dedi ki: Ey Ebu Abdullah! Ridanı çıkarıp bir tarafa koyduğun halde mi namaz kılıyorsun? Dedi ki: Evet. Sizin gibi cahillerin beni bu şekilde (yani cübbe-siz namaz kılarken) görmesini istedim. Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi böyle (ridasız) namaz kılarken gördüm.

١٢ - بَاب مَا يُذَكَّرُ فِي الْفَخْدِ

12- Baldırın Hükümü Hakkında Zikrolunanlar Bâbı

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَيُرْوَى عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَجَرَهَدٍ وَمُحَمَّدِ بْنِ جَحْشٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفَخْدُ عَوْرَةٌ وَقَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ حَسَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ فَخْدِهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَحَدِيثُ أَنَسٍ أَسْنَدٌ وَحَدِيثُ جَرَهَدٍ أَخَوْتُ حَتَّى يُخْرَجَ مِنْ اخْتِلَافِهِمْ وَقَالَ أَبُو مُوسَى غَطَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُكْبَتَيْهِ حِينَ دَخَلَ عُثْمَانُ وَقَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ أُنْزِلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفَخْدُهُ عَلَى فَخْدِي فَتَقُلْتُ عَلَى حَتَّى خَفْتُ أَنْ تُرْضَ فَخْدِي

İbnu Abbas, Cerhed ve Muhammed ibnu Caş'tan, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in "baldır avrettir" dediği rivayet olunmuştur. Enes dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem baldırını açtı. Enes hadisi isnad olarak daha sahihtir. Bununla beraber Cerhed hadisi ise din açısından daha ihtiyatlıdır. Böylelikle onların ihtilaflarından çıkılmış olur. Ebu Musa şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, Osman yanına geldiğinde dizlerinin üzerine örttü.

Zeyd ibnu Sabit dedi ki: Allah, Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme, baldırı benim baldırım üzerinde olduğu halde vahiy indirdi. Baldırı bana ağır geldi de, baldırımın kırılmasından korktum.

۳۷۱ - حَدَّثَنَا يَفْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزَا خَيْبَرَ فَصَلَّيْنَا عِنْدَهَا صَلَاةَ الْغَدَاةِ بَغْلَسٍ فَرَكِبَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَكِبَ أَبُو طَلْحَةَ وَأَنَا رَدِيفُ أَبِي طَلْحَةَ فَأَجْرَى نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رُقَاقٍ خَيْرٍ وَإِنْ رُكِبَتِي لَتَمَسُّ فَعَدَّ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ حَسَرَ الْإِزَارَ عَنْ فَخِذِهِ حَتَّى إِنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِ فَخِذِ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا دَخَلَ الْقَرْيَةَ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبْتُ خَيْبَرَ إِثْنَا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ ﴿ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴾ قَالَهَا ثَلَاثًا قَالَ وَخَرَجَ الْقَوْمُ إِلَى أَعْمَالِهِمْ فَقَالُوا مُحَمَّدٌ قَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ وَقَالَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا وَالْخَمِيسُ يَعْنِي الْجَيْشَ قَالَ فَاصْبَنَاهَا عَنُودَةً فَجُمِعَ السَّيِّئُ فَجَاءَ دَحِيَّةُ الْكَلْبِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَعْطِنِي جَارِيَةً مِنَ السَّيِّئِ قَالَ اذْهَبْ فَخُذْ جَارِيَةً فَأَخَذَ صَفِيَّةَ بِنْتَ حَضِيٍّ فَجَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَعْطِنْتَ دَحِيَّةَ صَفِيَّةَ بِنْتَ حَضِيٍّ سَيِّدَةَ قُرَيْظَةَ وَالتَّضْيِيرَ لَا تُصْلِحُ إِلَّا لَكَ قَالَ اذْعُوه بِهَا فَجَاءَ بِهَا فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خُذْ جَارِيَةً مِنَ السَّيِّئِ غَيْرَهَا قَالَ فَأَعْتَقَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَزَوَّجَهَا فَقَالَ لَهُ ثَابِتُ يَا أَبَا حَمْزَةَ مَا أَصَدَّقَهَا قَالَ نَفْسَهَا أَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا حَتَّى إِذَا كَانَ بِالطَّرِيقِ جَهَّزْتُهَا لَهُ أَمْ سُلِّمَ فَأَهْدَتْهَا لَهُ مِنَ اللَّيْلِ فَأَصْبَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرُوسًا فَقَالَ مَنْ كَانَ عِنْدَهُ شَيْءٌ فَلْيَجِئْ بِهِ وَبَسَطَ نِطْعًا فَجَعَلَ الرَّجُلُ يَجِيءُ بِالثَّمْرِ وَجَعَلَ الرَّجُلُ يَجِيءُ بِالسَّمْنِ قَالَ وَأَخْسِبُهُ قَدْ ذَكَرَ السَّوِيقَ قَالَ فَحَاسُوا خَيْسًا فَكَانَتْ وَلِيمَةً رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

371- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber'in dışında, sabahın ışıkları ile karışık karanlık var iken sabah namazını kıldık. Allah'ın Nebisi sallallahu aleyhi ve sellem bineğine bindi. Ebu Talha'da bindi, ben de Ebu Talha'nın terkisinde idim. Sonra izarını çekip baldırını açtı. Öyle ki ben Allah'ın Nebisi sallallahu aleyhi ve sellem'in baldırının beyazlığına bakıyordum.

Hayber'e girdiğinde şöyle dedi: *"Allahu Ekber, Hayber harap oldu. Bizler bir topluluğun bulundukları yere indiğimiz zaman, o korkutulanların sabahı ne kötü olur."* Bunu üç kere tekrarladı. Enes dedi ki: Hayberliler, işlerine gitmek için çıktıklarında: İşte Muhammed! -Abdulaziz ve ashabımızdan bazıları dedi ki: -İşte ordu! Zor kullanarak Hayber'i ele geçirdik. Harp esirleri toplandı. Dihye gelip dedi ki: Ey Allah'ın Nebisi! Esirlerden bana bir cariye ver. Dedi ki: *"Git ve kendine bir cariye al."* O da gidip Safiye bintu Huyey'i aldı. Bir adam Nebi sallallahu aleyhi ve selleme gelip dedi ki: Ey Allah'ın Nebisi! Dihye'ye, Kurayza ve Nadr kabilelerinin seyidesini verdin. O kadın senden başkasına münasip olmaz. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: *"O ikisini çağırın"* buyurdu. Dihye, Safiye'yi de yanına alıp geldi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Safiye'ye baktı ve: *"Esirler içinden başka bir cariye al!"* buyurdu. Enes dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, Safiyye'yi azad etti ve onunla evlendi. Sabit, Enes'e dedi ki: Ey Ebu Hamza, ona mehr olarak ne verdi? Nefsini, yani onu azad edip onunla evlendi, dedi. Yolda iken, Ummu Suleym, Safiyye'yi gelin gibi süsledi ve geceleyin gerdeğe koydu. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de damat olmuştu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: *"Kimin yanında ne varsa getirsin"* buyurdu ve bir örtü serdi. Kimi hurma getiriyor, kimi yağ getiriyordu.

Abdulaziz dedi ki: Sanıyorum Enes, seviki de zikretti. Yağı, hurmayı ve süzölmüş peyniri birbirine karıştırdılar. İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in velimesi (yani düğün yemeği) bu idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 610, 947, 2228, 2235, 2889, 2893, 2943, 2944, 2945, 2991, 3085, 3086, 3367, 3647, 4083, 4084, 4197, 4198, 4199, 4200, 4201, 4211, 4212, 4213, 5085, 5159, 5387, 5425, 5528, 5968, 6185, 6363, 6369, 7333)

۱۳ - بَاب فِي كَمْ تُصَلِّي الْمَرْأَةُ فِي الثَّيَابِ

13- Bâb: Kadın Kaç Parça Kumaş İçerisinde Namaz Kılar?

وَقَالَ عِكْرِمَةُ لَوْ وَارَتْ جَسَدَهَا فِي ثَوْبٍ لَأَجَزَتْهُ

İkrime şöyle dedi: Bir kadın, tek parça kumaş ile bedenini örterse (onunla namaz kılması) caiz olur.

۳۷۲ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ لَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْفَجْرَ فَيَشْهَدُ مَعَهُ نِسَاءً مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ مُتَلَفَعَاتٍ فِي مَرُوطِهِنَّ ثُمَّ يَرْجِعْنَ إِلَى بُيُوتِهِنَّ مَا يَعْرِفُهُنَّ أَحَدٌ.

372- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sabah namazını kıldırırken, mümin kadınlardan bazıları ipekten veya yünden dokunmuş elbiselerine bürünmüş bir şekilde O'nunla beraber namazlarını kılarlardı. Namazdan sonra evlerine dönerlerdi de kimse onları tanıyamazdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 578, 867, 872)

۱۴ - بَابُ إِذَا صَلَّى فِي ثَوْبٍ لَهُ أَغْلَامٌ وَنَظَرَ إِلَى عِلْمِهَا

14- Üzerinde Motifleri Bulunan Bir Elbise İçinde Namaz Kılmak Ve Namaz Kılarken O Motiflere Bakmak Bâbı

۳۷۳ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِي خَمِيصَةٍ لَهَا أَغْلَامٌ فَنَظَرَ إِلَى أَغْلَامِهَا نَظْرَةً فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ اذْهَبُوا بِخَمِيصَتِي هَذِهِ إِلَى أَبِي جَهْمٍ وَالْأَوَّلِي بِالْجَنَانِيَةِ أَبِي جَهْمٍ فَإِنَّهَا أَلْهَتْنِي أَنَا عَنْ صَلَاتِي وَقَالَ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنْتُ أَنْظُرُ إِلَى عِلْمِهَا وَأَنَا فِي الصَّلَاةِ فَأَخَافُ أَنْ تَفْتِنَنِي

373- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, üzerinde motifleri olan kare şeklindeki bir elbise içinde namaz kıldı ve bu esnada gözü bir kere o motiflere, (desenlere) ilişti. Namazını bitirince şöyle buyurdu: "Ebu Cehm'in (hediye ettiği) bu motifli elbiseyi ona geri götürün ve bana Ebu Cehm'in motifsiz (desensiz) olan elbisesini getirin. Çünkü bu beni namazımda meşgul etti."

Hişam ibnu Urve, babasından, O da Aişe'den bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Namazda iken elbisenin motiflerine bakıyordum. Ben, onun beni fitneye düşürmesinden korkuyorum." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 752, 5817)

۱۵- بَابُ إِنَّ صَلَاتِي فِي تَوْبٍ مُصْلَبٍ أَوْ تَصَاوِيرٍ هَلْ تَفْسُدُ صَلَاتُهُ وَمَا يُنْهَى عَنْ ذَلِكَ

15- Bâb: Üzerinde Haç İşareti İşlenmiş Veya Resim Bulunan Elbisenin İçinde Namaz Kılan Birinin Namazı Bozulur mu? Ve Bu Türden Yasaklanan Şeyler

۳۷۴ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ كَانَ قِرَامَ لِعَائِشَةَ سَتَرَتْ بِهِ جَانِبَ بَيْتِهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمِيطِي عَنَّا قِرَامَكَ هَذَا فَإِنَّهُ لَا تَرَالُ تَصَاوِيرُهُ تَعْرِضُ فِي صَلَاتِي

374- Enes'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Aişe'nin, evinin bir yanını örttüğü, üzeri renklerle kaplı ve yünden yapılmış yumuşak tüylü bir örtüsü vardı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “*Bu örtüyü kaldır. Onun renkleri bana namazda görünüyor.*” (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 5959)

۱۶- بَابُ مَنْ صَلَّى فِي فُرُوجٍ حَرِيرٍ ثُمَّ نَزَعَهُ

16- İpekten Bir Kaftan İçinde Namaz Kılan Sonra da Onu Çıkaran Kimse Bâbı

۳۷۵ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ أَهْدَيْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فُرُوجُ حَرِيرٍ فَلَبِسَهُ فَصَلَّى فِيهِ ثُمَّ انْصَرَفَ فَتَزَعَهُ نَزْعًا شَدِيدًا كَالْكَارِهِ لَهُ وَقَالَ لَا يَنْبَغِي هَذَا لِلْمُتَّقِينَ

375- Ukbe ibnu Amir'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, arkası yırtmaçlı ipek bir kaftan hediye edildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu giyip namaz kıldı. Namazını bitirdikten sonra, kaftanını hoşlanmayan birinin çıkarması gibi şiddetlice çıkarıp “*bu muttakilere uygun olmaz.*” dedi. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 5801)

١٧- بَابُ الصَّلَاةِ فِي الثَّوْبِ الْأَخْمَرِ

17- Kırmızı Elbiseyle Namaz Kılmanın Cevazı Bâbı

٣٧٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرَفَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قُبَّةِ حَمْرَاءَ مِنْ أَدَمٍ وَرَأَيْتُ بِلَالًا أَخَذَ وَضُوءَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأَيْتُ النَّاسَ يَتَّبِعُونَ ذَلِكَ الْوَضُوءَ فَمَنْ أَصَابَ مِنْهُ شَيْئًا تَمَسَّحَ بِهِ وَمَنْ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ شَيْئًا أَخَذَ مِنْ بَلَلِ يَدِ صَاحِبِهِ ثُمَّ رَأَيْتُ بِلَالًا أَخَذَ عَنَزَةً فَرَكَّهَا وَخَرَجَ الثَّيْبُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ مُشَمَّرًا صَلَّى إِلَى الْعَنَزَةِ بِالنَّاسِ رَكَعَتَيْنِ وَرَأَيْتُ النَّاسَ وَالذُّوَابَ يَمُرُّونَ مِنْ بَيْنِ يَدَيِ الْعَنَزَةِ

376- Avn ibnu Ebi Huhayfe, babasından şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi deriden yapılmış, kırmızı renkli kubbe şeklinde yapılmış (bir çadırın) içinde gördüm. Bilal'i, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdest aldığı suyu almış, insanları da o abdest suyundan almak için uğraşırlarken gördüm. O sudan alan, onu vücuduna sürüyor, alamayan ise arkadaşının elindeki ıslaklıktan alıyordu. Sonra Bilal'in bir mızrak alıp yere diktiğini gördüm Nebi sallallahu aleyhi ve sellem çadırından kırmızı bir Hulle'ye¹⁶⁸ bürünmüş bir şekilde çıktı. Mızrağı kendisine sütre edinip insanlara iki rekât namaz kıldırdı. İnsanların ve hayvanların o mızrağın önünden geçtiklerini gördüm.

١٨- بَابُ الصَّلَاةِ فِي السُّطُوحِ وَالْمِنْبَرِ وَالْخَشَبِ

18- Evlerinin Damlarında, Minberde Ve Tahta Üzerinde Namaz Kılmanın Cevazı Bâbı

168 Hulle izar ve ridadan oluşan takıma denir. Bu iki giyecek birlikte olursa ancak o zaman hulle adını alır. "Kırmızı Hulle" diğer Yemen hırkaları gibi kırmızı siyah çizgiler halinde dokunan iki Yemen hırkasından ibarettir.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَلَمْ يَرَ الْحَسَنُ بَأْسًا أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى الْجُمْدِ وَالْقَنْاطِرِ وَإِنْ جَرَى تَحْتَهَا بَوْلٌ أَوْ فَوْقَهَا أَوْ أَمَامَهَا إِذَا كَانَ بَيْنَهُمَا سِتْرَةٌ وَصَلَّى أَبُو هُرَيْرَةَ عَلَى سَفَفِ الْمَسْجِدِ بِصَلَاةِ الْإِمَامِ وَصَلَّى ابْنُ عُمَرَ عَلَى الثَّلَجِ

Ebu Abdullah şöyle dedi: Hasanul-Basri, altından, üstünden ve onun önünden sidik aksa da, köprü ve buz üstünde namaz kılmada bir sakınca görmemiştir. Ebu Hureyre, imama tabi olarak mescidin damında namaz kılmıştır. İbnu Ömer, buzun üzerinde namaz kılmıştır.

٣٧٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ قَالَ سَأَلُوا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ مِنْ أَيْ شَيْءٍ الْمَنْبِرُ فَقَالَ مَا بَقِيَ بِالنَّاسِ أَعْلَمُ مِنِّي هُوَ مِنْ أَثَلِ الْقَابَةِ عَمَلُهُ فَلَمَّا مَوَّلَى فَلَانَةَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَامَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ عُمِلَ وَوُضِعَ فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ كَبَّرَ وَقَامَ النَّاسُ خَلْفَهُ فَقَرَأَ وَرَكَعَ وَرَكَعَ النَّاسُ خَلْفَهُ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ رَجَعَ الْقَهْقَرَى فَسَجَدَ عَلَى الْأَرْضِ ثُمَّ عَادَ إِلَى الْمَنْبِرِ ثُمَّ رَكَعَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ رَجَعَ الْقَهْقَرَى حَتَّى سَجَدَ بِالْأَرْضِ فَبَهِدَا شَأْنَهُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ سَأَلَنِي أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ قَالَ فَإِنَّمَا أَرَدْتُ أَنْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَعْلَى مِنَ النَّاسِ فَلَا بَأْسَ أَنْ يَكُونَ الْإِمَامُ أَعْلَى مِنَ النَّاسِ بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَ فَقُلْتُ إِنَّ سُفْيَانَ بْنَ عُيَيْنَةَ كَانَ يُسْأَلُ عَنْ هَذَا كَثِيرًا فَلَمْ تَسْمَعْهُ مِنْهُ قَالَ لَا

377- Ebu Hazim'den, o şöyle dedi: Sa'd'a, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Mescidi'ndeki minberin hangi şeyden olduğunu sordular. O şöyle dedi: İnsanlar içinde bunu benden daha iyi bilen kimse kalmadı. O, ılıgın ağacından, falanca kadının kölesi falanca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için yapmıştır. Minber hazırlanıp Mescid'e konulunca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üzerine çıktı. Kibleye yöneldi tekbir getirdi ve insanlar da O'nun arkasında O'na tâbi oldular. Kıyamdayken okuduktan sonra rükû etti ve arkasındaki insanlar da rükû ettiler. Sonra başını rükûdan kaldırdı. Sonra minberden geriye çekilerek yere secde etti. Sonra minbere döndü. Sonra rükû etti, sonra rükûdan ba-

şını kaldırdı. Sonra minberden geri çekildi ve yere secde etti. İşte bu minber hakkında sorduğun şeydir.

Ebu Abdullah şöyle dedi: Ali İbnu Abdullah dedi ki:

Ahmed ibnu Hanbel -Allah ona rahmet etsin- bana bu hadisten sor-du ve dedi ki: Ben ancak Nebi sallallahu aleyhi ve sellem insanlardan daha yüksek yerde olduğunu kastettim. Bu hadise göre imamın insanlardan daha yüksek bir yerde durmasında bir sakınca yoktur. Ali dedi ki: Ben Ahmed ibnu Hanbel'e dedim ki: Sufyan ibnu Uyeyne bu hadisten çokça soruluyordu. Sen bunu ondan duymadın mı? O, hayır dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 448, 917, 2094, 2569)

۳۷۸ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا حُمَيْدُ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَقَطَ عَنْ فَرَسِهِ فَجُحِشَتْ سَاقُهُ أَوْ كَفَّهُ وَآلَى مِنْ بَسَاتِهِ شَهْرًا فَجَلَسَ فِي مَشْرُبَةٍ لَهُ دَرَجَتُهَا مِنْ جُدُوعٍ فَأَتَاهُ أَصْحَابُهُ يَعُودُونَهُ فَصَلَّى بِهِمْ جَالِسًا وَهُمْ قِيَامٌ فَلَمَّا سَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا وَإِنْ صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا وَتَزَلَّ لِسَعٍ وَعِشْرِينَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ آَلَيْتَ شَهْرًا فَقَالَ إِنَّ الشَّهْرَ تِسْعَ وَعِشْرُونَ.

378- Enes ibnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem atından düştü ve bacağında -veya omzunda- sıyrık meydana geldi. Bir ay boyunca hanımlarının yanına girmemeye yemin etti. Merdivenleri hurma kütüğünden yapılmış yüksek odaya yerleşti. Hastalığında ashabı gelip O'nu ziyaret ediyorlardı. Bir defasında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oturuyor, onlar da ayakta oldukları halde onlara namaz kıldırdı. Selam verdiğinde dedi ki: "İmam, kendisine uyulması içindir. Tekbir getirdiğinde, sizler de tekbir getirin. Rükû ettiğinde, sizler de rükû edin. Secde ettiğinde sizler de secde edin. Ayakta namaz kıldığında, sizler de ayakta namaz kılın."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, o yüksek odaya çıkışının yirmi dokuzuncu gününde aşağı indi. Dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bir ay diye yemin etmiştin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: " Bir ay yirmi dokuz gündür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 689,

732, 805, 1114, 1911, 2469, 5201, 5289, 6684)

١٩ - بَابُ إِذَا أَصَابَ تَوْبُ الْمُصَلِّي امْرَأَتَهُ إِذَا سَجَدَ

19- Namaz Kılan Birisinin, Secde Ettiğinde, Elbisesinin Hanımına Değmesi Bâbı

٣٧٩ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَادٍ عَنْ مَيْمُونَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَأَنَا حِذَاءَهُ وَأَنَا حَائِضٌ وَرُبَّمَا أَصَابَنِي ثَوْبُهُ إِذَا سَجَدَ قَالَتْ وَكَانَ يُصَلِّي عَلَى الْخُمْرَةِ

379- Meymunc'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ben O'nun karşısında ve hayızlı olduğum halde namaz kılırdı. Secde ettiğinde elbisesi bana değdi.

Meymune dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hurma yaprağından yapılmış küçük bir seccadenin üzerinde namaz kılırdı.

٢٠ - بَابُ الصَّلَاةِ عَلَى الْحَصِيرِ

20- Hasır Üzerinde Namaz Kılmak Bâbı

وَصَلَّى جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبُو سَعِيدٍ فِي السَّفِينَةِ قَائِمًا وَقَالَ الْحَسَنُ قَائِمًا مَا لَمْ تَشُقَّ عَلَى أَصْحَابِكَ تَدُورُ مَعَهَا وَإِلَّا فَقَاعِدًا

Cabir ve Ebu Said, gemide ayakta oldukları halde namaz kıldılar. Hasanul-Basri şöyle dedi: Şayet ashabına zor gelmeyecek olursa namazı ayakta kıldırırsın ve gemiyle beraber dönersin. Aksi takdirde yani ashabına zor gelecek olursa onlara oturarak namaz kıldır.

٣٨٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ جَدَّتَهُ مَلِكَةَ دَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَطْعَامٍ صَنَعْتَهُ لَهُ فَأَكَلَ مِنْهُ ثُمَّ قَالَ قُومُوا فَلَا ضَلَّ لَكُمْ قَالَ أَنَسٌ فَقُمْتُ إِلَى حَصِيرٍ لَنَا قَدْ اسْوَدَّ مِنْ طُولِ مَا لَبَسَ فَتَضَحَّتْهُ بِمَاءٍ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَفَقْتُ وَالْيَتِيمَ وَرَأَاهُ وَالْعَجُوزُ مِنْ وَرَائِنَا فَصَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ انْصَرَفَ

380- Enes İbnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: O'nun ninesi Muleyke, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi O'nun için hazırladığı yemeğe davet etti. Ondan yiyip şöyle buyurdu:

“Ayağa kalkın da sizler için namaz kıldırayım.” Enes dedi ki: Çok kullanımdan dolayı kararmış hasırı hazırlayıp üzerine su serptim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem (hasırın üzerinde) namaza durdu ve benle yetim O'nun arkasında saf tuttuk. Yaşlı kadın da (yani Muleyke) bizim arkamızda (tek başına) saf tuttu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize iki rekât namaz kıldırdı. Sonra ayrıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 727, 860, 871, 874, 1164)

٢١- بَابُ الصَّلَاةِ عَلَى الْخُمْرَةِ

21- Seccade Üzerinde Namaz Kılmak Bâbı

٣٨١- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَادٍ عَنْ مَيْمُونَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي عَلَى الْخُمْرَةِ

381- Meymune'den, -Allah ondan razı olsun-O şöyle dedi:

Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem hurma yaprağından yapılmış küçük bir seccade üzerinde namaz kılırdı.

٢٢- بَابُ الصَّلَاةِ عَلَى الْفِرَاشِ

22- Döşek Üzerinde Namaz Kılmak Bâbı

وَصَلَّى أَنَسٌ عَلَى فِرَاشِهِ وَقَالَ أَنَسٌ كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَسْجُدُ أَحَدُنَا عَلَى نَوْبِهِ

Enes İbnu Malik, döşeginin üzerinde namaz kıldı. Enes dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kıldık ve bazılarımız el-bisesinin üzerine secde ederdi.

٣٨٢ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الثَّوْنِيِّ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُيَيْدٍ اللَّهُ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَهَا قَالَتْ كُنْتُ أَنَا بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجُلَايَ فِي نَبْلَةٍ فَإِذَا سَجَدَ غَمَزَنِي فَقَبَضْتُ رِجْلِي فَإِذَا قَامَ بَسَطْتُهُمَا قَالَتْ وَالْبَيُوتُ يَوْمَئِذٍ لَيْسَ فِيهَا مَصَابِيحُ

382- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaz kılarken ben, O'nun önünde ayaklarımı secde edeceği yerde olduğu halde uyurdum. Secde edeceğinde bana dokunur, ben de ayaklarımı secde yerinden geri çekerdim. Kalktığımda ise ayaklarımı secde yerine geri uzatırdım. Aişe dedi ki: O günlerde evlerde kandiller bulunmazdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 383, 501, 511, 512, 513, 514, 515, 519, 997, 1209, 6276)

٣٨٣ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ سَهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي وَهِيَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ عَلَى فِرَاشٍ أَهْلِهِ اغْتِرَاضَ الْجَنَازَةِ

383- Aişe -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Aişe, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in, ailesine ait döşeği üzerinde, kendisi ile kiblesi arasında cenaze namazı kılan cemaatin önürdeki cenaze misali sağdan sola uzanıp uyur olduğu halde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaz kılardı.

٣٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عِرَاقٍ عَنْ
عُرْوَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي وَغَالِشَةُ مُعْتَرِضَةً بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ
عَلَى الْفِرَاشِ الَّذِي يَتَأَمَّنُ عَلَيْهِ.

384- Urve'den, O şöyle haber verdi: Aişe, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile üzerinde uyudukları döşek üzerinde, O'nunla kiblesi arasında yatmış olduğu halde, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namaz kılardı.

٢٣ - بَابُ السُّجُودِ عَلَى الثُّوبِ فِي شِدَّةِ الْحَرِّ

23- Sıcaklığın Şiddetinden Dolayı Elbise Üzerine Secde Etmek Bâbı

وَقَالَ الْحَسَنُ كَانَ الْقَوْمُ يَسْجُدُونَ عَلَى الْعِمَامَةِ وَالْقَلَنْسُوَةِ وَيَدَاهُ فِي كُمِهِ

Hasanul-Basri dedi ki: Sahabiler namazda iken elleri elbiselerinin içinde olduğu halde, sarıkları ve başlarındaki örtülerin üzerine secde ederlerdi.

٣٨٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ حَدَّثَنَا بَشَرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ
قَالَ حَدَّثَنِي غَالِبُ الْقَطَّانُ عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي
مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَضَعُ أَحَدُنَا طَرَفَ الثُّوبِ مِنْ شِدَّةِ الْحَرِّ فِي مَكَانِ
السُّجُودِ

385- Enes İbnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun-O şöyle dedi:

Bizler, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kılarken, sıcaklığın şiddetinden dolayı secde edeceği yere elbisesinin bir tarafını koyardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 542, 1208)

٢٤ - بَابُ الصَّلَاةِ فِي النَّعَالِ

24- Ayakkabılarla Namaz Kılmak Bâbı

٣٨٦ - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو مَسْلَمَةَ سَعِيدُ بْنُ يَزِيدَ الْأَزْدِيُّ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي نَعْلَيْهِ قَالَ نَعَمْ

386- Ebu Mesleme Said İbnu Yezid el-Ezdi haber verip şöyle dedi:

Ben, Enes'e: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ayakkabılarıyla namaz kılar mıydı? diye sordum. O, evet, dedi:¹⁶⁹ (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 585)

٢٥ - بَابُ الصَّلَاةِ فِي الْخُفَافِ

25- Mestlerle Namaz Kılmak Bâbı

٣٨٧ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ يُحَدِّثُ عَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ رَأَيْتُ جَرِيرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بَالَ ثُمَّ تَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى خُفَيْهِ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى فَسُئِلَ فَقَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَنَعَ مِثْلَ هَذَا قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَكَانَ يُعْجِبُهُمْ لِأَنَّهُ جَرِيرًا كَانَ مِنْ آخِرِ مَنْ أَسْلَمَ

387- Hemmam ibnul-Haris'ten, O, şöyle dedi: Cerir ibnu Abdullah'ı bevlettiğini, sonra abdest alıp mestleri üzerine meshettiğini sonra da kal-kıp namaz kıldığını gördüm. Ona, neden böyle yaptığı sorulduğunda o şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi tıpkı böyle yaparken gördüm.

İbrahim dedi ki: Bu onların hoşlarına gitmişti. Çünkü Cerir, son müslüman olanlardan biriydi.

٣٨٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ بْنِ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ وَضَأْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَسَحَ عَلَى خُفَيْهِ وَصَلَّى

169 Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ayakkabılarıyla namaz kılmış, "Yahudi ve Hıristi-yanlara muhalefet edin" demiştir.

388- Muğira ibnu Şube'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ben Nebi sallallahu aleyhi ve selleme abdest aldirttim. O mestleri üzerine meshetti ve namaz kıldı.

۲۶- بَابُ إِذَا لَمْ يُتِمَّ السُّجُودُ

26- Namazında Secdesini Tamamlamayan Kimse Bâbı

۳۸۹- أَخْبَرَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا مَهْدِيٌّ عَنْ وَاصِلٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حَدِيقَةَ رَأَى رَجُلًا لَا يُتِمُّ رُكُوعَهُ وَلَا سُجُودَهُ فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ لَهُ حَدِيقَةُ مَا صَلَّيْتَ قَالَ وَأَحْسِبُهُ قَالَ لَوْ مِتُّ مِتُّ عَلَى غَيْرِ سُنَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

389- Huzeyfe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

O, rükûsunu ve secdesini tam yapmayan birini gördü. O adam namazını bitirince, Huzeyfe ona dedi ki: Sen namaz kılmadın. Ebu Vâil dedi ki: Huzeyfe'nin o adama: Şayet bu hal üzere ölürsen Muhammed'in sünneti üzere ölmüş olmazsın, dediğini sanıyorum.

۲۷- بَابُ يُنْدِي صَبْعِيهِ وَيَجَالِي فِي السُّجُودِ

27- Bâb: Secdede Elleri Açıp Yanlardan Uzaklaştırmak

۳۹۰- أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ ابْنِ هُرْمَزٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ ابْنِ بُحَيْنَةَ أَنَّ الثَّيْبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا صَلَّى فَرَجَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَتَّى يَدُورَ بَيَاضُ إِبْطِيهِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ نَحْوَهُ

390- Abdullah ibnu Malik ibnu Buhayne'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namaz kıldığı zaman koltuk altlarının beyazı gözükecek şekilde pazularının arasını açardı.

Leys dedi ki: Bana, Cafer ibnu Rabia aynını bildirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 807, 3564)

أَبْوَابُ اسْتِقْبَالِ الْقِبْلَةِ

Kibleye Yönelme Bâbları

٢٨ - بَابُ فَضْلِ اسْتِقْبَالِ الْقِبْلَةِ يَسْتَقْبِلُ بِأَطْرَافِ رِجْلَيْهِ

28- Kibleye Yönelmenin Fazileti Bâbı

قَالَ أَبُو حُمَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Namaz kılacak kimse, ayak parmaklarının uçlarıyla kible tarafına yönelir. Bunu, Ebu Humejd, Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem namaz kılışından zikretti.

٣٩١ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُهْدِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ

بْنُ سَعْدٍ عَنْ مَيْمُونِ بْنِ سِيَّاهٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى صَلَاتَنَا وَاسْتَقْبَلَ قِبْلَتَنَا وَأَكَلَ ذَبِيحَتَنَا فَذَلِكَ الْمُسْلِمُ الَّذِي لَهُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَذِمَّةُ رَسُولِهِ فَلَا تُخْفَرُوا اللَّهَ فِي ذِمَّتِهِ

391- Enes İbnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyor: "Her kim bizim şu kılmış olduğumuz namazımızı kılar, kiblemize yönelir ve kestiğimizi de yerse o, Allah'ın Rasûlü'nün emanetinde olan bir müslümandır. Öyleyse Allah ve Rasûlü'nün emanetine ihanet etmeyin."

٣٩٢ - حَدَّثَنَا لُعَيْمٌ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ

مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَإِذَا قَالُوهَا وَصَلُّوا صَلَاتَنَا وَاسْتَقْبَلُوا قِبْلَتَنَا وَذَبَحُوا ذَبِيحَتَنَا فَقَدْ حَرَمَتْ عَلَيْنَا دِمَاؤُهُمْ وَأَمْوَالُهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ

392- Enes İbnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyor: "İnsanlar, Lâ ilâ-

he illallah (Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilah yoktur) deyinceye kadar onlarla savaşmakla emrolundum. Bu sözü söyledikleri, şu bizim kılmış olduğumuz namazımızı kıldıkları, kıblemize yöneldikleri ve bizim kestiğimiz gibi hayvanlarını kestikleri zaman, bu sözün hakkı müstesna, onların kanları ve malları bize haram kılınmıştır. Allah'a olan hesapları ise Allah'a aittir."

۳۹۳- قَالَ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ قَالَ سَأَلَ مَيْمُونُ بْنُ سِيَاهٍ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ يَا أَبَا حَمْزَةَ مَا يُحَرِّمُ دَمَ الْعَبْدِ وَمَالَهُ فَقَالَ مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَقْبَلَ قِبْلَتَنَا وَصَلَّى صَلَاتَنَا وَأَكَلَ ذَبِيحَتَنَا فَهُوَ الْمُسْلِمُ لَهُ مَا لِلْمُسْلِمِ وَعَلَيْهِ مَا عَلَى الْمُسْلِمِ

393- Meymune İbnu Siyah, Enes ibnu Malik'ten şöyle dedi: Ey Ebu Hamza! Bir kulun kanını ve malını (müslümanlara) haram kılan şey nedir? O şöyle dedi: Her kim, Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilahın olmadığına şahadet eder, bizim kıblemize yönelir, bizim şu kılmış olduğumuz namazımızı kılar ve bizim kestiğimizi de yerse o müslümandır. Müslümanın lehine olan onun lehine, müslümanın aleyhine olan ise onun aleyhinedir.

۲۹- بَابُ قِبْلَةِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ وَأَهْلِ الشَّامِ وَالْمَشْرِقِ

29- Medine, Şam Ve Meşrik Ehlinin Kıblesi Bâbı

لَيْسَ فِي الْمَشْرِقِ وَلَا فِي الْمَغْرِبِ قِبْلَةٌ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ بِغَائِطٍ أَوْ بَوْلٍ وَلَكِنْ شَرُّقُوا أَوْ غَرِّبُوا

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in "büyük ve küçük hâcetinizi giderirken kıbleye doğru yönelmeyin. Fakat Medine'nin doğusuna ve batısına doğru yönelin." buyruğu gereğince Medine'nin doğusu ve batısı kıble değildir.

۳۹۴ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَصَارِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَتَيْتُمُ الْغَائِطَ فَلَا تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ وَلَا تَسْتَذْبِرُوهَا وَلَكِنْ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا قَالَ أَبُو أَيُّوبَ فَقَدِمْنَا الشَّامَ فَوَجَدْنَا مَرَا حِضَ بُنِيَتْ قَبْلَ الْقِبْلَةِ فَتَنَحَّرَفُ وَكَسْتَفْغِرُ اللَّهَ تَعَالَى وَعَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا أَيُّوبَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

394- Ebu Eyyüb el- Ensari'den -Allah ondan razı olsun- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyor:

"Helâya geldiğinizde, kıbleyi önünüze ve arkanıza almayın. Ancak Medine'nin doğusuna ve batısına doğru dönün."

Ebu Eyyüb dedi ki: Şam'a gittiğimizde helâları kıble cihetine doğru bina edilmiş olarak bulduk. Helâya girdiğimizde kıble cihetinden başka bir yere döner ve Allah'tan başışlanma dilerdik.

Zuhri, Ata'dan şöyle dedi: Ebu Eyyüb'tan, O da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden bu hadisin aynını işittim.

۳۰- بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَإِخْذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى﴾

30- Allah Teâlâ'nın: *"İbrahim'in makamını bir namazgâh edin"* (Bakara:185) Kavli Bâbı:

۳۹۵ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَأَلْنَا ابْنَ عُمَرَ عَنْ رَجُلٍ طَافَ بِالْبَيْتِ الْعُمْرَةَ وَلَمْ يَطْفُفْ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ أَيَّامِي أَمْرَأَتُهُ فَقَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا وَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ رَكَعَتَيْنِ وَطَافَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ

395- Amr İbnu Dinar'dan, O şöyle dedi: Biz İbnu Ömer'le umre yapan birinin Kâbe'yi tavaf ettikten sonra, Safa ile Merve arasında say yapmadan hanımıyla cinsi munasebet yapabilir mi? diye sorduk. O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'ye geldiğinde Kâbe'yi yedi ke-re tavaf etti, Makamı İbrahim'in arkasında iki rekât namaz kıldı. Safa ile Merve arasında say yaptı. Sizin için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sel-

lem de en güzel örnekler vardır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1623, 1627, 1645, 1647, 1793)

۳۹۶- وَسَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ لَا يَقْرُبُهَا حَتَّى يَطُوفَ بَيْنَ الصَّفَا

وَالْمَرْوَةِ

396- Cabir ibnu Abdullah'a bu meseleyi sorduk. O şöyle dedi: Safa ile Merve arasında say yapmadıkça hanımına yaklaşma. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1624, 1646, 1794)

۳۹۷- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سَيْفِ بْنِ سُلَيْمَانَ قَالَ

سَمِعْتُ مُجَاهِدًا قَالَ أَتَى ابْنُ عُمَرَ فَقِيلَ لَهُ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْكَعْبَةَ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ فَأَقْبَلْتُ وَالتَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ خَرَجَ وَأَجِدُ بِلَالًا قَائِمًا بَيْنَ الْبَابَيْنِ فَسَأَلْتُ بِلَالًا فَقُلْتُ أَصَلَّى التَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِي الْكَعْبَةَ قَالَ نَعَمْ رَكَعَتَيْنِ بَيْنَ السَّارِيَتَيْنِ اللَّتَيْنِ عَلَى يَسَارِهِ إِذَا دَخَلْتَ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى لِي وَجْهَ الْكَعْبَةِ رَكَعَتَيْنِ

397- Mucahid şöyle dedi: İbnu Ömer'e gelip, işte Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem Kâbe'ye girdi, denildi. İbnu Ömer dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile çıkmış olduğu halde karşılaştım. Bilal'i, Kâbe'nin iki kapısı arasında ayakta buldum. Bilal'e şöyle sordum: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, Kâbe'de namaz kıldı mı? Bilal dedi ki: Evet, kapıdan girdiğinde sol tarafa düşen iki direk arasında iki rekât namaz kıldı. Sonra dışarıya çıktı ve Kâbe'nin kapısına doğru iki rekât namaz kıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 468, 504, 505, 506, 1167, 1598, 1599, 2988, 4289, 4400)

۳۹۸- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ

عَنْ عَطَاءٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْتَ دَعَا فِي نَوَاحِيهِ كُلِّهَا وَلَمْ يُصَلِّ حَتَّى خَرَجَ مِنْهُ فَلَمَّا خَرَجَ رَكَعَ رَكَعَتَيْنِ فِي قُبْلِ الْكَعْبَةِ وَقَالَ هَذِهِ الْقِبْلَةُ

398- Ata'dan, O şöyle dedi: İbnu Abbas'tan -Allah ondan razı olsun- işittim O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'ye girip onun her cihetine doğru dua etti. Ordan çıkana kadar da namaz kılmadı. Çıktığında ise Kâbe'nin önünde iki rekât namaz kıldı ve: "İşte bu kible-dir," dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1601, 3351, 3352, 4288)

۳۱- بَابُ التَّوَجُّهِ نَحْوَ الْقِبْلَةِ حَيْثُ كَانَ

31- (Namaz Kılacak Birisi Farz Namazları da Seferde veya
Hazarda) Nerede Olursa Olsun Namazında
Kâbe'ye Yönelmesi Bâbı

وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَقْبِلْ الْقِبْلَةَ وَكَبِّرْ

Ebu Hureyre dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Namaz kılacağında kibleye yönel ve tekbir getir (yani Allahbu Ekber, de)."

۳۹۹ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ

الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ عَشَرَ أَوْ سَبْعَةَ عَشَرَ شَهْرًا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ أَنْ يُوجَّهَ إِلَى الْكَعْبَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ } فَتَوَجَّهَ نَحْوَ الْكَعْبَةِ وَقَالَ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ وَهُمْ الْيَهُودُ { مَا وَلَاهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ } فَصَلَّى مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ ثُمَّ خَرَجَ بَعْدَ مَا صَلَّى لَمَرُّ عَلَى قَوْمٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فِي صَلَاةِ الْغَضْرِ نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ فَقَالَ هُوَ يَشْهَدُ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَّهُ تَوَجَّهَ نَحْوَ الْكَعْبَةِ فَتَحَرَّفَ الْقَوْمُ حَتَّى تَوَجَّهُوا نَحْوَ الْكَعْبَةِ

399- El Bera ibnu Azib'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Beytul Maktis'e doğru onaltı -

veya onyedi ay- boyunca namaz kıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kiblesini Kâbe cihetine çevirmekle emrolunmayı arzu ediyordu. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle: «*Senin, yüzünü çok defa gökyüzüne çevirip durduğunu elbette görüyoruz. İşte şimdi, hoşnut olacağın bir kibleye seni döndürüyorum: Yüzünü Mescidi Haram tarafına (Kâbeye) çevir. Ey Müslümanlar! Nerede bulunursanız siz de yüzlerinizi onun tarafına çevirin.*» (Bakara: 144) âyetini indirdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü ve Müslümanlar namazlarında Kâbe'ye yöneldiler. İnsanlar içinde beyinsiz olanlar ki onlar Yahudilerdir, dediler ki: «*“Üzerinde bulundukları kiblelerinden onları döndürün nedir? “(Ey Muhammed! O beyinsizler) dedi ki: “O doğu da batı da Allah'a aittir. O, dilediği kimseyi doğruya iletir.”*» (Bakara 242) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bir adam (Abbas İbnu Bişer) namaz kıldı, Namaz kıldıktan sonra çıktı ve ikinci namazını Beytul Makdis'e doğru kılan Ensar'dan bir topluluğa rast geldi. Kendisinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kıldığına şahadet ederek, O'nun Kâbe'ye yöneldiğini söyledi. O cemaat de namazda oldukları halde Beytul-Makdis cihetinden Kâbe'ye doğru yöneldiler. (Ki ikisi ters istikamettir. Kâbe Medine'nin güneyinde, Beytul-Makdis ise Medine'nin kuzeyindedir.)

٤٠٠ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ حَيْثُ تَوَجَّهَتْ فَإِذَا أَرَادَ الْفَرِيضَةَ نَزَلَ فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ

400- Cabir'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, devesinin üzerinde, devesi (kıblenin dışında) hangi yöne yönelirse yönelsin (nafile) namazını kılırdı. Farz namazını kılmak istediğinde ise devesinden iner ve kibleye yönelerek namazını kılırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1094, 1099,4140)

٤٠١ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لَا أَذْرِي زَادَ أَوْ نَقَصَ فَلَمَّا سَلَّمَ قِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحَدَثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالُوا

صَلَّيْتَ كَذًا وَكَذَا فَشَى رِجْلَيْهِ وَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ فَلَمَّا أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ قَالَ إِنَّهُ لَوْ حَدَّثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءً لَتَبَأْتُكُمْ بِهِ وَلَكِنْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَلَسَى كَمَا تَنْسَوْنَ فَإِذَا نَسِيتُ فَذَكِّرُونِي وَإِذَا شَكُّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَتَحَرَّ الصَّوَابَ فَلْيَتِمَّ عَلَيْهِ ثُمَّ لِيُسَلِّمْ ثُمَّ يَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ.

401- Abdullah ibnu Mesud'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namaz kıldır-
dı. -İbrahim dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namazı eksik mi yoksa fazla mı kıldır-
dığını bilmiyorum- Selam verdiğinde O'na denildi ki: Ey Allah'ın Rasû-
lû! Namaz hakkında yeni bir vahiy mi geldi? Allah Rasûlü sallallahu aley-
hi ve sellem: "Ne oldu ki?" dedi. Dediler ki: Şöyle şöyle kıldır-
dın. Ayak-
larını büktü, kıbleye yöneldi, iki kere secde etti. Sonra da selam verdi. Yü-
zünü bize doğru döndüğünde şöyle buyurdu: "Şayet namaz hakkında ba-
na yeni bir vahiy indirilmiş olsaydı bunu muhakkak sizlere bildirirdim.
Fakat ben sizler gibi beşerim. Sizlerin unuttuğu gibi ben de unuturum.
(Namazda) unuttuğum zaman, (Subhânallâh diyerek) bana hatırlatmada
bulunun. Sizden biriniz namazında şüpheye düşerse (yani acaba dört re-
kât mı, yoksa beş rekât mı kıldım derse) kanaati hangisine ağır basıyorsa
o kanaat üzere namazını tamamlasın. Sonra selam versin, sonra da iki ke-
re secde etsin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 404, 1226, 6671, 7249)

۳۲- بَابُ مَا جَاءَ فِي الْقِبْلَةِ وَمَنْ لَمْ يَرَ الْإِعَادَةَ عَلَى مَنْ سَهَا فَصَلَّى إِلَى غَيْرِ الْقِبْلَةِ

32- Kible Hakkında Gelen Diğer Rivayetler Ve Yanılıp da
Kibleden Başka Yere Yönelen Kimsenin Namazını
İade Etmesi Gerektiği Görüşünde Olmayanlar Bâbı

وَلَقَدْ سَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَكْعَتَيِ الظُّهْرِ وَأَقْبَلَ عَلَى الثَّامِ
بِوَجْهِهِ ثُمَّ أَتَمَّ مَا بَقِيَ

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle namazını kılarken ikinci rekâ-
tında selam verdi ve yüzünü insanlara doğru döndü. Sonra da namazdan
geri kalanı tamamladı.

٤٠٢ - حَدَّثَنَا عُمَرُو بْنُ عَوْنٍ قَالَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَافَقْتُ رَبِّي فِي ثَلَاثٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَخَذْنَا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى فَتَزَلْتُ { وَاتَّخَذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى } وَآيَةُ الْحِجَابِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَمَرْتَ نِسَاءَكَ أَنْ يَحْتَجِبْنَ لِأَنَّهُ يُكَلِّمُهُنَّ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ فَتَزَلْتُ آيَةَ الْحِجَابِ وَاجْتَمَعَ نِسَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْغَيْرَةِ عَلَيْهِ فَقُلْتُ لَهُنَّ { عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَقَكُنَّ أَنْ يُدْلِكَهُنَّ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ } فَتَزَلْتُ هَذِهِ الْآيَةَ. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا بِهَذَا.

402- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ömer dedi ki: Şu üç olay da ben, Rabbime muvafakat ettim. (Yani benim görüşüme uygun olarak Rabbim âyet indirdi. Fakat edebe riayet ederek, Ben Rabbime muvafakat ettim, demiştir.) Ey Allah'ın Rasûlü Makamı İbrahim'i namazgâh edinsek dedim: "*Makamı İbrahim'i namazgâh edin*" (Bakara:125) âyeti indi.

Dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Hanımlarına emretsen de (yabancı biriyle konuşurken) örtü arkasına gizlensinler. Çünkü dindar olan olmayan onlar hakkında konuşuyor. Bunun üzerine hicab ayeti indi. (Ahzab:23 ve 53)

Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin hanımları kıskançlık etmek üzere ittifak etmişlerdi. Onlara dedim ki: Eğer peygamber sizi boşayacak olursa, Allah, mümkündür ki O'na, sizin yerinize, sizden daha hayırlı eşler verir, dedim ve bu âyet (Tahrim: 5) indi.

Humeyd dedi ki: Enes'ten bu hadisi işittim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4483, 4790, 4616)

٤٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ بَيْنَا النَّاسُ بِقُبَاءٍ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ إِذْ جَاءَهُمْ آتٌ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةُ فَرَأَى أَنَّ يَسْتَقْبِلُ الْكَعْبَةَ فَاسْتَقْبَلُوهَا وَكَانَتْ وَجُوهُهُمْ إِلَى الشَّامِ فَاسْتَدَارُوا إِلَى الْكَعْبَةِ.

403- Abdullah ibnu Ömer'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: İnsanlar Kuba mescidinde sabah namazını kılar bir halde iken onlara birisi gelip dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geçen gece âyet indi ve namazda Kâbe'ye yönelmekle emrolundu, onlar da yöneldiler. O sırada onların yüzleri Şam (yani Beytul Makdis) tarafına idi. (Onlar namazda oldukları halde) Kâbe'ye doğru döndüler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4488, 4490, 4491, 4492, 4493, 7251)

٤٠٤ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ خَمْسًا فَقَالُوا أَزِيدَ فِي الصَّلَاةِ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالُوا صَلَّيْتَ خَمْسًا فَتَنَى رَجُلِيهِ وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ.

404- Abdullah ibnu Mesud'dan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle namazını beş rekât olarak kıldırdı. Namaz artırıldı mı? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Niye sordunuz ki?" buyurdu. Dediler ki: Namazı beş rekât olarak kıldırдың. Bunun üzerine ayaklarını büküp iki kere secde etti.

٣٣ - بَابُ حَكِّ الْبِرَاقِ بِأَيْدِي الْمَسْجِدِ

33- Mescidden Tükürüğü El İle Kazımak Bâbı

٤٠٥ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى نُخَامَةً فِي الْقِبْلَةِ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِ حَتَّى رُئِيَ فِي وَجْهِهِ فَقَامَ فَحَكَّهُ بِيَدِهِ فَقَالَ إِنْ أَحَدَكُمُ إِذَا قَامَ فِي صَلَاتِهِ فَإِنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ أَوْ إِنْ رَبَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ فَلَا يَزُقُّ أَحَدَكُمُ قَبْلَ قِبَلَتِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمَيْهِ ثُمَّ أَخَذَ طَرَفَ رِدَائِهِ فَبَصَقَ فِيهِ ثُمَّ رَدَّ بَعْضَهُ عَلَى بَعْضٍ فَقَالَ أَوْ يَفْعَلُ هَكَذَا

405- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kible cihetindeki duvarda sümük gördü de bu O'nun o kadar ağırlına gitti ki bu, yüzünden (kızarmak suretiyle) belli oldu. Kal-kıp onu eliyle kazıdı ve şöyle buyurdu: "Sizden biri namaz kılmak için kalktığında, o Rabbine Münacatta bulunur. -veya Rabbi onunla kiblesi

arasındadır- Sizden biriniz kible cihetine doğru kesinlikle tükürmesin. Fakat (illa da tükürecekse) sol tarafına veya (sol) ayağının altına (tükürsün). “Sonra ridasının bir tarafını tutup içine tükürdü, sonra da onu dü-rerek” veya da işte böyle yapar” buyurdu.

٤٠٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى بُصَاقًا فِي جِدَارِ الْقِبْلَةِ فَحَكَّهُ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ يُصَلِّي فَلَا يَبْصُقْ قَبْلَ وَجْهِهِ فَإِنَّ اللَّهَ قَبْلَ وَجْهِهِ إِذَا صَلَّى.

406- Abdullah ibnu Ömer'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kible cihetindeki duvarda tükürük görüp hemen onu kazıdı. Sonra insanlara dönüp şöyle buyurdu. “Sizden biriniz namaz kılarken ön tarafına doğru tükürmesin. Çünkü namaz kıldığında, Allah yüzünün geldiği taraftadır.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 753, 1213, 6111)

٤٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى فِي جِدَارِ الْقِبْلَةِ مُخَاطًا أَوْ بُصَاقًا أَوْ نُخَامَةً فَحَكَّهُ.

407- Müminlerin annesi Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'in kible duvarında sümük veya tükürük veya da balgam gördü ve onu kazıdı.

٣٤ - بَابُ حَكِّ الْمُخَاطِ بِالْحَصَى مِنَ الْمَسْجِدِ

34- Mescidden Sümüğü Çakıl Taşı İle Kazımak Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنْ وَطِئْتَ عَلَى قَذَرٍ رَطْبٍ فَاغْسِلْهُ وَإِنْ كَانَ يَابِسًا فَلَا

İbnu Abbas şöyle dedi: Bir pisliğe (dışkıya) basarsan onu yıka. Şayet o kuru ise onu yıkama.

٤٠٨-٤٠٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ وَأَبَا سَعِيدٍ حَدَّثَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى نُخَامَةً فِي جِدَارِ الْمَسْجِدِ فَتَنَاولَ حَصَاةً فَحَكَهَا فَقَالَ إِذَا تَنَخَّمَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَنَخَّمَنَّ قَبْلَ وَجْهِهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلْيَنْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى

408- 409- Ebu Hureyre ve Ebu Said şöyle haber verdiler: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'in duvarında balgam gördü. Küçük bir taş alıp onu kazıdı ve şöyle buyurdu: "Sizden biriniz balgam çıkardığı zaman sağına ya da önüne tükürmesin soluna ya da sol ayağının altına tükürsün." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 410, 416, 411, 414)

٣٥- بَابُ لَا يَنْصُقُ عَنْ يَمِينِهِ فِي الصَّلَاةِ

35- Bâb: Namazda İken Kimse Sağ Tarafına Tükürmesin

٤١٠-٤١١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ وَأَبَا سَعِيدٍ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى نُخَامَةً فِي حَائِطِ الْمَسْجِدِ فَتَنَاولَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَصَاةً فَحَكَهَا ثُمَّ قَالَ إِذَا تَنَخَّمَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَنَخَّمَنَّ قَبْلَ وَجْهِهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلْيَنْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى

410-411- Ebu Hureyre ve Ebu Said şöyle haber verdiler: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mescidin duvarında balgam gördü. Küçük bir taş alıp onu kazıdı ve şöyle buyurdu: "Sizden biriniz balgam çıkardığı zaman sağına ya da önüne tükürmesin soluna ya da sol ayağının altına tükürsün."

٤١٢ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَتَغَلَّنَّ أَحَدُكُمْ بَيْنَ بَدَنِيهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ رِجْلِهِ

412- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizden biriniz önüne veya sağ tarafına tükürmesin. Fakat (illa da tükürmesi gerekiyorsa) soluna ya da (sol) ayağının altına tükürsün.”

۳۶- بَابُ لِيَنْزُقَ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى

36- Bâb: (Namaz Kılan Birisi) Soluna Veya Sol Ayağının Altına Tükürsün

۴۱۳ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا كَانَ فِي الصَّلَاةِ فَلَمَّا يُنَاجِي رَبَّهُ فَلَا يَنْزُقَنَّ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ

413- Enes ibnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Bir mümin namazda iken Rabbine münacaat eder. O kimse (namazda iken) önüne veya sağına tükürmesin. Fakat soluna veya (sol) ayağının altına tükürsün.”

۴۱۴ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْصَرَ نُخَامَةً فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ فَحَكَّهَا بِحَصَاةٍ ثُمَّ نَهَى أَنْ يَنْزُقَ الرَّجُلُ بَيْنَ يَدَيْهِ أَوْ عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى وَعَنْ الزُّهْرِيِّ سَمِعَ حُمَيْدًا عَنْ أَبِي سَعِيدٍ نَحْوَهُ

414- Ebu Said'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'in kible tarafındaki (duvarda) tükürük gördü ve onu küçük bir taşla kazıdı. Sonra bir kişinin önüne veya sağına tükürmesini yasakladı. Fakat soluna ya da sol ayağının altına tükürsün, buyurdu. Zuhri Humeyt'ten, O da Ebu Said'den aynını rivayet etmiştir.

۳۷- بَابُ كَفَّارَةِ الْبَزَاقِ فِي الْمَسْجِدِ

37- Mescide Tükürmenin Kefareti Bâbı

٤١٥ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبِرَاقُ فِي الْمَسْجِدِ خَطِيئَةٌ وَكَفَّارَتُهَا ذَنْهَا

415- Enes İbnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Mescidde tükürmek günahtır. Tükürüğün kefareti ise onu mescidin toprağında gizlenek (veya üzerine toprak serpmek veya çakıl taşı ile kazımaktır.)"

٣٨ - بَابُ ذَفْنِ النُّخَامَةِ فِي الْمَسْجِدِ

38- Mescidde Tükürüğün Gömülmesi Bâbı

٤١٦ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَلَا يَنْصُقُ أَمَامَهُ فَإِنَّمَا يُنَاجِي اللَّهَ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ فَإِنْ عَنْ يَمِينِهِ مَلَكًا وَلَيْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ فَيَذْنُهَا

416- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O da Nebi sallallahu aleyhi ve selamdan, O şöyle buyurdu. "Sizden biriniz namaza kalkış zaman önüne tükürmesin. Çünkü o, namaz kıldığı yerde olduğu müddetçe Allah'a münâcaat eder. Sağına da tükürmesin çünkü sağında melek vardır. Soluna ya da (sol) ayağının altına tükürsün ve onu gömsün."

٣٩ - بَابُ إِذَا بَدَرَهُ الْبِرَاقُ فَلْيَأْخُذْ بِطَرَفِ نَوْبِهِ

39- Bâb: Tükürük Kendisine Galebe ettiği Zaman Onu Elbisesinin Bir Tarafına Alsın

٤١٧ - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى نُخَامَةً فِي الْقِبْلَةِ فَحَكَّهَا بِيَدِهِ وَرُئِيَ مِنْهُ كَرَاهِيَةٌ أَوْ رُئِيَ كَرَاهِيَتُهُ لِذَلِكَ وَشَدَّتْهُ عَلَيْهِ وَقَالَ إِنْ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ فِي صَلَاتِهِ فَإِنَّمَا يُنَاجِي رَبَّهُ أَوْ رَبَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ قِبْلَتِهِ فَلَا يَنْزُقَنَّ فِي قِبْلَتِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ

قَدَمِهِ ثُمَّ أَخَذَ طَرَفَ رِدَائِهِ فَبَزَقَ فِيهِ وَرَدَّ بَعْضَهُ عَلَى بَعْضٍ قَالَ أَوْ يَفْعَلُ هَكَذَا.

417- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kible cihetindeki duvarda tükürük gördü ve hemen eliyle kazıdı. Bu fiilden hoşlanmadığı ve ne derece şiddetlendiği (O'nun yüzünde) görüldü. Ve şöyle buyurdu:

“Sizden biriniz namaza kalktığı zaman Rabbine münacat eder veya Rabbi, onunla kiblesi arasındadır. Bu haldeyken sakın kible cihetine tükürmesin. Soluna ya da (sol) ayağının altına tükürsün. “Sonra elbisesinin bir tarafını aldı ve içine tükürerek onu dürdü. Sonra da şöyle buyurdu: “Veya da böyle yapar.”

٤٠ - بَابُ عِظَةِ الْإِمَامِ النَّاسِ فِي إِتْمَامِ الصَّلَاةِ وَذِكْرِ الْقِبْلَةِ

40- İmamın, İnsanların Namazı Tam Yapmalarını Terk Etmeleri Sebebiyle Onlara Nasihat Etmesi ve Kiblenin Zikri Bâbı

٤١٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَلْ تَرَوْنَ قِبْلَتِي هَا هُنَا فَوَاللَّهِ مَا يَخْفَى عَلَيَّ خُشُوعُكُمْ وَلَا رُكُوعُكُمْ إِنِّي لَأَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي

418- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizler zannediyor musunuz ki, kible bu cihette olduğu için sizlerin arka tarafımda ne yaptığınızı göremiyorum. Allah'a yemin olsun ki sizin secdeniz ve rükû etmeniz bana gizli kalmaz. Çünkü ben sizleri arkamdan da görüyorum.”

٤١٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ صَلَّى بِنَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةً ثُمَّ رَقِيَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ فِي الصَّلَاةِ وَفِي الرُّكُوعِ إِنِّي لَأَرَاكُمْ مِنْ وَرَائِي كَمَا أَرَاكُمْ.

419- Enes İbnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize namaz kıldırdı. Sonra minbere çıkıp

namaz ve rükû hakkında şöyle buyurdu: “Muhakkak ki ben sizleri, sizler önümdeyken nasıl görüyorsam, arkamda olduğunuzda da öylece görüyorum.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 742, 6644)

٤١ - بَابُ هَلْ يُقَالُ مَسْجِدُ بَنِي فَلَانٍ

41- Bâb: Falan Oğullarının Mescidi, Denilir mi?

٤٢٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَابَقَ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي أَضْمَرَتْ مِنَ الْخَفَاءِ وَأَمَدَهَا نِثْيَةُ الْوَدَاعِ وَسَابَقَ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي لَمْ تُضْمَرْ مِنَ النِّثْيَةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ كَانَ فِيمَنْ سَابَقَ بِهَا.

420- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem besiye çekilmiş atlar arasında Hafya'dan başlayıp Seniyyetul-Veda'ya kadar yarış düzenledi. Yine besiye çekilmemiş (cılız) atlar arasında da Seniyye'den, Huzaykoğullarının mescidine kadar yarış düzenledi. Abdullah ibnu Ömer de yarışmacılar arasındaydı.¹⁷⁰ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2868, 2869, 2870, 7336)

٤٢ - بَابُ الْقِسْمَةِ وَتَغْلِيْقِ الْقِنَوِ فِي الْمَسْجِدِ

42- Mescidde Bir Şeyi Bölmek ve Hurma Salkımını Asmak Bâbı

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ اللَّهُ الْقِنَوُ الْعِذْقُ وَالْإِثْنَانِ قِنَوَانٍ وَالْجَمَاعَةُ أَيْضًا قِنَوَانٌ مِثْلَ صِنَوٍ وَصِنَوَانٍ

٤٢١ - وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ يَغْنِي ابْنُ طَهْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَالٍ مِنَ الْبَحْرَيْنِ فَقَالَ انْثَرُوهُ فِي الْمَسْجِدِ وَكَانَ أَكْثَرَ مَالٍ أَتَيْتُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

¹⁷⁰ Bu rivayete göre camilere isim vermenin caizliği ortaya çıkıyor.

فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الصَّلَاةِ وَلَمْ يَلْتَفِتْ إِلَيْهِ فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ جَاءَ فَجَلَسَ إِلَيْهِ فَمَا كَانَ يَرَى أَحَدًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِذْ جَاءَهُ الْعَبَّاسُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي فَإِنِّي فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْ فَحَتَا فِي ثَوْبِهِ ثُمَّ ذَهَبَ يَقُولُهُ فَلَمْ يَسْتَطِعْ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعُهُ إِلَيَّ قَالَ لَا قَالَ فَارْفَعُهُ أَلَيْكَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَتَنَرْ مِنْهُ ثُمَّ ذَهَبَ يَقُولُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعُهُ عَلَيَّ قَالَ لَا قَالَ فَارْفَعُهُ أَلَيْكَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَتَنَرْ مِنْهُ ثُمَّ احْتَمَلَهُ فَأَلْقَاهُ عَلَى كَاهِلِهِ ثُمَّ الطَّلَقَ فَمَا زَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُتَبِعُهُ بَصَرَهُ حَتَّى خَفِيَ عَلَيْنَا عَجَبًا مِنْ حِرْصِهِ فَمَا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَمَّ مِنْهَا دِرْهَمًا.

421- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve selleme Bahreyn'den bir mal getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "*Mescide dökün*" buyurdu. Bu, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirilen en çok mal idi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaza çıktı ve o mala dönüp bakmadı. Namazını bitirdiğinde gelip o malın yanına oturdu. Gördüğü herkese o maldan verdi. Abbas -Allah ondan razı olsun- gelip dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bana da o maldan ver. Çünkü ben (Bedir Savaşında müşriklerin eline esir düştüğümde) kendim ve Ebu Talip'in oğlu Akil için fidye vermiştim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona "Al!" dedi. Abbas o malı elbisesine topladı. Sonra onu kaldırıp taşımak istedi ancak (ağırlığından dolayı) buna gücü yetmedi. Bunun üzerine Abbas dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bazılarına emretsen de bunu kaldırmamda bana yardım etseler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır, olmaz" dedi. Abbas dedi ki: Öyleyse sen kaldırmama yardım etsen. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine "Hayır olmaz" dedi. Bunun üzerine Abbas, o maldan birazını bıraktı. Sonra tekrar kaldırıp taşımak için uğraştıysa da yine kaldıramadı. Dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bazılarına emretsen de kaldırmama yardım etseler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır, olmaz" dedi. Abbas dedi ki: Öyleyse sen kaldırmama yardım etsen. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine "Hayır olmaz" dedi. Bunun üzerine o malın birazını daha bıraktı. Sonra onu kaldırıp iki omzunun arasına koydu ve yürüyüp gitti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'nun hırsına olan

taaccübünden dolayı, O, gözlerimizden kaybolana kadar, O'na bakmaya devam etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o malın son dirhemi-ne varıncaya kadar dağıtmadıkça, başından kalkmadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3049, 3165)

٤٣ - بَاب مَنْ دَعَا لَطْعَامٍ فِي الْمَسْجِدِ وَمَنْ أَجَابَ فِيهِ

43- Mescidde İken Yemeğe Davet Eden Ve Orada İken Ona İcabet Eden Kimse Bâbı

٤٢٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ سَمِعَ أَنَسًا قَالَ وَجَدْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ مَعَ نَاسٍ فَقُمْتُ فَقَالَ لِي أَرْسَلَكْ أَبُو طَلْحَةَ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ لَطْعَامٍ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ لِمَنْ مَعَهُ قَوْمُوا فَأَنْطَلَقَ وَأَنْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ.

422- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi Mescid'de, beraberinde birçok insan varken buldum. Bana dedi ki: "Seni Ebu Talha mı gönderdi?" Ben, evet, dedim. "Yemek için mi?" dedi. Ben, evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çevresindekilere: "Kalkınız" buyurdu ve yürüdü. Ben de onların önünde yürüdüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3528, 5381, 545, 6688)

٤٤ - بَاب الْقَضَاءِ وَاللَّعْنِ فِي الْمَسْجِدِ بَيْنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ

44- Erkek Ve Kadınların Mescidde Lanetleşmeleri Ve Aralarında Hükmetmek Bâbı

٤٢٣ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيْقَلُّهُ فَتَلَاعَنَّا فِي الْمَسْجِدِ وَأَنَا شَاهِدٌ

423- Sehl ibnu Sa'd'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle haber verdi: Bir adam gelip dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bir adam karısının ya-

nında (onun yatağında) bir adam görürse, o adamı öldürebilir mi? Bunun üzerine karı koca lanetleştiler. Ben de bu olayda hazır bulunuyordum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4745, 4746, 5259, 5308, 5309, 6854, 7165, 7166, 7304)

٤٥ - بَابُ إِذَا دَخَلَ بَيْتًا يُصَلِّي حَيْثُ شَاءَ أَوْ حَيْثُ أَمَرَ وَلَا يَتَجَسَّسُ

45- Bâb: Bir Kimse, Bir Başkasının Evine Geldiğinde, İsteddiği Yerde mi Namaz Kılar, Yoksa Namaz Kılmak İçin Yer Araştırmayıp Ev Sahibinin Kendisine Gösterdiği Yerde mi Namaz Kılar?

٤٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَخْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عِثْبَانَ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَاهُ فِي مَنْزِلِهِ فَقَالَ أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أَصَلِّيَ لَكَ مِنْ بَيْتِكَ قَالَ فَأَشْرَفْتُ لَهُ إِلَى مَكَانٍ فَكَبَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَفَفْنَا خَلْفَهُ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ

424- İtban ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: Nebi sallallahu aleyhi ve selem, onun evine geldi ve dedi ki: "Evinin neresinde size namaz kıldırمامı istersin?" Dedi ki: O'na bir yeri işaret ettim. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namaz için tekbir getirdi. Bizler de arkasında saf tuttuk. Bize iki rekât namaz kıldırdı.

٤٦ - بَابُ الْمَسَاجِدِ فِي الْبُيُوتِ

46- Evlerde Mescitler Edinmek Bâbı

وَصَلَّى الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ فِي مَسْجِدِهِ فِي دَارِهِ جَمَاعَةً

Bera ibnu Âzib, evindeki mescidinde cemaatle namaz kıldırdı.

٤٢٥ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ غَفِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَخْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ عِثْبَانَ بْنَ مَالِكٍ وَهُوَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الْأَنْصَارِ أَنَّهُ أَتَى

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ أَكْرَهْتُ بَصَرِي وَأَنَا أَصْلِي
لِقَوْمِي فَإِذَا كَانَتْ الْأَمْطَارُ سَالَ الْوَادِي الَّذِي بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ لَمْ أَسْتَطِعْ أَنْ آتِيَ
مَسْجِدَهُمْ فَأَصَلِّيَ بِهِمْ وَوَدِدْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَيْكَ تَأْتِينِي فَتُصَلِّيَ فِي بَيْتِي فَأَتَّخِذَهُ
مُصَلًّى قَالَ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَفْعَلُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ
عَتَبَانُ فَقَدْ رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ حِينَ ارْتَفَعَ الثَّهَارُ فَاسْتَأْذَنَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَذِنَتْ لَهُ فَلَمْ يَجْلِسْ حَتَّى دَخَلَ الْبَيْتَ ثُمَّ قَالَ
أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أَصَلِّيَ مِنْ بَيْتِكَ قَالَ فَأَشْرَفْتُ لَهُ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنَ الْبَيْتِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَبَّرَ فَقُمْنَا فَصَفْنَا فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ قَالَ وَحَبَسْنَاهُ عَلَى
خَزِيرَةٍ صَنَعْنَاهَا لَهُ قَالَ قَابَ فِي الْبَيْتِ رِجَالٌ مِنْ أَهْلِ الدَّارِ ذَوُو عَدَدٍ فَاجْتَمَعُوا
فَقَالَ قَاتِلٌ مِنْهُمْ أَيْنَ مَالِكُ بْنُ الدُّخَيْنِ أَوْ ابْنُ الدُّخَيْنِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ ذَلِكَ مُنَافِقٌ
لَا يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُلْ ذَلِكَ أَلَا تَرَاهُ
قَدْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يُرِيدُ بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّا نَرَى
وَجْهَهُ وَتَصْصِيحَتَهُ إِلَى الْمُنَافِقِينَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ
حَرَّمَ عَلَى الثَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَتَّبِعِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ ثُمَّ
سَأَلْتُ الْحُصَيْنَ بْنَ مُحَمَّدٍ الْأَنْصَارِيَّ وَهُوَ أَحَدُ بَنِي سَالِمٍ وَهُوَ مِنْ سَرَاتِهِمْ عَنْ
حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ فَصَدَّقَهُ بِذَلِكَ.

425- Muhammed ibnur-Rabi el-Ensari'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle haber verdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in asha-bından olan ve Bedir savaşına katılmış ve Ensardan olan İtban ibnu Malik, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Gözlerim iyice zayıfladı ve ben kavmime namaz kıldırın biriyim. Evimle mescit arasındaki vadi, yağmur yağdığında doluyor ve ben kavminin mescidine gelip onlara namaz kıldırıyorum. Ey Allah'ın Rasûlü! Bana gelip evimde namaz kılmanı ve orayı da namazgâh edinmeyi temenni ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Evine gelip namaz kı-lacağım inşallah" dedi. İtban dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir gün yükseldiği vakit bana geldiler ve Allah Rasûlü

sallallahu aleyhi ve sellem girmek için izin istedi, ben de O'na izin verdim. Evime girdiğinde hemen oturmayıp: *"Evinin neresinde namaz kılmamı istersin"* dedi. Evin bir tarafını işaret ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oraya gidip (namaz için) tekbir getirdi. Bizde onun arkasında saf tuttuk ve bize iki rekât namaz kıldırdı. Sonra selam verdi. O'nun için yaptığımız "hazira"¹⁷¹ yemeğini yemesi için O'nu alıkoyduk. O mahallede oturan mahalle sakinleri (Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldiğini duyunca) toplandılar. Onlardan biri dedi ki: Malik ibnüd-Duhayşin -veya İbnu Duhayşin- nerede? Onlardan bazıları dediler ki: O, Allah'ı ve Rasul'ünü sevmeyen bir münafıktır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: *"Öyle deme. Onun Lailahe illallah (Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilah yoktur) deyip bununla Allah'ın rızasını istediğini görmedin mi?"* Adam dedi ki: Allah ve Rasûlü en iyi bilendir. İtban dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem münafıklar hakkında izlediği yolu, onlar hakkındaki metodu ve önerisini böyle bulurduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: *"Muhakkak ki Allah, Lailahe illallah (Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilah yoktur) diyen ve bununla da Allah'ın rızasını isteyen kimseye cehennemi haram kılmıştır."*

İbnu Şihab şöyle dedi: Sonra, Salimoğullarından ve onların en hayırlılarından biri olan Husayn ibnu Muhammed el-Ensari'ye, Mahmud ibnur-Rabi hadisinden sordum. O da onu doğruladı.

٤٧ - بَابُ التَّيْمَنِ فِي دُخُولِ الْمَسْجِدِ وَغَيْرِهِ

47- Mescide Ve Diğerlerine Sağ Ayak İle Girmek Bâbı

وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَتَدَأُ بِرِجْلِهِ الْيُمْنَى فَإِذَا خَرَجَ بَدَأَ بِرِجْلِهِ الْيُسْرَى

İbnu Ömer, mescide sağ ayağı ile girer, sol ayağı ile çıkardı.

٤٢٦ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ

أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ التَّيْمَنَ مَا اسْتَطَاعَ فِي شَأْنِهِ كُلِّهِ فِي طَهْوَرِهِ وَكَرَجْلِهِ وَتَعَلُّهِ.

171 Hazira: Etlerin küçük küçük doğranıp bol suyla kaynatıldıktan sonra içine un katılarak yapılan yemeğin adıdır.

426- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, temizliğinde, taranmasında, ayakkabı giymesinde ve güç yetirebildiği her işinde sağdan başlamayı severdi.

٤٨ - بَابُ هَلْ تُنْبَشُ قُبُورُ مُشْرِكِي الْجَاهِلِيَّةِ وَيَتَّخَذُ مَكَانَهَا مَسَاجِدَ

48- Bâb: Cahiliye Müşriklerinin Kabirlerinin Kazılıp Yerlerine Mescidler Edinilir mi?

لَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ وَمَا يُكْرَهُ مِنَ الصَّلَاةِ فِي الْقُبُورِ وَرَأَى عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يُصَلِّي عِنْدَ قَبْرِ فَقَالَ الْقَبْرِ الْقَبْرِ وَلَمْ يَأْمُرْهُ بِالْإِعَادَةِ

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Allah, Yahudilere lanet etsin. Onlar, Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edin-diler.” Kabirlerinde kılınan namaz, kerih görülmüştür. Enes ibnu Malik’i kabirin yanında namaz kılarken görmüş ve: Kabir, kabir diye nida etmiş, ancak onun namazını iade etmesini emretmemiştir.

٤٢٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ وَأُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرْنَا كَنِيسَةً رَأَتْهَا بِالْحَبَشَةِ فِيهَا تَصَاوِيرُ فَذَكَرْنَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أَوْلَيْكَ إِذَا كَانَ فِيهِمُ الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَمَاتَ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا وَصَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّوَرَ فَأَوْلَيْكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

427- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle haber verdi: Ummu Habibe ve Ummu Seleme Habeşistan'da gördükleri kiliseden ve içindeki resimlerden konuştular. Bunu Nebi sallallahu aleyhi ve sellem haber verince O şöyle buyurdu: “Onlar, içlerinde salih bir kimse öldüğünde, kabrine bir mescid inşa ederler ve içine de o resimlerden yaparlar. Onlar kıyamet günü Allah katında insanların en şerlileridir.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 434, 1341, 3828)

٤٢٨ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَتَزَلَّ أَعْلَى الْمَدِينَةِ فِي حَيٍّ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ فَأَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِمْ أَرْبَعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى بَنِي التَّجَارِ فَجَاءُوا مُتَقَلِّدِي السُّيُوفِ كَأَنِّي أُنْظِرُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَأَبُو بَكْرٍ رِذْفُهُ وَمَلَأَ بَنِي التَّجَارِ حَوْلَهُ حَتَّى أَلْقَى بِفَنَاءِ أَبِي أَيُّوبَ وَكَانَ يُحِبُّ أَنْ يُصَلِّيَ حَيْثُ أَذْرَكَتُهُ الصَّلَاةُ وَيُصَلِّيَ فِي مَرَابِضِ الْغَتَمِ وَأَنَّهُ أَمَرَ بَيْنَاءَ الْمَسْجِدِ فَأَرْسَلَ إِلَى مَلَأٍ مِنْ بَنِي التَّجَارِ فَقَالَ يَا بَنِي التَّجَارِ ثَامِنُونِي بِحَاثِطِكُمْ هَذَا قَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ فَقَالَ أَنَسٌ فَكَانَ فِيهِ مَا أَقُولُ لَكُمْ قُبُورُ الْمُشْرِكِينَ وَفِيهِ خَرِبٌ وَفِيهِ نَخْلٌ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ قُبِشَتْ ثُمَّ بِالْخَرِبِ فَسُوَّتْ وَبِالنَّخْلِ فَقَطَّعَ فَصَفُّوا النَّخْلَ قَبْلَةَ الْمَسْجِدِ وَجَعَلُوا عِضَادَتِيهِ الْحِجَارَةَ وَجَعَلُوا يَنْقُلُونَ الصَّخَرَ وَهُمْ يَرْتَجِزُونَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُمْ وَهُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَةِ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَةِ

428- Enes'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye girdi ve Medine'nin en yüksek yerine Amr ibnu Avf oğulları denilen kimselerin bulunduğu mahalleye indi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem orada on dört gece kaldı. Sonra Neccaroğullarına haber gönderdi. Onlar da boyunlarında kılıçları asılı olduğu halde geldiler. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem devesinin üzerinde Ebu Bekir terkinde ve Neccaroğulları çevresinde olduğu halde yola çıkışları hala gözümün önündedir. Nihayet Ebu Eyyüp'ün avlusuna devesini çökertti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem nerede namazın vakti girerse hemencecik orada namazını kılmayı severdi. Koyun ağlarında da namaz kılardı. Orada mescidin yapılması emrini verdi. Neccaroğulları cemaatine haber gönderip dedi ki: "Ey Neccaroğulları! Bu arsanızın fiyatını bana söyleyin." Dediler ki: Hayır, Allah'a yemin olsun ki bizler onun fiyatını istemiyoruz. Bizim ecrimiz Allah katındadır. Enes dedi ki: O arsanın içinde müşriklerin kabirleri, harabeler ve hurma ağaçları vardı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem müşriklerin kabirlerinin kazılmasını emretti. Sonra harabelerin düzeltilmesini emretti ve onlar da düzeltildi. Hurma ağaçlarının da

kesilmesini emretti. Hurma ağaçları da kesildi. Hurma ağaçlarını mescidin kiblesine sırayla dizdiler. Mescidin yan duvarlarını da taştan ördüler. Sahabeler şiirler söyleyerek taş taşımaya başladılar. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onlarla beraber şiir söylüyor ve şöyle diyordu:

*“Allah’ım ahiret hayrından başka hayır yoktur.
Sen Ensarı ve Muhacirleri bağışla.”*

٤٩ - بَابُ الصَّلَاةِ فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ

49- Koyun Ağıllarında Namaz Kılmak Bâbı

٤٢٩ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ ثُمَّ سَمِعْتُهُ بَعْدَ يَقُولُ كَانَ يُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ قَبْلَ أَنْ يُتَيَّئَ الْمَسْجِدُ.

429- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem koyun ağıllarında namaz kılardı. Sonra onun şöyle dediğini işittim: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescid-i Nebevi inşa edilmeden önce koyun ağıllarında namaz kılardı.

٥٠ - بَابُ الصَّلَاةِ فِي مَوَاضِعِ الْإِبِلِ

50- Develerin Bulunduğu Yerlerde Namaz Kılmak Bâbı

٤٣٠ - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَيَّانَ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ قَالَ رَأَيْتُ ابْنَ عُمَرَ يُصَلِّي إِلَى بَعِيرِهِ وَقَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُهُ

430- Nafi'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: İbnu Ömer'i, devesine doğru namaz kılarken gördüm. O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi böyle yaparken gördüm. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 507)

۵۱- بَاب مَنْ صَلَّى وَقَدَّامَهُ تَنُورٌ أَوْ نَارٌ أَوْ شَيْءٌ مِمَّا يُعْبَدُ فَأَرَادَ بِهِ اللَّهُ

51- Önünde Ocak, Ateş Veya Müşriklerin Taptıkları Başka Şeyler
Olduğu Halde Allah'ın Rızasını İsteyerek Namaz Kılan Kimse Bâbı

وَقَالَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
صُتَّ عَلَيَّ النَّارُ وَأَنَا أَصَلِّي

Zuhri dedi ki: Bana Enes haber verip şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben namaz kılarken cehennem bana gösterildi."

۴۳۱ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ
بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ انْخَسَفَتِ الشَّمْسُ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ أَرَيْتُ النَّارَ فَلَمْ أَرْ مَنْظَرًا كَالْيَوْمِ قَطُّ أَفْطَعَ

431- Abdullah ibnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Güneş tutuldu ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kûsûf (güneş tutulması) namazı kıldırdı. Sonra şöyle buyurdu:

"Bana cehennem gösterildi. Bugünkü gibi korkunç ve ürkütücü bir manzara görmemiştim."

۵۲- بَاب كَرَاهِيَةِ الصَّلَاةِ فِي الْمَقَابِرِ

52- Kabir Bulunan Yerlerde (Kabirlikte) Namaz Kılmanın
Kerahiyeti Bâbı

۴۳۲ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ أَخْبَرَنِي
نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اجْعَلُوا فِي بُيُوتِكُمْ مِنْ
صَلَاتِكُمْ وَلَا تَتَّخِذُوهَا قُبُورًا

432- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallal-

lahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “*Namazınızın bir kısmını (yani rafile namazlarınızı) evlerinizde kılınız. Evlerinizi (namaz kılınmayan) kabbirlere çevirmeyin.*” (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 1187)

۵۳- بَابُ الصَّلَاةِ فِي مَوَاضِعِ الْخَسْفِ وَالْعَذَابِ

53- Allah'ın Yerin Dibine Geçirdiği ve Üzerlerine Azâb İndirdiği Kavimlerin Mekânlarında Namaz Kılmanın Hükümü Bâbı

وَيَذْكُرُ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَرِهَ الصَّلَاةَ بِخَسْفِ بَابِلَ

Ali'nin, -Allah ondan razı olsun- Allah'ın yerin dibine geçirdiği Bâbil topraklarında namaz kılmayı kerih gördüğü zikrolunmuştur.

۴۳ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَدْخُلُوا عَلَى هَؤُلَاءِ الْمُعَذَّبِينَ إِلَّا أَنْ تُكُونُوا بَاكِينَ فَإِنْ لَمْ تُكُونُوا بَاكِينَ فَلَا تَدْخُلُوا عَلَيْهِمْ لَا يُصِيبُكُمْ مَا أَصَابَهُمْ.

433- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah'ın azâb indirdiği bu kavmin meskenlerine girmeyin. Ancak ağlayarak oradan geçin. Şayet ağlayamazsanız oralara girmeyiniz ki onların başlarına gelen sizin de başınıza gelmesin.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 338, 3381, 4419, 4420, 4702)

۵۴- بَابُ الصَّلَاةِ فِي الْبَيْعَةِ

54- Hristiyanların Kiliselerinde Kılınan Namaz Bâbı

وَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَّا لَا تَدْخُلُ كَنَائِسَكُمْ مِنْ أَجْلِ التَّمَاثِيلِ الَّتِي فِيهَا الصُّورُ وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يُصَلِّي فِي الْبَيْعَةِ إِلَّا بَيْعَةً فِيهَا تَمَاثِيلُ

Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bizler oralarda bulunan resim ve heykellerden dolayı kiliselerinize girmeyiz. İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- içinde heykel bulunan kiliseler dışında diğerlerinde namaz kılardı.

٤٣٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَنِيْسَةً رَأَتْهَا بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ يُقَالُ لَهَا مَارِيَّةٌ فَذَكَرَتْ لَهُ مَا رَأَتْ فِيهَا مِنَ الصُّوْرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُولَئِكَ قَوْمٌ إِذَا مَاتَ فِيهِمُ الْعَبْدُ الصَّالِحُ أَوْ الرَّجُلُ الصَّالِحُ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا وَصَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّوْرَ أُولَئِكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ

434- Aişe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle haber dedi:

Ummu Seleme, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Habeşistan da gördüğü ve Mariye denilen kiliseden ve içinde gördüğü resimlerden bahsetti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Onlar öyle bir kavimdir ki, içlerinden salih bir kul veya salih bir adam öldüğünde kabrinin üzerinde mescid inşa ederler ve içine de o resimlerden yaparlar. Onlar Allah katında yaratılmışların en şerlileridir."

٥٥- بَاب

55- Bâb

٤٣٥-٤٣٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُيَيْنَةُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَائِشَةَ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ قَالَا لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ يَطْرُحُ خَمِيصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا اغْتَمَّ بِهَا كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ لَعَنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحْدِثُونَ مَا صَنَعُوا

435-436- Aişe ve Abdullah ibnu Abbas'tan, -Allah onlardan razı olsun- O ikisi şöyle dediler: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ölüm

hastalığında iken kendisine ait motifli bir elbiseyi yüzüne örterdi. Buna-
lınca da onu yüzünden çekerti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem
bu haldeyken şöyle buyurdu:

*“Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edinen Yahudi ve Hristi-
yanlara Allah lânet etsin.”* Onların yaptıklarından ümmetini sakındırıyor-
du. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1330, 1390, 3453, 4441, 4443, 5815: 3454, 4444, 5816)

٤٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شَهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ
الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَاتِلَ اللَّهُ الْيَهُودَ
اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ.

437- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah
Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

*“Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edinen Yahudileri Allah
öldürsün.”* 172

٥٦ - بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا

56- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem: *“Bana yeryüzü, mescid ve
temizleyici kılındı”* Kavli Bâbı

٤٣٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ قَالَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ قَالَ حَدَّثَنَا سَيَّارٌ هُوَ أَبُو
الْحَكَمِ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ الْفَقِيرُ قَالَ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي نُصِرْتُ
بِالرُّغْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا وَأَيَّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي
أَذْرَكَهُ الصَّلَاةَ فَلْيَصِلْ وَأَحْلَتْ لِي الْغَنَائِمُ وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً
وَيُبْعَثُ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ

438- Cabir ibnu Abdullah'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle de-

172 Bu rivayet türbelerin ve kabirlerin yükseltilmesini oraları bayram yerine çevirme-
yi yasaklıyor.

di: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Benden önce hiçbir peygambere verilmemiş beş şey bana verildi. (Düşmanlarımın kalbine) bir aylık mesafeden korku salmakla yardım olundum. Yeryüzü bana mescid ve temizleyici kılınmıştır. Ümmetimden her kime namaz vakti erişirse (su bulamazsa, temiz bir toprakla teyemmüm alıp) namazını kılsın. Benden önce hiçbir peygambere helal kılınmayan savaş ganimetleri bana helal kılındı. Bana şefa'at etme hakkı verildi. Benden önceki peygamberler özel olarak kendi kavimlerine gönderilirlerdi. Ben ise tüm insanlığa gönderildim."

٥٧- بَابُ نَوْمِ الْمَرْأَةِ فِي الْمَسْجِدِ

57- Kadının Mescidde Uyuması Bâbı

٤٣٩ - حَدَّثَنَا عُيَيْنَةُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ غُرَؤَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ وَلِيدَةَ كَانَتْ سَوْدَاءَ لِحَيٍّ مِنَ الْعَرَبِ فَأَعْتَقَهَا فَكَانَتْ مَعَهُمْ قَالَتْ فَخَرَجْتُ صَبِيَّةً لَهُمْ عَلَيْهَا وَشَاخٌ أَحْمَرٌ مِنْ سُورٍ قَالَتْ فَوَضَعْتُهُ أَوْ وَقَعَ مِنْهَا فَمَرْتُ بِهِ حُدَيَّةً وَهُوَ مُلْقَى فَحَسِبْتُهُ لَحْمًا فَخَطَفْتُهُ قَالَتْ فَاتَّمَسُوهُ فَلَمْ يَجِدُوهُ قَالَتْ فَاتَّهَمُونِي بِهِ قَالَتْ فَطَفَقُوا يُفْتَشُونَ حَتَّى فَتَشُوا قُبْلَهَا قَالَتْ وَاللَّهِ إِنِّي لَقَائِمَةٌ مَعَهُمْ إِذْ مَرَّتِ الْحُدَيَّةُ فَأَلْقَتْهُ قَالَتْ فَوَقَعَ بَيْنَهُمْ قَالَتْ فَقُلْتُ هَذَا الَّذِي اتَّهَمْتُونِي بِهِ زَعَمْتُمْ وَأَنَا مِنْهُ بَرِيئَةٌ وَهُوَ ذَا هُوَ قَالَتْ فَجَاءَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمَتْ قَالَتْ عَائِشَةُ فَكَانَ لَهَا خِبَاءٌ فِي الْمَسْجِدِ أَوْ حَفْشٌ قَالَتْ فَكَانَتْ تَأْتِينِي فَتَحَدِّثُ عِنْدِي قَالَتْ فَلَا تَجْلِسُ عِنْدِي مَجْلِسًا إِلَّا قَالَتْ وَيَوْمَ الْوِشَاحِ مِنْ أَعَاجِيبِ رَبَّنَا أَلَا إِلَهُ مِنْ بَلَدَةِ الْكُفْرِ أَلْجَانِي قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ لَهَا مَا شَأْنُكَ لَا تَقْعُدِينَ مَعِيَ مَقْعَدًا إِلَّا قُلْتُ هَذَا قَالَتْ فَحَدَّثَنِي بِهَذَا الْحَدِيثِ

439- Aişe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi:

Arab kabilelerinden birinin siyahî bir cariyesi vardı. Onlar o cariye-yi azad etmişlerdi. O ise onların yanında idi. O cariye dedi ki: O kabile-nin küçük kızının üzerinde, deriden yapılmış, kırmızı renkli bir kuşağı

vardı. Kız çocuğu onu çıkarıp koydu. -veya üzerinden düştü- Bir çaylak kuşu gelip o kuşağı et zannederek kapıp gitti. O kuşağı aradılar, ancak bulamadılar. Beni, o kuşağı almakla itham ettiler. Aişe dedi ki: Onun üzerini aramaya başladılar. Hatta onun avret yerini bile aramışlar. Cariye dedi ki: Allah'a yemin olsun ki ben onlarla beraber ayakta dikilip dururken o kuşağı alan çaylak kuşu geldi ve kuşağı attı. O kuşak tam ortalarına düştü. Dedim ki: İşte beni almakla itham edip zannettiğiniz kuşak. İşte o burada, ben ise bundan uzağım. Aişe dedi ki: O cariyeye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip Müslüman oldu.

Aişe dedi ki: O kadının mescidde kendine ait çadırı veya odası vardı. Benim yanıma gelir ve konuşurdu. Benimle her oturuşunda şöyle derdi:

Kuşağın kaybolup bulunduğu gün Rabbimin şaşılacak işlerindendir. Muhakkak ki O, beni küfür beldesinden kurtardı.

Aişe: Ona dedim ki, neden seninle her oturuşumuzda bu sözü zikrediyorsun, dedim ve bana bu hadisi zikretti.

۵۸- بَابُ نَوْمِ الرِّجَالِ فِي الْمَسْجِدِ

58- Erkeklerin Mescidde Uyumalarının Cevâzı Bâbı

وَقَالَ أَبُو قَلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَدِمَ رَهْطٌ مِنْ عُكْلٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانُوا فِي الصُّفَّةِ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ كَانَ أَصْحَابُ الصُّفَّةِ الْفُقَرَاءَ

Ebu Kilabe, Enes'ten şöyle dedi: Ukl kabilesinden bir grup Nebi sallallahu aleyhi ve selleme geldiler ve (mescidde) suffede yattılar. Ebu Bekir'in oğlu Abdurrahman şöyle dedi: Ashâbı Suffe (mescidde kalan) fakir kimselerdi.

۴۴۰ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قَالَ

أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَنَّهُ كَانَ يَنَامُ وَهُوَ شَابٌ أَغْرَبُ لَا أَهْلَ لَهُ فِي مَسْجِدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

440- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: O, genç, bekâr ve ailesi yok iken Mescid-i Nebevi'de uyuyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1121,1156,3738,3740,7015; 7028,7030)

٤٤١ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتَ فَاطِمَةَ فَلَمْ يَجِدْ عَلَيْهَا فِي الْبَيْتِ فَقَالَ أَيْنَ ابْنُ عَمِّكَ قَالَتْ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ شَيْءٌ فَغَاضَبَنِي فَخَرَجَ فَلَمْ يَقُلْ عِنْدِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْإِنْسَانِ انْظُرْ أَيْنَ هُوَ فَجَاءَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هُوَ فِي الْمَسْجِدِ رَاقِدٌ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُضْطَجِعٌ قَدْ سَقَطَ رِدَاؤُهُ عَنْ شِقِّهِ وَأَصَابَهُ تُرَابٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُهُ عَنْهُ وَيَقُولُ قُمْ أَبَا تُرَابٍ قُمْ أَبَا تُرَابٍ

441- Sehl İbnu Sa'd'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Fatıma'nın evine geldi ve Ali'yi göremeyince: "Amcanın oğlu nerede?" diye sordu. Fatıma dedi ki: Onunla benim aramda bir şey oldu da benimle bozuştı ve bu yüzden evden çıktı ve burada kaylûle (yani öğlen uykusuna) yatmadı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem birisine: "Onun nerede olduğuna bak" buyurdu. O adam gelip dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! O, mescidde uyuyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mescide geldi. Ali ise, yan tarafına yatmış, ridası bir yanından yere düşmüş ve vücuduna toprak bulaşmış bir halde idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'ndan toprağı silerek şöyle diyordu: "Kalk ey Ebu Turab! Kalk ey Ebu Turab!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3703, 6204, 6280)

٤٤٢ - حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ عِيسَى قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ فَضِيلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ سَبْعِينَ مِنْ أَصْحَابِ الصُّفَّةِ مَا مِنْهُمْ رَجُلٌ عَلَيْهِ رِدَاءٌ إِلَّا إِزَارَ وَإِمَّا كِسَاءً قَدْ رَبَطُوا فِي أَعْنَاقِهِمْ فَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ نِصْفَ السَّاقَيْنِ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ الْكَعْبَيْنِ فَيَجْمَعُهُ بِيَدِهِ كَرَاهِيَةً أَنْ تُرَى عَوْرَتُهُ.

442- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Suffe ehlinde yetmiş kişiyi gördüm. Onlardan kimi (bedeninin üstünü örten) rida giyer, kimi de sadece (bedeninin altını örten) izar giyerdi. Elbisesi olan ise onu boynuna bağlardı ki, bu elbise uyluğunun yarısına ulaşır, kiminin de aşık kemiğine ulaşır. Onlardan her biri namazda avret yerleri görünür korkusuyla elbisesini eli ile toplardı.

۵۹- بَابُ الصَّلَاةِ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ

59- Yolculuktan Döndüğünde Mescidde Namaz Kılmak Bâbı

وَقَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأُ بِالْمَسْجِدِ فَصَلَّى فِيهِ

Ka'b ibnu Malik şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yolculuktan döndüğünde ilk önce Mescid'e gelir ve orada namaz kılar.

۴۴۳- حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَارِبُ بْنُ دَثَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ مِسْعَرُ أَرَاهُ قَالَ ضَحَى فَقَالَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَكَانَ لِي عَلَيْهِ دَيْنٌ فَقَضَانِي وَزَادَنِي

443- Cabir ibnu Abdullah'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'de iken O'nun yanına geldim. -Mısar dedi ki: Ben Muharib'in kuşluk vakti dediğini sanıyorum- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İki rekât namaz kıl" buyurdu. Benim O'nda alacağım vardı. Onu bana ödedi ve fazla da verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1801, 2097, 2309, 2385, 2494, 2470, 2603, 2604, 2728, 2861, 2967, 3087, 3089, 3090, 3052, 5079, 5080, 5243, 5244, 5245, 5246, 5247, 5367, 6387)

۶۰- بَابُ إِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ

60- Mescide Girdiğinde (Oturmadan Önce) İki Rekât Namaz Kılınması Bâbı

٤٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرْقِيِّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ السَّلْمِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ.

444- Ebu Katade es-Selmi'den, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz mescide girdiğinde oturmadan önce iki rekât namaz kılın." 173 (Hadîsin geçtiği diğer bir yer: 1164)

٦١ - بَابُ الْحَدَّثِ فِي الْمَسْجِدِ

61- Mescidde Meydana Gelen Hades Bâbı

٤٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزُّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ الَّذِي صَلَّى فِيهِ مَا لَمْ يُحْدِثْ تَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ

445- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz namaz kıldığı yerde abdestini bozmadıkça oturursa Melekler ona "Allahım, onu bağışla, Allahım ona merhamet et" diye dua ederler."

٦٢ - بَابُ بُنْيَانِ الْمَسْجِدِ

62- Mescid-i Nebevi'nin İnşa Edilmesi Bâbı

173 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Camilere hakkını verin buyurdu.Oradakiler camilerin hakkı nedir deyince oturmadan önce iki rekat namaz kılmaktır demiştir.

وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ كَانَ سَقْفُ الْمَسْجِدِ مِنْ جَرِيدِ التَّخْلِ وَأَمَرَ عُمَرُ بِنَاءَ الْمَسْجِدِ وَقَالَ أَكُنْ النَّاسَ مِنَ الْمَطَرِ وَإِيَّاكَ أَنْ تُحْمَرَ أَوْ تُصْفَرَ فَتَفْتِنَ النَّاسَ وَقَالَ أَنَسٌ يَتَّبِعُونَ بِهَا ثُمَّ لَا يَغْمُرُونَهَا إِلَّا قَلِيلًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَتُزَخْرَفَتْهَا كَمَا زَخْرَفَتْ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى

Ebu Said şöyle dedi: Mescid-i Nebevi'nin tavanı hurma dallarından idi. Ömer -Allah ondan razı olsun- Mescid'i yapan ustaya şöyle dedi: İnsanları yağmurdan koruyacak şekilde Mescid'in tavanını kapat. Sakın ola ki rengini kırmızılı veya sarılı yapıpta insanları fitneye düşürmeyesin.

Enes -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Mescidlerle övünürler de sonra çok az inşa ederler.

İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir: Yahudi ve Hıristiyanların süsledikleri gibi sizler de mescidleri süsleyeceksiniz.

٤٤٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ قَالَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمَسْجِدَ كَانَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَبْنًى بِاللِّبْنِ وَسَقْفُهُ الْجَرِيدُ وَعُمْدُهُ خَشَبُ التَّخْلِ فَلَمْ يَزِدْ فِيهِ أَبُو بَكْرٍ شَيْئًا وَزَادَ فِيهِ عُمَرُ وَبَنَاهُ عَلَى بُنْيَانِهِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِاللِّبْنِ وَالْجَرِيدِ وَأَعَادَ عُمْدَهُ خَشَبًا ثُمَّ غَيَّرَهُ عُثْمَانُ فَزَادَ فِيهِ زِيَادَةً كَثِيرَةً وَبَنَى جِدَارَهُ بِالْحِجَارَةِ الْمَنْقُوشَةِ وَالْقَصَّةِ وَجَعَلَ عُمْدَهُ مِنْ حِجَارَةٍ مَنْقُوشَةٍ وَسَقْفَهُ بِالسَّاجِ.

446- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle haber verdi: Mescid-i Nebevi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında kerpiçten bina edilmiş, çatısı hurma dalları, direkleri de hurma kütüklerinden idi. Ebu Bekir, -Allah ondan razı olsun- (hilafeti zamanında) Mescid'in binasına hiçbir ziyadelik yapmadı. Ömer -Allah ondan razı olsun- ise, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında kullanılan inşaat malzemelerinden hiçbir değişiklik yapmadı. Yine kerpiç ve hurma dallarını kullanarak Mescid'i genişletti ve direklerini de ağaç olarak yaptı. Sonra Osman -Allah ondan razı olsun- Mescid-i Nebevi'nin inşa-

atında kullanılan malzemeleri tamamen değiştirip birçok ziyadelikler getirdi. Duvarlarını nakışlı ve kesme taşlarla ördürdü. Direklerini nakışlı taşlarla diktirdi. Çatısını da Hint ardıcından yaptırdı.

٦٣ - بَابُ التَّعَاوُنِ فِي بِنَاءِ الْمَسْجِدِ

63- Mescidin İnşasında Yardımlaşma Bâbı

﴿ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَغْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ إِمَّا يَغْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ
الْمُهْتَدِينَ ﴾

«Müşriklerin, kendi küfürlerine bizzat kendileri şahitlik edip dururken, Allah'ın mescidlerini tamir etmeleri olacak iş değildir. Bunlar, iyi amelleri boşa gitmiş kimselerdir; cehennemde de onlar daimidirler. Oysa Allah'ın mescidlerini, yalnız Allah, ve âhiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve sadece Allah'tan korkan kimse-ler tamir ederler. İşte onların doğru yolda olmaları muhtemeldir.» (Tevbe: 17-18)

٤٤٧ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُخْتَارٍ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدُ
الْحَذَاءُ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ وَلابْنُهُ عَلِيُّ الطَّلِقَا إِلَى أَبِي سَعِيدٍ فَاسْمَعَا مِنْ
حَدِيثِهِ فَالْطَّلِقَا إِذَا هُوَ فِي حَائِطٍ يُصْلِحُهُ فَأَخَذَ رِدَاءَهُ فَاحْتَبَى ثُمَّ أُنْشَأَ يُحَدِّثُنَا حَتَّى
أَتَى ذِكْرُ بِنَاءِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ كُنَّا نَحْمِلُ لَبْنَةً لَبْنَةً وَعَمَّارٌ لَبْتَيْنِ لَبْتَيْنِ فَرَأَاهُ النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَنْفُضُ الثَّرَابَ عَنْهُ وَيَقُولُ وَيَجَّ عَمَّارُ تَقْتُلُهُ الْفِتْنَةُ الْبَاقِيَةُ
يَدْعُوهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ وَيَدْعُوهُ إِلَى النَّارِ قَالَ يَقُولُ عَمَّارُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْفِتَنِ

447- İkrime'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi:

İbnu Abbas, bana ve oğlu Ali'ye dedi ki: Ebu Said el-Hudri'ye gidi-
din de O'nun hadisini dinleyin. Biz de kalkıp O'nun yanına gittik. O'nun

yanına vardığımızda O, bostanında çalışıyordu. Bizi görünce ridasını aldı ve ayaklarını toplayıp elbisesinin içine alarak oturdu. Sonra da bizimle konuşmaya başladı. Sözü Mescid-i Nebevi'nin bina edilişine gelince şöyle dedi: Bizler, kerpiçleri birer birer taşıyorduk. Ammar ise kerpiçleri ikişer ikişer taşıyordu. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem O'nu bu halde görünce, O'nun üzerinden tozu toprağı silkeleyerek şöyle buyurdu: "Vay Ammar'a! O'nu bâği (haddi aşan, zalim) bir topluluk öldürecek. Ammar, kendisini öldürenleri cennete, onlar ise O'nu cehenneme çağırırlar."

Ebu Said dedi ki: Ammar, fitnelerden Allah'a sığınırım, diyordu. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 2812)

٦٤ - بَابُ الاسْتِعَاثَةِ بِالتَّجَارِ وَالصُّنَاعِ فِي أَغْوَادِ الْمَنَبْرِ وَالْمَسْجِدِ

64- Mescidin Yapımında İnşaat Ustasından ve Minberin Yapılacağı Tahta Parçası Hususunda Marangozdan Yardım istemek Bâbı

٤٤٨ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى امْرَأَةٍ مُرِي غُلَامَكَ التَّجَارَ يَعْمَلُ لِي أَغْوَادًا أَجْلِسُ عَلَيْهِمْ.

448- Sehl'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kölesi marangoz olan bir kadına, kölesine, kendisinin üzerine oturacağı tahta parçasından bir (minber) yapması konusunda kölesine emretmesi için haber gönderdi.

٤٤٩ - حَدَّثَنَا خَلَادٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَجْعَلُ لَكَ شَيْئًا تَقْعُدُ عَلَيْهِ فَإِنَّ لِي غُلَامًا تَجَارًا قَالَ إِنْ شِئْتَ فَعَمِلْتُ الْمَنَبَرَ

449- Cabir'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi:

Bir kadın dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Benim marangoz olan bir kölen var. Sana (mescidde) üzerine oturacağın bir (minber) yaptırayım mı?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Dilersen yaptır” buyurdu. Bunun üzerine kadın, kölesine minberi yaptırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 918, 2095, 3584, 3585)

٦٥- بَاب مَنْ بَنَى مَسْجِدًا

65- Mescid İnşa Eden Kimsenin Fazileti Bâbı

٤٥٠ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو أَنَّ بُكَيْرًا حَدَّثَهُ أَنَّ عَاصِمَ بْنَ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ اللَّهِ الْخَوْلَانِيَّ أَنَّهُ سَمِعَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ يَقُولُ عِنْدَ قَوْلِ النَّاسِ فِيهِ حِينَ بَنَى مَسْجِدَ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكُمْ أَكْثَرْتُمْ وَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ بَنَى مَسْجِدًا قَالَ بُكَيْرٌ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ يَنْتَفِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ مِثْلَهُ فِي الْجَنَّةِ

450- Ubeydullah el-Havlani'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: Osman ibnu Affan, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Mescidi'ni yeniden inşa ederken, insanların bunun hakkında konuştuklarını duyunca şöyle dedi: “Muhakkak ki sizler bu konuda sözü çoğaltınız. Oysa ben Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim:

“Her kim yalnızca Allah'ın rızasını isteyerek mescid inşa ederse, Allah da onun için aynını cennette inşa eder.”

٦٦- بَابُ يَأْخُذُ بِنُصُولِ الثَّيْلِ إِذَا مَرَّ فِي الْمَسْجِدِ

66- Okuyla Mescidden Geçen Birinin, Onun Ucundaki Sivri Demiri Tutarak Geçmesi Bâbı

٤٥١ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قُلْتُ لِعَمْرُو أَسَمِعْتَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ مَرَّ رَجُلٌ فِي الْمَسْجِدِ وَمَعَهُ سِهَامٌ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْسِكْ بِنَصَالِهَا

451- Sufyan'dan, O şöyle dedi: Amr'a dedim ki: Cabir ibnu Abdullah'ı şöyle derken işittin mi: Beraberinde oku olan birisi mescide uğradı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona dedi ki: "Okunun ucundaki sivri demiri tut." (Amr: Evet, dedi.)¹⁷⁴ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7073, 7074)

٦٧- بَابُ الْمُرُورِ فِي الْمَسْجِدِ

67- Mescidden Geçmenin Cevazı Bâbı

٤٥٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ مَرَّ فِي شَيْءٍ مِنْ مَسَاجِدِنَا أَوْ أَسْوَاقِنَا بِنَبْلِ فَلْيَأْخُذْ عَلَى نَصَالِهَا لَا يَغْقَرَ بِكَفِّهِ مُسْلِمًا

452- Ebu Burde, babasından şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim elinde ok olduğu halde bizim mescidlerimizden veya sokaklarımızdan geçerse, okunun ucundaki sivri demiri eliyle tutsun ki (istemeden) bir müslümanı yaralamasın." (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 7075)

٦٨- بَابُ الشُّعْرِ فِي الْمَسْجِدِ

68- Mescidde Şiir Okumanın Hükümü Nedir? Bâbı

٤٥٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ حَسَّانَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيَّ يَسْتَشْهِدُ أَبَا هُرَيْرَةَ أَلْشُّذَّكَ اللَّهُ هَلْ سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَا حَسَّانُ أَجِبْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ آيِدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ نَعَمْ

174 Müslümanın dokunulmazlığına işaret edilmiştir.

453- Ebu Seleme ibnu Abdurrahman ibnu Avf'tan. Hassan ibnu Sabit el- Ensari (mescidde şiir okumak hususunda) Ebu Hureyre'yi kendisine şahit tutmak isteyerek dedi ki: Allah için söyle. Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittin mi? *"Ey Hassan! (Allah'ın Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ve ashabını hicveden bu kâfirlere şiirinle) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem adına cevap ver. Allah'ım onu Cibril ile kuvvetlendir."* Ebu Hureyre: Evet duydum, dedi.

٦٩ - بَابُ أَصْحَابِ الْحِرَابِ فِي الْمَسْجِدِ

69- Yanlarında Mızrak Taşıyan Kimselerin Mescide Girmelerinin Cevazı Bâbı

٤٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا عَلَى بَابِ حُجْرَتِي وَالْحَبَشَةُ يَلْعَبُونَ فِي الْمَسْجِدِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتُرُنِي بِرِدَائِهِ أَنْظُرُ إِلَى لَعِبِهِمْ

454- Urve ibnu Zubeyr'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle haber verdi: Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bir gün, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi odamın kapısında, Mescid'de oynayan Habeşlilere bakarken gördüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ridasıyla, ben onların oyunlarına bakayım diye beni perdeliyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 455, 950, 988, 2906, 3529, 3931, 5190, 5236)

٤٥٥ - زَادَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْحَبَشَةُ يَلْعَبُونَ بِحِرَابِهِمْ.

455- Urve, Aişe'den şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi (mescidde) mızraklarıyla oynayan Habeşlileri seyrederken gördüm.

٧٠- بَابُ ذِكْرِ الْبَيْعِ وَالشِّرَاءِ عَلَى الْمِنْبَرِ فِي الْمَسْجِدِ

70- Mescidde Minber Üzerinde Yapılan Alışverişin Zikri Bâbı

٤٥٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَتَتْهَا بَرِيرَةُ تَسْأَلُهَا فِي كِتَابَتِهَا فَقَالَتْ إِنْ شِئْتَ أَغَطَيْتُ أَهْلَكَ وَيَكُونُ الْوَلَاءُ لِي وَقَالَ أَهْلُهَا إِنْ شِئْتَ أَغَطَيْتَهَا مَا بَقِيَ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً إِنْ شِئْتَ أَغَطَيْتَهَا وَيَكُونُ الْوَلَاءُ لَنَا فَلَمَّا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرْتُهُ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْتَاعِيهَا فَأَعْتَقِيهَا فَإِنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْتَقَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً فَصَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَلَيْسَ لَهُ وَإِنْ اشْتَرَطَ مِائَةَ مَرَّةٍ قَالَ عَلِيُّ قَالَ يَحْيَى وَعَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُمَرَ لَحْوَهُ وَقَالَ جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ عَنْ يَحْيَى قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ قَالَتْ سَمِعْتُ عَائِشَةَ وَرَوَاهُ مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُمَرَ أَنَّ بَرِيرَةَ وَلَمْ يَذْكُرْ صَعِدَ الْمِنْبَرَ.

456- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Berire, hürriyetini satın alma yazışması hakkında yardım etmesi için Aişe'ye geldi. Aişe dedi ki: Dilersen, sahiplerine borcundan kalan kısmını veririm ve velayet hakkın benim üzerime olur. Onun efendileri dediler ki: Dilersen, Berire'ye borcunun kalanını verirsın, dediler.

Sufyan bir keresinde şöyle dedi: “Dilersen, Berire’yi azad edersin. Velayet hakkında bizim üzerimizde olsun.” Allah Rasûlü geldiğinde bu olanları anlattım. O şöyle buyurdu: “Berire’yi onlardan satın al ve O’nu azad et. Velayet hakkı da azad edenin üzerinedir.” Sonra Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem minbere çıkıp şöyle dedi: “Bazı kavimlere ne oluyor da, Allah’ın Kitabında olmayan şartları şart koşuyorlar? Her kim Allah’ın Kitabında olmayan bir şartı şart koşarsa onun lehine değildir. Yüz kerede şart koşsa bu hüküm değişmez.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1493, 2155, 2168, 2536, 2560, 2561, 2563, 2564, 2565, 2578, 2717, 2726, 2729, 7235, 5097, 5279, 5284, 5430, 6717, 6751, 6754, 6758, 6760)

٧١- بَابُ التَّقَاضِي وَالْمُلَازِمَةِ فِي الْمَسْجِدِ

71- Mescidde Borçlu Kimsenin Borcunu Ödemesini İstemek ve Borçluyu (Borcunu Ödeyene Kadar) Bırakmamak Bâbı

٤٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ عَنْ كَعْبِ اللَّهِ تَقَاضَى ابْنِ أَبِي حَذَرْدٍ دَيْنًا كَانَ لَهُ عَلَيْهِ فِي الْمَسْجِدِ فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا حَتَّى سَمِعَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي بَيْتِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمَا حَتَّى كَشَفَ سِجْفَ حُجْرَتِهِ فَقَادَى يَا كَعْبُ قَالَ كَيْفَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ ضَعُ مِنْ دَيْنِكَ هَذَا وَأَوْمَأَ إِلَيْهِ أَيُّ الشُّطْرَ قَالَ لَقَدْ فَعَلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ قُمْ فَأَقْضِهِ.

457- Abdullah ibnu Kâb, ibnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle haber verdi: Kâb ibnu Malik, ibnu Ebi Hadred'in kendisine olan borcunu mescidde iken ödemesini istedi. O ikisinin sesleri yükseldi, öyle ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinde olduğu halde onların seslerini duydu. Onlara doğru çıktı ve odasının perdesini aralayarak: "Ey Kâb!" diye seslendi. Kâb dedi ki: Buyur Ey Allah'ın Rasûlü! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eliyle işaret ederek "Alacağının yarısını ondan alma" buyurdu. Kâb dedi ki: Alacağımın yarısını ona bağışladım ey Allah'ın Rasûlü! Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem borçluya yani Ebu Hadred'e "kalk ve borcunu öde" buyurdu.

٧٢- بَابُ كُنْسِ الْمَسْجِدِ وَالتَّقَاطِ الْخَرَقِ وَالْقَذَى وَالْعِيدَانِ

72- Mescidi Süpürmek ve Orada Bulunan Çabut, Paçavra, Çöp Ve Ağaç Kırıntılarını Toplamak Bâbı

٤٥٨ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا أَسْوَدَ أَوْ امْرَأَةً سَوْدَاءَ كَانَ يَقُمُ الْمَسْجِدَ فَمَاتَ فَسَأَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُ فَقَالُوا مَاتَ قَالَ أَفَلَا كُنْتُمْ أَذْثُمُونِي بِهِ دُلُونِي عَلَى قَبْرِهِ أَوْ قَالَ قَبْرَهَا فَأَتَى قَبْرَهَا فَصَلَّى عَلَيْهَا.

458- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle haber verdi: Zenci bir adam -veya zenci bir kadın- mescidi süpürtüp temizlerdi. Sonra O vefat etti. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onun halinden sorunca dediler ki: O vefat etti. “*Bunu bana bildirmeniz gerekmez miydi? Bana onun kabrini gösterin*” buyurdu. Onun kabrinin başına geldi ve onun cenaze namazını kıldı.¹⁷⁵ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 460, 1337)

۷۳- بَابُ تَحْرِيمِ تِجَارَةِ الْخَمْرِ فِي الْمَسْجِدِ

73- Mescidde İçki Ticaretinin Haram Kılındığının Zikri Ve Hükümlerinin Açıklanmasının Cevazı Bâbı

۴۵۹- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا أُنْزِلَتْ الْآيَاتُ مِنْ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي الرِّبَا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَقَرَأَهُنَّ عَلَى النَّاسِ ثُمَّ حَرَّمَ تِجَارَةَ الْخَمْرِ

459- Aişe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bakara sure-sindeki faiz ile alakalı (275- Ribâ yiyenler, “alışveriş, ribâ gibidir demiş olmaları dolayısıyla, ancak kendisini şeytan çarpmış mecnûn kimsenin kalktığı gibi kalkarlar. Halbuki Allah, alışverişi helâl, ribâyı ise, haram kılmıştır. Buna göre, kime Rabbından bir öğüt gelir de bu haramdan vazgeçerse, geçmişi kendisine, işi Allah'a aittir. Kim de tekrar bu harama) dönerse, işte bunlar cehennem ashabıdır; cehennemde dâimdirler. 276- Allah, ribânın bereketini giderir, sadakaları ise, bereketlendirir. Allah, küfürde ve günâhta ısrar eden hiç kimseyi sevmez. 277- İman edenlerin, hayırlı iş işleyenlerin, namazı hakkıyla edâ edip zekatı verenlerin Rabları katında mükâfatları vardır; onlara korku yoktur; mahzun olacaklar da onlar değildir. 278- Ey İman edenler! Eğer gerçekten mü'min iseniz, Allah'tan korkun ve ribâdan geri kalanı bırakın. 279- Fakat bunu yapmazsanız, Allah'a ve Rasûlüne karşı savaşa girdiğinizi bilin ve eğer tevbe ederseniz, ana paranız sizindir; ne haksızlık etmiş, ne de haksızlığa uğramış olursunuz.) ayetleri indirilince, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem mescide çıkıp bu ayetleri insanlara okudu. Sonra da içki ticaretini haram kıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2084, 2226, 4540, 4541, 4542, 4543)

175 Cenaze namazına yetişemeyen gıyabında kılabilir.

٧٤- بَابُ الْخَدَمِ لِلْمَسْجِدِ

74- Mescid İçin Hizmet Verenler Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿لَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا﴾ لِلْمَسْجِدِ يَخْدُمُهَا

İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- *“Ben, karnımdakini yalnız ibadet için sana adadım.”* Al-i İmran 35 âyetinin, Mescid için hizmet veren, manasına geldiğini söylemiştir.

٤٦٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ وَاقِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ امْرَأَةً أَوْ رَجُلًا كَانَتْ تَقُمُ الْمَسْجِدَ وَلَا أَرَاهُ إِلَّا امْرَأَةً فَذَكَرَ حَدِيثَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ صَلَّى عَلَى قَبْرِهَا

460- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: Bir kadın -veya bir adam- mescidi süpürüp temizliyordu. – Ebu Rafi, Ebu Hureyre'nin kadın dediğini zannediyorum, demiştir. - Nebi sallallahu aleyhi ve sellem (daha önce gelen) hadisini zikretmiş ve kabrine gidip onun (cenaze) namazını kılmıştır.

٧٥- بَابُ الْأَسِيرِ أَوْ الْغَرِيمِ يُرْبَطُ فِي الْمَسْجِدِ

75- Borçlunun Ve Esirin Mescidde Bağlanması Bâbı

٤٦١ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنَا رَوْحٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ عَفْرِيَّتًا مِنَ الْجِنِّ تَقَلَّتْ عَلَى الْبَارِحَةِ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا لَيَقْطَعَنَّ عَلَى الصَّلَاةِ فَأَمَكْنِي اللَّهُ مِنْهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَرْبِطَهُ إِلَى سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ حَتَّى تُصْبِحُوا وَتَنْظُرُوا إِلَيْهِ كُلُّكُمْ فَذَكَرْتُ قَوْلَ أَخِي سُلَيْمَانَ رَبِّ ﴿هَبْ لِي مَلَكًا لَا يَتَّبِعُنِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي﴾ قَالَ رَوْحٌ فَرَدَّه خَاسِمًا

461- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Al-

lah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Cinden olan İfrit, dün gece namazımı kesmek için bana musallat oldu. Allah bana onu yakalama imkânı verdi. Ben onu mescidin direklerinden birine bağlayıp sabaha kadar öylece kalmasını ve hepinizin ona bakmasını arzuladım. Ancak kardeşim Süleyman’ın şu sözünü hatırladım. (yani bunu yapmama beni kardeşim Süleyman’ın şu sözü engelledi:) “**Rabbim! Beni bağışla ve bana, benden sonra hiç kimseye nasip olmayacak bir hükümlanlık ih-san et .**” (Sâd: 35)

Ravh dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu kovdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1210, 3284, 3423, 4808)

٧٦- بَابُ الْاِغْتِسَالِ إِذَا أَسْلَمَ وَرَبَطَ الْأَسِيرَ أَيْضًا فِي الْمَسْجِدِ

76- Kâfir, Müslüman Olduğunda Gusletmesi Ve Yine Esirin Mescidde Bağlanması Bâbı

وَكَانَ شُرَيْحٌ يَأْمُرُ الْقَرِيمَ أَنْ يُخَبَسَ إِلَى سَارِيَةِ الْمَسْجِدِ

Şureyh, borçlunun mescidin direğine bağlanmasını emrederdi.

٤٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْلًا قَبْلَ نَجْدٍ فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أَثَالٍ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةِ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَطْلُقُوا ثُمَامَةَ فَانْطَلَقَ إِلَى نَخْلٍ قَرِيبٍ مِنَ الْمَسْجِدِ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ.

462- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Necd tarafına suvari (yani atlı) birlik gönderdi. Onlar Hanifioğullarından ve adına da Sumame İbnu Usal denilen birini esir olarak getirdiler ve onu Mescid'in direklerinden birine bağladılar. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onun yanına gelip şöyle buyurdu: “**Su-mame'yi serbest bırakın.**” O da mescidin yanındaki bir suya gidip gûsûl

abdesti aldı. Sonra mescide girip şöyle dedi: Eşhedü en lailahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden Abduhu ve Rasulühu (Ben şahadet ederim ki, Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilah yoktur. Ve yine şahadet ederim ki Hz. Muhammed O'nun kulu ve Rasûlü'dür.) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 469, 2422, 2423, 4372)

٧٧- بَابُ الْخِيْمَةِ فِي الْمَسْجِدِ لِلْمَرْضَى وَغَيْرِهِمْ

77- Mescidde Hasta Ve Başkaları İçin Çadır Kurmanın Cevazı Bâbı

٤٦٣ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ لُمَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَصِيبَ سَعْدٌ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فِي الْأَكْحَلِ فَضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خِيْمَةً فِي الْمَسْجِدِ لِيَعُوذَهُ مِنْ قَرِيبٍ فَلَمْ يَرُغْهُمْ وَلِي الْمَسْجِدِ خِيْمَةٌ مِنْ بَنِي غِفَارٍ إِلَّا الدَّمُ يَسِيلُ إِلَيْهِمْ لَقَالُوا يَا أَهْلَ الْخِيْمَةِ مَا هَذَا الَّذِي يَأْتِينَا مِنْ قِبَلِكُمْ فَإِذَا سَعْدٌ يَغْدُو جُرْحُهُ دَمًا فَمَاتَ فِيهِ

463- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Sad ibnu Muaz Hendek Savaşında elindeki bir damardan yaralandı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yakından onu ziyaret etmek için Mescid'de Sa'd için bir çadır kurdu. -Mescid'de ondan başka Gifarogullarından birinin de çadırı vardı- Kendi çadırlarına gelen kanı görünce ürkerek dediler ki: Ey çadırdakiler, sizin tarafınızdan bize gelen bu kan da neyin nesi? Bir de baktılar ki, Sa'd'ın yarısından kan akıyor. Sa'd, o çadırdaki vefat etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2813, 3901, 4117, 4122)

٧٨- بَابُ إِدْخَالِ الْبَعِيرِ فِي الْمَسْجِدِ لِلْعَلَةِ

78- Bir Hâcete Binâen Mescide Deve Girdirmek Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ طَافَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَعِيرٍ

İbnu Abbas şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Kabe'yi devesi üzerinde Tavaf etti.

٤٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ غُرُورَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ شَكَّوتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي أَشْتَكِي قَالَ طُوفِي مِنْ وَرَاءِ النَّاسِ وَأَلْتِ رَاكِبَةً فَطُفْتُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي إِلَى جَنْبِ الْبَيْتِ يَقْرَأُ بَ الطُّورِ وَكِتَابِ مَسْنُونِ

464- Ummu Seleme'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hasta olduğumu söyledim. O şöyle dedi: "Deveye binerek insanların arkasından Kâbe'yi tavaf et." Ben de bu şekilde Kâbe'yi tavaf ettim. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'nin yanında namaza durmuş ve "Tûr" suresini okuyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1619, 1626, 1633, 4853)

٧٩- بَاب

79- Bâb

٤٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلَيْنِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ وَمَعَهُمَا مِثْلُ الْمَصْبَاحَيْنِ يُضِيئَانِ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا فَلَمَّا افْتَرَقَا صَارَ مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا وَاحِدٌ حَتَّى أَتَى أَهْلَهُ

465- Enes'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ashabından iki kişi, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında zifiri karanlıkta çıktılar. O ikisinin önünü lambaya benzer bir ışık (Allah tarafından) ısıtıyordu. O ikisi ayrıldığında o ışık da onlarla beraber ayrıldı. Ve tâ ki ailelerine gelinceye kadar ışık onların önlerini aydınlattı.¹⁷⁶ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3639, 3805)

176 O iki sahabe Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yatsı namazını beklemişlerdi. Bu yüzden dolayı bu bâba "Karanlık bir gecede mescide yürümenin fazileti"

۸۰- بَابُ الْخَوْخَةِ وَالْمَمَرِ فِي الْمَسْجِدِ

80- Mescidde Açılan Küçük Kapı Ve Mescidden Gelip Geçme Bâbı

٤٦٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ خَطَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ خَيْرَ عَبْدًا بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ مَا عِنْدَ اللَّهِ فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي مَا يُبْكِي هَذَا الشَّيْخَ إِنْ يَكُنْ اللَّهُ خَيْرَ عَبْدًا بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ مَا عِنْدَ اللَّهِ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ الْعَبْدَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ أَعْلَمَنَا قَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ لَا تَبْكُ إِنْ أَمِنَ النَّاسُ عَلَيَّ فِي صُحْبَتِهِ وَمَالِهِ أَبُو بَكْرٍ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا مِنْ أُمَّتِي لَأَتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ وَلَكِنْ أَخُوهُ الْإِسْلَامِ وَمَوَدَّةُ لَا يَتَّقِينَ فِي الْمَسْجِدِ بَابٌ إِلَّا سُدَّ إِلَّا بَابُ أَبِي بَكْرٍ

466- Ebu Said El- Hudri'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem (ölümüne yakın verdiği) bir hutbesinde şöyle buyurdu: “Allah Subhânehû, bir kuluna kendi katındaki nimetleri ile dünya nimetleri arasında seçme hakkı tanıdı. O kul ise Allah katında olanı tercih etti.” Bu sözler üzerine Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- ağlamaya başladı. Ben kendi kendime dedim ki: Allah'ın bir kuluna dünya ile kendi katındakiler hususunda seçme hakkı tanıyıp, o kulun da Allah'ın katındakini seçmesi bu şeyhi neden ağlattı ki!? (Bunda bu şeyhi ağlatacak ne var ki?!) O kul, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem idi. Bunu içimizde en iyi bilen Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: “Ağlama Ey Ebu Bekir! Şayet ümmetimden bir dost edinecek olsaydım muhakkak Ebu Bekir'i kendime dost edinirdim. Ancak İslâm kardeşliği ve sevgisi (ve dostluğu bundan daha üstündür.) Ebu Bekir'in kapısından başka mescide açılan hiçbir kapı-

adını koymak uygun olur. Ebu Davud'un ve diğerlerinin rivayet ettikleri Bureyde hadisinde: “Karanlıkta mescide yürüyen o iki kişiyi kıyamet günü tam bir nur ile müjdeledi.” Burada Allah'ın o iki sahabeye bu ışık ile ikramı vardır. Kıyamet günü de bu ışıktan daha büyük bir ışıkla onların yolunu aydınlatması vardır. İnşallah Buhari'nin Menakib Kitabında o iki sahabe'nin Useyde ibnu Hudeyr ve Abbas ibnu Bişer oldukları zikredilmiştir.

yı açık (yani kapatılmamış olarak) bırakmayın.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3654, 3904)

٤٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ يَعْلَى بْنَ حَكِيمٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ عَاصِبٌ رَأْسُهُ بِخَرِقَةٍ فَقَعَدَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَتَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّهُ لَيْسَ مِنَ النَّاسِ أَحَدٌ آمَنَ عَلَيَّ فِي نَفْسِهِ وَمَالِهِ مِنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي قُحَافَةَ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنَ النَّاسِ خَلِيلًا لَأَتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا وَلَكِنْ خَلَّةُ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ سُدُّوا عَنِّي كُلَّ خَوْخَةٍ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ غَيْرَ خَوْخَةٍ أَبِي بَكْرٍ

467- İbnu Abbas'tan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etmeden önceki hastalığında kafasına bir bez parçası bağlamış olduğu halde minbere çıkıp oturdu. Allah'a hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurdu: “İnsanlar içinde bana malı ve nefsiyle yardım ederek iyiliği dokunan Ebu Bekir ibnu Ebu Kuhafe'den başka biri yoktur. Şayet insanlar içinde kendime bir dost edinecek olsaydım muhakkak Ebu Bekir'i kendime dost edinirdim. Ancak İslâm dostluğu, kardeşliği daha üstündür. Ebu Bekir'in kapısından başka mescide açılan bütün kapıları kapatın.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3656, 3657, 6738)

٨١ - بَابُ الْأَبْوَابِ وَالْفُلُقِ لِلْكَعْبَةِ وَالْمَسَاجِدِ

81- Kâbe ve Diğer Mescidler İçin Kapılar Yapılıp Kilitlenmesi Bâbı

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ يَا عَبْدَ الْمَلِكِ لَوْ رَأَيْتَ مَسَاجِدَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبْوَابَهَا.

Ebu Abdullah Buhari- Allah ona rahmet etsin- şöyle dedi: Bana Abdullah ibnu Muhammed dedi ki: Bize Sufyan ibnu Cureyc'den bildirip şöyle dedi: Bana ibnu Ebu Muleyke dedi ki: Ey Abdulmelik! Şayet sen ib-

nu Abbas'ın mescidlerinin ve kapılarının (güzelliğini temizliğini ve şaşır-tıcılığını) bir görseydin!

٤٦٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ وَقُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَ مَكَّةَ فَدَعَا عُثْمَانَ بْنَ طَلْحَةَ فَفَتَحَ الْبَابَ فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِلَالٌ وَأَسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ ثُمَّ أَغْلَقَ الْبَابَ فَلَبِثَ فِيهِ سَاعَةً ثُمَّ خَرَجُوا قَالَ ابْنُ عُمَرَ فَبَدَرْتُ فَسَأَلْتُ بِلَالًا فَقَالَ صَلَّى فِيهِ فَقُلْتُ فِي أَيِّ قَالَ بَيْنَ الْأَسْطُوَانَتَيْنِ قَالَ ابْنُ عُمَرَ فَذَهَبَ عَلَيَّ أَنْ أَسْأَلَهُ كَمْ صَلَّى.

468- Ebu Ömer'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'ye geldi ve Osman ibnu Talha'yı çağırıp Kâbe'nin kapısını açtırdı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Bilal, Usame ibnu Zeyd ve Osman ibnu Talha içeri girdiler. Sonra Kâbe'nin kapısını kitleyip içeride bir müddet kalıp çıktılar. İbnu Ömer dedi ki: Hemen Bilal'in yanına yaklaşıp (içerde ne yaptıklarını) sordum. Bilal dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içerde namaz kıldı. Neresinde namaz kıldı? dedim. O dedi ki: İki direğin arasında namaz kıldı. İbnu Ömer dedi ki: Ona kaç rekât namaz kıldığını sormayı unuttum.

٨٢- بَابُ دُخُولِ الْمُشْرِكِ الْمَسْجِدِ

82- Müşrik Birinin Mescide Girmesi Bâbı

٤٦٩ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْلًا قَبْلَ نَجْدٍ فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ لُثَمَامَةُ بْنُ أَثَالٍ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ

469- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Necd tarafına atlı bir birlik gönderdi. Onlarda Hanifeoğullarından ve kendisine Sumame ibnu Usal denilen birini esir olarak getirdiler. Onu mescidin direklerinden birine bağladılar.

٨٣- بَابُ رَفْعِ الصَّوْتِ فِي الْمَسَاجِدِ

83- Mescidde Sesi Yükseltme Bâbı

٤٧٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْجُعَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ كُنْتُ قَائِمًا فِي الْمَسْجِدِ فَحَصَّنِي رَجُلٌ فَتَنْظَرْتُ فَإِذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ اذْهَبْ فَأَتَنِي بِهِذَيْنِ فَجِئْتُهُ بِهِمَا قَالَ مَنْ أَتَمَّا أَوْ مِنْ أَيْنَ أَتَمَّا قَالَا مِنْ أَهْلِ الطَّائِفِ قَالَ لَوْ كُنْتُمَا مِنْ أَهْلِ الْبَلَدِ لَأَوْجَعْتُكُمَا تَرْفَعَانِ أَصْوَاتَكُمَا فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

470- Es-Saib ibnu Yezid'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Mescid'de ayakta dururken adamın biri bana çakıl taşı attı. Dönüp baktım ki o bana taş atan Ömer ibnu Hattab'tır. Dedi ki: "Git ve şu iki adamı bana getir." Ben de gidip o ikisini getirdim. Ömer dedi ki: "Siz kimsiniz? Veya "Siz nerelisiniz? O ikisi de dedi ki: Biz Taif ehlindeyiz. Ömer dedi ki: "Şayet bu beldenin ehlinde olsaydınız, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescidi'nde sesinizi yükseltmenizden dolayı muhakkak canınızı acıttırdım."

٤٧١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُوسُفُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبٍ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ تَقَاضَى ابْنُ أَبِي حَذَرٍ دَيْنًا لَهُ عَلَيْهِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا حَتَّى سَمِعَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي بَيْتِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى كَشَفَ سِجْفَ حُجْرَتِهِ وَنَادَى كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ يَا كَعْبُ قَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَشَارَ بِيَدِهِ أَنْ صَغَ الشُّطْرَ مِنْ دَيْنِكَ قَالَ كَعْبٌ قَدْ فَعَلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُمْ فَاقْضِهِ.

471- Abdullah ibnu Ka'b, ibnu Malik'ten, O'na babası Ka'b ibnu Malik haber verdi. O, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Mescid'de ibnu Ebi Hadrad'den kendisine olan borcunu ödemesini istedi. O ikisinin sesleri öyle yükseldi ki, hatta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinde olduğu halde onların sesini duydu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o ikisinin yanına çıktı ve odasının perdesini aralayarak şöyle seslendi: "Ey Ka'b ibnu Malik! Ey Ka'b!" Ka'b dedi ki: Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Onun borcunun yarısını bağışlamasını eliyle işaret etti. Ka'b dedi ki: Alacağımın yarısını bağışladım Ey Allah'ın Rasûlü! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem borçluya da: "Kalk ve borcunu öde" buyurdu.

٨٤ - بَابُ الْحَلَقِ وَالْجُلُوسِ فِي الْمَسْجِدِ

84- Mescidde İlim Halkaları Kurmak ve Oturmak Bâbı

٤٧٢ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا بَشَرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ مَا تَرَى فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ قَالَ مَثْنَى مَثْنَى فَإِذَا خَشِيَ الصُّبْحَ صَلَّى وَاحِدَةً فَأَوْتَرَتْ لَهُ مَا صَلَّى وَإِلَهُ كَانَ يَقُولُ اجْعَلُوا آخِرَ صَلَاتِكُمْ وَثَرًا فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِهِ

472- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme, O minberin üzerinde iken, "Gece namazı hakkında ne buyurursun?" diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Gece namazı ikişer rekât olarak kılınır. Sabah namazının vaktinin gireceğinden endişe ettiği zaman bir rekât namaz kılar ki kılmış olduğu namazı teklemiş olur."

İbnu Ömer şöyle diyordu: Geceleyin namazınızın en sonunu tek yapın. (Yani geceleyin kılacağınız en son namazınız vitir namazı olsun.) Çünkü Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bunu emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 473, 990, 993, 995, 1137)

٤٧٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَخْطُبُ فَقَالَ كَيْفَ صَلَاةُ اللَّيْلِ فَقَالَ مَثْنَى مَثْنَى فَإِذَا خَشِيتَ الصُّبْحَ فَأَوْتِرْ بِوَاحِدَةٍ تُوتِرُ لَكَ مَا قَدْ صَلَّيْتَ قَالَ الْوَلِيدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنِي عُيَيْنَةُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُمْ أَنَّ رَجُلًا نَادَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ

473- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hutbe verirken, bir adam O'nun yanına geldi ve "gece namazı nasıldır?" diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Gece namazı ikişer rekât olarak (yani her iki rekâtta selam vermek suretiyle) kılınır. Şayet sabah namazının vaktinin girmesinden endişe edersen, kılmış olduğun namazları senin için tekleştirecek olan bir rekât kılıp vitir yap."

Velid ibnu Kesir şöyle dedi: Bana Ubeydullah ibnu Abdullah bildirdi. İbnu Ömer'in onlara bildirdiğine göre, bir adam Nebi sallallahu aleyhi ve selleme, O Mescid'de olduğu halde nida etti... şeklinde rivayet edilmiştir.

٤٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّ أَبَا مَرْثَةَ مَوْلَى عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ فَأَقْبَلَ ثَلَاثَةَ ثَفَرٍ فَأَقْبَلَ اثْنَانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَ وَاحِدٌ فَأَمَّا أَحَدُهُمَا فَرَأَى فُرْجَةَ فِي الْحَلَقَةِ فَجَلَسَ وَأَمَّا الْآخَرُ فَجَلَسَ خَلْفَهُمْ فَلَمَّا فَرَّغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا أَخْبِرُكُمْ عَنْ الثَّفَرِ الثَّلَاثَةِ أَمَّا أَحَدُهُمْ فَأَوَى إِلَى اللَّهِ فَأَوَاهُ اللَّهُ وَأَمَّا الْآخَرُ فَاسْتَحْيَا فَاسْتَحْيَا اللَّهُ مِنْهُ وَأَمَّا الْآخَرُ فَأَغْرَضَ فَأَغْرَضَ اللَّهُ عَنْهُ

474- Ebu Vakıd el-Leysi şöyle demiştir: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanlarla beraber mescidde oturduğu bir esnada mescidi doğru üç adam yaklaştı. Onlardan ikisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi

ve sellemle doğru yaklaştı, biri de oradan uzaklaştı. O ikisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle meclisinin yanında durdu. O ikisinden biri halkada boş bir yer görüp oraya oturdu. Diğeri ise onların arkalarına oturdu. Üçüncüsü ise arkasını dönüp oradan ayrıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sohbetini bitirince şöyle buyurdu:

“Sizlere şu üç kişiden haber vereyim mi? Onlardan biri Allah Rasûlü'nün meclisine katılarak Allah'a sığındı. Allah da yapmış olduğu fiiline karşılık onu rızasına ve rahmetine kattı. Diğeri ise çekip giden arkadaşı gibi Allah Rasûlü'nün meclisini terk etmekten hayâ etti. Allah da hayâ etti, yani onu cezalandırmayıp bağışladı. Sonuncusu ise Allah Rasûlü'nün meclisinden yüz çevirdi. Allah da ondan yüz çevirdi ve ona öfkelenildi.”

٨٥- بَابُ الْإِسْتِلقاءِ فِي الْمَسْجِدِ وَمَدَّ الرَّجُلِ

85- Mescidde Sırt Üstü Yatıp Ayakları Uzatmak Bâbı

٤٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَادِ بْنِ ثَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَلْقِيًا فِي الْمَسْجِدِ وَاضِعًا إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ كَانَ عُمَرُ وَعُثْمَانُ يَفْعَلَانِ ذَلِكَ

475- Abbad ibnu Temim, amcası Abdullah ibnu Zeyd ibnu Âsım el-Mazini'den bildirdi. O, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle Mescid'de sırt üstü yatmış ve bir ayağını diğerinin üzerine koymuş bir şekilde gördü.

İbnu Şihab, Said ibnul-Museyyeb'ten bildirdi. O şöyle dedi: Ömer ve Osman da -Allah onlardan razı olsun- bunu yaparlardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5969, 6287)

٨٦- بَابُ الْمَسْجِدِ يَكُونُ فِي الطَّرِيقِ مِنْ غَيْرِ ضَرَرٍ بِالنَّاسِ

86- İnsanlara Zarar Vermeden Yolda Mescid Bina Etmek Bâbı

وَبِهِ قَالَ الْحَسَنُ وَأَيُّوبُ وَمَالِكُ

Bunu Hasanul-Basri, Eyyûb el-Sahtiyani ve Malik ibnu Enes söylemişlerdir.

٤٧٦ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمْ أَغْقِلْ أَبَوَيْي إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْنَا يَوْمٌ إِلَّا يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَفِي النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً ثُمَّ بَدَأَ لِأَبِي بَكْرٍ فَأَبْتَنَى مَسْجِدًا بِفَنَاءِ دَارِهِ فَكَانَ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَقِفُ عَلَيْهِ نِسَاءَ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ يَعْجَبُونَ مِنْهُ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَجُلًا بَكَاءَ لَا يَمْلِكُ عَيْنُهُ إِذَا قَرَأَ الْقُرْآنَ فَأَفْرَغَ ذَلِكَ أَشْرَافَ قُرَيْشٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

476- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: "Babam ve annemin dini ibadetlerini yapmayı bıraktıklarını hiç hatırlamadım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sabah akşam bize uğramadığı gün yoktu. Sonra Ebu Bekir evinin avlusunda bir mescid yaptı. Orada namaz kılıyor ve Kuran okuyordu. Müşriklerin hanımları ve çocukları mescidin yanında durur ve O'na şaşkınlıkla bakarlardı. Ebu Bekir çokca ağlayan biriydi ve Kuran okuduğunda gözyaşlarını tutamazdı. Ebu Bekir'in bu hâli Kureyş müşriklerinin ile gelenlerini korkuttu." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2138, 2263, 2264, 2297, 3905, 4093, 5087, 6079)

٨٧- بَابُ الصَّلَاةِ فِي مَسْجِدِ السُّوقِ

87- Çarşıda Bulunan Mescidde Namaz Kılmak Bâbı

وَصَلَّى ابْنُ عَوْنٍ فِي مَسْجِدٍ فِي دَارٍ يُغْلَقُ عَلَيْهِمُ الْبَابُ

İbnu Avn, kapısı üzerine kapatılan bir evdeki mescidde namaz kılmıştır.

٤٧٧ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ صَلَاةُ الْجَمِيعِ تَزِيدُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ وَصَلَاتِهِ فِي سُوْقِهِ خَمْسًا وَعِشْرِينَ دَرَجَةً إِنْ أَحَدَكُمْ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ وَأَتَى الْمَسْجِدَ لَا يُرِيدُ إِلَّا الصَّلَاةَ لَمْ يَخْطُ خَطْوَةً إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْهُ خَطِيئَةٌ حَتَّى يَدْخُلَ الْمَسْجِدَ وَإِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ كَانَ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَتْ تَحْبِسُهُ وَتُصَلِّيَ يَغْنِي عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ مَا دَامَ فِي مَجْلِسِهِ الَّذِي يُصَلِّي فِيهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمَهُ مَا لَمْ يُحْدِثْ فِيهِ

477- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sal-lallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: " (Mescidde) cemaatle kılınan namaz, kişinin evinde ve çarşısında tek başına kıldığı namazdan yirmi beş derece daha üstündür. Sizden biriniz güzelce abdest alır ve namaz kastıyla mescide gelirse, attığı her adımda Allah onu bir derece yükseltir ve onunla bir hatasını siler, tâki mescide girene kadar. Mescide girdiğinde ise, orada kaldığı müddetçe namazdaymış gibi ecir alır. Bulunduğu yerde oturduğu ve abdestini de bozmadığı müddetçe, Melekler ona: "Allahım onu bağışla, Allahım ona merhamet et." diye dua ederler."

٨٨ - بَابُ تَشْبِيكِ الْأَصَابِعِ فِي الْمَسْجِدِ وَغَيْرِهِ

88- Mescidde ve Başka Yerlerde Parmakları Birbirine Geçirmek Bâbı

٤٧٨-٤٧٩ - حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ عُمَرَ عَنْ بِشْرِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ حَدَّثَنَا وَقْدٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَوْ ابْنِ عُمَرَ شَبَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَابِعَهُ

478-479- İbnu Ömer veya İbnu Amr'dan, -Allah onlardan razı olsun- O şöyle bildirdi: "Nebi sallallahu aleyhi ve sellem parmaklarını birbirine geçirdi." (Hadîsin geçtiği diğer bir yer: 480)

٤٨٠ - وَقَالَ عَاصِمٌ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ بْنُ مُحَمَّدٍ سَمِعْتُ هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ أَبِي فَلَمْ أَحْفَظْهُ فَقَوْمُهُ لِي وَاقِدٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي وَهُوَ يَقُولُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو كَيْفَ بِكَ إِذَا بَقِيتَ فِي حُثَالَةٍ مِنَ النَّاسِ... بِهَذَا.

480- Abdullah ibnu Amr'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey Abdullah ibnu Amr! İnsanlardan değersiz kimselerle kaldığında halin nice olur?" (Sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem parmaklarını birbirine geçirdi.)

٤٨١ - حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ الثَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَيْتَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا وَشَبَّكَ أَصَابِعَهُ

481- Ebu Musa'dan, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir mümin, bir mümine karşı tıpkı birbirini güçlendiren, takviye eden bir duvarın tuğlaları gibidir." Bunu derken Nebi sallallahu aleyhi ve sellem parmaklarını birbirine geçirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2446, 6026)

٤٨٢ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ حَدَّثَنَا الثَّضَرُ بْنُ شُمَيْلٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِحْدَى صَلَاتَيْ الْعِشِيِّ قَالَ ابْنُ سِيرِينَ سَمَاهَا أَبُو هُرَيْرَةَ وَلَكِنْ نَسِيتُ أَنَا قَالَ فَصَلَّى بِنَا رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ فَقَامَ إِلَى خَشَبَةٍ مَغْرُوضَةٍ فِي الْمَسْجِدِ فَأَلْكَأَ عَلَيْهَا كَأَنَّهُ غَضَبَانُ وَوَضَعَ يَدَهُ الَّتِي عَلَى الْيُسْرَى وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ وَوَضَعَ خَدَّهُ الَّتِي عَلَى ظَهْرِ كَفِّهِ الْيُسْرَى وَخَرَجَتْ السَّرْعَانُ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ فَقَالُوا قَصُرَتِ الصَّلَاةُ وَفِي الْقَوْمِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَهَابَا أَنْ يَكْلَمَاهُ وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ فِي يَدَيْهِ طُولُ يُقَالُ لَهُ ذُو الْيَدَيْنِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْسَيْتُ أَمْ قَصُرَتِ الصَّلَاةُ قَالَ لَمْ أُنْسَ وَلَمْ تُقْصَرَ فَقَالَ أَكْمَا يَقُولُ ذُو الْيَدَيْنِ فَقَالُوا نَعَمْ فَتَقَدَّمَ فَصَلَّى مَا تَرَكَ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ مِثْلَ

سُجُودَهُ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ فَرُبَّمَا سَأَلُوهُ ثُمَّ سَلَّمَ فَيَقُولُ بُنْتُ أَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ ثُمَّ سَلَّمَ.

482- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize öğle veya ikindi namazını kıldırdı. -İbnu Sirin dedi ki: Ebu Hureyre, onun hangi namaz olduğunu söyledi, ancak ben onu unuttum.- Bize iki rekât kıldırdı, sonra da selam verdi. Kalkıp mescidde enine uzatılmış bir tahta parçasına dayandı. Sanki öfkeli gibiydi. Sağ elini sol elinin üzerine koydu ve parmaklarını birbirine geçirdi. Sağ yanağını sol elinin ayasına yapıştırdı. Acele işi olanlar Mescid'in kapılarından: Namaz kısaltıldı, diyerek çıktılar. Cemaatin içinde Ebu Bekir ve Ömer de vardı. Bir şey demeye çekindiler. Cemaat içinde eli uzun olduğu için kendisine Zul-Yedeyn denen biri vardı. Dedi ki: Ey Allah'ı Rasûlü! Unuttun mu, yoksa namaz mı kısaltıldı? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: *"Ne unuttum, ne de namaz kısaltıldı"* buyurdu ve *"Zul-Yedeyn'in dediği gibi mi?"* dedi. Evet, dediler. İlerleyip namazdan terk ettiği (diğer iki rekâtı) kıldırdı. Sonra selam verdi. Sonra tekbir getirip tıpkı secdesi gibi veya daha uzun secde etti. Sonra başını secdeden kaldırıp tekbir getirdi. Sonra tekbir getirip secdesi gibi veya daha uzun secde etti. Sonra başını secdeden kaldırıp tekbir getirdi."

İbnu Sirin'e, sonra selam verdi mi? diye sordular. O şöyle dedi: İmran ibnu Husayn'ın, sonra selam verdi, dediği bana bildirildi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 714, 715, 1227, 12228, 1229, 6051, 7250)

٨٩- بَابُ الْمَسَاجِدِ الَّتِي عَلَى طُرُقِ الْمَدِينَةِ وَالْمَوَاضِعِ الَّتِي صَلَّى فِيهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

89- Mekke ile Medine Arasındaki Mescidler ve Nebi sallallahu aleyhi ve selemin Namaz Kıldığı Ancak Mescid Yapılmayan Yerler Bâbı

٤٨٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمَقْدِمِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا فَضِيلُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ رَأَيْتُ سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَتَحَرَّى أَمَاكِنَ مِنَ الطَّرِيقِ فَيُصَلِّي فِيهَا وَيُحَدِّثُ أَنَّ أَبَاهُ كَانَ يُصَلِّي فِيهَا وَأَنَّه رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يُصَلِّي فِي تِلْكَ الْأَمْكَنَةِ وَحَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ كَانَ يُصَلِّي فِي تِلْكَ الْأَمْكَنَةِ
وَسَأَلْتُ سَالِمًا فَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا وَافَقَ نَافِعًا فِي الْأَمْكَنَةِ كُلِّهَا إِلَّا أَنَّهُمَا اخْتَلَفَا فِي مَسْجِدِ
بِشْرَفِ الرُّوحَاءِ

483- Musa ibnu Ukbe'den, O şöyle dedi:

Salim ibnu Abdullah'ı yolda bazı yerler araştırıp oralarda namaz kıldığını gördüm. O, babası ibnu Ömer'in buralarda namaz kıldığını ve O'nun Nebi sallallahu aleyhi ve selemin bu yerlerde namaz kıldığını gördüğünü bildirdi. Nafi, ibnu Ömer'den bana bildirdiğine göre O, o yerlerde namaz kılıyordu. Salim'e bu yerleri sordum. Sâlim, Nafi'ye bu yerlerin hepsinde muvâfakat etti. Ancak o ikisi Şerefur-Ravha'daki mescidde ihtilafa düştüler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1535, 2336, 7345)

٤٨٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ قَالَ
حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْزِلُ بِدِي الْحُلَيْفَةِ حِينَ يَعْتَمِرُ وَفِي حَجَّتِهِ حِينَ حَجَّ تَحْتَ
سَمُرَةٍ فِي مَوْضِعِ الْمَسْجِدِ الَّذِي بِدِي الْحُلَيْفَةِ وَكَانَ إِذَا رَجَعَ مِنْ غَزْوٍ كَانَ فِي
تِلْكَ الطَّرِيقِ أَوْ حَجَّ أَوْ عُمَرَةَ هَبَطَ مِنْ بَطْنٍ وَادٍ فَإِذَا ظَهَرَ مِنْ بَطْنٍ وَادٍ أُنَاجَ
بِالْبَطْحَاءِ الَّتِي عَلَى شَفِيرِ الْوَادِي الشَّرْقِيَةِ فَعَرَّسَ ثُمَّ حَتَّى يُصْبِحَ لَيْسَ عِنْدَ الْمَسْجِدِ
الَّذِي بِحَجَارَةِ وَلَا عَلَى الْأَكْمَةِ الَّتِي عَلَيْهَا الْمَسْجِدُ كَانَ ثُمَّ خَلِيجَ يُصَلِّي عَبْدُ اللَّهِ
عِنْدَهُ فِي بَطْنِهِ كُتِبَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يُصَلِّي فَدَحَا السَّيْلُ
فِيهِ بِالْبَطْحَاءِ حَتَّى دَفَنَ ذَلِكَ الْمَكَانَ الَّذِي كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُصَلِّي فِيهِ

484- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle haber verdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem umre yapacağı zaman ve haccettiğinde Zul-Huleyfe'ye inerdi. Zul-Huleyfe'de mescidin bulunduğu yerde Ummu Gaylan diye bilinen dikenli bir ağacın altında dururdu. Bir savaştan, hacdan ve umreden Zul-Huleyfe yolundan döner ve Akik Vadi-si'ne inerdi. Vadinin iç kısmına geldiğinde vadinin doğu kenarında deve-

sini çöktürür ve orada konaklayarak geceyi orada geçirirdi. Konakladığı yer, ne taş mescidin yanında ve ne de mescidin bulunduğu yüksek yerde idi. Abdullah ibnu Ömer'in namaz kıldığı vâdinin derin yerinde kum yığınları vardı ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orada namaz kıldı. O düz yeri Abdullah ibnu Ömer kapatmıştır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1532, 1533, 1799)

٤٨٥- وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى حَيْثُ الْمَسْجِدُ الصَّغِيرُ الَّذِي دُونَ الْمَسْجِدِ الَّذِي بِشَرْفِ الرُّوحَاءِ وَقَدْ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَعْلَمُ الْمَكَانَ الَّذِي كَانَ صَلَّى فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ثُمَّ عَنْ يَمِينِكَ حِينَ تَقُومُ فِي الْمَسْجِدِ تُصَلِّيَ وَذَلِكَ الْمَسْجِدُ عَلَى حَافَةِ الطَّرِيقِ الْيَمْنَى وَأَنْتَ ذَاهِبٌ إِلَى مَكَّةَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْمَسْجِدِ الْأَكْبَرِ رَمِيَّةٌ بِحَجَرٍ أَوْ نَحْوِ ذَلِكَ

485- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Şerefur-Ravha'daki mescidden başka, orada bulunun başka bir mescidde namaz kıldı. Abdullah ibnu Ömer, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in namaz kıldığı yeri bilir ve: Mescidde namaza kalktuğunda sağ tarafına düşer, derdi. O mescid ise, sen Mekke'ye giderken yolun sağına düşer. O mescidle büyük mescidin arası bir taş atımı mesafesinde veya ona yakındır.

٤٨٦- وَأَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يُصَلِّي إِلَى الْعِرْقِ الَّذِي عِنْدَ مُنْصَرَفِ الرُّوحَاءِ وَذَلِكَ الْعِرْقُ انْتِهَاءُ طَرَفِهِ عَلَى حَافَةِ الطَّرِيقِ دُونَ الْمَسْجِدِ الَّذِي بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْمُنْصَرَفِ وَأَنْتَ ذَاهِبٌ إِلَى مَكَّةَ وَقَدْ ابْتَنَيْتُمْ ثُمَّ مَسْجِدًا فَلَمْ يَكُنْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يُصَلِّي فِي ذَلِكَ الْمَسْجِدِ كَانَ يَتْرُكُهُ عَنْ يَسَارِهِ وَوَرَاءَهُ وَيُصَلِّي أَمَامَهُ إِلَى الْعِرْقِ نَفْسُهُ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَرُوحُ مِنَ الرُّوحَاءِ فَلَا يُصَلِّي الظُّهْرَ حَتَّى يَأْتِيَ ذَلِكَ الْمَكَانَ فَيُصَلِّي فِيهِ الظُّهْرَ وَإِذَا أَقْبَلَ مِنْ مَكَّةَ فَإِنْ مَرَّ بِهِ قَبْلَ الصُّبْحِ بِسَاعَةٍ أَوْ مِنْ آخِرِ السَّحَرِ غَرَسَ حَتَّى يُصَلِّيَ بِهَا الصُّبْحَ.

486- İbnu Ömer, Munsarafur-Ravha'nın sonundaki İrkuz-Zubye vâ-

disinde namaz kılırdı. Bu Irkuz-Zubye vâdisinin son tarafı, Mekke'ye giderken onunla Munsaraf'ın arasında, mescidin yakınında, yolun kenarındadır. Orada bir mescid inşâ edilmiş, ancak Abdullah ibnu Ömer orada namaz kılmazdı. Onu ya solunda, ya da gerisinde bırakarak Irkuz-Zubye vâdisinde namazını kılırdı. Abdullah ibnu Ömer, Ravha'dan çıktığında öğle namazını kılmaz, o mekâna gelir ve öğle namazını orada kılırdı. Mekke'den dönüşte de, oraya sabah namazından bir müddet önce veya seher vaktinin sonunda uğrar, orada mola verir ve orada sabah namazını kılırdı.

٤٨٧- وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْزِلُ تَحْتَ سَرْحَةٍ ضَخْمَةٍ دُونَ الرُّوَيْثَةِ عَنْ يَمِينِ الطَّرِيقِ وَوِجَاهِ الطَّرِيقِ فِي مَكَانٍ بَطْحٍ سَهْلٍ حَتَّى يُفْضِيَ مِنْ أَكْمَةِ دُوَيْنَ بَرِيدِ الرُّوَيْثَةِ بِمِيلَيْنِ وَقَدْ انْكَسَرَ أَغْلَاهَا فَأَثْنَى فِي جَوَافِهَا وَهِيَ قَائِمَةٌ عَلَى سَاقٍ وَفِي سَاقِهَا كُتُبٌ كَثِيرَةٌ.

487- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle bildirdi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Ruveyse köyüne varmadan önce yolun sağında ve alt tarafında Ruveyse evlerinin iki mil berisinde, bir tepciğe kadar, geniş ve düz bir yerdeki büyük bir ağacın altında dinlenirdi. Bu ağacın tepesi kırılmış, içi ise oyulmuştu. O büyük ağaç gövdesi duyuyor ve içinde de kum yığınları vardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1767, 1769)

٤٨٨- وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِي طَرَفِ ثَلَاثَةِ مِيلٍ مِنْ وَرَاءِ الْعَرْجِ وَأَلَّتْ ذَاهِبًا إِلَى هَضْبَةٍ عِنْدَ ذَلِكَ الْمَسْجِدِ قَبْرَانِ أَوْ ثَلَاثَةِ عَلَى الْقُبُورِ رَضَمَ مِنْ حِجَارَةٍ عَنْ يَمِينِ الطَّرِيقِ عِنْدَ سَلَمَاتِ الطَّرِيقِ بَيْنَ أُولَئِكَ السَّلَمَاتِ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَرُوحُ مِنَ الْعَرْجِ بَعْدَ أَنْ تَمِيلَ الشَّمْسُ بِأَلْهَاجِرَةِ فَيُصَلِّي الظُّهْرَ فِي ذَلِكَ الْمَسْجِدِ.

488- Abdullah ibnu Ömer, -Allah ondan razı olsun- şöyle bildirdi:

Giderken, Arc köyünün arkasına düşen bir sel yatağının kenarında, yolun sağında ve yolu gösteren kayaların yanında ve o kayaların arasında Nebi sallallahu aleyhi ve sellem geniş bir tepeye doğru namaz kıldı. Namaz kıldığı yerde iki veya üç tane kabir vardı ve o kabirlerin de üzerlerin-

de taş yığınları vardı. Abdullah ibnu Ömer, Arc köyünden kalkıp güneş meylettikten sonra, öğle namazını o mescidde kılarıdı.

٤٨٩- وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ عِنْدَ سَرَخَاتٍ عَنِ يَسَارِ الطَّرِيقِ فِي مَسِيلٍ دُونَ هَرَشَى ذَلِكَ الْمَسِيلِ لَاصِقٍ بِكَرَاعِ هَرَشَى بَيْتِهِ وَبَيْنَ الطَّرِيقِ قَرِيبٌ مِنْ غُلْوَةٍ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُصَلِّي إِلَى سَرَخَةٍ هِيَ أَقْرَبُ السَّرَخَاتِ إِلَى الطَّرِيقِ وَهِيَ أَطْوَلُهُنَّ.

489- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle bildirdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, yolun solunda ve Herşa dağının ilerisinde bulunan inişte bulunan büyük ağaçların yanında konaklardı. Burası Herşa dağının kenarına bitişiktir. Yol ile arasında bir ok atımı mesafe vardır. Abdullah ibnu Ömer, bu büyük ağaçların en uzun ve yola en yakın olanına doğru namaz kılarıdı.

٤٩٠- وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْزِلُ فِي الْمَسِيلِ الَّذِي فِي أَدْنَى مَرِّ الظُّهْرَانِ قِبَلَ الْمَدِينَةِ حِينَ يَهْطُ مِنَ الصَّفَرَاوَاتِ يَنْزِلُ فِي بَطْنِ ذَلِكَ الْمَسِيلِ عَنِ يَسَارِ الطَّرِيقِ وَأَلَتْ ذَاهِبَ إِلَى مَكَّةَ لَيْسَ بَيْنَ مَنْزِلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ الطَّرِيقِ إِلَّا رَمِيَّةٌ بِحَجَرٍ.

490- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle bildirdi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, Merruz-Zehran vadisinde, Medine tarafına en yakın olan en aşağı yerde konaklardı. Safravât mevkiinden aşağı inerken yokuşun dibindeki genişlikte ve Mekke'ye giden birine göre yolun sol tarafına Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in konakladığı yeri ile yol arasında bir taş atımından fazla mesafe yoktu.

٤٩١- وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْزِلُ بِدِي طَوًى وَيَبِيتُ حَتَّى يُصْبِحَ يُصَلِّي الصُّبْحَ حِينَ يَقْدَمُ مَكَّةَ وَمُصَلَّى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ عَلَى أَكْمَةِ غَلِيطَةٍ لَيْسَ فِي الْمَسْجِدِ الَّذِي بُنِيَ ثُمَّ وَلَكِنْ أَسْفَلَ مِنْ ذَلِكَ عَلَى أَكْمَةِ غَلِيطَةٍ.

491- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle bildirdi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Zû-Tuvâ vadisinde konaklar, sabah oluncaya kadar orada geceler ve sabah namazını kılıp Mekke'ye girerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in orada namaz kıldığı yer kayıdan bir tepenin üzerindedir, orada inşa edilen mescidde değildir. Ancak oradan aşağıda kayadan bir tepenin üzerindedir.

٤٩٢- وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَقْبَلَ فِضْتَى الْجَبَلِ الَّذِي بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَبَلِ الطَّوِيلِ نَحْوَ الْكَعْبَةِ فَجَعَلَ الْمَسْجِدَ الَّذِي بَنَى ثُمَّ يَسَارَ الْمَسْجِدِ بِطَرَفِ الْأَكْمَةِ وَمُصَلَّى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْفَلَ مِنْهُ عَلَى الْأَكْمَةِ السَّوْدَاءِ تَدْعُ مِنَ الْأَكْمَةِ عَشْرَةَ أَذْرُعٍ أَوْ نَحْوَهَا ثُمَّ تُصَلِّي مُسْتَقْبِلَ الْفُرْصَتَيْنِ مِنَ الْجَبَلِ الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَ الْكَعْبَةِ.

492- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle bildirdi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namazı esnasında kendisi ile Kâle tarafına gelen yüksek dağ arasındaki iki tepeyi karşısına alırdı. Böylelikle orada inşa edilen mescidi, taş tepenin kenarındaki mescidin soluna almış olurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in namaz kıldığı yer ise bu mescidin alt tarafında, siyah bir kaya üzerindedir. Siyah kaya, kenarındaki mescidden on arşın yahut ona yakın ayrılıp, seninle Kâbe arasına düşen dağın o iki tepesini karşına alarak namaz kılarırsın.¹⁷⁷

أَبْوَابُ سُتْرَةِ الْمُصَلِّي

Namaz Kılan Birinin Sütresi Bâbları

٩٠- بَابُ سُتْرَةِ الْإِمَامِ سُتْرَةٌ مِنْ خَلْفِهِ

90- İmamın Sütresi, Arkasındaki Cemaatin Sütresidir Bâbı

177 Bugün günümüzde bu mescidlerden sadece Medine ehlinin mikatı olan Zul-Hulfe'deki Mescid ile Ravha'daki ve oranın halkının bildiği bazı mescidler mevcuttur.

٤٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ أَقْبَلْتُ رَاكِبًا عَلَى حِمَارٍ أَنَا وَأَنَا يَوْمَئِذٍ قَدْ نَاهَزْتُ الْإِخْتِلَامَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بِالنَّاسِ بِمَنَى إِلَى غَيْرِ جِدَارٍ فَمَرَرْتُ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ فَتَرَلْتُ وَأَرْسَلْتُ الْكَاثَانَ تَرْغُوعٌ وَدَخَلْتُ فِي الصَّفِّ فَلَمْ يُنْكِرْ ذَلِكَ عَلَيَّ أَحَدٌ.

493- Abdullah ibnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mina'da, herhangi bir duvara yönelmeksizin insanlara namaz kıldırıyordu. Ben de bir merkebe binmiş olarak karşıdan geldim. Ben o zamanlarda buluş çağına yaklaştım. Saflardan birinin önünden geçtim. Merkebimden inip onu otlaması için yolladım. Ben de namaz kılmak için safa girdim. Böyle yapmama kimse bir ses çıkarmadı.¹⁷⁸

٤٩٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ يَعْنِي ابْنَ مَنْصُورٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ لُمَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَرَجَ يَوْمَ الْعِيدِ أَمَرَ بِالْحَرَبَةِ فُتَوَضَّعَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَيُصَلِّي إِلَيْهَا وَالنَّاسُ وَرَاءَهُ وَكَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السَّفَرِ فَمِنْ ثَمَّ اتَّخَذَهَا الْأَمْرَاءُ.

494- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bayram günü (musallaya) çıkacağı zaman hizmetçisine bir mızrak getirmesini emrederdi. O mızrak, namaz kılacağında (sütire olarak) önüne konulur ve insanlar da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem arkasında namaza dururlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu namazda duvara yöneleceği bir duvar olmadığı zaman o mızrağı önüne dikerdi. İşte bu yüzden, emirler, bayram ve diğer günlerde çıktıklarında o mızrağı önlerine dikerlerdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 498, 972, 973)

٤٩٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِهِمْ بِالْبَطْحَاءِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَتْرَةَ الظُّهَرِ رَكَعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ بَيْنَ يَدَيْهِ الْمَرْأَةَ وَالْحِمَارَ.

495- Ebu Cuheyfe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem önünde mızrak dikili olduğu halde bize Mekke'nin dışındaki Bathâ mevkiinde öğle ve ikindi namazlarını iki-şer rekât olarak kıldırdı. O mızrağın önünden ise kadın ve merkebe geçiyordu.

٩١ - بَابُ قَدْرِ كَمْ يَتَّبِعِي أَنْ يَكُونَ بَيْنَ الْمُصَلِّيِ وَالسُّتْرَةِ

91- Namaz Kılan Bir Kimse İle Sütresi Arasındaki Mesafe Ne Kadar Olmalı Bâbı

٤٩٦ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ كَانَ بَيْنَ مُصَلِّيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ الْجِدَارِ مَمَرُ الشَّاةِ.

496- Sehl'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem minberi ile Mescid'in duvarı arasında bir koyun geçecek kadar mesafe var idi. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 7334)

٤٩٧ - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ كَانَ جِدَارُ الْمَسْجِدِ عِنْدَ الْمِنْبَرِ مَا كَادَتْ الشَّاةُ تَجُورُهَا.

497- Seleme'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Mescid'in duvarı ile minber arasındaki mesafe bir koyunun geçebileceği kadar idi.

٩٢- بَابُ الصَّلَاةِ إِلَى الْحَرَبَةِ

92- Yere Dikilen Mızrağa Doğru Namaz Kılmak Bâbı

٤٩٨ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُرَكِّزُ لَهُ الْحَرَبَةَ فَيُصَلِّي إِلَيْهَا

498- Nafi, Abdullah'tan şöyle haber verdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem (namaz kılacağı zaman önüne) bir mızrak dikilir ve ona doğru namaz kıldırırdı.

٩٣- بَابُ الصَّلَاةِ إِلَى الْعَنْزَةِ

93- Kısa Bir Mızrağa Doğru Namaz Kılmak Bâbı

٤٩٩ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْهَاجِرَةِ فَأَتَى بَوْضُوءَ فَتَوَضَّأَ فَصَلَّى بِنَا الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَنْزَةٌ وَالْمَرْأَةُ وَالْحِمَارُ يَمْرُونَ مِنْ وَرَائِهَا

499- Ebu Cuheyfe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sıcağın şiddetli olduğu bir öğlen vaktinde bizim yanımıza geldi. Kendisine abdest alması için su getirildi. Abdest aldı ve bize öğle ve ikinci namazlarını kıldırdı. Önünde de kısa bir mızrak vardı ve onun önünden kadın ve merkeb geçiyordu.

٥٠٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ بْنُ بَزِيعٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَاذَانُ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ لِحَاجَتِهِ تَبِعْتُهُ أَنَا وَغُلَامٌ وَمَعَنَا عَكَازَةٌ أَوْ عَصَا أَوْ عَنْزَةٌ وَمَعَنَا إِدَاوَةٌ فَإِذَا لَرَّغَ مِنْ حَاجَتِهِ نَأَوَلْتَاهُ الْإِدَاوَةَ.

500- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kazayı hâcet için çıktığında ben ve bir çocuk elimizde değnek (âsâ) veya kısa bir mızrak ve su kabı olduğu halde O'nun ardından giderdik. Hacetini bitirdiğinde su kabının O'na verirdik.

٩٤ - بَابُ السُّتْرَةِ بِمَكَّةَ وَغَيْرِهَا

94- Mekke ve Mekke Dışında Sütire Edinmek Bâbı

٥٠١ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْهَاجِرَةِ فَصَلَّى بِالْبَطْحَاءِ الظَّهَرِ وَالْعَصْرِ رَكَعَتَيْنِ وَنَصَبَ بَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةً وَقَوَّضًا فَجَعَلَ النَّاسُ يَتَمَسَّحُونَ بِوَضُوئِهِ

501- Ebu Cuheyfe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Mekke'nin dışındaki Bat-hâ'da iken öğle sıcağında dışarı çıktı. Abdest aldı ve önüne (sütire olarak) kısa bir mızrak dikildi. Öğle ve ikindi namazlarını ikişer rekât olarak kıldırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdest alırken, insanlar abdest suyundan alıp yüzlerine ve vücutlarına sürmeye başlamışlardı.

٩٥ - بَابُ الصَّلَاةِ إِلَى الْأَسْطَوَانَةِ

95- (Mescidde Bulunan) Sütuna Doğru Namaz Kılmak Bâbı

وَقَالَ عُمَرُ الْمُصَلُّونَ أَحَقُّ بِالسَّوَارِي مِنَ الْمُتَحَدِّثِينَ إِلَيْهَا وَرَأَى عُمَرُ رَجُلًا يُصَلِّي بَيْنَ أَسْطَوَانَتَيْنِ فَأَذَنَاهُ إِلَى سَارِيَةٍ فَقَالَ صَلِّ إِلَيْهَا

Ömer -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Namaz kılanlar, direk arkasında namaz kılmaya onun yanında konuşanlardan daha çok hak sahibidirler.

Ömer -Allah ondan razı olsun- iki direk arasında namaz kılan birini

gördü ve onu bir direğe doğru yaklaştırdı: Direğe doğru namaz kıl, dedi.

٥٠٢ - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ كُنْتُ
أَتِي مَعَ سَلَمَةَ بْنِ الْكَوْكَعِ فَيُصَلِّي عِنْدَ الْأَسْطُوَانَةِ الَّتِي عِنْدَ الْمُصْحَفِ فَقُلْتُ يَا أَبَا
مُسْلِمٍ أَرَأَيْكَ تَتَحَرَّى الصَّلَاةَ عِنْدَ هَذِهِ الْأَسْطُوَانَةِ قَالَ فَإِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَحَرَّى الصَّلَاةَ عِنْدَهَا

502- Yezid ibnu Ebi Ubeyd'den, O şöyle dedi:

Ben, (mescide) Seleme ibnul-Ekva ile birlikte geliyordum. O, Kur'ân-ı Kerîm konulan (dolabın) yanındaki direğe doğru namaz kılırdı. Ben dedim ki: Ey Ebu Muslim! Seni hep bu direğin arkasında namaz kılmaya çalışırken görüyorum. Seleme dedi ki: Ben Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi bu direğin arkasında namaz kılmaya çalışırken gördüm.

٥٠٣ - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ
مَالِكٍ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ كِبَارَ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَدَرُونَ السَّوَارِي
عِنْدَ الْمَغْرِبِ وَزَادَ شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَنَسٍ حَتَّى يَخْرُجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ

503- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in büyük sahabelerini, akşam ezanı okunduğunda (iki rekât namaz kılmak için) direklerin arkasına geçmek için acele ettiklerini gördüm.

Şube, Amr'dan, O da Enes'ten: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namaza çıkana kadar, lafzını ziyade etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 625)

٩٦ - بَابُ الصَّلَاةِ بَيْنَ السَّوَارِي فِي غَيْرِ جَمَاعَةٍ

96- Cemaat Olmadığı Zaman Tek Başına İken İki Direk Arasında Namaz Kılmak Bâbı

٥٠٤ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْتَ وَأَسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ وَبِلَالٌ فَأَطَالَ ثُمَّ خَرَجَ وَكُنْتُ أَوَّلَ النَّاسِ دَخَلَ عَلَى أَثَرِهِ فَسَأَلْتُ بِلَالًا أَيْنَ صَلَّى قَالَ بَيْنَ الْعَمُودَيْنِ الْمُقَدَّمَيْنِ

504- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe binasının içine girdi. Beraberinde Usame ibnu Zeyd, Osman ibnu Talha ve Bilal vardı. İçerde kalmayı uzattılar. Bir müddet sonra Kâbe'den çıktı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden sonra insanlar içinde O'nun izi üzere ilk giren ben idim.

Bilal'e: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem nerede namaz kıldı? diye sordum. O: Ön taraftaki iki direğin arasında, dedi.

٥٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْكَعْبَةَ وَأَسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ الْحَجَبِيُّ فَأَغْلَقَهَا عَلَيْهِ وَمَكَثَ فِيهَا فَسَأَلْتُ بِلَالًا حِينَ خَرَجَ مَا صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ جَعَلَ عَمُودًا عَنْ يَسَارِهِ وَعَمُودًا عَنْ يَمِينِهِ وَثَلَاثَةَ أَعْمِدَةٍ وَرَاءَهُ وَكَانَ الْبَيْتُ يَوْمَئِذٍ عَلَى سِتَّةِ أَعْمِدَةٍ ثُمَّ صَلَّى وَقَالَ لَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ وَقَالَ عَمُودَيْنِ عَنْ يَمِينِهِ

505- Abdullah ibnu Ömer, -Allah ondan razı olsun- şöyle bildirdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Usame ibnu Zeyd, Bilal ve Osman ibnu Talha el-Hacebi Kâbe binasının içine girdiler. (Osman ibnu Talha el-Hacebi) Kâbe'nin kapısını kitledi ve içeride bir müddet kaldılar. Çıktıklarında Bilal'e, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ne yaptı? diye sordum. Bilal dedi ki: Bir direği sağına, bir direği de soluna aldı. Üç direkte arkasında idi. O vakitte Kâbe'nin altı direği vardı. Orada namaz kıldı.

Buhari dedi ki: Bize İsmail şöyle dedi: Bana Malik bildirip şöyle dedi: İki direği sağ tarafına aldı.

٩٧ - بَاب
97- Bâb

٥٠٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ كَانَ إِذَا دَخَلَ الْكَعْبَةَ مَشَى قَبْلَ وَجْهِهِ حِينَ يَدْخُلُ وَجَعَلَ الْبَابَ قَبْلَ ظَهْرِهِ فَمَشَى حَتَّى يَكُونَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِدَارِ الَّذِي قَبْلَ وَجْهِهِ قَرِيبًا مِنْ ثَلَاثَةِ أَذْرُعٍ صَلَّى يَتَوَخَّى الْمَكَانَ الَّذِي أَخْبَرَهُ بِهِ بِلَالٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِيهِ قَالَ وَلَيْسَ عَلَى أَحَدِنَا بَأْسٌ إِنْ صَلَّى فِي أَيِّ نَوَاحِي النَّبْتِ شَاءَ

506- Nafi şöyle bildirdi: Abdullah ibnu Ömer, Kâbe'ye girdiğinde yüzü cihetine doğru yürür ve Kâbe kapısını arkasına alırdı. Kendisiyle duvar arasında üç zira kalana kadar duvara doğru yürürdü. Bilal'in, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in namaz kıldığını haber verdiği yeri arar ve orada namaz kılardı. İbnu Ömer dedi ki: Bizden birinin namazını, Kâbe'nin herhangi bir cihetinde kılmasında bir sakınca yoktur. (Yani, namazının geçerli olması için Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in kıldığı yerde olması şart değildir. O'nun kıldığı yerde kılsa bu daha evladır.)

٩٨ - بَاب الصَّلَاةِ إِلَى الرَّاحِلَةِ وَالْبَعِيرِ وَالشَّجَرِ وَالرَّخْلِ

98- Binite, Deveye, Ağaca ve Semere Doğru Namaz Kılmak Bâbı

٥٠٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يُعَرِّضُ رَاحِلَتَهُ فَيُصَلِّي إِلَيْهَا قُلْتُ أَفَرَأَيْتَ إِذَا هَبَّتِ الرِّكَابُ قَالَ كَانَ يَأْخُذُ هَذَا الرَّخْلَ فَيَعْدِلُهُ فَيُصَلِّي إِلَى آخِرَتِهِ أَوْ قَالَ مُؤَخَّرِهِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَفْعَلُهُ.

507- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle bildirdi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem devesini yan duruma getirir ve ona doğru namaz kılardı. (Ubeydullah) şöyle sordu: Develer ayağa kalkarsa

ne olacak? Nafi dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem devenin semerini alır, önüne diker ve onun arkasında namaz kılardı. İbnu Ömer - Allah ondan razı olsun- böyle yapardı.

٩٩ - بَابُ الصَّلَاةِ إِلَى السَّرِيرِ

99- Yatağa Doğru Namaz Kılmak Bâbı

٥٠٨ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ
عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَعَدْتُمُونَا بِالْكَلْبِ وَالْحِمَارِ لَقَدْ رَأَيْتُنِي مُضْطَجِعَةً
عَلَى السَّرِيرِ فَيَجِيءُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَتَوَسَّطُ السَّرِيرَ فَيُصَلِّي فَأَكْرَهُ أَنْ
أَسْتَحْهَ فَأَلْسَلُ مِنْ قَبْلِ رَجُلِي السَّرِيرَ حَتَّى أَلْسَلُ مِنْ لِحَافِي

508- Aişe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

(O'nun bulunduğu bir ortamda "Namazı, köpek, merkeb ve kadın keser" rivayeti zikredilince) Siz, bizleri köpek ve merkeble denk mi tutunuz? Muhakkak ki 'ben, yatağa uzanmış bir haldeyken Nebi sallallahu aleyhi ve sellem gelir ve yatağın orta yerine doğru namaz kılardı. Ben ise, (namaz kılarken) O'nun önünde durmaktan hoşlanmaz ve yavaşça yatağın uç kısmından yorganımdan çıkardım.

١٠٠ - بَابُ يَرُدُّ الْمُصَلِّيَّ مَنْ مَرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ

100- Namaz Kılan Birinin, Önünden Geçmek İsteyen Birini Geri Çevirmesi (Önünden Geçmesini Engellemesi) Bâbı

وَرَدَّ ابْنُ عُمَرَ فِي الشَّهَادَةِ وَفِي الْكَعْبَةِ وَقَالَ إِنَّ أَبِي إِلَّا أَنْ تُقَاتِلَهُ فَقَاتِلُهُ

İbnu Ömer, Kâbe'de namaz kılarken, teşehhüdde önünden geçmek isteyen birini engelleyip onu geri çevirmiştir ve şöyle demiştir: Şayet önünden geçmek isteyen ille de geçmek isterse ve bunun içinde onunla mücadele etmen (dövüşmen) gerekirse, onunla dövüş.

٥٠٩ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ
 حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح
 وَ حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ هِلَالٍ
 الْعَدَوِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ السَّمَّانُ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ
 يُصَلِّي إِلَى شَيْءٍ يَسْتُرُهُ مِنَ النَّاسِ فَأَرَادَ شَابٌّ مِنْ بَنِي أَبِي مُعَيْطٍ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ
 فَدَفَعَ أَبُو سَعِيدٍ فِي صَدْرِهِ فَتَطَرَّ الشَّابُّ فَلَمْ يَجِدْ مَسَاحًا إِلَّا بَيْنَ يَدَيْهِ فَعَادَ لِيَجْتَازَ
 فَدَفَعَهُ أَبُو سَعِيدٍ أَشَدَّ مِنَ الْأُولَى فَقَالَ مِنْ أَبِي سَعِيدٍ ثُمَّ دَخَلَ عَلَى مَرْوَانَ فَشَكَا إِلَيْهِ
 مَا لَقِيَ مِنْ أَبِي سَعِيدٍ وَدَخَلَ أَبُو سَعِيدٍ خَلْفَهُ عَلَى مَرْوَانَ فَقَالَ مَا لَكَ وَلِابْنِ أَخِيكَ
 يَا أَبَا سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى
 شَيْءٍ يَسْتُرُهُ مِنَ النَّاسِ فَأَرَادَ أَحَدٌ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلْيَدْفَعْهُ فَإِنَّ أَبِي فَلْيَقَاتِلْهُ فَإِنَّمَا
 هُوَ شَيْطَانٌ.

509- Ebu Said es-Sevman'dan, O şöyle dedi:

Ebu Said el-Hudri'yi Cuma günü insanların önünden gelip geçmelerine mecal vermeyecek bir şekilde sütreye doğru namaz kılarken gördüm. Ebu Muayt oğullarından bir genç önünden geçmek istedi. Ebu Said'de onun göğsüne hafifçe vurup onu itti. O şöyle dedi: genç etrafına bakındı ve onun önünden başka geçecek başka bir yer bulamadı. Tekrar önünden geçmek istedi. Ebu Said bu sefer, birincisinden daha sert bir şekilde onu itti. O genç, Ebu Said'e sövüp gitti. Sonra Medine valisi Mervan'ın yanına gitti ve Ebu Said'in yaptıklarını ona şikâyet etti. Arkasından Ebu Said'de Mervan'ın yanına girdi. Mervan dedi ki: Sana ve bu kardeşinin oğluna ne oluyor ey Ebu Said? Ebu Said şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellamı şöyle derken işittim: "Sizden biri insanların önünden gelip geçmelerine mecal vermeyecek bir şekilde, sütreye doğru namaz kılarken, biri onun önünden geçmek isterse eliyle onu geri çevirsin. (Önünden geçmesini engellesin.) Buna rağmen ısrarla önünden geçmek isterse onunla dövüşsün. Çünkü onun bu fiili ancak şeytanın amelidir." (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 3274)

۱۰۱ - بَابُ إِثْمِ الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيْ الْمُصَلِّي

101- Namaz Kılanın Önünden Geçen Kimsenin Kazanacağı Günah Bâbı

۵۱۰ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ أَرْسَلَهُ إِلَى أَبِي جُهَيْمٍ يَسْأَلُهُ مَاذَا سَمِعَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيْ الْمُصَلِّي فَقَالَ أَبُو جُهَيْمٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ بَيْنَ يَدَيْ الْمُصَلِّي مَاذَا عَلَيْهِ لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ أَبُو النَّضْرِ لَا أَذْرِي أَقَالَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا أَوْ شَهْرًا أَوْ سَنَةً

510- Busr ibnu Said'den, O şöyle dedi: Zeyd İbnu Hâlid, onu namaz kılanın önünden geçen kimsenin durumu hakkında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden ne işittiğini sorması için Ebu Cuheyim'e gönderdi. Ebu Cuheyim şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Namaz kılanın önünden geçen kimse, bundan dolayı kazanacağı günahı bilseydi, namaz kılan birinin önünden geçmektense kırk (gün, veya kırk ay veya kırk yıl) beklemesi onun için daha hayırlıdır."

Ebun-Nadr: Kırk gün mü, kırk ay mı yoksa kırk yıl mı dediğini bilemiyorum, demiştir.

۱۰۲ - بَابُ اسْتِقْبَالِ الرَّجُلِ صَاحِبَهُ أَوْ غَيْرَهُ فِي صَلَاتِهِ وَهُوَ يُصَلِّي

102- Kişinin, Namaz Kılan Arkadaşıyla Yüz yüze Gelmesi Bâbı

وَكَرِهَ عُثْمَانُ أَنْ يُسْتَقْبَلَ الرَّجُلُ وَهُوَ يُصَلِّي وَإِنَّمَا هَذَا إِذَا اشْتَغَلَ بِهِ فَأَمَّا إِذَا لَمْ يَشْتَغَلْ فَقَدْ قَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ مَا بَالَيْتُ إِنْ الرَّجُلُ لَا يَقْطَعُ صَلَاةَ الرَّجُلِ

Osman -Allah ondan razı olsun- namaz kılan biriyle yüz yüze gelinmesini (yani namaz kılan kişinin karşısında yüzü ona dönük bir şekilde

olmasını) kerih görmüştür. Ancak bu, şayet onu namazda meşgul etmişse durum böyledir. Şayet namaz kılan kişiyi bu durum meşgul etmemiş ve ya namaz kılan kişi bundan rahatsız olmamış ve (onun huşûsunu bozma-mışsa) bu konuda da Zeyd ibnu Sabit şöyle demiştir: Bunda bir sakınca görmüyorum. Zira bir kişi, bir diğerrinin namazını kesmez.

۵۱۱ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ يَغْنِي ابْنَ صَبِيحٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ أَلَّهُ ذُكْرَ عِنْدَهَا مَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ فَقَالُوا يَقْطَعُهَا الْكَلْبُ وَالْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ قَالَتْ لَقَدْ جَعَلْتُمُونَا كِلَابًا لَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَإِنِّي لَبَيْتُهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ وَأَنَا مُضْطَجِعَةٌ عَلَى السَّرِيرِ فَتَكُونُ لِي الْحَاجَّةُ فَأُخْرَهُ أَنْ أَسْتَقْبِلَهُ فَأَنْسَلُ السِّلَالًا وَعَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ نَحْوَهُ.

511- Aişe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi:

Aişe'nin yanında namazı neyin kestiğinden bahsettiler. Dediler ki: Namazı köpek, merkeb ve kadın keser. Aişe dedi ki: Biz kadınları bu konuda köpeklerle denk tuttunuz. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ben O'nunla kiblesi arasında yatağın üzerinde uzanmış bir halde iken O'nu namaz kılarken görmüşümdür. Bir hacetim için çıkacağımda da O'nunla, O namazdayken yüz yüze gelmekten hoşlanmaz ve usulca yatağımdan çıkardım.

Bu hadisin benzerini Ali ibnu Mushir, Ameş'ten, O da İbrahim'den, O da el-Esved'den, O da Aişe'den rivayet etmişlerdir.

۱۰۳ - بَابُ الصَّلَاةِ خَلْفَ النَّائِمِ

103- Uyuyan Bir Kimsenin Arkasında Namaz Kılmak Bâbı

۵۱۲ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَأَنَا رَاقِدَةٌ مُعْتَرِضَةٌ عَلَى فِرَاشِهِ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يُوتِرَ أَبْقَيْتَنِي فَأَوْتَرْتُ

512- Aişe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ben Nebi sallallahu aleyhi ve sellemın yatağında yatay bir şekilde uyur olduğum halde O namaz kılardı. Vitir namazını kılmak istediğinde ise beni uyandırır, ben de vitir namazımı kılardım.

١٠٤ - بَابُ التَّطَوُّعِ خَلْفَ الْمَرْأَةِ

104- Kadının Arkasında Nafile Namaz Kılmak Bâbı

٥١٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَهَا قَالَتْ كُنْتُ أَنَا بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرِجُلَايَ فِي قِبْلَتِهِ فَإِذَا سَجَدَ عَمَرَنِي فَقَبَضْتُ رِجْلِي فَإِذَا قَامَ بَسَطْتُهُمَا قَالَتْ وَالْبَيُوتُ يَوْمَئِذٍ لَيْسَ فِيهَا مَصَابِيحُ

513- Nebî sallallahu aleyhi ve sellemın hanımı Aişe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaz kılariken O'nun önünde ayaklarım kıblesine yani secde ettiği yere gelecek şekilde uyurdum. Secde edeceği zaman bana dokunur ve ben ayaklarımı toplardım. Secdeden kalktığı anda ise ayaklarımı tekrar uzatırdım.

Aişe dedi ki: O günlerde evlerde kandiller yoktu.

١٠٥ - بَابُ مَنْ قَالَ لَا يَقْطَعُ الصَّلَاةُ شَيْءٌ

105- Namazı Hiçbir Şey Kesmez, Diyen Kimse Bâbı

٥١٤ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ ح قَالَ الْأَعْمَشُ وَحَدَّثَنِي مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ ذَكَرَ عِنْدَهَا مَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ الْكَلْبُ وَالْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ فَقَالَتْ شَبَّهْتُمُونَا بِالْحُمُرِ وَالْكَلابِ وَاللَّهُ لَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي

وَأَنِّي عَلَى السَّرِيرِ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ مُضْطَجِعَةٌ فَتَبَدُّوْا لِي الْحَاجَةَ فَأَكْرَهُ أَنْ أَجْلِسَ
فَأَوْذَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَلْسَلُ مِنْ عِنْدِ رِجْلَيْهِ.

514- Aişe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi:

O'nun yanında, namazı köpeğin, merkebin ve kadının kestiğinden bahsedildi. Aişe dedi ki: Beni, namazı kesme hususunda merkeb ve köpeklere benzettiniz. Allah'a yemin olsun ki ben O'nunla kıblesi arasında yatağın üzerine uzanmış bir haldeyken Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi namaz kılarken gördüm. Benim bir hacetim olurdu da, nebi sallallahu aleyhi ve selleme eziyet etmekten hoşlanmaz ve yatağın ucundan usulca çıkardım.

٥١٥ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ
قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ أَنَّهُ سَأَلَ عَمَّهُ عَنِ الصَّلَاةِ يَقْطَعُهَا شَيْءٌ فَقَالَ لَا
يَقْطَعُهَا شَيْءٌ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَتْ لَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُومُ فَيُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ وَإِنِّي
لَمُعْتَرِضَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ عَلَى فِرَاشِ أَهْلِهِ.

515- Bana İbnu Şihab'ın kardeşinin oğlu bildirdi. O, amcasına, namazı bir şey keser mi? diye sordu. Bunun üzerine amcası İbnu Şihab şöyle dedi: Namazı hiçbir şey kesmez.

Bana Urve ibnu Zubeyr haber verdi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Aişe şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin kalkar ve namaz kılardı. Ben ise, O'nunla kıblesi arasında ailesinin yatağının üzerine uzanmış bir halde idim.

١٠٦ - بَابُ إِذَا حَمَلَ جَارِيَةٌ صَغِيرَةً عَلَى عُنْقِهَا فِي الصَّلَاةِ

106- Kişinin, Namaz Esnasında küçük Bir Kızı Omzunda Taşımaya Bâbı

٥١٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ غَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَلِيمٍ الزُّرْقِيِّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي وَهُوَ حَامِلٌ أَمَامَةَ بِنْتِ زَيْنَبَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَأَبِي الْعَاصِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ عَبْدِ شَمْسٍ فَإِذَا سَجَدَ وَضَعَهَا وَإِذَا قَامَ حَمَلَهَا

516- Ebu Katade el-Ensari'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle haber verdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem torunu Uname'yı taşıyarak namaz kılardı. Secde ettiğinde onu bırakır, kalktığında ise onu tekrar alırdı. (Uname, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemın kızı Zeyneb'in kızıdır. Babası ise Ebul-As ibnu Rabia Abdışems'dir.) (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 5996)

١٠٧ - بَابُ إِذَا صَلَّى إِلَى فِرَاشٍ فِيهِ حَائِضٌ

107- Hayızlı Bir Kadının Bulunduğu Yatağa Doğru Namaz Kılmak Bâbı

٥١٧ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ عَنِ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ قَالَ أَخْبَرَنِي خَالَتِي مَيْمُونَةُ بِنْتُ الْحَارِثِ قَالَتْ كَانَ فِرَاشِي حَيَالٍ مُصَلَّى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُبَّمَا وَقَعَ ثَوْبُهُ عَلَيَّ وَأَنَا عَلَى فِرَاشِي

517- Abdullah ibnu Şeddad ibnul-Had şöyle dedi: Bana teyzem Meymune bintul-Haris haber verip şöyle dedi: Benim yatağım Nebi sallallahu aleyhi ve sellemın namaz kıldığı yerin yanında idi. Ben yatağımın üzerinde olduğum halde O'nun elbisesi bana değerdı.

٥١٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا

الشَّيْبَانِيُّ سُلَيْمَانٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ مَيْمُونَةَ تَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَأَنَا إِلَى جَنْبِهِ نَائِمَةٌ فَإِذَا سَجَدَ أَصَابَنِي ثَوْبُهُ وَأَنَا حَائِضٌ وَزَادَ مُسَدَّدٌ عَنْ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الشَّيْبَانِيُّ وَأَنَا حَائِضٌ.

518- Meymune'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, ben O'nun yanında uyur olduğum halde namaz kılardı. Secde ettiğinde ise, ben hayızlı olduğum halde O'nun elbisesi bana değdi.

Musedded, Hâlid'den şu lafzı ziyade etti: Bize Süleyman eş-Şeybani bildirdi: Ben hayızlı idim.

۱۰۸ - بَابُ هَلْ يَغْمِزُ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ عِنْدَ السُّجُودِ لَكَيْ يَسْجُدَ

108- Bâb: Bir Kimse Secde Esnasında, Secde Edebilmek İçin Eliyle Hanımına Dokunabilir mi?

۵۱۹ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ بِنَسَمَا عَدَلْتُمُونَا بِالْكَلْبِ وَالْحِمَارِ لَقَدْ رَأَيْتَنِي وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَأَنَا مُضْطَجِعَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَسْجُدَ غَمَزَ رِجْلِي فَقَبَضْتُهَا

519- Aişe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Biz kadınları köpek ve merkeble denk tutmanız ne kadar da kötüdür. Muhakkak ki ben, Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem ile kiblesi arasında uzanmış bir vaziyette iken O'nun namaz kıldığını gördüm. Secde etmek istediğinde ayaklarıma dokunur, ben de ayaklarımı toplardım.

۱۰۹ - بَابُ الْمَرْأَةِ تَطْرَحُ عَنِ الْمُصَلِّي شَيْئًا مِنَ الْأَذَى

109- Bir Kadının, Namaz Kılan Birine Eza Veren Bir Şeyi Atması Bâbı

۵۲۰ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ السُّورِمَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرُو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يُصَلِّي عِنْدَ الْكَعْبَةِ وَجَمْعُ قُرَيْشٍ لِي

مَجَالِسِهِمْ إِذْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ أَلَا تَنْظُرُونَ إِلَى هَذَا الْمُرَائِي أَيُّكُمْ يَقُومُ إِلَى جَزُورِ آلِ
 فَلَانٍ فَيَعْمِدُ إِلَى فَرْثِهَا وَدَمِهَا وَسَلَاهَا فَيَجِيءُ بِهِ ثُمَّ يُمْنِهَا حَتَّى إِذَا سَجَدَ وَضَعَهُ بَيْنَ
 كَتِفَيْهِ فَالْبَعَثَ أَشْقَاهُمْ فَلَمَّا سَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضَعَهُ بَيْنَ
 كَتِفَيْهِ وَكَبَّتِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدًا فَضَحِكُوا حَتَّى مَالَ بَعْضُهُمْ إِلَى
 بَعْضٍ مِنَ الضَّحِكِ فَانْطَلَقَ مُنْطَلِقٌ إِلَى فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَهِيَ جُوزِيرَةٌ فَأَقْبَلَتْ
 تَسْتَعِي وَكَبَّتِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدًا حَتَّى أَلْقَتْهُ عَنْهُ وَأَقْبَلَتْ عَلَيْهِمْ
 تَسْتَهُمْ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ قَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ
 بِقُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ ثُمَّ سَمَى اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِعَمْرِو بْنِ
 هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدَ بْنَ عُتْبَةَ وَأُمَيَّةَ بْنَ خَلْفٍ وَعُقْبَةَ بْنَ
 أَبِي مُعَيْطٍ وَعُمَارَةَ بْنَ الْوَلِيدِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَوَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتَهُمْ صَرَغَى يَوْمَ بَدْرٍ ثُمَّ
 سَحَبُوا إِلَى الْقَلْبِ قَلْبِ بَدْرٍ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَتَّبِعْ
 أَصْحَابُ الْقَلْبِ لَعْنَةً

520- Abdullah ibnu Mesud'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'nin yanında namaz kılıyordu. Orada bulunan Kureşli topluluktan bir kişi şöyle dedi: İnsanların içinde görünmek için ibadet eden şu adama da bir bakın! Sizden hanginiz kalkıp falanca ailesinin yeni kesilen devesinin yanına gidip onun işkembesini, kanını ve döl yatağını getirir, sonra da O'nun başında bekler ve secde ettiğinde O'nun iki omzunun arasına koyar? O kötü topluluğun içerisinde (Utbe ibnu Ebi Muayt) kalkıp getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem secde ettiğinde O'nun iki omzunun arasında bıraktı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem secdede öylece sabit kaldı. (Yani secdeden başının kaldırmadı.) Birbirlerine işaret edip gülmeye ve alay etmeye başladılar. Birisi gidip Fatıma'ya -Allah'ın selamı O'nun üzerine olsun- haber verdi. Fatıma o zaman küçük bir kızdı. Fatıma koşarak babasının yanına geldi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ise hâlâ secdeden başını kaldırmamıştı. Tâki Fatıma onu sırtından atana kadar. Ve bunu yapanlara dönüp onlara beddua etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazı-

nı bitirdikten sonra şöyle dedi: “Allahım! Kureyş’i (onlardan kâfir olanları) helâk et! Allahım! Kureyş’i (onlardan kâfir olanları) helâk et! Allahım! Kureyş’i (onlardan kâfir olanları) helâk et!”

Sonra (Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orada bulunup da kendine bu fiili yapıp beddua ettiği kişilerin) isimlerini tek tek saydı: “Allahım, Amr ibnu Hişam’ı, Utbe ibnu Rabia’yı, Şeybe ibnu Rabia’yı, Velid ibnu Utbe’yi, Umeyye ibnu Halef’i, Ukbe ibnu Ebi Muayt’ı ve Umare ibnul-Velid’i helak et!”

Abdullah dedi ki: Allah’a yemin ederim ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saydığı bu kimseleri Bedir Savaşında yere serilmiş olarak yani öldürülmüş bir şekilde gördüm. Sonra cesetleri Bedir kuyusuna sürüklendiler. Sonra da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Bu kuyuya atılanlara lânet gönderildi.”

9- NAMAZ VAKİTLERİ KİTÂBI

1- Namazın Vakitleri ve Fazileti Bâbı

[illegible]

521- İbnu Şihab'tan, O şöyle dedi:

Ömer ibnu Abdulaziz bir gün namazı geciktirdi. O'nun yanına Urvetub-nuz-Zubeyr girdi ve Muğira ibnu Şube'nin Irak'ta iken bir gün namazı geciktirdiğini ve O'nun yanına Ebu Mesud el-Ensari'nin girip şöyle dediğini haber verdi: Bu namazı geciktirme de neyin nesi ey Muğira? Bilmez misin ki (namazın farz kılındığı gecenin sabahında) Cibril inip namaz kıldı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de namaz kıldı. Sonra Cibril namaz kıldı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de namaz kıldı. Sonra Cibril namaz kıldı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de namaz kıldı. Sonra Cibril namaz kıldı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de namaz kıldı. Sonra Cibril namaz kıldı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de namaz kıldı. Sonra Cibril dedi ki: İşte bunu sana bildirmekle emrolundum.¹⁷⁹

Ömer, Urve'ye dedi ki: Ne konuştuğunu bil! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaz vakitlerini bildiren Cibril midir? Urve dedi ki: Beşir ibnu Ebu Mesud, babasından böyle bildirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3221, 4007)

٥٢٢- قَالَ عُرْوَةُ وَقَدْ حَدَّثَنِي عَائِشَةُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّيَ الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ فِي حُجْرَتِهَا قَبْلَ أَنْ تَظْهَرَ.

522- Urve şöyle dedi: Aişe bana şöyle bildirdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem odasında güneş belirgin olmadan önce ikindi namazını kıları. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 544, 545, 546, 3103)

٢- بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

2- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Bâbı:

«O'na ihlâs ile yönelin. O'ndan korkun ve namazı dosdoğru kılın. İbadette Allah'a ortaklar edinen müşrikler gibi olmayın.» (Rûm: 31)

¹⁷⁹ Bu rivayet namazın dahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle tarif edilmesini gösteriyor. Bize düşen de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem nasıl kılmışsa öyle kılmak.

٥٢٣ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي جَمْرَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَدِمَ وَفَدَّ عَبْدُ الْقَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا إِنَّا مِنْ هَذَا الْحَيِّ مِنْ رِبْعَةٍ وَلَسْنَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ فَمَرَرْنَا بِشَيْءٍ نَأْخُذُهُ عَنْكَ وَنَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ وَرَاءِنَا فَقَالَ أَمْرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَهْلَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانُ بِاللَّهِ ثُمَّ فَسَّرَهَا لَهُمْ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَلِّي رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَأَنْ تَوَدُّوا إِلَيَّ خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنَّهُى عَنِ الدُّبَاءِ وَالْحَتَمِ وَالْمُقِيرِ وَالتَّقِيرِ

523- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Abdul-Kays heyeti Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gelip dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler sana haram olan ayın dışında gelemiyyoruz. Seninle bizim aramızda Mudar kâfirlerinden oluşan bir topluluk vardır. Bize hakla batılı birbirinden ayıran emirler emret ki geri de kalanlara onları haber verelim ve o emirler sebebiyle cennete girelim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içeceklerden de sordular. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara dört şeyi emredip dört şeyden de yasakladı. Onlara yalnızca Allah'a iman etmeyi emredip dedi ki:

-“Yalnızca Allah'a iman etmek nedir bilir misiniz?” Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilahın olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet, namaz kılmak, zekât vermek, Ramazan orucunu tutmak ve ganimetten beşte birini vermektir. Dubba, Hantem, Mukayyer ve Nakir denilen kaplarda yapılan içkilerden de yasaklıyorum.”

٣- بَابُ النِّيْعَةِ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ

3- Namazı Kılmak Üzere Beyat Etmek Bâbı

٥٢٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالتَّصَحُّحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

524- Cerir ibnu Abdullah'tan, -Allah ondan razı olsun- o şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazı kılmak, zekâtı vermek ve her müslümana nasihat etmek üzere beyat ettim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 57)

٤ - بَابُ الصَّلَاةِ كَفَّارَةً

4- Bâb: Namaz Günâhlara Keffârettir

٥٢٥ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ سَمِعْتُ حُذَيْفَةَ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ أَبْكُمْ يَخْفَظُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْفِتْنَةِ قُلْتُ أَنَا كَمَا قَالَ قَالَ إِنَّكَ عَلَيْهِ أَوْ عَلَيْهَا لَجَرِيءٌ قُلْتُ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَوَلَدِهِ وَجَارِهِ تُكْفَرُهَا الصَّلَاةُ وَالصَّوْمُ وَالصَّدَقَةُ وَالْأَمْرُ وَالنَّهْيُ قَالَ لَيْسَ هَذَا أُرِيدُ وَلَكِنَّ الْفِتْنَةَ الَّتِي تَمُوجُ كَمَا يَمُوجُ الْبَحْرُ قَالَ لَيْسَ عَلَيْكَ مِنْهَا بَأْسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا بَابٌ مُغْلَقٌ قَالَ أَتَيْكَسَّرُ أَمْ يُفْتَحُ قَالَ إِذَا لَا يُغْلَقُ أَبَدًا فَلَمَّا أَكَانَ عُمَرُ يَعْلَمُ الْبَابَ قَالَ نَعَمْ كَمَا أَنْ دُونَ الْفِتْنَةِ اللَّيْلَةَ إِلَيَّ حَدَّثْتُهُ بِحَدِيثٍ لَيْسَ بِالْأَعْلَاطِ فَهَبْنَا أَنْ نَسْأَلَ حُذَيْفَةَ فَأَمَرَنَا مَسْرُوقًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ الْبَابُ عُمَرُ

525- Huzeyfe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ömer'in -Allah ondan razı olsun- yanında oturuyorduk. Dedi ki: Sizden hanginiz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in fitne hakkındaki sözünü ezberlemiştir? Dedim ki: Ben O'nun dediğini ezberledim. Ömer dedi ki: Sen Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e ve söylenilen söz üzerine çok cesursun. Ben dedim ki: Kişinin ailesi, malı, çocuğu ve komşusu tarafından uğradığı fitnedir. Buna ise namaz, oruç, sadaka, iyiliği emredip kötülükten yasaklamak keffâret olur. Ömer dedi ki: Ben bu fitneyi kastetmiyorum. Fakat denizin dalgalandığı gibi dalgalanacak fitneyi kastediyorum. Huzeyfe dedi ki: O fitnelerden sana hiçbir kötülük gelmez ey müminlerin emiri! Seninle o fitneler arasında kapalı bir kapı vardır. (Yani fitnenin zamanı ile senin zamanın arasında senin varlığın, yani senin hayatta olman vardır.) Ömer dedi ki: O kapı kırılacak mı yoksa açıla-

cak mı? Huzeyfe dedi ki: Kırılacak. Ömer: Öyleyse asla kapanmayacak, dedi. Bizler dedik ki: Ömer kapının ne olduğunu biliyor muydu? Huzeyfe: Evet, yarından önce gecenin olduğunu bildiği gibi, dedi. Ben O'na, içinde yanlışlık olmayan bir söz söyledim.

Bizler Huzeyfe'ye (O kapının kim olduğunu) sormaya korktuk da Mesruk'a bunu sormasını emrettik. O da sordu. Huzeyfe: Kapı Ömer'dir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1435, 1895, 3586, 7096)

٥٢٦ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِي عُمَانَ الثَّهْدِيِّ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَجُلًا أَصَابَ مِنْ امْرَأَةٍ قُبْلَةً فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ اَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلْفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَ السَّيِّئَاتِ ﴾ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَيْ هَذَا قَالَ لِجَمِيعِ أُمَّتِي كُلِّهِمْ

526- İbnu Mesud'dan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir adam, bir kadını öptü. O adam Nebi sallallahu aleyhi ve selleme gelip bunu haber verdi. Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi: «Gündüzün iki tarafında ve gecenin gündüze yakın vakitlerinde namazı dosdoğru kıl. Muhakkak ki iyilikler kötülükleri giderir.» (Hud: 114) Adam dedi ki: Bu bana özel mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Bu ümmetimin hepsi içindir.” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4687)

٥- بَابُ فَضْلِ الصَّلَاةِ لَوَقْتِهَا

5- Namazı Vaktinde Kılmanın Fazileti Bâbı

٥٢٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ الْوَلِيدُ بْنُ الْعِزَّارِ أَخْبَرَنِي قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَمْرٍو الشَّيْبَانِيَّ يَقُولُ حَدَّثَنَا صَاحِبُ هَذِهِ الدَّارِ وَأَشَارَ إِلَى دَارِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ قَالَ الصَّلَاةُ عَلَى وَقْتِهَا قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ بَرُّ الْوَالِدَيْنِ قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي بِهِنَّ وَلَوْ اسْتَرَدَّاهُ لَرَادَنِي

527- Abdullah ibnu Mesud'dan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve selleme: Hangi amel Allah'a daha sevimlidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Vaktinde kılınan namazdır" buyurdu.

-Sonra hangisidir?

- "Sonra ana-babaya iyilik etmektir."

- Sonra hangisidir?

- "Allah yolunda cihad etmektir."

İbnu Ömer dedi ki: Bunları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bildirdi. Şayet ben daha fazla soru sorsaydım, O da bana cevap verecekti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2782, 5970, 7534)

٦- بَابُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ كَفَّارَةٌ

6- Bâb: Beş Vakit Namaz Günâhlara Keffârettir

٥٢٨- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلُّ يَوْمٍ خَمْسًا مَا تَقُولُ ذَلِكَ يُتَّقَى مِنْ ذَنْبِهِ قَالُوا لَا يُتَّقَى مِنْ ذَنْبِهِ شَيْئًا قَالَ فَذَلِكَ مِثْلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا

528- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işitmiştir: "Bana haber verin, sizden birinizin kapısının önünde bir nehir aksa ve her gün o nehirde beş kere yıkansa, kirden bir eser kalır mı?" Kirden bir eser kalmaz, dediler. "İşte beş vakit namaz da böyledir. Allah onunla hataları siler."¹⁸⁰

۷- بَابُ تَضْيِيعِ الصَّلَاةِ عَنْ وَقْتِهَا

7- Namazı Kendi Vaktinde İhmal Etmek Bâbı

۵۲۹ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ عَنْ غِيلَانَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ مَا أَغْرَفَ شَيْئًا مِمَّا كَانَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ الصَّلَاةُ قَالَ أَلَيْسَ ضَيِّعْتُمْ مَا ضَيَّعْتُمْ فِيهَا

529- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem zamanında olan şeyleri şimdi göremiyorum. Denildi ki: Ya namaz? Enes dedi ki: Onu vaktinden geciktirmeniz, onu ihmal etmeniz değil midir?¹⁸¹

۵۳۰ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ وَاصِلٍ أَبُو عُبَيْدَةَ الْحَدَّادُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي رَوَّادٍ أَخِي عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رَوَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ دَخَلْتُ عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ بِدِمَشْقَ وَهُوَ يَنْكِحُ فَقُلْتُ مَا يَنْكِحُ فَقَالَ لَا أَغْرَفُ شَيْئًا مِمَّا أَذْرَكْتُ إِلَّا هَذِهِ الصَّلَاةُ وَهَذِهِ الصَّلَاةُ قَدْ ضَيَّعْتُ وَقَالَ بَكَرُ بْنُ خَلْفٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْبُرْسَانِيُّ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي رَوَّادٍ نَحْوَهُ

530- Zuhri'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Dimeşk'te Enes ibnu Malik'in yanına geldim. O, ağlıyordu. Senin ağlatan şey nedir? diye sordum. Dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında idrak ettiğim şu namazdan başka bir şey kalmadı, o da (zamanında kılınmamak suretiyle) zayı edildi.

181 Enes'in bu sözü söylemesinin sebebi şudur: Sabir el-Bunânî dedi ki: Enes ibnu Malik ile beraberdik. Haccac namazı geciktirdi. Enes kalkıp onunla konuşmak istedi ancak kardeşleri onu bundan nehyettiler. Enes de kalkıp devesine bindi ve: Allah'a yemin olsun ki, Lâ ilâhe illallah şahadetinden başka Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında gördüğüm taati bugün göremiyorum, dedi. Bir adam dedi ki: Ya namaz, ey Ebu Hamza? Enes dedi ki: Öğle namazını akşam olunca kıldınız. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in namazı böyle miydi?

۸- بَاب الْمُصَلِّي يُتَاجِي رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

8- Bâb: Namaz Kılmakta Olan Kimse Rabbine Münacât Eder

۵۳۱ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى يُتَاجِي رَبَّهُ فَلَا يَتَغَلَّنُ عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ لَا يَتَغَلَّنُ قَدَامَهُ أَوْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمَيْهِ وَقَالَ شُعْبَةُ لَا يَنْزُقُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ وَقَالَ حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَنْزُقُ فِي الْقِبْلَةِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ

531- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden biriniz namaz kıldığında Rabbine münacât eder. Sakın namazda iken sağ tarafına tükürmesin. Fakat (mecbur kalırsa) sol ayağının altına tükürsün.”

Said, Katade'den şöyle dedi: Ön tarafına veya önüne tükürmesin. Fakat (mecbur kalırsa) sol tarafına veya ayaklarının altına tükürsün.

Şube dedi ki: Önüne veya sağına tükürmez. Fakat (mecbur kalırsa) soluna veya sol ayağının altına tükürür.

Humeyd, Enes'ten, O da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden şöyle bildirdi: “Kible cihetine ve sağ tarafına tükürmesin. Fakat (mecbur kalırsa) soluna ya da sol ayağının altına tükürsün.”

۵۳۲ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اعْتَدِلُوا فِي السُّجُودِ وَلَا يَنْسُطُ ذِرَاعِيهِ كَالْكَلْبِ وَإِذَا بَزَقَ فَلَا يَنْزُقَنَّ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ فَإِنَّهُ يُتَاجِي رَبَّهُ

532- Enes, -Allah ondan razı olsun- Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Secdede iken, secdenizi düzgün yapın. Kollarınızı secdede köpek

gibi yaymayın. (Namazda mecbur kalıp) tükürürse, önüne ve sağına tükürmesin. Muhakkak ki o, (namazda iken) Rabbine münacat eder.”

۹- بَابُ الْإِبْرَادِ بِالظُّهْرِ فِي شِدَّةِ الْحَرِّ

9- Sıcaklığın Şiddetli Olduğu Zaman Öğle Namazını Serinliğe Ertelemek Bâbı

۵۳۴, ۵۳۳ - حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ حَدَّثَنَا الْأَعْرَجُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَغَيْرُهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَتَأْفِيعُ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُمَا حَدَّثَاهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا عَنْ الصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فِتْحِ جَهَنَّمَ

533- 534- Ebu Hureyre ve İbnu Ömer -Allah onlardan razı olsun- şöyle bildirdiler: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sıcak şiddetlendiği zaman namazı (vaktin soğuşuna ve güneş parıltısının kırılmasına kadar) geciktirin. Muhakkak ki sıcaklığın şiddeti cehennemnin nefes almasından ve genişliğinin yayılmasındandır.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 536)

۵۳۵ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْمُهَاجِرِ أَبِي الْحَسَنِ سَمْعَ زَيْدَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ أَدْنَى مُؤَذِّنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ فَقَالَ أَبْرِدْ أَبْرِدْ أَوْ قَالَ انْتَظِرْ انْتَظِرْ وَقَالَ شِدَّةُ الْحَرِّ مِنْ فِتْحِ جَهَنَّمَ فَإِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا عَنْ الصَّلَاةِ حَتَّى رَأَيْتَا فِيءَ التَّلَوْلِ

535- Ebu Zerr'den, -Allah ondan razı olsun- o şöyle dedi:

Öğle namazı için Nebi sallallahu aleyhi ve sellem müezzini Bilal ezan okumak istedi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem: “Serinliği bekle, serinliği bekle” veya “bekle, bekle” dedi. “Sıcaklığın şiddeti cehennemnin nefes almasından ve genişliğinin yayılmasındandır. Sıcak şiddetlendiği zaman namazı (vaktin soğuşuna ve güneş parıltısının kırılmasına kadar)

geciktirin. Tâ ki tepelerin (öğleden sonraki) gölgesini görene kadar.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 539, 629, 3258)

٥٣٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمَدِينِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفْظَنَا مِنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «إِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ»

536- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sıcak şiddetlendiği zaman namazı (vaktin soğuşuna ve güneş parıltısının kırılmasına kadar) geciktirin. Muhakkak ki sıcaklığın şiddeti cehennemnin nefes almasından ve genişliğinin yayılmasındandır.”

٥٣٧ - «وَأَشْتَكْتُ النَّارَ إِلَى رَبِّهَا فَقَالَتْ يَا رَبُّ أَكُلَ بَعْضِي بَعْضًا فَأَذِنَ لَهَا بِنَفْسَيْنِ نَفْسٍ فِي الشِّتَاءِ وَنَفْسٍ فِي الصَّيْفِ فَهُوَ أَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الْحَرِّ وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الزَّمْهَرِيرِ»

537- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Cehennem ateşi, Rabbine şikâyetle bulunup şöyle dedi: Ey Rab-bim! Bir kısımla bir kısımla yedi. Allah, ona, bir nefes kışın ve bir nefes-te yazın olmak üzere iki nefes almasına izin verdi. O ise yazın sıcağın en şiddetli olduğu zaman ile kışın soğuşun en şiddetli olduğu zamandır.”¹⁸² (Hadisin geçtiği diğer yer: 3260)

٥٣٨ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْرِدُوا بِالظُّهْرِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ تَابِعَهُ سُفْيَانُ وَيَحْيَى وَأَبُو عَوَّانَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ

538- Ebu Said'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah

182 Bu hadis, cehennem ancak kıyamet günü yaratılacak diyen Mutezile ve diğerlerine reddiyedir.

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Öğle namazını serinliğe bırakın. Muhakkak ki sıcaklığın şiddeti cehennemnin nefes almasındandır.”

Bu hadisi Sufyan, Yahya ve Ebu Avane, Ameş'ten rivayette Hafs'a mutabaat etmişlerdir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3259)

۱۰ - بَابُ الْإِبْرَادِ بِالظُّهْرِ فِي السَّفَرِ

10- Seferde İken de Öğle Namazını Serinliğe Bırakmak Bâbı

۵۳۹ - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا مُهَاجِرٌ أَبُو الْحَسَنِ مَوْلَى لِبَنِي تَيْمٍ اللَّهُ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَأَرَادَ الْمُؤَذِّنُ أَنْ يُؤَذِّنَ لِلظُّهْرِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أْبْرِذْ ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يُؤَذِّنَ فَقَالَ لَهُ أْبْرِذْ حَتَّى رَأَيْنَا فِيءَ الثَّلُولِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَإِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأْبْرِذُوا بِالصَّلَاةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { تَتَفَيَّأ } تَتَمَيَّلُ

539- Ebu Zerr el-Gifâri'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir yolculukta Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Müezzin (Bilal) öğle namazı için ezan okumak istedi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem: “Serinliği bekle!” buyurdu. Bir müddet sonra tekrar ezan okumak istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine: “Serinliği bekle!” buyurdu. Tâ ki tepelerin gölgesinin (yani öğleden sonraki gölgeyi) görene kadar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Muhakkak ki sıcaklığın şiddeti cehennemnin nefes almasındandır. Sıcaklık şiddetlendiğinde namazı serinliğe bırakın.”

İbnu Abbas: Ayette geçen (Nahl: 48) “yetefeyyeu” kelimesi “yete-meyyelu” yani meyleder manasına geldiğini söylemiştir.

۱۱ - بَابُ وَقْتِ الظُّهْرِ عِنْدَ الزُّوَالِ

11- Bâb: Öğle Namazı Vaktinin Başlangıcı Güneşin Tam Tepeden Batıya Doğru Meyletmesidir

وَقَالَ جَابِرٌ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بِالْهَاجِرَةِ

Câbir dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle namazını gündüzün ortasında sıcaklığın şiddetli olduğu zamanda kılardı.

٥٤٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ

بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ حِينَ زَاغَتِ الشَّمْسُ فَصَلَّى الظُّهْرَ فَقَامَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَذَكَرَ السَّاعَةَ فَذَكَرَ أَنَّ فِيهَا أُمُورًا عَظِيمًا ثُمَّ قَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُسْأَلَ عَنْ شَيْءٍ فَلْيَسْأَلْ فَلَا تُسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَخْبَرْتُكُمْ مَا دُمْتُ فِي مَقَامِي هَذَا فَأَكْثَرَ النَّاسُ فِي الْبُكَاءِ وَأَكْثَرَ أَنْ يَقُولَ سَلُونِي فَقَامَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُدَافَةَ السَّهْمِيُّ فَقَالَ مَنْ أَبِي قَالَ أَبُوكَ حُدَافَةُ ثُمَّ أَكْثَرَ أَنْ يَقُولَ سَلُونِي فَبَرَكَ عُمَرُ عَلَى رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا فَسَكَتَ ثُمَّ قَالَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ أَنِفَا فِي عُرْضِ هَذَا الْحَانِطِ فَلَمْ أَرَ كَالْخَيْرِ وَالشَّرِّ

540- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle haber verdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem güneş tam tepeden batıya doğru meylettiğinde Mescid'e çıkıp öğle namazını kıldırdı. Minbere çıkıp kıyamet saatinden bahsetti. Kıyamet saatinde çok büyük işlerin olacağından söz etti. Sonra şöyle buyurdu: "Kim bir şey sormak isterse sorsun. Bu minberin üzerinde olduğum müddetçe sorduğunuz bütün soruları haber vereceğim." İnsanlar ağlamayı çoğalttılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de "bana sorun" demeyi çoğalttı. Abdullah ibnu Huzeyfe es-Sehmi kalkıp: Benim babam kimdir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Senin baban Huzafe'dir" buyurdu. Sonra "bana sorun" demeyi çoğalttı. Ömer iki dizinin üzerine çöküp şöyle dedi: Bizler, Rab olarak Allah'tan, din olarak İslâm'dan ve peygamber olarak da Muhammed'den razı olduk. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sustu. Sonra da şöyle buyurdu: "Biraz önce şu duvarın orta yerinde bana cennet ve cehennem gösterildi. Ben bu makamda hayrın ve şerrin benzerini görmedim."

٥٤١ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو الْمِنْهَالِ عَنْ أَبِي بَرَزَةَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الصُّبْحَ وَأَحَدُنَا يَعْرِفُ جَلِيسَهُ وَيَقْرَأُ فِيهَا مَا بَيْنَ السَّتِينَ إِلَى الْمِائَةِ وَيُصَلِّي الظُّهْرَ إِذَا زَالَتْ الشَّمْسُ وَالْعَصْرَ وَأَحَدُنَا يَذْهَبُ إِلَى أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجَعَ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ وَنَسِيتُ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ وَلَا يُبَالِي بِتَأْخِيرِ الْعِشَاءِ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ ثُمَّ قَالَ إِلَى شَطْرِ اللَّيْلِ وَقَالَ مُعَاذُ قَالَ شُعْبَةُ لَقِيتُهُ مَرَّةً فَقَالَ أَوْ ثُلُثِ اللَّيْلِ

541- Ebu Berze'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle bildirdi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem sabah namazını kıldırduğında bizden her biri yanında oturanı aydınlıktan dolayı tanırdı. Sabah namazında ise altmış ile yüz âyete kadar okurdu. Öğle namazını da güneş tam tepeden batıya doğru meylettğinde kılardı. İkinci namazını kıldırduğunda ise, Medine'nin Mescid'den en uzak yerine giderdi ve güneş diri yani ışıkları canlı ve rengi değişmemiş olurdu. Akşam namazının vakti hakkında ne dediğini unuttum. Yatsı namazını gecenin üçte birine —sonra da dedi ki- gecenin yarısına kadar geciktirmede bir sakınca görmezdi.

Muaz dedi ki: Şube şöyle dedi: Sonra onunla karşılaşmamda dedi ki: Veya gecenin üçte birinde. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 547, 568, 599, 771)

٥٤٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ يَعْنِي ابْنَ مِقَاتٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنِي غَالِبُ الْقَطَّانُ عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالظُّهَارِ فَسَجَدْنَا عَلَى ثِيَابِنَا اتِّقَاءَ الْحَرِّ

542- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem arkasında öğle namazını kıldığımızda sıcağın korunmak için elbisemizin üzerine secde ederdik.

١٢ - بَابُ تَأْخِيرِ الظُّهْرِ إِلَى الْعَصْرِ

12- Öğle Namazını, İkinci Namazının İlk Vaktine Kadar Geciktirmek Bâbı

٥٤٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانُ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِالْمَدِينَةِ سَبْعًا وَمَا يَأْتِي الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ وَالْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ فَقَالَ أَيُّوبُ لَعَلَّهُ فِي لَيْلَةٍ مَطِيرَةٌ قَالَ عَسَى

543- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem toplam yedi ve sekiz olmak üzere öğle, ikinci, akşam ve yatsı namazlarını kıldı. (Yani öğle ile ikindiye, a-şamla da yatsıyı birleştirerek kıldı) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 562, 1174)

Eyyûb dedi ki: Belki de yağmurlu bir gündü. Cabir: Belki de, dei.

١٣ - بَابُ وَقْتُ الْعَصْرِ

13- İkinci Namazının Vakti Bâbı

٥٤٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا أَلَسُ بْنُ عِيَّاضٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ لَتَخْرُجَ مِنْ حُجْرَتِهَا وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ مِنْ قَعْرِ حُجْرَتِهَا

544- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikinci namazını kıldığına, güneş O'nun odasından çıkmamış olurdu.

٥٤٥ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ فِي حُجْرَتِهَا لَمْ يَظْهَرْ الْيَوْمُ مِنْ حُجْرَتِهَا

545- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikinci namazını, güneş O'nun odasında ve gölge odasından yükselmeden kılarıdı.

٥٤٦ - حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي صَلَاةَ الْعَصْرِ وَالشَّمْسُ طَالَعَةً فِي حُجْرَتِي لَمْ يَظْهَرْ الْفَيْءُ بَعْدُ وَقَالَ مَالِكٌ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَشُعَيْبٌ وَابْنُ أَبِي حَفْصَةَ وَالشَّمْسُ قَبْلَ أَنْ تَظْهَرَ

546- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ikinci namazını güneş odamda belirgin iken ve henüz gölge yükselmemişken kılarıdı.

Malik, Yahya ibnu Said, Şuayb ve ibnu Ebi Hafsa, Zuhri'den: "Güneş yükselmeden önce" lafzıyla rivayet etmişlerdir.

٥٤٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا عَوْفٌ عَنْ سَيَّارِ بْنِ سَلَامَةَ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَأَبِي عَلَى أَبِي بَرَزَةَ الْأَسْلَمِيِّ فَقَالَ لَهُ أَبِي كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْمَكْتُوبَةَ فَقَالَ كَانَ يُصَلِّي الْهَجِيرَ الَّتِي تَدْعُوْنَهَا الْأُولَى حِينَ تَدْخُضُ الشَّمْسُ وَيُصَلِّي الْعَصْرَ ثُمَّ يَرْجِعُ أَحَدًا إِلَى رَحْلِهِ فِي أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ وَكَسِيَتْ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ وَكَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ يُؤَخَّرَ الْعِشَاءَ الَّتِي تَدْعُوْنَهَا الْعَتَمَةَ وَكَانَ يَكْرَهُ الثُّومَ قَبْلَهَا وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا وَكَانَ يَنْقَلِبُ مِنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ حِينَ يَعْرِفُ الرَّجُلُ جَلِيسَهُ وَيَقْرَأُ بِالسَّيِّئِ إِلَى الْمَائَةِ

547- Seyyar ibnu Seleme'den, O şöyle dedi:

Ben ve babam, Ebu Berze el-Eslemi'nin yanına girdik. Babam ona dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem farz namazları nasıl kılarıdı? O şöyle dedi: Sizin el-Ülâ diye isimlendirdiğiniz el-Hecîr yani öğle namazını güneş, gökyüzünün orta yerinden batıya doğru meylettiğinde kılarıdı. İkinci namazını kıldırır, bizden biri Mescid'den Medine'nin en uzak yerine dönerdi ve güneş beyaz ve saf yani rengi değişmemiş olurdu.

Akşam namazı hakkında ne dediğini unuttum. Sizlerin el-Atabe diye isimlendirdiğiniz el-İ'şâ yani yatsı namazını geciktirmekten hoşlanırdı. Yatsı namazından önce uykudan, sonra ise konuşmaktan hoşlanmazdı. Sabah namazını kıldırduğunda ise, bir kişi yanında oturana (aydınlıktan dolayı) tanıyacak kadar olunca namazdan çıkar ve sabah namazında altmış âyet ile yüz âyet kadar okurdu.

٥٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنَّا نُصَلِّيُ الْعَصْرَ ثُمَّ يَخْرُجُ الْإِنْسَانُ إِلَى بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ فَتَجِدُهُمْ يُصَلُّونَ الْعَصْرَ

548- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bizler ikinci namazını kılar, sonra da biri Amr ibnu Avf oğullarının bulunduğu evlere yani Kuba'ya gider ve onları ikinci namazını kılar bir halde bulurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 550, 551, 7229)

٥٤٩ - حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَثْمَانَ بْنِ سَهْلٍ بْنُ حَنْفٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا أَمَامَةَ بْنَ سَهْلٍ يَقُولُ صَلَّيْنَا مَعَ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الظُّهْرَ ثُمَّ خَرَجْنَا حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ فَوَجَدْنَاهُ يُصَلِّيُ الْعَصْرَ فَقُلْتُ يَا عَمَّ مَا هَذِهِ الصَّلَاةُ الَّتِي صَلَّيْتَ قَالَ الْعَصْرُ وَهَذِهِ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي كُنَّا نُصَلِّيُ مَعَهُ

549- Ebu Umame'den, O şöyle dedi:

Ömer ibnu Abdulaziz ile beraber öğle namazını kıldık. Sonra O'nun yanından ayrıldık ve Enes ibnu Malik'in yanına geldik. O'nu ikinci namazını kılar bir halde bulduk. Ben dedim ki: Ey amca, kıldığın bu namaz nedir?¹⁸³ Enes dedi ki: Bu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber kıldığımız namazdır.

183 Enes ibnu Malik'e amca diye hitab etmesi kendisinden yaşça büyük olması sebebiyle ve O'na olan saygı ve hürmetinden dolayıdır. Nitekim nesebi Ensar'da birleşmektedir. Ancak hakiki amcası değildir.

۵۵۰ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ مُرْتَفَعَةً حَتَّى يَذْهَبُ الدَّاهِبُ إِلَى الْعَوَالِي فَيَأْتِيهِمْ وَالشَّمْسُ مُرْتَفَعَةً وَبَعْضُ الْعَوَالِي مِنَ الْمَدِينَةِ عَلَى أَرْبَعَةِ أَمْيَالٍ أَوْ نَحْوِهِ

550- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bizler ikinci namazını Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber kılar, sonra da bizden biri Kuba'ya gider ve güneş yüksekte olurdu.¹⁸⁴

۵۵۱ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي الْعَصْرَ ثُمَّ يَذْهَبُ الدَّاهِبُ مِنَّا إِلَى قُبَاءٍ فَيَأْتِيهِمْ وَالشَّمْسُ مُرْتَفَعَةً

551- Enes ibnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bizler ikinci namazını kılar ve bizden biri Kuba'daki evine gider ve güneş yüksekte olurdu.

۱۴ - بَابُ إِنْ تَمَّ مِنْ فَائِتَةِ الْعَصْرِ

14- Özrü Olmaksızın İkinci Namazını Câiz Olan Vaktinden Geciktiren Kimsenin Kazanacağı Günâh Bâbı

۵۵۲ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الَّذِي تَفْوُتُهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ كَأَنَّمَا وَتَرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ { يَتَرَكُكُمْ } وَتَرَتْ الرَّجُلَ إِذَا قَتَلَتْ لَهُ قَبِيلًا أَوْ أَخَذَتْ لَهُ مَالًا

552- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

184 Bu hadis gösteriyor ki, ikinci namazının ilk vakti, her şeyin gölgesinin bir misli olduğu zamandır.

“İkindi namazının câiz olan vaktini geciktiren kimse sanki ailesini ve malını kaybetmiş kimse gibidir.”¹⁸⁵

۱۵- بَاب مَنْ تَرَكَ الْعَصْرَ

15- Bâb: İkinci Namazını Terk Eden Birinin Hükümü Nedir?

۵۵۳ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ قَالَ كُنَّا مَعَ بُرَيْدَةَ فِي غَزْوَةٍ فِي يَوْمٍ ذِي غَيْمٍ فَقَالَ بَكْرُوا بِصَلَاةِ الْعَصْرِ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَقَدْ حَبَطَ عَمَلُهُ

553- Ebu Mâlik'ten, O şöyle dedi:

Bureyde ile beraber bir gazvede idik ve hava bulutlu idi. Bureyde dedi ki: İkinci namazını kılmada acele ediniz. (Yani ikindi namazının vakti girer girmez kılınız.) Muhakkak ki Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Her kim (kasten) ikindi namazını kılmayı terk ederse, onun ameli boşa çıkmış olur.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 594)

۱۶- بَاب فَضْلِ صَلَاةِ الْعَصْرِ

16- İkinci Namazının Fazileti Bâbı

۵۵۴ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَنَظَرُ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةَ يَغْنِي الْبَدْرَ فَقَالَ إِنَّكُمْ سَتَرُونَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرُونَ هَذَا الْقَمَرَ لَا تُضَامُونَ فِي رُؤْيَاهُ فَإِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تُلْغَبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا ثُمَّ قَرَأَ ﴿ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴾ قَالَ إِسْمَاعِيلُ افْعَلُوا لَا تَفُوتُكُمْ

¹⁸⁵ Ailesi helak olmuş malını yitirmiş kimse gibidir. Ameli boşa gider.

554- Cerir'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bulunduğumuz bir sırada, O, dolunaya bakıp şöyle dedi:

“Muhakkak ki sizler, şu dolunayı nasıl izdiham olmaksızın apaçık bir şekilde görüyorsanız, işte Rabbinizi de (kıyamet günü) öylece göreceksiniz. Güneşin doğuşundan ve batışından önceki (sabah ve yatsı) namazlarını kılmanıza mâni olan uyku ve meşguliyetten uzaklaşıp bunları (cemaatle ve vaktinde) kılabilirseniz, bunu yapın.” Sonra şu âyeti okudu. «Güneşin doğuşundan ve batışından önce Rabbinizi hamd ile tesbih et.» (Kâf: 39) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 573, 4851, 7434, 7435, 7436)

İsmail dedi ki: Bunu yapınız ki vakti çıkmasın.

۵۵۵ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَتَعَاقَبُونَ فِيكُمْ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ ثُمَّ يَفْرُجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي فَيَقُولُونَ تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ

555- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Gecenin melekleri ile gündüzün melekleri sizlere birbirinin peşi sıra gelirler. Sabah ve ikindi namazlarında bir araya gelirler. Sonra sizinle beraber geceleleyen (gecenin melekleri) semaya yükselir. Rableri, meleklerle: -O en iyi bilen olduğu halde- “Kullarımı nasıl bıraktınız?” diye sorar. Melekler derler ki: “Onları namaz kılar bir halde terk ettik ve yanlarına da namaz kılarken vardık.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3223, 7429, 7486)

۱۷ - بَاب مَنْ أَذْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الْعَصْرِ قَبْلَ الْغُرُوبِ

17- Güneşin Batmasından Önce İkinci Namazından Bir Rekât İdrak Eden Kimse Bâbı

٥٥٦ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَدْرَكَ أَحَدُكُمْ سَجْدَةً مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ فَلْيَتِمَّ صَلَاتَهُ وَإِذَا أَدْرَكَ سَجْدَةً مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَلْيَتِمَّ صَلَاتَهُ

556- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden biriniz güneş batmadan önce ikindi namazından bir rekât idrak ederse namazını tamamlasın. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 579, 580)

٥٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْسِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّمَا بَقَاؤُكُمْ فِيمَا سَلَفَ قَبْلَكُمْ مِنَ الْأَمَمِ كَمَا بَيْنَ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ أُوتِيَ أَهْلُ الثَّوَرَةِ الثَّوَرَةَ فَعَمِلُوا حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ النَّهَارُ عَجَزُوا فَأَغَطُوا قِرَاطًا قِرَاطًا ثُمَّ أُوتِيَ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ الْإِنْجِيلَ فَعَمِلُوا إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ ثُمَّ عَجَزُوا فَأَغَطُوا قِرَاطًا قِرَاطًا ثُمَّ أُوتِيَ الْقُرْآنَ فَعَمِلْنَا إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ فَأَغَطَيْنَا قِرَاطَيْنِ قِرَاطَيْنِ فَقَالَ أَهْلُ الْكِتَابَيْنِ أَيُّ رَبَّنَا أَعْطَيْتَ هَؤُلَاءِ قِرَاطَيْنِ قِرَاطَيْنِ وَأَعْطَيْتَنَا قِرَاطًا قِرَاطًا وَنَحْنُ كُنَّا أَكْثَرَ عَمَلًا قَالَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هَلْ ظَلَمْتَكُمْ مِنْ أَجْرِكُمْ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَا قَالَ فَهُوَ فَضْلِي أُوتِيَ مِنْ أَهَاءٍ

557- Salim ibnu Abdullah babasından haber verdi. O, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işitmiştir:

“Sizden önceki ümmetlere nisbeten sizin dünyada kalmanız, ikindi namazından güneşin batımına kadar olan vakit kadardır. Tevrat ehline Tevrat verilmiş, onlar da bununla amel etmişler ve günün ortasına yani öğle vaktine gelince amel etmekten âciz oldular. Bunun üzerine onlara amellerine karşılık birer kîrât verildi. Sonra İncil ehline de İncil verildi. Onlar da bununla amel ettiler. İkinci namazı vakti gelince amel etmekten âciz oldular. Onlar da amellerinin karşılığı olarak birer kîrât verildi. Sonra bize de Kuran verildi. Biz de güneşin batışına kadar amel ettik. Ameli-

mizin karşılığı olarak ikişer kîrât verildi. İki Kitab ehli yani Yahudi ve Hıristiyanlar dediler ki: Ey Rabbimiz! Bunlara ikişer kîrât ecir verdin. Bizler ise daha çok amel işledik. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: “Ecrinizden bir şey eksilterek sizlere zulmettim mi?” Onlar, hayır, dediler. Allah Azze ve Celle: “Bu benim fazlımdır. Onu dilediğime veririm.” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2268, 2269, 3459, 5021, 7467, 7533)

٥٥٨ - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْمُسْلِمِينَ وَالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَأْجَرَ قَوْمًا يَعْمَلُونَ لَهُ عَمَلًا إِلَى اللَّيْلِ فَعَمِلُوا إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ فَقَالُوا لَا حَاجَةَ لَنَا إِلَى أَجْرِكَ فَاسْتَأْجَرَ آخَرِينَ فَقَالَ أَكْمِلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِكُمْ وَلَكُمْ الَّذِي شَرَطْتُ فَعَمِلُوا حَتَّى إِذَا كَانَ حِينَ صَلَاةِ الْعَصْرِ قَالُوا لَكَ مَا عَمَلْنَا فَاسْتَأْجَرَ قَوْمًا فَعَمِلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ وَاسْتَكْمَلُوا أَجْرَ الْفَرِيقَيْنِ

558- Ebu Musa, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden bildirdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Müslümanlarla, Yahudi ve Hıristiyanların misali şuna benzer. Bir adam, bir toplulukla geceye kadar çalışmaları için anlaşır. Onlar da günün ortasına kadar çalışıp: Bizim senin vereceğin ücrete ihtiyacımız yok, derler ve çekip giderler. O adam bu sefer başkalarıyla anlaşır ve: Kalan gününüzü tamamlayın ve size şart koştüğüm ücreti vereceğim, der. Onlar da ikindi namazına kadar çalışıp: Bu çalıştığımız karşısında ücret istemeyiz, derler ve onlar da çekip giderler. Bunun üzerine adam başkalarıyla anlaşır ve onlar da güneş batana kadar kalan günde çalışırlar. Daha önceki iki gurubun yapacakları işleri tamamlayıp karşılığını hak etmişlerdir.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2271)

١٨ - بَابُ وَقْتِ الْمَغْرِبِ

18- Akşam Namazının Vakti

وَقَالَ عَطَاءٌ يَجْمَعُ الْمَرِيضُ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ

Ata şöyle dedi: Hasta olan kimse akşam ile yatsı namazlarını cem eder.

٥٥٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِهْرَانَ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الثَّجَاشِيِّ صُهَيْبٌ مَوْلَى رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ سَمِعْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ يَقُولُ كُنَّا لِنُصَلِّيَ الْمَغْرِبَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَنْصَرِفُ أَحَدُنَا وَإِلَهُ لَيَنْصُرُ مَوَاقِعَ نَبَلِهِ

559- Rafi ibnu Hadic'den, O şöyle dedi:

Akşam namazını Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber kılarıydık. Bizden biri namazdan çıkar ve ok attığında okun düştüğü yerleri görürdü.

٥٦٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ قَدِمَ الْحِجَاجُ فَسَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الظُّهْرَ بِالْهَاجِرَةِ وَالْعَصْرَ وَالشَّمْسُ نَقِيَّةً وَالْمَغْرِبَ إِذَا وَجِبَتْ وَالْعِشَاءَ أَحْيَاءًا وَأَحْيَاءًا إِذَا رَأَاهُمْ اجْتَمَعُوا عَجَلًا وَإِذَا رَأَاهُمْ أَبْطَأُوا آخِرَ وَالصُّبْحَ كَانُوا أَوْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بِهَا بِلَيْسَ

560- Muhammed ibnu Amr ibnul-Hasen ibnu Ali'den, O şöyle dedi:

Haccâc (Medine'ye emir olarak) geldi. Cabir ibnu Abdullah'a namazın vakitlerini sorduk. O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle namazını öğle sıcağının şiddetinde (yani güneş tam tepeden batıya doğru meylettiğinde) kılarıydı. İkinci namazını güneş saf, rengi değişip sarılaşmadan önce kılarıydı. Akşam namazını ise güneş battığında, yatsı namazını ise bazen, sahabelerin toplandıklarını gördüğünde acele eder, bazen de geciktiklerini gördüğünde geciktirirdi. Sabah namazını ise Nebi sallallahu aleyhi ve sellem gecenin sonundaki, sabahın ışıkları ile karışık karanlıkta kılarıydı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 565)

٥٦١ - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَغْرِبَ إِذَا تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ

561- Seleme ibnul-Ekva'dan, O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber akşam namazını güneş batıp kendini gizlediğinde kıldık.

٥٦٢ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ زَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعًا جَمِيعًا وَتَمَانِيًا جَمِيعًا

562- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem (akşamla yatsıyı birleştirip) toplam yedi rekât, (öğle ile ikindiye birleştirip) toplam sekiz rekât namaz kıldı.

١٩ - بَابُ مَنْ كَرِهَ أَنْ يُقَالَ لِلْمَغْرِبِ الْعِشَاءُ

19- Akşam (el-Mağrib) Namazına el-İşâ Denmesinden Hoşlanmayan Kimse Bâbı

٥٦٣ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ هُوَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُغْفَلٍ الْمُزَنِيُّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَغْلِبْتُكُمْ الْأَغْرَابُ عَلَى اسْمِ صَلَاتِكُمُ الْمَغْرِبِ قَالَ الْأَغْرَابُ وَتَقُولُ هِيَ الْعِشَاءُ

563- Abdullah ibnul-Muzeni'den, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bedeviler sizin el-mağrib (akşam namazı) olarak isimlendirilen namazınızda size galebe çalmasınlar. Bedeviler bu namaza el-İşâ derler.”

٢٠ - بَابُ ذِكْرِ الْعِشَاءِ وَالْعَتَمَةِ وَمَنْ رَأَاهُ وَاسْعًا

20- el-İşâ ve el-Ateme'nin (Yatsı Namazının) Zikri ve el-Ateme İsmiini Daha Geniş Manada Gören Kimse Bâbı

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَثْقَلَ الصَّلَاةِ عَلَى الْمُنَافِقِينَ الْعِشَاءُ وَالْفَجْرُ وَقَالَ لَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالْفَجْرِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَالِاخْتِيَارُ أَنَّهُ يَقُولُ الْعِشَاءُ لِقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ﴾ وَيَذْكُرُ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ كُنَّا نَتَنَاقَشُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ فَأَعْتَمَ بِهَا وَقَالَ ابْنُ ثَبَّاسٍ وَعَائِشَةُ أَعْتَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْعِشَاءِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ عَائِشَةَ أَعْتَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْعَتَمَةِ وَقَالَ جَابِرٌ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْعِشَاءَ وَقَالَ أَبُو بَرَزَةَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُؤَخِّرُ الْعِشَاءَ وَقَالَ أَنَسٌ أَخَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو أَدْوَبٍ وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ

Ebu Hureyre dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Münafıklara en ağır gelen namaz sabah ve yatsı namazlarıdır.” Y-ne şöyle buyurdu: “Sabah ve yatsı namazındaki fazileti bilseleirdi.”

Buhari dedi ki: «Yatsı namazından (el-İşâ) sonra» (Nur: 58) âyei gereği hadiste geçen el-Ateme yerine el-İşâ denilmesi gerekir.

Ebu Musa'nın şöyle dediği zikrolunur: Bizler Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yatsı (el-İşâ) namazını kılmak için nöbetleşirdik. Yatsı namazını geciktirirdi.

İbnu Abbas ve Aişe şöyle dediler: Nebi sallallahu aleyhi ve sellen yatsı namazını (el-İşâ) geciktirirdi.

Ebu Berze şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazını (el-İşâ) geciktirirdi.

Enes dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazını (el-İşâ) gecenin sonuna (yani gece yarısına kadar) geciktirirdi.

İbnu Ömer, Ebu Eyyûb ve İbnu Abbas -Allah onlardan razı olsun-

şöyle dediler: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem akşam (el-Mağrib) ve yatsı namazlarını (el-İşâ) kıldı.

٥٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَأَلْتُ أَخْبَرَني عَبْدُ اللَّهِ قَالَ صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ وَهِيَ الَّتِي يَدْعُو النَّاسُ الْعَتَمَةَ ثُمَّ انْصَرَفَ فَأَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ أَرَأَيْتُمْ لَيْلَتَكُمْ هَذِهِ فَإِنَّ رَأْسَ مِائَةِ سَنَةٍ مِنْهَا لَا يَبْقَى مِمَّنْ هُوَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَحَدٌ

564- Abdullah ibnu ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize yatsı namazını (el-İşâ) kıldırdı. -Ki o insanların el-ateme diye isimlendirdiği namazdır- Sonra yüzünü bize dönüp şöyle dedi: "İçinde bulunduğunuz şu gecemiz var ya, yüz senenin bitiminden sonra, şu anda mevcut olan hiç kimse yaşamayacaktır."

٢١ - بَابُ وَقْتِ الْعِشَاءِ إِذَا اجْتَمَعَ النَّاسُ أَوْ تَأَخَّرُوا

21- İnsanlar Toplandıklarında ve Geç Kaldıklarında Yatsı Namazının Vakti Bâbı

٥٦٥ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو هُوَ ابْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ سَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ صَلَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَانَ يُصَلِّي الظُّهْرَ بِالْهَاجِرَةِ وَالْعَصْرَ وَالشَّمْسُ حَيَّةً وَالْمَغْرِبَ إِذَا وَجَبَتْ وَالْعِشَاءَ إِذَا كَثُرَ النَّاسُ عَجَلًا وَإِذَا قَلُّوا أَخَّرَ وَالصُّبْحَ بِقَلَسٍ

565- Muhammed ibnu Amr ibnul-Hasen ibnu Ali'den, O şöyle dedi: Câbir ibnu Abdullah'a Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in namazından sorduk. O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle namazını öğle sıcaklığının şiddetinde kılardı. İkinci namazını güneş parlak ve rengi sararmamış iken, akşam namazını güneş batınca, yatsı namazını ise insanlar çoğalınca acele eder, az olunca ise geciktirirdi. Sabah namazını ise gecenin sonundaki, sabahın ışıklarıyla karışık karanlıkta kılardı.

٢٢- بَابُ فَضْلِ الْعِشَاءِ

22- Yatsı Namazının Fazileti Bâbı

٥٦٦ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ أَعْتَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً بِالْعِشَاءِ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يَفْشَوْا الْإِسْلَامَ فَلَمْ يَخْرُجْ حَتَّى قَالَ عُمَرُ نَامَ النِّسَاءُ وَالصَّبِيَّانُ فَخَرَجَ فَقَالَ لِأَهْلِ الْمَسْجِدِ مَا يَنْتَظِرُهَا أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ غَيْرَكُمْ

566- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir gece yatsı namazını kıldırılmayı geciktirdi. Bu, İslâm'ın henüz Medine dışına yayılmasından önceydi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ömer'in: "Mescid'de namazı bekleyen çocuk ve kadınlar uyudular." sözünü işitinceye kadar evinden Mescid'e çıkmadı. Odasından çıkıp Mescid'de bulunanlara şöyle buyurdu: "Şu anda yeryüzünde bu namazı sizden başka kimse beklemiyor." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 569, 862, 864)

٥٦٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ كُنْتُ أَنَا وَأَصْحَابِي الَّذِينَ قَدِمُوا مَعِيَ فِي السَّفِينَةِ نَزُولًا فِي بَقِيعِ بَطْحَانَ وَالثِّيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ فَكَانَ يَتَنَاقَبُ الثِّيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ كُلَّ لَيْلَةٍ تَفَرَّ مِنْهُمْ فَوَافَقَنَا الثِّيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَأَصْحَابِي وَلَهُ بَعْضُ الشُّغْلِ فِي بَعْضِ أَمْرِهِ فَأَعْتَمَ بِالصَّلَاةِ حَتَّى ابْهَارَ اللَّيْلُ ثُمَّ خَرَجَ الثِّيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى بِهِمْ فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ لِمَنْ حَضَرَهُ عَلَى رِمْلِكُمْ أَبْشِرُوا إِنَّ مِنْ نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ يُصَلِّي هَذِهِ السَّاعَةَ غَيْرَكُمْ أَوْ قَالَ مَا صَلَّى هَذِهِ السَّاعَةَ أَحَدٌ غَيْرَكُمْ لَا يَذِرِي أَيَّ الْكَلِمَتَيْنِ قَالَ قَالَ أَبُو مُوسَى فَرَجَعْنَا فَفَرَحْنَا بِمَا سَمِعْنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

567- Ebu Musa'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ben ve benimle beraber gemiyle gelen arkadaşlarım Bâkiu-Buthan

vâdisinde konakladık. -O sırada Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Medine’de idi.- Onlardan bir grup her gece yatsı namazına nöbetleşe Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in yanında kılardı. Nöbet sırasının bana ve arkadaşlarıma geldiği bir sırada, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi meşgul eden bazı işleri vardı. Gecenin yarısına kadar yatsı namazını geciktirdi. Sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazını kıldırıldı. Namazı bitirdikten sonra orada bulunanlara şöyle buyurdu: “Acele etmeyin! Sevinin! Sizden başka bu saatte insanlar içinde namaz kılan kimsenin olmaması Allah’ın sizin üzerinize olan nimetindendir.” Veya da şöyle buyurdu: “Sizden başka bu saatte kimse namaz kılmadı.”

Ebu Musa, bu iki cümleden hangisini dediğini bilmiyordu. Ebu Musa dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden duyduğumuz bu sözden dolayı sevinerek geri döndük.

۲۳- بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ التَّوْمِ قَبْلَ الْعِشَاءِ

23- Yatsı Namazından Önce Uyumanın Kerih Görülmesi Bâbı

۵۶۸ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدُ الْحَذَّاءُ عَنْ أَبِي الْمِنْهَالِ عَنْ أَبِي بَرْزَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَكْرَهُ التَّوْمَ قَبْلَ الْعِشَاءِ وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا

568- Ebu Berze’den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazından önce uyumayı ve sonrasında da konuşmayı hoş görmezdi.

۲۴- بَاب التَّوْمِ قَبْلَ الْعِشَاءِ لِمَنْ غَلِبَ

24- Kendisine Uyku Galebe Çalan Birinin Yatsı Namazından Önce Uyuması Bâbı

۵۶۹ - حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُلَيْمَانَ هُوَ ابْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ هُوَ ابْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ أَعْتَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْعِشَاءِ حَتَّى نَادَاهُ عُمَرُ

الصَّلَاةَ نَامَ النِّسَاءُ وَالصَّبِيَّانُ فَخَرَجَ فَقَالَ مَا يَنْتَظِرُهَا أَحَدٌ مِنَ أَهْلِ الْأَرْضِ غَيْرَكُمْ
قَالَ وَلَا يُصَلِّي يَوْمَئِذٍ إِلَّا بِالْمَدِينَةِ وَكَانُوا يُصَلُّونَ فِيمَا بَيْنَ أَنْ يَغِيبَ الشَّمْسُ إِلَى
ثُلُثِ اللَّيْلِ الْأَوَّلِ

569- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ömer'in: Namaz! (Mescidde bulunan) çocuk ve kadınlar uyudular! diye nida edene kadar yatsı namazını geciktirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'e çıkıp şöyle buyurdu: "Şu anda yeryüzünde bu namazı sizden başkası beklemiyor."

Râvi dedi ki: O günlerde yatsı namazı bu şekilde cemaatle sadece Medine'de kılınıyordu. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabı ufukta-ki kırmızılığın kaybolmasından gecenin ilk üçte birine kadar olan vakitte kılıyorlardı.

٥٧٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنِي
ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَغِلَ عَنْهَا لَيْلَةً فَأَخْرَجَهَا حَتَّى رَقَدْنَا فِي الْمَسْجِدِ ثُمَّ اسْتَيْقَظْنَا ثُمَّ رَقَدْنَا
ثُمَّ اسْتَيْقَظْنَا ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ أَهْلِ
الْأَرْضِ يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ غَيْرَكُمْ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ لَا يُبَالِي أَقْدَمَهَا أَمْ أَخْرَجَهَا إِذَا كَانَ لَا
يَخْشَى أَنْ يَغْلِبَهُ الثَّوْمُ عَنْ رَقَّتِهَا وَكَانَ يَرْقُدُ قَبْلَهَا قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ

570- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi bir iş meşgul etti de yatsı namazını geciktirdi. Öyle ki bizler Mescid'de (namazı beklerken) uyuduk. Sonra uyandık. Sonra uyuduk ve sonra uyandık. Sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'e çıktı ve şöyle buyurdu: "Yeryüzünde sizden başka bu namazı bekleyen yoktur."

İbnu Ömer, kendisine uykunun galebe çalıp vaktinin çıkmasından korkmadığı zaman yatsı namazının öne alınması ile geciktirilmesinde bir

sakinca görmezdi.

İbnu Cureyc dedi ki: Ben bunu Ata'ya söyledim.

٥٧١- وَقَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ أَعْتَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً بِالْعِشَاءِ حَتَّى رَقَدَ النَّاسُ وَاسْتَيْقَظُوا وَرَقَدُوا وَاسْتَيْقَظُوا فَلَقَامَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ الصَّلَاةُ قَالِ عَطَاءٌ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَخَرَجَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ أَلَّا يَفْطُرَ رَأْسُهُ مَاءً وَاصْعًا يَدُهُ عَلَى رَأْسِهِ فَقَالَ لَوْلَا أَنِ أَشُقُّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ أَنْ يُصَلُّوْهَا هَكَذَا فَاسْتَنْبْتُ عَطَاءَ كَيْفَ وَضَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَأْسِهِ يَدَهُ كَمَا أَبَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَبَدَّدَ لِي عَطَاءٌ بَيْنَ أَصَابِعِهِ شَيْئًا مِنْ تَبْدِيدٍ ثُمَّ وَضَعَ أَطْرَافَ أَصَابِعِهِ عَلَى قَرْنِ الرَّأْسِ ثُمَّ ضَمَّهَا يُعِمُّهَا كَذَلِكَ عَلَى الرَّأْسِ حَتَّى مَسَّتْ إِنْهَامُهُ طَرَفَ الْأُذُنِ مِمَّا يَلِي الْوَجْهَ عَلَى الصُّدْغِ وَتَاحِيَةِ اللَّحْيَةِ لَا يُقْصَرُ وَلَا يَنْطُشُ إِلَّا كَذَلِكَ وَقَالَ لَوْلَا أَنِ أَشُقُّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ أَنْ يُصَلُّوْهَا هَكَذَا

571- Ata dedi ki: Ben ibnu Abbas'ı şöyle derken işittim: Bir gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazını öyle geciktirdi ki, insanlar uyudular, uyandılar, uyudular ve uyandılar. Ömer ibnul-Hattab kalkıp dedi ki: Namaz! Ata dedi ki: İbnu Abbas şöyle dedi: Allah'ın Nebisi'nin sallallahu aleyhi ve sellem elini başına koymuş ve başından su damlayışını şimdi görür gibiyim. Şöyle buyurdu: “Şayet ümmetime zorluk vermeyeceğimi bilseydim, yatsı namazını bu şekilde kılmalarını emrederdim.”

İbnu Cureyc dedi ki: Ben Ata'dan, ibnu Abbas'ın bildirdiği gibi Nebi sallallahu aleyhi ve sellem elini başına nasıl koyduğunu göstermesini istedim. Ata, benim için parmaklarının arasını ayırdı. Sonra parmak uçlarını başının tepesine koydu. Sonra parmaklarını bitiştirip başparmağı yüzü tarafından kulağının bir ucuna değene kadar şakağına ve sakalının kenarına indirdi. Bunu yaparken ne eksiltiyor ne de acele ediyordu. Şöyle buyurdu: “Şayet ümmetime zorluk vermeyeceğimi bilseydim, yatsı namazını bu şekilde kılmalarını emrederdim.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7239)

٢٥- بَابُ وَقْتِ الْعِشَاءِ إِلَى نِصْفِ اللَّيْلِ

25- Yatsı Namazının Vakti Gece Yarısına Kadardır Bâbı

وَقَالَ أَبُو بَرَزَةَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَحِبُّ تَأْخِيرَهَا

Ebu Berze dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazın geciktirmekten hoşlanırdı.

٥٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ الْمُحَارِبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أَخَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الْعِشَاءِ إِلَى نِصْفِ اللَّيْلِ ثُمَّ صَلَّى ثُمَّ قَالَ قَدْ صَلَّى النَّاسُ وَتَأَمُّوا أَمَا إِنَّكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا أَنْتُمْ بِمُتَوَكِّلِينَ وَزَادَ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ هَالِكٍ قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبَيْصٍ خَائِمِهِ لَيْلَتَهُ

572- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazını gece yarısına kadar geciktirdi. Sonra kıldı. Sonra da şöyle buyurdu: "İnsanlar namazlarını kıp uyudular. Ancak sizler, namazı beklediğiniz müddetçe namazdasınız."

İbnu Ebi Meryem şunu ziyade etti: Bize Yahya ibnu Eyyûb haber verip şöyle dedi: Bana Humeyd bildirdi: O, Enes'i şöyle derken işitmiştir. Sanki ben o gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzüğü-nün pırıltısını görür gibiyim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 600, 661, 847, 5869)

٢٦- بَابُ فَضْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ

26- Sabah Namazının Fazileti Bâbı

٥٧٣ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ لِي خَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ نَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ قَالَ أَمَا إِنَّكُمْ سَتَرُونَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ هَذَا لَا تُضَاهُونَ أَوْ لَا تُضَاهُونَ فِي رُؤْيَيْهِ

فَإِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تَغْلِبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا ثُمَّ قَالَ ف ﴿سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا﴾

573- Cerir'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bulunduğumuz bir sırada, O, dolunaya bakıp şöyle dedi:

“Muhakkak ki sizler, şu dolunayı nasıl izdihâm olmaksızın apaçık bir şekilde görüyorsanız, işte Rabbinizi de (kıyamet günü) öylece göreceksiniz. Güneşin doğuşundan ve batışından önceki (sabah ve yatsı) namazlarını kılmanıza mâni olan uyku ve meşguliyetten uzaklaşıp bunları (cemaatle ve vaktinde) kılabilirseniz, bunu yapın.” Sonra şu âyeti okudu. «Güneşin doğuşundan ve batışından önce Rabbinizi hamd ile tesbih et.» (Kâf: 39)

٥٧٤ - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنِي أَبُو جَمْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ صَلَّى الْبُرْدَيْنِ دَخَلَ الْجَنَّةَ وَقَالَ ابْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ أَخْبَرَهُ بِهَذَا حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا أَبُو جَمْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

574- Ebu Musa'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Her kim sabah ve ikinci namazını kıalarsa cennete girer.”

İbnu Raca dedi ki: Bize Hammâm, Ebu Cemra'dan bildirip şöyle dedi: Ebu Bekir ibnu Abdullah ibnu Kays O'na bunu haber verdi:

Bize İshak, Habban'dan bildirip şöyle dedi: Bize Hemmâm bildirip şöyle dedi: Bize Ebu Cemre, Ebu Bekir ibnu Abdullah babasından, O da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden aynı rivayet etti.

٢٧- بَابُ وَقْتِ الْفَجْرِ

27- Sabah Namazının Vakti Bâbı

٥٧٥ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُمْ تَسَحَّرُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قُلْتُ كَمْ بَيْنَهُمَا قَالَ قَدَرُ خَمْسِينَ أَوْ سِتِينَ يَغْنِي آيَةً

575- Zeyd ibnu sabit'ten, -Allah ondan razı olsun- onlar Nebi salallahu aleyhi ve sellem ile beraber sahur yemeği yediler. Sonra kalkıp namaz kıldılar. (Enes dedi ki:) Ben, sahur yemeği ile sabah namazının arasında ne kadarlık bir zaman geçti diye sordum. Zeyd dedi ki: Elli veya altmış âyet okuncak kadar.

٥٧٦ - حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ سَمِعَ رَوْحَ بْنَ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَزَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ تَسَحَّرَا فَلَمَّا فَرَّغَا مِنْ سَحُورِهِمَا قَامَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الصَّلَاةِ فَصَلَّى قُلْنَا لَأَنَسٍ كَمْ كَانَ بَيْنَ فَرَاغِهِمَا مِنْ سَحُورِهِمَا وَدُخُولِهِمَا فِي الصَّلَاةِ قَالَ قَدَرُ مَا يَقْرَأُ الرَّجُلُ خَمْسِينَ آيَةً

576- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah'ın Nebisi sallallahu aleyhi ve sellem ile Zeyd ibnu Sabit sahur yemeği yediler. Sahur yemeğini bitirdikten sonra Allah'ın Nebisi sallallahu aleyhi ve sellem kalktı ve o ikisi namaz kıldılar. Enes'e dedim ki: Sahur yemeğinden ayrılmalari ile sabah namazına başlamalarının arası ne kadardır? Enes dedi ki: Bir kişinin elli ayet okuyacağı zaman kadar. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1134)

٥٧٧ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ أَخِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ أَنَّهُ سَمِعَ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ يَقُولُ كُنْتُ أَتَسَحَّرُ فِي أَهْلِي ثُمَّ يَكُونُ سُرْعَةً بِي أَنْ أَذْرِكَ صَلَاةَ الْفَجْرِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

577- Sehl ibnu Sa'd'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ailemle beraber sahur yemeğini yedim. Sonra da Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem ile beraber sabah namazını kılabilmek için acele ederdim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1920)

٥٧٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عَقِيلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ كُنْ نِسَاءَ الْمُؤْمِنَاتِ يَشْهَدْنَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الْفَجْرِ مُتَلَفَعَاتٍ بِمُرُوطِهِنَّ ثُمَّ يَنْقَلِبْنَ إِلَى بُيُوتِهِنَّ حِينَ يَقْضِينَ الصَّلَاةَ لَا يَعْرِفُهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْغُلَسِ

578- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Mümine kadınlar örtülerine bürünmüş bir şekilde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber sabah namazında hazır bulunurlardı. Sonra namazı kıldıklarında evlerine dönerlerdi. Onları karanlıktan dolayı kimse tanıyamazdı.

٢٨ - بَابُ مَنْ أَذْرَكَ مِنَ الْفَجْرِ رَكْعَةً

28- Güneş Doğmadan Önce Sabah Namazından Bir Rekâta Ulaşan Kimse Bâbı

٥٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ وَعَنْ بُسَيْرِ بْنِ سَعِيدٍ وَعَنِ الْأَعْرَجِ يُحَدِّثُونَهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَذْرَكَ مِنَ الصُّبْحِ رَكْعَةً قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَذْرَكَ الصُّبْحَ وَمَنْ أَذْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الْعَصْرِ قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَذْرَكَ الْعَصَرَ

579- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim güneş doğmadan önce, sabah namazından bir rekâte ulaşırsa, sabah namazının vaktini idrak etmiş olur. Her kimde güneş batmadan önce ikindi namazından bir rekâta ulaşırsa ikindinin vaktini idrak etmiştir.”

٢٩ - بَابُ مَنْ أَذْرَكَ مِنَ الصَّلَاةِ رَكْعَةً

29- Namazdan Bir Rekâta Ulaşan Kimse Bâbı

٥٨٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَذْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الصَّلَاةِ فَقَدْ أَذْرَكَ الصَّلَاةَ

580- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim namazdan bir rekâta ulaşırsa, namazın vaktini idrak etmiştir.” 186

٣٠ - بَابُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَرْتَفِعَ الشَّمْسُ

30- Bâb: Sabah Namazından Sonra Güneş Yükselinceye Kadar Namaz Kılmanın Hükümü Nedir?

٥٨١ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ شَهِدَ عِنْدِي رَجُلٌ مَرْضِيٌّ وَأَرْضَاهُمْ عِنْدِي عُمَرُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَشْرُقَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنِي نَاسٌ بِهَذَا

581- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Doğruluklarında ve dinlerinde şüphe olmayan kimseler –ki benim yanımda Ömer, onların içinde en doğru olanı ve dininden asla şüphe edilmeyenidir.- bana şöyle haber verdiler: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem güneş doğana kadar sabah namazından sonra ve güneş batana kadar da ikindi namazından sonra namaz kılmayı yasakladı.

Bize Musedded bildirip şöyle dedi: Bana Yahya, Şube'den, O da Katade'den bildirip şöyle dedi: Ebul-Aliye'yi, İbnu Abbas'tan şöyle derken işittim. Dedi ki: İnsanlar bana bunu bildirdiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 585, 589, 1192, 1629, 3273)

186 Kim namaza başlar ve bir rekatını kılarsa vakit çıksa bile namazın kılınacağı vakte yetişmiş demektir.

٥٨٢ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحْرَوْا بِصَلَاتِكُمْ طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبَهَا

582- İbnu Ömer'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Namazınızla güneşin doğuşuyla batışını amaçlamayın.” (Yani namazınızı bekletip bu vakitte kılmayın.)

٥٨٣ - وَقَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا طَلَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَأَخْرُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَرْتَفِعَ وَإِذَا غَابَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَأَخْرُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَغِيبَ تَابِعَهُ عَبْدُ

583- İbnu Ömer'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Güneşin bir kısmı doğduğunda, güneş yükselene kadar namazı geciktirin. Güneşin bir kısmı battığında, güneş tamamen batıncaya kadar namazı geciktirin.”

Abdetu-bnu Süleyman bu hadisi rivayetinde Yahya ibnu Said'e mutabaat etmiştir. (Hadisın geçtiği diğer yer: 3272)

٥٨٤ - حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أَسَامَةَ عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعَتَيْنِ وَعَنْ لِبَسَتَيْنِ وَعَنْ صَلَاتَيْنِ نَهَى عَنْ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ وَعَنْ اشْتِمَالِ الصَّمَاءِ وَعَنْ الْاِحْتِبَاءِ فِي لَوْبٍ وَاحِدٍ يُفْضِي بِفَرْجِهِ إِلَى السَّمَاءِ وَعَنْ الْمُنَابَذَةِ وَالْمُلَامَسَةِ

584- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem iki çeşit alış-veriştten, iki çeşit giyinmeden ve iki namazdan bizleri yasakladı. Güneş doğana kadar

sabah namazından sonra ve güneş batana kadar ikinci namazından sonra namaz kılmayı yasakladı. İştimalis-Semana ile bürünmekten ve bir tek kumaş içinde avret yerini göğse doğru açacak biçimde oturmaktan yasakladı. Munabeze ve mulamese alışı-verişinden de yasakladı.

۳۱- بَابُ لَا تُتَحَرَّى الصَّلَاةُ قَبْلَ غُرُوبِ الشَّمْسِ

31- Bâb: Namaz Kılan Kimse, Kılacağı Namaz İçin
Güneşin batışından Önceki Vakti Seçmez

۵۸۵ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَتَحَرَّى أَحَدُكُمْ فَيُصَلِّيَ عِنْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَلَا عِنْدَ غُرُوبِهَا

585- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden biri güneşin doğuşu ve batışı esnasında namaz kılmasın.”

۵۸۶ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ الْجُنْدَعِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا صَلَاةَ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَرْتَفِعَ الشَّمْسُ وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغِيبَ الشَّمْسُ

586- Ebu Said el-Hudri'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Güneş yükselene kadar sabah namazından sonra ve güneş batana kadar ikinci namazından sonra namaz kılmayın.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1188, 1197, 1864, 1993, 1995)

۵۸۷ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِيَانَ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ حُمْرَانَ بْنَ أَبِيَانَ يُحَدِّثُ عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ إِنَّكُمْ لَتُصَلُّونَ صَلَاةَ لَقَدْ

صَحَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا رَأَيْنَاهُ يُصَلِّيَهَا وَلَقَدْ نَهَى عَنْهُمَا يَغْنِي الرُّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ

587- Muaviye'den, O şöyle dedi: Muhakkak ki sizler bir namaz kı-
lıyorsunuz ki, bizler Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve selemlle birlikte bu-
lunduk. Ancak, O'nun bu namazı kıldığını görmedik. Bununla ikinci na-
mazından sonraki iki rekâtlık namazı kastediyor.

٥٨٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خُبَيْبٍ
عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ
صَلَاتَيْنِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ

588- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şu iki namazı yasakladı:
Güneş doğuncaya kadar sabah namazından sonra ve güneş batıncaya ka-
dar ikinci namazından sonra kılınan namazdan.

٣٢ - بَابُ مَنْ لَمْ يَكْرَهُ الصَّلَاةَ إِلَّا بَعْدَ الْعَصْرِ وَالْفَجْرِ

32- İkinci ve Sabah Namazından Sonraki Vakit Dışında Diğer
Vakitlerde Namaz Kılmayı Kerih Görmeyenler Bâbı

رَوَاهُ عُمَرُ وَابْنُ عُمَرَ وَأَبُو سَعِيدٍ وَأَبُو هُرَيْرَةَ

Bunu Ömer, ibnu Ömer, Ebu Sad ve Ebu Hureyre rivayet etmişlerdir.

٥٨٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الثَّغْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ
عُمَرَ قَالَ أَصَلِّيْتُ كَمَا رَأَيْتُ أَصْحَابِي يُصَلُّونَ لَا أَنْهَى أَحَدًا يُصَلِّيَ بَلِيلٍ وَلَا نَهَارٍ مَا
شَاءَ غَيْرَ أَنْ لَا تَحَرَّوْا طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبَهَا

589- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Arkadaşlarımı nasıl namaz kılar gördüysem ben de öylece namaz

kılarım. Gece ve gündüz dilediği kadar namaz kılını bundan dolayı yasaklamam. Ancak güneşin doğuşu ve batışı esnasında kılınan namaz bundan müstesnadır.

۳۳- بَاب مَا يُصَلِّي بَعْدَ الْعَصْرِ مِنَ الْفَوَائِتِ وَكُحْوَهَا

33- Kılınmayan Namazların İkinci Namazından Sonra Kılınması Bâbı

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ كُرَيْبٌ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ الْعَصْرِ رَكَعَتَيْنِ وَقَالَ شُعْلَبَانِي نَاسٌ مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ عَنِ الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الظُّهْرِ

Kureyb, Ummu Seleme'den şöyle bildirdi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ikinci namazından sonra iki rekât namaz kıldı ve şöyle buyurdu: "Abdul-Kays kabilesinden bazı insanlar beni öğle namazının farzından sonra ki iki rekâtı kılmamdan beni meşgul edip beni alıkoydular."

۵۹۰- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ سَمِعَ عَائِشَةَ قَالَتْ وَالَّذِي ذَهَبَ بِهِ مَا تَرَكَهُمَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ وَمَا لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى حَتَّى ثَقُلَ عَنِ الصَّلَاةِ وَكَانَ يُصَلِّي كَثِيرًا مِنْ صَلَاتِهِ قَاعِدًا تُغْنِي الرَّكَعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّيهِمَا وَلَا يُصَلِّيهِمَا فِي الْمَسْجِدِ مَخَافَةَ أَنْ يُثْقَلَ عَلَى أُمَّتِهِ وَكَانَ يُحِبُّ مَا يُخَفِّفُ عَنْهُمْ

590- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellemi vefat ettiren Allah'a yemin olsun ki, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem o iki rekâtı vefat edinceye kadar terk etmedi. Namaz kılmaya gücü yetmeyinceye kadar da vefat etmedi. Namazını çoğu kez oturarak kılardı. -Bununla ikinci namazından sonraki kıldığı iki rekâtlık namazı kastediyor.- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bu namazı kılardı. Ümmetine ağır gelir korkusuyla bu namazı Mescid'de kılmazdı. Ümmetine hafifletmeyi severdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 591, 591, 593, 1631)

٥٩١ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَتْ عَائِشَةُ ابْنُ أَخْتِي مَا تَرَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّجْدَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ عِنْدِي قَطُّ

591- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ey kız kardeşimin oğlu! Nebi sallallahu aleyhi ve sellem benim yanımda ikinci namazından sonra kıldığı iki rekâtlık namazı asla terk etmedi.

٥٩٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ رَكَعَتَانِ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُهُمَا سِرًّا وَلَا عَلَانِيَةً رَكَعَتَانِ قَبْلَ صَلَاةِ الصُّبْحِ وَرَكَعَتَانِ بَعْدَ الْعَصْرِ

592- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

İki namaz vardır ki, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem bunları gizlide de açıkta da terk etmezdi. Sabah namazından önceki iki rekât namaz ve ikinci namazından sonra ki iki rekât namaz.

٥٩٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ رَأَيْتُ الْأَسْوَدَ وَمَسْرُوقًا شَهِدَا عَلَى عَائِشَةَ قَالَتْ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِينِي فِي يَوْمِ بَعْدَ الْعَصْرِ إِلَّا صَلَّى رَكَعَتَيْنِ

593- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bana ikinci namazından sonra geldiği hiçbir gün yoktur ki, iki rekât namaz kılmamış olsun.

٣٤ - بَابُ التَّكْبِيرِ بِالصَّلَاةِ فِي يَوْمِ غَيْمٍ

34- Bulutlu Bir Günde Namazı İlk Vaktinde Kılmak Bâbı

٥٩٤ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى هُوَ ابْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ أَنَّ أَبَا الْمَلِيحِ حَدَّثَهُ قَالَ كُنَّا مَعَ بُرَيْدَةَ فِي يَوْمٍ ذِي غَيْمٍ فَقَالَ بَكَرُوا بِالصَّلَاةِ لِإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ حَبِطَ عَمَلُهُ

594- Ebu Melih'ten, O şöyle dedi:

Bulutlu bir günde Bureyde ile birlikteydik. Bureyde dedi ki: Namazı ilk vaktinde kılın. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim ikinci namazını terk ederse, ameli boşa çıkmış olur."

٣٥ - بَابُ الْأَذَانِ بَعْدَ ذَهَابِ الْوَقْتِ

35- Namazın Vaktinin Çıkmasından Sonra Ezan Okumak Bâbı

٥٩٥ - حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فَضِيلٍ قَالَ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سِرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ لَوْ عَرُسَتْ بِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَخَافُ أَنْ تَنَامُوا عَنْ الصَّلَاةِ قَالَ بِلَالٌ أَنَا أَوْقِظُكُمْ فَاصْطَبِجُوا وَأَسْتَدِ بِلَالٌ ظَهْرَهُ إِلَى رَاحِلَتِهِ فَعَلَبَتْهُ عَيْنَاهُ فَتَنَامَ فَاسْتَبَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ طَلَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَقَالَ يَا بِلَالُ أَيْنَ مَا قُلْتَ قَالَ مَا أَلْقَيْتُ عَلَيَّ نَوْمَةً مِثْلَهَا قَطُّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ قَبَضَ أَرْوَاحَكُمْ حِينَ شَاءَ وَرَدَّهَا عَلَيْكُمْ حِينَ شَاءَ يَا بِلَالُ فَمَ فَاذَنْ بِالنَّاسِ بِالصَّلَاةِ فَتَوَضَّأَ فَلَمَّا ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ وَابْيَاضَتْ قَامَ فَصَلَّى

595- Ebu Katade'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir gece Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile bir yolculukta idik. Orada bulunanlardan bazıları dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Konaklasak olmaz mı? Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem: "Uyuyup namazın vaktini kaçırmanızdan korkarım." buyurdu. Bilal dedi ki: Ben sizleri sabah namazına uyandırırım. Diğerleri uyudular. Bilal de sırtını binitine yasladı. Uyku gözlerine galebe çaldı ve O da uyudu. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem uyandığında güneşin bir kısmı doğmuştu. Dedi ki: "Sizi

uyandırırım, sözünün vefası nerede ey Bilal? “ Bilal dedi ki: Bu zamana kadar böyle ağır bir uykuyla uyumamıştım. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Allah dilediği zamanda sizin ruhlarınızı (canlarınızı) aldı ve dilediği zamanda sizlere geri verdi. Ey Bilal! Kalk ve insanlara namaz için ezan oku.” Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem abdest aldı. Güneş yükselip beyazlaştığında kalktı ve sabah namazını kıldırdı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 7471)

۳۶- بَاب مَنْ صَلَّى بِالنَّاسِ جَمَاعَةً بَعْدَ ذَهَابِ الْوَقْتِ

36- Vakti Geçtikten Sonra İnsanlara Cemaatle Namaz Kıldıran Kimse Bâbı

۵۹۶ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ جَاءَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ فَجَعَلَ يَسُبُّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كَذْتُ أَصَلِّيَ الْعَصْرَ حَتَّى كَادَتْ الشَّمْسُ تَغْرُبُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ مَا صَلَّيْتُهَا فَقُمْنَا إِلَى بُطْحَانَ فَتَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ وَتَوَضَّأْنَا لَهَا فَصَلَّى الْعَصْرَ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ

596- Cabir ibnu Abdullah'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattab, Hendek Savaşında güneş battıktan sonra Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem yanına geldi ve Kureyş kâfirlerine ağır söz söylemeye ve onlara beddua etmeye başladı. Ömer dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! İkinci namazını neredeyse güneş batmadan kılamayacaktım. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: “Allah'a yemin ederim ki, ben de ikinci namazını kılamadım.” Bunun üzerine kalkıp Buthân vadiğine gittik ve namaz için abdest aldı. Bizler de abdest aldık. Güneş battıktan sonra ikindiye, sonra da ardından akşam namazını kıldırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 598, 641, 945, 4112)

٣٧- بَابُ مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَ وَلَا يُعِيدُ إِلَّا تِلْكَ الصَّلَاةَ

37- Kim Bir Namazı kılmayı Unutursa, Onu Hatırladığında Kılsın.
O Namazdan Başkasını İade Etmez Bâbı

وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ مَنْ تَرَكَ صَلَاةً وَاحِدَةً عِشْرِينَ سَنَةً لَمْ يُعِدْ إِلَّا تِلْكَ الصَّلَاةَ
الْوَحِدَةَ

İbrahim en-Nehai dedi ki: Bir tek namazı yirmi sene unutarak terk eden bir kimse o bir tek namazdan başkasını iade etmez.

٥٩٧ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَا حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَهَا لَا كَفَّارَةَ لَهَا إِلَّا ذَلِكَ ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ قَالَ مُوسَى قَالَ هَمَّامٌ سَمِعْتُهُ يَقُولُ بَعْدُ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِلذِّكْرِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

597- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim bir namazı kılmayı unutursa onu hatırladığında kılsın. O namazın bundan başka keffâreti yoktur.” «Beni anmak için namaz kıl.» (Taha: 14)

Musa dedi ki: Hemmâm şöyle dedi: Katade'yi bundan sonra şu âyeti söylediğini işittim: «Hatırlamak için namazı dosdoğru kıl.» (Taha: 14)

Habbân dedi ki: Bize Hemmâm bildirip şöyle dedi: Bize Katade bildirip şöyle dedi: Bize Enes, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden aynıı bildirdi.

٣٨- بَابُ قَضَاءِ الصَّلَاةِ الْأُولَى فَإِلَّا وَلَى

38- Vakti Geçen Namazların Sıra ile Edâ Edilmeleri Bâbı

٥٩٨ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى هُوَ ابْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ جَعَلَ عُمَرُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ يَسُبُّ كُفَّارَهُمْ وَقَالَ مَا كَذْتُ أَصَلِّيَ الْعَصْرَ حَتَّى غَرَبَتْ قَالَ فَتَرَلْنَا بُطْحَانَ فَصَلَّى بَعْدَ مَا غَرَبَتْ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى الْمَغْرِبَ

598- Cabir'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ömer, Hendek Savaşında kâfirlere ağır söz söyleyip beddua etmeye başladı ve şöyle dedi: İkinci namazını neredeyse güneş batmadan kılamayacaktım. Cabir dedi ki: Bunun üzerine Buthân vadisine indik ve güneş battıktan sonra Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem ikinci namazını ardından da akşam namazını kıldırdı.

٣٩- بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنَ السَّمْرِ بَعْدَ الْعِشَاءِ

39- Yatsı Namazından Sonra Konuşmanın Kerih Görülmesi Bâbı

٥٩٩ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْمِنْهَالِ قَالَ انْطَلَقْتُ مَعَ أَبِي إِلَى أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ فَقَالَ لَهُ أَبِي حَدَّثَنَا كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْمَكْتُوبَةَ قَالَ كَانَ يُصَلِّي الْهَجِيرَ وَهِيَ الَّتِي تَدْعُوْنَهَا الْأُولَى حِينَ تَذْهَبُ الشَّمْسُ وَيُصَلِّي الْعَصْرَ ثُمَّ يَرْجِعُ أَحَدًا إِلَى أَهْلِهِ فِي أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ وَنَسِيتُ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ قَالَ وَكَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ يُؤَخَّرَ الْعِشَاءُ قَالَ وَكَانَ يَكْرَهُ التَّوَمُّ قَبْلَهَا وَالْحَدِيثُ بَعْدَهَا وَكَانَ يَنْفَعِلُ مِنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ حِينَ يَعْرِفُ أَحَدًا جَلِيسَهُ وَيَقْرَأُ مِنَ السُّورَةِ إِلَى الْمِائَةِ

599- Ebul-Minhâl'den, O şöyle dedi:

Babamla beraber, Ebu Berze el-Eslemi'nin yanına gittik. Babam ona dedi ki: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in farz namazları hangi vakitlerde kıldığını bize bildir. Ebu Berze dedi ki: Sizin el-Ülâ diye isimlendirdiğiniz öğle namazını öğlenin sıcağında, güneş tam tepeden batıya doğru meylettiğinde kılardı. İkinciye kıldırır, sonra bizden biri Medi-

ne'nin en uzak yerindeki evine döner ve güneşin rengi parlak ve sıcaklığı kalıcı olurdu. Ebul-Minhâl dedi ki: Ebu Berze'nin akşam namazı hakkında ne dediğini unuttum. Ebu Berze dedi ki: Yatsı namazını geciktirmel hoşuna giderdi. Yatsı namazından önce uykudan, sonrasında ise konuşmaktan hoşlanmazdı. Sabah namazından da, bizler yanımızda oturana tanıyacak kadar aydınlık olunca ayrılırdık. Sabah namazında altmıştan yüz âyete kadar okurdu.

٤٠ - بَابُ السَّهْرِ فِي الْفَقْهِ وَالْخَيْرِ بَعْدَ الْعِشَاءِ

40- Yatsı Namazından Sonra Din Konusunda ve Hayırda Sohbet Etmek Bâbı

٦٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ الْحَنَفِيُّ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ اتَّظَرْنَا الْحَسَنَ وَرَأَتْ عَلَيْنَا حَتَّى قَرُبْنَا مِنْ وَقْتِ قِيَامِهِ فَجَاءَ فَقَالَ دَعَانَا جِيرَانُنَا هَؤُلَاءِ ثُمَّ قَالَ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ اتَّظَرْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ حَتَّى كَانَ شَطْرُ اللَّيْلِ يَبْلُغُهُ فَجَاءَ فَصَلَّى لَنَا ثُمَّ خَطَبَنَا فَقَالَ أَلَا إِنَّ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا ثُمَّ رَقَدُوا وَإِنَّكُمْ لَمْ تَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مَا اتَّظَرْتُمْ الصَّلَاةَ قَالَ الْحَسَنُ وَإِنَّ الْقَوْمَ لَا يَزَالُونَ بِخَيْرٍ مَا اتَّظَرُوا الْخَيْرَ قَالَ قُرَّةٌ هُوَ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

600- Kurrat-ubnu Halid'den, O şöyle dedi:

Ebul-Hasen el-Basri'nin oğlunu bekledik. Gelmesi gecikti. Nihayet kalkacağı vakit yaklaşıncı gelip dedi ki: Bizi şu komşularımız çağırdı. Sonra şöyle dedi: Enes dedi ki:

Bir gece Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi gece yarısı oluncaya kadar bekledik. Gelip bize yatsı namazını kıldırdı. Sonra bize hitab edip şöyle buyurdu: "İnsanlar namazlarını kılıp uyudular. Sizler ise namazı beklediğiniz müddetçe namazdasınız."

Hasan dedi ki: İnsanlar hayrı bekledikleri müddetçe hayır içindedirler. Kurra dedi ki: Bu söz, Enes'in Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden riwayet ettiği hadistendir.

٦٠١ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَلَمٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَأَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي حَفْصَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الْعِشَاءِ فِي آخِرِ حَيَاتِهِ فَلَمَّا سَلَّمَ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَرَأَيْتَكُمْ لَيْلَتَكُمْ هَذِهِ فَإِنْ رَأْسَ مِائَةٍ لَا يَبْقَى مِمَّنْ هُوَ الْيَوْمَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَحَدٌ فَوَهْلَ النَّاسِ فِي مَقَالَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى مَا يَتَحَدَّثُونَ مِنْ هَذِهِ الْأَحَادِيثِ عَنْ مِائَةِ سَنَةٍ وَإِنَّمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَبْقَى مِمَّنْ هُوَ الْيَوْمَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ يُرِيدُ بِذَلِكَ أَلَهَا تَخْرُمُ ذَلِكَ الْقَرْنُ

601- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ömrünün sonunda Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazını kıldırdı. Selam verdiğinde kalkıp Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “*Şu gecenizi görüyorsunuz ya, şu anda yeryüzünde bulunan hiçbir kimse yüz senenin başında kalmayacaktır.*” İnsanlar Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in sözünü yanlış anladılar ve bu yüz senenin ne manaya geldiğini konuştular. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ancak şunu söyledi: “*Şu anda yeryüzünde bulunan kimse kalmayacaktır.*” Bununla o çağda yaşayan hiçbir kimsenin sağ olarak kalmayacağını kastetmiştir.

٤١ - بَابُ السَّمْرِ مَعَ الضَّيْفِ وَالْأَهْلِ

41- Misafir ve Aileyle Beraber Konuşmak Bâbı

٦٠٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو غَفْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ كَانُوا أَنَا سَاءَ فُقَرَاءَ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامٌ اثْنَيْنِ فَلْيَذْهَبْ بِثَالِثٍ وَإِنْ أَرْبَعٍ فَخَامِسٍ أَوْ سَادِسٍ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ جَاءَ بِثَلَاثَةٍ فَانْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَشْرَةٍ قَالَ فَهُوَ أَنَا وَأَبِي وَأُمِّي فَلَا أَذْرِي قَالَ وَأَمْرَانِي وَخَادِمٌ بَيْنَنَا وَبَيْنَ بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ تَعَشَّى عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ لَبِثَ حَيْثُ

مُلِيتِ الْعِشَاءُ ثُمَّ رَجَعَ فَلَبِثَ حَتَّى تَعَشَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ بَعْدَ مَا خَضَى مِنَ اللَّيْلِ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَتْ لَهُ أَمْرًا لَهُ وَمَا حَبَسَكَ عَنْ أَضْيَافِكَ أَوْ قَالَتْ مَنِيكَ قَالَ أَوْ مَا عَشِيَّتِيهِمْ قَالَتْ أَبَوْا حَتَّى تَجِيءَ قَدْ غَرَضُوا فَأَبَوْا قَالَ فَذَهَبْتُ أَنَا فَخَبَّاتُ فَقَالَ يَا غَنَرُ فَجَدِّعْ وَسَبِّ وَقَالَ كُلُوا لَا هَنِيئًا فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَطْعَمُهُ أَبَدًا رَأَيْتُمُ اللَّهَ مَا كُنَّا نَأْخُذُ مِنْ لُقْمَةٍ إِلَّا رَبًّا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرُ مِنْهَا قَالَ يَعْنِي حَتَّى شَبِعُوا صَارَتْ أَكْثَرُ مِمَّا كَانَتْ قَبْلَ ذَلِكَ فَنَظَرَ إِلَيْهَا أَبُو بَكْرٍ فَإِذَا هِيَ كَمَا هِيَ أَوْ أَكْثَرُ نَهَا فَقَالَ لِأَمْرَأَتِهِ يَا أُخْتُ بَنِي لِرَاسٍ مَا هَذَا قَالَتْ لَا وَقُرَّةَ عَيْنِي لَهَا الْآنَ أَكْثَرُ نَهَا قَبْلَ ذَلِكَ بِنَاتٍ مَرَاتٍ فَأَكَلَ مِنْهَا أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ إِمَّا كَانَ ذَلِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ يَعْنِي يَمِينَهُ ثُمَّ أَكَلَ مِنْهَا لُقْمَةً ثُمَّ حَمَلَهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَصْبَحَتْ مِنْدَةً وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمٍ عَقْدٌ فَمَضَى الْأَجَلُ فَفَرَّقْنَا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا مَعَ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنَا وَاللَّهُ أَغْلَمُ كَمَ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ فَأَكَلُوا مِنْهَا أَجْمَعُونَ أَوْ كَمَا قَالَ

602- Abdurrahman ibnu Ebi Bekir'den -Allah ondan razı olsun- (öyle dedi:

Ashabus-Suffe, fakir kimselerdi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellen şöyle buyurdu: “Kimin evinde iki kişiye yetecek kadar yemeği varsa: üçüncüyü, dört kişilik yemeği olan da beşinciye veya altıncıyı evine dave etsin.” Ebu Bekir üç kişiyi, Nebi sallallahu aleyhi ve sellen ise on kişiyi evine götürdü. Abdurrahman dedi ki: Ailem ben, babam, annem –Ravi hanımım dediğini bilmiyorum, demiştir- ve bir de benimle Ebu Bekir’ü evi arasında hizmetçilik eden hizmetçiden ibarettir. Ebu Bekir, Nebi sallallahu aleyhi ve sellenmin yanında akşam yemeğini yedi. Sonra yatsı na mazı kılınıncaya kadar orada kaldı. Sonra evine dönüp Nebi sallallahu aleyhi ve sellen akşam yemeğini yiyinceye kadar kaldı. Gecedden Allah’ı dilediği kadar vakit geçince evine döndü. Hanımı ona dedi ki: Seni misafirlerinin yanında bulunmaktan alıkoyan şey nedir? Ebu Bekir dedi ki: Onlara akşam yemeği vermedin mi? Hanımı dedi ki: Sen gelene kadar yemekten kaçındılar. Onlara yemek ikram edildi. Ancak onlar yemediler. Abdurrahman dedi ki: ben gidip saklandım. Ebu Bekir bana: Ey câhil! diye seslendi ve ağır sözler söyledi. Misafirlerine dedi ki: İçinize sinmesin yemeği yiyin. Vallahi ben bu yemekten asla yemeyeceğim. Abdurrahman

dedi ki: Allah'a yemin ederim ki, yemek yerken hiçbir lokmaya el uzatmadık ki, yemek altından daha fazla çoğalmış olmasın. Sonunda misafirler doydular. Yemek, yemeğe başlamadan önceki miktardan daha fazlaydı. Ebu Bekir yemeğe baktı. Yemek olduğu gibi sanki hiç yenmemiş gibi duruyor veya da daha da fazlalaşmıştı. Hanımına dedi ki: Ey Firas oğullarının kızı! Bu nedir? Hanımı dedi ki: Gözümün nuruna yemin ederim ki, o yemek ilk halinden üç kat daha fazladır. Ebu Bekir de o yemekten yiyip dedi ki: Benim, bu yemekten yemeyeceğim diye yemin etmem şeytandır. Sonra ondan bir lokma yedi ve sonra da onu Nebi sallallahu aleyhi ve selleme götürdü. Yemek, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin evinde sabaha kadar durdu. Bizimle bir kavim arasında bir anlaşma vardı. Bu anlaşmanın müddeti sona ermişti. Onların içinden on iki kişiyi ayırdık ve onların her birinin yanında kaç insan vardı, sayısını ancak Allah bilir. Hepsi de o yemekten yediler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3581, 6140, 6141)

Ebu Osman dedi ki: Veya da bu lafızlara benzer lafızlarla söyledi.

١٠- كِتَابُ الْأَذَانِ

10- EZAN KİTABI

١ - بَابُ بَدْءِ الْأَذَانِ

1- Ezanın Başlangıcı Bâbı

وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُؤًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ وَقَوْلُهُ ﴿إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*Namaza çağırdığınız zaman, onu alay konusu ve oyuncak ediniyorlar. Bu, onların akıllarını kullanmayan kimseler olmalarındandır.*» (Maide: 58)

«*Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağırıldığınızda, alış-verişi bırakarak Allah'ın zikrine koşun. Eğer bilerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır.*» (Cuma: 9)

٦٠٣ - حَدَّثَنَا عُمَرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا خَالِدُ الْحَذَاءُ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ أَلَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ ذَكَرُوا النَّارَ وَالتَّافُوسَ فَذَكَرُوا الْيَهُودَ وَالتَّنَاصُرَ فَأَمَرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ وَأَنْ يُوتَرَ الْإِقَامَةَ

603- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

(İnsanları namazın vaktinin girdiğini duyurup, onları Mescid'e çağırma konusunda) ateş yakmayı ve çan çalmayı önerdiler. Ancak bunların Yahudi ve Hıristiyanlara özgü bir şey olduğu zikredildi. Bunun üzerine

Bilal'e, ezan lafızlarını ikişer kere, kâmet lafızlarını ise birer defa okuması emrolundu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 605, 606, 607, 3457)

٦٠٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يَقُولُ كَانَ الْمُسْلِمُونَ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَجْتَمِعُونَ فَيَتَحَيَّتُونَ الصَّلَاةَ لَيْسَ يُنَادَى لَهَا فَتَكَلَّمُوا يَوْمًا فِي ذَلِكَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ اتَّخَذُوا نَاقُوسًا مِثْلَ نَاقُوسِ النَّصَارَى وَقَالَ بَعْضُهُمْ بَلْ بُوًّا مِثْلَ قَرْنِ الْيَهُودِ فَقَالَ عُمَرُ أَوْلَا تَبْعَتُونَ رَجُلًا يُنَادِي بِالصَّلَاةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا بِلَالُ قُمْ فَتَادِ بِالصَّلَاةِ

604- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Müslümanlar Medine'ye geldiklerinde toplanırlar ve namazın vak-tinin girmesini beklerlerdi. O zamanlarda namaza çağırın, namazın vak-tinin girdiğini ilan eden bir şey yoktu. Bir gün bu konuda konuştular. Bazıları dediler ki: Hristiyanların çanları gibi çan edinin. Bazıları ise şöyle dediler: Yahudilerin borusu gibi bir boru edinin. Ömer dedi ki: Namaz için nida eden, (insanları, namazın vakti girdiğinde namaza çağırın) bir kimseyi göndermez misiniz? Bunun üzerine Allah Rasulü sallallahu aley-hi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey Bilâl! Kalk ve insanları namaza çağır."

٢ - بَابُ الْأَذَانِ مَثْنَى

2- Bâb: Ezanın Lafızları İkişer İkişerdir

٦٠٥ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ سِمَاكِ بْنِ عَطِيَّةٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أَمَرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ وَأَنْ يُؤْتَرَ الْإِقَامَةُ إِلَّا الْإِقَامَةَ

605- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bilal'e, ezan okurken lafızları ikişer ikişer, kamet getirirken de birer kere söylemesi emrolundu. Ancak kamet getirirken "kad kâmetis-salatu" lafzını iki kere tekrar etmesi emrolundu.

٦٠٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا خَالِدُ الْحَذَاءُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ لَمَّا كَثُرَ النَّاسُ قَالَ ذَكِّرُوا أَنْ يَعْلَمُوا وَقَتَ الصَّلَاةِ بِشَيْءٍ يَعْرِفُونَهُ فَذَكَّرُوا أَنْ يُورُوا نَارًا أَوْ يَضْرِبُوا نَاقُوسًا فَأَمَرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ وَأَنْ يُوتَرَ الْإِقَامَةَ

606- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

İnsanlar çoğalınca dediler ki: İnsanların bildikleri yani onlara yabancı olmayan bir şeyle namazın vaktinin girdiğini ilan edilmesini, bunun duyurulmasından bahsettiler. Bunun için ateş yakılmasını veya çan çalınması fikrini öne sürdüler. Bunun üzerine Bilâl, ezan lafızlarını ikişer kere, kâmet getirirken de lafızları birer kere okumakla emrolundu.

٣- بَابُ الْإِقَامَةِ وَاحِدَةً إِلَّا قَوْلَهُ قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ

3- Bâb: “Kad Kâmetis-Salâtu” Lafzı Dışında Kâmetin Lafızları Birer Kere Söylenir

٦٠٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أَمَرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ وَأَنْ يُوتَرَ الْإِقَامَةَ قَالَ إِسْمَاعِيلُ فَذَكَرْتُ لِأَيُّوبَ فَقَالَ إِلَّا الْإِقَامَةَ

607- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bilal, ezan lafızlarını ikişer kere, kâmet lafızlarını ise birer kere söylemekle emrolundu.

İsmail dedi ki: Bunu Eyyûb'a söyledim de o şöyle dedi: Ancak “kad kâmetu-salâtu” lafzı bunun dışındadır. Yani bu lafız iki kere söylenir.

٤- بَابُ فَضْلِ التَّأْذِينِ

4- Ezan Okumanın Fazileti Bâbı

٦٠٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ
الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ
أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ وَلَهُ ضُرَاطٌ حَتَّى لَا يَسْمَعَ التَّأَذِينَ فَإِذَا قَضَى النِّدَاءَ أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا
نُوبَ بِالصَّلَاةِ أَدْبَرَ حَتَّى إِذَا قَضَى التَّوْبَةَ أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطَرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ يَقُولُ
اذْكُرْ كَذَا اذْكُرْ كَذَا لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ حَتَّى يَظُلَّ الرَّجُلُ لَا يَذَرِي كَمْ صَلَّى

608- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Namaz için ezan okunduğunda, şeytan ezanı duymamak için ürkerek yellene yellene kaçar. Ezan bittiğinde geri döner. Namaz için kamet getirildiğinde yine kaçıp gider. Kâmet bitince tekrar gelir. Tâ ki insan namazında kaç rekât kıldığını bilmeyinceye kadar şunu da hatırla, şunu da hatırla diyerek kişi ile nefsi arasında girip aklında olmayan şeyleri hatırlatır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1222, 1231, 1223, 3285)

٥- بَابُ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالنِّدَاءِ

5- Ezan Okunurken Sesin Yükseltilmesi Bâbı

وَقَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَذِّنْ أَذَانًا سَمَحًا وَإِلَّا فَاعْتَزِلْنَا

Ömer ibnu Abdulaziz (muezzine) dedi ki: Ezanı yüksek sesle oku. Yoksa yanımızdan ayrıl.

٦٠٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَفْصَةَ الْأَنْصَارِيِّ ثُمَّ الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ
أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ قَالَ لَهُ إِنِّي أَرَاكَ تُحِبُّ الْقَتْمَ وَالْبَادِيَةَ فَإِذَا كُنْتَ فِي غَنَمِكَ
أَوْ بَادِيَتِكَ فَأَذَلْتَ بِالصَّلَاةِ فَارْفَعْ صَوْتَكَ بِالنِّدَاءِ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ
جَنْ وَلَا إِنْسَ وَلَا شَيْءَ إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

609- Ebu Said el-Hudri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

“Görüyorum ki sen koyunu ve köy yaşantısını seviyorsun. Koyunu- nu güderken veya köyünde iken ve namaz için ezan okunduğunda sesini yükselt. (Yani yüksek sesle ezan oku) Çünkü ezan okuyan kimsenin sesi- ni duyan insan, cin ve her şey (hayvanlar ve cansız varlıklar) onun için kı- yamet gününde (derecesinin yükselmesi için) şahidlik ederler.”

Ebu Said dedi ki: Ben bunu Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sel- lemnden işittim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3296, 7548)

٦- بَاب مَا يُحَقَّنُ بِالْأَذَانِ مِنَ الدَّمَاءِ

6- Ezan Sesinin, Kan Dökülmesini Alıkoyması Bâbı

٦١٠ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ

أَبِي بَكْرٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا غَزَا بَنَاءَ قَوْمٍ لَمْ يَكُنْ يَغْزُو بَنَاءَ حَتَّى يُصْبِحَ وَيَنْظُرَ فَإِنْ سَمِعَ أَذَانًا كَفَّ عَنْهُمْ وَإِنْ لَمْ يَسْمَعْ أَذَانًا أَغَارَ عَلَيْهِمْ قَالَ فَخَرَجْنَا إِلَى خَيْبَرَ فَالْتَهَيْتَنَا إِلَيْهِمْ لَيْلًا فَلَمَّا أَصْبَحَ وَلَمْ يَسْمَعْ أَذَانًا رَكِبَ وَرَكِبْتُ خَلْفَ أَبِي طَلْحَةَ وَإِنْ قَدِمِي لَتَمَسُّ قَدَمَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَغَرَجُوا إِلَيْنَا بِمَكَاتِلِهِمْ وَمَسَاحِيهِمْ فَلَمَّا رَأَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ قَالَ فَلَمَّا رَأَوْهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبْتُ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ ﴿فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ﴾

610- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem savaşmamız için bizleri bir toplu- luğun üzerine götürdüğünde sabahı bekler ve ezan sesi duyarsa oraya sal- dırmaz, ezan sesi duymazsa o kavme saldırırdı.

Hayber'i fethetmek üzere yola çıktık. Oraya gece ulaştık. Sabah ol- duğunda ezan sesi duymadı. Devesine bindi. Ben de Ebu Talha'nın arka- sına bindim. Benim ayağım Nebi sallallahu aleyhi ve sellemnin ayağına

dokunuyordu. Hayber ehli büyük sepetleri ve çapalarıyla evlerinden çıktılar. Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi karşılarında görünce: Vallahi bu Muhammed! Muhammed ve ordusu! dediler. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem onları görünce dedi ki: “Allahu Ekber! Hayber harab oldu. Bizler bir kavmin bulunduğu yere indiğimizde, o korkutulanların sabahı ne kötü olur.”

۷- بَاب مَا يَقُولُ إِذَا سَمِعَ الْمُتَنَادِي

7- Müezzini Ezan Okurken İşittiğinde Ne Söyleneceği Bâbı

۶۱۱ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمُ النَّدَاءَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَذِّنُ

611- Ebû Said el-Hudri'den, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ezanı işittiğinizde, müezzinin söylediği sözleri söyleyiniz.”

۶۱۲ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ حَدَّثَنِي عِيسَى بْنُ طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ يَوْمًا فَقَالَ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

612- İsa ibnu Talha'dan, O şöyle dedi:

Kendisi bir gün Muaviye'nin, müezzinin “Eşhedu enne Muhammeden Rasûlullah” sözüne kadar tekrar ettiğini duymuştur.

Bize İshak ibnu Rahaveyh bildirip dedi ki: Bize Vehb ibnu Cerir bildirip şöyle dedi: Bize Hişam, Yahya'dan aynını rivayet etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 613)

۶۱۳ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوِيَةَ قَالَ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى نَحْوَهُ قَالَ يَحْيَى وَحَدَّثَنِي بَعْضُ إِخْوَانِنَا أَنَّهُ قَالَ

لَمَّا قَالَ حَمِيٌّ عَلَى الصَّلَاةِ قَالَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَقَالَ هَكَذَا سَمِعْنَا نَبِيَّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

613- Yahya dedi ki: Bana bazı kardeşlerimiz bildirdi. O şöyle dedi: Müezzîn “hayye ales-salah” (haydin namaza) dediğinde “la havle vela kuvvete illa billah” (Allah’tan başka güç ve kuvvet sahibi yoktur) dedi. Ardından da, biz Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden böyle derken işittik, dediler.

٨- بَابُ الدُّعَاءِ عِنْدَ النَّدَاءِ

8- Ezandan Sonra Dua Etmek Bâbı

٦١٤- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عِيَّاشٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ النَّدَاءَ اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ الثَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ

614- Cerir ibnu Abdullah’tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“(Allâhumme rabbe hazihid-da’vetit tâmmeh ves-salâtil kâimeh âti Muhammedenil-vesîlete vel-fadîleh veba’shu mekâmen Mahmudenil-lezi veâdteh) Her kim ezanı işittikten sonra (yani ezandan hemen sonra) ‘Bu tam davetin (tevhid davetinin) ve kılınacak olan namazın Rabbi olan Allahım! Muhammed’e vesileyi (cennetteki yüce menzili) ve fazileti (diğer kullara nazaran daha üstün mertebeyi) ver. O’na vaad ettiğin Makam-ı Mahmud’u ver’ derse kıyamet günü ona şefaati hak olur.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 4719)

٩- بَابُ الْاسْتِهَامِ فِي الْأَذَانِ

9- Ezan Okumak İçin Kura Çekmek Bâbı

وَيَذْكُرُ أَنَّ أَقْوَامًا اخْتَلَفُوا فِي الْأَذَانِ فَأَقْرَعَ بَيْنَهُمْ سَعْدٌ

Bir topluluğun ezan okumak için ihtilaf ettikleri ve Sa'd'ın da aralarında kura çektiği zikrolunur.

٦١٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النَّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهْمُوا وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهَجِيرِ لَاسْتَبَقُوا إِلَيْهِ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا

615- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İnsanlar ezan okumadaki ve birinci saftaki (kazanacakları ecir veya bunun faziletini) bilselerdi, bu hususta kura çekmekten başka çare bulamazlardı ve çekerlerdi de. Şayet ilk vaktinde öğle namazına gelmenin faziletini bilselerdi muhakkak bunun için yarışırlardı. Şayet yatsı ve sabah namazındaki fazileti bilselerdi sürünerek ya da emekleyerek de olsa muhakkak (Mescid'e) gelirlerdi.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 654, 721, 2689)

١٠ - بَابُ الْكَلَامِ فِي الْأَذَانِ

10- Ezan Okuma Esnasında Konuşmak Bâbı

وَتَكَلَّمَ سُلَيْمَانُ بْنُ صُرَدٍ فِي أَذَانِهِ وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ أَنْ يَضْحَكَ وَهُوَ يُؤَذِّنُ أَوْ يُقِيمُ

Süleyman ibnu Surad, ezanı esnasında konuşmuştur. Hasanul-Basri şöyle demiştir: Ezan okuma veya kâmet getirme esnasında müezzinin gülmesinde bir sakınca yoktur.

٦١٦ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ وَعَبْدِ الْحَمِيدِ صَاحِبِ الزِّيَادِيِّ وَعَاصِمِ الْأَخْوَلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ خَطَبَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ

فِي يَوْمٍ رَدَّ فَلَمَّا بَلَغَ الْمُؤَذِّنُ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ فَأَمَرَهُ أَنْ يُتَادِيَ الصَّلَاةَ فِي الرَّحَالِ
فَنَظَرَ الْقَوْمُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَقَالَ فَعَلَ هَذَا مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ وَإِلَيْهَا عَزْمَةٌ

616- Abdullah ibnu Haris'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Çamurlu bir günde ibnu Abbas (Cuma günü) bize hutbe verdi. Müezzin ezan okurken "hayye ales-salah" (haydin namaza) lafzına gelince, ona, "es-salatu fir-rihâl" (namazınızı evlerinizde kılın) demesini emretti. Orada bulunanlar (bunu garibsemiş bir şekilde) birbirlerine baktılar. İbnu Abbas dedi ki: Bunu, ondan daha hayırlı olan biri yani Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem yapmıştır. Muhakkak ki Cuma namazı gerekli yani vâcibtir.

١١ - بَابُ أَذَانِ الْأَعْمَى إِذَا كَانَ لَهُ مَنْ يُخْبِرُهُ

11- Kendisine Vaktin Girdiği Haber Verildiği Takdirde Âmâ Birinin Ezan Okumasının Cevazı Bâbı

٦١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ
عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ بَلَّأْنَا يُؤَذِّنُ بِلَيْلٍ
فَكُلُّوا وَأَشْرَبُوا حَتَّى يُتَادِيَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ ثُمَّ قَالَ وَكَانَ رَجُلًا أَعْمَى لَا يُتَادِي حَتَّى
يُقَالَ لَهُ أَصْبَحْتَ أَصْبَحْتَ

617- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bilal, geceleyin ezan okur. İbnu Umme Mektum ise ezan okuyunca-ya kadar yiyip için."

Sonra ravi dedi ki: İbnu Umme Mektum âmâ biriydi. Kendisine sabah namazının vakti girdi deninceye kadar ezan okumazdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 620, 623, 2656, 7248)

١٢ - بَابُ الْأَذَانِ بَعْدَ الْفَجْرِ

12- Fecrin Doğuşundan Sonra Ezan Okumak Bâbı

٦١٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ أَخْبَرْتَنِي حَفْصَةُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اعْتَكَفَ الْمُرْدُنَ لِلصُّبْحِ وَبَدَأَ الصُّبْحُ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ تُقَامَ الصَّلَاةُ

618- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bana Hafsa, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in, müezzinin sabah namazının vaktini beklediği ve sabah belirlediği zaman sabah namazı için kamet getirilmeden önce hafif bir şekilde iki rekât namaz kıldığını haber verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1173, 1181)

٦١٩ - حَدَّثَنَا أَبُو لُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ كَانَتِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ بَيْنَ النَّدَاءِ وَالْإِقَامَةِ مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ

619- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem sabah namazında, ezanla kamet arasında hafif bir şekilde iki rekât namaz kılırdı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1159)

٦٢٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ بِلَالًا يُنَادِي بِلَيْلٍ فَكُلُّوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُنَادِيَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ

620- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bilal, geceleyin ezan okur. İbnu Umme Mektum ezan okuyuncaya kadar yiyip için.”

١٣ - بَابُ الْأَذَانِ قَبْلَ الْفَجْرِ

13- Fecirden Önce Ezan Okumak Bâbı

٦٢١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّمِيمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ التَّهْدِيَّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَمْتَنِعَنَّ أَحَدُكُمْ أَوْ أَحَدًا مِنْكُمْ أَذَانُ بِلَالٍ مِنْ سَحُورِهِ فَإِنَّهُ يُؤَذِّنُ أَوْ يُنَادِي بِلَيْلٍ لِيَرْجِعَ قَائِمَكُمْ وَلَيْتَنِي نَائِمُكُمْ وَلَيْسَ أَنْ يَقُولَ الْفَجْرُ أَوْ الصُّبْحُ وَقَالَ بِأَصَابِعِهِ وَرَفَعَهَا إِلَى فَوْقِ وَطَاطَأَ إِلَى أَسْفَلٍ حَتَّى يَقُولَ هَكَذَا وَقَالَ زُهَيْرٌ بِسَبَابَتَيْهِ إِحْدَاهُمَا فَوْقَ الْآخَرَى ثُمَّ مَدَّهَا عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ

621- Abdullah ibnu Mesud'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bilal’in ezanı sizden birinizi sahur yemeğinden alıkoymasın. Çünkü Bilal, geceleyin ezan okur. Bilal’in bu ezanı sizden gece namazı kılını namazından alıkoymasın ve (sabah namazının vakti girdi diye) uyuyanınızı uykudan uyandırmasın. Sabahın ortaya çıkması böyle değildir. İşte böyle olmayınca sabah namazının vakti girmez.”

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem böyle derken parmaklarını yukarıya kaldırıp baş aşağı dikti. Sonra da şehadet ve orta parmaklarını birbirinin üzerine koyup sağa ve sola uzatarak işaret etti.

٦٢٢ و ٦٢٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ وَعَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ح وَ حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ عِيسَى الْمَرْوَزِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ بِلَالًا يُؤَذِّنُ بِلَيْلٍ فَكُلُّوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُؤَذِّنَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ

622 ve 623- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bilal geceleyin ezan okur. Sizler, İbnu Umî Mektûm ezan okuyuncaya kadar yiyip için.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 1919)

١٤ - بَابُ كَيْفِ بَيْنِ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ وَمَنْ يَنْتَظِرُ الْإِقَامَةَ

14- Ezanla Kamet Arası Ne Kadardır ve Kameti Kimin Bekleyeceği Bâbı

٦٢٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ الْجَرِيرِيِّ عَنْ ابْنِ رَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغْفَلٍ الْمُزَنِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلَاةٌ ثَلَاثًا لِمَنْ شَاءَ

624- Abdullah ibnu Muğaffel el-Muzeni'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu

“Ezan ile kamet arasında dileyen için (nafîle) namaz vardır.” Bunu üç kere tekrarladi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 627)

٦٢٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ عَامِرٍ الْأَنْصَارِيَّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ الْمُؤَذِّنُ إِذَا أَذَّنَ قَامَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّبِعُونَ السَّوَارِي حَتَّى يَخْرُجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُمْ كَذَلِكَ يُصَلُّونَ الرُّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْمَغْرِبِ وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ شَيْءٌ قَالَ عُثْمَانُ بْنُ جُبَلَةَ وَأَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ لَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا إِلَّا قَلِيلٌ

625- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Müezzin, (akşam namazı için) ezan okuduğunda Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bazı kimseler kalkıp, Mescid'in direklerine doğru dururlar ve akşam namazının farzından önce iki rekât namaz kılarlardı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem evinden Mescid'e çıktığında onları bu halde bulurdu. Ezanla kamet arasında fazla bir vakit olmazdı.

Osman ibnu Cebel ve Ebu Davud, Şube'den gelen rivayette: Ezanla kamet arasında az bir zaman olurdu, demiştir.

١٥ - بَابُ مَنْ النَّظَرِ الْإِقَامَةَ

15- Namaz İçin Kamet Getirilmesini Bekleyen Kimse Bâbı

٦٢٦ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَكَتَ الْمُؤَذِّنُ بِالْأُولَى مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ قَامَ لِرُكْعَةٍ رَكَعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْفَجْرِ بَعْدَ أَنْ يَسْتَبِينَ الْفَجْرُ ثُمَّ اضْطَجَعَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمُؤَذِّنُ لِلْإِقَامَةِ

626- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Müezzin, sabah namazının vaktinin girdiğine işaret eden ezanı okuduğunda Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem fecrin aydınlığı iyice belirdikten sonra ve sabah namazının farzından önce hafif bir şekilde iki rekât namaz kılardı. Tâ ki müezzin namaz için kamet getirinceye kadar sağ tarafına uzanırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 994, 1123, 1160, 1170, 6310)

١٦ - بَابُ بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلَاةٍ لِمَنْ شَاءَ

16- Her Ezanla Kamet Arasında Dileyen Kimse İçin Namaz Vardır Bâbı

٦٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ قَالَ حَدَّثَنَا كَثَمَسُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغْفَلٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلَاةٌ بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلَاةٌ ثُمَّ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ لِمَنْ شَاءَ

627- Abdullah ibnu Muğaffel'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her ezanla kamet arasında (nafile) namaz vardır. Her ezanla kamet arasında (nafile) namaz vardır.” Üçüncü de “dileyen kimse için” buyurdu.

١٧ - بَابُ مَنْ قَالَ لِيُؤَذِّنْ فِي السَّفَرِ مُؤَذِّنٌ وَاحِدٌ

17- Seferde İken Bir Tek Müezzin Ezan Okusun Diyen Kimse Bâbı

٦٢٨ - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا وَهْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ تَالِكِ بْنِ الْخُوَيْرِثِ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ قَوْمِي فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عَشْرِينَ لَيْلَةً وَكَانَ رَحِيمًا رَفِيقًا فَلَمَّا رَأَى شَوْقَنَا إِلَى أَهَالِنَا قَالَ ارْجِعُوا فَكُونُوا بِيَهُمْ وَعَلِّمُوهُمْ وَصَلُّوا فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤْذَنَ لَكُمْ أَحَدُكُمْ وَلْيُؤْمِكُمْ كَبِيرُكُمْ

628- Malik ibnul-Huveyris'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Kavmimden bir grup insanla Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim. O'nun yanında yirmi gün kaldık. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem yumuşak kalpli ve merhametli biriydi. Bizim ailelerimizi özlediğimizi görünce: "Ailelerinize dönün ve onların yanında bulunun. Onlara dinlerini öğretin. (Beni nasıl namaz kılar gördüyseniz, öylece) namaz kılın. Namaz vakti girdiğinde sizden biri ezan okusun ve içinizden yaşça en büyüğünüz de size imam olup namaz kıldırınsın." buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 630, 631, 658, 685, 819, 2848, 6008, 7246)

١٨ - بَابُ الْأَذَانِ لِلْمَسَافِرِ إِذَا كَانُوا جَمَاعَةً وَالْإِقَامَةَ وَكَذَلِكَ بِعَرَفَةَ وَجَمْعٍ وَقَوْلِ الْمُؤَذِّنِ الصَّلَاةَ فِي الرَّحَالِ فِي اللَّيْلَةِ الْبَارِدَةِ أَوْ الْمَطِيرَةِ

18- Toplu Halde Oldukları Zaman Yolculukta Ezan Okunup Kamet Getirileceği, Arafat ve Müzdelifede de Böyle Yapılacağı ve Müezzinin Soğuk ya da Yağmurlu Bir Gecede "es-salatu fir-rihal" (namazınızı evlerinizde kılın) Sözü Bâbı

٦٢٩ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْمُهَاجِرِ أَبِي الْحَسَنِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَأَرَادَ الْمُؤَذِّنُ أَنْ يُؤْذَنَ فَقَالَ لَهُ أَبْرِدْ ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يُؤْذَنَ فَقَالَ لَهُ أَبْرِدْ ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يُؤْذَنَ فَقَالَ لَهُ أَبْرِدْ حَتَّى سَاوَى الظِّلُّ الثَّلَوُلَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ

629- Ebu Zerr'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir yolculukta Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Müezzîn ezan okumak istedi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Serinliği bekle" buyurdu. Bir müddet sonra tekrar ezan okumak istedi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem ona yine: "Serinliği bekle" buyurdu. Bir müddet sonra yine ezan okumak istedi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Serinliği bekle" buyurdu. Gölge, tepelerin yüksekliğine kadar eşit olunca, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki sıcaklığın şiddeti, cehennemin nefes almasındandır."

٦٣٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ خَالِدِ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ أَتَى رَجُلَانِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدَانِ السَّفَرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَيْتُمَا خَرَجْتُمَا فَأَذِّنَا ثُمَّ أَقِيمَا ثُمَّ لِيُؤْمِكُمَا أَكْبَرُكُمَا

630- Malik ibnul-Huveyris'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Yolculuk için çıkacak iki kişi Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Yolculuğa çıktığınızda (her vakit namazı için) ezan okuyun. Sonra da kamet getirin. Sonra sizin yaşça büyük olanınız imam olup namaz kıldırılsın."

٦٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مَالِكُ أَتَيْنَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ شَبَابَةٌ مُتَقَارِبُونَ فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَحِيمًا رَفِيقًا فَلَمَّا ظَنُّوا أَنَّا قَدْ اشْتَهَيْنَا أَهْلَنَا أَوْ قَدْ اشْتَقْنَا سَأَلْنَا عَنْ تَرْكِنَا بَعْدَنَا فَأَخْبَرَنَا قَالَ ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِكُمْ فَأَقِيمُوا فِيهِمْ وَعَلِّمُوهُمْ وَمُرُوهُمْ وَذَكَرْ أَشْيَاءَ أَحْفَظْهَا أَوْ لَا أَحْفَظْهَا وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أَصَلِّي فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ وَلْيُؤْمِكُمْ أَكْبَرُكُمْ

631- Malik ibnul-Huveyris'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldik. Bizler yaşça birbirine yakın gençler idik. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında yirmi gün ve gece kaldık. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem yumuşak kalpli ve merhametli biri idi. Bizim, ailemizi arzuladığımızı veya onları özlediğimizi anlayınca, bize geride kimi bıraktığımızı sordu. Biz de O'na haber verdik. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ailelerinizin yanına dönün ve onların yanında kalın. Onlara dinlerini öğretin. Onlara (iyiliği) emredip (kötülükten de yasaklayın.)" Birçok şey daha zikretti. Şimdi onları hatırlıyorum veya hatırlamıyorum. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem: "Beni nasıl namaz kılar gördüyseniz öylece namaz kılın. Namazın vakti girdiğinde sizden biri ezan okusun. Sizin yaşça büyük olanınız da imam olup namaz kıldırılsın."

٦٣٢ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسٌ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْمُرُ مُؤَدَّكَ يُؤَدِّنُ ثُمَّ يَقُولُ عَلَى إِيْرِهِ أَلَا صَلُّوا فِي الرَّحَالِ فِي اللَّيْلَةِ الْبَارِدَةِ أَوْ الْمَطِيرَةِ فِي السَّفَرِ

632- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: İbnu Ömer, soğuk bir gecede Mekke'ye doğru olan Declan dağında ezan okudu. Sonra şöyle dedi: Konakladığınız yerde namaz kılın.

İbnu Ömer bize şöyle haber verdi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem müezzine ezan okumasını emreder, ezanın bitiminden sonra da şöyle derdi: "Yolculukta iken, soğuk ve yağmurlu bir gecede namazlarınızı olduğunuz yerlerde kılın." (Hadisin geçtiği diğer yer: 666)

٦٣٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو لَعْمَنِ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْأَنْطَاحِ فَجَاءَهُ بِلَالٌ فَأَذَنَهُ بِالصَّلَاةِ ثُمَّ خَرَجَ بِلَالٌ بِالْعَتَرَةِ حَتَّى رَكَزَهَا بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْأَنْطَاحِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ

633- Ebu Cuheyfe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Mekke dışındaki Ehtah mevkiinde Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellemi gördüm. Bilal O'nun yanına gelip namaz için ezan okudu. Sonra Bilal bir mızrak alıp (çadırdan dışarı) çıktı ve Ehtah'da Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in önüne dikti.

١٩ - بَابُ هَلْ يَتَّبِعُ الْمُؤَذِّنُ فَأَهْ هَهُنَا وَهَهُنَا وَهَلْ يَنْتَفِتُ فِي الْأَذَانِ

19- Bâb: Müezzin Ezan Okurken, Ağzını Sağa Sola Döndürür mü? Ezan Okurken Sağa Sola Döner mi?

وَيَذْكُرُ عَنْ بِلَالٍ أَنَّهُ جَعَلَ إِصْبَعَيْهِ فِي أُذُنَيْهِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ لَا يَجْعَلُ إِصْبَعَيْهِ فِي أُذُنَيْهِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ لَا بَأْسَ أَنْ يُؤَذِّنَ عَلَى غَيْرِ وُضُوءٍ وَقَالَ عَطَاءُ الْوُضُوءُ حَقٌّ وَسُنَّةٌ وَقَالَتْ عَائِشَةُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ اللَّهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ

Bilal'in ezan okurken iki parmağını iki kulağına soktuğu zikrolunur.

İbnu Ömer ezan okurken iki parmağını kulaklarına sokmazdı.

İbrahim dedi ki: Abdestsiz ezan okumakta bir sakınca yoktur.

Ata dedi ki: Abdest, hak ve sünnettir. (Bu yüzden müezzin abdestsiz ezan okuyamaz.)

Aişe dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem her halinde Allah'ı zikrederdi.

٦٣٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ

عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ رَأَى بِلَالًا يُؤَذِّنُ فَجَعَلْتُ أَتَّبِعُ فَأَهْ هَهُنَا وَهَهُنَا بِالْأَذَانِ

634- Ebu Cuheye'den, -Allah ondan razı olsun- o şöyle dedi.

Bilal'i ezan okurken gördüm. Ben onun ezan okuduğu bir sırada sağa ve sola döndürdüğünü gördüm.

٢٠ - بَابُ قَوْلِ الرَّجُلِ فَاتَيْنَا الصَّلَاةَ

20- Namazın Vakti Geçti Diyen Kimse Bâbı

وَكَرِهَ ابْنُ سِيرِينَ أَنْ يَقُولَ فَاتَتْنَا الصَّلَاةُ وَلَكِنْ لِيَقُلَ لَمْ تُنْزِلْهُ وَقَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَحُّ

İbnu Sirin, namazın vakti geçti, sözünü kerih görmüştür. Fakat, biz namazın vaktine ulaşamadık, desin, demiştir. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bu konudaki sözü daha doğrudur.

٦٣٥ - حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ سَمِعَ جَلْبَةَ رِجَالٍ فَلَمَّا صَلَّى قَالَ مَا شَأْنُكُمْ قَالُوا اسْتَعْجَلْنَا إِلَى الصَّلَاةِ قَالَ فَلَا تَفْعَلُوا إِذَا أَتَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَعَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا

635- Ebu Katade'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kıldığımız bir esnada, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bazı kimselerin koşuşturma seslerini duydu. Namazı kıldığında dedi ki: “Size ne oluyor?” Namaza yetişmek için acele ettik, dediler. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Namaza gelirken acele edip koşuşturmayın. Namaza sükûnet ve vakar içinde gelin. Namaza ulaştığınız kısmını kılın, ulaşamadığınız kısmını ise (imam selam verdikten sonra) tamamlayın.”

٢١ - بَابُ لَا يَسْعَى إِلَى الصَّلَاةِ وَلَيَاتِ بِالسَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ

21- Bâb: Kişi Namaza Koşarak Gitmez. Ancak Sükûnet ve Vakar İçinde Namaza Gelir

وَقَالَ مَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا قَالَهُ أَبُو قَتَادَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Namaza ulaştığınız kısmını kılın, ulaşamadığınız kısmını ise (imam selam verdikten sonra) tamamlayın.” Bunu Ebu Katade, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet etti.

٦٣٦ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمُ الْإِقَامَةَ فَاْمْشُوا إِلَى الصَّلَاةِ وَعَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ وَلَا تُسْرِعُوا فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَأْتُوا

636- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Namaz için kamet getirildiğini duyduğunuzda namaza sükûnet ve vakar içinde yürüyerek gidin. (Koşarak) acele etmeyin. Namaza ulaştığınız kısmını kılın, ulaşamadığınız rekâtları da (imam selam verdikten sonra) tamamlayın.”

٢٢ - بَابُ مَتَى يَقُومُ النَّاسُ إِذَا رَأَوْا الْإِمَامَ عِنْدَ الْإِقَامَةِ

22- Bâb: Namaz İçin Kamet Getirildiği Esnada İmamı Gördüklerinde İnsanlar Ne Zaman Ayağa Kalkarlar?

٦٣٧ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ كَتَبَ إِلَيَّ يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَلَا تَقُومُوا حَتَّى تَرَوْنِي

637- Ebu Katade'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Namaz için kâmet getirildiğinde, beni görmediğiniz müddetçe ayağa kalkmayınız.”

٢٣ - بَابُ لَا يَسْعَى إِلَى الصَّلَاةِ مُسْتَعْجِلًا وَلَيَقُمُ بِالسَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ

23- Bâb: Kişi Namaza Aceleyle Koşmaz. Ancak Sükûnet ve Vakar İçinde Namaza Kalkar

٦٣٨ - حَدَّثَنَا أَبُو لُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَقِيَمَتِ الصَّلَاةُ فَلَا تَقُومُوا حَتَّى تَرَوْنِي وَعَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ

638- Ebu Katade'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Namaz için kamet getirildiğinde beni görene kadar yerlerinizden kalkmayın. Sükûnet içinde olun.”

Bu hadisi Ali ibnul-Mubarek, Yahya ibnu Ebi Kesir'den rivayet etmekle Şeyban'a mutabaat etmiştir.

٢٤ - بَابُ هَلْ يَخْرُجُ مِنَ الْمَسْجِدِ لِعَلَّةٍ

24- Bâb: (Ezan Okunduktan Sonra) Bir Kimse Zarurettten Dolayı Mescid'den Çıkar mı?

٦٣٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ وَقَدْ أَقِيَمَتِ الصَّلَاةُ وَعَدَلَتِ الصُّفُوفُ حَتَّى إِذَا قَامَ فِي مُصَلَّاهُ التَّظَرُّعُ أَنْ يُكَبِّرَ الصَّرَفَ قَالَ عَلَى مَكَانِكُمْ فَمَكَّنَّا عَلَى هَيْئَتِنَا حَتَّى خَرَجَ إِلَيْنَا يَنْتَفِئُ رَأْسُهُ مَاءً وَقَدْ اغْتَسَلَ

639- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem namaz için kamet getirilmiş, saflar düzeltilmiş ve hatta O mihrapta olduğu halde ve biz O'nun namaz için tekbir getirmesini beklerken Mescid'den çıkıp gitti. “Yerlerinizde bekleyin” buyurdu. Bulunduğumuz şekilde kaldık. Ta ki Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem gusülden dolayı başından su damlar bir şekilde yanımıza geldi.

٢٥- بَاب إِذَا قَالَ الْإِمَامُ مَكَانَكُمْ حَتَّى رَجَعَ انْتِظَرُوهُ

25- Bâb: İmam, Cemaata: Ben Dönene Kadar Yerinizde Bekleyin, Dediginde Cemaat İmanın Geri Gelmesini Bekler

٦٤٠ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَقِيمَتِ الصَّلَاةَ فَسَوَّى النَّاسَ صُفُوفَهُمْ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَقَدَّمَ وَهُوَ جُنُبٌ ثُمَّ قَالَ عَلَى مَكَانِكُمْ فَرَجَعَ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ خَرَجَ وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ مَاءٌ فَصَلَّى بِهِمْ

640- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Namaz için kamet getirilmiş ve insanlar saflarını düzeltmişlerdi. Bundan sonra Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem cünüb olduğu halde evinden Mescid'e çıktı ve önümüzde durdu. Sonra dedi ki: "Yerlerinizde bekleyin." Evine dönüp gusül aldı. Sonra başından su damlar bir şekilde evinden çıktı ve insanlara namaz kıldırdı.

٢٦- بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا صَلَّيْنَا

26- Kişinin Biz Namaz Kılmadık Sözü Bâbı

٦٤١ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ يَقُولُ أَخْبَرَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا كَذْتُ أَنْ أَصَلِّيَ حَتَّى كَادَتْ الشَّمْسُ تَغْرُبُ وَذَلِكَ بَعْدَ مَا أَفْطَرَ الصَّائِمُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ مَا صَلَّيْتُهَا فَتَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بَطْحَانَ وَأَنَا مَعَهُ فَتَوَضَّأْتُ ثُمَّ صَلَّيْتُ يَغْنِي الْعَصْرَ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّيْتُ بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ

641- Cabir ibnu Abdullah'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle haber verdi:

Hendek Savaşı esnasında Ömer ibnul-Hattab, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemın yanına gelip dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Neredeyse ikindi namazını güneş batmadan kılamayacaktım. Bu, oruçlunun iftar ettikten sonraki bir vakitti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Vallahi ikindi namazını ben de kılmadım." Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Buthân vadisine indi. Ben de O'nunla birlikteydim. Abdest alıp güneş battıktan sonra ikindi namazını, ardından da akşam namazını kıldı.

۲۷- بَابُ الْإِمَامِ تَعْرِضُ لَهُ الْحَاجَةُ بَعْدَ الْإِقَامَةِ

27- Namaz İçin Kâmet Getirildikten Sonra Kendisine Bir İhtiyaç Hâsıl Olan İmam Bâbı

۶۴۲ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَزِيرِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أَقِيمَتِ الصَّلَاةُ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنَاجِي رَجُلًا فِي جَانِبِ الْمَسْجِدِ فَمَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ حَتَّى تَامَ الْقَوْمُ

642- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Namaz için kâmet getirildiği halde, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'in bir kenarında yüz yüze durmuş konuşuyordu. Mescid'de bulunanlar uyuyuncaya kadar namaza kalkmadı. (Hadisin geçtiği diğer ysrlar: 643, 6292)

۲۸- بَابُ الْكَلَامِ إِذَا أَقِيمَتِ الصَّلَاةُ

28- Namaz İçin Kâmet Getirildiğinde Konuşmak Bâbı

۶۴۳ - حَدَّثَنَا عِيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ قَالَ سَأَلْتُ ثَابِتَ الْبُنَانِيَّ عَنْ الرَّجُلِ يَتَكَلَّمُ بَعْدَ مَا تُقَامُ الصَّلَاةُ فَحَدَّثَنِي عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أَقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَعَرَضَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَحَبَسَهُ بَعْدَ مَا أَقِيمَتِ الصَّلَاةُ

643- Humejd'den, O şöyle dedi: Sabit el-Bunâni'ye, namaz için kâmet getirildikten sonra konuşan adamın durumunu sordum. O da bana Enes ibnu Malik'in şöyle dediğini bildirdi:

Namaz için kâmet getirilmişti. Bir adam, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir meselesini arzedip, namaz için kâmet getirildikten sonra O'nu namazından alıyordu.

٢٩ - بَابُ وَجُوبِ صَلَاةِ الْجَمَاعَةِ

29- Namazı Cemaatle Kılmanın Vücûbiyeti Bâbı

وَقَالَ الْحَسَنُ إِنَّ مَنَعَهُ أُمُّهُ عَنِ الْعِشَاءِ فِي الْجَمَاعَةِ شَفَقَةٌ لَمْ يُطْعَمَهَا

Hasanul-Basri dedi ki: Bir kimseyi, annesi, ona olan şefkatinden dolayı yatsı namazını cemaatle kılmasını engelliyorsa, annesine bu konuda itaat etmesin.

٦٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَ بِحَطْبٍ فَيَحْطَبُ ثُمَّ أَمُرَ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَذَّنَ لَهَا ثُمَّ أَمُرَ رَجُلًا فَيُؤْمِ الثَّاسَ ثُمَّ أَخَالَفَ إِلَى رِجَالٍ فَأَحْرَقَ عَلَيْهِمْ يَوْمَهُمْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ يَعْلَمُ أَحَدُهُمْ آلَهُ يَجِدُ عَرَقًا سَمِيًّا أَوْ مِرْمَاتَيْنِ حَسَنَتَيْنِ لَشَهِدَ الْعِشَاءَ

644- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, aklımdan öyle geçirdim ki, odun toplanılmasını, sonra da namaz için ezan okunmasını emredeyim. Sonra da bir kişiye imam olup insanlara namaz kıldırmasını emredeyim. Sonra da cemaate gelmeyenlerin evlerini üstlerine yakıvereirim. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, onlardan biri (Mescid'de) etli bir kemik parçası veya iki paça bulacağını bilseydi muhakkak yatsı namazında hazır bulunurdu." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 657, 2420, 7224)

۳۰- بَابُ فَضْلِ صَلَاةِ الْجَمَاعَةِ

30- Cemaatle Namaz Kılmanın Fazileti Bâbı

وَكَانَ الْأَسْوَدُ إِذَا فَاتَتْهُ الْجَمَاعَةُ ذَهَبَ إِلَى مَسْجِدٍ آخَرَ وَجَاءَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ إِلَى مَسْجِدٍ قَدْ صَلَّى فِيهِ فَأَذَّنَ وَأَقَامَ وَصَلَّى جَمَاعَةً

El-Esved, bir mescidde cemaatle namaza ulaşamamışsa, diğer bir mescide giderdi.

۶۴۵ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةِ الْفَذِّ بِسِتِّعَ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً

645- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece daha üstündür." (Hadisin geçtiği diğer yer: 649)

۶۴۶ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خُبَابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةِ الْفَذِّ بِخَمْسَ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً

646- Ebu Said el-Hudri'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi beş derece daha üstündür."

۶۴۷ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي الْجَمَاعَةِ تُضَعَّفُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ وَفِي سَوْقِهِ خَمْسًا وَعِشْرِينَ ضِعْفًا وَذَلِكَ أَنَّهُ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ

لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ لَمْ يَخْطُ خَطْوَةً إِلَّا رُفِعَتْ لَهُ بِهَا دَرَجَةٌ وَحُطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ
فَإِذَا صَلَّى لَمْ تَزَلْ الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَيْهِ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ
ارْحَمَهُ وَلَا يَزَالُ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا انتَظَرَ الصَّلَاةَ

647- Ebu hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kimsenin cemaatle kılacağı namaz, evinde ve çarşısında tek başına kılacağı namazdan yirmi beş derece misliyle katlanır. Güzelce abdest alır, sonra da sırf namaz gayesiyle evinden mescide çıkarsa, bu sırada attığı her adımda derecesi bir derece yükseltilir ve yine attığı her adımda bir günahı silinir. Namaz kıldığı yerde kalmaya devam ettiği müddetçe de melekler ona: Allahım ona salat et, Allahım onu bağışla, diye dua etmeye devam ederler. Sizden biriniz namazı beklediği müddetçe namazdaymış gibi ecir kazanır.”

۳۱- بَابُ فَضْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ فِي جَمَاعَةٍ

31- Sabah Namazını Cemaatle Kılmanın Fazileti Bâbı

۶۴۸ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ تَفْضُلُ صَلَاةِ الْجَمِيعِ صَلَاةٍ أَحَدِكُمْ وَخَدَهُ بِخَمْسِ وَعِشْرِينَ جُزْءًا وَتَجْتَمِعُ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ وَمَلَائِكَةُ النَّهَارِ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ فَأَقْرَأُوا إِنَّ شِئْئَكُمْ ﴿إِنْ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾

648- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Cemaatle kılınan namaz, sizden birinizin tek başına kıldığı namazdan yirmi beş derece daha üstündür. Gecenin melekleri ile gündüzün melekleri sabah namazında bir araya gelirler.”

Sonra Ebu Hureyre dedi ki: Dilerseniz: «Sabah namazı, (melekler tarafından) şâhid olunan bir namazdır.» (İsrâ: 78) âyetini okuyun.

٦٤٩ - قَالَ شُعَيْبٌ وَحَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ تَفَضَّلَهَا بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً

649- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- (Cemaate ilâlanan namaz, tek başına kılınan namazdan) yirmi yedi derece daha üstündür, demiştir.

٦٥٠ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ سَالِمًا قَالَ سَمِعْتُ أُمَّ الدَّرْدَاءِ تَقُولُ دَخَلَ عَلَيَّ أَبُو الدَّرْدَاءِ وَهُوَ مُغْضَبٌ فَقُلْتُ مَا أَغْضَبَكَ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا أَغْرَفَ مِنِّ أُمَّةٍ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا إِلَّا أَهْمُ يُصَلُّونَ جَمِيعًا

650- Ummud-Derda'dan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ebud-Derda, yanıma öfkeli bir şekilde geldi. Seni kızdıran şey nedir diye sordum. Ebud-Derda dedi ki: Vallahi, şu cemaatle kıldıkları namaz dışında Ümmeti Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem yaptıkları anel-lerde eksiklik ve değiştirme görüyorum.

٦٥١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَغْظَمُ النَّاسِ أَجْرًا فِي الصَّلَاةِ أُنْبَعْدُهُمْ فَأَبْعَدُهُمْ مَمْنَشَى وَالَّذِي يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ حَتَّى يُصَلِّيَهَا مَعَ الْإِمَامِ أَغْظَمُ أَجْرًا مِنَ الَّذِي يُصَلِّي ثُمَّ يَنَامُ

651- Ebu Musa'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Namazda insanların en üstün ecre sahip olanı, mescide en uzak mesafeden yürüyüp gelendir. İmamla beraber namaz kılmak için bekleyen de, namazını kılıp sonra da uyuyandan daha fazla ecre sahip olur.”

٣٢ - بَابُ فَضْلِ التَّهَجُّجِ إِلَى الظُّهْرِ

32- Öğle Namazını İlk Vaktinde Kılmanın Fazileti Bâbı

٦٥٢ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ وَجَدَ غُصْنَ شَوْكٍ عَلَى الطَّرِيقِ فَأَخْرَهُ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغُفِرَ لَهُ

652- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir adam yolda yürürken, yol üstünde bir diken dalı buldu ve onu yoldan dışarı attı. Allah, onun bu fiilinden razı oldu ve ondan bunu kabul etti ve onu bağışladı.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2472)

٦٥٣ - ثُمَّ قَالَ الشُّهَدَاءُ خَمْسَةُ الْمَطْعُونُ وَالْمَبْطُونُ وَالْقَرِيقُ وَصَاحِبُ الْهَذَمِ وَالشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النَّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا لَأَسْتَهَمُوا عَلَيْهِ

653- Sonra Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şehidler beştir: Vebâ (taun) hastalığından ölen kimse. Mide veya bağırsaklarla alakalı hastalıktan vefat eden kimse. Suda boğularak ölen kimse. Yıkıntı altında kalarak ölen kimse ve Allah yolunda şehid olan kimse.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 720, 2829, 5733)

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “İnsanlar, ezan okumadaki ve birinci saftaki (ecri) bilsellerdi bunun için kura çekmekten başka bir çare bulamazlardı da muhakkak kura çekerlerdi.”

٦٥٤ - وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَأَسْتَبَقُوا إِلَيْهِ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا

654- Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Şayet öğle namazını ilk vaktinde kılmanın (faziletini) bilsellerdi; öğle namazını ilk vaktinde kılmak için birbirleriyle yarış ederlerdi. Şayet yatsı ve sabah namazındaki (ecri) bilsellerdi, emekleyerek ya da sürünerek de olsa gelirlerdi.”

۳۳- بَابِ اخْتِسَابِ الْآثَارِ

33- Namaz İçin Mescide Giderken Atılan Her Adımdan Dolayı Ecre Ulaşmayı Taleb Etmek Bâbı

۶۵۵ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا بَنِي سَلَمَةَ أَلَا تَحْتَسِبُونَ آثَارَكُمْ وَقَالَ مُجَاهِدٌ فِي قَوْلِهِ ﴿وَلَكُتِبَ مَا قَدُمُوا وَآثَارُهُمْ﴾ قَالَ خُطَاهُمْ

655- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasuli sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ey Selemeoğulları! Mescid’e yürürken attığınız her adım için hâlisâne bir niyetle sevaba ulaşmayı talep etmez misiniz? (Muhakkak ki her adım için bir sevab vardır.)

Mucahid: «İşledikleri amelleri ve bıraktıkları eserleri yazan elberte biziz» (Yasin: 12) âyetinde geçen “eserler” kelimesinin “adımlar” manasına geldiğini söylemiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 656, 1887)

۶۵۶ - وَقَالَ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ بَنِي سَلَمَةَ أَرَادُوا أَنْ يَتَحَوَّلُوا عَنْ مَنَازِلِهِمْ فَيَنْزِلُوا قَرِيبًا مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَكَّرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُغْرُوا الْمَدِينَةَ فَقَالَ أَلَا تَحْتَسِبُونَ آثَارَكُمْ قَالَ مُجَاهِدٌ خُطَاهُمْ آثَارُهُمْ أَنْ يُمَشَى فِي الْأَرْضِ بِأَرْجُلِهِمْ

656- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Selemeoğulları, evlerini Nebi sallallahu aleyhi ve sellem daha yakın yerlere taşımak istediler. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'nin etrafının boş kalmasını kerih görerek şöyle buyurdu: “Mescid’e yürürken attığınız her adımdan dolayı hâlisâne bir niyetle sevâba ulaşmayı talep etmez misiniz?” (Muhakkak ki her adım için bir sevâb vardır.)

Mucahid dedi ki: Onların eserleri yürürken attıkları adımlarıdır.

۳۴- بَابُ فَضْلِ الْعِشَاءِ فِي الْجَمَاعَةِ

34- Yatsı Namazını Cemaatle Kılmanın Fazileti Bâbı

۶۵۷ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ صَلَاةٌ أَثْقَلَ عَلَى الْمُتَافِقِينَ مِنَ الْفَجْرِ وَالْعِشَاءِ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَ الْمُؤَذِّنَ فَيَقِيمَ ثُمَّ أَمُرَ رَجُلًا يَوْمُ النَّاسِ ثُمَّ أَخَذَ شَعْلًا مِنْ نَارٍ فَأَحْرَقَ عَلَى مَنْ لَا يَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ بَعْدَ

657- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Münafıklara yatsı ve sabah namazından daha ağır gelen başka bir namaz yoktur. O ikisindeki (fazileti) bilselerdi sürünerek de olsa namaza gelirlerdi. Aklımdan şöyle geçirdim: Müezzine namaz için kâmet getirmesini, sonra da bir adama imam olmasını emredeyim. Sonra da ateşten bir meşale alıp (ezanı işittikten ve mescide gelmeye gücü yettikten sonra) namaz için evinden çıkmayanın evlerini yakayım.”

۳۵- بَابُ اثْنَانِ لِمَا فَوْقَهُمَا جَمَاعَةٌ

35- İki Kişi ve Daha Fazlasının Cemaat Olacağı Bâbı

۶۵۸ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدُ الْحَدَّاءُ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَأَذَّنَا وَأَقِيمَا ثُمَّ لِيَوْمُكُمْ أَكْبَرُكُمْ

658- Malik ibnul-Huveyris'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Namaz vakti girdiğinde ezan okuyun ve kâmet getirin. Sonra içinizden yaşça büyük olanınız imam olsun.”

۳۶- بَاب مَنْ جَلَسَ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ وَفَضِلَ الْمَسَاجِدِ
 36- Mescidde Oturup Cemaatle Namaz Kılmayı Bekleyen
 Kimse ve Mescidlerin Fazileti Bâbı

۶۵۹ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي صَلَاتِهِ مَا لَمْ يُحْدِثِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ لَا يَزَالُ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا دَامَتِ الصَّلَاةُ تُحِبُّهُ لَا يَمْتَنِعُهُ أَنْ يَنْقَلِبَ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا الصَّلَاةُ

659- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden bir namaz kıldığı yerde namazı beklemeye ve abdestli bir şekilde bulunmaya devam ettiği müddetçe melekler ona: Allahım onu bağışla, Allahım ona merhamet et, diye dua ederler. Sizden birini namaz alıkoymadığı müddetçe o namazda gibidir. Ailesine gitmesine onu namazdan başka bir şey engellemez.”

۶۶۰ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ بَنْدَارٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي حُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمْ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ الْإِمَامُ الْعَادِلُ وَشَابُّ لَشَابًا فِي عِبَادَةِ رَبِّهِ وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي الْمَسَاجِدِ وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ وَرَجُلٌ طَلَبَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالَ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ أَخْفَى حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ

660- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Yedi sınıf insan vardır ki, Allah, Arş'ının gölgesinden başka gölge olmayan kıyamet gününde onları Arş'ının gölgesinde gölgelendirir: Âdil idareci. Gençliğini Allah'a ibadetle geçiren bir genç. Kalbi mescidlere

bağlı bir kişi. Allah için birbirini sevip bir araya gelen ve yine Allah için ayrılan iki kişi. Soylu ve güzel bir kadının zina çağrısına karşılık: Ben Allah'tan korkarım, diyen bir kişi. Sağ elinin verdiği sol eli bilemeyecek kadar gizli sadaka veren bir kimse. Yalnızken Allah'ı zikreden ve bu yüzden ağlayan bir kimse.”¹⁸⁷

٦٦١ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ هَلْ أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا فَقَالَ نَعَمْ أَخْرَجَ لَيْلَةَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ إِلَى شَطْرِ اللَّيْلِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ بَعْدَ مَا صَلَّى فَقَالَ صَلَّى النَّاسُ وَرَقَدُوا وَلَمْ تَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مُنْذُ انْتَهَرْتُمُوهَا قَالَ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِصِ خَاتَمِهِ

661- Humeyd'den, O şöyle dedi:

Enes'e: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine yüzük edindi mi? diye sordum. Enes dedi ki: Evet. Bir gece Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazını gece yarısına kadar geciktirdi. Namazı bitirdikten sonra yüzünü bize dönerek şöyle buyurdu: “İnsanlar namazlarını kılıp uyudular. Sizler ise namaz kılmayı beklediğiniz müddetçe namazdasınız.” (Yani namaz kılıyormuş gibi ecir aldınız.)

Enes dedi ki: Sanki ben Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem yüzüğünün parıltısını görür gibiyim.

٣٧ - بَابُ فَضْلِ مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ وَمَنْ رَاحَ

37- Mescide Gidip Gelen Kimsenin Fazileti Bâbı

٦٦٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ وَرَاحَ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ نُزْلَهُ مِنَ الْجَنَّةِ كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَاحَ

187 Demek ki Adil, ifrat ve tefrite kaçmadan her şeyi yerli yerine koyarak Allah'ın emrini gözeten kimsedir.

662- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim mescide gider gelirse, Allah, onun mescide her gidiş gelişinde cennetteki yerini hazırlar."

۳۸- بَابُ إِذَا أَقِيَمَتِ الصَّلَاةُ فَلَا صَلَاةَ إِلَّا الْمَكْتُوبَةُ

38- Bâb: Namaz İçin Kamet Getirildiğinde Farz Olan Namazdan Başka Namaz Kılınmaz

۶۶۳ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ ابْنِ بُحَيْتَةَ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ قَالَ ح وَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ يَعْنِي ابْنَ بَشِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا بَهْزُ بْنُ أَسَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ حَفْصَ بْنَ عَاصِمٍ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلًا مِنَ الْأَزْدِ يُقَالُ لَهُ مَالِكُ ابْنِ بُحَيْتَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا وَقَدْ أَقِيَمَتِ الصَّلَاةُ يُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَاحَظَ النَّاسُ وَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصُّبْحُ أَرْبَعًا تَابِعُهُ غُنْدَرٌ وَمُعَاذٌ عَنْ شُعْبَةَ فِي مَالِكٍ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ بُحَيْتَةَ وَقَالَ حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا سَعْدُ عَنْ حَفْصِ بْنِ مَالِكٍ

663- Abdullah ibnu Malik ibnu Buheyne'den, O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir adama uğradı...

Malik ibnu Buheyne'den, O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem sabah namazı için kamet getirildiği halde iki rekât namaz kılan birini gördü. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem namazını bitirince orada bulunanlar O'nun etrafında toplandılar. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem kamet getirildikten sonra iki rekât namaz kılan adamı dedi ki: "Sabah namazını dört rekât mı kılıyorsun? Sabah namazını dört rekât mı kılıyorsun?"

Bu hadisi Gunder ve Muaz, Şube'den, O da Malik'ten rivayetle Behz ibnu Esed'e mutabaat etmiştir.

İbnu İshak dedi ki: Sa'd'dan, O da Hafs'dan, O Allah Rasulü Abdullah ibnu Buhayne'den rivayet etti.

Hammâd dedi ki: Bize Sa'd, Hafs'dan, O da Mâlik'ten haber verdi.

۳۹- بَابُ حَدِّ الْمَرِيضِ أَنْ يَشْهَدَ الْجَمَاعَةَ

39- Hastayı, Cemaatle Namaz Kılmaya Teşvik Etmek Bâbı

۶۶۴ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ كُنَّا عِنْدَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَلَذَكَّرَنَا الْمُوَاطَّيَّةَ عَلَى الصَّلَاةِ وَالتَّغْطِيمِ لَهَا قَالَتْ لَمَّا مَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَضَهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَأَذَّنَ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ وَأَعَادُوا لَهُ فَأَعَادَ الثَّالِثَةَ فَقَالَ إِنْ كُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَخَرَجَ أَبُو بَكْرٍ فَصَلَّى فَوَجَدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نَفْسِهِ خَفَةً فَخَرَجَ يُهَادِي بَيْنَ رَجُلَيْنِ كَأَنِّي أَنْظُرُ رِجْلَيْهِ تَخْطُانِ مِنَ الْوَجَعِ فَأَرَادَ أَبُو بَكْرٍ أَنْ يَتَأَخَّرَ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ مَكَانَكَ ثُمَّ أَتَى بِهِ حَتَّى جَلَسَ إِلَى جَنْبِهِ قِيلَ لِلْأَعْمَشِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِصَلَاتِهِ وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ بِرَأْسِهِ نَعَمْ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ بَعْضُهُ وَزَادَ أَبُو مُعَاوِيَةَ جَلَسَ عَنْ يَسَارِ أَبِي بَكْرٍ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي قَائِمًا

664- Esved'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Aişe'nin yanında bulunduğumuz bir sırada namaza süreklilik ve onu yüceltmekten bahsettik. Aişe dedi ki: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem ölümünden önceki hastalığa yakalandığı bir sırada namaz vak-ti gelmiş ve ezan okunmuştu. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Ebu Bekir'e söyleyin de insanlara namaz kıldırırsın." O'na denildi ki: Muhakkak ki Ebu Bekir yumuşak kalpli birisidir ve senin makamına durduğunda insanlara namaz kıldırıamaz. Allah Rasulü sallallahu aleyhi

ve sellem sözünü tekrar etti. Orada bulunan ev halkı da sözlerini tekrar ettiler. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem üçüncü kez sözünü tekrarlayıp şöyle buyurdu: “Muhakkak ki siz kadınlar (içindekini gizleyip, başka şekilde davranan) Yusuf’un kadınları gibisiniz. Ebu Bekir’e söyleyin insanlara namaz kıldırın.” Bunun üzerine Ebu Bekir çıkıp namazı kıldırdı. Ebu Bekir’in namaz kıldırıldığı o günlerde Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem hastalığında bir hafifleme hissetti ve iki kişinin kolları arasında namaza çıktı. Rahatsızlığından dolayı ayaklarını yerde sürüdüğünü görür gibiyim. Ebu Bekir geriye çekilmek istedi. Ancak Nebi sallallahu aleyhi ve sellem eliyle O’nun yerinde kalmasını işaret etti. Sonra Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem getirildi ve (namaz kıldırmakta olan) Ebu Bekir’in yanına oturdu.

A’miş’e denildi ki: Ebu Bekir, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in namazına, insanlar da Ebu Bekir’in namazına uyararak mı namaz kılıyorlardı? A’miş, başı ile işaret ederek, evet, dedi.

Ebu Davud, Şube’den, O da Ameş’ten bu hadisin bir kısmını rivayet etmiştir.

Ebu Muaviye dedi ki: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Bekir’in soluna oturdu. Ebu Bekir ayakta olduğu halde namaz kılıyordu.

٦٦٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ لَمَّا قُتِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاشْتَدَّ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَ لَهُ فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخَطُّ رِجْلَاهُ الْأَرْضَ وَكَانَ بَيْنَ الْعَبَّاسِ وَرَجُلٍ آخَرَ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِابْنِ عَبَّاسٍ مَا قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَالَ لِي وَهَلْ تَدْرِي مَنْ الرَّجُلُ الَّذِي لَمْ نَسْمَعْ عَائِشَةَ قُلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ

665- Aişe’den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ağırlaşp hastalığı şiddetlenince, evimde O’na bakmam için diğer hanımlarından izin istedi. Hanımları da O’na izin verdiler. Namaza Abbas ve bir zâtın arasında ayakları yerde sürünerek çıktı.

Ubeydullah dedi ki: İbnu Abbas'a, Aişe'nin dediklerini zikrettim. Bana dedi ki: Aişe'nin ismini zikretmediği diğer şahsın kim olduğunu biliyor musun? Ben, hayır, dedim. O, Ali ibnu Ebi Talib'tir, dedi.

٤٠ - بَابُ الرُّخْصَةِ فِي الْمَطَرِ وَالْعَلَّةِ أَنْ يُصَلِّيَ فِي رَحْلِهِ

40- Yağmur ve Bir Mazerete Binâen Namazın Evde Kılınmasına Ruhsat Verilmesi Bâbı

٦٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَذَّنَ بِالصَّلَاةِ فِي لَيْلَةِ ذَاتِ بَرْدٍ وَرَبِيعٍ ثُمَّ قَالَ أَلَا صَلُّوا فِي الرَّحَالِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْمُرُ الْمُؤَذِّنَ إِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ ذَاتِ بَرْدٍ وَمَطَرٍ يَقُولُ أَلَا صَلُّوا فِي الرَّحَالِ

666- Nafi'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Soğuk ve rüzgârlı bir gecede namaz için ezan okudu. Ezandan sonra da şöyle dedi: "Namazlarımızı evlerinizde kılın."

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem soğuk ve yağmurlu bir günde müezzine "Namazınızı evlerinizde kılın" demesini emrederdi.

٦٦٧ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَخْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ عَتَبَانَ بْنَ مَالِكٍ كَانَ يَوْمَ قَوْمِهِ وَهُوَ أَعْمَى وَأَلَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا تَكُونُ الظُّلْمَةُ وَالسَّيْلُ وَأَنَا رَجُلٌ ضَرِيرُ الْبَصَرِ فَصَلَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فِي بَيْتِي مَكَانًا أَتَّخِذُهُ مُصَلًى فَجَاءَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أَصَلِّيَ فَأَشَارَ إِلَى مَكَانٍ مِنَ الْبَيْتِ فَصَلَّى فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

667- Mahmud ibnur-Rabi el-Ensari'den, O şöyle dedi:

İtbân ibnu Malik âmâ olduğu halde kavmine imamlık yapardı. O, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve selleme dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü!

Karanlık ve (mescide gideceğim vadide) sel oluyor. Ben ise gözleri zayıf gören bir kimseyim. Ey Allah'ın Rasûlü! Evimde bir yerde namaz kılsa da orayı namazgâh edinsem. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellen onun evine gelip dedi ki: "Evinin neresinde namaz kılmamı istersin?" Evinden bir yeri işaret etti. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem orada namaz kıldı.

٤١ - بَابُ هَلْ يُصَلِّي الْإِمَامُ بِمَنْ حَضَرَ وَهَلْ يَخْطُبُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي الْمَطَرِ

41- Bâb: (Mazeretlerine Binâen Mescide Gelmemelerine Ruhsat Olduğu Halde, Mescide) Gelenlere İmamın Namaz Kıldırması ve Cuma Günü Hava Yağmurlu Olduğu Halde Mescide Gelenlere Hutbe Vermesi Kerih Görülmez

٦٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّهْمَنِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ صَاحِبُ الزِّيَادِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْخَارِثِ قَالَ خَطَبَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ فِي يَوْمٍ ذِي رَذٍ فَأَمَرَ الْمُؤَذِّنَ لَمَّا بَلَغَ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ قَالَ قُلِ الصَّلَاةُ لِي الرِّحَالِ فَتَنَظَرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَكَانَهُمْ أَلْكَرُوا فَقَالَ كَأَنَّكُمْ أَلْكَرْتُمْ هَذَا إِنْ نَدَا فَعَلَهُ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَهَا عَزَمَةً وَإِنِّي كَرِهْتُ أَنْ أُخْرِجَكُمْ وَعَنْ حَمَّادٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْخَارِثِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ نَحْوَهُ غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ كَرِهْتُ أَنْ أُؤْتَمَّكُمْ فَتَجِئُونَ تَدُوسُونَ الطِّينَ إِلَى رُكْبَتِكُمْ

668- Abdullah ibnul-Haris'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi

İbnu Abbas, çamurlu bir günde bize hutbe verdi. Müezzine "hayya alas-salah" (haydin namaza) lafzına geldiğinde "es-salatü fir-rihâl" (namazı evlerinizde kılın) demesini emretti. Orada bulununlar, bu fiili inkar eder gibi bazısı bazısına baktı. İbnu Abbas dedi ki: Sanki bu pek hoşunuza gitmedi. Bunu, benden daha hayırlı biri olan Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yaptı. Cuma namazı, kılınması gereken ve vâcib bir ibadettir. Ben sizi sıkıntıya sokmak istemedim.

Hammâd, Asım'dan, O da Abdullah ibnul-Haris'ten, O da İbnu Abbas'tan aynı rivayet etti. Ancak şöyle demiştir: Bu çamurda Mescide gelip de dizlerinize kadar çamura bulanarak meşakkate girmenizi istemedim

٦٦٩ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ فَقَالَ جَاءَتْ سَحَابَةٌ فَمَطَرَتْ حَتَّى سَالَ السَّقْفُ وَكَانَ مِنْ جَرِيدِ النَّخْلِ فَأَقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْجُدُ فِي الْمَاءِ وَالطِّينِ حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ الطِّينِ فِي جَبْهَتِهِ

669- Ebu Said el-Hudri'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Yağmur bulutları geldi ve yağmur yağdı. Öyle ki Mescid'in damından sular aktı. -Mescid'in damı hurma dallarından idi.- Namaz için kamet getirildi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellemi suyun ve çamurun üzerine secde ederken gördüm. Öyle ki alnında çamurun izini gördüm. (Hadi-sin geçtiği diğer yerler: 813, 836, 2016, 2018, 2027, 2036)

٦٧٠ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ سِيرِينَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِنِّي لَا أَسْتَطِيعُ الصَّلَاةَ مَعَكَ وَكَانَ رَجُلًا ضَخْمًا فَصَنَعَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا فَدَعَاهُ إِلَى مَنْزِلِهِ فَبَسَطَ لَهُ خَصِيرًا وَتَضَخَّ طَرَفَ الْخَصِيرِ فَصَلَّى عَلَيْهِ رَكَعَتَيْنِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ آلِ الْجَارُودِ لَأَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الضُّحَى قَالَ مَا رَأَيْتُهُ صَلَّاهَا إِلَّا يَوْمَئِذٍ

670- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ensar'dan biri Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve selleme dedi ki: Ben seninle beraber namaz kılmaya Mescid'e gelemiyorum. -O, şişman bir adam idi.- O adam, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem için yemek hazırlatıp evine davet etti. Bir hasır yaydı ve hasırın kenarına da su serpti. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem onun üzerinde iki rekât namaz kıldı. Cârûd ailesinden bir adam Enes'e dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Duha namazını kılar mıydı? Enes dedi ki: O günden başka kıldığını görmedim.

٤٢ - بَابُ إِذَا حَضَرَ الطَّعَامُ وَأَقِيمَتِ الصَّلَاةُ

42- Bâb: Sofra ortaya konur, Namaz İçin de Kamet Getirilirse (Hangisi Yapılır?)

وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَبْدَأُ بِالْعِشَاءِ وَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ مِنْ فِقهِ الْمَرْءِ إِقْبَالُهُ عَلَى
فَاجَتِهِ حَتَّى يُقْبَلَ عَلَى صَلَاتِهِ وَقَلْبُهُ فَارِغٌ

İbnu Ömer, (böyle bir durumda) yemeğe başladığı.

Ebud-Derda dedi ki: Kişinin namaza, kalbi (dünya meşgalesinden boş bir şekilde yönelebilmesi için, öncelikle kendi ihtiyâcına yönelmes kişinin fâkih oluşundandır.

٦٧١ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ
سَمِعْتُ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِذَا وُضِعَ الْعِشَاءُ وَأَقِيمَتِ
لِلصَّلَاةِ فَأَبْدَءُوا بِالْعِشَاءِ

671- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sofra ortaya konur ve namaz için de kamet getirilirse siz önce yemeğe başlayın.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 5465)

٦٧٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ
عَنْ أَلَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قُدِّمَ الْعِشَاءُ
فَأَبْدَءُوا بِهِ قَبْلَ أَنْ تُصَلُّوا صَلَاةَ الْمَغْرِبِ وَلَا تَعْجَلُوا عَنْ عَشَائِكُمْ

672- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Akşam namazını kılmadan önce, akşam yemeği hazır olup önünüze konduğunda yemeğe başlayın. Yemeğinizde acele etmeyin.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 5463)

٦٧٣ - حَدَّثَنَا عُيَيْنَةُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أَسَامَةَ عَنْ عُيَيْنَةَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ
ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا وُضِعَ عِشَاءُ أَحَدِكُمْ
وَأَقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَأَبْدَءُوا بِالْعِشَاءِ وَلَا يَعْجَلْ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهُ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُوَضِّعُ
لَهُ الطَّعَامَ وَيُقَامُ الصَّلَاةُ فَلَا يَأْتِيهَا حَتَّى يَفْرُغَ وَإِنَّهُ لَيَسْمَعُ قِرَاءَةَ الْإِمَامِ

673- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden birinizin yemeği önüne konulur ve namaz için de kamet getirilirse yemeğe başlasın. Yemekten ayrılana kadar (yemeği yemede) acele etmesin.

İbnu Ömer, kendisi için yemek konur ve namaz için kamet getirilirdi. Yemeğini bitirene kadar namaza gelmezdi. O, imamın namazdaki okuyuşunu duyardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 674, 5464)

٦٧٤ - وَقَالَ زُهَيْرٌ وَوَهْبُ بْنُ عُثْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ عَلَى الطَّعَامِ فَلَا يَعْجَلْ حَتَّى يَقْضِيَ حَاجَتَهُ مِنْهُ وَإِنْ أَقِيَمَتِ الصَّلَاةُ رَوَاهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ عَنْ وَهْبِ بْنِ عُثْمَانَ وَوَهْبُ مَدِينِيٌّ

674- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden biriniz yemek yiyorsa, namaz için kamet getirilmiş olsa, yemekten yana hâcetini giderene kadar acele etmesin.”

Bu hadisi İbrahim ibnul-Munzir, Vehb ibnu Osman'dan rivayet etmiştir. Vehb ise Medineli'dir.

٤٣ - بَابُ إِذَا دُعِيَ الْإِمَامُ إِلَى الصَّلَاةِ وَيَدِهِ مَا يَأْكُلُ

43- Bâb: İmam, Elinde Yiyecek Bir Şey Varken Namaza Çağrıldığında Ne Yapmalı?

٦٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرٍو بْنُ أُمَيَّةَ أَنَّ أَبَاهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ فِرَاعًا يَحْتَرُّ مِنْهَا فِدْعِي إِلَى الصَّلَاةِ فَقَامَ فَطَرَحَ السَّكِينُ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

675- Cafer ibnu Amr ibnu Umeyye babasından şöyle haber verdi: Ben Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellemi, koyun bacağından bıçakla etinden kesip yerken gördüm. Kendisi namaza çağrıldığında kalkıp bıçağı bırakıp abdest almadan namaz kıları.

٤٤ - بَاب مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَهْلِهِ فَأَقَامَتِ الصَّلَاةَ فَخَرَجَ

44- Ailesinin İhtiyaçlarıyla Meşgul Olan Birinin, Namaz İçin Kamet Getirildiğinde Evinden Çıkması Bâbı

٦٧٦ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ فِي بَيْتِهِ قَالَتْ كَانَ يَكُونُ فِي مِهْنَةِ أَهْلِهِ تَغْنِي خِدْمَةَ أَهْلِهِ فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ

676- Esved'den, O şöyle dedi:

Aişe'ye: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem evinde ne yapardı? diye sordum. Aişe dedi ki: Ailesinin ihtiyaçları için onlara hizmette bulunur, namaz vakti girdiğinde (yani namaz için kamet getirildiğinde) namaza çıkardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5363 , 6039)

٤٥ - بَاب مَنْ صَلَّى بِالنَّاسِ وَهُوَ لَا يُرِيدُ إِلَّا أَنْ يَعْلَمَهُمْ صَلَاةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسُنَّتَهُ

45- İnsanlara, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in Namazını ve Sünnetlerini Öğretmek Maksudıyla Namaz Kıldıran Kimse Bâbı

٦٧٧ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا وَهْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ قَالَ جَاءَنَا مَالِكُ بْنُ الْخَوَرِثِ فِي مَسْجِدِنَا هَذَا فَقَالَ إِنِّي لَأُصَلِّي بِكُمْ وَمَا أُرِيدُ الصَّلَاةَ أَصَلِّي كَيْفَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فَقُلْتُ لِأَبِي قَلَابَةَ كَيْفَ كَانَ يُصَلِّي قَالَ مِثْلَ شَيْخِنَا هَذَا قَالَ وَكَانَ شَيْخًا يَجْلِسُ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ قَبْلَ أَنْ يَنْهَضَ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى

677- Ebul-Kilabe'den, O şöyle dedi:

Malik ibnul-Huveyris, bizim bu mescidimize gelip dedi ki: Asıl maksadım namaz kılmak olmadığı halde, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi nasıl namaz kılar gördüysem öylece sizlere namaz kıldıracağım. Ebu Kilabe'ye dedim ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem nasıl namaz kılar idi? Tıpkı bu şeyhimiz gibi. Şeyhimiz, başını secdeden kaldırdıktan sonra ve birinci rekâta ayağa kalkmadan önce otururdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 812, 818, 824)

٤٦ - بَابُ أَهْلِ الْعِلْمِ وَالْفَضْلِ أَحَقُّ بِالْإِمَامَةِ

46- Bâb: İlim ve Fazilet Ehli, Diğerlerine Nazaran İmam Olmaya Daha Çok Hak Sahibidirler

٦٧٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ قَالَ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ مَرَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاشْتَدَّ مَرَضُهُ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ قَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّهُ رَجُلٌ رَفِيقٌ إِذَا قَامَ مَقَامَكَ لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ قَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَعَادَتْ فَقَالَ مُرِي أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَإِلَّا كُنْ صَوَاحِبُ يُونُسَ فَأَتَاهُ الرَّسُولُ فَصَلَّى بِالنَّاسِ فِي حَيَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

678- Ebu Musa'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hastalanmış ve hastalığı iyice şiddetlenmişti. Şöyle buyurdu: “Ebu Bekir’e söyleyin insanlara namaz kıldırın.” Aişe dedi ki: Muhakkak ki O, kalbi yumuşak biridir. Namaz için durduğunda ağlamaktan dolayı insanlara namaz kıldırılmaz. Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem: “Ebu Bekir’e söyleyin insanlara namaz kıldırın.” buyurdu. Aişe sözünü tekrar etti. Bunun üzerine Allah Rasülü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “(Ey Aişe!) Ebu Bekir’e söyle insanlara namaz kıldırın. Muhakkak ki siz kadınlar Yusuf’un kadınlarına benzediniz.” Bunun üzerine Bilal gelip Ebu Bekir’e haber verdi. Ebu Bekir de Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hayatta iken insanlara namaz kıldırıldı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3385)

٦٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَلْهَا قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي مَرَضِهِ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ قَالَتْ عَائِشَةُ قُلْتُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يُسْمِعِ النَّاسَ مِنَ الْبُكَاءِ فَمُرْ عُمَرَ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ لِحَفْصَةَ قُولِي لَهُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يُسْمِعِ النَّاسَ مِنَ الْبُكَاءِ فَمُرْ عُمَرَ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ فَفَعَلَتْ حَفْصَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْ إِنْ كُنْ لَأَتْنَّ صَوَاحِبَ يُوسُفَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ فَقَالَتْ حَفْصَةُ لَعْنَةُ مَا كُنْتُ لَأُصِيبَ مِنْكَ خَيْرًا

679- Müminlerin annesi Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şeyyle dedi:

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem (vefat etmeden önceki) hastalığında şöyle buyurdu: "Ebu Bekir'e söyleyin insanlara namaz kıldırın." Aişe dedi ki: Dedim ki: Ebu Bekir senin yerine namaz kıldırıldığında ağlamasından dolayı insanlara sesini duyuramaz. Ömer'e emret de insanlara namazı O kıldırın. Aişe dedi ki: Hafsa'ya dedim ki: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem de ki: Ebu Bekir senin yerine namaz kıldırıldığında ağlamasından dolayı insanlara sesini duyuramaz. Ömer'e emret de insanlara namazı O kıldırın. Hafsa bunu Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem söyledi. Bunun üzerine Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yeter, sus! Muhakkak ki siz kadınlar Yusuf'un kadınları gibi oldunuz. Ebu Bekir'e söyleyin insanlara namaz kıldırın."

Hafsa, Aişe'ye dedi ki: Ben senin sözünden dolayı hayra ulaşacak değildim.

٦٨٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيُّ وَكَانَ نَجِيبَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَخَدَمَهُ وَصَحْبَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَانَ يُصَلِّي لَهُمْ فِي وَجَعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي تُوفِّي فِيهِ حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمُ الْاِثْنَيْنِ وَهُمْ صُفُوفٌ فِي الصَّلَاةِ فَكَشَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتْرَ الْحُجْرَةِ يَنْظُرُ إِلَيْنَا وَهُوَ قَائِمٌ كَانَ وَجْهَهُ وَرَقَةً مُصْحَفٍ ثُمَّ تَبَسَّمَ

يَضْحَكُ فَهَمَمْنَا أَنْ نَفْتِنَ مِنَ الْفَرَحِ بِرُؤْيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَكَصَّ أَبُو بَكْرٍ عَلَى عَقْبَيْهِ لِيَصِلَ الصَّفَّ وَظَنَّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَارِجٌ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَشَارَ إِلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَمُوا صَلَاتَكُمْ وَأَرْخَى السِّتْرَ فَنُفِّيَ مِنْ يَوْمِهِ

680- Enes ibnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- {O, Nebi sallallahu aleyhi ve selleme tâbi olmuş, O'na hizmet etmiş ve O'na arkadaşlık etmiş birisidir.} şöyle haber verdi:

Ebu Bekir, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin vefat ettiği hastalığında insanlara namaz kıldırıyordu. Bir pazartesi günü sahabeler Mescid'de namaz için saf tutmuşlardı. Derken Nebi sallallahu aleyhi ve sellem odasının perdesini aralamış ayakta bize bakıyordu. Yüzü sanki Kur'ân sayfası gibiydi. Sonra Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem tebessüm edip güldü. Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi görmekteki sevincimizden dolayı neredeyse namazımızı bozacaktık. Ebu Bekir de Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namaza çıkacak zannıyla safa girmek için iki topuğu üzerinde geri gelmeye başladı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bizlere namazınızı tamamlayın, diye işaret ederek perdeyi örttü. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem o gün vefat etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 681, 754, 1205, 4448)

٦٨١ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ

أَبِي بَكْرٍ قَالَ قَالَ لَمْ يَخْرُجِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا فَأَقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَذَهَبَ أَبُو بَكْرٍ يَتَقَدَّمُ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحِجَابِ فَرَفَعَهُ فَلَمَّا وَضَحَ وَجْهُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا نَظَرْنَا مَنظَرًا كَانَ أَعْجَبَ إِلَيْنَا مِنْ وَجْهِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ وَضَحَ لَنَا فَأَوْمَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ يَتَقَدَّمَ وَأَرْخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحِجَابَ فَلَمْ يُقَدِّرْ عَلَيْهِ حَتَّى مَاتَ

681- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem (Mescid'e çıkıp, oturarak namaz kıldıktan bu yana) üç gün boyunca evinden dışarı çıkmadı. Namaz için kamet getirildi ve Ebu Bekir namaz kıldırmak için cemaatin önüne geçti.

Allah'ın Nebisi sallallahu aleyhi ve sellem odasının perdesini kaldırdı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yüzü görüldüğünde, bizler bugüne kadar Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yüzünden daha güzel bir manzara-ya bakmamıştık. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Bekir'e ilerlemesi-ni eliyle işaret etti ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellem perdeyi indirdi. Ne-bi sallallahu aleyhi ve sellemi bundan sonra vefât edinceye kadar görmek nasib olmadı. (Ki Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem o gün vefât et-miştir.)

٦٨٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَمَّا اشْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعُهُ قِيلَ لَهُ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَأَلَّتْ عَائِشَةُ ابْنَ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ رَقِيقٌ إِذَا قَرَأَ غَلَبَهُ الْبُكَاءُ قَالَ مُرُوهُ فَيُصَلِّيَ فَعَاوَدَتْهُ قَالَ مُرُوهُ فَيُصَلِّيَ إِنَّكَ صَوَاحِبُ يُوسُفَ تَابَعَهُ الزُّبَيْدِيُّ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيُّ وَإِسْحَاقُ بْنُ يَحْيَى الْكَلْبِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ عُقَيْلٌ وَمَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حَمْزَةَ عَنْ الثَّيِّبِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

682- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle de-di:

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem hastalığı şiddetlenince (insanlar, namazı kimin kıldıracağı yani kimin imam olacağı) hakkında sordular. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Ebu Bekir’e söyleyin, insanlara namaz kıldırın.” Aişe dedi ki: Ebu Bekir, kal-bi yumuşak birisidir. Namazda, kıraatı esnasında ağlamak O’na galebe ça-lar da (insanlar O’nun sesini duyamaz.) Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem: “O’na söyleyin namaz kıldırın.” buyurdu. Aişe de sözlerini tek-rar etti. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “O’na söyleyin namaz kıldırın. Sizler Yusuf’un kadınları gibisiniz.”

Bu hadisi, Zuhri'den rivayetle, Zubeydi, Zuhri'den kardeşinin oğlu, İshak ibnu Yahya el-Kelbi mutabaat etmişlerdir.

Ukeyl ve Mamer, Zuhri'den, O da Hamza'dan, O da Nebi sallalla-hu aleyhi ve sellemden rivayet ettiklerini söyledi.

٤٧- بَاب مَنْ قَامَ إِلَى جَنْبِ الْإِمَامِ لَعَلَّ

47- Bir Sebebe Binâen İmamın Yanında Duran Kimse Bâbı

٦٨٣ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ لُمَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فِي مَرَضِهِ فَكَانَ يُصَلِّي بِهِمْ قَالَ عُرْوَةُ فَوَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً فَخَرَجَ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ يَوْمُ النَّاسِ فَلَمَّا رَأَاهُ أَبُو بَكْرٍ اسْتَأْخَرَ فَأَشَارَ إِلَيْهِ أَنْ كَمَا أَتَتْ فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَاءَ أَبِي بَكْرٍ إِلَى جَنْبِهِ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ

683- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem hastalığında, Ebu Bekir'e insanlara namaz kıldırmasını emretti. Ebu Bekir insanlara namaz kıldır-maya başladı. Urve dedi ki: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem ken-dinde bir hafifleme buldu ve evinden Mescid'e çıktı. O esnada Ebu Bekir insanlara namaz kıldırıyordu. Ebu Bekir, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellemi görünce geri çekildi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem O'na yerinde kalması için işaret etti. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem gelip Ebu Bekir'in hizasında yanına oturdu. Ebu Bekir, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in namazına uyarak namaz kıldırıyor, insanlar da Ebu Bekir'e uyarak namaz kılıyorlardı.

٤٨ - بَاب مَنْ دَخَلَ لِيَوْمِ النَّاسِ فَجَاءَ الْإِمَامَ الْأَوَّلُ فَتَأَخَّرَ الْأَوَّلُ لَمْ يَتَأَخَّرْ جَازَتْ صَلَاتُهُ فِيهِ عَائِشَةُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

48- Bâb: Bir Kimse İnsanlara İmamlık Yapmak İçin Mihraba Dursa, Ardından da Görevli Olan Asıl İmam Gelse, Bu Durumda Birinci İmam Geri Çekilse de Çekilmese de Namazı Geçerli Olmuştur

Bu konuda Aişe'nin -Allah ondan razı olsun- Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet ettiği hadis vardır.

٦٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ بْنِ دِينَارٍ
بْنِ سَهْلٍ بْنِ سَعْدِ السَّاعِدِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَهَبَ إِلَى بَنِي
نَمِرٍ بَنِي عَوْفٍ لِيُصَلِّحَ بَيْنَهُمْ فَحَاطَتْ الصَّلَاةُ فَجَاءَ الْمُؤَذِّنُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ
لُصِّلِي لِلنَّاسِ فَاقِمِ قَالَ نَعَمْ فَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
النَّاسُ فِي الصَّلَاةِ فَتَخَلَّصَ حَتَّى وَقَفَ فِي الصَّفِّ فَصَفَّقَ النَّاسُ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ لَا
يُتَفَتُّ فِي صَلَاتِهِ فَلَمَّا أَكْثَرَ النَّاسُ التَّصْفِيقَ التَّفَتَّ فَرَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فَأَشَارَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ امْكُثْ مَكَانَكَ فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ
رُضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَدَيْهِ فَحَمِدَ اللَّهَ عَلَى مَا أَمَرَهُ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مِنْ ذَلِكَ ثُمَّ اسْتَأْخَرَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى اسْتَوَى فِي الصَّفِّ وَتَقَدَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ مَا مَنَعَكَ أَنْ تُثْبِتَ إِذْ أَمَرْتُكَ فَقَالَ
أَبُو بَكْرٍ مَا كَانَ لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يُصَلِّيَ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لِي رَأَيْتُكُمْ أَكْثَرْتُمْ التَّصْفِيقَ مِنْ
أَبَةِ شَيْءٍ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَسْبَحْ فَإِنَّهُ إِذَا سَبَّحَ التَّفَتَّ إِلَيْهِ وَإِلْمَا التَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ

684- Sahl ibnu Sa'd es-Sadi'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem Amr ibnu Avf oğullarının arasını düzeltmek için gitti. Namaz vakti girdiğinde, müezzin Ebu Bekir'e gelip: Namaz için kamet getirsem, insanlara namaz kıldırır mısın? ded. Ebu Bekir, evet, dedi. Ebu Bekir, namaza başladığı ve insanlar namazda olduğu halde Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem geldi. Birinci safı ulaştı. Bunun üzerine insanlar el çırpmaya başladılar. Ebu Bekir, namazında sağa sola bakmazdı. İnsanlar el çırpmayı fazlalaştırınca dönüp Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem geldiğini gördü. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem eliyle O'nun yerinde kalmasını işaret etti. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- elini kaldırıp, Allah Rasulü sallallahu aley-

hi ve sellem bu emrinden dolayı Allah'a hamd etti. Sonra Ebu Bekir, safa girene kadar geriledi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem de mihraba ilerleyerek namaz kıldırdı. Namazı bitirince şöyle buyurdu: "Ey Ebu Bekir! Sana emrettiğim halde yerinde kalmanı engelleyen şey ne ola ki? Ebu Bekir dedi ki: Ebu Kuhafe'nin oğlunun, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem önünde namaz kıldırması olmaz. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Size ne oluyor da el çırpmayı çoğalttınız? Her kim namazda bir eksiklik-yanlışlık görürse 'Subhânallah' desin. Şayet 'Subhânallah' derse bu dikkate alınır. Muhakkak ki (imamın namazda yaptığı hatadan dolayı onu uyarmak için) el çırpma, ancak kadınlara mahsus bir davranıştır. (Hadisın geçtiği diğer yerler: 1201, 1204, 1218, 1234, 2690, 2693)

٤٩ - بَابُ إِذَا اسْتَوَوْا فِي الْقِرَاءَةِ فَلْيُؤْمِّهُمْ أَكْبَرُهُمْ

49- Bâb: Kuran okumada Eşit Olduklarında, Onlara Yaşça Büyük Olanı İmamlık Eder

٦٨٥ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ شَبَابَةٌ فَلَبِثْنَا عِنْدَهُ نَحْوًا مِنْ عِشْرِينَ لَيْلَةً وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَحِيمًا فَقَالَ لَوْ رَجَعْتُمْ إِلَى بِلَادِكُمْ فَعَلِمْتُمُوهُمْ مُرُوهُمْ فَلْيُصَلُّوا صَلَاةَ كَذَا فِي حِينِ كَذَا وَصَلَاةَ كَذَا فِي حِينِ كَذَا وَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤْذَنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ وَلْيُؤْمِّكُمْ أَكْبَرُكُمْ

685- Malik ibnul-Huveyris'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Biz gençler, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yanına geldik. Yaklaşık yirmi gün O'nun yanında kaldık. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem merhametli ve rahmet sahibi biriydi. Şöyle buyurdu: "Memleketinize dönseniz ve onlara öğrendikleriniz öğretseniz. Onlara falan namazı, falan vakitte, falanca namazı falanca vakitte kılmalarını emredin. Namaz vakti girdiğinde sizden biri ezan okusun ve yaşça en büyüğünüz de imam olup namaz kıldırsın."

٥٠ - بَاب إِذَا زَارَ الْإِمَامُ قَوْمًا فَأَمَّهُمْ

50- Bâb: İmam, Bir Topluluğu Ziyaret Ettiğinde Onlara İmam Olup Namaz Kıldırır

٦٨٦ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَخْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ قَالَ سَمِعْتُ عَتَبَانَ بْنَ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ اسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَذِنَتْ لَهُ فَقَالَ أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أَصَلِّيَ مِنْ بَيْتِكَ فَأَشْرَفْتُ لَهُ إِلَى امْكَانِ الَّذِي أَحَبُّ فَقَامَ وَصَفَفْنَا خَلْفَهُ ثُمَّ سَلَّمَ وَسَلَّمْنَا

686- İtban ibnu Malik el-Ensari'den, -Allah ondan razı olsun- 0 şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem evime girmek için izin istedi. Ben de O'na izin verdim. Şöyle buyurdu: "Evinin neresinde namaz kılmam istersin?" Namaz kılmasını istediğim yeri O'na işaret ettim. Kalkıp O'nun arkasında namaz için saf tuttuk. Sonra selam verdi. Biz de selam verdik.

٥١ - بَابُ إِمَّا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ

51- Bâb: İmam, Ancak Kendisine Uyulması İçin İmam Yapılmıştır

وَصَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ بِالنَّاسِ وَهُوَ جَالِسٌ وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ إِذَا رَفَعَ قَبْلَ الْإِمَامِ يَعُوذُ فَيَمْكُثُ بِقَدْرِ مَا رَفَعَ ثُمَّ يَتَّبِعُ الْإِمَامَ وَقَالَ الْحَسَنُ فَيَمْنُ يَرْكَعُ مَعَ الْإِمَامِ رَكَعَتَيْنِ وَلَا يَقْدِرُ عَلَى السُّجُودِ يَسْجُدُ لِمَرْكَعَةِ الْآخِرَةِ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ يَقْضِي الرُّكْعَةَ الْأُولَى بِسُجُودِهَا وَلَيَمْنُ نَسِي سَجْدَةٍ حَتَّى قَامَ يَسْجُدُ

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem vefât ettiği hastalığı esnasında oturarak (diğerleri de oturuyor oldukları halde) insanlara namaz kıldırır.

İbnu Mesud dedi ki: Bir kimse, başını imamdan önce secdeden kaldırırsa, hemen dönüp başını kaldırdığı zaman kadar secdede durur ve sonra da imama (geri kalan) namazında tâbi olur.

Hasanul-Basri, imamla beraber iki rekâta yetişip de, secdelere ulaşamayan kişi hakkında şöyle demiştir: Sonuncu rekâtta iki kere secde eder. Sonra birinci rekâtı secdeleriyle birlikte kılar. Bir secdeyi unutup da kıyama kalkan kişi hakkında da, dönüp secde eder, demiştir.

٦٨٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ فَقُلْتُ أَلَا تُحَدِّثُنِي عَنْ مَرَضِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ بَلَى ثَقُلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَصَلَّى النَّاسُ قُلْنَا لَا هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ قَالَ ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمَخْضَبِ قَالَتْ فَفَعَلْنَا فَاغْتَسَلَ فَذَهَبَ لِيَتَوَّءَ فَأَغْمِيَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَلَّى النَّاسُ قُلْنَا لَا هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمَخْضَبِ قَالَتْ فَقَعَدَ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ ذَهَبَ لِيَتَوَّءَ فَأَغْمِيَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ أَصَلَّى النَّاسُ قُلْنَا لَا هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمَخْضَبِ فَقَعَدَ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ ذَهَبَ لِيَتَوَّءَ فَأَغْمِيَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ أَصَلَّى النَّاسُ فَقُلْنَا لَا هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالنَّاسُ عُكُوفٌ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُونَ النَّبِيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِبَصَاةِ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيَّ أَبِي بَكْرٍ بِأَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فَأَتَاهُ الرَّسُولُ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكَ أَنْ تُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَكَانَ رَجُلًا رَقِيقًا يَا عُمَرُ صَلِّ بِالنَّاسِ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ أَنْتَ أَحَقُّ بِذَلِكَ فَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ تِلْكَ الْيَّامَ ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَدَ مِنْ نَفْسِهِ خِيفَةً فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا الْعَبَّاسُ لِبَصَاةِ الظُّهْرِ وَأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فَلَمَّا رَأَاهُ أَبُو بَكْرٍ ذَهَبَ لِيَتَأَخَّرَ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَنْ لَا يَتَأَخَّرَ قَالَ أَجْلَسَانِي إِلَى جَنْبِهِ فَأَجْلَسَاهُ إِلَى جَنْبِ أَبِي بَكْرٍ قَالَ فَجَعَلَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّيَ وَهُوَ يَأْتِمُّ بِبَصَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ بِبَصَاةِ أَبِي بَكْرٍ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدٌ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَدَخَلْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ لَهُ أَلَا أَعْرِضُ عَلَيْكَ مَا حَدَّثَنِي عَائِشَةُ عَنْ مَرَضِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَاتِ فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ

حَدِيثُهَا فَمَا أَلْكَرَ مِنْهُ شَيْئًا غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ أَسَمْتُ لَكَ الرَّجُلَ الَّذِي كَانَ مَعَ الْعَبَّاسِ
فَلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

687- Ubeydullah ibnu Abdullah ibnu Utbe'den, -Allah ondan raz olsun- O şöyle dedi:

Aişe'nin yanına gelip dedim ki: Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem hastalığında neler yaptığını bana anlatır mısın? Aişe, evet anlattım, dedi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ağırlaşınca: "İnsanlar namaz kıldı mı?" diye sordu. Bizler: Hayır, onlar seni bekliyorlar, dedik. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Benim için leğene su koyun." Aişe dedi ki: Dediğini yaptık. Yıkandı ve namaz için Mescid'e çıkmak istedi. Ancak bayılıp kaldı. Sonra kendine gelince: "İnsanlar namaz kıldı mı? diye sordu. Bizler: Hayır ey Allah'ın Rasûlü! Onlar seni bekliyorlar, dedik. Şöyle buyurdu: Benim için leğene su hazırlayın". Aişe dedi ki: Oturup, yıkandı. Sonra (Mescid'e namaz kıldırmak için) gitmek isterken, bayılıp kaldı. Sonra kendine gelince yine: "İnsanlar namaz kıldı mı?" diye sordu. Bizler: Hayır, seni bekliyorlar ey Allah'ın Rasûlü! dedik. İnsanlar Mescid'den ayrılmamış yatsı namazı için Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi bekliyorlardı. Bunun üzerine Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Bekir'e dedi ki. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sana insanlara namaz kıldırmanı emrediyor. Ebu Bekir dedi ki -nitekim kendisi yumuşak kalpli biriydi.- Ey Ömer, insanlara namaz kıldır. Ömer, O'na dedi ki: Sen buna daha layıksın. O günlerde Ebu Bekir namaz kıldırır. Sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem nefsinde bir hafifleme buldu ve iki kişi arasında -ki birisi Abbas'tı- öğle namazı için Mescid'e çıktı. O esnada Ebu Bekir insanlara namaz kıldırıyordu. Ebu Bekir Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi gördüğünde geri çekilmek istedi. Ancak Nebi sallallahu aleyhi ve sellem O'nun geri çekilmemesini eliyle işaret etti, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Beni, O'nun yanına oturtun." O'nu Ebu Bekir'in yanına oturtular. Ebu Bekir, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in namazına, insanlar da Ebu Bekir'in namazına uyarak ve ayakta, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de oturduğu halde namaz kılmaya başladılar.

Ubeydullah dedi ki: Abdullah ibnu Abbas'ın yanına girip dedim ki: Aişe'nin, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hastalığı hakkında bana bildirdiklerini sana söyleyeyim mi? İbnu Abbas, şöyle dedi. Aişe'nin hadisini O'na arz ettim. Ondan bir şey inkâr etmedi. Ancak dedi ki: Abbas ile

birlikte olan şahsın adını sana zikretti mi? Ben, hayır, dedim. Dedi'ki: O, Ali'dir.

٦٨٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا قَالَتْ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِهِ وَهُوَ شَاكٍ فَصَلَّى جَالِسًا وَصَلَّى وَرَاءَهُ قَوْمٌ قِيَامًا فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ أَنْ اجْلِسُوا فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ إِمَّا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا

688- Müminlerin annesi Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hasta olduğu bir sırada evimde namaz kıldırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem otururak arkasındakiler ise ayakta, namaz kıldılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara oturmalarını işaret etti. Namazı bitirdikten sonra şöyle buyurdu: "İmam, kendisine uyulması için, imam yapılmıştır, O, rükû ettiğinde, sizlerde rûku edin, kafasını kaldırdığında sizler de başınızı kaldırın. Oturarak namaz kıldığında, sizler de oturarak namaz kılın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1112, 1236)

٦٨٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ فَرَسًا فَصُرِعَ عَنْهُ فَجَحَشَ شِقَهُ الْأَيْمَنُ فَصَلَّى صَلَاةً مِنَ الصَّلَوَاتِ وَهُوَ قَاعِدٌ فَصَلَّيْنَا وَرَاءَهُ قُعُودًا فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ إِمَّا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِذَا سَمِعَ اللَّهَ لِمَنْ حَمَدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ قَوْلُهُ إِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا هُوَ فِي مَرَضِهِ الْقَدِيمِ ثُمَّ صَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا وَالثَّاسُ خَلْفَهُ قِيَامًا لَمْ يَأْمُرْهُمْ بِالْقُعُودِ بِإِلْمَا يُؤْخَذُ بِالْآخِرِ فَالْآخِرِ مِنْ فِعْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

689- Enes İbnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir ata bindi. Attan düşüp sağ tarafı yaralandı. O haldeyken, namazlardan bir namazı oturuyor olduğu halde, kıldırdı. Bizler de O'nun arkasında oturarak kıldık. Namazı bitirince şöyle buyurdu: "İmam, kendisinde uyulması için imam yapılmıştı İmam namazı ayakta kıldırduğunda sizlerde ayakta kılın. Rükû ettiğinde sizler de rükû edin. Başını rükûdan kaldırdığında, sizlerde kaldırın." "Semiaallahulimen hamideh" (Allah, kendisine hamdeden kimsenin hamdin işitti) dediğinde "Rabbena velekel-hamd" (Rabbimiz, sana ibadet ettik ve namaz sanadır) deyin. Ayakta namaz kıldığında, sizlerde ayakta namaz kılın. Oturarak namaz kıldığında, sizler de oturarak namaz kılın."

Abdullah dedi ki: Humeydi "İmam, oturarak namaz kıldığında, sizler de oturarak namaz kılın" sözünün daha önceki hastalığında olduğunu söylemiştir. Bundan sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem oturarak, insanlar ise O'nun arkasında ayakta oldukları halde namaz kıldılar. Onları oturmalarını emretmedi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in filinden ancak son söylediği söz alınır.

۵۲- بَابُ مَتَى يَسْجُدُ مَنْ خَلْفَ الْإِمَامِ قَالَ أَنَسٌ فَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا

52- İmamın Arkasında Namaz Kılanlar Ne Zaman Secde Ederler Babı.

Enes dedi ki: İmam secde ettiğinde, sizler de secde edin.

۶۹۰ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ قَالَ حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ وَهُوَ غَيْرُ كَذُوبٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ لَمْ يَخْنِ أَحَدٌ مِمَّا ظَهَرَهُ حَتَّى يَقَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدًا ثُمَّ تَقَعُ سُجُودًا بَعْدَهُ حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ نَحْوَهُ بِهَذَا

690- Bera'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "(سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) Semiallahulimen hamideh" deyip de secde edinceye kadar, bizden hiç kim-

se sırtını eğmezdi. Sonra O'nun ardından secdeye varırdık.

Ebu Nuaym, Sufyan'dan, O da Ebu İshak'tan bu hadisin aynısını bize bildirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 747, 811)

۵۳- بَابُ إِنَّمَنْ رَفَعَ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ

53- İmamdan Önce Başını Secde'den Kaldıran Kimse'nin Kazanacağı Günah Bâbı.

۶۹۱ - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَمَا يَخْشَى أَحَدُكُمْ أَوْ لَا يَخْشَى أَحَدُكُمْ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ صُورَتَهُ صُورَةَ حِمَارٍ

691- Ebu Hureyre'de -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizden biri başını secdeden imamdan önce kaldırdığında başı'nın eşek başına çevrilmesinden, veya da sureti'nin (yüzünün) eşek suretine çevrilmesinden korkmaz mı?”

۵۴- بَابُ إِمَامَةِ الْعَبْدِ وَالْمَوْلَى

54- Köle ve Azâd Edilmiş, Artık Köle Olmayan Birinin İmamlığı Bâbı

وَكَاثِلَةُ عَائِشَةُ يَوْمَهَا عَبْدُهَا ذَكَرَ أَنَّ مِنَ الْمُصْحَفِ وَوَلَدَ النَّبِيِّ وَالْأَعْرَابِيُّ وَالْغُلَامُ الَّذِي لَمْ يَحْتَلِمَ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمُهُمْ أَفَرَوْهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ

Aişe'ye kölesi Zekvan, Mushaf'tan okuyarak imamlık ederdi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem “Onlara içlerinde Allah'ın Kitabını en iyi okuyan imam olsun” sözü gereğince zinakâr bir kadının oğlunun (yani veledü zinanın), bedevinin (köyde yaşayan bir kimsenin) ve bülûğ çağına girmemiş bir çocuğun imam olması.

٦٩٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ لَمَّا قَدِمَ الْمُهَاجِرُونَ الْأَوَّلُونَ الْعَصْبَةَ مَوْضِعَ بُنَاءِ قَبْلِ مَقْدَمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَوْمُهُمْ سَلَامٌ مَوْلَى أَبِي نُذَيْفَةَ وَكَانَ أَكْثَرَهُمْ قُرَآئًا

692- İbnu Ömer'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: İlk muhacirler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selemin gelişinden önce, Ku'ba'daki Usbe mevkinde geldiklerinde onlara Ebu Huzeyfenin azatlı kölesi Sâlim imamlık ediyordu. O, onların içinde ezberi en fazla olan idi. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 7175)

٦٩٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو لَيْثٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَإِنْ سْتَعْمِلَ حَبَشِيٌّ كَانَ رَأْسُهُ زَبِيَّةً

693- Enes'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Üzerinize, Habeşli ve kafas kuru üzüm tanesi gibi olan bir köle emir olarak tayin edilse onu dinleyin ve ona itaat edin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 696, 7142)

٥٥ - بَابُ إِذَا لَمْ يُتِمَّ الْإِمَامُ وَأَنْتُمْ مَنْ خَلْفَهُ

55-Bâb: İmam Namazı Tam Olarak Kıldırmadığı ve Arkasındaki Cemaatte Tam Olarak Kılarsa (Ne Olur?)

٦٩٤ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى الْأَشْجَبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُصَلُّونَ لَكُمْ فَإِنْ أَصَابُوا فَلَكُمْ وَإِنْ أَخْطَأُوا فَلَكُمْ وَعَلَيْهِمْ

694- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İmamlar sizin için na-

maz kırlarlar. Namazlarını tam ve eksiksiz olarak kırlarlarsa, sizin namazın sevabı size, hataları ise imamların üzerinedir.”

٥٦- بَابُ إِمَامَةِ الْمُفْتُونِ وَالْمُبْتَدِعِ وَقَالَ الْحَسَنُ صَلَّى وَعَلَيْهِ بَدْعُهُ

56- Bidat Ehli ve Fitneye Düşen Birinin İmam Olması Bâbı

Hasan ibnu Basri: şöyle demiştir: Bidatçi bir imamın arkasında namaz kıl. Onun bidatinin günahı onun üzerinedir.

٦٩٥ - قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ لَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ غُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيٍّ بْنِ خَبَّارٍ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَهُوَ مَخْصُورٌ فَقَالَ إِنَّكَ إِمَامٌ عَامَّةٌ وَكَرَّ بِكَ مَا نَرَى وَتُصَلِّي لَنَا إِمَامٌ فَتَنَةٌ وَتَخْرُجُ فَقَالَ الصَّلَاةُ أَحْسَنُ مَا يَعْمَلُ النَّاسُ فَإِذَا أَحْسَنَ النَّاسُ فَأَحْسَنَ مَعَهُمْ وَإِذَا أَسَاءُوا فَاجْتَنِبْ إِسَاءَتَهُمْ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ قَالَ الزُّهْرِيُّ لَا نَرَى أَنْ يُصَلِّيَ خَلْفَ الْمُخَنَّثِ إِلَّا مِنْ ضَرُورَةٍ لَا بُدَّ مِنْهَا

695- Ubeydullah İbnu Adiyy İbnu Hiyar’dan, O şöyle dedi: Kendisi kuşatma altında olan Osman İbnu Affan’ın yanına girip şöyle dedi: Bu cemaatin imamı sensin, Başına gördüğümüz bu iş geldi. Fitnenin reisi bize imam oldu ve biz bundan dolayı bir günahla vukû bulmaktan korkuyoruz. Osman dedi ki: Namaz, insanların işlemiş oldukları en iyi ameldir. İnsanlar güzel işler yaptıklarında sen de o işi onlarla beraber yap. Kötü bir şeyler yaparlarsa o zaman onların o kötü işlerinden uzak dur.

Zubeydi dedi ki: Zorunluluk bulunmadığı sürece kadınlara benze-meye çalışan erkeğin arkasında namaz kılınmasını doğru bulmuyoruz.

٦٩٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ التَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلَّيْ ذَرِّ اسْمَعِ وَأَطِعْ وَلَوْ لِحَبِشِي كَانَ رَأْسُهُ زَبِيَّةً

696- Enes İbnu Malik, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Neb sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Zer'e şöyle dedi: "Kafası kuru üzüm ta nesi gibi olan bir Habeşli (başına emir olursa) onu dinle ve ona itaat et."

۵۷- بَابُ يَقُومُ عَنْ يَمِينِ الْإِمَامِ بِحِذَائِهِ سَوَاءٌ إِذَا كَانَا اثْنَيْنِ

57- Bâb: İki Kişi Olup Birisi İmam Olduğunda Diğeri İmamın Sağ Tarafında Durur.

۶۹۷- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَتُّ فِي بَيْتِ خَالَتِي مَيْمُونَةَ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِشَاءَ ثُمَّ جَاءَ فَصَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ ثُمَّ نَامَ ثُمَّ قَامَ فَجَنَّتْ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَصَلَّى خَمْسَ رَكَعَاتٍ ثُمَّ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ نَامَ حَتَّى سَمِعْتُ غَطِيطَهُ أَوْ قَالَ خَطِيطَهُ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ

697- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Teyzem, Meymune'nin evinde geceledim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'de yatsı namazını kıldırıp evine geldi, Sonra dört rekâtlık bir namaz kıldı. Sonra da uyudu. Sonra namaz için kalktığında ben de kalkıp O'nun soluna durdum. Beni tutup sağına geçirdi ve beş rekât bir namaz, sonra da iki rekât namaz kıldı. Sonra uyudu. Öyle ki ben O'nun uykusu sesini duydum (yani horluyordu). Sonra kalkıp sabah namazı için Mescid'e çıktı. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 117)

۵۸- بَابُ إِذَا قَامَ الرَّجُلُ عَنْ يَسَارِ الْإِمَامِ فَحَوَّلَهُ الْإِمَامُ إِلَى يَمِينِهِ لَمْ تَفْسُدْ صَلَاتُهُمَا

58- Bâb: Bir Kimse İmamın Sol Tarafına Durursa, İmam Onu Alıp Sağ Tarafına Geçirir ve Bu Hareket Onun Namazını Bozmaz.

۶۹۸- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ كُرَيْبِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نِمْتُ عِنْدَ مَيْمُونَةَ وَالتَّيْبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهَا تِلْكَ اللَّيْلَةَ

فَتَوَضَّأُ ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي فَقُمْتُ عَلَى يَسَارِهِ فَأَخَذَنِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَصَلَّى ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً ثُمَّ نَامَ حَتَّى نَفَخَ وَكَانَ إِذَا نَامَ نَفَخَ ثُمَّ أَتَاهُ الْمُؤَذِّنُ فَخَرَجَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ قَالَ عَمَرُو فَحَدَّثْتُ بِهِ بُكَيْرًا فَقَالَ حَدَّثَنِي كُرَيْبٌ بِذَلِكَ

698- İbnu Abbas'tan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Meymune'nin evinde olduğu bir sırada, Meymune'nin yanında geceledim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdest aldı ve namaza durdu. Ben kalkıp O'nun soluna durdum. Beni alıp sağına geçirdi. On üç rekât namaz kıldı. Sonra uyudu. Öyle ki O'nun uyku sesi duyuldu. Uyuduğumda kendisinden uyku sesi duyulurdu. Sonra müezzin gelip sabah namazının vaktinin girdiğini haber verdi. Abdest almadan çıkıp namaz kıldırıldı.

Amr dedi ki: Bukeyr'e bildirdim. Dedi'ki: Bunu bana Kureyb bildirdi.

۵۹- بَابُ إِذَا لَمْ يَنْوِ الْإِمَامُ أَنْ يُؤْمَ ثُمَّ جَاءَ قَوْمٌ فَأَمَّهُمْ

59- Bâb: İmam, İmam Olmaya Niyet Etmişken,
Bir Topluluk Gelip O'nu İmam Yapmaları

۶۹۹ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ

اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ بَتُّ عِنْدَ خَالَتِي فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ فَقُمْتُ أَصَلِّي مَعَهُ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَأَخَذَ بِرَأْسِي فَأَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ

699- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Teyzem Meymune'nin yanında geceledim. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin kalkıp namaz kılmaya başladı. Bende kalkıp O'nunla beraber namaza sol tarafına durdum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni başımdan tutup, sağ tarafına geçirdi.

٦٠- بَابُ إِذَا طَوَّلَ الْإِمَامُ وَكَانَ لِلرَّجُلِ حَاجَةٌ فَخَرَجَ فَصَلَّى

60- İmam Namazda Kırâtı Uzattığında, Cemaatten Hacet Olan Birinin Namazdan Çıkıp Tek Başına Namaz Kılması Bâbı

٧٠٠ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِیْرَاهِمَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ كَانَ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يَرْجِعُ يَوْمَ قَوْمِهِ

700- Câbir ibnu Abdullah'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi

Muaz İbnu Cebel, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kılar, sonra'da dönüp kavmine imam olup namaz kıldırırdı. (Hadisi geçtiği diğer yerler: 701, 705, 711, 6106)

٧٠١ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يَرْجِعُ فَيَوْمَ قَوْمِهِ فَصَلَّى الْعِشَاءَ فَقَرَأَ بِالْبَقَرَةِ فَانصَرَفَ الرَّجُلُ لَكَانَ مُعَاذًا تَتَاوَلَ مِنْهُ قَبْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ فَكَانَ فَكَانَ فَكَانَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ أَوْ قَالَ فَاتِنَا فَاتِنَا فَاتِنَا وَأَمْرُهُ بِسُورَتَيْنِ مِنْ أَوْسَطِ الْمُفَصَّلِ قَالَ عَمْرُو لَا أَحْفَظُهُمَا

701- Câbir İbnu Abdullah'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Muaz İbnu Cebel Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kılar, sonra da kavmine dönüp imam olup namaz kıldırırdı. Bir seferinde Muaz -Allah ondan razı olsun- yatsı namazını kıldırırken Bakara Sûresi'ni okudu. Cemaatten bir adam namazda ayrılıp gitti. Sanki Muaz o adamı kötülükle andı. Bu olay Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ulaştığında. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “(Ey Muaz!) Fitneci mi oldun? “(Yani senin namazda kıratı uzatman cemaatten bazı kimselerin namazdan çıkmasına ve cemaatle namazdan hoşlanmamalarına sebep olabilir.) Ona orta uzunluktaki (yani Şems, Duha, A'lâ vb) sûreyle namaz kıldırmasını emretti.

Amr: O iki sûrenin hangileri olduğunu hatırlamıyorum, demiştir.

٦١ - بَابُ تَخْفِيفِ الْإِمَامِ فِي الْقِيَامِ وَالْإِمَامِ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ

61- İmamın Kıyamını Hafif Tutup, Rûkusunu ve Secdesini Tam Yapması Bâbı

٧٠٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ سَمِعْتُ قَيْسًا قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو مَسْعُودٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَأَتَأَخَّرُ عَنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ مِنْ أَجْلِ فُلَانٍ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَوْعِظَةٍ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْهُ يَوْمَئِذٍ ثُمَّ قَالَ إِنَّ مِنْكُمْ مُتَقَرِّينَ فَأَيُّكُمْ مَا صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيَتَجَوَّزْ فَإِنَّ فِيهِمُ الضَّعِيفَ وَالْكَبِيرَ وَذَا الْحَاجَةِ

702- Ebu Mesud'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir adam dedi ki: Vallahi ey Allah'ın Rasûlü, ben falancanın namazda kıratı uzatması yüzünden sabah namazına cemaata gelmiyorum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi: O günkü gibi öfkeli görmemiştim. Sonra şöyle buyurdu: “Sizden bazıları namazda kıraâtı uzatarak cemaatten bazı kimselerin namazdan çıkmalarına ve cemaatle namazdan hoşlanmamalarına sebep oluyor. Sizden her kim insanlara namaz kıldırırsa, kıratı hafif tutsun. (Yani kısa sûreler okusun.) Çünkü cemaatin içinde zayıf, yaşlı ve hâcet sahibi olanlar vardır.

٦٢ - بَابُ إِذَا صَلَّى لِنَفْسِهِ فَلْيُطَوِّلْ مَا شَاءَ

62- Bâb: Kişi Tek Başına Namaz Kıldığında, Namazını Dilediği Kadar Uzatır

٧٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُونُسَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِلنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ فَإِنَّ مِنْهُمْ الضَّعِيفَ وَالسَّقِيمَ وَالْكَبِيرَ وَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِنَفْسِهِ فَلْيُطَوِّلْ مَا شَاءَ

703- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu. "Sizden biri insanlara namaz kıldıracağında, namazı hafif tutsun. Cemaatin içinde zayıf hasta ve yaşlı olan vardır. Sizden biriniz tek başına namaz kıldığında kıraatini dilediği kadar uzatsın."

۶۳- بَاب مَنْ شَكَا إِمَامَهُ إِذَا طَوَّلَ وَقَالَ أَبُو أُسَيْدٍ طَوَّلْتَ بِنَا يَا بُنَيَّ

63- Namazda Kıraatı Uzatan İmamı Şikâyet Eden Kimse Bâbı

Ebu Useyd dedi ki: Namazı uzun kıldırдың ey oğlum.

۷۰۴ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَأَتَأْخُرُ عَنْ الصَّلَاةِ فِي الْفَجْرِ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا فَلَانْ فِيهَا فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَيْتُهُ غَضِبَ فِي مَوْضِعٍ كَانَ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْهُ يَوْمَئِذٍ ثُمَّ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ مِنْكُمْ مُتَفَرِّقِينَ فَمَنْ أَمَّ النَّاسَ فَلْيَتَجَوَّزْ فَإِنْ خَلَفَهُ الضَّعِيفُ وَالْكَبِيرُ وَذَا الْحَاجَةِ

704- Ebu Mesud, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir adam dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Falancanın bize namazda kıratı uzatmasından dolayı sabah namazına cemaate gitmiyorum. O günkü gibi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi hiç bu kadar öfkeli görmemiştim. Sonra şöyle buyurdu: "Ey İnsanlar! Sizler namazda kıratı uzatarak cemaatten bazı kimselerin, namazdan çıkmalarına ve cemaatle namazdan hoşlanmamalarına sebep oluyorsunuz. Kim imam olursa namazda kıratı hafif tutsun. Muhakkak ki onun arkasında zayıf, yaşlı ve hacet sahibi kimseler vardır."

۷۰۵ - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَارِبُ بْنُ دَثَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ أَقْبَلَ رَجُلٌ بَنَاضِحِينَ وَقَدْ جَنَحَ اللَّيْلُ فَوَافَقَ مُعَاذًا يُصَلِّيَ فَتَرَكَ نَاضِحَهُ وَأَقْبَلَ إِلَى مُعَاذٍ فَقَرَأَ بِسُورَةِ الْبَقَرَةِ أَوْ

النَّسَاءُ فَانْطَلَقَ الرَّجُلُ وَبَلَغَهُ أَنْ مُعَاذًا نَالَ مِنْهُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَكَاَ إِلَيْهِ مُعَاذًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مُعَاذُ أَفَتَأَنُّ أَلْتَ أَوْ أَفَاتِنُ ثَلَاثَ مَرَارٍ فَلَوْلَا صَلَّيْتَ بِسَبْحِ اسْمِ رَبِّكَ وَالشَّمْسِ وَضَحَاهَا وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى فَإِنَّهُ يُصَلِّي وَرَاءَكَ الْكَبِيرَ وَالضَّعِيفُ وَذُو الْحَاجَةِ أَحْسِبُ هَذَا فِي الْحَدِيثِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ وَكَابَعُهُ سَعِيدُ بْنُ مَسْرُوقٍ وَمِسْقَرٌ وَالشَّيْبَانِيُّ قَالَ عَمَرُو وَعَبِيدُ اللَّهِ بْنُ مِقْسَمٍ وَأَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَرَأَ مُعَاذٌ فِي الْعِشَاءِ بِالْبَقَرَةِ وَتَابَعَهُ الْأَعْمَشُ عَنْ مُحَارِبٍ

705- Câbir ibnu Abdullah el- Ensâriden, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir adam, gece karanlık olunca, hurma ağaçları ve tarlasını sulamak için kullandığı iki devesiyle geldi. O sırada Muaz -Allah ondan razı olsun- namaz kıldırıyordu. Adam devesini bırakıp Muaz'ın, -Allah ondan razı olsun- imam olduğu cemaate dahil oldu. Bunun üzerine adam namazı bırakarak çekip gitti. Muaz'ın, -Allah ondan razı olsun- kendisi hakkında kötü konuştuğu kendisine ulaşınca, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey Muaz! -Allah ondan razı olsun- Sen fitneci mi oldun?" diye üç kere tekrarladı. "A'lâ, Şems, Duha ve Leyl sûrelerini namazında okusaydın ya. Senin arkanda yaşlı, zayıf ve hâcet sahibi insanlar vardır.

Şu'be: Son cümlelerin hadisten olduğunu sanıyorum, demiştir.

Buhari dedi ki: Said ibnu Mesruk, Misar ve Şeybâni, Şube'ye mutabaat etmişlerdir.

Amr, Ubeydullah ibnu Miksem ve Ebuz- Zubeyr, Cabir'den şöyle dediler: Muaz, yatsı namazında Bakara Sûresini okudu.

A'meş, Muharib'ten rivayetle Şu'be'ye mutabaat etmiştir.

٦٤ - بَابُ الْإِيجَازِ فِي الصَّلَاةِ وَإِكْمَالِهَا

64- Namazı Hafifletme ve Tam olarak Kılmak Bâbı

٧٠٦ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ

أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوجِزُ الصَّلَاةَ وَيُكْمِلُهَا

706- Enes'ten. -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namazı hafif tutar ve (rûkunların) tam olarak yapardı.

٦٥ - بَابُ مَنْ أَخَفَّ الصَّلَاةَ عِنْدَ بُكَاءِ الصَّبِيِّ

**65- Çocuğun Ağlamasından Dolayı
Namazı Hafif Tutan Kimse Bâbı**

٧٠٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي لَأَقُومُ فِي الصَّلَاةِ أُرِيدُ أَنْ أَطُولَ فِيهَا أَسْمَعَ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلَاتِي كَرَاهِيَةً أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمِّهِ تَابِعَهُ بِشَرِّ بْنِ بُكَيْرٍ ابْنُ الْمُبَارَكِ وَبَقِيَّةٌ عَنِ الْوَزَاعِيِّ

707- Ebu Katade'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allal Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Ben namaza kalktığımda kıratı uzun tutmak istiyorum. Ancak çocuğun ağlama sesini duyuyor annesine meşakkat vermesinden hoşlanmayarak namazımı hafifletiyorum. (Yani kıratı kısa tutuyorum) (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 868.)

٧٠٨ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ إِمَامٍ قَطُّ خَفَّ صَلَاةً وَلَا أَتَمُّ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنْ كَانَ لَيَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ يُخَفِّفُ مَخَافَةَ أَنْ تُفْتَنَ أُمُّهُ

708- Enes İbnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem arkasında kıldığım namaz gibi daha hafif ve rûkunlerini tam yapan başka bir imamın arkasında namaz kılmadım. Namazda çocuğun ağlama sesini duyduğunda, annesinin kalbi çocuğunun ağlamasıyla meşgul olacağından korkarak namazı hafif tutardım.

٧٠٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي لَأَدْخُلُ فِي الصَّلَاةِ وَأَنَا أُرِيدُ إِطَالَتَهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلَاتِي مِمَّا أَغْلَمُ مِنْ شِدَّةٍ وَجَدَ أُمَّهُ مِنْ بُكَائِهِ

709- Enes İbnu Malik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: “Ben namaza başladığımda, namazda kıratı uzun tutmak isterim. Ancak çocuğun ağlama sesini duyduğumda, çocuğunun ağlamasından dolayı annenin üzüntüsünün ne denli şiddetli olduğunu bildiğimden namazımı hafifletirim.”

٧١٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي لَأَدْخُلُ فِي الصَّلَاةِ فَأُرِيدُ إِطَالَتَهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ مِمَّا أَغْلَمُ مِنْ شِدَّةٍ وَجَدَ أُمَّهُ مِنْ بُكَائِهِ وَقَالَ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

710- Enes İbnu Malik'ten, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ben namaza başladığımda, namazda kıratı uzun tutmak isterim. Ancak çocuğun ağlama sesini duyduğumda, çocuğunun ağlamasından dolayı annenin üzüntüsünün ne denli şiddetli olduğunu bildiğimden namazımı hafifletirim.”

Musa dedi ki: Bize Ebân bildirip şöyle dedi: Bize Katâde bildirip şöyle dedi: Bize Enes Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den aynını bildirdi.

٦٦ - بَابُ إِذَا صَلَّى ثُمَّ أَمَّ قَوْمًا

66- Bir Kimse Namazı Cemaatle Kılıp Sonra'da Bir Topluluğa İmam Olması Bâbı

٧١١ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ وَأَبُو الثُّعْمَانِ قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ
أَبِي عَمْرٍو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ مُعَاذٌ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يَأْتِي قَوْمَهُ فَيُصَلِّي بِهِمْ

711- Câbir'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Muaz -Allah ondan razı olsun- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kılar, sonra da gelip kavmine namaz kıldırırdı.

٦٧- بَابُ مَنْ أَسْمَعَ النَّاسَ تَكْبِيرَ الْإِمَامِ

67- İmamın Tekbirlerini Yani Allahu Ekber Sözlerini
Cemaata Duyuran Kimse Bâbı

٧١٢ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ
إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا مَرَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَضَهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ أَتَاهُ بِلَالٌ يُؤَذِّنُهُ بِالصَّلَاةِ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ
لِيُصَلِّ قُلْتُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ إِنْ يَقُمْ مَقَامَكَ يَنْكِحِي فَلَا يَقْدِرُ عَلَى الْقِرَاءَةِ
قَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلِيُصَلِّ فَقُلْتُ مِثْلَهُ فَقَالَ فِي الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ إِنْ كُنَّ صَوَاحِبُ
وُسْفٍ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلِيُصَلِّ فَصَلَّى وَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهَادِي بَيْنَ
جُلَيْنِ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ يَخْطُ بِرِجْلَيْهِ الْأَرْضَ فَلَمَّا رَأَاهُ أَبُو بَكْرٍ ذَهَبَ يَتَأَخَّرُ فَأَشَارَ
لِيهِ أَنْ صَلِّ فَتَأَخَّرَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَقَعَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى
جَنْبِهِ وَأَبُو بَكْرٍ يُسْمِعُ النَّاسَ التَّكْبِيرَ تَابِعُهُ مُحَاضِرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ

712- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem vefat etmiş olduğu hastalığa yakalandığında, Bilal gelip namaz vaktini bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Ben dedim ki”: Ebu Bekir, -Allah ondan razı olsun- kalbi yumuşak biridir. Senin yerine namaz kıldırдыңın yere geçerse ağlamaktan dolayı okuyamaz. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem “Ebu Bekir’e”, -Allah ondan razı olsun- söyleyin namaz kıldırırsın bu

yurdu. Bende söylediklerimin aynını söyledim, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem üçüncü veya dördüncü defasında:

“Sizler Yusuf’un kadınları gibisiniz. Ebu Bekir’e -Allah ondan razı olsun- söyleyin namaz kıldırın.” Bunun üzerine Ebu Bekir namaz kıldırdı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem iki kişi arasında namaza çıktı. Sanki ben ayaklarını yerde sürdüğünü görür gibiyim. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Bekir’e -Allah ondan razı olsun-, yerinde kalıp namaz kılmasını işaret etti. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- imam olarak durduğu yerden ayrıldı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de, O’nun yanına oturdu. Ebu Bekir, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem’in tekbirlerini insanlara duyuruyordu.

Bu hadisi Muhadîr Ameş’ten rivayetle Abdullah ibnu Davud’a mu-tabaat etmiştir.

٦٨ - بَابُ الرَّجُلِ يَأْتُمُ بِالْإِمَامِ وَيَأْتُمُ النَّاسُ بِالْمَأْمُومِ

68- Bab: İmamın Tekbirlerini Cemaate Duyuran Kimse
İmama Uyar. İnsanlarda İmama Uymuş Olan O Kimseye Uyarlar

وَيَذْكُرُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْتَمُوا بِي وَلِئَاتِمَ بِكُمْ مَن بَعْدَكُمْ

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem den: “Sizler bana uyun, sizden sonrakiler de size uysunlar” dediği rivayet olunur.

٧١٣ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ

إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ بِلَالٌ يُؤَذِّنُهُ بِالصَّلَاةِ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ وَإِلَهُ مَتَى مَا يَقُمْ مَقَامَكَ لَا يُسْمِعُ النَّاسَ فَلَوْ أَمَرْتَ عُمَرَ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فَقُلْتُ لِحِفْصَةِ قَوْلِي لَهُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ وَإِلَهُ مَتَى يَقُمْ مَقَامَكَ لَا يُسْمِعُ النَّاسَ فَلَوْ أَمَرْتَ عُمَرَ قَالَ إِنْ كُنْ لَأَتْنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فَلَمَّا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ وَجَدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفْسِهِ خَفَةً فَقَامَ يُهَادِي بَيْنَ رَجُلَيْنِ وَرَجُلَاهُ يَخْطَانِ فِي الْأَرْضِ حَتَّى دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَلَمَّا سَمِعَ أَبُو بَكْرٍ حِسَّهُ ذَهَبَ أَبُو بَكْرٍ يَتَأَخَّرُ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى جَلَسَ عَنْ يَسَارِ أَبِي بَكْرٍ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي قَائِمًا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي قَاعِدًا يُقْتَدِي أَبُو بَكْرٍ بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ مُقْتَدُونَ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

713- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem in hastalığı ağırlaşınca Bilal gelip, namazın vaktinin girdiğini haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Ebu Bekir’e söyleyin insanlara namaz kıldırın.” Ben dedim ki: Ey Allah’ın Rasûlü! Ebu Bekir kalbi yumuşak bir kimsedir. Sen ona ne zaman senin yerine namaz kıldırman için emretsen O (ağlamadan dolayı) insanlara sesini duyuramaz. İnsanlara namaz kıldırmasını Ömer’e emretsen. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Ebu Bekir’e -Allah ondan razı olsun- söyleyin insanlara namaz kıldırın.” Hafsa’ya -Allah ondan razı olsun- dedim ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ki: Ebu Bekir kalbi yumuşak bir kimsedir. Sen O’na ne zaman senin yerine namaz kıldırman için emretsen, o (ağlamadan dolayı) insanlara sesini duyuramaz. İnsanlara namaz kıldırmasını Ömer’e emretsen. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizler muhakkak Yûsuf’un kadınları gibisiniz. Ebu Bekir’e emredin insanlara namaz kıldırın.” Ebu Bekir namaz kıldırmağa başlayınca. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendinde bir hafifleme hissetti. İki kişi arasında ayakları yere sürünerek mescide girdi. Ebu Bekir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem in gelişini sezince geri çekildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona yerinde kalmasını işaret etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gelip Ebu Bekir’in soluna oturdu. Ebu Bekir ayakta namaz kılıyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise oturarak namaz kılıyordu. Ebu Bekir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem in namazına uyuyor, insanlar da Ebu Bekir’in -Allah ondan razı olsun- namazına uyuyorlardı.

٦٩ - بَابُ هَلْ يَأْخُذُ الْإِمَامُ إِذَا شَكَّ بِقَوْلِ النَّاسِ

69- İmam, Namazında Şüpheye Düşerse,
İnsanların Sözüne Alır mı?

٧١٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ أَبِي
ثَمِيمَةَ السُّخْتِيَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّرَفَ مِنَ اثْنَتَيْنِ فَقَالَ لَهُ ذُو الْيَدَيْنِ أَقْصَرْتَ الصَّلَاةَ أَمْ نَسِيتَ يَا
رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ فَقَالَ النَّاسُ
نَعَمْ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى اثْنَتَيْنِ آخِرَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ كَبَّرَ
فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ

714- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem (öğle namazının) ikinci rekâtında selam verdi. Zul-Yedeyn, O'na dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Namaz mı kısaltıldı, yoksa unuttun mu? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Zul-Yedeyn doğru mu söyledi? "İnsanlar, evet, dediler: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalkıp iki rekât daha kıldırdı, sonra selam verdi. Sonra tekbir getirip secdesi gibi veya daha da uzun secde etti.

٧١٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي

سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ
رَكَعَتَيْنِ فَقِيلَ صَلَّيْتَ رَكَعَتَيْنِ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ

715- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle namazını iki rekât daha kıldı. Sonra selam verdi. Sonra iki kere secde etti.

٧٠- بَابُ إِذَا بَكَى الْإِمَامُ فِي الصَّلَاةِ

70- Bâb: İmam Namazda Ağladığında Namazı Bozulur mu, Bozulmaz mı?

وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ سَمِعْتُ لَشَيْخٍ عُمَرَ وَأَنَا فِي آخِرِ الصُّفُوفِ يَقْرَأُ ﴿إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ﴾

Abdullah ibnu Şeddâd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben en son saflarda olduğum halde «Ben, acımı ve hüznümü ancak Allah'a şikâyet ediyorum» (Yusuf:86) ayetini okurken Ömer'in -Allah ondan razı olsun- çıkarak ağlama sesini duydum.

٧١٦ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي مَرَضِهِ مَرُّوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ قَالَتْ عَائِشَةُ قُلْتُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يُسْمِعِ النَّاسَ مِنَ الْبُكَاءِ فَمَرَّ عُمَرُ فَلْيُصَلِّ فَقَالَ مَرُّوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ قَالَتْ عَائِشَةُ لِحَفْصَةَ قُولِي لَهُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يُسْمِعِ النَّاسَ مِنَ الْبُكَاءِ فَمَرَّ عُمَرُ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ ففَعَلْتُ حَفْصَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا إِلَكُنَّ لَأَتَيْنَ صَوَاحِبُ يُوسُفَ مَرُّوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ قَالَتْ حَفْصَةُ لِعَائِشَةَ مَا كُنْتُ لَأُصِيبَ مِنْكَ خَيْرًا

716- Müminlerin annesi Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalandığında şöyle buyurdu: “Ebu Bekir’e emredin insanlara namaz kıldırın.” Aişe, ben dedim ki: Ebu Bekir namaz kıldırma için senin yerinde durduğunda ağlamasından dolayı insanlara sesini duyuramaz. İnsanlara namaz kıldırması için Ömer’e emret. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Ebu Bekir’e insanlara namaz kıldırmasını emredin.” Aişe, Hafsa’ya dedi ki: Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de ki: Ebu Bekir, senin yerine namaz kıldırma için durduğunda ağlamasından dolayı insanlara sesini duyuramaz Ömer’e emret de insanlara namazı kıldırın. Hafsa, Ai-

şe'nin dediğini yaptı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Yeter,sus! Muhakkak ki sizler Yusuf'un kadınlarına benzediniz. Ebu Bekir'e emredin de, insanlara namaz kıldırsın. "Hafsa, Aişe'ye dedi ki: Ben, senin sözünden dolayı hayra ulaşacak değildim.

٧١- بَابُ تَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ عِنْدَ الْإِقَامَةِ وَبَعْدَهَا

71- Namaz İçin Kamet Getirildiği Esnasında ve Sonrasında Safların Düzeltilmesi Bâbı

٧١٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ مَرْثَةَ قَالَ سَمِعْتُ سَالِمَ بْنَ أَبِي الْجَعْدِ قَالَ سَمِعْتُ الثُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَتَسَوُنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ

717- Nu'man İbnu Beşir'den,-Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: " Saflarınızı, düzeltin, şayet saflarınızı düzeltmezseniz Allah yüzlerinizi birbirine çevirir." (Yani aranızda düşmanlık, kin konur ve kalpleriniz birbirine çevrilir.)

٧١٨ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَقِيمُوا الصُّفُوفَ فَإِنِّي أَرَاكُمْ خَلْفَ ظَهْرِي

718- Enes'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Saflarınızı düzeltin. Muhakkak ki ben sizleri arkamdan da görüyorum."

٧٢- بَابُ إِقْبَالِ الْإِمَامِ عَلَى النَّاسِ عِنْدَ تَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ

72- Safların Düzeltilmesi Esnasında İmamın Yüzünü İnsanlara Dönmesi Bâbı

٧١٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرِو قَالَ حَدَّثَنَا
إِسْدَقُ بْنُ قُدَامَةَ قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ الطَّوِيلُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ
لَيَمَّتِ الصَّلَاةُ فَأَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَجْهِهِ فَقَالَ أَقِيمُوا
سُفُوفَكُمْ وَتَرَاصُّوا فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي

719- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Namaz içi kamet getirildi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem yüzünü bize doğru dönerek şöyle buyurdu: "Saflarınızı düzeltin ve aralarda boşluk bırakmayacak şekilde birbirinize yaklaşın. Muhakkak ki ben sizleri arkamda da görüyorum.

٧٣- بَابُ الصَّفِّ الْأَوَّلِ

73- Birinci Saf Bâbı

٧٢٠ - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سَمِيِّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
أَنَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشُّهَدَاءُ الْغُرَقُ وَالْمَطْعُونُ وَالْمَبْطُونُ وَالْهَدْمُ

720- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şehidler, suda boğularak ölen, taun hastalığından ölen, mide ve bağırsak hastalığından ölen ve göçük altında kalarak ölenlerdir.

٧٢١ - وَقَالَ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَاسْتَبَقُوا وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ
لَاَصْبَحَ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الصَّفِّ الْمَقْدَمِ لَاسْتَهْمُوا

721- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şayet insanlar, öğle namazını ilk vaktinde kılmanın faziletini bilselerdi, bunun için yarış ederlerdi. Yatsı ve sabah namazlarındaki fazileti bilselerdi sürünerek de olsa cemaate gelirlerdi. Birinci saftaki fazileti bilselerdi muhakkak bunun için kura çekerlerdi."

٧٤- بَابُ إِقَامَةِ الصَّفِّ مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ

74- Bâb: Safların Düzgünlüğü Namazın Tamamındandır

٧٢٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِمَامًا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيَوْمِكُمْ بِهِ فَلَا تَخْتَلِفُوا عَلَيْهِ فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ وَأَقِيمُوا الصَّفَّ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّ إِقَامَةَ الصَّفِّ مِنْ حُسْنِ الصَّلَاةِ

722- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İmam, ancak kendisine uyulması için imam yapılmıştır. İmama muhalif işler yapmayın. İmam rükû ettiğinde, sizler de rükû edin." "Semiallahulimen hamideh" dediği zaman, sizler "Rabbena velekelhamd" deyin. Secde ettiğinde sizlerde secde edin. İmam sizlere oturarak namaz kıldırduğında sizlerde hep oturarak kılın. Namazda safları düzeltin. Muhakkak ki safların düzgünlüğü namazın güzelliğindendir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 734)

٧٢٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَوُّوا صُفُوفَكُمْ فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصُّفُوفِ مِنْ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ

723- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Saflarınızı düzeltin, Muhakkak ki safların düzgünlüğü namazı ikame etmektendir.

٧٥- بَابُ إِنْ مَن لَمْ يُتِمَّ الصُّفُوفَ

75- Safları Tamamlamayan Kimsenin Kazanacağı Günah Bâbı

٧٢٤ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ عُبَيْدٍ الطَّائِيُّ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ الْأَصَارِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَقِيلَ لَهُ مَا أَلْكَرْتَ مَنَا مِنْذُ يَوْمِ عَهْدَتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أَلْكَرْتُ شَيْئًا إِلَّا أَلَّكُمْ لَا تُقِيمُونَ الصُّفُوفَ وَقَالَ عُقْبَةُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ قَدِمَ عَلَيْنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ الْمَدِينَةَ بِهَذَا

724- Enes İbnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

O, Medineye geldiğinde kendisine denildi ki: Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem zamanından bu yana bizde hoşuna gitmeyen şeyler var mı? Enes dedi ki: Hoşuma gitmeyen bir şey yok. Ancak sizler salarınızı düzeltmiyorsunuz.

Ukbe ibnu Ubeyd, Buşeyr ibnu Yesar'dan şöyle dedi: Enes İbnu Malik Medine'ye geldi... ve hadisin aynını zikretti.

٧٦ - بَابُ إِرْزَاقِ الْمَنْكِبِ بِالْمَنْكِبِ وَالْقَدَمِ بِالْقَدَمِ فِي الصُّفِّ

76- Safta İken Tutarak Ayağı Ayağa, Omuzu Omuza Birleştirmek Bâbı

وَقَالَ الثُّعْمَانُ بْنُ بَشِيرٍ رَأَيْتُ الرَّجُلَ مَنَا يُلْزِقُ كَعْبَهُ بِكَعْبِ صَاحِبِهِ

Numan ibnu Beşir şöyle dedi: Bizden birini topuğunu yanındakinin topuğuna birleştirirken gördüm.

١٢٥ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي وَكَأَنَّا أَحَدًا يُلْزِقُ مَنْكِبَهُ بِمَنْكِبِ صَاحِبِهِ وَقَدَمَهُ بِقَدَمِهِ

725- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Saflarınızı düzeltin. Muhakkak ki ben sizleri arkamdan da görüyorum. "Muhakkak ki ben, sizleri arkamdan da görüyorum."

Bizim her birimiz omuzunu yanındakinin omuzuna ve ayağını da ayağına birleştiriyordu.

۷۷- بَاب إِذَا قَامَ الرَّجُلُ عَنْ يَسَارِ الْإِمَامِ وَحَوَّلَهُ الْإِمَامُ خَلْفَهُ إِلَى يَمِينِهِ
تَمَّتْ صَلَاتُهُ

77- Bir Kimse Namaz İçin İmamın Sol Tarafına Durur,
İmam da Onu Arkasından Dolandırarak Sağ Tarafına Getirirse
Namazı Tamam Olmuştur

۷۲۶ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ
كَرْبِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ بِرَأْسِي مِنْ وَرَائِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَصَلَّى وَرَقَدَ فَجَاءَهُ الْمُؤَذِّنُ فَقَامَ وَصَلَّى
وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

726- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Bir gece Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kıldım ve O'nun sol tarafına durdum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem arka tarafımdan başımı tuttu ve beni sağına getirdi. Namazı kıldı ve uyudu. Müezzin gelip (namaz vaktinin girdiğini haber verdi.) Kalktı ve abdest almadan namaz kıldırdı.

۷۸- بَاب الْمَرْأَةِ وَخَذَهَا تَكُونُ صَفًّا

78- Bâb: Kadın Tek Başına Saf Olur

۷۲۷ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسٍ
بْنِ مَالِكٍ قَالَ صَلَّيْتُ أَنَا وَبَيْتِي فِي بَيْتِنَا خَلْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُمِّي أُمُّ
سُلَيْمٍ خَلْفَنَا

727- Enes İbnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bizim evde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem arkasında ben ve bir yetin namaz kıldık. Annem, Ummu Suleym de arkamızda namaza durdu.

٧٩- بَاب مَيْمَنَةِ الْمَسْجِدِ وَالْإِمَامِ

79- İmamın ve Mescidin Sağ Tarafında Durmak Bâbı

٧٢٨ - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ
بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قُمْتُ لَيْلَةً أَصَلَّى عَنْ يَسَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فَأَخَذَ بِيَدِي أَوْ بَعْضُهَا حَتَّى أَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ وَقَالَ بِيَدِهِ مِنْ وَرَائِي

728- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir gece namaz için Nebi sallallahu aleyhi ve sellem sol tarafına durdum. Beni elimden veya pazumdan tutup eliyle arkamdan işâret ederek sağ tarafına durdurdu.

٨٠- بَابُ إِذَا كَانَ بَيْنَ الْإِمَامِ وَبَيْنَ الْقَوْمِ حَائِطٌ أَوْ سِتْرَةٌ

80- Bâb: İmam ile Cemaat Arasında Duvar veya Perde Varsa

وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ أَنْ تُصَلِّيَ وَبَيْنَكَ وَبَيْنَهُ نَهْرٌ وَقَالَ أَبُو مِجْلَزٍ يَأْتُمُ بِالْإِمَامِ
إِنْ كَانَ بَيْنَهُمَا طَرِيقٌ أَوْ جِدَارٌ إِذَا سَمِعَ تَكْبِيرَ الْإِمَامِ

Hasan el- Basri şöyle dedi: İmamla senin aranda nehir olup, sen imama uysan da bunda bir sakınca yoktur.

Ebu Miclez dedi ki: İmamla arasında yol veya duvar bulunan ancak imamın tekbir sesini duyuyorsa imama uyar.

٧٢٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ
الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي
مِنَ اللَّيْلِ فِي حُجْرَتِهِ وَجِدَارُ الْحُجْرَةِ قَصِيرٌ فَرَأَى النَّاسُ شَخْصَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ أَنَسٌ يُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ فَأَصْبَحُوا فَتَحَدَّثُوا بِذَلِكَ فَقَامَ اللَّيْلَةَ الثَّانِيَةَ
فَقَامَ مَعَهُ أَنَسٌ يُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ صَنَعُوا ذَلِكَ لَيْلَتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا حَتَّى إِذَا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ
جَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَخْرُجْ فَلَمَّا أَصْبَحَ ذَكَرَ ذَلِكَ النَّاسُ
فَقَالَ إِبْنِي خَشِيتُ أَنْ تُكْتَبَ عَلَيْكُمْ صَلَاةُ اللَّيْلِ

729- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem odasında gece namazı kılıyordu. Odanın duvarları kısa olduğundan insanlar nebi sallallahu aleyhi ve sellemi gördüler ve insanlar da kalkıp O'nun namazına tâbi oldular. Sabah olduğunda bunu aralarında konuştular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikinci gecede kalkıp namaz kıldı. Bazı insanlar da O'nun namazına tâbi oldular. Bunu iki ya da üç gece yaptılar. Bundan sonraki gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oturdu ve namaza çıkmadı. Sabah olunca insanlar bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sordular. Şöyle buyurdu: "Gece namazının sizin üzerinize farz kılınmasından korktum." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 730, 924, 1129, 2011, 2012, 5861)

٨١- بَابُ صَلَاةِ اللَّيْلِ

81- Gece Namazı Bâbı

٧٣٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ عَنْ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَهُ حَصِيرٌ يَنْسُطُهُ بِالنَّهَارِ وَيَحْتَجِرُهُ بِاللَّيْلِ فَثَابَ إِلَيْهِ نَاسٌ فَصَلُّوا وَرَاءَهُ

730- Aişe'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in bir hasırı vardı ve gündüz onu se-rer geceleyn de onu oda gibi edinirdi. İnsanlar toplanıp O'nun arkasında namaz kıldılar.

٧٣١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا وَهْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ أَبِي النَّضْرِ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ حُجْرَةً قَالَ حَسِبْتُ أَنَّكَ مِنْ حَصِيرٍ لِي رَمَضَانَ فَصَلَّى فِيهَا لَيْلًا فَصَلَّى بِصَلَاتِهِ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَلَمَّا عَلِمَ بِهِمْ جَعَلَ يَقْعُدُ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ قَدْ عَرَفْتُ الَّذِي رَأَيْتُمْ مِنْ صَنِيعِكُمْ فَصَلُّوا أَيُّهَا النَّاسُ فِي يَوْمِكُمْ فَإِنَّ أَفْضَلَ الصَّلَاةِ صَلَاةَ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ قَالَ عَفَاكَ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا مُوسَى سَمِعْتُ أَبَا النَّضْرِ عَنْ بُسْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

731- Zeyd ibnu Sabit'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ramazan ayında hasırdan bir oda edindi. Orada bazı geceler de namaz kıldı. Ashabından bazı kimselerde O'nun namazına uydular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların namaz kıldıklarını öğrenince oturmaya başladı. Onların yanına çıkıp şöyle buyurdu: “(Benim uyuduğumu zannederek namaza çıkmam için seslerinizi yükselttiğini ve SubhanAllah diyerek) yaptıklarınızı biliyorum. Ey İnsanlar! Gece namazlarınızı evlerinizde kılın. Farz namaz dışında en üstün namaz kişinin evinde kıldığı namazdır.”

Affan dedi ki: Bize Vuheyla bildirip şöyle dedi: Bize Musa bildirip şöyle dedi: Ben Ebun Nadr'dan işittim. O'da Zeyd'den, O'da Nebi sallallahu aleyhi ve sellem den işitti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6113, 7290)

أَبْوَابُ صِفَةِ الصَّلَاةِ

Namazın Kılınış Şekilleri Bâbları

٨٢ - بَابُ إِجْبَابِ التَّكْبِيرِ وَالْفَتْحِ الصَّلَاةِ

82- Namaza Başlarken Tekbir Getirmenin Yani Allahu Ekber Demenin Vücûbiyeti Bâbı

٧٣٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ فَرَسًا فَجَحَشَ شِقَّهُ الْأَيْمَنُ قَالَ أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَصَلَّى لَنَا يَوْمَئِذٍ صَلَاةً مِنَ الصَّلَوَاتِ وَهُوَ قَاعِدٌ فَصَلَّيْنَا وَرَاءَهُ قُعُودًا ثُمَّ قَالَ لَمَّا سَلَّمَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِیُؤْتِمَّ بِهِ فَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِیَامًا وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ

732- Enes ibnu Mâlik en- Ensari'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ata bindi ve (düşüp) vücûdunun sağ tarafı yaralandı. Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: O günlerde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize oturarak namaz kıldırđı ve biz de O'nun arkasında oturarak namaz kıldık. Selam verdikten sonra şöyle buyurdu: “İmam kendisine uyulması için imam yapılmıştır. İmam ayakta namaz kıldırđığında sizler de ayakta kılın. Rükû ettiğinde sizler de rükû edin. Başını rükûden kaldırđığında sizler de kaldırın. Secde ettiğinde sizler de secde edin. “Semiallahulimen hamideh” dediğinde, sizler “Rabbena velekel-hamd”deyin.

٧٣٣ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ قَالَ خَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ فَرَسٍ فَجُحِشَ فَصَلَّى لَنَا أَعْدَا فَصَلَّيْنَا مَعَهُ قُعُودًا ثُمَّ انْصَرَفَ فَقَالَ إِنَّمَا الْإِمَامُ أَوْ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ إِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا

733- Enes ibnu Mâlik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem attan düştü ve vücûdu ya ralandı. Bize oturarak namaz kıldırdı. Bizler de oturarak namaz kıldık. Namazını bitirince şöyle buyurdu: “imam kendisine uyulması için iman yapılmıştır. İmam tekbir getirdiğinde yani Allahu Ekber dediğinde sizler de tekbir getirin, yani Allahu Ekber deyin. Rükû ettiğinde siz de rükû edin. Başını rükûdan kaldırdığında siz de kaldırın. “Semiallahulimen- hamideh” dediğin’de, sizler de “Rabbena velekel-hamd” deyin. Secde ettiğinde sizler de secde edin.”

٧٣٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الِیْمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الزِّنَادِ عَنْ لَأَعْرَجَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ

734- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “İman kendisine uyulması için imam yapılmıştır. İmam tekbir getirdiğinde yani Allahu Ekber dediğinde sizler de tekbir getirin, yani Allahu Ekber deyin. Rükû ettiğinde siz de rükû edin. “Semiallahulimen- hamideh” dediğinde, sizler de “Rabbena velekel-hamd” deyin. Oturarak namaz kıldırdığında siz de hepiniz oturarak namaz kılın.”

۸۳- بَاب رَفْعِ الْيَدَيْنِ فِي التَّكْبِيرَةِ الْأُولَى مَعَ الْإِفْتِاحِ سَوَاءً

83- Namaza Başlarken İlk Tekbirde Elleri Kaldırmak Bâbı

۷۳۵ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ وَإِذَا كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ رَفَعَهُمَا كَذَلِكَ أَيْضًا وَقَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ وَكَانَ لَا يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السُّجُودِ

735- Abdullah ibnu Ömer'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem namaza başladığında (Allahu Ekber derken) ellerini omuzları hizasına kadar kaldırırdı. Rûku için tekbir getirdiğinde ve başını rükûdan kaldırdığında yine ellerini kaldırır ve "Semiallahulimen- hamideh" "Rabbena velekel hamd" derdi, secdesinde ise bunu yapmazdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 736, 738, 739)

۸۴- بَاب رَفْعِ الْيَدَيْنِ إِذَا كَبَّرَ وَإِذَا رَكَعَ وَإِذَا رَفَعَ

84- Tekbir Getirdiğinde, Rükûya Varırken ve Rükûden Kalkarken Ellerin Kaldırılması Bâbı

۷۳۶ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِقَاتٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ فِي الصَّلَاةِ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يَكُونَا حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ وَكَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ حِينَ يُكَبِّرُ لِلرُّكُوعِ وَيَفْعَلُ ذَلِكَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ وَيَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ وَلَا يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السُّجُودِ

736- Abdullah ibnu Ömer'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi namaza kalktuğında ellerini omuz hizasına kadar kaldırdığını gördüm. Bunu (yani omuzları hizasına kadar el kaldırmayı) rükû için tekbir getirdiğinde, rükûdan başını kaldırıp "Semiallahulimen- hamideh" dediğinde yapardı. Secdesinde ise bunu yapmazdı.

٧٣٧ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ
أَيِّ قَلَابَةَ اللَّهِ رَأَى مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ إِذَا صَلَّى كَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ
رَفَعَ يَدَيْهِ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ رَفَعَ يَدَيْهِ وَحَدَّثَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَنَعَ هَكَذَا

737- Ebu Kilâbe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Kendisi Mâlik ibnu-l Huveyrisi namaz esnasında tekbir getirip ellerini kaldırdığını, rükû etmek istediğinde ellerini kaldırdığını görmüştü. Mâlik ibnu-l Huveyris, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in böyle yaptığını bildirmiştir.

٨٥ - بَابُ إِلَى أَيْنَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ

85- Namaz Esnasında Eller Nereye Kadar Kaldırılır Bâbı

وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ فِي أَصْحَابِهِ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَذَوَ مَنْكِبَيْهِ

Ebu Humejd arkadaşlarına, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in ellerini omuzları hizasına kadar kaldırdığını, söylemiştir.

٧٣٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنَا سَالِمُ
بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ افْتَتَحَ التَّكْبِيرَ فِي الصَّلَاةِ فَرَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ يُكَبِّرُ حَتَّى يَجْعَلَهُمَا حَذَوَ مَنْكِبَيْهِ
وَإِذَا كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ فَعَلَّ مِثْلَهُ وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَعَلَّ مِثْلَهُ وَقَالَ رَبَّنَا
رَبَّنَا الْحَمْدُ وَلَا يَفْعَلُ ذَلِكَ حِينَ يَسْجُدُ وَلَا حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ

738- Abdullah ibnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi namazda iftitah tekbiri alıp Allahu Ekber dediğinde ellerini omuzları hizasına kadar kaldırdığını gördüm. Rükû için tekbir aldığı anda aynıını yaptı. "Semiallahulimen-hamideh" de-

diğinde aynını yaptı ve “Rabbenâ velekel hamd” dedi. Secde ettiğinde ve başını secdeden kaldırdığında bunu yapmadı.

۸۶- بَاب رَفْعِ الْيَدَيْنِ إِذَا قَامَ مِنَ الرُّكْعَتَيْنِ

86- İkinci Rekâtta Yanı Teşehhüdden Kalkarken Elleri Kaldırmak Bâbı

۷۳۹ - حَدَّثَنَا عِيَّاشٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ كَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ وَإِذَا رَكَعَ رَفَعَ يَدَيْهِ وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَفَعَ يَدَيْهِ وَإِذَا قَامَ مِنَ الرُّكْعَتَيْنِ رَفَعَ يَدَيْهِ وَرَفَعَ ذَلِكَ ابْنُ عُمَرَ إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ ابْنُ طَهْمَانَ عَنْ أَيُّوبَ وَمُوسَى بْنُ عُقْبَةَ مُخْتَصَرًا

739- Nafi'den,-Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

İbnu Ömer, namaza başlarken Allahu Ekber der ve ellerini kaldırır-
dı. Rükû ettiğinde ellerini kaldırır-
dı. “Semiallahulimen- hamideh” dedi-
ğinde ellerini kaldırır-
dı. Teşehhüdden kalktığında ellerini kaldırır-
dı.

İbnu Ömer bunu Nebi sallallahu aleyhi ve selleme ref ederek bildir-
di. Bunu Hammâd ibnu Seleme, Eyyub'tan, O'da Nafi'den, O'da İbnu
Ömer'den, O'da Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet etti. İbnu
Tahrân, Eyyub'tan, O'da Musa ibnu Ukbe'den Muhtasar olarak rivayet
etti.

۸۷- بَاب وَضْعِ الْيَمْنَى عَلَى الْيُسْرَى فِي الصَّلَاةِ

87- Namazda Kıyamda İken Sağ Eli Sol Elin Üzerine Koymak Bâbı

٧٤٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ كَانَ النَّاسُ يُؤْمَرُونَ أَنْ يَضَعَ الرَّجُلُ الْيَدَ الْيُمْنَى عَلَى ذِرَاعِهِ الْيُسْرَى فِي الصَّلَاةِ قَالَ أَبُو حَازِمٍ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا يَنْمِي ذَلِكَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِسْمَاعِيلُ يَنْمِي ذَلِكَ وَلَمْ يَقُلْ يَنْمِي

740- Sehl İbnu Sa'd'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

İnsanlar (Nebi sallallahu aleyhi ve sellem tarafından) namazda sağ elin sol el bileğın üzerine koymakla emrolunurlardı.

Ebu Hazim dedi ki: Sehl İbnu Sa'd'in bunu Nebi sallallahu aleyh ve sellem e isnad ettiğini biliyorum.

İsmail “bu ref olunuyor” demiş “ref ediyor” dememiştir.

٨٨- بَابُ الْخُشُوعِ فِي الصَّلَاةِ

88- Namazda Huşû Bâbı

٧٤١ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَلْ تَرَوْنَ قِبْلَتِي هَا هُنَا وَاللَّهِ نَا يَخْفَى عَلَيَّ رُكُوعُكُمْ وَلَا خُشُوعُكُمْ وَإِنِّي لَأَرَاكُمْ وَرَاءَ ظَهْرِي

741- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Kıblem bu cihette olduğu ve sizler de arkamda olduğunuz için sizlerin yaptıklarınızı göremeyeceğimi mi zannettiniz. Vallahi bana rükûnuz ve huşûnuz gizli kalmaz. Muhakkak ki ben sizleri arkamdan da görürüm.”

٧٤٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَقِيمُوا الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَاكُمْ مِنْ بَعْدِي وَرَبَّمَا قَالَ مِنْ بَعْدِ ظَهْرِي إِذَا رَكَعْتُمْ وَسَجَدْتُمْ

742- Enes ibnu Mâlik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Rükûyu ve secdeyi tamamlayın. Vallahi ben sizleri rükû ve secde ettiğinizde arkamdan da görüyorum.

٨٩ - بَاب مَا يَقُولُ بَعْدَ التَّكْبِيرِ

89- Bâb: İftitah Tekbirinden Sonra Ne Denir?

٧٤٣ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانُوا يَفْتَتِحُونَ الصَّلَاةَ بِ ﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾

743- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Bekir ve Ömer namaza "El-hamdulillahi Rabbil âlemin" yani Fatiha suresiyle başlarıydı.

٧٤٤ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَمَارَةُ بْنُ الْقَعْقَاعِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْكُتُ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَبَيْنَ الْقِرَاءَةِ إِسْكَاتَةً قَالَ أَحْسِبُهُ قَالَ هُنِيئةٌ فَقُلْتُ بِأَبِي وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ إِسْكَاتُكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ مَا تَقُولُ قَالَ أَقُولُ اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ اللَّهُمَّ تَقْنِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا يُتَّقَى التُّوبُ الْآبِئُصُ مِنَ الدَّنَسِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ خَطَايَايَ بِالْمَاءِ وَالطَّلَجِ وَالْبَرَدِ

744- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iftitah tekberi ile Fatiha arasında bir müddet susardı. Dedim ki: Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! İftitah tekberiyle kıraatın arasında sustuğunda ne okuyorsun?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Derim ki: (Allâhumme bâ'id beyni ve beyne hatâyâye kema bâ'adte beynel meşriği vel mağrib. Allâhumme neggini min hatâyâye kemâ yunaggas sevbü ebyadu mined-denes. Allâhummeğ-silnî min hatâyâye bisselci vel mâi ve berad.) Allahım, benimle hatalarım arasını doğu ile batının arasını uzaklaştırdığın gibi uzaklaştır. Allah'ım, beyaz elbisenin kirden temizlendiği gibi beni günahlarımdan temizle. Allahım günahlarımı su, kar ve dolu ile yıka.

٩٠ - بَاب

90- Bâb

٧٤٥ - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي نَلَيْكَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى صَلَاةَ الْكُسُوفِ فَقَامَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ ثُمَّ قَامَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ ثُمَّ رَفَعَ ثُمَّ سَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ ثُمَّ رَفَعَ ثُمَّ سَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ ثُمَّ قَامَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ ثُمَّ رَفَعَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ ثُمَّ رَفَعَ ثُمَّ سَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ ثُمَّ رَفَعَ فَسَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ ثُمَّ رَفَعَ ثُمَّ سَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ ثُمَّ الصَّرَفَ فَقَالَ قَدْ دَنَّتْ مِنِّي الْجَنَّةُ حَتَّى لَوْ اجْتَرَأْتُ عَلَيْهَا لَجِئْتُكُمْ بِقِطَافٍ مِنْ قِطَافِهَا وَدَنَّتْ مِنِّي النَّارُ حَتَّى قُلْتُ أَيُّ رَبٍّ وَأَنَا مَعَهُمْ فَإِذَا امْرَأَةٌ حَسِبْتُ أَنَّهَا قَالَ تَخْدِشُهَا هَرَّةٌ قُلْتُ مَا شَأْنُ هَذِهِ قَالُوا حَبَسَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ جُوعًا لَمْ أَطْعَمْتَهَا وَلَا أَرْسَلْتَهَا تَأْكُلُ قَالَ نَافِعٌ حَسِبْتُ أَنَّهَا قَالَ مِنْ خَشْيَةِ أَوْ خَشَايِ الْأَرْضِ

745- Ebu Bekir'in kızı Esma'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Kûsûf (yani güneş tutulması) namazı kıldı. Namazda kıyamını uzattı. Sonra rükû etti ve rükûsunu uzattı. Sonra rükûdan kalktı ve kıyâmını uzattı. Sonra tekrar rükû etti ve rükûsunu uzattı. Sonra doğruldu. Sonra secde etti ve secdesini uzattı. Sonra ba-

şını secdeden kaldırdı. Sonra secde etti ve secdesini uzattı. Sonra kalktı ve kıyamını uzattı. Sonra rükû etti ve rükûsunu uzattı. Sonra başını rükûdan kaldırdı ve kıyamını uzattı. Sonra rükû etti ve rükûsunu uzattı. Sonra kal-kıp secde etti ve secdesini uzattı. Sonra başını secdeden kaldırdı. Sonra secde etti de secdesini uzattı. Namazı bitirdikten sonra şöyle buyurdu.

“Cennet bana yaklaştı. Şayet cesaretli olsaydım salkımlarından bir tanesini size getirecektim. Cehennemde bana öyle yaklaştırıldı ki hatta ben dedim ki: Ey Rabbim! Ben de onlarla beraber miyim? Orada bir kadını bir kedi tırmalıyordu. Ben: Bunun hali nicedir? diye sordum. Dediler ki: Bu kadın, o kediye açlıktan ölünceye kadar habsetti. Kediye yemek vermedi. Toprağın haşeratından da yemesi için de onu salıvermedi.” (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 2364)

٩١- بَابُ رَفْعِ الْبَصَرِ إِلَى الْإِمَامِ فِي الصَّلَاةِ

91- Namazda İmama Doğru Bakmak Bâbı

وَقَالَتْ عَائِشَةُ قَالَتْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي صَلَاةِ الْكُصُوفِ فَرَأَيْتُ جَهَنَّمَ يَحْطِمُ بَعْضُهَا بَعْضًا حِينَ رَأَيْتُمُونِي تَأْخُرْتُ

Aişe dedi ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Kûsûf namazı kıldırdıktan sonra şöyle buyurdu: “Beni namaz kılarken geri çekildiğimi gördüğünüzde cehennemin bazısı bazısını kırıp parçalarken gördüm.”

٧٤٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ قَالَ قُلْنَا لِحَبَابٍ أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ قَالَ نَعَمْ قُلْنَا بِمَ كُنتُمْ تَعْرِفُونَ ذَاكَ قَالَ بِاضْطِرَابٍ لِحَبَابِهِ

746- Ebu Ma'mer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Habab'a dedik ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem öğlen ve ikindi namazlarında okur muydu? Evet, dedi. Biz dedik ki: Bunu nerden anlıyorsunuz? Sakalının hareket etmesinden, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 760, 761, 777)

٧٤٧ - حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَلْبَانَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ يَخْطُبُ قَالَ حَدَّثَنَا الْبَرَاءُ وَكَانَ غَيْرَ كَذُوبٍ أَلْهَمَ كَانُوا إِذَا صَلُّوا مَعَ نَبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَامُوا قِيَامًا حَتَّى يَرَوْهُ قَدْ سَجَدَ

747- Berâ'dan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Onlar, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kıldıklarında; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başını rükûdan kaldırdıktan sonra da, O'nun secde ettiğini görünceye kadar onlar ayakta beklerdi.

٧٤٨ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَسَفَتِ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ رَأَيْتَاكَ تَنَاولْتَ شَيْئًا فِي مَقَامِكَ ثُمَّ رَأَيْتَاكَ تَكْفَعُكَ قَالَ إِبْنِي أُرَيْتُ الْجَنَّةَ فَتَنَاولْتُ مِنْهَا عُقُقُودًا وَلَوْ أَخَذْتُهَ أَكَلْتُمْ مِنْهُ مَا بَقِيََتِ الدُّنْيَا

748- Abdullah İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında güneş tutuldu ve kûsûf namazı kıldırdı. Dediler ki: Ey Allahın Râsulü! Namazda bir şeye eliyle uzandığını sonra da geri çektiğini gördük. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bana cennet gösterildi. Ben oradan bir üzüm salkımına elimi uzattım. Şayet onu alsaydım ondan dünya bâki kaldığı müddetçe yani kıyamet kopana kadar yerdiniz."

٧٤٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَنَانَ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ صَلَّى لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَفِيَ الْمِنْبَرَ فَأَشَارَ بِيَدَيْهِ قَبْلَ قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ ثُمَّ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ الْآنَ مِنْذُ صَلَّيْتُ لَكُمْ الصَّلَاةَ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ مُمَثَّلَتَيْنِ فِي قِبْلَةِ هَذَا الْجِدَارِ فَلَمْ أَرَ كَالْيَوْمِ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ ثَلَاثًا

749- Enes ibnu Mâlik'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize namaz kıldırdı. Sonra minbe-

re çıkıp Mescid'in kiblesine doğru eliyle işaret etti. Sonra şöyle buyurdu: "Biraz önce size namaz kıldırđığım zaman, cennet ve cehennem şu duvarın arkasında şekillenmiş olarak gördüm. Hayır ve şer hususunda bugünkü gördüğüm bir manzara görmedim." Bunu üç kere tekrar etti.

٩٢- بَابُ رَفْعِ الْبَصَرِ إِلَى السَّمَاءِ فِي الصَّلَاةِ

92- Namazda Gökyüzüne Bakmak Bâbı

٧٥٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَرُوبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَرْفَعُونَ أَبْصَارَهُمْ إِلَى السَّمَاءِ فِي صَلَاتِهِمْ فَاشْتَدَّ قَوْلُهُ فِي ذَلِكَ حَتَّى قَالَ لَيَنْتَهَنَ عَنْ ذَلِكَ أَوْ لَيُخْطَفَنَّ أَبْصَارُهُمْ

750- Enes ibnu Mâlik'ten,-Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bazı kimselere ne oluyor da namazda iken gözlerini gökyüzüne dikiyorlar?" "Bu konuda sözleri şiddetlendi ve şöyle buyurdu: Ya bu fiilden vazgeçerler ya da kör olurlar."

٩٣- بَابُ اللَّيْفَاتِ فِي الصَّلَاةِ

93- Namazda Sağa Sola Bakmak Bâbı

٧٥١ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَخْوَصِ قَالَ حَدَّثَنَا أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ اللَّيْفَاتِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ هُوَ اخْتِلَاسٌ يَخْتَلِسُهُ الشَّيْطَانُ مِنْ صَلَاةِ الْعَبْدِ

751- Aişe -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem namazda sağa ve sola bakınmayı sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "O şeytanın, kulun namazından hızlıca çalıp kaçtığı bir kaçırmadır." (Yani bu sağa sola bakınma direk huşûya tesir eder ve huşûnun azalmasına

belki de tamamen huşûyu ortadan kaldırmasına sebep olur. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3291)

٧٥٢ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِي خَمِيصَةٍ لَهَا أَعْلَامٌ فَقَالَ شَغَلَتْنِي أَعْلَامُ هَذِهِ أَذْهَبُوا بِهَا إِلَى أَبِي جَهْمٍ وَأَتُونِي بِالْبِجَانِيَّةِ

752- Aişe'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem üzerinde motifleri olan bir gömlekle namaz kıldı. Sonra şöyle buyurdu: “Bu motifler namazımda beni meşgul etti. Bunu Ebu Cehm’e götürün ve bana motifsiz olanını getirin.”

٩٤ - بَابُ هَلْ يَلْتَفِتُ لِأَمْرِ يَنْزِلُ بِهِ أَوْ يَرَى شَيْئًا أَوْ بُصَاقًا فِي الْقِبْلَةِ

94- Namazda İken Kendisini İlgilendiren Bir Durum Olduğunda, Kible Cihetindeki Duvarda Tükürük Veya Başka Bir Şey Gören Kimse Sağa ve Sola Döner mi?

وَقَالَ سَهْلٌ التَّفَتَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَرَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Sehl dedi ki: Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- başını çevirdi ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi gördü.

٧٥٣ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُخَامَةً فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ وَهُوَ يُصَلِّي بَيْنَ يَدَيِ النَّاسِ فَحَتَّهَا ثُمَّ قَالَ حِينَ انْصَرَفَ إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا كَانَ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّ اللَّهَ قَبَلَ وَجْهَهُ فَلَا يَتَنَخَّمَنَّ أَحَدٌ قَبْلَ وَجْهِهِ فِي الصَّلَاةِ رَوَاهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَابْنُ أَبِي رَوَادٍ عَنْ نَافِعٍ

753- İbnu Ömer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem insanların önünde namaz kıldırırken Mescid'in kible duvarında bir tükürük gördü ve onu kazıdı. Namazı-

nı bitirdikten sonra şöyle buyurdu: “Sizden biriniz namazda iken Allah, onun yüzü tarafındadır. Hiç kimse namazda iken yüzü tarafına kesinlikle tükürmesin.”

Bu hadisi Musa ibnu Ukbe ve İbnu Ebi Ravvâd, Nâfiden rivayet etti.

٧٥٤ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ بَيْنَمَا الْمُسْلِمُونَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ لَمْ يَفْجَأْهُمْ إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَشَفَ سِتْرَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ فَظَرَ إِلَيْهِمْ وَهُمْ صُفُوفٌ فَتَبَسَّمَ يَضْحَكُ وَكَصَّ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى عَقْبِيهِ لِيَصِلَ لَهُ الصَّفُّ فَظَنَّ أَنَّهُ يُرِيدُ الْخُرُوجَ وَهُمْ الْمُسْلِمُونَ أَنْ يَفْتَتُوا فِي صَلَاتِهِمْ فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ أَمُوا صَلَاتَكُمْ فَأَرَخَى السِّتْرَ وَتَوَفَّى مِنْ آخِرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ

754- Enes'ten, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Müslümanlar sabah namazını kıldıkları bir esnada, hiç beklenmedik bir anda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Aişe'nin perdesini aralayıp onlara baktı. Onlar namazda saf saf olmuşlardı. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem tebessüm edip güldü. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun-, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in namaza çıkmak istediğini zannederek safa girmek için topukları üzerinde geriye çekildi. Müslümanlar da namazlarını bozmaya niyetlendiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara namazlarını tamamlamalarını işâret etti ve perdeyi kapattı. O günün sonunda da vefat etti.

٩٥ - بَابُ وَجُوبِ الْقِرَاءَةِ لِلْإِمَامِ وَالْمَأْمُومِ فِي الصَّلَوَاتِ كُلِّهَا فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ وَمَا يُجْهَرُ فِيهَا وَمَا يُخَافَتُ

95- Yolculukta ve Hazarda, Açıkta ve Gizli Okunan Namazların Hepsinde İmam ve Cemaatin Kiraatının Vücübüyeti Bâbı

٧٥٥ - حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّانَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرِو بْنِ جَابِرٍ بْنُ سَمُرَةَ قَالَ شَكَأَ أَهْلُ الْكُوفَةِ سَعْدًا إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَعَزَّلَهُ

وَأَسْتَعْمَلَ عَلَيْهِمْ عَمَارًا فَشَكَرُوا حَتَّى ذَكَرُوا أَنَّهُ لَا يُحْسِنُ يُصَلِّي فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ فَقَالَ يَا أَبَا سَحَاقَ إِنَّ هَؤُلَاءِ يَزْعُمُونَ أَنَّكَ لَا تُحْسِنُ تُصَلِّي قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ أَمَا أَنَا وَاللَّهِ فَإِنَّمَا كُنْتُ أَصَلِّي بِهِمْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَخْرِمُ عَنْهَا أَصَلِّي صَلَاةَ الْعِشَاءِ فَأَرْكَدُ فِي الْأَوَّلِينَ وَأُخِفُ فِي الْآخِرِينَ قَالَ ذَلِكَ الظَّنُّ بِكَ يَا أَبَا إِسْحَاقَ فَأَرْسَلَ مَعَهُ رَجُلًا أَوْ رَجُلًا إِلَى الْكُوفَةِ فَسَأَلَ عَنْهُ أَهْلَ الْكُوفَةِ وَلَمْ يَدْخُ مَسْجِدًا إِلَّا سَأَلَ عَنْهُ وَيُثْنُونَ مَعْرُوفًا حَتَّى دَخَلَ مَسْجِدًا لِبَنِي عَبْسٍ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ يُقَالُ لَهُ أَسَامَةُ بْنُ قَتَادَةَ يُكْنَى أَبَا سَعْدَةَ قَالَ أَمَا إِذْ نَشَدْتَنَا فَإِنَّ سَعْدًا كَانَ لَا يَسِيرُ بِالسَّرِيَّةِ وَلَا يَقْسِمُ بِالسُّوْيَةِ وَلَا يَعْدِلُ فِي الْقَضِيَّةِ قَالَ سَعْدٌ أَمَا وَاللَّهِ لَأَذْعُونَ بِثَلَاثِ اللَّيْلِ إِنْ كَانَ عَبْدُكَ هَذَا كَاذِبًا قَامَ رِيَاءٌ وَسُمُوعَةٌ فَأُطْلِعَ عُمرُهُ وَأُطْلِعَ فَقَرَهُ وَعَرَضَهُ بِالْقَبْرِ وَكَانَ بَعْدُ إِذَا سُئِلَ يَقُولُ شَيْخٌ كَبِيرٌ مَفْتُونٌ أَصَابَتْنِي دَعْوَةُ سَعْدٍ قَالَ عَبْدُ الْمَلِكِ فَأَنَا رَأَيْتُهُ بَعْدُ قَدْ سَقَطَ حَاجِبَاهُ عَلَى عَيْنَيْهِ مِنَ الْكِبَرِ وَإِنَّهُ لَيَتَعَرَّضُ لِلْجَوَارِي فِي الطَّرْقِ يَغْمِزُهُنَّ

755- Câbir ibnu Semura'dan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Kûfe ehli, Sad'ı -Allah ondan razı olsun- Ömer'e -Allah ondan razı olsun- şikâyet etti. Ömer de onu azletti. Onlara Ammar'ı -Allah ondan razı olsun- gönderdi. Onlar, o namazı güzel kıldırıyor, diye şikayette bulundular. Elçi gönderip Sad'ı getirip dedi ki: Ey Ebu İshâk! Bunlar seinin namazı güzel kıldırmadığın iddasında bulunuyorlar.

Ebu İshâk dedi ki: Vallahi ben onlara Allah Rasûlü sallallahu alayhi ve sellem'in namazını kıldırıyor ve bundan da hiçbir şey eksiltmedim. Yatsı namazını kıldırır ve ilk iki rekâtta uzunca durur, son iki rekâtı ise lafif tutarım. Ömer dedi ki: Bizim, senin hakkındaki zannımız da budur. Ebu İshâk. O'nunla beraber Kûfe'ye adam veya adamlar gönderdi ve Kûfe ehline O'ndan sordular. O'nun hakkında sormadık hiçbir mescid bırakmadılar. Hepsi de O'nu iyilikle andılar. Sad, Absoğullarının mescidne girdi. Kendisine Usâme ibnu Katâde denilen ve Ebu Sa'de diye künyee-nen bir adam ayağa kalkıp dedi ki:

Mademki bize sordun, (öyleyse söyleyeyim). Sa'd askerle birlikte

savaşa çıkmaz, mal taksiminde eşit davranmaz ve hükmünde de âdil olmaz. Sa'd dedi ki: Vallahi ben sana üç beddua edeceğim. Allahım, şayet bu kulun yalancı insanların kendisini görmesi ve meşhur olmak için bunu söylemişse onun ömrünü uzat, fakirliğini çoğalt ve O'nu fitnelere uğrat.

Abdulmelik İbnu Umeyr dedi ki: Sonradan ona sorulduğunda derdi ki: Yaşlı ve fitneye uğramış biriyim. Sad'ın bedduasına uğradım. Abdulmelik dedi ki: Ben onu sonradan yaşlılıktan dolayı kaşları gözlerinin üzerine sarkmış bir halde, yolda karşılaştığı kadınlara sataşır ve onlara kaç göz işâreti yaparken gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 758, 770)

٧٥٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ
مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عَبَّادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَفْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ

756- Ubadetu-bnus Samit'ten -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Fatiha Sûresini okumayanın namazı yoktur." (Yani, Fatiha Sûresini okumadan namaz kılmayın.)

٧٥٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي
سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَدَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَدَّ
وَقَالَ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَرَجَعَ يُصَلِّي كَمَا صَلَّى ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ ثَلَاثًا فَقَالَ وَالَّذِي بَعَثَكَ
بِالْحَقِّ مَا أَحْسِنُ غَيْرَهُ فَعَلَّمَنِي فَقَالَ إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَكَبِّرْ ثُمَّ اقْرَأْ مَا تيسَّرُ
مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تُطْمَئِنَّ رَاكِعًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْدِلَ قَائِمًا ثُمَّ اسْجُدْ
حَتَّى تُطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تُطْمَئِنَّ جَالِسًا وَافْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا

757- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'e girdi. Bir adamda Mescid'e gelip namaz kıldı. Sonra da gelip Nebi sallallahu aleyhi ve

sellem'e selam verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'nun selamını alıp şöyle buyurdu: "Geri dön ve tekrar namaz kıl. Çünkü sen namaz kılmadın." Adam geri dönüp kıldığı gibi namaz kıldı. Sonra gelip Nebi sallallahu aleyhi ve selleme selam verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Geri dön ve tekrar namaz kıl. Çünkü sen namaz kılmadın." Bunu üç kere tekrar etti. Adam dedi ki: Seni hak ile gönderen Allah'a yemin olsun ki bundan daha güzelini yapamam. Bana öğret. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Namaza başlayacağı zaman Allau Ekber de. Sonra ezberinde olan Kuran'dan kolayına geleni oku. Sonra mutmain yani sırtın dümdüz oluncaya kadar rûku et. Sonra büsbütün doğruluncaya kadar başını kaldır. Sonra mutmain oluncaya kadar secde et. Sonra bütün uzuvların yerli yerine gelene kadar başını secdeden kaldırıp otur. Namazın tamamında böyle yap." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 793, 6251, 6252, 6667)

٧٥٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ سَعْدٌ كُنْتُ أَصَلِّي بِهِمْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاتِي الْعِشِيِّ لَا أَخْرِمُ عَنْهَا أَرْكَدُ فِي الْأُولَيْنِ وَأُحْذِفُ فِي الْآخِرَتَيْنِ فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَلِكَ الظَّنُّ بِكَ

758- Câbir ibnu Semura'dan,-Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi

Sad dedi ki: Ben onlara Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in namazını kıldırıyordum. Bundan da hiçbir noksanlık yapmadım. Öğle ve ikinci namazlarının ilk iki rekâtını uzatır, son iki rekâtını ise hafif yani kısa tutardım. Ömer -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Bizim de sana karş zannımız ancak budur. (Yani bizim de senden beklediğimiz ancak budur.

٩٦ - بَابُ الْقِرَاءَةِ فِي الظُّهْرِ 96- Öğle Namazında Kıraat Bâbı

٧٥٩ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَضَّادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الرُّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ يُطَوِّلُ فِي الْأُولَى وَيُقْصِرُ فِي الثَّانِيَةِ وَيُسْمِعُ

الآيَةَ أَحْيَاءًا وَكَانَ يَقْرَأُ فِي الْعَصْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ وَكَانَ يُطَوِّلُ فِي الْأُولَى
وَكَانَ يُطَوِّلُ فِي الرُّكْعَةِ الْأُولَى مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ وَيُقْصِرُ فِي الثَّانِيَةِ

759- Ebu Katâden, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle namazını kıldırırken Fatiha Sûresini okuduktan sonra birer sûre daha okur, birinci rekâtta uzun, ikinci rekâtta ise kısa sûre okurdu. Bazen okuduğu ayeti bize duyururdu. İkindi namazında Fatiha Sûresini ve (ilk iki rekâtında) birer sûre daha okurdu. Sabah namazını kıldırırken de birinci rekâtı uzun tutar ikinci rekâtı ise kısaltırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 762, 776, 778, 779)

٧٦٠ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي
عُمَارَةُ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ قَالَ سَأَلْنَا حَبَّابًا أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي
الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ قَالَ نَعَمْ قُلْنَا بِأَيِّ شَيْءٍ كُنْتُمْ تَعْرِفُونَ قَالَ بِاضْطِرَابٍ لِحَيْتِهِ

760- Ebu Ma'mer'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Habbab'a Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle ve ikindi namazlarında Kur'ân okur muydu diye sorduk. Habbâb, evet dedi. Bizler, bunu nereden anlıyordunuz? dedik. O, sakalının hareket etmesinden dedi.

٩٧ - بَابُ الْقِرَاءَةِ فِي الْعَصْرِ

97- İkinci Namazında Kıraat Bâbı

٧٦١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عُمَارَةَ
بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ قَالَ قُلْتُ لِحَبَّابِ بْنِ الْأَرْتِ أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ قَالَ نَعَمْ قَالَ قُلْتُ بِأَيِّ شَيْءٍ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ قِرَاءَتَهُ
قَالَ بِاضْطِرَابٍ لِحَيْتِهِ

761- Ebu Ma'mer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Habbâb ibnul- Eret'e dedim ki: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle ve ikindi namazlarında Kuran okur muydu? O, evet dedi. Okuduğunu nerden anlıyordunuz, dedim. O, sakalının hareket etmesinden, dedi.

٧٦٢ - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الرُّكْعَتَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَةَ سُورَةٍ وَيُسْمِعُنَا آيَةَ أَحْيَا

762- Ebu Katâde'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle ve ikinci namazlarının ilk iki rekâtında Fatiha Sûresiyle beraber birer sûre daha okur ve bazen de okuduğu ayeti bize duyururdu.

٩٨ - بَابُ الْقِرَاءَةِ فِي الْمَغْرِبِ

98- Akşam Namazında Kıraat Bâbı

٧٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُونُسَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ إِنَّ أُمَّ الْفَضْلِ سَمِعَتْهُ وَهُوَ يَقْرَأُ وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا فَقَالَتْ يَا بُنَيَّ وَاللَّهِ لَقَدْ ذَكَرْتَنِي بِقِرَاءَتِكَ هَذِهِ السُّورَةِ إِلَّهَا لَأَخْرُ مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ بِهَا فِي الْمَغْرِبِ

763- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ummul- Fadl, oğlu İbnu Abbas'ı (akşam namazında) “vel mürselati urfen” (yani Mürselât Sûresini okurken işitti. Bunun üzerine şöyle dedi: Ey oğulcuğum, vallahi bu sûreyi okumanla sen bana unuttuğum bir şeyi hatırlattın. Bu sûre Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in akşam namazında okuduğunu işittiğim en son sûredir.

٧٦٤ - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ قَالَ قَالَ لِي زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ مَا لَكَ تَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِقِصَارٍ وَقَدْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ بِطَوَّلَى الطَّوْلَيْنِ

764- Mervân ibnul- Hâkem'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Zeyd ibnu Sabit bana şöyle buyurdu: Sen neden akşam namazında kısa sureleri okuyorsun? Ben Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in iki uzun sûre okuduğunu işittim.

٩٩ - بَابُ الْجَهْرِ فِي الْمَغْرِبِ

99- Akşam Namazında Kıraatı Açıktan Okumak Bâbı

٧٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ

765- Cubeyr ibnu Mutim'den. -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in akşam namazında Tûr Sûresini okuduğunu işittim. (Hadisin geçtiğı diğer yerler: 3050, 4023, 4854)

١٠٠ - بَابُ الْجَهْرِ فِي الْعِشَاءِ

100- Yatsı Namazında Kıraatı Açıktan Okumak Bâbı

٧٦٦ - حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَكْرِ عَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ الْعَتَمَةَ فَقَرَأَ إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ فَسَجَدَ فَقُلْتُ لَهُ قَالَ سَجَدْتُ خَلْفَ أَبِي الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا أَرَأَى أَنْ سَجُدَ بِهَا حَتَّى أَلْقَاهُ

766- Ebu Rafi'den, O şöyle dedi:

Ebu Hureyre ile beraber yatsı namazını kıldım. Namazda “izes- se-maun şekkat” (yani inşıkak sûresini okudu ve tilâvet secdesinin olduğı (yirmi birinci) ayetinde tilâvet secdesi yaptı. O'na, bu tilâvet arkasında bu secdeyi yaptım. O'na kavuşana (yani ölene) kadar da yapmaya devam edeceğim.

٧٦٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ
نَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي سَفَرٍ فَقَرَأَ فِي الْعِشَاءِ فِي إِحْدَى الرُّكْعَتَيْنِ
التَّيْنِ وَالزَّيْتُونِ

767- Bera'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yolculukta idi. Yatsı namazının ik rekâtının birinde Tîn Sûresini okudu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 769, 4952 7546)

١٠١- بَابُ الْقِرَاءَةِ فِي الْعِشَاءِ بِالسُّجْدَةِ

101-Yatsı Namazında, İçinde Tilavet Secdesi Bulunan Sûreyi Okumak Bâbı

٧٦٨- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَ حَدَّثَنِي التَّيْمِيُّ عَنْ بَكْرِ
عَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ الْعَتَمَةَ فَقَرَأَ إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ فَسَجَدَ
فَقُلْتُ مَا هَذِهِ قَالَ سَجَدْتُ بِهَا خَلْفَ أَبِي الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا أَرَالُ
أَسْجُدُ بِهَا حَتَّى أَلْقَاهُ

768- Ebu Rafi'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- ile beraber yatsı namazı kıldım. Namazda “izes- sema un- şekkat” (yani İnşikak) suresini okudu. Tilâvet secdesi ayetine gelince tilâvet secdesi yaptı. Ben bu secde nedir dedim. Ebu Hureyre, şöyle dedi: Bu tilavet secdesini Ebu-l Kasım sallallahu aleyhi ve sellem in arkasında yaptım. O'na kavuşana (yani ölene) kadar o tilâvet secdesini yapmaya devam edeceğim.

١٠٢- بَابُ الْقِرَاءَةِ فِي الْعِشَاءِ

102- Yatsı Namazında Kıraat Bâbı

٧٦٩- حَدَّثَنَا خُلَادُ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا مِسْقَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ

سَمِعَ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ وَالتَّيْنِ
وَالزَّيْتُونِ فِي الْعِشَاءِ وَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا أَحْسَنَ صَوْتًا مِنْهُ أَوْ قِرَاءَةً

769- Bera'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellemi yatsı namazında "vettini vez- zey-
yutini" (Tîn Sûresini) okurken işittim. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve
sellemden daha güzel sesli veya daha güzel kıraatı olan birini duymadım.

١٠٣ - بَابُ يُطَوَّلُ فِي الْأَوَّلَيْنِ وَيَخْدَفُ فِي الْآخِرَيْنِ

103- Yatsı Namazının İlk İki Rekâtını Uzatıp Son İki Rekâtını
Kısaltma Bâbı

٧٧٠ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عَوْنٍ مُحَمَّدِ بْنِ
عُبَيْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيِّ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ عُمَرُ لِسَعْدٍ لَقَدْ شَكَوْتُ فِي
كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى الصَّلَاةِ قَالَ أَمَا أَنَا فَأَمُدُّ فِي الْأَوَّلَيْنِ وَأَخْدِفُ فِي الْآخِرَيْنِ وَلَا أَلْوِ
مَا اقْتَدَيْتُ بِهِ مِنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ صَدَقْتَ ذَاكَ الظَّنُّ
بِكَ أَوْ ظَنِّي بِكَ

770- Câbir İbnu Semura'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ömer, Sad' a dedi ki: Kûfe ehli, senin hakkında namaz kıldırmana
varana kadar şikâyetle bulundular. Sa'd dedi ki: Ben (yatsı namazının) ilk
iki rekâtını uzatır, son iki rekâtını ise kısa tutarım. Böyle yaparak da, ken-
disine uymuş olduğum Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemın nama-
zından hiçbir şey eksiltmedim. Ömer dedi ki: Doğru söyledin. Zaten se-
nin hakkında ki zannımız da ancak budur.

١٠٤ - بَابُ الْقِرَاءَةِ فِي الْفَجْرِ

104- Sabah Namazında Kıraat Bâbı

وَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ قَرَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالطُّورِ

Ummu Seleme şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Tûr Sî-resi'ni okudu.

٧٧١ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا سَيَّارُ بْنُ سَلَامَةَ قَالَ
دَخَلْتُ أَنَا وَأَبِي عَلَى أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ وَقْتِ الصَّلَوَاتِ فَقَالَ كَانَ
أَبِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الظُّهْرَ حِينَ تَزُولُ الشَّمْسُ وَالْعَصْرَ وَيَرْجِعُ
أَرَجُلُ إِلَى أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ وَكَسِبْتُ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ وَلَا يُيَالِي
بِأَخِيرِ الْعِشَاءِ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ وَلَا يُحِبُّ النَّوْمَ قَبْلَهَا وَلَا الْحَدِيثَ بَعْدَهَا وَيُصَلِّي
أَصْبَحَ فَيَنْصَرِفُ الرَّجُلُ فَيَعْرِفُ جَلِيسَهُ وَكَانَ يَقْرَأُ فِي الرُّكْعَتَيْنِ أَوْ إِحْدَاهُمَا مَا
يَنْ السَّيِّئَ إِلَى الْمَاءَةِ

771- Seyyâr ibnu Selâme'den,-Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi

Ben ve babam Ebû Berze el- Eslemi'nin yanına girdik ve O'na na-mazın vakitlerini sorduk. O şöyle dedi: Nebi sallallahu aleyhi ve sellen ögle namazını güneş tam tepeden batıya doğru meylettiğinde kılardı. İkinci namazını kıldığında bir adam, Medine'nin en uzak yerine gider ve güneş rengini ve sıcaklığını kaybetmemiş olurdu. Akşam namazı hakkında ne dediğini unuttum. Yatsı namazını gecenin ilk üçte birine kadar geciktirmekte bir sakınca görmezdi. Yatsı namazından önce uykudan ve sonrasında da konuşmaktan hoşlanmazdı. Sabah namazını kıldırıldığında ise kişi Mescid'den ayrılır ve yanında oturanı aydınlıktan dolayı tanırdu. İki rekâta veya ikisinden birinde altmış âyetten yüz âyete kadar okurdu.

٧٧٢ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ
جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ اللَّهِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ فِي كُلِّ صَلَاةٍ
يَقْرَأُ فَمَا أَسْمَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْمَعْنَاكُمْ وَمَا أَخْفَى عَنَّا أَخْفَيْنَا
عَنْكُمْ وَإِنْ لَمْ تَزِدْ عَلَى أَمِّ الْقُرْآنِ أَجْزَأَتْ وَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ

772- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Her namazda Kuran okunur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sel-

lemin bizlere iştirdiklerini bizler de sizlere iştiriyoruz. Bizden gizlice okuduklarını, bizler de sizlerden gizlice okuyoruz. Fatiha Sûresinden sonra başka bir sûre daha okursan bu daha hayırlıdır.

۱۰۵ - باب الْجَهْرِ بِقِرَاءَةِ صَلَاةِ الْفَجْرِ

105- Sabah Namazının Kıraatının Açıkta Okunması

وَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ طُفْتُ وَرَأَيْتُ النَّاسَ وَالنَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَيَقْرَأُ بِالطُّورِ

Ummu Seleme şöyle dedi: İnsanların arkasında tavâf ettim. Nebi sallallahu aleyhi ve sellam'de namaz kıldırıyor ve Tûr sûresini okuyordu.

۷۷۳ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ هُوَ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي وَخْشِيَّةٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ انْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي طَائِفَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ غَامِدِينَ إِلَى سُوْقِ عُكَاطٍ وَقَدْ حِيلَ بَيْنَ الشَّيَاطِينِ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ وَأُرْسِلَتْ عَلَيْهِمُ الشُّهُبُ فَرَجَعَتْ الشَّيَاطِينُ إِلَى قَوْمِهِمْ فَقَالُوا مَا لَكُمْ فَقَالُوا حِيلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ وَأُرْسِلَتْ عَلَيْنَا الشُّهُبُ قَالُوا مَا حَالُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ إِلَّا شَيْءٌ حَدَّثَ فَاضْرِبُوا مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا فَالْظُّرُورُ مَا هَذَا الَّذِي حَالُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ فَانْصَرَفَ أُولَئِكَ الَّذِينَ تَوَجَّهُوا نَحْوَ تِهَامَةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِنَخْلَةِ غَامِدِينَ إِلَى سُوْقِ عُكَاطٍ وَهُوَ يُصَلِّي بِأَصْحَابِهِ صَلَاةَ الْفَجْرِ فَلَمَّا سَمِعُوا الْقُرْآنَ اسْتَمَعُوا لَهُ فَقَالُوا هَذَا وَاللَّهِ الَّذِي حَالُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ فَهَذَاكَ حِينَ رَجَعُوا إِلَى قَوْمِهِمْ وَقَالُوا يَا قَوْمَنَا ﴿ إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ﴾ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿ قُلْ أَوْحَى إِلَيَّ اللَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ ﴾ وَإِلَمَّا أَوْحَى إِلَيْهِ قَوْلُ الْجِنِّ

773- İbnu Abbas'tan,-Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabından bir grup ukâz çarşısına doğru gittiler. Şeytanlar ile sema haberi arasına girilmiş ve üzerlerine yakan ateşli yıldızlar gönderilmişti. Şeytanlar bu halde kendi kavimlerine döndüklerinde onlara dediler ki: Size ne oluyor? Dediler ki: Bizimle sema haberi arasına girildi ve üzerimizi yakan ateşli yıldızlar gönderildi. Sizinle sema haberlerinin arasına giren yeni bir şeydir. Yeryüzünün doğusunu ve batısını dolanın ve sizinle sema haberleri arasına giren şey neymiş öğrenin. Tihâme tarafına Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in bulunduğu yere bir grup yöneldi. O sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Nahle'de bulunmakta eve Ukâz çarşısına gitmekte idi. Ashabıyla birlikte sabah namazı kılıyordu. Sabah namazında okuduğu Kuran'ı iştince dediler ki: Vallahi sizinle sema haberleri arasına giren işte budur. Kendi kavimlerine döndüklerinde dediler ki: Ey Kavmimiz! "Bizi doğru yola ileten hayret verici bir Kur'an dinledik ve ona iman ettik. Artık Rabbimize hiç kimseyi ortak koşmayacağız." (Cin Sûresi 2 ve 3 ncü ayetler) Bunun üzerine Allah Teâlâ Nebisi sallallahu aleyhi ve sellem'e: (Ey Muhammed!) De ki: Bana vahyolundu (yani Cin Sûresi indirildi. Kendisine cinlerin sözü vahyolundu.) (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 4921)

۷۷۴ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَرَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا أَمَرَ وَسَكَتَ فِيمَا أَمَرَ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا﴾ ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾

774- İbnu Abbas'tan,-Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namazda açıktan okunması emrolunduğu yerde açıktan okumuş, gizli okunması emrolunduğu yerde de gizliden yani sırrı olarak okumuştur. "Rabbin asla unutan değildir." (Mer-yem: 64)

"Sizin için Allah'ın Rasûlünde en güzel örnekler vardır.¹⁸⁸" (Ahzab:21)

188 Bunun muradı şudur: Şayet Allah Teâlâ namazın hallerini Kuran da indirmek isteseydi bunu yapardı. Bunu unutkanlıktan dolayı terk etmedi. Ancak bunu Nebisi sallallahu aleyhi ve sellem emretti. Sonra da O'na tâbi olmayı farz ve dinden kıldı. Kuran'ın mücmel bıraktığı yerlerde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e uymak farzdır. Çünkü âyette de geldiği gibi O'nda en güzel örnekler vardır.

١٠٦ - بَابُ الْجَمْعِ بَيْنَ السُّورَتَيْنِ فِي الرَّكْعَةِ

106- Tek Rekâtta Fatiha'dan Sonra İki Sûreyi Birleştirme, Sûre'nin Son Ayetlerini Okumak, Kuran'daki Sûre Tertibine Uymayıp Bir Sûre'den Önce Başka bir Sûre Okunması ve Sûre'nin Okunması Ve Sûre'nin İlk Ayetlerini Okumak

وَالْقِرَاءَةُ بِالْخَوَاتِيمِ وَبِسُورَةِ قَبْلَ سُورَةِ وَيَأُولُ سُورَةٍ وَيَذَكَّرُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ قَرَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُونَ فِي الصُّبْحِ حَتَّى إِذَا جَاءَ ذِكْرُ مُوسَى وَهَارُونَ أَوْ ذِكْرُ عِيسَى أَخَذَتْهُ سَغْلَةٌ فَرَكِعَ وَقَرَأَ عَمْرٌ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى بِمِائَةِ وَعِشْرِينَ آيَةً مِنَ الْبَقَرَةِ وَفِي الثَّانِيَةِ بِسُورَةِ مِنَ الْمَائَةِ وَقَرَأَ الْأَخْفَافُ بِالْكَهْفِ فِي الْأُولَى وَفِي الثَّانِيَةِ بِيُوسُفَ أَوْ يُوسُفَ وَذَكَرَ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ عَمْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الصُّبْحَ بِهِمَا وَقَرَأَ ابْنُ مَسْعُودٍ بِأَرْبَعِينَ آيَةً مِنَ الْأَنْفَالِ وَفِي الثَّانِيَةِ بِسُورَةِ مِنَ الْمُفَصَّلِ وَقَالَ قَتَادَةُ فِيمَنْ يَقْرَأُ سُورَةَ وَاحِدَةً فِي رَكْعَتَيْنِ أَوْ يُرَدِّدُ سُورَةَ وَاحِدَةً فِي رَكْعَتَيْنِ كُلُّ كِتَابِ اللَّهِ وَقَالَ عُيَيْنَةُ اللَّهُ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يُؤْمَهُمْ فِي مَسْجِدِ قُبَاءَ وَكَانَ كُلَّمَا افْتَتَحَ سُورَةَ يَقْرَأُ بِهَا لَهُمْ فِي الصَّلَاةِ مِمَّا يَقْرَأُ بِهِ افْتَتَحَ بِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهَا ثُمَّ يَقْرَأُ سُورَةَ أُخْرَى مَعَهَا وَكَانَ يَصْنَعُ ذَلِكَ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَكَلَّمَهُ أَصْحَابُهُ فَقَالُوا إِنَّكَ تَفْتَتِحُ بِهَذِهِ السُّورَةِ ثُمَّ لَا تَرَى أَنَّهَا تُجْزِئُكَ حَتَّى تَقْرَأَ بِأُخْرَى فِيمَا تَقْرَأُ بِهَا وَإِنَّمَا أَنْ تَدْعَهَا وَتَقْرَأَ بِأُخْرَى فَقَالَ مَا أَنَا بِتَارِكِهَا إِنِّي أَحْبَبْتُ أَنْ أُوْمِّكُمْ بِذَلِكَ فَعَلْتُ وَإِنْ كَرِهْتُمْ تَرَكْتُكُمْ وَكَانُوا يَرَوْنَ أَنَّهُ مِنْ أَفْضَلِهِمْ وَكَرِهُوا أَنْ يُؤْمَهُمْ غَيْرُهُ فَلَمَّا أَتَاهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرُوهُ الْخَبَرَ فَقَالَ يَا فُلَانُ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَفْعَلَ مَا يَأْمُرُكَ بِهِ أَصْحَابُكَ وَمَا يَحْمِلُكَ عَلَى لُزُومِ هَذِهِ السُّورَةِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُهَا فَقَالَ حُبُّكَ إِيَّاهَا أَذْخَلَكَ الْجَنَّةَ

Abbdullah ibnus-Sâibin şöyle dediği zikrolunur: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem sabah namazında Mu'minun Sûresi'ni okudu. Mûsa ve

Harun'un veya İsa'nın zikrine geldiğinde O'nu bir öksürük tuttu ve bu yüzden rükû etti. Ömer, birinci rekâta Bakara Sûresi'nden yüzyirmi ayet okudu. İkinci rekâta ise diğer kısa sûrelerden okudu.

El-Eshnaf, birinci rekâta Kehf Sûresi'ni, ikinci rekâta ise Yûsuf veya Yûnus Sûresi'ni okudu. Ömer'le beraber sabah namazını kıldığında O'nun bu iki sûreyi okuduğunu zikretti.

İbnu Mesud, birinci rekâta Enfal Sûresi'nden kırk âyet, ikinci rekâta ise mufasssal sûrelerden okudu. (Mufasssal. Kâf Sûresi'nden iübaren Kur'ân'ın sonuna kadar okunan surelerdir.)

Katâde, bir sûreyi ikiye bölüp iki rekâta okumak veya aynı sûreyi her iki rekâta tekrarlayan kimse hakkında: Hepsi Allah'ın Kitâbı'dır demiştir.

Ubeydullah ibnu Ömer, Sabitten, O'da Enes'ten -Allah onlardan razı olsun O şöyle dedi:

Ensar'dan bir adam Kuba Mescidi'nde onlara imamlık yapıyordu. Namazda her defasında önce Kul huvallahu ehad sûresini okur, hemen ardından da onunla beraber başka bir sûre okurdu. Bunu her rekâta yapardı. Ashabı onunla konuşup dediler ki: Sen bu sûreyi okumakla namazına başlıyorsun. Ya sadece onu okursun ya da onu bırakır ve başka bir sûre okursun. O adam dedi ki: Ben onu bu şekilde okumayı terk etmeyeceğim. Bu şekilde size imamlık yapmam hoşunuza giderse yaparım. Yok hoşunuza gitmezse, imamlığı size bırakırım. Onu, içlerinde en iyileri gördüklerinden dolayı. Ondan gayrisinin imamlık yapmasından hoşlanmadılar. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem geldiklerine, O'na bu olayı haber verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey Fulan! Ashabının sana emrettikleri şeyi yapmanı engelleyen şey nedir? Bu sûreyi her rekâta okumana sevk eden sebep nedir? Adam sûreyi seviyorum dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "O sûreye olan sevgin seni cennete girdirir."

٧٧٥ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ مَسْعُودٍ فَقَالَ قَرَأْتُ الْمُفَصَّلَ اللَّيْلَةَ فِي رَكْعَةٍ فَقَالَ هَذَا كَهَذَا الشَّعْرِ لَقَدْ عَرَفْتُ التَّنَازِلَ الَّذِي كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ بَيْنَهُنَّ فَذَكَرَ عِشْرِينَ سُورَةً مِنَ الْمُفَصَّلِ سُورَتَيْنِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ

775- Ebu Vâil'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir adam İbnu Mesud'a gelip şöyle dedi: Bu gece bir rekâtta Mufassal Sûreleri okudum. Şiir okur gibi çok hızlı mı okudum? Ben Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in manaca birbirlerine benzer sûreleri birleştirip okuduğunu biliyorum. Mufassal'dan yirmi sûre zikretti. Her rekâtta iki sûre okuduğunu bildirdi. (Mufassal: Kâf Sûresi'nden itibaren sonuna kadar olan sûreler demektir.) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4996, 5043)

۱۰۷ - بَابُ يَقْرَأُ فِي الْآخِرَتَيْنِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ

107- Son İki Rekâtta Sadece Fatiha Sûresi Okunur Bâbı

۷۷۶ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ فِي الْأُولَيْنِ بِأَمِّ الْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ وَفِي الرَّكْعَتَيْنِ الْآخِرَتَيْنِ بِأَمِّ الْكِتَابِ وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ وَيُطَوِّلُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى مَا لَا يُطَوِّلُ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ وَهَكَذَا فِي الْعَصْرِ وَهَكَذَا فِي الصُّبْحِ

776- Ebu Katâde'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle namazının ilk iki rekâtında Fatiha Sûresi'ni ve bununlar beraber iki sûre daha okurdu. Son iki rekâtta ise sadece Fatiha Sûresi'ni okur ve okuduğu âyeti bize işittirirdi. Birinci rekâta nazaran daha uzun tutardı. İkinci ve sabah namazlarında da işte böyle yapardı.

۱۰۸ - بَابُ مَنْ خَافَتْ الْقِرَاءَةَ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ

108- Öğle ve İkinci Namazında İmamın Okuduğu Âyeti İşittirmesi Bâbı

۷۷۷ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ قُلْتُ لِحَبَابٍ أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ قَالَ نَعَمْ قُلْنَا مِنْ أَيْنَ عَلِمْتَ قَالَ بِاضْطِرَابٍ لِحَيْتِهِ

777- Ebu Ma'mer'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Habbâb'a dedim ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem öğle ve ikinci namazlarında Kuran okur muydu? Evet, dedi. Bizler, bunu nereden anladın, diye sorduk. O sakalının hareket etmesinden, dedi.

١٠٩ - بَاب إِذَا أَسْمَعَ الْإِمَامُ الْآيَةَ

109- Sırri Kılınan Namazda İmamın Okuduğu Âyeti İşıttirmesi Bâbı

٧٧٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْرَأُ بِأَمِّ الْكِتَابِ وَسُورَةَ مَعَهَا فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ أَحْيَاءًا وَكَانَ يُطِيلُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى

778- Ebu Katâde'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle ve ikinci namazlarının ilk iki rekâtında Fatiha sûresiyle beraber birer sûre daha okurdu. Bazen okuduğu âyeti bize ısıttirirdi. Birinci rekâtı da uzatırdı.

١١٠ - بَاب يُطَوَّلُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى

110- Bütün Namazların Birinci Rekâtı Uzatılır Bâbı

٧٧٩ - حَدَّثَنَا أَبُو لُعَيْمٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُطَوِّلُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَيَقْصُرُ فِي الثَّانِيَةِ وَيَفْعَلُ ذَلِكَ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ

779- Ebu Katâde'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem öğle namazının birinci rekâtını uzatır ikinci rekâtı ise kısaltırdı. Sabah namazında da böyle yapardı.

١١١ - بَابُ جَهْرِ الْإِمَامِ بِالتَّامِينَ

111- İmamın (Fatiha Sûresi'nden sonra) Âmin Sözünü
Açıktan Söylemesi Bâbı

وَقَالَ عَطَاءٌ آمِينَ دُعَاءَ أَمِّنِ ابْنِ الزُّبَيْرِ وَمَنْ وَرَاءَهُ حَتَّىٰ إِنَّ لِلْمَسْجِدِ لِلْجَنَّةِ
وَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُنَادِي الْإِمَامَ لَا تَفْتِنِي بِآمِينَ وَقَالَ نَافِعٌ كَانَ ابْنُ عُمَرَ لَا يَدْعُهُ
وَيَحْضُهُمْ وَسَمِعْتُ مِنْهُ فِي ذَلِكَ خَيْرًا

Ata, amin bir duâdır, demiştir. İbnuz- Zubeyr ve arkasındaki cema-
ati (namazda Fatiha Sûresi'nden sonra) âmin derler ve (onların amin laf-
zını yüksek sesle söylemelerinden dolayı) mescid çınlardı.

Ebu Hureyre, imama, bana amin lafzını kaçirtma diye seslenirdi.
Nafî dedi ki: İbnu Ömer, Fatiha Sûresi'nden sonra amin demeyi hiç terk
etmezdi. Onları da buna teşvik eder ve bunun hakkında hayırlı şeyler işit-
tim demiştir.

٧٨٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ
سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُمَا أَخْبَرَاهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَمَّنَ الْإِمَامُ فَأَمَّنُوا فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ تَأْمِينَهُ تَأْمِينَ
الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَقَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ آمِينَ

780- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Al-
lah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İmam Fatiha Sûre-
si'ni okuduktan sonra amin dediğinde sizler de amin deyin. Kimin amin
demesi, Meleklerin amin demesine (zaman ve söz olarak) muvafakat
ederse geçmiş günahları bağışlanır."

İbnu Şihab dedi ki. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem amin
derdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6402)

۱۱۲ - بَابُ فَضْلِ التَّائِمِينَ

112- Amin Demenin Fazileti Bâbı

۷۸۱ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَالَ أَحَدُكُمْ آمِينَ وَقَالَتِ الْمَلَائِكَةُ فِي السَّمَاءِ آمِينَ فَوَافَقَتْ إِحْدَاهُمَا الْآخَرَى غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

781- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizden biri amin dediğinde, melekler’de gökyüzünde amin derler. Birinin amin demesi, diğerine muvafakat ettiğinde, onun geçmiş günahları bağışlanır.”

۱۱۳ - بَابُ جَهْرِ الْمَأْمُومِ بِالتَّائِمِينَ

113- Cemaatin Âmin Sözünü Açıktan Söylemeleri Bâbı

۷۸۲ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سَمِيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَالَ الْإِمَامُ { غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ } فَقُولُوا آمِينَ فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلَهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَعَنَ الْمُجْمِرُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

782- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “İmam “gayril mağdubi aleyhim veled dâllîn” dediğinde sizler amin deyin. Her kimin sözü meleklerin sözüyle muvafakat ederse, onun geçmiş günahları bağışlanır.

Muhammed ibnu Amr, Ebu Seleme'den O da Ebu Hureyre'den, O da Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden rivayetle Sumey'e mutabaat etmiş-

tir. Nu'aym el- Mucmir'de Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- ri-
vayetinde ona mutabaat etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 4475)

۱۱۴ - بَابُ إِذَا رَكَعَ دُونَ الصَّفِّ

114- Safa Girmeden, Safın Gerisinde Rükû Eden Kimse Bâbı

۷۸۳ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ الْأَعْلَمِ وَهَبِ بْنِ زَيْدٍ
عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَلَّهُ التَّهَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ رَاكِعٌ
فَرَكَعَ قَبْلَ أَنْ يَصِلَ إِلَى الصَّفِّ فَذَكَرَ ذَلِكَ لِلْنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ زَادَكَ
اللَّهُ حِرْصًا وَلَا تُغْذِ

'783- Ebu Bekre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Kendisi, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namazda rükûda iken ona
yetiştir. Safa varmadan önce, safın gerisinde o da rükû etti. Bu olayı Nebi
sallallahu aleyhi ve sellem haber verdiğinde, O şöyle buyurdu:

“Allah hayırda olan hırsını artırsın. Ancak (namaza hızlıca koşma-
yı, sonra saffın dışında rükû etmeye sonra da o haldeyken saffa doğu yü-
rümeyi) bir daha tekrarlama.¹⁸⁹

۱۱۵ - بَابُ إِمَامِ التَّكْبِيرِ فِي الرُّكُوعِ

115- Rükûda İken Tekbirlerinin Tamamlanması Bâbı

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ مَالِكُ بْنُ الْخَوِثِرِث

Bu sözü İbnu Abbas Nebi sallallahu aleyhi ve selmeden bildirdi. Bu
konuda Mâlik ibnul-Huveyris'in rivayeti vardır.

189 İBurada üç kusurlu hareket var. Namaza hızlıca koşarak gelme, safa varmadan tek-
bir alıp rukua varma, sonra o halde yürüyerek safa girme. Allah Rasulü aleyhi ve
sellem bir daha bunu yapma, Allah hayırda hırsını artırsın diyor.

٧٨٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي
لَعْلَاءَ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ صَلَّى مَعَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِالْبَصْرَةِ
هَذَا ذِكْرُنَا هَذَا الرَّجُلُ صَلَاةُ كُنَّا نُصَلِّيْهَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
لَذَكَرَ اللَّهُ كَانَ يُكَبِّرُ كُلَّمَا رَفَعَ وَكُلَّمَا وَضَعَ

784- İmran İbnu Husayn'dan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: O, Basra'da Ali -Allah ondan razı olsun- ile beraber namaz kıldı ve şöyle dedi: Bu adam bize Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber kıldığımız namazı hatırlattı. O'nun, rükûndan her iniş ve kalkışta tekbir getirdiğini söyledi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 786, 826)

٧٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُونُسَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ
بِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّكَ كَانَ يُصَلِّي بِهِمْ فَيُكَبِّرُ كُلَّمَا خَفَضَ وَرَفَعَ فَإِذَا
انْصَرَفَ قَالَ إِنِّي لَأَشْبَهُكُمْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

785- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun-

O, namaz kıldırırken her eğilip kalkmasında tekbir getirmiş ve namazını bitirdikten sonra şöyle demişti. İçinizde namazını Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in namazına en çok benzeteniniz benim.¹⁹⁰

190 Bu hadis namazda iken her rukunda tekbir getirileceğini ve her tekbirle beraber ellerin omuzlara kadar kaldırılacağına delil teşkil eder.

İÇİNDEKİLER (1. CİLT)

GİRİŞ	5
<i>Muhammed bin İsmail Ebu Abdullah - İmam-ı Buhari</i>	6
<i>Eserleri</i>	8
MUKADDİME	11
Allah, Peygamberine Vahye Uymayı Emretmiştir	13
Allah, Peygamberine Vahyettiğini İnsanlara Tebliğini Emretmiştir	14
Allah ve Rasulüne İtaat Etmenin Emri ve Muhalefetten Sakınmak	16
Allah Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Sünnetine Tabi Olmanın Farzıyeti	19
İhtilafları Allah ve Rasulüne Götürmenin Farz Olduğu Hakkındaki Emir	23
Taklit En Tehlikeli Tartışmaların Başında Gelir	25
İmamların Sözleri	27
Tercemede Takip Ettiğim Metod	31

1- VAHYİN BAŞLANGICI KİTABI

1- Vahyin Başlangıcının Nasıl Olduğu Bâbı	33
2- Bâb	34
3- Bâb	35
4- Bâb	39
5- Bâb	40
6- Bâb	41

2- İMAN KİTABI

1- Rasûlullahın 'İslâm Beş Şey Üzerine Bina Edilmiştir' Sözü Bâbı	49
2- Bab	51
3- İmanla Alâkalı İşler ve Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Babı	52
4- Müslüman, Elinden ve Dilinden Emin Olunandır Bâbı	53
5- Müslümanların Hangisi Üstündür Bâbı	54
6- Yemek Yedirmek İslâm'dandır Bâbı	54
7- Kendisi İçin İstedliğini Kardeşi İçinde İstemek İmandandır Bâbı	55
8- Rasûlullahı Sevmek İmandandır Bâbı	55
9- İmanın Tatlılığı Babı	56

10- Ensar'ı Sevmek İman Alâmetidir Bâbı	5
11- Bâb	8
12- Fitnelerden Kaçmak Dindendir Bâbı	9
13- Marifetin Kalbin Fiili Olduğunun Açıklanması Bâbı	6
14- Küfre Girmektense, Ateşe Girme İmandandır Bâbı.....	6
15- İmân Artar ve Eksilir Bâbı	6
16- Hayâ İmandandır Bâbı	8
17- Tevbe 11. Âyetinin Tefsiri Bâbı	8
18- Amel İmandır, Bâbı	6
19- Kalbin tasdiki olmadan dilin ikrarı geçersizdir babı	6
20- Selâmı Yaymak İslâm'dandır Bâbı	6
21- Nankörlük Dinden Çıkarmaz Bâbı.....	6
22- Her işlenen günah Tekfiri Getirmez babı	6
23- Zulmün Bazısı Bazısından Daha Hafiftir Bâbı	7
24- Münâfığın Alâmeti Bâbı.....	7
25- Kadir Gecesini İbadetle Geçirmek İmandandır Bâbı.....	7
26- Cihad İmandandır Bâbı	7
27- Ramazan Gecelerini İhya Etmek İmandandır Bâbı	7
28- Orucunu Ecrini Yalnız Allah'tan Bekleyerek Tutmak İmandandır	7
29- İslâm Dini Kolaylık Dinidir Bâbı	7
30- Namaz İmandandır Bâbı	7
31- Kişinin İslâm'ının Güzelliği Bâbı	7
32- Allah'a En Sevimli Gelen Din (Amel) Sürekli Olanıdır Bâbı.....	7
33- İmanın Artacağı ve Eksileceği Bâbı.....	8
34- Zekât İmandandır Bâbı.....	8
35- Cenazeye İştirak Etmek İmandandır Bâbı	8
36- Müminin Farkına Varmadan, Amelinin Sevabından Mahrum Kalması	8
37- Cibril hadisi Bâbı	8
38- Bâb	8
39- Dinini Noksanlıktan Kurtaran Kimsenin Fazileti Bâbı	8
40- Ganimetin Beşte Birini Vermek İmandandır Bâbı.....	8
41- Ameller Ancak İhlas ve Sünnete Uygunluğu ile Geçerli olur Babı.....	9
42- Rasûlullahın "Din, nasihattır" sözü Bâbı.....	9

3- İLİM KİTABI

1- İlmin Fazileti ve Allah Teâlâ'nın Şu Kavilleri Bâbı	9
2- Konuşurken Kendisine Soru Sorulan Kimsenin Konuşmasını Tamamladıktan Sonra Cevap Vermesi Bâbı.....	9
3- Hatibin Sesini Yükseltmesi Bâbı	9
4- Muhaddisin "haddesena" veya "ehberana" veya "enbeena" Sözleri Bâbı	9
5- İmamın, Çevresindekilere Onlarda Bulunan ilmi	

İmtihan İçin Soru Yönelmesi Bâbı	99
6- İlim Hakkında gelen Rivayetler ve Allah Teâlâ'nın « <i>Rabbim ilmimi artır, de</i> » Kavli Bâbı.....	99
7- Munâvele Hakkında Zikredilenler ve İlim Ehlinin İlmi Diğer Beldelere Yazıp Göndermeleri Bâbı	102
8- İlim Meclisinin, İlim Halkasının En Sonuna Oturan Kimse İle İlim Halkasında Bir Boşluk Bulupta Oraya Oturan Kimse Bâbı	104
9- Rasûlullahın “ <i>sözümün ulaştığı kimse, bizzat işitenden daha anlayışlı olabilir</i> ” Kavli Bâbı	105
10- İlim, Söz ve Amelden Öncedir Bâbı	106
11- Rasûlullahın Sahabilerine Nasihat ve İlim Öğretmede, Onlara Bıkkınlık Vermemek için Uygun Vakitlerini Kollaması Bâbı	107
12- İlim Ehli İçin Belli günler Ayıran Kimse Bâbı	108
13- Allah kimin hayrını dilerse onu dinde Fakih Bâbı.....	109
14- İlimlerde Anlayışlı Olmanın Fazileti Bâbı	110
15- İlim ve Hikmette Gıpta Bâbı	110
16- Musa aleyhisselamın Denizde Hızır'la Gitmesinin Anlatılması Bâbı	111
17- Rasûlün İbnu Abbas'a “ <i>Allah'ım ona Kitab'ı öğret</i> ” Hadisi Bâbı	113
18- Çocuğun Rivayet ettiği Hadisin Hükümü Bâbı	113
19- İlim Talebi İçin Sefere Çıkmak Bâbı	114
20- Alimin Fazileti Bâbı	116
21- İlmin Kaldırılıp Cehaletin Yayılması Bâbı.....	117
22- İlmin Ziyadesi Bâbı	118
23- Âlimin Binek Üzerinde Sorulan Soruya cevap Vermesi Bâbı	118
24- Kendisine Soru Sorulan Alimin Eli ve Başıyla Cevap Vermesi Bâbı	119
25- Rasûlullahın Abdul-Kays Heyetini Teşvik Edip Yönlendirmesi Bâbı.....	121
26- Başına Gelen Bir Meseleyi Sormak İçin Yolculuğa Çıkmak ve Ehline de Öğretmek Bâbı.....	123
27- İlim Elde Etmek İçin Nöbetleşme Bâbı	124
28- Âlimin Öğüt Verme Ve Öğretme Esnasında Hoş Olmayan Bir şey Gördüğünde Öfkelenmesi Bâbı	125
29- İmamın Veya Muhaddisin Yanında İki Dizi Üzerine Çöken Kimse	127
30- Anlaşılması İçin Sözüünü Üç Kere Tekrar Eden Kimse Bâbı	127
31- Kişinin Köle Hizmetçisine ve Ailesine İlim Öğretmesi Bâbı	128
32- İmamın Kadınlara Vaaz Edip Onlara Öğretmesi Bâbı.....	129
33- Hadisi Öğrenmede Hırslı Olmak Bâbı	130
34- İlmin Nasıl Yok Olacağı Bâbı	131
35- İlim Öğretmede Kadınlara Özel Bir Gün Tahsis Edilir mi? Babı	132
36- İlmin Tekrarı Bâbı	133
37- Hazır Bulunan Bulunmayana İlmi Tebliğ Etsin Bâbı	134
38- Rasûlullah'a Yalan İsnad Eden Kimsenin Günâhı Bâbı	136
39- İlmin Yazılması Bâbı	138

40- Geceleyin İlim Öğretme Ve Vaaz Etme Bâbı.....	14
41- Geceleyin Uyumadan Önce İlimle Meşgul Olup Konuşma Bâbı	14
42- İlmî Ezberleme Bâbı	14
43- Âlimlerin Söyleyeceklerini Susup Dinleme Bâbı	14
44- Allah Bilir Demek Bâbı	14
45- Oturmakta Olan Âlime, Kendisi Ayakta Soru Soran Kimse Bâbı	14
46- Hacda, Cemreleri Taşlama Esnasında Soru Sorma Ve Fetva Bâbı	14
47- Rûh, Rabbin emrindendir.” Âyeti Bâbı	15
48- Bir Kavme Anlayamayacağı Şeyleri Söylemeyin Bâbı.....	15
49- Bir topluluğu Bırakıp Diğer Bir Topluluğa İlmî Anlatma Bâbı.....	15
50- İlim Öğrenmede Hayâ Etmenin Hükümü Bâbı	15
51- Soru Sormaktan Utanan Kimsenin Kendisi Adına Başka Birinin Soru Sormasını Emretmesi Bâbı	15
52- Mescidde Fetva Verme Ve İlmin Zikri Bâbı	15
53- Soru Sorana, Sorduğundan Daha Fazlasıyla Cevap Veren Kimse.....	15

4- ABDEST ALMA KİTÂBİ

1- Abdest Hakkındaki Rivayetler Bâbı.....	15
2- Taharetsiz Namazın Kabul Olunmayacağı Bâbı	16
3- Abdest Almanın Fazileti Bâbı	16
4- Abdestte Şüphenin Hükümü Bâbı.....	16
5- Abdesti Hafifletmenin Cevazı Bâbı	16
6- Abdesti Tam Olarak Alma Bâbı	16
7- Bir Avuç Dolusu Suyu Yüzünü Yıkama Bâbı.....	16
8- Her Halükarda Ve Eşiyle Cinsi Münasebetten Önce Allah’ın Adını Anmak, Yani “Bismillah” Demek Bâbı	16
9- Tuvalet Girilmeden Önce Kişinin Ne Söyleyeceği Bâbı	16
10- Helânın Yanına Su Bulundurmak Bâbı	16
11- Defî Hâcette Kible’ye Dönülmez bâbı.....	16
12- İki Kerpiç Üzerinde Büyük Hacetini Gideren Kimse Bâbı	16
13- Kadınların Kazayı Hacet İçin Sahraya Çıkmaları Bâbı.....	16
14- Evlerde Helâ Edinmek Bâbı.....	16
15- Su İle İstinca Etmek Bâbı (Helâda su ile Taharetlenmek).....	16
16- Temizlenmesi için Beraberinde Su Taşınan Kimse Bâbı.....	16
17- İşincada Su İle Beraber Mızrak Uçlu Değnek (âsâ) Taşınması Bâbı	17
18- Sağ Eliyle İstinca Etmenin Yasak Oluşu Bâbı	17
19- Bevederken Zekerini Sağ Eliyle Tutmaz Bâbı	17
20- Taşlarla İstinca Bâbı	17
21- Hayvan Dışkıyla (Gübreyle) İstinca Yapılmaz Bâbı	17
22- Abdest Alırken Uzuvarı Birer Kere Yıkamak Bâbı	17
23- Abdest Alırken Uzuvarı İkişer Kere Yıkamak Bâbı	17
24- Abdest Alırken Uzuvarı Üçer Kere Yıkamak Bâbı.....	17

25- Abdest Alırken Suyu Buruna Verip Sonra Sümkürmesi Bâbı	175
26- Taşlarla İstinca Eden Birinin Sayısı Tek Yapması Bâbı	176
27- Elini, Ayaklarının Üzerinden Hafif Değdirerek Geçirmeden Ayağını Yıkamak Bâbı.....	176
28- Abdest Alırken Ağza Su Alıp Çalkalamak Bâbı	177
29- Abdest Alırken Topukları Yıkama Bâbı.....	178
30- Ayakkabı Üzerine Meshetmeyip, Ayakkabının İçinde Ayakları Yıkamak Bâbı	178
31- Yikanırken Ve abdest Alırken Sağla Başlamak Bâbı	180
32- Namazın Vakti Yaklaştığında Abdest Almak İçin Su İsteme Bâbı	181
33- İnsan Saçının Yıkanmış Olduğu Suyun Hükümü Bâbı	182
34- Abdestin Ancak Ön Ve Arkadan Çıkan Şeylerden Dolayı Alınacağı Görüşünde Olan Kimse Bâbı	185
35- Kişinin Abdest Alırken Arkadaşına (Su Dökmek Suretiyle) Yardım Etmesinin Hükümü Bâbı	188
36- Hadesten Sonra Ve Hadesin Muhtemelen Bulunduğu Yerlerde Kur'ân Okuma Bâbı.....	189
37- Bayılmadan Dolayı Abdest Alan Kimse Bâbı	191
38- Başın Tamamının Meshetmek Bâbı	192
39- Ayakları Topuklara Kadar Yıkamak Bâbı	194
40- İnsanların Abdestinden Arta Kalan Suyun Kullanılması Bâbı	194
41- Bir Avuç Su İle Hem Ağzına Su Verip Çalkalayan Hem de Burmuna Su Veren Kimse Bâbı	196
42- Başı Bir Kere Meshetmek Bâbı	197
43- Erkeğin Hanımıyla Beraber Abdest Alması Ve Kadının Abdest Suyunun Artığı Bâbı	198
44- Rasûlullahın Abdest Aldığı Sudan, Bayılan Kşinin Üzerine Dökmesi ...	198
45- Taştan ve Ağaçtan Yapılmış Büyük Veya Küçük Kaplardan Abdest Almak ve Yikanmak Bâbı	199
46- Tastan Su Almak Bâbı	201
47- Bir Müd Miktarı Su İle Abdest Almak Bâbı	202
48- Mestler Üzerine Meshetmek Bâbı	203
49- Abdest Aldıktan Sonra Mestlerini Giyen Kimse Bâbı.....	204
50- Koyun Eti Ve Sevik Yemekten Dolayı Abdest Almayan Kimse Bâbı.....	205
51- Sevik Yemeğinden sonra Abdest Almayıp Ağzını Çalkalayan Kimse.....	206
52- Süt İçmekten Dolayı Ağız Çalkalanır mı?	207
53- Uykudan Dolayı Abdest Gerekir mi? Bâbı	207
54- Abdest Tazelemenin (Abdestliyen Tekrar Abdest Alma) Hükümü	208
55- Bevlinden Korunmamak Büyük Günâhlardandır Bâbı	209
56- Bevin Yıkanması Hakkında Gelen Hadis Bâbı.....	210
57- Bedevinin Mescidde Bevletmesi Bâbı	211

58- Mescidde Bevedilmesi ve Üzerine Su Dökülmesi Bâbı	211
Bevlin Üzerine Su döken kimse babı	212
59- Çocukların Bevlinin Hükmü Bâbı	213
60- Oturarak Ve Ayakta Bevletmek Bâbı	213
61- Kişinin Bevlederken Sütrelenmesi Bâbı	214
62- Kavmin Süprüntülüğü Yanında Bevletmek Bâbı	214
63- Elbiseden Hayız Kanının Temizlenmesi Bâbı	215
64- Meninin Yıkayıp Ovalanması Ve Kadından İsabet Eden Şeylerin Yıkaması Bâbı	216
65- Meninin Ve Gayrisinin Yıkandığı Halde, Yıkama İzinin Kalması	217
66- Deve Ve Koyunun Ağrıları Bâbı	217
67- Yağın Ve Suyun İçine Düşen Necaset Bâbı	219
68- Akmayan Durgun Suya Bevletmek Bâbı	221
69- Namaz Kılan Birisinin Sırtına Necis Bir Şey Veya Leş Atıldığı Zaman, O kimsenin Namazı Bozulmaz Bâbı	221
70- Elbiseye Bulaşan Tükürük Sümük Ve Benzeri Şeyleri Bâbı	223
71- Nebiz Ve Sarhoşluk Verici İçeceklerle Abdest Almak Caiz Değildir	224
72- Kadının, Babasının Yüzündeki Kanı Yıkaması Bâbı	224
73- Misvak Kullanarak Dişleri Temizlemek Bâbı	225
74- Misvakı Yaşça Büyük Olana Vermek Bâbı	226
75- Gece, Yatağına Abdestli Olarak Yatan Kimsenin Fazileti	226

5- GUSÛL KİTABI

1- Gusûlden Önce Abdest Almak Bâbı	230
2- Bir Erkeğin Hanımıyla Beraber Gusletmesi Bâbı	231
3- Bir Sa' Dolusu Ve Buna Yakın Bir Miktarla Gusletmek Bâbı	231
4- Guslederken Başına Üç Kere Su Döken Kimse Bâbı	233
5- Guslederken (bedeni) Bir Kere Yıkamak Bâbı	234
6- Gusletmeye, Hitap Veya Koku Sürünmeyle Başlayan Kimse Bâbı	235
7- Cünüplükten Dolayı Guslederken Ağza Ve Burna Su Vermek Bâbı	235
8- Tertemiz Olması İçin Eli Toprağa Sürtmek Bâbı	236
9- Cünüp Olan Birinin Cünüplükten Başka, Elinde Necaset Varsa, Elini Yıkamadan Gusledeceği Suya Elini Daldırmasının Hükmü Nedir?	236
10- Abdest Alma Ve Gusletmenin Arasını Ayırmanın (Cevâzı) Bâbı	238
11- Guslederken Sağ Eliyle Sol Eline Su Dökmek Bâbı	238
12- Hanımıyla Cinsi Münasebet Yaptıktan Sonra Bunu Tekrarlayan Ve Bir Tek Gusûl İle Hanımlarıyla Cima Eden Kimsenin Hükmü Nedir?	239
13- Mezi'nin hükmü Bâbı	240
14- Önce Koku Sürünüp Sonra Gusleden ve Kokunun İzi Üzerinde Kalan Kimse Bâbı	241
15- (Cünüplükten Dolayı Guslederken) Saç Altındaki Derinin İslandığına Kanaat Getirinceye Kadar Saçları Hilallemek Bâbı	242

16- Cünüplükten Dolayı Gusleden Birinin, Abdest Alıp Vücudunun Yıkadıktan Sonra Tekrar Abdest Uzuvarını Yıkamaması Bâbı	242
17- Mescidde İken Cünüp Olduğunu Hatırlayan Bir Kimse Teyemmüm Almadan Bulunduğu Hal Üzere Mescidden Çıkar Babı	243
18- Cünüplükten Dolayı Gusletmede Ellerin Silkelenmesi Bâbı	244
19- Guslederken Başının Sağ Tarafını Yıkamakla Başlayan Kimse Bâbı	244
20- İnsanlardan Uzak Bir Yerde Tek Başına Çıplak Olarak Yıkanan Kimse Bâbı Her Kim de Örtünürse Örtünmek Daha Üstündür	245
21- İnsanların Yanında Guslederken Gizlenmek Bâbı	247
22- Kadın İhtilam Olduğunda Bâbı	248
23- Cünüp Olan Bir Kimsenin Teri ve Müslüman Necis Olmaz Bâbı	248
24- Cünüp Olan Bir Kimse Çarşıda ve Başka Yerlerde Gezer Bâbı	249
25- Cünüp Olan Bir Kimsenin Gusletmeden Önce Abdest Alarak Evinde Durması Bâbı	250
26- Cünüplü Bir Kimsenin Uykusu Bâbı	250
27- Cünüp Olan Bir Kimse Önce Abdest Alır Sonra Uyur Bâbı	251
28- Erkeğin Ve Kadının Avret Yerleri Birleştiğinde Bâbı	252
29- Kadının Avret Yerinin Islaklığından İsabet Eden Şeylerin Yıkınması Bâbı	252

6- HAYIZ KİTABI

1- Hayızın Başlangıcının Nasıl Olduğu Bâbı	255
2- Hayızlı Bir Kadının, Kocasının Başını Yıkaması Ve Saçını Taraması Bâbı	256
3- Bir Erkeğin Hanımı Hayızlı Olduğu Halde, Hanımın Kucağında Kur'an Okunması Bâbı	257
4- Nifası, Hayız Olarak İsimlendiren Kimse Bâbı	258
5- Hayızlı Bir Kadın Cima Etmeksizin Mübâşeret Etmesi Bâbı	258
6- Hayızlı Bir Kadının Orucu Terketmesi Bâbı	260
7- Hayızlı Bir Kadın Kâbe'yi Tavaf Etmek Daşında Hacca Yapılan Bütün Amelleri Yerine Getirir Bâbı	261
8- İstihaze Bâbı	263
9- Hayız Kanının Yıkınması Bâbı	263
10- İstihazeli Bir Kadının Mescidde İtikâf Etmesi Bâbı	264
11- Bir kadın Hayız Olduğu Elbisesinin İçinde Namaz Kılar mı? Bâbı	265
12- Hayızdan Dolayı Gusleden Kadının Güzel Koku Sürünmesi Bâbı	266
13- Kadın Hayızdan Nasıl Temizlenir Babı	267
14- Kadının Hayızdan Dolayı Gusletmesi Bâbı	267
15- Hayızdan Dolayı Gusleden Bir Kadının Saçlarını Taraması Bâbı	268
16- Hayızdan Dolayı Gusleden Kadının Saçının Örgüsünü Çözmesi Bâbı	268
17- Allah Azze Ve Celle'nin: «Sizleri Yaradılışı Belli Belirsiz Bir Parça Etten Yarattık» Kavlinin Tefsiri Bâbı	269

18- Hayızlı Bir Kadın Hac Ve Umre İçin Nasıl İhrama Girer	270
19- Hayzın Başlangıcı ve Bitişi Bâbı	271
20- Hayızlı Bir Kadın, Hayız Müddetince Kılmadığı Namazlarını Kaza Etmez Bâbı	272
21- Hayız Elbisesini Giyinmiş Olduğu Halde, Hayızlı Hanımıyla Beraber Uyumak Bâbı	273
22- Temiz Elbisesi Dışında, Kendisine Hayız Elbisesi Edinen Kadın	273
23- Kadın Hayızlı Bile Olsa Bayram Namazlarına Katılır Bâbı	274
24- Bir Ay İçinde Üç Kere Hayız Bâbı	275
25- Hayız Günleri Dışında Sarı ve Boz Renginde Sıvı Gelmesi Bâbı	276
26- İstihaze Damarı Bâbı	277
27- İfada Tavafından Sonra Hayız Olan Kadın Bâbı	277
28- İstihazeli Bir Kadın, Temizliği Görmesi (Yani Hayız Kanı ve İstihaze Kanını Birbirinden Ayırt Etmesi) Bâbı	278
29- Nifazlı İken Ölen Bir Kadına Kılınan Cenaze Namazı ve Bu Namazın Sünneti Bâbı	279

7- TEYEMMÜM KİTABI

1- Teyemmümle ilgili Ayet-i Kerime Bâbı	281
2- Bir Kimse, Su ve Toprak Bulamadığı Zaman Bâbı	283
3- Namazın Vaktinin Çıkması Korkusu ve Su Bulamamasından Dolayı Hazarda (seferde olmadığı halde) Teyemmüm Etmek Bâbı	284
4- Teyemmüm Eden Bir Kimse, (Ellerini Temiz Toprağa Vurduktan Sonra) Elleri Üfürür mü? Bâbı	285
5- Teyemmümde (Vacip Ve Yeterli Olan) Yüz Ve Elleri (Meshetmektir)	285
6- Su Bulunmadığında Temiz Toprak, Bir Müslümanın Abdest Suyu Yerine Geçer Bâbı	287
7- Cünüp Olan Bir Kimse Hastalanmaktan, Ölmekten Veya Susuzluktan Korkarsa Teyemmüm Eder Bâbı	291
8- Teyemmüm Alırken Eli Toprağa Bir Kere Vurmak Bâbı	292
9- Bâb	294

8- NAMAZ KİTABI

1- İsrâ Gecesinde Namaz Nasıl Farz Kılındı? Bâbı	295
2- Namaz Kılarken Avret Yerlerinin Örtülmesinin Vücubiyeti ve Bir Bez Parçasına Bürünerek Namaz Kılan Kimse Bâbı	299
3- Namazda İzarnı Ensesine Bağlama Bâbı	300
4- Bir Kumaş İçinde Ona Bürünerek Namaz Kılmak Bâbı	301
5- Namazda Omuzların Örtüleceği Bâbı	304
6- Namaz Kılacağı Zaman Kumaş Dar Olursa (Ne Yapar?) Bâbı	304
7- Şamlı Kâfirler Tarafından Yapılmış ve Şam'a Özel Bir Cübbe İçinde Namaz Kılmak Bâbı	305

8- Namazda ve Namaz Dışında Çıplak Olmanın Kerâhiyyeti Bâbı	306
9- Çömlek, Sirval (Don), Kısa Don ve Kaftan İçinde Namaz Kılmak	307
10- (Namaz Dışında) Avret Mahallinden Örtünmesi Gereken Yerler	308
11- Ridasız Namaz Kılmak Bâbı	309
12- Baldırın Hükümü Hakkında Zikrolunanlar Bâbı	310
13- Kadın Kaç Parça Kumaş İçerisinde Namaz Kılar? Bâbı	312
14- Üzerinde Motifleri Bulunan Bir Elbise İçinde Namaz Kılmak Ve Namaz Kılarken O Motiflere Bakmak Bâbı	313
15- Üzerinde Haç İşareti Veya Resim Bulunan Elbise İçinde Namaz Kılan Birinin Namazı Bozulur mu? Ve Bu Türden Yasaklanan Şeyler.....	314
16- İpekten Bir Kaftan İçinde Namaz Kılan Sonra Onu Çıkaran Kimse	314
17- Kırmızı Elbiseyle Namaz Kılmanın Cevazı Bâbı	315
18- Evlerinin Damlarında, Minberde Ve Tahta Üzerinde Namaz Kılmanın Cevazı Bâbı	315
19- Namaz Kılanın, Secde Ettiğinde, Elbisesinin Hanımına Değmesi	318
20- Hasır Üzerinde Namaz Kılmak Bâbı	318
21- Seccade Üzerinde Namaz Kılmak Bâbı.....	319
22- Döşek Üzerinde Namaz Kılmak Bâbı	319
23- Sıcaklığın Şiddetinden Dolayı Elbise Üzerine Secde Etmek Bâbı	321
24- Ayakkabılarla Namaz Kılmak Bâbı	321
25- Mestlerle Namaz Kılmak Bâbı.....	322
26- Namazında Secdesini Tamamlamayan Kimse Bâbı.....	323
27- Bâb: Secdede Elleri Açıp Yanlardan Uzaklaştırmak	323

Kibleye Yönelme Bâbları

28- Kibleye Yönelmenin Fazileti Bâbı.....	324
29- Medine, Şam Ve Meşrik Ehlinin Kiblesi Bâbı.....	325
30- Bakara:185 Kavli Bâbı:	326
31- Seferde veya Hazarda Nerede Olursa Olsun Namazında Kâbe'ye Yönelmesi Bâbı	328
32- Kibleden Başka Tarafa Yönelince Namazı hükmü Bâbı	330
33- Mescidden Tükürüğü El İle Kazımak Bâbı	332
34- Mescidden Sümüğü Çakıl Taşı İle Kazımak Bâbı.....	333
35- Namazda İken Kimse Sağ Tarafına Tükürmesin Bâbı.....	334
36- Namaz Kılan Birisi Soluna Veya Sol Ayağının Altına Tükürsün	335
37- Mescide Tükürmenin Kefareti Bâbı.....	335
38- Mescidde Tükürüğün Gömülmesi Bâbı	336
39- Tükürük Kendisine Galebe ettiği Zaman Onu Elbisesinin Bir Tarafına Alsın.....	336
40- İmamın, İnsanların Namazı Tam Yapmalarını Terk Etmeleri Sebebiyle Onlara Nasihat Etmesi ve Kiblenin Zikri Bâbı	337
41- Falan Oğullarının Mescidi, Denilir mi? Bâbı	338

42- Mescidde Bir Şeyi Bölmek ve Hurma Salkımını Asmak Bâbı	338
43- Mescidde İken Yemeğe Davet Eden Ve Orada İken Ona İcabet Eden Kimse Bâbı.....	340
44- Erkek Ve Kadınların Mescidde Lanetleştirmeleri Ve Aralarında Hükmetmek Bâbı	340
45- Misafir Namazı Nasıl ve Nerde Kılar?	341
46- Evlerde Mescitler Edinmek Bâbı	341
47- Mescide Ve Diğerlerine Sağ Ayak İle Girmek Bâbı	343
48- Cahiliye Müşriklerinin Kabirlerinin Kazılıp Yerlerine Mescidler Edinilir mi?	344
49- Koyun Ağılarında Namaz Kılmak Bâbı	346
50- Develerin Bulunduğu Yerlerde Namaz Kılmak Bâbı.....	346
51- Önünde Ocak, Ateş Veya Müşriklerin Taptıkları Başka Şeyler Olduğu Halde Allah'ın Rızasını İsteyerek Namaz Kılan Kimse Bâbı	347
52- Kabir Bulunan Yerlerde (Kabirlikte) Namaz Kılmanın Kerahiyeti Bâbı	347
53- Allah'ın Yerin Dibine Geçirdiği ve Üzerlerine Azâb İndirdiği Kavimlerin Mekânlarında Namaz Kılmanın Hükümü Bâbı	348
54- Hristiyanların Kiliselerinde Kılınan Namaz Bâbı.....	348
55- Bâb	349
56- Rasûlullahın "Bana yeryüzü, mescid ve temizleyici kılındı" Kavli	350
57- Kadının Mescidde Uyuması Bâbı	351
58- Erkeklerin Mescidde Uyumalarının Cevâzı Bâbı	352
59- Yolculuktan Döndüğünde Mescidde Namaz Kılmak Bâbı	354
60- Mescide Girdiğinde (Oturmadan Önce) İki Rekât Namaz Kılınması	354
61- Mescidde Meydana Gelen Hades Bâbı	355
62- Mescid-i Nebevî'nin İnşa Edilmesi Bâbı.....	355
63- Mescidin İnşasında Yardımlaşma Bâbı	357
64- Mescidin Yapımında İnşaat Ustasından ve Minberin Yapılacağı Tahta Parçası Hususunda Marangozdan Yardım istemek Bâbı	358
65- Mescid İnşa Eden Kimsenin Fazileti Bâbı.....	359
66- Okuyla Mescidden Geçen Birinin, Onun Ucundaki Sivri Demiri Tutarak Geçmesi Bâbı	359
67- Mescidden Geçmenin Cevazı Bâbı	360
68- Mescidde Şiir Okumanın Hükümü Nedir? Bâbı	360
69- Yanlarında Mızrak Taşıyanların Mescide Girmelerinin Cevazı Bâbı	361
70- Mescidde Minber Üzerinde Yapılan Alışverişin Zikri Bâbı	362
71- Mescidde Borçlu Kimsenin Borcunu Ödemesini İstemek ve Borçluyu (Borcunu Ödeyene Kadar) Bırakmamak Bâbı.....	363
72- Mescidi Süpürmek ve Orada Bulunan Çabut, Paçavra, Çöp Ve Ağaç Kırıntılarını Toplamak Bâbı	363
73- Mescidde İçki Ticaretinin Haram Kılındığının Zikri Ve Hükümlerinin	

Açıklanmasının Cevazı Bâbı	364
74- Mescid İçin Hizmet Verenler Bâbı.....	365
75- Borçlunun Ve Esirin Mescidde Bağlanması Bâbı	365
76- Kâfir, Müslüman Olduğunda Gusletmesi Ve Yine Esirin Mescidde Bağlanması Bâbı	366
77- Mescidde Hasta Ve Başkaları İçin Çadır Kurmanın Cevazı Bâbı	367
78- Bir Hâcete Binâen Mescide Deve Girdirmek Bâbı	367
79- Bâb	368
80- Mescidde Açılan Küçük Kapı Ve Mescidden Gelip Geçme Bâbı	369
81- Kâbe ve Diğer Mescidler İçin Kapılar Yapılıp Kilitlenmesi Bâbı.....	370
82- Müşrik Birinin Mescide Girmesi Bâbı.....	371
83- Mescidde Sesi Yükseltme Bâbı	372
84- Mescidde İlim Halkaları Kurmak ve Oturmak Bâbı	373
85- Mescidde Sırt Üstü Yatıp Ayakları Uzatmak Bâbı.....	375
86- İnsanlara Zarar Vermeden Yolda Mescid Bina Etmek Bâbı	375
87- Çarşıda Bulunan Mescidde Namaz Kılmak Bâbı	376
88- Mescidde ve Başka Yerlerde Parmakları Birbirine Geçirmek Bâbı	377
89- Mekke ile Medine Arasındaki Mescidler ve Rasûlullahın Namaz Kıldığı Ancak Mescid Yapılmayan Yerler Bâbı.....	379

Namaz Kılan Birinin Sütresi Bâbları

90- İmanın Sütresi, Arkasındaki Cemaatin Sütresidir Bâbı	384
91- Namaz Kılan Bir Kimse İle Sütresi Arasındaki Mesafe Ne Kadar Olmalı Bâbı	386
92- Yere Dikilen Mızrağa Doğru Namaz Kılmak Bâbı	387
93- Kısa Bir Mızrağa Doğru Namaz Kılmak Bâbı	387
94- Mekke ve Mekke Dışında Sütre Edinmek Bâbı	388
95- (Mescidde Bulunan) Sütuna Doğru Namaz Kılmak Bâbı	388
96- Cemaat Olmadığı Zaman Tek Başına İken İki Direk Arasında Namaz Kılmak Bâbı	389
97- Bâb	391
98- Binite, Deveye, Ağaca ve Semere Doğru Namaz Kılmak Bâbı	391
99- Yatağa Doğru Namaz Kılmak Bâbı	392
100- Namaz Kılanın Önünden Geçmesini Engellemesi Bâbı	392
101- Namaz Kılanın Önünden Geçen Kimsenin Kazanacağı Günah Bâbı	394
102- Kişinin, Namaz Kılan Arkadaşıyla Yüz yüze Gelmesi Bâbı	394
103- Uyuyan Bir Kimsenin Arkasında Namaz Kılmak Bâbı.....	395
104- Kadının Arkasında Nafile Namaz Kılmak Bâbı	396
105- Namazı Hiçbir Şey Kesmez, Diyen Kimse Bâbı.....	396
106- Kişinin, Namaz Esnasında küçük Bir Kızı Omzunda Taşımaması	397
107- Hayızlı Bir Kadının Bulunduğu Yatağa Doğru Namaz Kılmak	398
108- Bir Kimse Secde Esnasında, Secde Edebilmek İçin Eliyle	

Hanımına Dokunabilir mi?	399
109- Bir Kadının, Namaz Kılan Birine Eza Veren Bir Şeyi Atması Bâbı	399

9- NAMAZ VAKİTLERİ KİTÂBİ

1- Namazın Vakitleri ve Fazileti Bâbı	403
2- Allah Teâlâ'nın: «Namazı dosdoğru kılın...» (Rûm: 31) Kavli Bâbı.....	404
3- Namazı Kılmak Üzere Beyat Etmek Bâbı	405
4- Namaz Günâhlara Keffârettir Bâbı	406
5- Namazı Vaktinde Kılmanın Fazileti Bâbı	407
6- Beş Vakit Namaz Günâhlara Keffârettir Bâbı	408
7- Namazı Kendi Vaktinde İhmal Etmek Bâbı.....	409
8- Namaz Kılmakta Olan Kimse Rabbine Münacât Eder	410
9- Sıcaklığın Çok Olduğu Zaman Öğle Namazını Serinliğe Ertelemek	411
10- Seferde İken de Öğle Namazını Serinliğe Bırakmak Bâbı	413
11- Öğle Namazı Vakti Bâbı.....	413
12- Öğle Namazını, İkinci Namazının İlk Vaktine Kadar Geciktirmek	416
13- İkinci Namazının Vakti Bâbı	416
14- Özü Olmaksızın İkinci Namazını Câiz Olan Vaktinden Geciktiren Kimşenin Kazanacağı Günâh Bâbı	419
15- İkinci Namazını Terk Eden Birinin Hükümü Nedir? Bâbı	420
16- İkinci Namazının Fazileti Bâbı	420
17- Güneşin Batmasından Önce İkinci Namazından Bir Rekât İdrak Eden Kimse Bâbı.....	421
18- Akşam Namazının Vakti.....	423
19- Akşam (el-Mağrib) Namazına el-İşâ Denmesinden Hoşlanmayan Kimse Bâbı.....	425
20- el-İşâ ve el-Ateme'nin (Yatsı Namazının) Zikri ve el-Ateme İsmi Daha Geniş Manada Gören Kimse Bâbı	426
21- İnsanlar Toplandıklarında ve Geç Kaldıklarında Yatsı Namazının Vakti Bâbı.....	427
22- Yatsı Namazının Fazileti Bâbı	428
23- Yatsı Namazından Önce Uyumanın Kerih Görülmesi Bâbı	429
24- Kendisine Uyku Galebe Çalan Birinin Yatsı Namazından Önce Uyuması Bâbı	429
25- Yatsı Namazının Vakti Gece Yarısına Kadardır Bâbı	432
26- Sabah Namazının Fazileti Bâbı	432
27- Sabah Namazının Vakti Bâbı	433
28- Güneş Doğmadan Önce Sabah Namazından Bir Rekâta Ulaşan Kimse Bâbı.....	435
29- Namazdan Bir Rekâta Ulaşan Kimse Bâbı	435
30- Sabah Namazından Sonra Güneş Yükselinceye Kadar Namaz Kılmanın Hükümü Nedir?	436

31- Namaz Kılan Kimse, Kılacağı Namaz İçin Güneşin batışından Önceki Vakti Seçmez	438
32- İkinci ve Sabah Namazından Sonraki Vakit Dışında Diğer Vakitlerde Namaz Kılmayı Kerih Görmeyenler Bâbı	439
33- Kılınmayan Namazların İkinci Namazından Sonra Kılınması Bâbı	440
34- Bullutlu Bir Günde Namazı İlk Vaktinde Kılmak Bâbı	441
35- Namazın Vaktinin Çıkmasından Sonra Ezan Okumak Bâbı	442
36- Vakti Geçtikten Sonra İnsanlara Cemaatle Namaz Kıldırın Kimse	443
37- Kırm Bir Namazı kılmayı Unutursa, Onu Hatırladığında Kılsın. O Namazdan Başkasını İade Etmez Bâbı	444
38- Vakti Geçen Namazların Sıra ile Edâ Edilmeleri Bâbı	444
39- Yatsı Namazından Sonra Konuşmanın Kerih Görülmesi Bâbı	445
40- Yatsı Namazından Sonra Hayırda Sohbet Etmek Bâbı	446
41- Misafir ve Aileyle Beraber Konuşmak Bâbı	447

10- EZAN KİTABI

1- Ezanın Başlangıcı Bâbı	451
2- Ezanın Lafızları İkişer İkişerdir Bâbı	452
3- Ka'd Kâmetis-Salâtu Lafzı Dışında Kâmetin Lafızları Birer Kere Söylenir Bâbı	453
4- Ezan Okumanın Fazileti Bâbı	454
5- Ezan Okunurken Sesin Yükseltilmesi Bâbı	454
6- Ezan Sesinin, Kan Dökülmesini Alıkoyması Bâbı	455
7- Müezzini Ezan Okurken İşittiğinde Ne Söyleneceği Bâbı	456
8- Ezandan Sonra Dua Etmek Bâbı	457
9- Ezan Okumak İçin Kura Çekmek Bâbı	457
10- Ezan Okuma Esnasında Konuşmak Bâbı.....	458
11- Kendisine Vaktin Girdiği Haber Verildiği Takdirde Âmâ Birinin Ezan Okumasının Cevabı Bâbı	459
12- Fecrin Doğuşundan Sonra Ezan Okumak Bâbı	459
13- Fecirden Önce Ezan Okumak Bâbı	460
14- Ezanla Kamet Arası Ne Kadardır ve Kameti Kimin Bekleyeceği.....	462
15- Namaz İçin Kamet Getirilmesini Bekleyen Kimse Bâbı.....	462
16- Her Ezanla Kamet Arasında Dileyen Kimse İçin Namaz Vardır.....	463
17- Seferde İken Bir Tek Müezzin Ezan Okusun Diyen Kimse Bâbı	463
18- Soğuk ya da Yağmurlu Bir Gecede Namazların evlerde kılınması	464
19- Müezzin Ezan Okurken, Ağzını Sağa Sola Döndürür mü? Ezan Okurken Sağa Sola Döner mi?	467
20- Namazın Vakti Geçti Diyen Kimse Bâbı	467
21- Kişi Namaza Koşarak Gitmez. Ancak Sükûnet ve Vakar İçinde Namaza Gelir	468
22- Namaz İçin Kamet Getirildiği Esnada İmamı Gördüklerinde	

İnsanlar Ne Zaman Ayağa Kalkarlar?	469
23- Kişi Namaza Aceleyle Koşmaz. Ancak Sükûnet ve Vakâr İçinde Namaza Kalkar	469
24- Ezan Okunduktan Sonra Bir Kimse Zarureten Dolayı Mescid'den Çıkar mı?	470
25- İmam, Cemaata: Ben Dönene Kadar Yerinizde Bekleyin, Dediğinde Cemaat İmamın Geri Gelmesini Bekler	471
26- Kişinin Biz Namaz Kılmadık Sözü Bâbı	471
27- Namaz İçin Kâmet Getirildikten Sonra Kendisine Bir İhtiyaç Hâsıl Olan İmam Bâbı	472
28- Namaz İçin Kâmet Getirildiğinde Konuşmak Bâbı	472
29- Namazı Cemaatle Kılmanın Vücûbiyeti Bâbı	473
30- Cemaatle Namaz Kılmanın Fazileti Bâbı	474
31- Sabah Namazını Cemaatle Kılmanın Fazileti Bâbı	475
32- Öğle Namazını İlk Vaktinde Kılmanın Fazileti Bâbı	476
33- Namaz İçin Mescide Giderken Atılan Her Adımdan Dolayı Ecre Ulaşmayı Taleb Etmek Bâbı	478
34- Yatsı Namazını Cemaatle Kılmanın Fazileti Bâbı	479
35- İki Kişi ve Daha Fazlasının Cemaat Olacağı Bâbı	479
36- Mescidde Oturup Cemaatle Namaz Kılmayı Bekleyen Kimse ve Mescidlerin Fazileti Bâbı	480
37- Mescide Gidip Gelen Kimsenin Fazileti Bâbı	481
38- Namaz İçin Kâmet Getirildiğinde Farz Olan Namazdan Başka Namaz Kılınmaz	482
39- Hastayı, Cemaatle Namaz Kılmaya Teşvik Etmek Bâbı	483
40- Yağmur ve Bir Mazerete Binâen Namazın Evde Kılınmasına Ruhsat Verilmesi Bâbı	485
41- Mazeret dahi Olsa Cuma kılınır ve Hutbe Verilir babı	486
42- Sofra ortaya konur, Namaz İçin de Kâmet Getirilirse Hangisi Yapılır	487
43- İmam, Elinde Yiyecek Bir Şey Varken Namaza Çağrıldığında Ne Yapmalı?	489
44- Ailesinin İhtiyaçlarıyla Meşgul Olan Birinin, Namaz İçin Kâmet Getirildiğinde Evinden Çıkması Bâbı	490
45- İnsanlara, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in Namazını ve Sünnetlerini Öğretmek Maksadıyla Namaz Kıldıran Kimse Bâbı	490
46- İlim ve Fazilet Ehli, Diğerlerine Nazaran İmam Olmaya Daha Çok Hak Sahibidirler	491
47- Bir Sebebe Binâen İmamın Yanında Duran Kimse Bâbı	495
48- Kişi İmamlık Yapmak İçin Mihraba Dursa, Ardından da Asıl İmam Gelse, Birinci İmam Geri Çekilse de Çekilmese de Namazı Geçerlidir ..	495
49- Kur'an okumada Eşit Olduklarında, Yaşça Büyük Olanı İmam Olur	497
50- İmam, Bir Topluluğu Ziyaret Ettiğinde Onlara İmam Olup	

Namaz Kıldırır	498
51- İmam, Ancak Kendisine Uyulması İçin İmam Yapılmıştır	498
52- İmamın Arkasında Namaz Kılanlar Ne Zaman Secde Ederler Babı	502
53- İmamdan Önce Başını Secde'den Kaldıran Kimse'nin Kazanacağı Günah Bâbı.	503
54- Kölle ve Azâd Edilmiş, Artık Köle Olmayan Birinin İmamlığı Bâbı.....	503
55- İmam Namazı Tam Olarak Kıldırmadığı ve Arkasındaki Cemaatte Tam Olarak Kılarsa (Ne Olur?)	504
56- Bidat Ehli ve Fitneye Düşen Birinin İmam Olması Bâbı	505
57- İlki Kişi Olup Birisi İmam Olduğunda Diğer İmamın Sağ Tarafında Durur.	506
58- Bir Kimse İmamın Sol Tarafına Durursa, İmam Onu Alıp Sağ Tarafına Geçirir ve Bu Hareket Onun Namazını Bozmaz.	506
59- İmam, İmam Olmaya Niyet Etmişken, Bir Topluluk Gelip O'nu İmam Yapmaları	507
60- İmam Namazda Kıraâtı Uzattığında, Cemaatten Hacet Olan Birinin Namazdan Çıkıp Tek Başına Namaz Kılması Bâbı.....	508
61- İmamın Kıyamını Hafif Tutup, Rûku ve Secdeyi Tam Yapması Bâbı	509
62- Kişi Tek Başına Namaz Kıldığında, Namazını Dilediği Kadar Uzatır	509
63- Namazda Kıraatı Uzatın İmamı Şikâyet Eden Kimse Bâbı	510
64- Namazı Hafifletme ve Tam olarak Kılmak Bâbı	511
65- Çocuğun Ağlamasından Dolayı Namazı Hafif Tutan Kimse Bâbı	512
66- Bir Kimse Namazı Cemaatle Kılıp Sonra'da Bir Topluluğa İmam Olması Bâbı	513
67- İmamın Tekbirlerini Yani Allahu Ekber Sözlerini Cemaata Duyuran Kimse Bâbı	514
68- İmamın Tekbirlerini Cemaate Duyuran Kimse İmama Uyar. İnsanlarda İmama Uymuş Olan O Kimseye Uyarlar.....	515
69- İmam, Namazında Şüpheye Düşerse, İnsanların Sözüne Alır mı?	517
70- İmam Namazda Ağladığında Namazı Bozulur mu, Bozulmaz mı?.....	518
71- Namaz İçin Kamet Getirildiği Esnasında ve Sonrasında Safların Düzeltilmesi Bâbı.....	519
72- Safların Düzeltilmesi Esnasında İmamın Yüzünü İnsanlara Dönmesi	519
73- Birinci Saf Bâbı	520
74- Safların Düzgünlüğü Namazın Tamamındandır.....	521
75- Safları Tamamlamayan Kimsenin Kazanacağı Günah Bâbı	521
76- Safta İken Tutarak Ayağı Ayağa, Omuzu Omuzla Birleştirmek Bâbı.....	522
77- İmamın Sol Tarafına Duran Kişiyi İmamın Sağ Tarafına Getirmesinin Hükmi Bâbı.....	523
78- Kadın Tek Başına Saf Olur	523
79- İmamın ve Mescidin Sağ Tarafında Durmak Bâbı	524
80- İmam ile Cemaat Arasında Duvar veya Perde Varsa	524

81- Gece Namazı Bâbı	25
Namazın Kılınış Şekilleri Bâbları	
82- Namaza Başlarken Tekbir Getirmenin Yani Allahu Ekber Demenin Vücûbiyeti Bâbı	27
83- Namaza Başlarken İlk Tekbirde Elleri Kaldırmak Bâbı	29
84- Tekbir Getirdiğinde, Rükûya Varırken ve Rükûden Kalkarken Ellerin Kaldırılması Bâbı	29
85- Namaz Esnasında Eller Nereye Kadar Kaldırılır Bâbı	30
86- İkinci Rekâtın Yani Teşehhüdden Kalkarken Elleri Kaldırmak	31
87- Namazda Kıyamda İken Sağ Eli Sol Elin Üzerine Koymak Bâbı	31
88- Namazda Huşû Bâbı	32
89- İftitah Tekbirinden Sonra Ne Denir? Bâbı	33
90- Bâb	34
91- Namazda İmama Doğru Bakmak Bâbı	35
92- Namazda Gökyüzüne Bakmak Bâbı	37
93- Namazda Sağa Sola Bakmak Bâbı	37
94- Namazda İken Sağa ve Sola Bakılır mı?	38
95- Yolculukta ve Hazarda, Açıkta ve Gizli Okunan Namazların Hepsinde İmam ve Cemaatin Kıraatının Vücûbiyeti Bâbı	39
96- Öğle Namazında Kıraat Bâbı	42
97- İkinci Namazında Kıraat Bâbı	43
98- Akşam Namazında Kıraat Bâbı	44
99- Akşam Namazında Kıraatı Açıkta Okumak Bâbı	45
100- Yatsı Namazında Kıraatı Açıkta Okumak Bâbı	45
101- Yatsı Namazında, İçinde Tilavet Secdesi Bulunan Süreyi Okumak	46
102- Yatsı Namazında Kıraat Bâbı	46
103- Yatsı Namazının İlk İki Rekâtını Uzatıp Son İki Rekâtını Kısaltma	47
104- Sabah Namazında Kıraat Bâbı	47
105- Sabah Namazının Kıraatının Açıkta Okunması	49
106- Kıraatta Süre Terkibi Yoktur Bâbı	51
107- Son İki Rekâtta Sadece Fatıha Sûresi Okunur Bâbı	53
108- Öğle ve İkinci Namazında İmanın Okuduğu Âyeti İşittirmesi	53
109- Sırrı Kılınan Namazda İmanın Okuduğu Âyeti İşittirmesi Bâbı	54
110- Bütün Namazların Birinci Rekâtı Uzatılır Bâbı	54
111- İmanın Âmin Sözü Açıktan Söylenmesi Bâbı	55
112- Âmin Demenin Fazileti Bâbı	56
113- Cemaatin Âmin Sözü Açıktan Söylenmeleri Bâbı	56
114- Safa Girmeden, Safın Gerisinde Rükû Eden Kimse Bâbı	57
115- Rükûda İken Tekbirlerinin Tamamlanması Bâbı	57

İÇİNDEKİLER	59
--------------------------	----

